This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
  Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
  Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
  Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
  Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsätt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsätt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk `http://books.google.com/`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 00055878 7

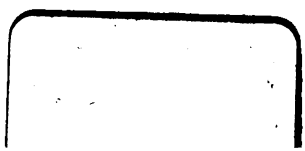

KAM

UTFÖRLIG

GEOGRAFIE,

TREDJE DELEN,

FÖRRA BANDET.

Innefattande

Stor-Britannien.

Författad

af

DANIEL DJURBERG,

Rector Scholæ, Ledamot af Cosmogr. Sällsk. i Upsala.

15

STOCKHOLM,

Tryckt och finnes til köps hos J. C. HOLMBERG,

1793.

Jag har ſedermera bekommit en nyare Förteckning på Huſens antal uti England, hvilken ſtår anförd uti Bihanget pag. 586, men hvilken innefattar endaſt de Hus ſom betala Fenſtertaxa, ſamt är för öfrigt defectueux, ty Monmouthſhire fattas, och för Lincolnſhire tyckes mig Huſens antal vara för litet. Jag har ej trodt mig tillſtändigt at ändra något, utan infört den ſådan jag bekommit honom.

Areal vidden af Engelſka Landſkaperne är af mig ſjelf efter Kitchins Karta uträknad, och kan man vara säker på min noggranhet i den delen. Jag har uttſatt den i Svenſka Qvadrat Mil i denna Edition, och ej, ſåſom i gamla Editionen och hos D. Büſching befinnes, uti Acreland, emedan detta mått är nog otydligt för Läſare; utom deſs är den gamla uträkningen falſk, ty han är gjord efter gamla Cartor, ſom ej föreſtälte Landets och Provincernes ſtorlek med den rigtighet ſom Kitchins Karta. Alt Mått, Mål och Vigt ſamt Mynt är efter Svenſk räkning, och förſtås intet annat beräkningsſätt annorſtädes, än där ſådant uttryckeligen finnes utſatt.

At jag varit nog vidlyftig om England torde benäget undägtas, men orſaken därtil härröret dels däraf at detta Land har ſå många märkvärdigheter, och Materialierne därtil varit ymnige, dels och at detta är mit Favorit Land, ſom jag gärna velat nogare beſkriva än andra Länder. Jag förmodar och at ſå omſtändigheter här lära finnas anförde, ſom Läſaren ſkulle vilja utſtryka.

Stockholm d. 1 Januarii 1793.

Daniel Djurberg.

Utförlig
GEOGRAFIE.

Tredje Delen.

Konungariket
STOR BRITANNIEN.

§. 1. *Namnet.*

Stor Britanniſka Riket utgöres af 2 ſtora Öar; hvaraf den ena kallad enſamen *Stor Britannien* och den andra *Irland*; ſamt flera ſmårre kringliggande; af den ſtörſta Ön har hela Riket ſit namn. Hon kallas på Landets Språk *Great Britain*, på Franſyſka *Grande Bretagne* och på Latin *Magna Britannia*, til ſkilnad ifrån Provincen Bretagne i Frankrike, ſom är mindre och kallas på Latin Britannia Minor.

§. 2. *Cartor.*

De båſta Cartor, ſom åro utgifna öfver hela Riket, åro följande: af *Bellin* på 6 Ark, af *Moll*, *Senex* och *Inſelin*, hvardera på 2 Ark; ſamt

ſamt af *Jefferys*, *Vaugondy*, *Le Rouge* och *Mayer* hvardera på 1 Ark, utom flera ſåmre. De Cartor ſom åro ſtuckne öfver deſs ſärſkildta Delar, upnämnas längre fram på ſit ſtälle.

§. 3. *Belägenhet.*

I anſeende til Mathematiſka Belägenheten ligger Riket mellan 49 Gr: 54 Min: ſamt 60 Gr: 15 Min: Latitud, och 7 Gr: 25 Min: ſamt 19 Grad: 25 Min: Longitud. Öarne Shetland härunder begrepne, men Jerſey och Guernſey undantagne, ſåſom liggande på Franſka Kuſten. Deſs läge är i Wäſt-Sydväſt från Sverge, ſamt Nord Nordväſt från Frankrike. Det omgives öfveralt af Vatn; i Norr ſtöter det til Norra Oceanen, i Öſter til Nordſjön, i Söder til Canalen, hvarmedelſt det ſkiljes från Frankrike, ſamt i Väſter til Väſtra Oceanen eller Atlantiſka Havet.

§. 5. *Storlek.*

Rikets ſtörſta Längd från Cap Lizard til Ön North Ronalſa är 102 Mil, och deſs ſtörſta Bredd från Wäſtraſte delen af Irland til Yarmouth i England är 74 Mil. Uti vidd håller det vid paſs 2880 Qvadrat Mil.

§. 5. *Watnen.*

De Vatn ſom omgiva detta Land åro förut nämde; men här vil man närmare detaillera delar af deſſa Vatn. Därvid är ej vidare at

märka,

märka, än at Canalen, ſom på Franſyſka heter *La Manche*, kallas ſålunda, emedan han ſammanbinder Nordſjön med Atlantiſka Havet; den ſmalaſte delen af denna Canal, ſom utgör Mynningen af den ſamma til Nordſjön, kallas *Pas de Calais*. Det Vatn ſom ſkiljer Stor Britannien från Irland kallas *Irländſka Sjön*, och öpningen därtil från Atlantiſka Havet bär namn af *St. Georgs Canal*. De Inſjöar och Strömar, ſom finnas i detta Rike, upnämnas då deſs 3 Huvuddelar ſärſkildt betragtas.

§. 6. *Climat.*

Stor-Britanniſka Riket beſtår af 3 ſtora Huvuddelar: *England*, ſom utgör Södra delen af Ön Stor Britannien, *Skotland*, ſom är deſs Norra Del, ſamt Ön *Irland*. Deſsa 3 Delar åro vida ſkilde uti Climat. England är i anſeende til ſit Läge det varmaſte Landet, men har en tjock och fugtig luft, Skotland är märkeligen kallare än det förra Landet, men har renare och hälſoſamare luft, och Irland utgör medlet af deſse bägge uti värma, men äger tillika den tjockaſte luften, i anſeende til ſina många Sjöar och Moraſer.

I allmänhet tagit kan luften hårſtädes dock räknas för ſund, och Inbyggarne åro även ſå hälſoſame och ſtarke, ſamt leva även ſå länge hårſtädes ſom i något annat Rike. Mera härom då hvarje Huvuddel ſärſkildt afhandlas.

§. 7. *Markens Beſkaffenhet.*

Denna år även tämeligen olika: England år, til ſtörre delen et jämt Land, ſom har få märkeliga Högder och Berg, endaſt i Wäſtra Delen år det bergaktigt; Skotland däremot år deſto mera fullt af Berg i ſynnerhet i Norra Delen; och Irland år jämväl nog bergaktigt, ſamt upfylt af Sjöar, men har även anſenliga Slätter. Även mera härom då hvarje Huvuddel betraktas.

§. 8. *Producter;*
Af Mineral Riket.

De vigtigaſte Producter af detta Natuts Rike äro Stenkol, Tenn och Bly; men deſsutom finnas här mångfaldiga andra nyttiga Mineralier och Metaller, faſtän i mindre myckenhet, ſåſom Koppar, Järn, Marmor, Alabaſter, Kriſtal, Alun, Vitriol, Salt, Gallmeja, Krita, Kalk, Flinta, allehanda ſlags Lera, nyttig til Fayance, Pipor ock Krukkäril, Valkjord, m. m. Anledning år ock at några Berg innehålla Silver och Guld.

Af Wäxt Riket.

Allehanda Kryddgårds Wäxter och Trädfrugter, ſådane ſom trivas i de Nordligare Climater, finnas i ymnighet och af ſkön art, förnämligaſt i Södra delen af Riket; men Citroner, Pomerancer, Windruvor och andra Frugter, ſom fordra ſtarkare värma, komma här ej fort. Uti England växer Spanmål i ymnighet, men ej ſå mycket uti Irland, och än mindre uti Skot-

Skotland, men deremot finnes Lin och Hampa i ſtörre öfverflöd i deſsa bägge ſednare Länderne. Uti Norra Delen af Stor-Britannien och Irland finnas ännu goda Skogar, men uti England är briſt derpå.

Af Djurriket.

Utom all ſlags tam Boſkap, finnas här även andra nyttiga Djur, ſåſom Hjortar, Rådjur, m. m. jämväl Rofdjur, ſåſom Råvar och Björnar, men Vargarne äro aldeles utrotade. På Fogel, ſå väl Skogs- ſom Sjöfogel är ock ingen briſt; men framför alt finnes här Fiſk i ſtort öfverflöd, hvaribland Sillen intager främſta rumet, ſom i myckenhet fångas och utföres. Bland andra Fiſkeſlag ſom även i någon ymnighet fångas, äro Sardeller, Lax och Makril de märkvärdigaſte.

§. 9. *Befolkning.*

Oagtadt de många Krig, ſom plågat detta Rike, och de täta utflyttninger, ſom ſkedt til America, kan man dock antaga Folkmängden at ſtiga til 10 Millioner, hvaraf 6 Millioner bebo England, 1,500,000 finnas uti Skotland, och 2,500,000 uti Irland.

§. 10. *Geografiſk Hiſtoria.*

De äldſta Folkſlag, ſom bebodde deſse Öar, voro af 3:ne Huvudſlag, hvaraf de ſom in-

nehade Södra delen af den ſtörre Ön eller nu varande England, kallades *Kymrer* eller *Britter*, ſamt härſtammade ifrån Gallien. De ſom viſtade uti medlerſta delen af ſamma Ö, kallades Picter och voro hitkomne från Scandinavien. De åter ſom bebodde Nordligaſte Delen af denna ö, ſamt uti Irland kallade ſig *Galer*. Af Britterne fick den ſtörre Öns ſödra del namn af *Britannia*, då däremot Norra delen af berörde Ö kallades af Romarne *Caledonia*.

Alla deſsa Folkſlag voro fördelte mellan flere Regeringar, til deſs Romarne under Julii Cåſars anförande, 54 år för Chriſti Födelſe underkuvade ſtörre delen af Södra Britannien. Efter Cåſars aftågande voro de inbördes oroligheterne i Rom, orſaken, at Skatten från detta Land icke blef betald på hela 96 åren, ſå at Britterne voro under den tiden ej mera underlagde Romerſka vålder ån före Cåſars tid. Auguſtus och Tiberius nöjde ſig med at taga frivilliga ſkånker af de Brittiſke Furſtarne. Men under Claudii Regements tid år 42 begynte Romarne at å nyo hitföra ſina vapen, och en ſtor del af denna Ö blef därpå bragt under Romerſka Väldet. Men Romarne fingo ändock ej beſitta detta Land i fullkomlig roligher, utan under de öfrige Kejſarne upkommo flera Rebellioner, til deſs Kejſar Severus år 208 lade nåſtan hela nuvarande England, eller ända til Strömen Tyne under de Romares lydnad. Han lät norr om denna Ström upföra en ſtark Mur, tvärs genom Landet, för at vår-

vårja Romarnes beſittningar från Caledoniernas anfall. Oagtadt flere oroſigheter ſom upkommo hårſtådes, förblef dock Landet under Romerſka wåldet, ända til inemot Occidentaliſka Kejſaredömets förfall, år 446, då Romarne för evigt lämnade Britannien.

Sedan Romarne öfvergivit detta Land, anföllo Britterne och Skottarne det med förenad ſtyrka; Picterne utwalde ſig wål en Konung, under hwars anförande de årnade förſwara ſig, men ſom denne ej ſåg ſig nog mågtig dårtil, ſå inkallades til hjelp et Folkſlag från Tyſkland, ſom bodde mellan Strömarne Rhein och Elbe, ſamt kallades *Angler* eller *Saxer*. Detta ſkedde år 452. Deſſe inkommo ock i början til et ringa antal, hulpo Britterne at driva Picterne och Skottarne utur landet, men förökade ſig genom nya Ankomlingar från Tyſkland, ſå at Britterne blevo miſsnöjde med dem, och ville driva dem utur ſit Land. Men Saxarne, ſom emedlertid blivit af ſina Landsmån alt mera förſtärkte, höllo flera Drabbningar med Britterne, ſom ånteligen nödſakades at låta Saxarne hår i Landet upråtta det ena Konungariket efter det andra, och ſjelve togo tilflygten til wåſtra delen af Ön, dåreſt de fingo wara i ro för Saxarne, ſom ej widare kunde underkuwa dem.

Saxarne upråttade i detta Land, efterhanden, ſå fort de hunnit driva undan Britterne, 7 Konungariken, hwilka woro följande: *Kent*, ſom innefattade nu warande Provincen Kent, och tog ſin början år 452; *Suſſex*, ſom inbe-

grep Provincerne Suſsex och Surrey, och tog ſin början år 483; *Weſtſex*, ſom innehöll de Länder, hvilka äro belägne mellan Strömen Tames och Canalen, gränſade i Öſter til Riket Suſsex och i Wåſter til ån Tamer, ſom ſkilde det från Landſkapet Cornwall; det ſtiftades år 519. *Eſsex*, ſom innefattade nuvarande Provincerne Eſsex Middleſex och en del af Hartford, tog ſin början år 527. *Northumberland*, ſom inbegrep hela den delen af England, ſom ligger Norr om Strömen Humber, ſamt Södra delen af Skotland; det ſtiftades år 542. *Oſtangeln*, ſom innefattade Provincerne Norfolk, Suffolk och en del af Cambridge, tog ſin början år 601. *Mercia*, hvilket innehöll alla de Provincer ſom ligga midt i Landet, började år 605, och var det mägtigaſte af alla 7.

Efter flere vålfningar ſmälte deſse 7 Riken ånteligen tilſammans. *Egbert*, Konungen i Weſtſex lade efterhanden alla deſsa ſärſkildta Stater under ſit välde; han fullbordade deſsa Erövringar år 827, ſå at deraf blef et enda Rike, hvilket han gaf Namnet *England*, för at ſkilja detſamma från det Land, ſom Britterne ännu innehade, ſamt den Norra Delen af Ön, ſom beboddes af Picterne och Skottarne. Han är ſåledes den förſte Engelſke Konung. Knapt hade han fått ſig i beſittning af Riket, förrän han måſte förſvara det för Danſkarnes anfall, hvilka fortforo uti deſs Efterträdares tid, ſom även måſte dela Riket med dem, hvilket varade til år 1042, då Angloſaxiſka Stämman åter kom

kom på Thronen. Men detta ägde icke länge beſtånd, ty den utſlocknade år 1066.

Wilhelm, med tilnamnet Conqueſtor, Hertig af Normandiet, intog då Riket genom Hårsmagt. Genom honom förenades *Normandiet* med Engelſka Kronan, dock ej ſåſom ſjelfſtändigt Land, utan ſåſom förlåning af Franſka Kronan. Detta Land bibehölls vid Engelſka Kronan en lång tid framåt; och år 1154, då *Henric* 2 af Anjou ſteg på Thronen, fogades dertil *Anjou*, *Maine* och *Touraine*, i hvilka Länder han förut var Greve, och genom giftermål bekom han även *Guienne* och *Gascogne*. Samme Konung eröfrade jämväl ſtörre delen af Irland, och lade det under Engelſka väldet år 1172. Men år 1203 blevo de 3 förſtnämde Provincerne intagne af Franſka Konungen och förenade med deſs Krona. *Edvard* 1 underkuvade år 1284 Provincen *Wales*, ſom altſedan den tiden varit förknippad med England. Han var ock nära at förena Skotland med England. *Edvard* 3 påſtod arfsrättighet til Franſka Kronan, och började även et Krig med ſamma Rike, ſom varade uti circa 100 år, under flera deſs Eftertrådare, ſamt fördes med mycken lycka, ſå at flera Franſka Provincer, ſå väl af honom, ſom hans Eftertrådare intogos; ja en af dem, *Henric* 6, blef år 1431 krönt til Konung i Frankrike. Men med denne Konungs död tog också Engelſka väldet i Frankrike ſit ſlut, ty Engelsmännerne förlorade ej allenaſt de åröfrade Provincerne, utan jämväl

Normandiet år 1468 och Guienne år 1474; ſamt kunde ej bibehålla mer ån Grefſkapet *Calais*, ſamt Öarne *Jerſey*, *Guernſey*, *Alderney* och *Sark* vid Normandiſka Kuſten i Canalen; dock gick åven Calais förlorat år 1559; ſå at af alla Engelſka Erôfringar i Frankrike denne Nation ej behåller mera quar dårſtådes, ån de 4 ſiſtnämde Öarne.

År 1603 bekom Konung *Jacob* 6 af Skotland Engelſka Kronan och förenade ſåledes dermed förenämde Rike, dock ſåſom ſårſkilt Stat, ſåſom Konung i England kallas han *Jacob* 1. Men ej nog med denna Engelſka Rikets tilvåxt inom Europa; det begynte åven at förökas med Länder uti andra Verdsdelar. Uti deſs Företrådares Drottning *Eliſabeths* tid hade åtſkilliga Engelsmån förſökt at ſåtta ſig ned på Öſtra Kuſten af Norra America, hvilken och af henne bekom namnet *Virginia*; men de kunde dår ej få någon faſt fot förrån år 1606, då Jacob 1 inråttade 2 Handels Compagnier, hvilkas åndamål var at befolka och handla uti detta Land. Virginien blef då ſkild i 2 delar, af hvilka den Södra behöll ſit förra namn, och den Norra kallades *Nya England*. Den förra Provincen har ifrån nyſnämde tid varit af Engelsmån bebodd, men den ſednare kom ej at bliva det förrån år 1621. Imedlertid hade, år 1609, et Sållſkap erhållit Privilegier at bebo Ön *Newfoundland*.

Samma år upptäcktes och befolkades åven *Bermudiſke Öarne*. Man började ock vid denna

na tiden at intaga och bebo de Weſtindiſke Öarne. År 1624 blef Ön *Barbados*, 1626 *S. Kitts*, 1629 *Nevis* och *Barbuda*, och 1632 *Montſerrat* bragte under Engelſka wåldet. Samma år 1632 bekom en Irländſk Lord Patent at befolka Provincen *Maryland*, ſom då ſkildes från Virginien. År 1635 bebyggdes Colonien *Connecticut* i Nya England. Vid ſamma tid befolkades åfven Colonierne *New Hampſhire* och *Rhode Island*. År 1655 eröfrades Ön *Jamaica* ifrån Spaniorerne. År 1664 intogs det Landet ſom ligger omkring Hudſons Elf från Holländarne, ſamt fick Namnet *New York*, hvartill åfven fogades *Nya Jerſey*. År 1666 nedſatte de ſig på ön *Antigoa*. År 1663 erhölls Patent at bebygga alt det Land ſom ligger Söder om Virginien, hvilket fick namn af *Carolina*. År 1681 befolkades det Land ſom ligger mellan Maryland och Nya Jerſey, ſamt bekom Namnet *Penſylvania*.

Medan alla delsa Eröfringar ſkedde uti America, hade Engelsmännerne åfven begynt at handla på Guineiſka Kuſten i Africa, ſamt där upföra åtſkilliga Fäſtningar til ſin Handels ſäkerhet. Åfvenſå begynte de då at få faſt fot uti Indien, medelſt Staden *Bom'ay*, ſom år 1662 lämnades af Portugiſaren ſåſom Brudſkatt til Konungen i England. Några år därefter nedſatte de ſig åfven på Kuſten Coromandel, ſamt upbygde Staden *Madras*. År 1706 blef Skotland fullkomligen förenat med England, och det gemenſamma Riket bekom Namnet

Stor-

Stor Britannien. Spanſka Succeſsions Kriget gaf ock anledning för Engelsman at föröka ſit Rike med nya Länder. År 1704 bemägtigade han ſig Staden *Gibraltar*, och år 1708 ön *Minorca* utaf Spanioren, och uti Utrechter Freden 1713 bekom han även en del af *Nya Skotland* uti America. Uti Akiſka Freden år 1748 förſkaffade England ſig full beſittning af Nya Skotland. Det Krig ſom upkom 1755 mellan Engelsman och Franſoſen, fördes med mycken lycka å Engelſka ſidan, och uti Freden ſom ſlöts 1763 bekom Engelſka Kronan af Franſoſerne Provincerne *Canada* och hela ön *New Foundland*, ſamt Öarne *Cap Breton* och *S. John* i Norra America, jämte Öarne *Dominica*, *St. Vincent*, *Grenada* och *Tabago* i Weſtindien; ſamt af Spaniorerne hela *Florida*. Under ſamma tid hade ock Engelsman gripit vida omkring ſig uti Indien, ſamt bemägtigat ſig Provincerne *Bengala*, *Bahar* och *Benares*, ſamt en del af *Oriſcha*.

Men denna härlighet varade ej länge; ty kort efter Freden begynte Engelsmans egna Colonier i America at viſa ſig miſsnöjde och vilja undandraga ſig Engelſka wåldet, hvilket ock ſkedde formeligen år 1776, då 13 Provincer ingingo uti förening med hvarandra, och inrättade en egen Regering, hvilken och bekräftades uti Freden år 1782. Uti det Krig, ſom härigenom upkom, förlorade England ön *Tabago*, ſom cederades til Franſoſen, ſamt Ön *Minorca* och *Florida*, ſom aftråddes til Spanioren; men bekom

där-

däremot Staden *Negapatnam* på Kuſten Coromandel af Holländaren.

Efter 1763 års Fredsſlut hade Engelſka Regeringen affärdat åtſkilliga Expeditioner til Sjöſs, dels för at uti Öſtra Oceanen uptäcka Nya Länder, dels ock för at å Nordvåſtra Kuſten af Nord-America underſöka om någon genomfart kunde upfinnas från Hudſons eller Baffins Wik til benämde Ocean. Genom deſſa företag hava många Länder blivit uptäckte, ſå väl på Nordvåſtra Kuſten utaf Nord America, ſom uti Öſtra Oceanen. I anledning af de uptäckter ſom ſkedt på Nordvåſtra Kuſten af Nord America, ſände Engelsmännerne år 1785 några Skepp til berörde kuſt, för ändamål at ſå väl driva handel med det Landets Inbyggare, hvilka ibland andra deras Lands Producter fournerade ſköna Pälsvärk, ſom ock at derſtädes anlägga Fäſtningar och Colonier. Detta fortfor til år 1789, då Spaniorerne, avundſjuke deröver, bemägtigade ſig Engelsmännernes därvarande ſkepp, och förſtörde Handelen därſtädes. Häraf upkom et ſå ſtort miſsnöje uti England, at det ſå när bruſtit ut i uppenbart Krig, om ej Spanioren återgivit de borttagne Skeppen, och uti en Tractat ſluten år 1790, erkändt Engelsmans rättighet, at på berörde Kuſt, liggande Norr om Californien, få anlägga Fäſtningar och Nybyggen. Hvarföre ock år 1791 denna Kuſt, förnämligaſt vid Fjärden *Nutka*, togs i beſittning. Emedlertid hade Engelsman tänkt på en annan Colonies anläggande

de i Söderhavet, och år 1788 ſändt et antal Delinquenter at boſåtta ſig uti *Botaniſka Viken*, liggande på Öſtra Kuſten af Ulimaroa uti Söderhavet.

§. 11. *Språket.*

Uti detta Rike talas 3 Huvud Språk. 1:o *Kymriſkan*, eller de gamla Britternes Språk, ſom talas i Provincen Wales, ſamt en del af Landſkapet Cornwall. 2, *Galiſkan*, eller de gamle Caledoniernas och Irländarnes Språk, talas ännu uti Nordvåſtra delen af Skotland och en del af Irland. 3, *Engelſkan*, hvilken är en blandning af flera Språk. Grunden deraſi är Angloſaxiſkan, hvaruti Latinſka, Franſyſka och Kymriſka ord åro inblandade. Detta Språk brukas väl uti hela England, utom i Wales, ſamt i ſtörre delen af Skotland och Irland, men talas dock efter ganſka olika Mundarter i deſſa 3 Länder.

§. 12. *Religionen.*

De ſtåſta Inbyggarne i detta Rike bekänna den Reformerta Läran, dock ej på enahanda ſätt; en del har bibehållit den Katolſka Kyrkans Hierarchaliſka Inråttningar af Erkebiſkopar, Biſkopar och andra Digniteter, ſamt åtſkilliga Katolſka Cerimonier, och denna Sect kallas Biſkopliga Kyrkan; en del åter förkaſtar denna andeliga Inråttning, ſamt alla Cerimonier, och kallas med gemenſamt namn Non-Confor-

firmiſter eller Diſſenters. Deſſe hava åter olika meningar ſins emellan, och beſtå ſåledes af flera Secter, hvaraf de anſenligaſte och märkvärdigaſte åro, Presbyterianer, Puritaner, Qväkare och Anabaptiſter. En ſtor del inbyggare bekänna åven Katolſka Låran. Hårtil komma Lutheraner, och flera andra Kriſtna Secter, ſamt Judar, hvilka alla åga fri Religions öfning.

At närmare utföra detta; ſå bekänner ſig til Biſkopliga Kyrkan ſtörre delen af England eller vid paſs 5 Millioner Människjor, ſamt en tredjedel af Irland, eller 800,000. Til Presbyterianſka Secten håller ſig ſtörre delen af Skotland, eller vid paſs 1200,000; och til Katolſka Låran ſtörre delen af Irland, eller 1500,000 Människjor, ſamt en myckenhet Engelsmän och Skottar, ſom kunna ſtiga til et antal af 500,000. Af Puritaner, Qvåkare och Anabaptiſter finnas en våldig hop, i ſynnerhet i England, deras antal kan man räkna til vid paſs 500,000. De öfrige Kriſtne Secter, ſå väl ſom Judar viſtas här i mindre myckenhet.

§. 13. *Wetenſkaper.*

Uti intet Land uti Europa, utom Tyſkland och Frankrike, idkas Vetenſkaperne med den iver och framgång, ſom i detta Rike; men ej i något Land åger man den friheten at tänka, tala och ſkriva öfver alla ämnen ſom här, och på intet ſtälle upmuntras Lårdomen och år

ſå

ſå högt agtad ſom här, hvarföre ock alla ſlags Vetenſkaper åro i ſtörſta flor. Ingen Nation kan upviſa ſå djupt tänkande och grundeliga Män ſom denna. Det är väl ſant at England har ſtörſta delen uti detta Låford, men ſå åro Skottarne och Irländarne även ifrige Lärdoms idkare. Uti hela Riket finnas 7 Univerſiteter, nämligen 2 i England, 4 i Skotland och 1 i Irland. Uti London är en berömd Vetenſkaps Societet, och årſkilliga andra Vetenſkaps Samhällen finnas på flera andra ſtällen.

§. 14. *Fria Konſter.*

Uti detta ämne kunna Britterne ej berömma ſig af något företräde för andra Nationer. Länge hava de varit medelmåttigt upodlade, dock har man i ſednare tider börjat at förkofra ſig härutinnan.

Uti *Målarekonſten* ſynas Engländarne nu för tiden göra ſtörre framſteg än uti Bildhuggeri och Byggningskonſten, faſtän man icke kan ſäga at deri finnes något ſådant Caracteriſtiſkt, ſom man plägar kalla Målare-Skola: Men förſtår man under Engelſk Skola ej vidare än de infödde Engländarne, få kunna de numera med rätta göra anſpråk på en egen Skola. Men en myckenhet utländſka Konſtnärer uppehålla ſig ock beſtändigt i detta Land, hvareſt deras arbete blir ſå väl betalt.

Bildhuggarekonſten, hvaruti de nyare Konſtnärerne på långt når ej hinna til de gamle

le Grekerne, har hittintils gjort minſta Lyckan i detta Rike, hvartil ſällſyntheten och dyrheten af Marmor, ſamt den däraf upkomne briſt af öfning även är ſkuld. Dock finnas här nu för tiden några få berömde Måſtare i denna Konſt.

Uti *Kopparſtickare Konſten* hava Engelsmännerne bland alla Fria Konſter bragt ſig högſt. Der finnes et anſenligt antal af de ſtörſte Konſtnärer, och äro de nu förtiden öfverlägſe Franſoſerne, ſå väl uti myckenheten af Konſtnärer, ſom även i ſjelva Konſten. Franſoſen graverar mer ſmåſaker och ſå kallade Sujers galantes, för at behaga ſtörre delen af ſin Nations ſappri ſmak; däremot väljer Engländaren ädla föremål, och förevigar ſtore Måſtares Hiſtoriſka Bilder, ſom äro värde at bibehållas för efterverlden.

Byggnings Konſten har länge i England haft något tungt och plumt med ſig: uti Façaderne rådde mycken Gôtiſk ſmak, hvarifrån Engländarne ej ännu kunna göra ſig aldeles frie. Men ſedan man begynt at härma de enkla ädla Grekiſka Mönſtren, ſamt at utgiva de många Ruinerne af gamla Byggnings konſten, uti koſtbara ſamlingar, ſå har ſmaken alt mer och mer rånſat ſig. Blackfriars Bron i London är en af de ädlaſte Broar i Architecturen, ſom man någonſin ſe kan. I allmänher duga ej Materialierne uti och omkring London mycket. Kongliga Slotten, Skådeplatſerne och många andra allmänna Byggnader äro dåliga, ſå väl ſom i allmänhet hela Staden, faſtän här och där i nyare tider Byggnader i god ſmak blivit upförde.

Däremot hava Engelsmännerne det berömt uti *Skeppsbyggerikonſten*, at ingen Nation därutinnan med dem kan jämföras. Deras Fartyg äga en proportion, nätthet och lätthet at ſegla, framför alla andra Folkſlags.

Uti *Muſiken* har Brittiſka Nationen icke någon egen ſmak, utan den är aldeles bildad efter den Italienſka. För öfrigt har *Händel*, en berömd Tyſk Muſicus, viſtats och dödt i detta Land; och ifrån deſs tid kan England räkna ſina progreſſer i denna konſt.

Konſten at anlägga Trägårdar hörer även til fria Konſter, och har hitintils i detta Land idkats högre än i något annat Rike. Den beſtår däruti at bringa hvarje nägd til en förſkönad målning af naturen.

Engländarne hava igenom ſin flit och noggranhet vid förfärdigandet af Mathematiſka, Fyſiſka, Optiſka, Chirurgiſka och andra Inſtrumenter fatt ſig i ſådant rykte, at deſſe arbeten äro begärlige öfver hela Europa.

Boktryckeri Konſten är i högſta flor, och til deſs fägring bidrager ej allenaſt de vackra Stylarne, utan även det ſtarka och ſköna Papperet. Typografiſka fägringen kan i anſeende til det correcta trycket, de förträffeliga ſtylarne, den ädla ſimpliciteten och det ſköna papperet, ej bringas högre än Uplagorne af de Latinſka och Engelſka Claſſiſka Skribenterne, ſom *Baſkerville* i Birmingham tryckt.

§. 15.

§. 15. *Slögder.*

Manufacturerne i detta Land åro af den vigtighet och värde at inga andra Europäiſka Nationers härmed kunna jämföras. Engländaren är ſå mycket ſjänligare därtil, ſom han är flitig, ſamt beſitter en ſlags egenſinnighet, at giva ſina arbeten den varagtighet och fullkomlighet, ſom de kunna årnå. Franſoſen tilvärkar väl ſit arbete med mer artighet och ſmak, och det faller därföre merendels bättre i ögonen, men hos Engländaren vinner man mer genom arbetets varagtighet och inre godhet. Under Edvard 3 lades grunden til Engelſka Manufacturerne: under Eliſabeth kommo de i ſynnerhet i flor medelſt de hitflyktade Nederländarne; och Wilhelm 3 upbragte dem, dels genom kloka anſtalter, dels genom det beſkydd han förlänte Franſka Flyktingarne, til deras nu varande högd.

De äldſte och tils dato vigtigaſte Manufacturer åro *Ylle-Manufacturerne*; oagtadt de på 50 år något aftagit, hvartil ſkulden ligger uti de i många Länder alt mer tiltagande Fabriker, i ſynnerhet de Franſyſka, hvilka lämna ſina kläden til bättre köp, ſamt förſtå at giva dem en i ögonen fallande vackrare appretur; hvartil kommer at en myckenhet Klädesvåvare begifvit ſig ur Länder til Förenta America, at där inrätta Fabriker.

Oagtadt deſſa anſtöter åro de dock ännu ganſka vigtige. Man ſkattar årliga utförſeln

af alla ſlags Ylle varor til et värde af 10 Millioner Riksdaler. Vid paſs halfannan Million Månniſkjor, Qvinnor och Barn åro därvid ſyſſloſatte; och man räknar värdet af alla Manufacturvaror af Ull til 28 Millioner Riksdaler, hvaribland även begripes det ſom Stor-Britannien ſjelf förbrukar, ſom värderas til 18 Millioner Riksd. Förnämſta delen af deſſa Ylle-Manufacturer utgöra Klädes Fabrikerne. De finaſte med Spanſk Ull blandade Kläden tilvärkas i Wilt- Glocester- och Sommerſet-Shirés, och de medelſta ſamt grofre ſlagen, förnämligaſt i Yorkſhire och Eſſex.

Manufacturerne af *Ylletyger* åro föga mindre vigtige. En myckenhet däraf tilvärkas uti Devonſhire, Band och Snören i nägden af Manchester; Fina Tyger lämnar London; men hvilka i anſeende til det koſtſama uppehållet härſtädes fälla ſig något dyra. Utom Tyger tilvärkas uti den enda Förſamlingen Hallifax årligen öfver 100,000 ſtycken Chalons. Norwich och den kringliggande nägden aflåta årligen för 400,000 Riksd. Ylletyger. Nottingham lämnar en ſtor myckenhet Strumpor, ſtickade och virkade Benkläder, Mattor, m. m. Leeds i Yorkſhire är förnämſta Marknadsplatſen för alla de varor, ſom af Ull tilvärkas. Engländarne beſitta ſynnerliga grep uti präſsning: Alla Tyger, hvilkas godhet och fägring därpå beror, ſåſom Tammis, Kamlot, Ylle-Damaſk, Kalmink, Chalons, m. m. bliva ingenſtädes ſå vackert, och tillika til godt köp, tilvärkade.

För-

Färgerierne i England åro ogement goda, i ſynnerhet förſtå de ſig på Scharlakans färgning; däremot vil ſvartfärjandet ej få väl lyckas, hvarföre ock många varor i den affigten ſändas til Holland, hvareft man ger dem den ſvarta färgen.

Engländarne hava vid tilvärkandet af *Bomullsvaror* den fördel, at deras Weſtindiſka Öar lämna den ſkönaſte Bomull i ſtörſta myckenhet. Dylika varor, ſom antingen helt och hållit eller til hälften beſtå af Bomull, bliva uti Manchester och Liverpool ganſka ſköna och i otrolig mängd tilvärkade. Då man därtil tager den omliggande nägden, nära ſig där 200,000 Människjor med Bomullens bearbetande. Däraf bliva Cattuner, Zitſer, Bomulls-Sammet, Velp, Plyſch, Nettelduk, Canfas, Parkum, m. m. tilvärkade. Bomulls Manufacturerne hava på 20 års tid ſtigit til tredubbelt värde. År 1768 var deras värde 2,400,000 Riksd.; år 1778, 4 Millioner, och år 1787 ſkattades de til 7,200,000 Riksdaler.

Emedan Linplanteringen i England är ringa, få kunna ock *Linvdvierierne* ej vara vigtige; icke deſs mindre räknade man vid år 1770 uti Landſkaperne Sommerſet, Wilts, Dorſet och Hampſhire 5492 Wäfſtolar. Deſto vigtigare åro Linplanteringen och Linne Fabrikerne uti *Irland*. I Skotland hava de ock på några och 30 år blivit ganſka vigtige. Engelſka Linnet tilvärkas merendels af främmande Garn, ſom komma dels från Oſterſjön, dels från Tyſkland.

land. Orſaken dårtil år, emedan Engelſka Tygerne erfordra ſå mycket Lingarn. Manchester allena förbrukar däraf en otrolig myckenhet, hvilket förarbetas med Siden, Ull, Bomull och Camelgarn. Cammarduks- och Battiſt-Fabriker åro ock anlagde i Provinſen Suſſex. Engelſka Linnet öfverträffar det Tyſka uti yttre fägring, emedan anſtalterne til blekning åro uti England båttre.

Sedan Wilhelm 3 tid har Parlamentet gjordt ſig mycken möda at upbringa *Segelduks-tilvärkningen*. Hvarje nybygt Skepp måſte vid 200 Riksdalers vite vara utruſtadt med inhemſk Segelduk, och främmande Segelduk år med hög Tull belagd. Oagtadt detta behöfver dock England mycken främmande Segelduk. Årligen införes för 4 Millioner Riksd. allehanda ſlags Linnevaror, ſåſom Spetſar, Kammarduk, Battiſt, Trå, Linnevåf, grof Segelduk, Dråll, Bordslinne, m. m.

England idkar väl ſjelf ej någon Silkesſkötſel; icke deſs mindre åro *Siden Manufacturerne* ganſka vigtige, emedan man räknar at för 4 Millioner Riksd. rådt Silke årligen införes, ſamt at å hvarje vara värdet af Silket utgör $\frac{2}{3}$ och arbetslönen $\frac{1}{3}$. Deſſa Manufacturer bragtes genom de af Ludvig 14 fördrifne Franſka Flygtingarne i ſynnerhet i flor. Sedan år 1750 hava väl Siden våfſtolarne i London minſkats, men detta år en följd af den dårvarande dyrheten; och de hava däremot deſto mera ökats uti Småſtäderne, ſedan man år 1766 för-

bjöd

bód alla utländſka Sidenvarors införſel. Engelſka Sidenvarorne öfverträffa de Franſka vida uti godhet. Engelſka Atlaſſerne åro de ſkönaſte i verlden; däremot åga alla Franſka Sidentyger företrädet uti den angenäma och ſmälta Tekningen af Mönſter. Uti Landſkapet Warwick tilvärkes de fläſta Sidenvarorne i England.

Sedan Freden år 1762, då England bekom Canada och därjämte Handelen med Båverſkinn, och Parlamentet nedſatte Tullen på deſſa Skinns införſel, hava *Hatt Manufacturerne* blivit ganſka blomſtrande. Man tilvärkar Hattar från 1 Skilling til 5 Riksdal. i värde. Näſtan alla Cardinals Hattar bliva i England tilvärkade, i anſeende til den förträffeliga glanſ, ſom Engelſka Fabrikanten förſtår at giva dem. Priſet på dem år 20 à 24 Riksd. De fläſta Hattarne utföras til America, Weſtindien, Spanien, Portugal och Ryſsland.

I anſeende til de vigtiga Bergvärken åro *Metall Fabrikerne* ganſka anſenlige i detta Rike. Vid paſs 400,000 Människor ſyſſelſätta ſig med Metallvarors tilvärkande och förarbetande, och årliga utförſeln af deſſa varor ſtiger til et värde af 2,400,000 Riksdaler. Uti intet Land på Jordkloten finnas ſå vigtiga Stål-Fabriker ſom här, emedan Engländarne ännu til denna ſtund allena beſitta den hemligheten at förvandla Järn til godt Stål, hvaraf de ſedermera tilvärka otaliga ſlags varor. Engelſka Filarne åro allmänt berömde, och dock bliva de bäſta qvar i Landet. Til de bäſta Stålar,

beten tages merendels Svenſkt Järn. England har väl Järnmalm i överflöd, men har ſvårt at förarbeta den, emedan här är briſt på vedkol; och tilvärkningen med ſtenkol giver endaſt dåligt Järn, hvarföre en myckenhet Stångjärn årligen måſte införas från Sverge, America och andra orter. Den vackra och rika Staden Birmingham är Huvudſätet för alla Manufacturer af Järn, Stål, Koppar, Måſſing och Tombak; och Sheffield är i ſit ſlag ej mindre märkvärdig, emedan här är förnämſta ſätet för alla Äggjärns ſmiden.

Fabrikerne af ſå kallade *Stengods* eller *Sten Porcellän* äro ganſka vigtige Man tilvärkar jämväl en myckenhet fint Porcellän.

Sedan vid pafs 100 år har man förſt börjat at tilvärka *Hvitt Glas*, genom Böhmiſka Glasmakare. Deſſa Fabriker vara ännu, och lämna det ſkönaſte Glas, hvilket man ingenſtädes kan bringa til ſådan vithet. Orſaken därtil är at Engländarne å nyo calcinera den bäſta Potaſkan, och därigenom göra henne finare. Det finnes 14 anſenliga Fabriker i England, hvaraf några även tilvärka Spegelglas, dock ej i den mängd och ſtorlek, ſom tarvas.

Uti *Läderberedningen* i ſynnerhet Garveri beſitta Engelsmännerne ſtort företräde för andra Nationer: deras Läder är det bäſta, och blir därföre i myckenhet utfört.

Tobaks-Fabrikerne äro ganſka anſenlige, och Engelſka Tobaken har den reputation at räknas för den bäſta i Europa.

Egen-

Egenteliga Handtvärkerier finnas här af näſtan alla möjeliga ſlag, och merendels förfärdigas dugligt arbete. Handtvärkerierne här i Landet äro ej underkaſtade et ſådant tvång; ſom i andra Länder, utan når någon tjänt hos någon Mäſtare i 7 år. och tycker at han kan förtjäna ſig föden, får han blifva Mäſtare utan mycken koſtnad.

§. 16. *Handel.*

StorBritanniens Handel är otroligt vigtig. Den delas uti Inländſk och Utländſk. Den Inländſka, ſom befordrar varornas transport in uti Landet, ſamt från den ena Hamnen til den andra, ſyſſelſätter flera tuſende människjor. Man ſkattar antalet af de Matroſer ſom användas vid Kuſte- och Stenkolshandelen til 50 à 60,000. Genom de uti detta århundrade anlagde Canaler befordras denna ſlags Handel ogement, och genom deſſa Öars lyckliga läge, hvilka rundt omkring äro förſedde med en myckenhet Hamnar, blir han mycket underlättad. Därigenom kan Landtmannen lätteligen affätta ſin avel, och från aflägsne ſtällen med beqvämlighet til London och andra ſtora Städer föra ſina Producter.

Utländſka Handelen är af en obeſkrivelig vidd, och ſträcker ſig ſnart ſagt til alla Länder på Jordklotet. Han drives dels fritt af hvar och en, dels genom viſſa Handelsſällſkaper. Man vil förſt tala om de ſednare, och förſtår icke härunder de otaliga ſmå Compag-

nier, ſom ſammanſkjuta et Capital, ſamt dela vinſt och förluſt med hvarannan, utan at åga något Frihets bref eller Octroy, utan dem, ſom af Parlamentet äro octroyerade eller privilegierade.

Africanſka Compagniet blef ſtiftat år 1661, men kunde för elak hushållnings ſkull i detta Seculo ej bära ſig längre, hvarföre Parlamentet år 1750 af detſamma tilhandlade alla deſs Beſittningar, Gods och Skepp för 450,000 Riksd. uphåfde Compagniet och lämnade den Handelen fri åt hvar och en.

Söderhafs Compagniet upkom år 1710, för at driva handel på berörde Haf, hvarföre det åtog ſig 36 Mill. Riksd. Statsſkulder, ſamt erhöll ſedermera Slave- och Varuhandelen med Spanſka America genom Aſſiento Tractaten; men då denna år 1750 uphörde, ſå var det ock ute med Handelen, och Compagniet äger ej vidare beſtånd än genom de 90 Millioner Riksdal. ſom det förſtråckt Regeringen, och hvarföre det njuter 3 proCents årligt Intereſſe.

Nu för tiden finnas 4 Handels Compagnier, ſom åga beſtånd; deſſe handla monopoliſkt med de Länder, hvaraf de föra ſit namn.

1. *Ryſka Compagniet.* Detta njuter ſtora Privilegier, och driver en fördelagtig handel, hvarifrån det kan uteſluta alla Utländningar, Ryſſar undantagne; hvarje Ledamot erlägger 20 Riksdaler vid ſit antagande däruti, och kan ſedermera utreda Skepp, anlägga et Handelshus i Ryſsland, ſamt driva handel ſåſom honom lyſter.

2. *Le-*

2. *Levantiſka* eller *Turkiſka Compagniet* inrättades 1606, men råkade genom allehanda inſkränkningar och Franſyſka Handeln med kläde uti förfall: År 1754 upphäfde Parlamentet alla inſkränkningar, och för 80 Riksdaler kan hvarje Köpman och Klädes Fabrikant däruti intagas. Ifrån den tiden hämtar det åter kraſter: Men Franſyſka Kläden äro dock begårligare i Levanten.

3. *Hudſons Wiks Compagniet* tog ſin början 1670, ſamt drives med de vidſträckta vilda Länder, ſom ligga omkring berörde Hafsvik, den indrägtigaſte Handel i verlden. Det tilbyter ſig förnämligaſt Pälsvärk, och ſänder årligen icke mer än 4 Skepp med varor til 16,000 Riksdalers värde dit, på hvilka det vinner 1000 ja ända til 1500 proCent.

4. Det vigtigaſte och rikaſte af alla Stor-Britanniſka Handels Sällſkaper, är det namnkunniga *Oſtindiſka Compagniet*, hvilket beſitter den uteſlutande rättigheten at handla på alla de Länder i Aſien, ſom ligga på andra ſidan om Godt Hopps Udden. Det förſta Sällſkapet inrättades år 1599, men förde ſin handel ſå dåligt, at et nytt måſte ſtiftas år 1698. År 1703 förenades deſſe bägge Compagnier til et enda, ſom ſedermera varit deſto lyckligare. Det har i nyare tider eröfrat anſenliga Provincer uti Hinduſtan, ſom årligen ränta derſamma 8 Millioner Riksdaler. Deſutom har det utaf ſjelfva Handeln en anſenlig vinſt, ſom räknas til 40 proCent. Det har förſkutit Cronan et Capi-

pital af 18 Millioner Riksdaler, och måste deſs-utom årligen betala 1,700,000 Riksdaler.

Kongl. Banken i London kan också anſes ſåſom et Handels-Sällſkap. År 1694 ſammanſkjöts af et antal rika Capitaliſter en Summa af 13,600,000 Riksd. för at därmed driva Penningevåxel; de utlånte Penningarne til Kronan, hvarföre de begåvades med ſköna Privilegier. Småningom har deſs Fordran hos Staten ſtigit ända til 40 Millioner Riksdaler. Häraf hava Bancoſedlar upkommit, kvilka åga ſamma Credit ſom contante Penningar. Banken driver deſsutom anſenlig handel med Guld- och Silfvervaror ſamt med Växlars diſcontering.

Hvad Stor Britanniens Handel med andra Riken beträffar, ſå vil jag några nogare orda därom.

Handeln med *Portugal* är medelſt Portugiſernas tröghet en ſannſkyldig Guldgruva för England, hvarföre ock detta Land år likaſom öfverſvämmat med Portugiſiſka Guldmynt. Oagtadt detta aftager han beſtändigt, dels emedan Franſoſerne alt mera inträffla ſig, dels emedan inhemſka Fabriker efter handen anläggas. De Varor ſom förnämligaſt ditföras beſtå uti fint Kläde, allehanda ſlags Ylle- och Bomulls tyger, Linnevåf, Tenn, Bly, Låder, Fiſk, ſalt Kött m. m. Däremot hämtar Stor Britannien dådan Vin, allehanda ſlags Frukt, Olja, Salt, Oxar, Vete, Hudar, m. m. men hvilket på långt når ej förſlår emot det Portugiſerne undfå, hvarföre differencen måſte betalas uti myn-

myntat Guld och Guldſtånger. Stor Britanniens vinſt räknas til 6 Millioner Riksdaler.

Til *Spanien* föras merendels de ſamma Varor, ſom til Portugal, dock afrager denna Handelen ganſka mycket, dels emedan Förbindelſen med Frankrike gör at Franſoſerne bliva mer gynnade, dels emedan Spanjorerne alt mera bemöda ſig at inrätta flera Fabriker, och därföre belägga åtſkilliga främmande Varor, och ſåledes jämväl Stor Britanniſka med hög Tull; Icke deſs mindre är denna Handel ändock ganſka vigtig, i ſynnerhet på Cadiz, ſom behöfver en ſtor myckenhet Koppar- och Järnvaror, allehanda Kläden och Ylletyger, Linne, Läder, Hattar, m. m. för at ſända til America. Stor-Britannien hämtar tilbakars en myckenhet Vin, Frukt, Olja, Järn, Qvickſilver, Bomull, Ull, allehanda Färger, ſåſom Indigo, Cochenille, m. m. Materialier, China Bark, Guld och Silver, ſå väl omyntat ſom myntat. Stor Britanniens vinſt härvid är 5 Millioner Riksdaler.

Til *Frankrike* ſändas allehanda Ylle Manufactur varor, Tenn, Bly, Stenkol, ſalt Kött, Håſtar, och åtſkillige mindre artiklar til et värde af 300,000 Riksd.; men däremot hämtas därifrån Vin, Bränvin, Limne, Spetſar, Sidenvaror, Speglar och otaliga andra artiklar, ſom dels uppenbart införas, dels igenom den otroligt ſtarka ſmyghandeln hemligen införas. Häruti är Förluſten på Stor Britanniens ſida, hvilken, innan ſednaſte Handels Tractatens afſlutande ſkattades til 7 Millioner Riksdaler; men nu

mera ſedan Engelsman til Frankrike får föra åtſkilliga varor, ſom förut i det Lander voro förbudne, är något mindre.

Handelen med *Förenta Nederland* kan ej allena tydeligen beſtämmas, emedan den Tyſka från eſtfalen och Länderne kring Rhenſtrömen däruti är inblandad. Ifrån deſſa Länder går en ſtor myckenhet varor öfver Holland, under namn af Hollandſka varor til England och likaledes tilbakars. Rotterdam är medelpunkten för Engelſka Handelen, hvareſt Engelsmännerne bringa fint Kläde, Flor, Tyger, Tenn, Bly, Stenkol, Puderſocker, Tobak, Hattar, Strumpor, Läder, ſamt åtſkilliga Levantiſka och Oſtindiſka Varor; däremot lämna Hollandarne en otrolig mängd Linne, Segelduk, Cammarduk, Garn, Band, Fiſkben, Rhenſkt Vin, Tran, Krapp och andra Färgvaror, Nejlikor, Muſcot, Canel, Apothekare varor, m. m.

Til *Tyſkland* ſändes Kläde och andra Yl-letyger, Stålvaror, Tenn, Bly, Alun, Pälsvärk, Läder, Hattar, Strumpor, Häftar, Ylle-Täcken, Ur, Smör, Humla, Tobak, Peppar, Ingefära, ſamt mångfaldiga andra Oſt- och Weſtindiſka Varor. Retourvarorne äro förnämligaſt Timmer och andra Trävaror, Järn, Stål, Koppar, Tenn, Qvickſilver, Lin, Hampa, en otrolig myckenhet Garn Linneväf, Segelduk, Kobolt, Glas, Bockſkinn, Vin, Potaſka, Brännvin och många andra artiklar.

Handelen på *Danmark* och *Norge* är ganſka anſenlig. Man ditför en myckenhet Stenkol,

kol, Tobak, Läder, Tenn, Bly, allehanda Stålvaror, Ylletyger m. m. Däremot hämtas från deſſa Riken Skeppstimmer, Maſter, Tjära, Tågvärke, Segelduk, Bjälkar, Bräder, Canoner, Mörſare, Kulor, m. m. hvilket alt utgör 800,000 Riksdaler mera i värde än de Engelſka Varorne.

Med *Sverge* förer Stor Britannien en ännu mindre fördelaktig handel. Det ditförer Tobak, Socker, Läder, Bly, Tenn, Salt, ſamt några få Yllevaror, för circa 130,000 Riksdal. och hämtar därifrån måſtadelen ſamma varor, ſom från Danſka Riket, ſamt deſsutom Koppar, en myckenhet Stångjärn och andra Järnvaror, ſamt några 100 Tunnor Sill. Alltſammans för vid paſs 1300,000 Riksd. i värde.

Med *Ryſsland* föres en anſenlig Handel öfver Archangel, Petersburg, Riga och andra Hamnar. Man ſäljer til Ryſſarne nåſtan alla ſlags Fabriksvaror, förnämligaſt Kläde och Ylletyger, Glas, Speglar, Tenn, Bly, Socker, Rum, Tobak, allehanda Metallvaror, Krydder; men man hämtar därifrån långt mera Varor, nämligen en otrolig mängd Beck, Tjära, Harz, groft Linne, Segelduk, groft Garn, Hampa, Lin, Tran, Järn, Jufter, Hudar, Wete, m. m. Med detta Rike förlorar England årligen 2 Millioner Riksdaler.

Med *Polen* och *Preuſen* drives nåſtan ſamma Handel ſom med Ryſsland.

Til *Italien* föra Britterne förnämligaſt Kläde, Ylletyger, Strumpor, mindre Metall- och Stål-

Stålvaror, Ur, Tenn, Bly, Låder, Tobak, Socker, ſaltad och torr Fiſk, ſåſom Sardeller, Sill, Lax och Cabeljo, Peppar och andra Kryddor. Det förnämſta ſom de återhämta, är rådt Silke, Silkesflor, Win, Alun, Pimpſten, Svavel, Macrongryn, Fårgejord, Coraller, Målningar, m. m. Huvud nederlagsplatſen år Livorno. På detta Land förlorar Engelsman årligen 400,000 Riksdaler.

Med *Turkiet*, eller med de vid Medelhavet liggande Turkiſka Länder får endaſt Levantiſka Compagniet handla; men deſs rörelſe har mycket aftagit, ſedan Franſoſerne förſtått at göra ſina Kläden begärligare hos Turkarne. Dock ſtiger ännu årliga vinſten til 1600,000 Riksd. Man ditſänder fint Kläde och Ylletyger, Metallvaror, Järn- och Stålvaror, Skjutgevår, Ur, Låder, Papper, Socker, Rum, Tobak, Tenn, Bly, Peppar, Indigo, ſamt allehanda Americanſka Varor. Däremot återhämtar det förnämligaſt rådt Silke, Bomull, Bomullsgarn, Kamelgarn, Sidentyger från Perſien, Corduan, Wax, Saffran, allehanda Fårgeſtofter och Apothekarevaror, Olja, Vin, Corinter, Frukt, Caffe, Svavel, Såpa, Låder, m. m. Britterne driva denna Handel blott med egna Skepp, dårföre år han ſå mycket fördelagtigare.

Från *Barbariſka Kuſten* hämta Engelsmänneрne Koppar, Wax, Ull, Gummi, vilda Djurs Hudar, och ditföra Skjutgevår, Kulor, Krut, Bly, Sablar och andra Åggjärn, Stålvaror, Koraller, Ylletyger, m. m.

Från

Ifrån *Guineiſka Kuſten* hämta Engelsmännerne förnämligaſt Slavar, Elfenben, Guld, Wax, ſamt allehanda Materialvaror, och bringa dit i ſtället allehanda Cattun, Ylletyger, Knivar, och andra Stålvaror, Spikar, Koppartråd, åtſkilligt Svarvar-arbete, Nålar, Handvärkare värktyg, Skjutgevär, Speglar, med få ord, allehanda ſlags ſmåſaker, hvarpå de årligen vinna 1200,000 Riksdaler.

Handelen med *Oſtindiſka Öarne* är ganſka indrägtig. Näſtan alla uptänkeliga varor ditſändas, ända til Peruker, Tegelſten, Åttika, Smör, Oſt, alla ſlags prydnader, Skor, Strumpor, Handſkar, m. m. däremot lämna deſſe Öar en ſtor mängd Puderſocker, Bomull, Cacao, Rum, Indigo, Campechetråd, Caffe, ſamt allehanda Wäſtindiſka Krydder. Englands årliga vinſt härpå år 2 Millioner Riksdaler. År 1773 ſteg värdet af de varor, ſom från Stor-Britannien til deſſe Öar utfördes til 5,407,700 Riksdal., och Importerne därifrån til 11,764,700 Riksdaler.

Vid den ganſka vigtiga Handelen med ſina Colonier på faſta Landet i America vann Stor Britannien årligen circa 4 Millioner Riksd. contant, men ſedan 1774, efter de 13 Förenade Staternas affall, har denna Handel lidit en ſtor ſtöt. År 1773 ditfördes varor för 10 660,000 Riksd., och dånfördes för 6490,000 Riksdaler. Franſoſerne och andre Europäiſke Nationer hava väl delat denna Handel med Engelsmannen, men ſedan Freden år 1782 har

Engelsman dock börjat at återvinna sit förra förtroende, så at ännu ingen annan Nation därmed kan jämföras. Man ditförer nästan samma slags varor, som gå til Wästindien, och hämtar däremot tilbakars Säd, Mjöl, Fisk, Timmer, Tjära, Tran, Tobak, Ris, Koppar, Järn, Mahogony, m. m. Af de öfverblefna trogna Provincerne vinner England årligen 1200,000 Riksdaler. Canada lämnar förnämligast Bäverskinn och annat Pälsvärk, samt Säd; Ny-Skotland skönt Skeppstimmer; och vid Cape Britain samt Newfoundland är det högst vigtiga Cabeljo- och Stockfiskfånget.

Man har förut talt om den stora vinsten på Ostindiska Handelen. Compagniet ditsänder endast få artiklar, såsom Järn, Koppar, Bly, Win, och Ylletyger; det öfriga måste betalas med reda penningar, hvartil det tager årligen vid pass 2 Millioner Riksd. utaf de inkomster, som dess därvarande Provincer ränta; däremot bringar det til Europa Silke, Bomull, Camelbockshår, Borax, allehanda Läkemedel, såsom Kampfer, Rhabarber, Aloe, vidare Caffe, en myckenhet Thé, Porcellän, rika Sidentyger, Cattun, Sitz, m. m. Til at giva begrep om denna Handel vil jag anföra, at enl. medium af de 3 åren 1771, 72 och 73 steg årliga utförseln från Stor Britannien til 4,192,734 Riksd. och införseln til 9,083,282 Riksdaler. De Länder Compagniet äger uti Ostindien ränta detsamma circa 10 Millioner Riksdaler uti årlig inkomst.

§. 17.

§. 17. *Fiſkerier.*

Utom den ſtora myckenhet Sill, Lax, Makril, Sardeller och annan Fiſk i mindre ymnighet, ſom fångas vid Stor Britanniſka kuſterne, idka Britterne jämväl 2:ne andra fördelagtiga Fiſkfången, nämligen Cabeljo och Walfiſkfångſt. Den förra ſker på Sandbankarne vid Newſkotland och Ön Newfoundland uti America, ſamt ſyſſloſåtter åligen mellan 350 och 400 Fartyg, ſamt circa 18000 Fiſkare och Matroſer, hvaraf ſtörre delen tilbringar vintern i Newfoundland. År 1784 ſteg antalet af de Skepp ſom idkade detta Fiſke til 344, och antalet af de Månniſkjor ſom förſörjde ſig af detta näringsfång til 17,593 Man, oberäknadt Fiſkrarne i Newſkotland. År 1785 var Skeppens antal 435. Hvad Engländarne af detta Fiſkeſlag med ſina Skepp årligen utföra ſtiger til 120,000 Skeppund Stockfiſk, ſamt 2000 Tunnor ſaltgrön Cabeljo. Det ſednare ſker på 2:ne ſtällen: uti Norra Ishavet mellan Grönland och Spitsbergen, dit årligen flera Skepp afſändas; ſamt uti ſödra Ishavet omkring Falklands Öarne och Cap Hoorn, hvilket förſt i ſednare tider begynt nyttjas, ſedan man funnit at Walfiſkarne vid Norra Polen börjat minſkas, och hvilket Haf man funnit ſå rikt på Fiſk och lönande, at Walfiſk fångſten dårſtädes årligen tiltagit. År 1789 voro ej mindre än 51 Skepp, ſom idkade detta ſlags Fiſkfånge uti berörde Haf.

§. 18. *Mått, Mål och Wigt.*

Längdemått. 3 Inches utgöra 1 Palm, 3 Palms 1 Span, $1\frac{1}{2}$ Span 1 Foot, $1\frac{1}{2}$ Foot 1 Cubit, 2 Cubits eller 3 Foots 1 Yard, $1\frac{1}{4}$ Yard 1 Ell, $1\frac{1}{4}$ Ell 1 Pace, $1\frac{1}{3}$ Pace 1 Fathom, $2\frac{3}{4}$ Fathoms 1 Pole, 40 Poles 1 Furlong, 8 Furlongs eller 5280 Foots 1 Mile; 975 Engelska Fot åro lika med 1000 Svenska Fot, 650 Yards svara mot 1000 Svenska Alnar. 1 Mile innehåller 2708 Svenska Alnar, således utgöra 6, 65 Engelska Miles 1 Svensk Mil.

Quadratmått. 1 Qvadrat Mile innehåller 640 Acres, och 1 Acreland 4 Roods. På en Svensk Qvadrat Mil gå 44, 1 Engelska Qv. Mil. 100 Svenska Tunland åro lika med 122, 2 Engelska Acres. Således 1 Acreland 26, 2 Kappland.

Torrvarumål. 1 Last innehåller 10 Qvarters eller 80 Bushels. 1 Last utgör i Svenskt mål $623\frac{2}{3}$ strukna Kappar, 1 Qvarter $62\frac{1}{3}$ och 1 Buthel $7\frac{3}{4}$ dylike. 1 Chaldron Stenkol utgör $545\frac{2}{3}$ Kappar.

Våtvarumål. 1 Hogshead Öl svarar i Svenskt mål mot $84\frac{3}{4}$ Kannor, samt innehåller 48 Gallons. 1 Tun Vin håller 4 Hogsheads eller 256 Gallons. 1 Gallon Win utgör $1\frac{5}{11}$ Kanna, men 1 Gallon Öl $1\frac{3}{4}$ Kanna.

Wigt. 1000 Svenska Skålpund åro lika med 1139 Engelska Skålp. Troysvigt, eller 937 Skålp. Averdupois vigt. Med Troysvigt väges Bröd, Säd, Guld, Silver, Juveler och Liqueurer; men med Averdupois vigten väges alla andra

dra Varor, såsom Metaller, Krydder, Ull, Talg m. m. 1 Ton innehåller 2240 Eng. Skålpund.

§. 19. *Mynt.*

Af Silver finnas följande: 1 *Crown*, som innehåller 5 Shillings, och gäller i Svenskt mynt 51 ss. 8 r:st. ½ Crown, som är värd 25 ss. 10 r:st.; *Shilling*, som innefattar 12 Pences, och är värd 10 ss. 4 rst. det finnes även stycken af 6, 4, 3, och 2 Pences; samt 1 *Peny*, som gäller i Svenskt Mynt 10⅓ runst. Bok och Räkning hålles i *Pound Sterling*, som är et fingerat Mynt, och innefattar 20 Shilling, *Shillings* och *Pences*. 1 Pound Sterling är således värdt i Svenska Pengar 4 R:dr 14 ss. 8 r:st. Af Guld finnes 1 *Guinea*, som innehåller 2,263 Svensk Ducat, samt gäller uti Silver 21 Engelska Shilling. Det finnes även slagna Dubbla och Femdubbla, samt Halva och Fjärdedels Guineas.

§. 20. *Inbyggarnes Indelning.*

Inbyggarne uti Stor Britannien kunna i allmänhet indelas uti 2 slag: The *Nobility*, samt the *Commonalty*. The Nobility innefattar den i andra Länder kallade högre Adelen, och den som därtil hörer eller en Nobleman äger Titeln Lord. Denne Adel består af 2 slag, den Andeliga och Verldsliga. Til den Andeliga höra Erke Biskoparne och Biskoparne, hvilka endast för sin egen person åro Adel, utan at fortplanta den på Barnen. Den Verldsliga Adelen

eller Riks Baronerne, eller Rikets Peers, beſtår af 5 Claſſer: Hertigar, Markiſer, Grevar, Viſcounter och Baroner. Äldſta Sonen årver efter Fadrens dödd alla deſs Titlar, ſå väl ſom alla deſs Faſta Egendomar.

Alt hvad ſom icke hörer til the Nobility, ſamt år midt emellan Adelen och den lägre delen af Folket, kallas *Gentry*. Dårtil råknas 1. Riddarne af de Kongl. Orden. 2. Knights Bannerets. 3. Knights Batchelors. 4. Baronets, hvilka föra en med Titeln Sir och ſårſkildt vapen förbunden vårdighet, ſom år årftelig. Deſſa vårdigheter bortgiver Konungen, och de utgöra jämte Eſqvires den lägre Adelen. 5. Eſqvires kallas egenteligen alla de Perſoner af Adelig Slägt, ſom ovarken åro Huvudmån för ſina Familier, ej eller i anſeende til ſin härkomſt föra någon högre Titel, hvartil höra alla Grevars, Viſcounters och Baroners yngre Söner, ſamt alla Efterkommande af den högre Adelen, ſå väl ſom de hvilka åga 2000 Riksdalers årlig inkomſt af ſina Landtgods.

Til Gentlemens råknas alla Lårda Mån, Embetsmån, Krigs-Officerare, Konſtnårer, Köpmån, och de ſom leva af ſina Landtråntor. Eljeſt år Gentleman på viſst ſått en allmån åretitel, ſom gives åt alla dem, ſom åro väl klädde och upföra ſig anſtåndigt. Alt hvad ſom icke kan bringas til åvan anförde Claſſer, ſåſom Handtvårkare, Åkerbrukare, Sjöfarande m. m. kallas *Commonalty*.

Landsfolket i England, ſom beſitter årfteliga

liga Landtgods, eller de så kallade *Yeomen*, åro antingen *Copyholders*, hvilka giva til någon Grundherre en viss årfränta, eller *Freeholders*, hvilka ej hava någon Grundherre utan besitta sit Gods fritt. Egenteliga Bönder finnas icke, utan de större Godsen bestå af en myckenhet smårre Förpagtningar, och Arrendatorerne däraf åro Bönder eller Farmers. Arrendatorerne af stora Landtegendomar plåga ock räknas til Yeomanry.

§. 21. *Statsförfattning.*

Stor Britanniska Statsförfattningen grundar sig på flera Grundlagar, som innehållas i Parlaments Acterne; däraf följande 5 åro de förnämsta: 1:o Magna Charta Libertatum, 2:o Parlaments Acten af år 1689, då Wilhelm och Maria stego på Thronen, 3:o Successions Acten af år 1702, 4:o Successions- och Regente Acten af år 1705, samt 6:o Unions Acten rörande Englands och Skotlands Förening år 1706.

Stor Britannien är et Arfrike, som tilfaller både manliga och qvinliga Linien, och det efter Förstfödslorätten uti rät Linea, så at i brist af manliga slägtet af en Linea, qvinliga slägtet i samma Linea äger företrädesrätt framför Prinsarne af den yngre Linien. Efter Konungens död bestiger den genom Lagarne bestämda Thronföljaren Thronen, utan at något nytt beviljande af Ständerne är nödvändigt. När Konungen fylt 18 år är han myndig, för at sjelf anträda

tråda Regeringen. Han måſte vara Engelſka Kyrkan tilgiven, och får ej gifta ſig med någon Katolſk Prinſeſſa. Deſs Regerings välde år inſkränkt.

Konungens *Titel* år följande: Konung af Stor Britannien, Frankrike och Irland, Trones Förſvarare.

Nuvarande Kongl. Familien år ifrån Braunſchweig-Lüneburg, och Konungen i England år tillika Kurfurſte i Tyſkland. Deſs Namn år *Georg* 3. Kronprinſen födes ſåſom Hertig af Cornwall, och blir ſedermera uphöjd til Prins af Wales.

Kongl. Vapnet år en fyrdelad Sköld; i förſta Fältet befinnes 3 Gyldene Leoparder för England, ſamt et rödt Lejon för Skotland, i det andra de 3 Franſka Liljorna, i det tredje Irländſka Vapnet, ſom år en Gyldene Davids Harpa, ſamt i det fjärde Kur-Braunſchweig-Lüneburgiſka Vapnet. Vid detta Vapen år på högra ſidan bifogat det Engelſka St. Georgs Kors; och på vänſtra ſidan det Skotſka St. Andreas Korſet. Valſpråket år Dieu & mon Droit.

Konungen år enligt Grund författningen förbunden at regera efter viſſa Rikslagar; han äger den högſta executiva magten allena, och uti den högſta lagſtiftande en del. Honom tilhörer även at begynna Krig, ſluta Fred och Förbund, affärda och emottaga Sändebud, ſtyra Kyrkoväſendet, uprätta Arméer och Flottor; men emedan Parlamentet til alt detta måſte bevilja Penningar, ſå åro honom dock händerne bund-

bundne. För öfrigt bortgiver Konungen alla Syſlor, utdelar Vårdigheter och Privilegier, ſlår Mynt; med få ord, han utöfvar alla de Majeſtäts Råttigheter, hvartil intet beviljande af Parlamentet genom Rikslagarne erfordras.

De inſkränkningar, ſom åro den Kongl. Magten föreſkrefne, utgöra Nationens friher, hvilken dock i grunden lånkes efter Håvets vilja. Denna frihet viſar ſig förnämligaſt vid nya Lagars utfärdande och Utlagors beviljande, hvilka ej kunna vårkſtällas utan Konungens och Ståndernas gemenſama beſlut.

Magten at ſtifta Lagar ſamt at lägga Pålagor beror blott af Parlamentet, ſom beſtår af 3 Delar: Konungen, Öfverhuſet och Underhuſet. Detta kan anſes ſåſom den högſta Riks-Domſtol; hvar och en af deſſa Delar åger en Röſt, utan enhälligt ſamtycke af deſſa 3 Delar kan intet beſlutas, och hvad ſom på detta ſätt är beſlutat, anſes ſåſom Lag. Intet Parlament får vara långre ån 7 år, och deſs ſamanträde ej upſkjutas öfver 3 år.

Öfverhuſet uti Parlamentet beſtår 1:o af Andeliga Lorder, nämligen 2 Erke Biſköpar och 24 Biſkopar. 2:o Af Verldſliga Engelſka eller Stor Britanniſka Lorder, hvilka år 1783 utgjorde et antal af 218 Perſoner, däribland 4 Kongl. Prinſar, 26 Hertigar, 4 Marquiſer, 84 Grevar, 16 Viſcounter och 84 Baroner. 3:o 16 Skorſka Lorder, inalles 260. Hvar och en Stor Britanniſk Lord, ſom är Caput för ſin Familie, 21 år gammal, och Engelſka Kyrkan til-

given, åger råttighet at ſitta i Parlamentet. Underhuſet beſtår af 558 Ledamöter, nämligen 122 Deputerade från Engelſka och Skotſka Landſkaperne, 4 från de bägge Univerſiteterne, och 432 från Engelſka och Skotſka Städer och Köpingar.

De högſta Rikets Embetsmän äro 9; nämligen Lord-Överdomaren (High Steward), Stor-Cancelleren, Stor-Skattmåſtaren, Preſidenten i Stats-Rådet, Hemliga Sigillbevararen, Överſte Kammarherren, Stor-Connetablen, Överſte-Marſkalken ſamt Stor-Amiralen. Stor-Amirals Embetet beſtrides nu för tiden utaf et Amiralitets-Collegium.

De förnämſta Rikets Göromål beſörjas uti Konungens namn genom deſs *Hemliga Råd*, hvilket är det högſta beſtändigt fortvarande Collegium, öfver hvilket endaſt Parlamentet under ſin ſammankomſt åger at bjuda. Antalet af Ledamöterne beror på Konungens behag, dock måſte Prinſarne af Blodet, i anſeende til ſin födſel, de bägge Erke-Biſkoparne, Kronans högſta och andre högre Embetsmän, ſamt Talemannen i Underhuſet, i anſeende til ſina Syſſlor, vara Ledamöter däraf. De öfrige utnämner Konungen. Deras antal ſteg år 1787 til 120. Därſtädes hava ock de 3 Stats-Secreterarne deras ſäten, hvilka beſörja de Inrikes göromålen gemenſamt, men den ena i ſynnerhet affairerne med norra delen af Europa, den andra med ſödra delen af Europa, och den tredje med America.

§. 22.

§. 22. *Riddare Orden.*

Deſſe åro 3, och Konungen år deras Stormåſtare. 1:o *Blå Strumpebands Orden*, ſtiftad år 1350 af Edward 3; hade år 1784 31 Riddare, utom Konungen. Ordensteknet år St. Göran til Häſt; 2:o *Bads Orden*, ſtiftad af Henric 4 år 1399, har inemot 40 Ledamöter; Ordensteknet år 3 Kronor i Gyldene Fält. 3:o *Tiſtel Orden*, år egenteligen en Skotſk Orden; deſs Ordenstecken år Bilden af S. Andreas. Ledamöterne åro 12.

§. 23. *Konungens Hofſtat.*

Denna år ganſka anſenlig och beſtår af nära 600 Perſoner, hvilka lyda dels under Överſte Marſkalken, Lord Steward, dels under Över-Kammarherren, dels under Över-Stallmåſtaren. Antalet af Hof-Predikanterne ſtiger til 48. År 1787 räknades vid detta Hof 25 Medici, Chirurger och Apothekare, ſamt 24 Muſicanter. Bland andra ſyſſlor på Hofſtaten befinnes ock en Råttfångare.

§. 24. *Finanſerne.*

I anſeende til den hiſkeliga Kronoſkulden, hvilken vid 1785 års ſlut ſteg til en Summa af 1036 Millioner 337,710 Riksdaler, eller 62,180 Tunnor Guld, ſamt fordrade uti årligt Intereſſe 40,195,000 Riksdaler eller 2412 Tunnor Guld, måſte Statsutgifterne vara ganſka anſenlige, hålſt Landet deſsutom måſte upbringa

ga det ſom erfordras til underhåll för Håvet, Civil-Staten, Arméen och Sjömagten, ſamt andra ſmårre behover. Samtelige Statsutgifterne ſtego år 1785 til 62,738,780 Riksdaler.

Til at beſtrida deſſe utgifter, beviljas årligen af Parlamentet Penningar, ſom kallas Subſidier. Deſſe utgjorde år 1785 en Summa af 66,723,370 Riksd. De härflyta förnämligaſt af följande Fonder: Tullarne, ſom ſamma år räntade 19,874,660 Riksd. Acciſen 23,368,100 Riksd. Stämpladt Papper 5,038,320 Riksdal. Landt- och Malt-Taxan 11,270,000 Riksdaler. Taxan på Hus, Fenſter, Betjänter, Håſtar, Wagnar, m. m. 7,172,290 Riksd. Den Författningen är tagen, at årligen afbetalas 1 Million Pound Sterling, eller 4,330,000 Riksdaler, af National ſkulden.

§. 25. *Krigsmagten til Lands.*

Uti Stor Britannien och America underhålles i Fredstider en Armée af circa 46,000 Man, men i krigstider ökes detta antal. År 1780 var Arméens tilſtånd ſom följer: 2 Eſcadroner til håſt, 2 Eſcadroner Grenadier Garde til håſt, 1 Regimente Garde til håſt, 3 Regimenter Dragon-Garde, 18 Regimenter Dragoner, 3 Regimenter til fot, 83 Regimenter Infanteri, 1 Corps i Africa, 26 Compagnier Invalider til beſättning, 70 Compagnier Sjö-Soldater, ſamt 1 Regimente Artilleri om 4 Batailloner. Samteliga Gardet utgör 7383 Man, hvaribland 2100 åro til håſt. Uti Irland underhållas 12,330 Man.

Man. Utomdeſs år uti England en National-Milice inrättad, til at förſvara Landet mot fienteliga anfall, hvilken ſtiger til 31,680 Man. Under förenämde Soldater år icke den vigtiga Krig-här begrepen, ſom Oſtindiſka Compagniet håller på benen. Utom den förökning, ſom i krigstider ſker med Stor Britanniſka Arméen lejer Kronan ofta utländſka Troupper, ſom kunna ibland ſtiga ända til 30,000 Man.

§. 25. *Sjömagten.*

Stor Britanniſka Sjömagten har icke ſin like. Uti Fredstider underhålles vanligtvis 16,000 Matroſer ſamt 7600 Sjö Soldater; och et proportionerligt antal Skepp åro ſatte i commiſſion at göra tjänſt. År 1787 voro 12 Linieſkepp, 5 af 50 Canoner, 2 af 44, 30 Fregatter ſamt 62 Slupar och Cuttrar i tjänſtgöring. Men i krigstider nyttjar Engelsman hela ſin ſtyrka. År 1780 hade han en Flotta af 342 Skepp uti tjänſt, 26 ſom icke gjorde tjänſt, och 63 ſtodo under byggnad, inalles 431 Segel. Uraf de tjänſtgörande Skeppen voro 93 Linieſkepp; nämligen 3 af förſta Rangen eller om 100 Canoner hvardera, 13 af andra Rangen, eller från 90 til 98 Canoner, 77 om tredje Rangen, eller från 64 til 80 Canoner, 19 af fjärde Rangen, eller 50 och 60 Canoner, 44 af femte Rangen, eller Fregatter från 32 til 44 Canoner, 56 af ſjette Rangen, eller Fregatter från 20 til 28 Canoner, 64 Slupar från 8 til 16 Canoner, 17 bevåpnade Fartyg från

20

erkände för frie, samt fingo desutom alt det Land som år belägit mellan Allegany Bergsryggen, Strömen Missisippi och de stora Sjöarne i Canada. Då cederades ock til Spanioren de 2 Provincerne Östra och Wästra Florida. Det som Engelsman ännu äger qvar i detta Land är dock af ansenlig vidd, samt ganska vigtigt. Det består af Provincerne *Canada* och *Nya Skotland*, Öarne *Newfoundland*, *Cape Britain*, *St. John* och *Anticosti*, samt Landet *Labrador*. Utom dessa Colonier höra några Fästningar vid *Hudsons Wik* til Compagniet, som handlar därstädes. På Nordwästra Kusten, norr om Californien, omkring Fjärden *Nutka*, har Brittiska Nationen år 1791 tagit et ansenligt Land i besittning. Uti den delen af Nord America, som kallas Westindien, äger Engelsman följande af de Antilliske Öarne: *Jamaica*, som ensamen är större än alla de andra, *Jungfru-Öarne*, *Anguilla*, *Barbuda*, *St. Kitts*, *Nevis*, *Rodonda*, *Antigoa*, *Montserrat*, *Dominica*, *St. Vincent*, *Barbados*, *Grenada*, samt *Grenadinerne*. Af Lucayiske Öarne *Providence*, *Bahama* med flera kringliggande, samt *Bermudiske Öarne* i Atlantiska Havet. Uti *Syd America* har Engelsman wål anlagt en Colonie på Falklands Öarne, men öwergivit densamma.

Uti *Polynesien* Ön *Balambanga* vid Kusten Borneo, samt Ön *Bunvoot* vid Ön Magindanao. På östra Kusten af det stora Landet *Ulimaroa* uti Botaniska Wiken, år ock år 1788 en Colonie anlagd. Denna Colonie innefattar hela

hela öſtra Kuſten af Ulimaroa, ſamt et anſenligt ſtycke in i Landet, ſtort ſom Tredjedelen af Europa.

§. 28. *Landets Indelning.*

Det är förut nämdt at Stor Britanniſka Riket i Europa utgöres af 2 ſtora Öar, nämligen *Stor Britannien* och *Irland*, ſamt at den förra beſtår af 2 ſtora delar, *England* och *Skotland*; ſåledes blir Stor Britanniſka Riket indelt uti 3 Huvuddelar: *England*, *Skotland* och *Irland*.

1. ENGLAND.

Detta Land förer Titel af Konungarike, ſamt kallas på Latin *Anglia*, och på Franſyſka *Angleterre*. De båſta Cartor häröver äro utgifne af *Kitchin* och *Rocque*, hvardera på 4 ark, ſamt af *Adams* och *De la Rocchette*, hvardera på 12 ark. Deſutom hava *Julien*, *Dury*, *Bayly* och *Jefferys* utgivit goda ſmårre Cartor öfver detta Land.

Det är beläget mellan 49 gr. 54 min. ſamt 55 gr. 50 min. Latitud, och 11 gr. 20 min. ſamt 19 gr. och 28 min. Longitud. Det gränſar i Norr til Skotland, i Öſter til Nordſjön, i Söder til Canalen, ſamt i Wäſter til Irländſka Haver. Deſs längd från Lizard Point i Cornwall til Berwick i Northumberland är 66 mil, deſs ſtörſta bredd från Davids Head i Wales til Leſtoff

Point i Suffolk år 44 mil, och i vidd håller det 1380 Qvadrat mil.

England år et väl bevatnadt Land. Deſs ſtörſta Strömar åro: *Tames*, Lat. *Tameſis*, hvilken under namn af *Iſis* tager ſit urſprung uti Gloceſterſhire, ſamt ſedan han förenat ſig med *Tame* bekommer namnet Tames. Han flyter förſt genom Wiltshire, utgör ſedermera gränſen mellan Landſkaperne Oxford och Buckingham å ena ſidan ſamt Berkſhire å den andra, vidare flyter han mellan Middleſex och Eſſex å norra ſidan ſamt Surrey och Kent å den ſödra, och faller ut i Nordſjön, efter et lopp af 28 mil. 2:o *Savarne* Lat. *Sabrina*, ſom har ſin uprinnelſe i Wales, flyter genom Landſkaperne Shropſhire, Worceſterſhire och Gloceſterſhire, ſamt faller ut i Irländſka Havet, efter et lopp af 24 mil. 3:o *Trent*, ſom har ſit urſprung nåſtan midt uti England, flyter genom Landſkaperne Stafford, Derby, Nottingham och Lincoln, ſamt har ſit utlopp i Nordſjön, efter 22 mils lopp. Några mil åvan om utloppet förenar han ſig med en anſenlig Ström vid namn *Ouſe*, ſom flyter genom Yorkſhire, och får då namnet *Humber*, under hvilket namn han utfaller i Havet. Deſſe åro de ſtörſte Elverne. Andre Strömar af någon betydenhet åro: *Stora Ouſe*, hvilken genom Landſkaperne Buckingham, Bedford, Huntington, Cambridge och Norfolk utfaller i Nordſjön, efter et lopp af 20 mil. *Tees*, *Tyne* och *Tweed*, ſom genom norra delen af England flyta ut i Nordſjön, hvaraf

hvaraf den ſidſta, til en del, utgör gränſen mellan England och Skotland; *Aire*, ſom utgör et vattudrag åt *Humber*; *Merſey*, ſom faller ut i Irländſka Sjön; *Wye*, ſom förenar ſig med Saverne, ſamt *Tamar*, ſom mellan Cornwall och Devonſhire flyter ut i Franſka Canalen.

Til den inre Handelens befrämjande äro ock åtſkillige Canaler gräfne, hvaraf den *Bridgewaterſka*, den Canalen ſom ſammanbinder Trent med Merſey, den *Birminghamſka*, *Droitwitchiſka*, *Coventryſka* och *Oxfordiſka* äro de förnämſta.

Ingen Sjö af betydenhet finnes i hela Landet; uti norra Delen äro några ſmå, däraf *Winander Meer* är den anſenligaſte, men ſom ej ſtiger til 1 Qvadrat mil i vidd.

I anſeende til Englands läge mellan 50 och 56 Latitudsgraden, ſkulle man ſluta at här funnes kalla Vintrar, men ogtadt den höga Latituden är Climatet dock mildt, emedan ſjöluften lindrar kölden, hvartil briſt på höga Berg, ſtora Skögar och Moraſer även mycket bidrager. Men även denna ſjöluften ſamt de rådande ſyd och ſydväſt vindarne äro de ſom förorſaka haſtiga förändringar i väderleken, ſamt medföra en fugtig och tjock luft ſamt qvalmig väderlek. Snö faller här väl om Vintern, men han blir ej länge liggande. Vintern beſtår merendels uti regn och tjock dimba, ſamt är få lindrig uti den ſydligare delen af Landet, at Boſkapen hela den årstiden igenom utdrives på

bet, eller åtminſtone fordras under bar Himmel. Fåren förbliva dag och natt på fria fältet, ſamt erhålla under ſträngaſte kölden endaſt et halmſkjul til värn däremot. Marken fryſer ſå litet, at Åkermannen näſtan hela vintern igenom kan plöja och ſå, och näſtan i hvarje månad ſås någon ſlags Frukt. I allmänhet tagit är Luften i England, oagtadt dimban och den fuktiga vårman, hälſoſam, hvarföre hår ock finnes mycket gammalt, ſamt merendels ſtarkt och hälſoſamt Folk.

Landet beſtår til ſtörre delen utaf omſkiftande Slätter, Kullar och Dalar, ty ſtora Bergsryggar och höga Berg finnes hår i allmänhet icke, undantagande uti våſtra delen af Riket, ſom kallas Wales, hvilket är ganſka bergagtigt, ſamt uti norra Delen af Landet, på gränſen til Skotland. De högſte af Bergen äro *Snowdon* i Wales, det högſta i England, *Kader-Idris* och *Plymlymon* jämväl i ſamma Province, *Peak* uti Derbyſhire, *Ingleborough* och *Penigent* uti Yorkſhire, *Pendle-Hill* uti Lancaſhire, *Shiddaw* uti Cumberland, ſamt *Cheviot* Bergen uti Northumberland, på gränſen til Skotland.

Marken är merendels god, ſamt i allmänhet ganſka kritagtig; den myckna alleſtädes befintliga Märgeln lämnar en outödelig gruva til gödning. Ön har efter alla Öars beſkaffenhet ſit ſluttande från midden, hvarföre ock Strömarne flyta åt alla väderſtrek i Haven. Jämväl detta hela Öns lyckliga bevattnande, ſom igenom många gräfna Canaler förökas, bidrager

ej

ej allenaſt til Landets frugtbarhet, utan ock til Lands-Producternas ſamt Manufactur-Varornas lindrigare transport. Briſten på höga Berg medförer den förmån, at man här ej vet något af bruſande haſtigt tilväxande Strömar ſamt ſtora öfverſvämningar. Den förutnämde omſkiftningen af Kullar och Dalar, de många ſmå och ſtora Strömarne, det härligen upbrukade och ſtarkt bebodda Landet, hvilket med Städer och Byar år likaſom beſått, de talrika Boſkaps- och Fårehjordarne: alt detta gör England til et af de angenämaſte Länder på Jorden, ſom förefiäller ögat de vackraſte utſigter, ſamt giver tilfälle åt de rika Lorderne at giva ſina Parker och Trägårdar den fägring och behaglighet, at man ſvårligen kan årnå dylikt i andra Länder.

Uti intet Land år Åkerbruket ſå högt updrivit. Landtmannen anvånder mycken koſtnad dårå, men han kan ock vara förſäkrad, at därigenom erhålla god vinſt. Förnämſta orſaken hvarigenom Åkerſkötſeln har ſtigit til den högd den befinner ſig, härrörer däraf, at man har ſatt en belöning för hvarje Tunna Säd, ſom med Engelſka Skepp fördes utomlands. Därigenom hände at en ſtor myckenhet Säd utſkeppades, ſom tilbragte Landet en ganſka ſtor vinſt. Detta räckte til år 1766, då Spanmåls utförſeln måſte förbjudas, hvilket härrörde förnämligaſt af det året infallen miſsväxt. Detta förbud varar ännu, och orſaken därtil måſte ſökas förnämligaſt därutinnan, at Folkmängden

har genom Manufacturernas förkofran i ſednare tider ſå tiltagit, at mera Spanmål nu behöves inomlands än förut.

Kryddgårdsväxter och allmänna Trädfrugter, ſåſom Äplen, Päron, Plommon, Kersbär, m. m. finnas här i ymnighet och af ſkön art. Engelſka Blomkålen och Spariſen åro berömde. Vindruvan kan här ej bringas til mognad, oagtadt England får Våren tidigare än andra Länder, hvareſt de ſtarkaſte Viner och fullkomligaſte Druvor växa, til ex. Helvetien; men i Vinets ſtälle pråſſar man uraf Äplen och Päron en ſaft, hvaraf den förra kallas Cyder och den ſednare Muſt, hvilka uti åtſkilliga Landſkaper åro det ſämre Folkets endaſte Drick, ſamt i myckenhet utföres. De bäſta til Cyder tjänliga Äplen växa i Herefordſhire och Devonſhire.

Engelſka Humlan är den bäſta i Europa, ſamt af ſådan godhet, at hon föres öfver Hamburg och Rotterdam vida ikring genom en ſtor del af Tyſkland, at förtiga den otroliga mängd ſom i Landet förtäres. Engelſka Ölet drickes ej allenaſt ganſka mycket i England, utan är jämväl utomlands ganſka begärligt. Engelſka Saffran, ſom växer förnämligaſt i Landſkaperne Cambridge och Eſſex, är förträffelig, ſamt även ſå god ſom den Öſterrikiſka, och utföres i myckenhet til Holland. I ſednare tider har man ock börjat idka Krapp-plantering, och Rhabarber-ſkötſeln utbredes ſtändigt alt mera. Lakrisbuſken finnes här jämväl, men däremot växer här föga Lin och Hampa.

På

På Byggningstimmer och Bränved är ſtor briſt, och de ſtora Stammarne, förnämligaſt Eketråden, bevaras med mycken omſorg för Skeppsbyggerierne. Däremot äger England en näſtan outödelig ſkatt uti Stenkol, hvaraf de flåſta Gruvorne finnas uti de nordliga Landſkaperne Durham, Northumberland, Weſtmoreland och Cumberland. Värdet af de Stenkol, ſom årligen förſaljas, ſtiger til 20 Millioner Riksdaler, och med deras fortſkaffande från de Landſkaper de upgråvas, ſyſſelſättas årligen 1500 Fartyg. Af denna vara utföres årligen til utrikes orter för vid paſs 200,000 Riksd.

Betet är förträffeligt, ty det beſtår af kraftiga och välluktande Gråsſlag, och Ångsſkötſeln updrives på det högſta, hvarföre ock Boſkapsſkötſeln är anſenlig. De ſköna och ſnabba Engelſka Häſtarne härſtamma från Arabien och Barbariet. Här finnes jämväl Åſnor, men ganſka få Mulåſnor. Hornboſkaps-avelen är ganſka god. Utom ſkönt Smör tilvärkas här ganſka välſmakande Oſt. Den ſtarkaſte Oſtbygden är omkring Cheſter, från hvilken Stad ock den vigtigaſte handelen med denna vara drives. Fåraſkötſeln är ganſka ſtor och indrägtig. Redan i början af detta Århundrade räknade man 12 Millioner Får i England. Engelſka Ullen, hvilken näſt den Africanſka ſamt Spanſka och Portugiſiſka, är den bäſta ſom finnes, utgör jämte deſs förarbetande näſtan en tredjedel af Landets inkomſter. Den finaſte Ullen finnes i Landſkaperne Hereford och Derby.

Har England brist på de ädlare Metallerne Guld och Silver, så har det desto rikare skatt uti sina vigtiga Tenn Bly- och Koppar-Gruvor. Engelska Tennet är det finaste på Jordklotet. Tenn- och Blygruvorne finnas uti Landskaperne Devon och Cornwall, och Kopparen förnämligast i det sednare Landskapet. Detta lämnar årligen för 640,000 Rik:daler Koppar, utom hvad som af denna Metall finnes i andra Landskaper. Järn-Bergvärken, hvaraf de fläste finnas i Landskapet Sussex äro icke vigtige, och det förträffeliga Engelska Stålet beredes af Svenskt Järn. Det inhemska Järnet är endast brukbart til grova Varor, såsom Ankare och dylika saker. Man bereder här jämväl Gallmäja, men hvilken i godhet ej kommer up emot den från Aken och Braunschweig. Kobolt finnes här också. Blyerz, et slags jordart, finnes i synnerhet i Cumberland, och anträffas ingenstädes så fin.

Engelska Walkjorden, nyttig för Klädesvävare at därmed rena sina Kläden och betaga dem fetman, är den bästa i sit slag. Alunen är jämväl god. Här och där finnes Vitriol, Marmor, Alabaster, Cristal, Flinta, samt allehanda slags Byggningssten. Uti Landskaperne Chesshire, Stafford och Durham finnes rika Saltkällor, uti Lancashire Stensalt, och dessutom sjuder man Salt af hafsvatten; men alt detta är dock ej tilräckeligt til Landets behof, hvarföre mycket Salt utifrån införes. Mineraliska Vatn finnes på flere ställen, hvaraf varma Vatnen

nen uti Bath och de kalla uti Tunbridge åro i ſynnerhet berömde.

Haven och Strömarne åro rikeligen förſedde med Fiſk. Öſtra Kuſten har öfverflöd på Sill, och Cornwall på Sardeller, hvilka bägge Fiſkſlag i myckenhet utföras. Lax finnes förnämligaſt i Strömarne Saverne, Wye och Tweed. Vid Kuſterne af Dorſet och Eſſex är ymnigt Oſtronfånge.

England är et ganſka väl bebodt och befolkat Land. Här finnas 28 Cities eller Städer med Biſkopsſäten, 748 Towns eller andra Städer, och circa 9410 Förſamlingar. At kunna utröna Landets Folkmängd, vil jag här uti en Tabell införa deſs Landſkaper, ſamt därvid utſätta deras vidd uti Svenſka Qv: Mil, jämte antalet af Städer, Förſamlingar och Hus; men vil förut giva tilkänna, at Huſens antal ſom för hvarje Landſkap uti Tabellen anföres, ej är för nyare tider, emedan jag en ſådan Förteckning ej kunnat bekomma, utan tagen utur Mieges Preſent State of Great Britain 1718, ſåledes öfver 70 år gammal; och är denna upſats denſamma ſom Doctor Büſching uti ſin Erdbeſchreibung om England vid hvarje Edition anförer, utan at giva tilkänna för hvilket år den är författad, hvarigenom man miſstager ſig på den nu varande Folkmängden, emedan Huſens antal i hvarje Landſkap är ſedan den tiden anſenligen förökadt.

TABELL.

Landſkaper	Qv. Mil.	Städ.	Förſ.	Hus
Oſtangeln.				
1. *Middleſex* .	7	7	200	100000
2. *Surrey* . .	16	11	140	34218
3. *Suſſex* . .	35	17	312	21537
4. *Kent* . .	37	31	408	39242
5. *Eſſex* . .	36	27	415	34819
6. *Hartford* .	15	18	120	16569
7. *Bedford* . .	9	10	116	12170
8. *Huntington*	8	6	79	8217
9. *Cambridge* .	21	7	163	17347
10. *Suffolk* . .	41	21	550	34422
11. *Norfolk* .	50	33	660	47180
Summa	275	188	2668	365721
Weſtſex.				
1. *Berks* . .	16	11	140	16906
2. *Hamps* . .	34	20	250	26851
3. *Wilts* . .	39	21	304	27093
4. *Dorſet* . .	29	22	248	21944
5. *Sommerſet* .	38	35	385	44686
6. *Devon* , .	62	38	394	56310
7. *Cornwall* .	49	27	161	25374
Summa	267	174	1882	219164

Mercia.

Landskaper	Qv. Mil.	Städ.	Förs.	Hus
Mercia.				
1. *Buckingham*	15	15	185	18390
2. *Oxford* . .	15,5	12	280	19007
3. *Glocester* .	32	27	280	26764
4. *Monmouth* .	10,5	7	127	6490
5. *Hereford* . .	15	8	176	15000
6. *Worcester* .	12	12	152	20634
7. *Warwick* .	23	14	158	21793
8. *Northampton*	21	13	136	24808
9. *Rutland* . .	4	2	48	3263
10. *Leicester* .	16	11	192	18700
11. *Stafford* .	19	19	130	23747
12. *Shrop* . .	33	16	170	23284
13. *Chester* . .	28	12	85	24054
14. *Darby* . .	22	11	106	21155
15. *Nottingham*	20	8	168	17554
16. *Lincoln* . .	61	39	630	40590
Summa	347	225	3023	325233
Nordangeln.				
1. *York* . . .	150	58	363	106151
2. *Lancaster* .	51	27	61	40202
3. *Westmoreland*	20	8	26	6501
4. *Cumberland* .	43	14	58	14825
5. *Durham* . .	24	9	118	15984
6. *Northumberland*	52	12	460	22741
7. *Man* . . .	7	5		
Summa	347	131	1086	206404

Landſkaper	Qv. Mil.	Städ.	Förſ.	Hus
Wales.				
1. *Glamorgan*	14,5	9	118	9644
2. *Brecknock*	13,5	4	61	5934
3. *Carmarthen*	17	8	87	5352
4. *Pembroke*	11,5	9	45	4329
5. *Cardigan*	13	4	77	3163
6. *Radnor*	9,5	4	52	3158
7. *Montgomery*	15,5	6	47	5660
8. *Merioneth*	16,5	4	37	2590
9. *Denbigh*	15	6	57	6398
10. *Flint* . .	5	3	28	3850
11. *Carnarvon*	9	6	68	2765
12. *Angleſey* .	4	2	74	1840
Summa	144	58	751	54683
Summa Summ.	1380	776	9410	1,171,205

När man multiplicerar detta antal af Hus med 5, ſå blir Folkmängden utur den grunden 5,856,025; ſåledes kan man ſäkert antaga den vårkeliga Folkmängden nu för tiden til 6 Millioner.

Religionen är Reformert, dock äro Biſkoparne bibehållne ſå väl ſom flera Katolſka Ceremonier, och denne Sect af Reformerta Läran kallas Biſkopliga Kyrkan, hvilken är den rådande i Landet, och til hvilken de fläſta anhängare bekänna ſig; dock befinnas här även andra Reformerta Secter i ſtort antal, ſåſom Pres-

Presbyterianer, Puritaner, Anabaptister och Qvåkare, m. m. så väl som Lutheraner, Katoliker och Judar, hvilka alla njuta Religionsfrihet. Engelska Kyrkan har 2 Erke-Biskopar och 25 Biskopar til Föreståndare. De bägge Erke Biskoparne äro af *Canterbury* och *York*; under den förre lyda Biskoparne uti *London*, *Winchester*, *Ely*, *Norwich*, *Hereford*, *Salisbury*, *Peterborough*, *Oxford*, *Rochester*, *Lincoln*, *Exeter*, *Worcester*, *Chichester*, *Litchfield*, *Bristol*, *Glocester* och *Bath* uti egenteliga England, samt *S. David*, *Landaff*, *S. Asaf* och *Bangor* uti *Wales*. Under den sednare höra Biskoparne uti *Durham*, *Carlisle* och *Chester* och *Sodor* på Ön Man. Af dessa Stift äro *Winchester*, *Durham* och *London* de rikaste. Alla dessa Erke-Biskopar och Biskopar, utom den i Sodor, äro Riks-Peers och äga säte i Öfverhuset. Erke-Biskopen af Canterbury är den förnämsta Peer i Riket, samt har sin Rang omedelbart näst efter Kongl. Huset, och går således ej allenast framför alla Hertigar, utan jämväl de högsta Statens Embetsmän. Han titulerar sig Primas och Metropolitan öfver hela England. Erke-Biskopen af York äger också Rang framför alla Hertigar och Rikets Embetsmän, utom Stor-Cancelleren. Biskoparne äga i Parlamentet lika värdighet med Baroner. Uti England äro 8803 Pastorater. Desse äro af 2:ne slag: Om Pastorn njuter Tionden af sit Pastorat kallas han Rector; men om någon verldslig Person innehaver densamma, så lönar han sin Pastor, och då kallas denne Vicarius. Hvad

Hvad Lårdomen betråffar, ſå år den högt agtad och i mycken flor. Engländarne kunna upviſa många ganſka lårde Mån; de lågga ſig ſållan på flere Vetenſkaper tillika, men gå djupt uti den ſak de tagit til ſit yrke. Grekiſka Språket och Lårdomen ſkattas i ſynnerhet högt, men om de Öſterländſka Språken bekymrar man ſig mindre. Man idkar Latinſka Språket mera för åmnenas ſkull ſom därpå åro ſkrefne, ån för ſjelva Språkets ſkull; hvarföre ock en prydelig Latinſk Skrift hår år ſällſynt, och få Lårde kunna fårdigt tala det Språket. Om levande Europåiſka Språk bekymrar man ſig föga utom Franſyſkan, ſom de förnåme och rike ſöka at inhåmta. Uti England har ſtådſe funnits många djuptånkande Skalder. På Mathematiken användes mycken flit, och uti Filoſofien hava Engländarne mycken förtjånſt, men Theologien låres hår ånnu för mycket ſkolaſtiſkt, ehuru hår finnes de grundeligaſte Theologer och förträffeligaſte Predikanter i hela Europa. Juridiken år ganſka inveklad; men Naturkunnighet och Medicinſka Vetenſkapen år hår mycket berömvård. Uti Utländſka- Politiſka- Kyrko- och Lårdoms-Hiſtorien ſamt Geografien åro Engelsmånnerne ſållan väl kunnige; men igenom ſina reſor och upptäckter hava de dock gjort Geografien ſtor tjånſt. Utom de bågge Univerſiteterne uti *Oxford* och *Cambridge*, ſom hörå til Biſkopliga Kyrkan, hava Presbyterianerne åven för egen råkning inrått tat ſmå Academier.

Om

Om Fria Konſter, Manufacturer, Handtverk och Handel år förut nämdt vid Stor Britannien i allmånhet. England har et til Handel fördelagtigt Läge, ſköna och djupa Hamnar, många Skepp och dugtiga Matroſer. Vårdet af Englands årliga Producter och Manufacturer ſkattas til 170 Millioner Riksdaler, eller vid paſs 10,000 Tunnor Guld. Engländarne handla med nåſtan alla Nationer på Jordklotet, vinna på ſomlige, men tappa åter på andra, dock år huvud-fördelen på deras ſida.

Om Rikets Stats-författning, Financer och Krigsmagt år förut nämndt vid Stor Britannien i allmånhet.

Engelſka Ståderne åro af 2:ne ſlag: De hvilka åro Erkebiſkops- och Biſkopsſåten kallas *Citys* eller egenteliga Ståder, men de ſom ej åga denna heder kallas *Towns*. Många af deſſe Towns åro dock långt ſtörre, folkrikare och rikare ån åtſkillige Citys. Den Town, ſom åger råttighet at hålla Marknad kallas Market-Town. Alla Citys, men allenaſt en del af deſſa Towns åga råttighet at ſånda Fullmågtige til Parlamentet, och deſſe kallas Borough Towns.

Flåſta delen af Engelſka Landſkaperne hava *Shire* tillagt vid ſluret af deras namn, hvilken betyder en afdelning, ſamt ſvarar emot Counties eller Greffſkaper, ſom de ockſå kallas.

England innefattar 53 Landſkaper, och kan för redigheten ſkull beqvåmligen indelas uti 5 Huvuddelar, nåmligen 1. *Oſtangeln*, hvarmed förſtås de Landſkaper ſom ligga öſterut. 2. *Weſt-*

ſex,

ſex, hvarunder begripes de ſödra Landſkaperne. 3. *Mercia*, til hvilken del räknas alla de Landſkaper, ſom åro belägne midt i Landet. 4. *Nordangeln*, ſom innefattar de Norra Landſkaperne. 5. *Wales*, ſom utgör Våſtra Delen af England.

1. *OSTANGELN.*

Denne Huvuddel af Riket gränſar i Norr til Nordſjön, i Öſter jämväl til Nordſjön, i Söder til Canalen, ſamt i Väſter til Weſtſex och Mercia. Han år belägen mellan 50 Gr. 40 Min. ſamt 53 Gr. 5 Min. Latitud, ſamt håller i vidd 275 Qvadrat Mil. De härtil hörande Landſkaper åro följande 11. *Middleſex*, *Surrey*, *Suſſex*, *Kent*, *Eſſex*, *Hartford*, *Bedford*, *Huntington*, *Cambridge*, *Suffolk* och *Norfolk*. Han utgör den vigtigaſte och frugtbaraſte delen af hela England; år i allmänhet ſlättländig, ſamt har godt förråd på Spanmål, Frugt, ſkönt Bete, Saffran, Fiſk och Oſtron. Han innefattar 188 Städer, 2668 Förſamlingar, ſamt bebos af vid pafs 2 Millioner Människjor.

1. Landſkapet MIDDLESEX.

Detta Landſkap gränſar til Landſkaperne Hartford, Eſſex, Kent, Surrey och Buckingham, ſamt år litet, ty det håller ej mera i vidd än 7 Qvadrat mil. De ſtörſta Strömarne åro *Tames*, ſom ſkiljer Landet från Surrey, och *Lea*, hvarmedelſt det ſkiljes från Eſſex. Om man undantager London, hvareſt Luften år för-

ſkämd

ſkämd utaf ſå många tuſende Människjors utdunſtningar och röken af Stenkolen, ſå är luften härſtädes hälſoſam. Marken är frugtbar och förbättras beſtändigt genom den ſtora myckenhet gödning ſom hitföres från London. Landets Producter åro Vete, Hö och allehanda Trägårdsvaror, hvaribland åro de härligaſte Meloner ſom i England finnas, ſamt åtſkillig ſlags Frukt, ſåſom Nectariner, Perſikor, Plommon, Kersbär och Vindruvor, hvilka uti ſtorlek och ſmak öfvertråffa alla, ſom växa på Britanniſk mark. På Boſkap och Svin är ymnighet, och uti Tames är ingen briſt på Fiſk, hvaribland Lax, Ål och Foreller åro de förnämſta. Granſkapet af Huvudſtaden våller, at man uti intet Landſkap ſå mycket befliter ſig om Trägårds och Kryddgårdsſkötſel, för at frambringa Frukt och Grönſaker; och intet Landſkap i England är ſå upbrukat och bebygt ſom detta. Alla Byar omkring och nära intil London hava på de ſednare 40 åren vuxit til ſmå Städer, och åtſkillige ſom fordom voro uti tämeligt afſtånd därifrån belägne, hänga nu tilſammans med berörde Stad. Manufacturerne uti Siden, Bomull, Linne och Ylle, åro talrikare än at de här kunna upräknas. Landet innefattar 7 Städer och 73 Förſamlingar, utom dem ſom finnas i London, ſamt ſänder 8 Fullmägtige til Parlamentet. Landt-Milicen uti detta Landſkap utgör 1600 Man. De härvarande Städer åro följande: *London*, *Weſtminſter*, ſom hvardera räknas för ſärſkild Stad, *Brentford*, *Staines*,

Uxbridge, *Enfield* och *Edgworth*. Af deſſa ſända endaſt London och Weſtminſter 6 Fullmägtige til Parlamentet. Man märker:

1. LONDON, Huvudſtaden uti England och hela Stor Britannien, belägen under 51 gr. 32 min. Latitud, vid Tames, på bägge ſidor om den ſamma; är ovanligt ſtor och folkrik, rik och mägtig; Konungens Reſidence ſamt ſäte för Parlamentet, Konungens Råd, de förnämſta Riks-Collegierne, en Wetenſkaps Societet, en Frikonſts-Academie, en Antiqvitets-Societet, et Oſtindiſkt Compagnie med flere anſtalter, ſamt en Biſkop.

Staden beſtår af 3 Huvuddelar: *Egenteliga London*, *Weſtminſter* och *Southwark*, ſom hvardera räknas för ſärſkild Stad; och hvaraf den ſidſta är belägen ſöder om Strömen uti Landſkapet Surrey, hvartil han egenteligen hörer; hvartil komma åtſkilliga Förſtäder.

Staden håller i längd, i öſter och väſter, från Limehouſe til Hydepark 5 Fjärdingsvåg, men Bredden är olika, ſtörſta Bredden från New River Head til Newington Butts utgör ½ Mil, men hela Omkretſen ſkattas til 3 Mil. Han är för öfrigt oordentligt byggd, med merendels trånga och krokiga Gator, men tilväxer årligen i ſtorlek. År 1738 räknades här 5100 Gator och Torg ſamt 95,798 Hus, hvilkas antal ſedan den tiden är anſenligen förökt, ſå at det nu förtiden ſtiger til 120,000. År 1769 ſkattades Inbyggarnes antal til 651,580, men nu förtiden är det något ſtörre. Han utgör

vid

vid paſs en hälft af hela Engelſka Handelen. Uti hela Staden finnas 150 Förſamlingar af Engelſka Kyrkan, hvaraf 117 Förſamlingar, de dår åro fördelte på 75 Kyrkor, befinnas uti Egenteliga London, 10 uti Weſtminſter, ſamt 23 uti Southwark och de Byar uti Middleſex och Surrey, ſom med London åro förenade, och utgöra deſs Förſtåder. Dårtil komma 37 Presbyterianſka, 31 Independenternas, 37 Återdöparnes, 11 Qvåkarnes, 21 Franſyſka Reformertas, 1 Holländſk och 8 Tyſka Kyrkor, ſamt 4 Judiſka Synagogor, inalles 150, ſå at antalet af alla Förſamlingar af alla Secter utgör 300, utom åtſkilliga privata Hus, hvareſt Katolſka Måſſor låſas. Vidare råknas hår 13 Hoſpitaler, 84 Fattighus, 8 Gymnaſier, 3 Collegier, 38 publika Skolar, 77 dylika ſom genom frivilliga gåvor underhållas, 7 Skådeplatſar, 56 Societets-Hus, 27 Sqvares eller fyrkantiga Promenade-Platſer, 42 Torg, hvareſt varor ſåljas, mer ån 20 allmänna Fångelſer, 8 ſtora Stadspotar.

För at göra ſig et begrep om denna ſtora Stadens Conſumtion, vil jag anföra at hår årligen förtåres circa 90,000 Oxar, 190,000 Kalvar, 600,000 Får, 240,000 Svin, 25,000 Tunnor Oſtron, 800,000 Liſpund Smör, 1 Million Liſpund Oſt, 14 Millioner Makriller, m. m. I ſtället för Ved brånnes Stenkol, hvaraf årligen åtgå vid paſs 10 Millioner Tunnor. London och Weſtminſter åro förbundne med Southwark medelſt 3 prågtiga Broar, ſom kallas

Londons-Blackfriars och Weſtminſter-Broarne. Stadens förnämſta Styresman kallas Lord-Mayor.

För at närmare känna denna ſtora Stad, vil man betragta deſs ſärſkildta Delar. 1. *Egenteliga London.* Denne indelas, utom de Förſtäder ſom höra härtil, uti 25 Wards eller Qvarter. De märkvärdigaſte Byggnader och Anſtalter ſom här träffas, äro följande:

S. Pauls Domkyrka, hvilken är den förnämſta af alla Proteſtantiſka Kyrkor på Jordklotet, och kan ej jämföras med någon annan än S. Pehrs Kyrka i Rom. Det är en Korskyrka bygd af huggen ſten, efter S. Pehrs Kyrkas modell, med en prägtig Dome eller Coupole midt öfver Korſet. Kyrkans Längd inom murarne är 257 Sv. alnar, Bredd öfver Korſet 120, Högden 56, Coupolens Högd 168, ſåledes hela Högden 224 alnar. Coupolen håller i tvärlinea 55 alnar. Byggnaden har koſtat 190 Tunnor Guld. Öfverſt utanpå Coupolen är et Galerie, hvarifrån man har en härlig utſigt öfver hela Staden och kringliggande nägden. Utaf de öfrige Kyrkorne äro *S. Stefan Walbrook* och *S. Mary le Bow* de vackraſte, den ſednare Kyrkan har det vackraſte Torn af alla Kyrkor i denna Stad.

Tower, är en gammal och irreguliert bygd Fäſtning vid Tames, ſom är beſatt med Canoner. Där är Kongl. Tyghuſet, däreſt finnas Vapen för 80,000 Man, Kongl. Skattkammaren, hvareſt Rikets Clenodier förvaras, ſamt Kongl. Myntet. Här är ock Förvaringsrum för

för flera ſlags vilda Djur ifrån de heta Länderne på Jordklotet. *Londons Bro*, håller i längd 410 alnar och i bredd 24. *Blackfriars Bro*, är et mäſterſtycke i Byggnadskonſten, håller 510 alnar i längd, och i bredd 22 alnar. *Manſion Houſe*, eller Lord Mayorens Palats, *Börſen*, *Riks Banken* och *Brittiſka Muſeum* åro för öfrigt de anſenligaſte och märkvärdigaſte Byggnader. Uti det ſednare funnos år 1768 50,000 Böcker, Manuſcripter, Rimningar och Kopparſtick, 23,000 ſlags Mynt och Medailler, 968 Cameer och gamla Signeter, 542 Kåril af Agat, Jaſpis m. m. 1125 Ålderdoms-lämningar, 2256 Ädelſtenar, Agater, Jaſpis, m. m. 2725 Metaller och dylika Mineralier, 3527 Stuffer af Chryſtaller, Spats, Marmor- och andra Stenar, 1635 Jord och Saltarter, 399 af Svavel, Bernſten och andra Jordfermor, 1421 Coraller och Svampar, 652 ſlags Muſſor m. m. 2342 ſlags Fiſkar, 1172 Foglar, Ägg och Fogelbon, 1886 fyrfotade Djur, 521 Ormar, 5439 Inſecter, 12,506 Vegetabilier, 334 Band torkade Orter, 756 Anatomiſka Präparater, m. m. 2098 Miſcellanea, 55 Mathematiſka Inſtrumenter. Sedan den tiden har denna koſtbara Samling blivit anſenligen förökad. *Cheapſide*, *Cornhill* och *Tamesſtreet* åro de förnämſta Gatorne i denna Stad.

De märkvärdigaſte Förſtäder ſom höra til London, och hvilka fordom varit ſärſkildta Byar, åro *Islington*, *Hoxton*, *Mile-End*, *Ratcliff*, *Stepney*, *Shadwell*, *Wapping*, *Poplar*, *Black-*

Blackwall och *Limehouſe*, hvaraf de 3 förſte åro belägne up i Landet, och de ſednare vid Tames.

2. *Weſtminſter*. Denna del af Staden är mycket regulierare än Egenteliga London. Bland de Byggnader här finnas åro följande märkvärdigaſt: *S. James*, Konungens Reſidence Slott, är en gammal irregulier och ful Byggnad, en våning hög, ſom icke ſkickar ſig för en Konung i Stor Britannien. Pörtarne och tilgångarne åro obeqvåme; Huvudtrappan til Kongl. Rummen icke öfver 3 ſteg bred, ſmutſig och brandt; Innanredet är uſelt och Möblerne åro förråldrade. Nåra härintil ligger *Drottningens Palats*, fordom Buckingham Houſe kalladt, hvilket är Konungens och den Kongl. Familiens vanliga Reſidence om Vintern. *Weſtminſter Abbey*, är väl en Gôtiſk Byggnad, men öfvertråffar uti inre märkvärdigheter de ſtörſta Kyrkor i Europa. Här finnas åtſkilliga Begrafnings Capeller och 145 Minnesvårdar öfver berömda Perſoner, ſom här ligga begrafne, däribland befinnas Milton, Cambden, Mead, Newton och Barrow. *Weſtminſter Hall*, hvareſt Riket förnämſta Domſtolar hava deras ſäten; Stora Salen härſtädes är förmodeligen den ſtörſta i Europa; han håller i längd 138 och i bredd 38 alnar, utan Pelare; därmed ſammanhånga Parlaments-Huſen. *Carlton Houſe*, et nybygt vackert Palats, är Reſidencet för Prinſen af Wale. Wåſter om denna Delen af Staden är den berömda Promenadeplatſen Hyde Park belågen.

lägen. *Weſtminſter Bron* håller i längd 627 alnar, och i bredd 23.

3. *Southwark.* Denna Del af London är belägen ſöder om Tames, och räknas egentligen til Surrey. Han håller 1 Mil i Längd och inemot 1 Fjårdingsvåg i Bredd, innefattar 11 Förſamlingar, har eget Rådhus, och ſänder 2 Fullmägtige til Parlamentet. Där märkes *Guys Hoſpital*, det rikaſte Sjukhus, ſom af någon Privat Man är inrättat. Byggnaden har koſtat honom 5 Tunnor Guld, och til dels underhåll har han anſlagit 55 Tunnor Gulds Capital; 200 Sängar åro ſtändigt i beredſkap för Sjuklingar. *Lambeth*, et Palats, hvareſt Erke Biſkopen af Canterbury bor. Nära därintil befinnes *Vauxhall*, en Ort, mycket bekant för de luſtbarheter man här njuter om Sommartiden.

För öfrigt finnas i London Manufacturer, Fabriker och Handtvärk af näſtan alla möjeliga ſlag, ſom vore för vidlyftigt at uträkna.

De öfrige Orterne i Middleſex.

2. *Chelſea*, en vacker och folkrik By, belägen ½ mil från Weſtminſter, är märkvärdig för et ſtort och koſtbart Hoſpital för Invalider af Landt-Arméen, hvaraf 500 Man här underhållas. Här finnas åtſkilliga vackra Byggnader; bland andra har Biſkopen af Wincheſter här et Palats, hvareſt han merendels viſtas. Här befinnes ock en ſkön Botaniſk Trägård, rik på en myckenhet ſällſynta växter; ſamt den berömde Luſtträgården *Ranelagh*.

2. *Kenſington*, en anſenlig Köping, belägen på en kulle, nära til Hydepark; har vackra Gator och Byggnader. År 1780 funnos här 700 Hus, ſom betalte Fenſter-taxa. Det märkvärdigaſte här finnes, är et Kongl. Palats; detta är irreguliert bygt, men prydt med vackra Målningar, ſamt har en ſtor Trägård.

3. *Hamptoncourt*, et Kongl Palats vid Tames uti en låg nägd, är nog gammalmodigt, doch innantil väl utſirat, i ſynnerhet med koſtbara Målningar.

4. *Brentford*, en Stad, belägen vid Tames, 5 Fjärdingsväg från London, är full af Vårdshus, och har mycken rörelſe ſå väl til lands ſom på Tames.

5. *Staines*, en tämeligen folkrik Stad vid Tames.

6. *Uxbridge*, en Stad, på gränſen til Buckinghamſhire, har en myckenhet Vårdshus, och beſtår af en lång Gata, ſom är välbygd. Inbyggarne handla merendels med Mjöl, ſom föres til London. I nägden finnas många förnäma Landtgårdar.

7. *Edgworth*, är en liten Stad, norr i Landet.

8. *Enfield*, en god Stad, norr i Landet, bebos af många välmående Perſoner.

9. *Edmonton*, en anſenlig Köping, vid ſtora Landsvägen norrut.

2. Land-

2. Landſkapet SURREY.

Detta Landſkap är beläget mellan Middleſex, Kent, Suſſex, Hampſhire och Barkſhire, ſamt håller i vidd 16 Qvadrat Mil. Utom *Tames*, ſom ſkiljer Landet från Middleſex, vatna åtſkilliga ſmärre Strömar detta Landſkap, hvilka alla fålla uti Tames, och däraf är *Wey* den ſtörſta. Detta Landſkap kan väl icke upviſa ſynnerligen ſtora och märkvärdiga Städer, men i anſeende til de många den högre och lägre Adelens Landthus, ſom här finnas, är det et bland de märkvärdigaſte. Jordmånen är ganſka olika. Vid gränſorne är han god, ſamt frambringar förträffelig Säd och Hö; Skogar, Ängar och Åkrar omſkifta med hvarandra på det behageligaſte längs utmed Tames. Däremot är midt uti Landet mycken Sand och Hedar, hvareſt likväl en myckenhet mark kunde göras fruktbar til Åker, i ſtället den nu tjänar til hemviſt för Caniner. Dock finnas här och där angenåma Städer och Byar. Luften hålles för ganſka hälſoſam. Utom Spanmål växer i detta Landſkap mycken Humla, Buxbom och Haſſelträn. Omkring Staden Darking finnes et ſlags ſvarta Kersbär, hvaraf tilredes et Vin, ſom föga eftergiver de röda Franſyſka Vinerne. Här upgråfves ock mycken Walkjord, hvars utförſel är förbuden, och man får ej köpa mer än 2 Skålp. på en gång. Til Landets Manufacturer höra förnåmligaſt allehanda Ylletyger. Här finnas jämväl Färgerier, Cattuns-Tryckerier, Glasbruk och Järnhyttor. Med Mineraliſka

liſka Vatn år Surrey rikeligen förſedt. Landet innefattar 12 Städer, 140 Förſamlingar och 140 Byar, ſamt ſänder 14 Fullmägtige til Parlamentet. Städerne äro följande: *Southwark*, *Guildford*, *Rygate*, *Blechingly*, *Gatton* och *Haſlemere*, ſom hvardera ſända 2 Deputerade til Parlamentet, *Kingſton*, *Croydon*, *Darking*, *Farnham*, *Godalming* och *Chertſey*. Man märker:

1. SOUTHWARK, Landſkapets Huvudſtad, vid Tames, år förut betragtad, ſåſom en Förſtad til London.

2. GUILDFORD, en tämeligen anſenlig och välbygd Stad, vid Wey, anſes jämväl för Landſkapets Huvudſtad, i den händelſe Southwark räknas ſåſom en del af London. Staden har 3 Kyrkor. Sedan Wey blivit uprånſad och farbar gjord, driver Staden en anſenlig Handel på London med Mjöl och Byggningstimmer. Fordom var han Huvudſtaden i Sachſiſka Riket Suſſex, ſamt Konungarnas Reſidence.

3. *Croydon*, en liten artig Stad vid ån Wandle, halfannan mil från London. Erke-Biſkopen af Canterbury har här et Palats. Stadskyrkan hålles för den vackraſte i Surrey. Hvarje vecka hålles här en anſenlig Spanmåls-Marknad, förnämligaſt med Hafre och Hafregryn, hvilka varor ſå väl ſom Tråkol i myckenhet härifrån föras til London. Här bo många välmående Köpmän från London, ſom öfvergivit Handelen dårſtädes.

4. *Richmond*, et angenämt Kongl. Luſtſlott vid

vid Tames, med en Luſttrågård och en vidlyftig Djurgård.

5. *Kew*, et Kongl. Palats vid Tames, nåra til det föregående, hvareſt Konungen merendels viſtas om Sommaren. Byggnaden år ſimpel ſamt för liten til Boningsrum för Kongl. Familien. Trågården år ſtor och vackert utſirad efter Engelſka ſmaken, men utan utſigt. En del däraf beſtår af en väl inråttad Botaniſk Trågård.

6. *Kingſton*, en liten, men tåmeligen folkrik ſamt välbygd Stad vid Tames. Inbyggarne driva god Handel.

7. *Epſom*, en Köping, år berömd för ſina Mineraliſka Vatn.

8 *Gatton* och *Blechingly* åro 2 ringa Städer, ſom detta oagtadt ſända Fullmägtige til Parlamentet.

9. *Rygate*, en liten angenäm Stad i en dal. I granſkapet finnes den berömda Walkjorden.

10. *Darking*, en liten Stad, midt i Landet, belägen på en Kulle, år renlig och har breda Gator. En dag i veckan hålles här en anſenlig Marknad med feta Gäſs och Capuner, och årligen hålles här den ſtörſta Marknad på Lam i Riket. Faſtän Staden år utan Manufacturer, ſå år han dock liflig och väl bebodd. Spanmåls-Handelen år vigtig och tiltager årligen.

11. *Chertſey*, en liten Stad, vid Tames, med en Bro öfver Strömen, driver god Handel

del med Malt, ſom ſjövägen härifrån föres til London.

12. *Farnham*, en angenäm och väl bebodd Stad på gränſen til Hampſhire; håller en af de ſtörſta Spanmåls-Marknader i England. Uti nägden häromkring växer Humla i myckenhet och til den godhet, at hon öfverträffar all annan Humla, och därföre rättas och priſet på Humlan i Riket efter hvad denna gäller.

13. *Godalming*, en tämelig Stad vid Wey, har goda Ylle-Manufacturer, och är i anſeende därtil en af de vigtigaſte Städer i detta Landſkap.

14. *Haſlemere*, en Stad, belägen uti öpningen til en fruktbar Dal. Uti Grannſkapet finnes Järn och Marmor.

3. Landſkapet SUSSEX.

Detta Landſkap gränſar til Surrey, Kent, Canalen och Hampſhire, ſamt håller i vidd 35 Qvadrat Mil. Längs utmed Sjökuſten går en Landtrygg, beſtående af gräsrika Kullar eller ſå kallade Downs, hvilka beſtå af fet Mårgeljord, ſamt lämna et ogement fett bete för Häſtar, Boſkap och Får, hvilka ſidſta här bekomma ganſka fin Ull. Midt i Landet finnas ſköna Ängar och Åkrar. Åkerbruket är i detta Landſkap ganſka vigtigt, i ſynnerhet ſås ganſka mycken Hafra uti de lågländta nägderne. Norra Delen är i ſynnerhet ſkogrik, och där är marken ganſka fet ſamt bär Humla i ymnighet. I anſeende til den feta Jordmånen äro vå-

vägarne dårſtådes de uſligaſte i hela England. Uti öſtra Delen af Landet finnas Järngruvor och Bergvårk; men emedan deſſe förtära mycken ved til kol, ſå har man måſt uphöra med åtſkilliga Järnvårks drivande. Det hårvarande Järnet år något ſkört, dock gjutas däraf Canoner och många andre varor. Järnets bearbetande utgöra de enda Manufacturer i Landet. På åtſkillige ſtållen finnas ſköna Sandſten brott. Landet innefattar 19 Städer, 312 Soknar och 1060 Byar, ſamt ſänder 28 Ledamöter til Parlamentet. Landt-Milicen i detta Landſkapet utgör 800 Man. Städerne åro följande: *Chicheſter*, *Lewes*, *Eaſt Grinſtead*, *Hastings*, *Rye*, *Bramber*, *Arundel*, *Horſham*, *Midhurſt*, *Wincheſter*, *Shoreham*, *Steyning*, *Seaford*, af hvilka hvardera ſänder 2 Ledamöter til Parlamentet; *Pethworth*, *Battle*, *Haylſham*, *Helmſton*, *Cuckfield*, *Eaſtbourn* och *Tarring*. Man märker

1. Chichester, Landſkapets Huvudſtad, belägen vid en Hafsvik, år tämeligen anſenlig, ſamt omgiven med en Mur. Gatorne åro tämeligen breda, Huſen ſtåſtadelen enformigt och välbygda, men de allmänna Byggnaderne åro icke ſynnerligen vackra. Staden närer ſig förnämligaſt af de förmögna Familier, ſom hår boſatt ſig, och hår kunna leva för lindrigt pris, af de många Handtvärkare, ſom hår viſtas och arbeta för den kringliggande Landsbygden, ſamt af Spanmålshandel, hvilken på några år anſenligen tiltagit. Staden år ock ſäte för en Biſkop, ſamt har utom Domkyrkan 5 andra

Kyr-

Kyrkor. Domkyrkan är väl icke ſtor, men vacker, ſamt har et Torn om 300 Fots höjd, hvilket är berömdt för ſit konſtiga arbete.

Stadens läge är ganſka hälſoſamt, emedan vådren från alla kanter kunna rena luften. Mot öſter och väſter finnas de härligaſte Slätter belådde med Säd; emot ſöder åt ſjökanten är marken ganſka fet, och har den ſkönaſte gråsväxt; Sjökuſten är ganſka fiſkrik, och Fiſk finnes i ymnighet, hvadan ock lifsmedlen åro til ganſka billigt pris.

2. *Midhurſt*, en Stad, angenämt belägen på en Kulle. Nära därvid är en vacker Djurgård.

3. *Pethworth*, en tämeligen anſenlig Stad på en kulle, är välbygd. Greven af Egremont har här et Palats, ſom är et af de ſkönaſte i England.

4. *Arundel*, en Stad vid ån Aruns utlopp i Havet, hvilken Ström blivit ſegelbar gjord, ſå at Skepp af 50 Läſters drägt kunna komma ända up til Staden. Därigenom har ock Ortens Handel anſenligen tiltagit. Här finnes et ſtort Caſtell, hvilket njuter den rättigheten at bibringa ſin ägare, eho det vara må, värdighet af Förſta Greve och Peer af England, utan at behöfva Konungens utnämnande därtil.

5. *Tarring*, en ringa Stad, ej långt från Havet.

6. *Shoreham*, en medelmåttig Stad, vid ån Adurs utlopp i Havet, har en Hamn, ſom är brukbar för tämeligen ſtora Skepp. Inbyggarne

garne åro få idoge och ſparſame, at icke en enda Människja i Staden undfår almoſor på allmån bekoſtnad, hvilket i England år högſt ſällſynt. Deras förnämſta Wårf beſtår i Skeppsbyggeri. Staden handlar ock med Malt, ſom i myckenhet härifrån utföres. Vid ſtranden år et rikt Oſtronfånge.

7. *Bramber* och *Steyning* åro 2 ringa Städer, nära til hvarannan belägna, ſom dock åga rättighet at ſända Ledamöter til Parlamentet. Vid valen därtil hava de ej förſyn at driva en ordentlig handel med ſina Röſters ſäljande.

8. *Horſham*, en af de ſtörre Städerne i detta Landſkap, håller god Marknad med Fogel, ſom ſändes til London.

9. *Curkfield*, år en ringa Stad, midt i Landet belägen.

10. *Eaſt-Grinſtead*, år en liten Stad på gränſen til Surrey.

11. Lewes, en tåmeligen anſenlig, väl belägen och välbygd Stad vid ån Ouſe, har 6 Kyrkor, 2 Förſtäder och 6200 Invånare. Oagtadt det fördelagtiga läget år här dock föga Handel ſamt briſt på Manufacturer, få framt man ej därtil vil räkna några Styckgjuterier och Järnbruk, ſom ligga vid Strömen. Orten har ſin måſta näring af de många förnäma och förmögna Perſoner, ſom bo uti Staden och deſs granſkap.

12. *Seaford*, en ringa Stad vid Havet, bebos af Fiſkare. Orten har en Skans til beſkydd.

13. *Eaſt-*

13. *Eaſtbourn*, en ringa Stad vid Havet, i hvars nägd fångas de läckra Foglarne Ortolaner.

14. *Brighthelmſtone*, en tämelig Stad, belägen på en hög ſtrand vid Havet. Han är reguliert bygd, af fyrkantig ſkapnad, ſamt beſtår af 7 Långgator med även ſå många Tvärgator, ſamt några Torg. Han har för ſin upkomſt och välmåga at tacka det upkomna mödet at här bada ſig i Hafsvatnet, ſamt bebos om Somrarne af en myckenhet förnäma och förmögna Perſoner från London och andra orter i Riket, ſom för nämde orſak här infinna ſig. Ortens Huvudnäring är eljeſt Fiſkfänge. Här ifrån gå ock Poſtbåtar til Dieppe i Frankrike. Utom en Biſkoplig Kyrka finnas här 3 Förſamlingshus för Presbyterianer, Baptiſter och Qvåkare.

15. *Hayſham*, är en ringa Stad in i Landet.

16. *Pemſey*, en Hamn, hvareſt *Wilhelm Conqueſtor* landſteg når han eröfrade England.

17. *Battle*, en liten Stad, hvilken har ſit namn af den drabbning ſom hölls ej långt härifrån, mellan Wilhelm Conqueſtor och Anglerne. Ortens förnämſta näring beſtår uti tilvärkande af Krut, hvilket ſkattas för det bäſta i England.

18. *Haſtings*, en liten Stad vid Havet, med vid paſs 2400 Invånare, beſtår af 2 långa Gator, ſom hvardera har en Kyrka. Han är den förnämſta af de ſå kallade Cinque Ports

eller

eller de Englands 5 Hamnar, ſom åga ſärſkilda Privilegier. Inbyggarnes förnämſta näring beſtår i Fiſkfånge.

19. *Winthelſea*, en ringa Stad, vid Havet, har fordom varit ganſka anſenlig. Här finnes en Cammarduks-Fabrik.

20. *Rye*, en medelmåttig Stad vid Haver, med en Hamn, ſom är lå grund at endaſt ſmärre Fartyg kunna här inlöpa. Orten driver tämelig handel med Humla, Ull, Byggningstimmer, ſamt allehanda gutna Järnvaror, ſom hämtas från de 1 mil härifrån belägne Järnvärken *Bakely* och *Bread*. En del af Inbyggarne idka et vigtigt Fiſkeri, beſtående af Sill, Makril, Flundror och Rockor.

4. Landſkapet KENT.

Detta Landſkap gränſar til Eſſex, hvarifrån det ſkiljes medelſt Tames Strömen, Nordſjön, Canalen, Suſſex och Surrey, ſamt håller i vidd 37 Qvadrat Mil. I anſeende til markens beſkaffenhet kan Landet indelas uti 3 Delar: *Öſtra*, *Weſtra* och *Södra Kent*. Den Öſtra Delen har många Kalk- och Kritberg, ſamt är minſt frukrbar, men hälſoſamaſt. Våſtra Delen är den frugtbaraſte och bäſt bebodde, och där växer allehanda ſlags Spanmål til överflöd; Climatet är ock hälſoſamt. Den Södra Delen har i ſynnerhet ymnighet af Skog, ſom beſtå af Ek, Bok och Caſtanie-trän, ſamt låga ängder, ſom lämna ganſka ſköna bete för Boſkapen, ſamt hvareſt de bäſta Gödkalvar i England finnas, men

men Luften är icke hälſoſam. I allmänhet tagit, är marken god och fruktbar; den beſtår dels af Åkerland, ſom i ymnighet bär Wete, Råg, Korn, Hafra, Ärter och Bönor; dels af Beteſmarker, hvareſt en ſtor myckenhet Boſkap, Häſtar och Får finna ſin föda, ſamt däreft ſtora Trägårdar af Äpplen, Päron, Plommon och Kersbär åro anlagde; dels af Ängesland, ſom anträffas vid Tames; dels af Skogar, ſom liga ſtrödde i hela Landſkapet, undantagande på öſtra kuſten, ſamt befinnas i ſynnerhet uti ſödra Delen, ſom därföre kallas *the Weald* eller Skogslandet; dels af Krit-Märgel- och Kalkjord, hvaraf på många ſtällen hela Berg beſtå. Öfverhuvud är Landet fullt af låga Berg eller Kullar ſamt Dalar.

Humle planteringen i detta Landſkap är ſå vigtig, at den frambringar näſtan hälften af all den Humla ſom växer i England. De anſenligaſte Humlegårdarne finnas i nägden af Canterbury och Maidſtone. Kentiſka Humlan har ock det beröm, at den i godhet öfverträffar Humlan från de andre Landſkaperne.

Trägårdar finnas til öfverflöd i detta Landſkap, hvareſt ſkön Frugt finnes i ymnighet, i ſynnerhet växa här förträffeliga Kersbär. Man planterar Weide och Krapp för Färgare, ſamt ſänder en myckenhet Hafsfänkol, Crithmum Maritimum, uti Salt inlagd ſåſom ſpis, til London. Hampe-planteringen är jämväl vigtig. Utom mycket Byggnings-timmer finnes i detta Landſkap jämväl Järn. Strömarne och Haven åro

åro fiſkrike, i ſynnerhet vankas mycken Fiſk vid Stränderne. De härvarande Kalkbergen förſörja ej allenaſt London och den kringliggande nägden med Kalk, utan en ſtor myckenhet däraf utföres även til Holland och Flandern.

De ſtörſta Strömar ſom vatna detta Land åro *Tames*, ſom ſkiljer det ifrån Eſſex, *Medway*, hvilken flyter midt genom Landet, och faller uti Tames, ſamt *Stover*, ſom har ſit utlopp i Nordſjön. Tvänne Öar åro ock märkvärdiga, nämligen *Shepey*, ſom ſkiljes från Faſta Landet, medelſt en arm af Medway, och har ſkönt Bete för Får, ſamt Thanet, ſom utgör ytterſta Udden af Kent emot Nordſjön.

Kent innefattar 32 Städer ſamt 408 Landt-Förſamlingar, och ſänder 18 Ledamöter til Parlamentet. Landt-Militien i detta Landſkap utgör 960 Man. Städerne åro följande: *Canterbury*, *Rocheſter*, *Maidſtone*, *Sandwich*, *Dover*, *Hythe*, *Romney*, *Queenborough*, *Appledore*, *Aſhford*, *Bromley*, *Craanbrook*, *Cray*, *Dartford*, *Deptford*, *Eltham*, *Feverſham*, *Folkſtone*, *Goodhurſt*, *Graveſend*, *Lenham*, *Lid*, *Sevenoak*, *Tenterden*, *Malling*, *Milton*, *Tunbrigde*, *Weſtram*, *Woolwich*, *Wrotham*, *Wye*, däraf de 8 förſte ſända hvar ſina 2 Fullmägtige til Parlamentet. Uraf deſſe Städer åro 4 ſom föra namn af *Cinque Ports*, ſamt för den egenſkapen njuta heder framför andre Städer. Namnet Cinque Ports föra egenteligen 6 Sjöſtäder och Hamnar, nämligen *Sandwich*, *Dover*, *Hythe* och *Romney*, belägne i detta Landſkap, ſamt *Haſtings*

Ftings och *Seaford* uti Suſſex, ſåſom Bihang til Haſtings räknas *Winchelſea* och *Rye*. Deſſa 8 Hamnar voro fordom långt vigtigare än de nu äro, ty nu äro de merendels af ſand upgrundade. Emedan de ligga vid Canalen, ſå höllos de för nycklar til England, och Wilhelm Conqueſtor förunnade dem åtſkilliga Privilegier, emot det vilkor, at de til deſs tjänſt ſkulle fournera och bemanna et anſenligt antal Skepp. Bland andra Privilegier äro de, at deras Deputerade til Parlamentet kallas Baroner, at deſſame vid Konungens Kröning bära Himmelen öfver honom, at de vid Kongl. Spisningen hava et ſärſkildt bord, hvareſt de ſpiſa m. m. Åtſkillige af deſſa Privilegier äro förſvundne; men ännu kallas Parlaments Deputerade från deſſe Städer Baroner, faſtän de äro Borgare.

Vid ſpeciela beſkrifningen öfver detta Landſkap, vil jag för beqvämligheten indela det uti 2 Delar: *Wäſtra* och *Öſtra* Kent.

WÅSTRA KENT.

Härunder förſtås det Land, ſom ligger våſter ut, ſamt gränſar til Surrey och Suſſex. Där märkes:

1. DEPTFORD, en Stad vid Tames, ſå nära til London, at föga fattas, det han ej ſammanhänger med Southwarks Öſtra Förſtad. Han är folkrik, ſamt beſtår af 2 ſtora Förſamlingar, ſom tillſammans utgöra 1900 Hus. Deſsutom äro här åtſkilliga Förſamlings-Hus för Diſſidenterne. Det märkvärdigaſte här befinnes är

år det Kongl. Skeppsvarvet, hvareſt Krigsſkepp af 70 Canoner och dårunder byggas; öfver 1000 Man ſyſſloſättas ouphörligen dårmed, hvarföre ock Staden huvudſakeligen bebos af ſådane Handtvårkare, ſom hava at ſyſſla med Skeppsbyggnaden. Hår finnes en otrolig myckenhet Skeppsvårke, ſamt Förrådshus upfyldte med alla Skepps-förnödenheter för Kongl. Flottan. Hår år ånnu i behåll det Huſet, hvaruti Tſar *Peter* I. från Ryſsland bodde, då han för at låra ſig Skeppsbyggeriet arbetade på detta Skeppsvarf. Utom deſs finnas hår privata Skeppsvarf. Bland Stadens mårkvårdigheter råknas jåmvål et Hoſpital, inråttadt för gamla odugliga Skeppare och Styrmån ſamt deras Enkor. Hoſpitalet, *Trinity Houſe* kalladt, beſtår af 49 Hus, ſamt har en Societet til Föreſtåndare, hvilken deſsutom årligen anvånder flera 1000 Pound Sterling på fattige Matroſers ſamt deras Enkors och Barns underhåll; man råknar de Perſoner ſom hår njuta underhåll til 3000. I denna Stad befinnes jåmvål det ſtörſta Målthus i hela England, och förmodeligen i hela Europa.

2. GREENWICH, en vacker och nöjſam Stad vid Tames, 1 Fjårdingsvåg från Deptford, år mårkvårdig för et ſtort och prågtigt bygt Hoſpital, inråttadt til Boningsrum för gamla och afſkedade Sjömån, ſom tjånt vid Rikets Örlogsflotta, hvilka til et antal af vid paſs 2000 hår underhållas. Hoſpitalet har tilförene varit et Kongl. Palats.

För öfrigt är Staden en välbygd ort, med breda Gator, och vid pass 1400 Hus. Dess sunda och angenäma läge, väller, at många förmögna och förnäma Personer här bo, i synnerhet många Officerare af Flottan och Armeen, som här tilbringa sina öfriga dagar i ro.

Bakom Palatset är en stor Park, som räknas bland de angenämaste i England. Uti densamma ligger et brandt Berg, hvaruppå är uppbygt det namnkunniga Observatorium, berömdt genom de 3 förträffeliga Astronomerne *Flamstead*, *Bradley* och *Maskelyne*. Härifrån njuter man en ganska härlig utsigt.

Vid Greenwich ligger en stor Slåttmark, kallad *Blackheath*, som i anseende til sin hälsosama luft och angenäma läge är omgiven med många rika och förnämas Landthus, bland dem jag endast vil anföra 2 de märkvärdigaste: *Mordaunts Collegium*, en ansenlig Byggnad, inrättad til Hospital för 40 gamla och fattiga Köpmän; samt Baronet *Pages* Landthus, hvilket är et af de prägtigaste Landtbyggnader, som finnas i England, hvarest i synnerhet finnes en ansenlig och förträffelig samling af Målningar.

3. *Charlton*, en välbygd Köping vid norra ändan af Blackheath.

4. WOOLWICH, en Stad, vid Tames, som i sednare tider blivit folkrik och tiltagit i välmåga, förmedelst det här anlagda Krono-Skeppsbyggeri, hvarest de största Krigsskeppen byggas. Tames är här fri från Sandbankar, och så djup at de största Krigsskepp vid Ebbetiden

hava

hava tilräckeligt vatn. Alla til Skeppsbyggeriet hörande Warf, Timmerplatſer och Byggnader åro med en hög mur omgifne. Här befinnas ock Magaziner för Bomber, Kulor, Mörſare, Canoner och andra Materialier, ſom höra til Krigsflottans Artilleri. Man finner här en otrolig myckenhet Byggningstimmer, Maſter, Tjära, Beck och alt hvad ſom til Flottans utruſtande hörer. Här år ock en Repſlagarebana, hvareſt de ſtörſta Ankartågen för Krigsſkeppen tilvärkas. Vid öſtra ſidan om Staden ligger Artilleri-parken eller den ſå kallade *Warren*, hvareſt i Fredstider 7 à 8000 Canoner åro befintelige. Hvart och ett Skepps Canoner åro ſärſkildt lagde, ſå väl ſom de Grova Canonerne för Batterierne. Här ligger även Kongl. Artilleri Regimentet. Til deſs nytta år här en Academie anlagd, hvareſt all ting läres, ſom erfordras til Krigs vetteníkapen, ſåſom Platſers angripande och förſvarande m. m. Här år även et anſenligt Canongjuteri.

5. *Eltham*, en liten artig Stad, har åtſkilliga förmögna Inbyggare.

6. *Lewiſham*, en välbygd Köping.

7. *Bromley*, en medelmåttig Stad, med et Palats, tilhörigt Biſkopen af Rocheſter.

8. *Foots-Cray*, en Ort, med et af de prägtigaſte Landthus i England, hvareſt befinnes en förträffelig ſamling af Målningar.

9. *Dartford*, en liten välbygd och folkrik Stad, vid Ån Darent, har åtſkilliga Pappers Fabriker. I nägden finnes Walkjord.

10. *Gra-*

10. *Gravesend*, en liten välmående Stad, vid Tames, med en Skans, hvarest alla Skepp, som segla från London skola visiteras. De til Ost- och Westindien destinerade Skeppen förse sig här gemenligen med Proviant, Fjäderfä och Grönsaker. Här är den vanliga stora genomfarten från London til Dover, hvilket gör orten ganska liflig. Fälten omkring Staden bestå af Trägårdar, som lämna en myckenhet grönsaker så väl til London, som til Skeppen. Sparisen härifrån är i synnerhet berömd.

11. ROCHESTER, en tämelig Stad, vid ån Medway, öfver hvilken en Bro befinnes, hvilken näst Londons Broarne är den högsta och massivaste i England. Hon består af 11 Bågar och är 560 Fot lång. Staden är säte för en Biskop. Ån Medway är här nästan 600 Fot bred, och så djup at hon bär de största Skepp. Vid Strömen på en Kulle ligger et Castell med tjocka Murar och Torn i hörnen. De 3 Orterne *Stroud*, *Rochester* och *Chatam* ligga hvarandra så nära, at de utgöra en sammanhängande Gata, hvilken utom Tvärgränderne är half-annan Fjärdingsväg lång. Stroud ligger på västra sidan; Rochester uti kroken, som Medway formerar, och Chatam på östra sidan närmare Havet.

12. CHATAM, en Stad vid Medway, så nära til den föregående, at han kan passera såsom dess Förstad; ligger lågländt. Här befinnes et Crono-Skeppsvarf, hvarest de största Krigsskepp byggas; jämväl äro här befintlige de

de förnämſta och vigtigaſte Stor Britanniſka Sjömagazinerne. Alla härtil hörande Byggnader äro til deras affigter rymliga. Et af Förrådshuſen är 660 fot långt. Utaf deras ſtorlek kan man ſluta til den gruveliga myckenhet Varor de innehålla. Man finner uti deſſa Magaziner en ſådan mängd af Segel, Tågvärke, Lin, Hampa, Tjära, Beck, Harz, Olja, Ankartåg, Järnſtänger, Hakar, Ugnar, Kitlar och annan Köksredſkap, ſamt alt hvad til et Skepps utruſtande hörer, at man må häpna, och därjämte alt i ſådan ordning, at alt hvad man åſtundar kan utan förvirring uttagas. Alt hvad ſom hörer til et redan utruſtadt Skepp ligger tilſammans, ſamt alt hvad ſom erfordras til nyas byggande och de gamlas repareranде likaledes. Maſterne förvaras uti ſärſkildt til det ändamålet upförda Hus, hvaraf et är 236 Fot långt och 120 Fot bredt. Maſterne ſimma beſtändigt uti 2 Wattu Dammar. Några af Maſterne hålla 120 Fot i längden och 36 Tum i Diameter. Uti Smedjan äro 21 Hårdar. Här ſmidas äfven gröfva Ankare. Uti Repſlagare-banan tilvärkas Ankartåg om 120 Famnars längd och 22 Tums omkrets. Segel Fabriken håller 290 Fot i längd. Här befinnes jämväl en Arſenal för Sjö Artilleriet.

13. *Brompton*, en välbygd Köping, nära til Chatam. Här ligger en Corps om 5000 Man Soldater uti Baraker inqvarterad, hvilken tjänar ſåſom vakt för Krono-Magazinerne och Skeppsvarfven uti Chatam.

14. *Sheerneſs*, en regulier och ſtark Fäſtning på Ön Shepey, vid Medways utlopp i Temſen, är beſatt med 40 grova Canoner, ſamt förſvarar inloppet til Medway. Hela ſträckan mellan Chatam och Sheerneſs utgör den ſäkraſte Hamn, ſom kan uptänkas, för de ſtörſta Skepp. Vid Fäſtningen ligger en Köping, hvareſt befinnes Kronо Skeppsvarf, dåreſt Fregatter och även ſtörre Krigsſkepp byggas.

15. *Queenborough*, en ringa Stad, på Ön Shepey, hvars fläſta Inbyggare äro Krögare och Oſtron-Fiſkare. Deras förnämſta Handel beſtår däruti, at vid Ledamöters val til Parlamentet, ſälja ſina röſter.

16. *Milton*, en liten välmående Stad, vid Sundet mellan Shepey och Faſta Landet.

17. MAIDSTONE, en Stad vid Medway, är välbygd, välmående och tämeligen folkrik, ſamt en af de bäſta i detta Landſkap. Han är den förnämſta Marknadsplats uti Kent, ſamt lämnar mera varor til London än någon annan Stad i England. De förnämſta Artiklarne äro de ſtora Kentiſka Oxarne ifrån Skogsbygden, det därifrån kommande myckna Skeppsvärket för Cronvarven uti Chatam, ſamt en ſtor myckenhet Spanmål, Humla och Frukt.

18. *Weſtram*, en liten välbygd och ſnygg Stad.

19. *Sevenoak*, en liten Stad, är endaſt märkvärdig för ſit läge uti Medelpuncten af en hop ſköna Landtgårdar, bland hvilka Hertigens af Dorſet uti *Knowle* i ſynnerhet utmärker

ker ſig för ſin pragt; där finnes en anſenlig ſamling af kolkbara Målningar.

20. *Tunbridge*, en liten dåligt bygd Stad, är endaſt märkvärdig, emedan han ger namn åt en berömd Hälſobrunn, liggande 3 Fjärdingsväg härifrån, på gränſen til Suſſex, hvilken kallas *Tunbridge ll ells*, men rätteligen heter *Spelhurſt ll ells*. Denna Ort beſökes af en myckenhet Gäſter, hvilka hitkomma ej allenaſt för at dricka Brunn, utan ock för tidsfördrif, hvarigenom Orten växt til en liten välbygd Köping. Luften är här hälſoſam, den kringliggande nägden ganſka angenäm, och Lifsmedel finnas här til öfverflöd.

2. Östra Kent.

Härmed förſtås den delen af detta Landſkap, ſom ligger öſterut vid Havet och Canalen. Man märker:

1. Canterbury, Lat. *Cantuaria*, Huvudſtaden i Kent, belägen uti en angenäm Dal vid Ån Stour, är tämligen anſenlig och folkrik, ſamt håller i omkrets en half mil. 4 ſtora Huvudgator genomſkära honom, men Huſen äro icke ſynnerligen välbygde. Han är Säte för Rikets förnämſta Erke-Biſkop, men hvilken ej bor här utan uti Lambeth Houſe, beläget vid Tames, uti Londons Förſtad Southwark.

Det förnämſta härſtädes är Domkyrkan, ſom är en prägtig Gôtiſk Byggnad, hvilken med en bredd af 74 Fot, har den ovanliga höghden af 80 Fot. Utom denna finnas här 14

andra

andra Kyrkor. Staden har föga rörelſe. Eljeſt finnas här åtſkilliga Siden-Fabriker, och här ſpinnes mycket Garn, ſom ſändes til de Orter, hvareſt man ſyſſloſåtter ſig med Strumpſtickning. Stadens förnämſta näring beſtår eljeſt uti Humleplantering. Folkmängden ſkattas til omkring 15000.

2. *Whitſtable*, en fordom obetydelig Ort vid kuſten, driver nu för tiden god Handel, ſamt har för ſin upkomſt at tacka Canterbury, emedan han tjänar ſåſom en Hamn til berörde Stad.

3. *Feversham*, en liten välmående Stad vid en Hafsvik. Här fångas Oſtron, ſom högt vårderas för ſin ſtorlek och ſköna ſmak, ſamt hvilka i myckenhet härifrån utſkeppas til Holland.

4. *Margate*, en Köping på Ön Thanet, vid Havet, har ej långeſedan varit en obetydelig Ort, men i nyare tider mycket tiltagit i välmåga genom det inkomna bruket at här bada ſig i Hafsvatnet. Ofta hitkomma om Sommaren omkring 1000 Perſoner för den orſaken ſkull. Orten är välbygd och Lifsmedel finnes här til öfverflöd, i ſynnerhet färſk Fiſk.

Ej långt härifrån ligger et prägtigt Landthus anlagt uti Italienſk ſmak, hvilket tilhörer den namnkunnige Oratorn Carl Fox.

5. *North Foreland*, en Landtudd på förenämde Ö, är den ytterſta Landtudd af England emot Öſter. Därpå befinnes en Fyrbåk. Härifrån rätt norrut til Landtudden *the Naze* uti

uti Eſſex råknas Temſens utlopp eller Londons Hamn ſträcka ſig, och alla på bägge ſidor om Temſen liggande ſmå Hamnar höra under Londons Hamn; men ſå ſnart Skeppen paſſerat North Foreland, ſå ſägas de vara uti öpna Havet.

6. *Broadſtairs*, en liten Hamn, är bekant för den ſköna Hummer här fångas.

7. *Ramsgate*, en Ort, hvilken fordom varit et Fiſkarenäſte, men i nyare tider förmedelſt Handel på Ryſsland och Öſterſjön kommit i välmåga. Hvad ſom i ſynnerhet gör denna Ort namnkunnig, är en genom konſt anlagd Hamn. Wärket beſtår af 2 ganſka långa och ſtarka Stendammar, ſom från Landet gå ut i Havet, ſamt formera vinklar, hvilka inneſluta berörde Hamn. Öpningen är 200 Fot bred. Denna Hamns anläggande har koſtat 1200,000 Riksdaler.

8. *Sandwich*, en Stad vid Havet, är en af de Cinque Ports, ſamt fordom varit ganſka vigtig; men ſedan Hamnen blivit af ſand uppgrundad, har han råkat i förfall. Deſs förnämſta Handel beſtår uti Kol, Byggningstimmer och Bråder. Til London ſändes Spanmål, Malt, Frukt och Grönſaker.

9. *Deal* en m delmåttig Stad vid Havet, har mycken nä ing, medelſt det han förſörjer de från åtſkilliga Engelſka Hamnar utrikes gående Skepp med Lifsmedel och andra förnödenheter. Inbyggarne anſkas ſkattas til 4000.

10. *The Downs*, på Tyſka *Die Düne*, är

är en af alla Sjöfarande bekant Redd utanför Deal, hvareſt nåſtan alla genom Canalen utgående och inkommande Londoner Skepp kaſta ankar. De ankommande Skeppen aflämna här Bref, för at giva ſina Vånner och Köpmännerne underrättelſe om ſin lyckliga ankomſt; de afgående undfå här ofta ſina ſiſta Ordres, Bref, m. m. ſamt hämta här åtſkilliga förnödenheter.

11. DOVER, en medelmåttig Stad vid ſmalaſte ſtället af Sundet mellan England och Frankrike, är belägen uti en ſtor Dal, ſom omgives med en Amfitheater af Kritberg. Han är den förnämſta bland Cinque Ports, ſamt har fordom, innan Hamnen blivit af ſand upgrundad, varit ganſka anſenlig, ſå at här funnits 7 Kyrkor, men hvaraf endaſt 2 nu för tiden finnas. Han är dock tåmeligen folkrik och näringsfull, ſamt driver god handel, hvilket i ſynnerhet bör tilſkrivas Poſtjagterne, ſom til et antal af 6 ſtycken, hvarje vecka, om Fredagar och Lördagar, härifrån afgå til Calais och Oſtende. Vid Staden ligger på en hög och brandt klippa et ſtort men på gamla viſet bygt Caſtell, hvilket beſtår af många Torn, Murar, Gravar, m. m. ſamt har fordom anſedts för oöfvervinnerligt, men råkar nu i förfall. Brunnen härſtädes är 370 Fot djup. Bland märkvärdigheterne i detta Caſtell viſas en Metall Canon, Drottning Eliſabeths Fick-Piſtol kallad, ſom förmodeligen är den långſta i verlden; deſs längd är 22½ Fot, och han förer en Kula om 15 Skålpunds vigt 1 Svenſk Mil bort. Smalaſte Bredden af

Sun-

Sundet år $2\frac{3}{4}$ Mil. Mellan Dover och Calais åro $3\frac{1}{2}$ Mil.

12. *Folkſtone*, en liten Stad vid Canalen. Inbyggarnes förnämſta näring beſtår i Fiſkeri, i ſynnerhet af Makrill och Sill.

13. *Hythe*, en ringa Stad vid Canalen, har fordom varit anſenlig.

14. *Aſhford*, en liten tåmeligen välbygd Stad in i Landet.

15. *Goodhurſt*, *Cranbrook* och *Tenterden*, åro ſmå Städer in i Landet, hvareſt Kläde tillvärkas.

16. *Romney*, en liten Stad vid Canalen, vid hvilken befinnes et af Havet öfverſvämmadt Diſtrict om circa 20,000 Tunlands vidd, kalladt *Romney Marſh*, hvilket beſtår af en härlig Betasmark, däreſt en otrolig myckenhet Får och Boſkap finna en rikelig föda.

17. *Lid*, en liten men tåmeligen folkrik Stad, uti Romney Marſh. Romney Marſh ſträcker ſig ända til Havet, och formerar mot Söder en Landtudd, ſom hos Sjöfarande år bekant under namn af *Dunge Neſs*.

5. Landſkapet ESSEX.

Detta Landſkap gränſar til Suffolk, Nordſjön, Kent, hvarifrån det ſkiljes medelſt Tames-Strömen, Middleſex, Hertford och Cambridge Shires; ſamt år et af de anſenligare i Riket, ty det håller i vidd 39 Qvadrat Mil.

Midt

Midt uti Landet, ſamt uti de Weſtra nägderne däraf, är luften få hälſoſam, ſom på något annat ſtälle i England; men längs utmed Temſe-Strömen och vid Hafskuſten finnas många lågländta nägder och moraſer, ſom förorſaka Febrar och ändra Sjukdomar, i ſynnerhet för Utländningar, ſom ej äro födde i deſſa fugtiga oſunda nägder.

Marken är i allmänhet ganſka frugtbar, ſamt uti de oſundaſte nägderne förträffeligaſt, i ſynnerhet äro Betesmarkerne härſtädes ovanligt feta, ſamt nära och göda en ſtor myckenhet Boſkap. Häſteſkötſeln är ock anſenlig. Uti inre delen af Provincen finnes mycken ſandig och kiſelartig jordmån. Uti Norra Delen af Landet planteras mycket Saffran. Många nägder producera Humla i ymnighet; och åkerſkötſeln är jämväl vigtig. Vid Sjökuſten fängas ſköna Oſtron i myckenhet. Uti detta Landſkap finnas jämväl åſkilliga Mineraliſka Källor.

Landets ſtörſta Strömar äro: *Tames*, ſom ſkiljer det från Kent; *Lea*, hvarmedelſt det ſkiljes från Middleſex och Hartfordſhire, *Chelmer*, ſom flyter midt genom Landet, *Colne*, ſom ſtrömar genom Norra delen däraf, och *Stour*, ſom utgör gränſen mellan detta Land och Suffolk.

Här finnas många blomſtrande Manufacturer af Kläde, Tyger, Boyer, Linne, Porcellän, m. m.

Landſkapet innefattar 28 Market Towns eller Städer, ſamt 415 Landsförſamlingar, och ſänder

ſänder 8 Ledamöter til Parlamentet. Vid år 1780 ſkattades Inbyggarnes antal til 208,800. Landt-Milicen utgör 960 Man. Utaf deſſa 28 Städer åro följande de förnämſta och vigtigaſte: *Colcheſter*, *Harwich*, *Malden*, *Chelmsford*, *Barking*, *Hatfield*, *Rumford*, *Walden*, *Epping*, *Braintree*, *Billericay*, *Brentwood*, *Dunmore*, *Raleigh*, *Waltham*, *Thaxted* och *Witham*; däraf endaſt de 3 förſtnämde ſända hvar ſina 2 Deputerade til Parlamentet. Man märker:

1. COLCHESTER, Landſkapets Huvudſtad, belägen vid Strömen Coln, är anſenlig, folkrik och välbygd. Här finnas 8 Kyrkor af rådande Läran, 5 Förſamlings-Hus för Diſſenterne, ſamt 1 Hollåndſk och 1 Franſyſk Kyrka, 1 publikt Bibliothek, ſamt vid paſs 20,000 Invånare. Staden nårer ſig förnämligaſt af Boy- och Sarſch-Manufacturer. Stora Laſtſkepp kunna ej längre komma up til Staden från Havet än på en half mil nåra, men ſmårre Fartyg komma ända fram til Staden. Til Handelens beqvämlighet år en Kay eller Skeppsbro längs utmed Strömen anlagd. Härifrån föres en myckenhet Oſtron til London.

2. *Maningtree*, en liten Stad vid ån Stour, driver handel med Ved, Kol, Järn och Säd; han ſänder ock mycket Fiſk til Colcheſter.

3. HARWICH, en Stad, belägen på ytterſta Nordöſtra Udden af Eſſex, ej långt från ån Stours utlopp i Havet, har en Hamn, ſom år en af de ſåkraſte i England. Staden år af naturen faſt, emedan han på 3 ſidor omgives af

vatn, och Hamnen beſkyddas vid Inloppet af en uti Landſkapet Suffolk liggande Skans. Hamnen år ſtor och djup, ſå at de ſtörſta Krigsſkepp kunna här ligga för ankar. En gång lågo här 100 Krigsſkepp med de därtil hörige ſmårre Fartyg, ſamt 3 à 400 Stenkols-Fartyg uti all bequämlighet. Hamnen härſtädes år den ort, hvarifrån Poſtjagterne afgå til Holland, och åven anlända derifrån, hvilket giver Staden i anſeende til de många Reſande god näring; utom deſs driver han en tåmeligen anſenlig Sjöhandel. Staden år artigt bygd, ſnygg, ſamt tåmeligen folkrik. Här finnes en vacker Börs och et Skeppsvarf. Fiſkerierne hava i nyare tider mycket tiltagit, ſå at Staden til det åndamålet håller öfver 60 Barker. Några däraf hämta Hummer och Fiſk från Norrſka Kuſten, men ännu flera ſegla til Döggersbank, för at där fånga Cabeljo och Stenbutten, ſom därſtädes åro ganſka ſtora.

4. *Witham*, en Stad, angenämt belägen vid ſtora Landsvägen från London til Harwich. Orten år näringsfull, ſamt har goda Vårdshus, ej allenaſt för genomfarten ſkull, utan ock för det at många förmögna Perſoner om Sommaren hitkomma för at nyttja de härvarande Stålvattns källorne. Här finnes ock en Soy Fabrik.

5. *Maldon*, en Stad vid åñ Chelmers utlopp i Havet, ſom här år ſå djup, at Skepp af 200 Laſter kunna gå up til Staden. Denna beſtår af en ſtor Gata af 1 Fjärdingsvägs längd, ſom afſkäres af åtſkilliga Gränder, ſamt åt en

af

af de folkrikaſte Städer i detta Landſkap. I anſeende til Ortens beqvåma låge och den goda Hamnen driva Inbyggarne en anſenlig Handel med Win, Kol och andra Waror, förnämligaſt Såd. Ortens hälſoſama låge våller at många Präſter från de näſtgränſande Lägländerne här uppehålla ſig, til hvilkas nytta et publikt Bibliothek är här befintligt. År 1750 dog här Krämaren *Bright*, rygtbar för ſin dryga kropp; redan i 14:de året vägde han 7 Liſp. 13 marker, ſamt när han dog uti ſit 29:de år 32 Liſpund 17 marker.

6. CHELMSFORD, en tämeligen anſenlig och välmående Stad midt i Landet, vid ån Chelmer, på en fruktbar Slättmark, håller årligen en ſtor Boſkapsmarknad. Provincens Domſtol har här ſit ſäte.

7. *Leigh*, en Ort vid Tames, ſom ſtändigt tiltager i ſtorlek och välmåga, emedan han ej allenaſt har god näring af de här på Redden liggande Krigsſkepp och Laſtſkepp, utan ock beſökes af en myckenhet ſmå Fartyg. Hit bringas en myckenhet Oſtron, ſom hämtas vid Våſtra Hafskuſten, ſamt utläggas vid Stränderne här omkring för at göras feta.

8. *Tilbury*, en anſenlig och regulier Fäſtning på en Landtudde vid Tames, kan anſes ſåſom en nyckel til London, ſamt en Förmur emot alla anfall från Sjöſidan. Baſtionerne äro ſtora och af ſten upmurade; de hava dubbla Gravar och en god Contreſcarpe. Längs utmed Strömen går en ſtark Courtine, midt på hvil-

ken år en Port. Framför den ſama ligger en Platform, beſatt med 106 Canoner, ſom ſkjuta 24 til 48 pundige Kulor, ſå at det år omöjeligt för de ſtarkaſte Krigsſkepp at tränga ſig fram, om Artilleriet behörigen betjänas.

9. *Grays*, en liten Köping vid Tames, utförer mycket Spanmål.

10. *Barking*, en liten näringsfull Stad ej långt från Tames, bebos måſtadelen af Fiſkare.

11. *Stratford*; en By vid ån Lea, på gränſen til Middleſex, hvilken, genom det nära granſkapet til London, i nyare tider ſå tiltagit uti ſtorlek och fägring, at han övertråffar många Småſtäder. En myckenhet Borgare från London, ſom nedlagt ſin Handel, hava här boſatt ſig, och många andra hava här ſina Sommarhus, hvadan Orten ock blivit ſå liflig, at man här och i näſtgränſande ägd räknar mellan 3 och 400 Equipager.

12. *Rumford*, en välbygd Stad 2 Mil från London håller en gång i Veckan en af de båſta Marknader i Landet med Smör, Säd, Fjäderfä, Svin, Kalvar m. m. hvarföre han flitigt beſökes af Hökarne från London.

13. *Brentwood*, en tämeligen folkrik Stad, augenämt belägen på en Kulle, vid ſtora Landsvägen til Harwich, har god näring af de många Reſande ſom färdas härigenom, ſamt är förſedd med en myckenhet Wärdshus.

14. *Thorndon*, et prägtigt Landthus, tillhörigt Lord Petre.

15. *Ep-*

15. *Epping*, en Stad vid ſtora Landsvägen til Norwich, år förſedd med många Vårdshus, ſamt Förſamlingshus för Qvåkare och andra Diſſentienter.

16. *Waltham*, en liten Stad vid Lea, hvarvid finnas åtſkilliga Krutbruk.

17. *Dunmore*, en liten Stad angenämt belägen på en Kulle.

18. *Braintree*, en medelmåttig Stad, har en Soy och Boys Manufactur.

19. *Thaxted*, en liten Stad, hvars Kyrka är af en ädel Gôtiſk ſtructur.

20. *Halſted*, en liten Stad, angenämt belägen på et Berg, är renlig och välbygd, ſamt har blomſtrande Boys och Soys Manufacturer.

21. *Walden*, en Stad, belägen uti hörnet af detta Landſkap emot Cambridgeſhire, är tämeligen folkrik och välmående. Deſs förnämſta näring beſtår uti Kornmältning och Maltets torkande, ſamt en Manufactur för Tygers och Parkumers renande. I någden planteras Saffran, dock mera fordom än nu. Kyrkan är anſenlig, maſſiv och hög.

6. Landſkapet HARTFORD.

Detta Landſkap, ſom af Engelsmännerne kallas *Hartfortſhire*, gränſar til Landſkaperne Cambridge, Eſſex, Middleſex, Buckingham och Bedford. Det år et af de mindre; ty det håller ej mer i vidd än 15 Qvadrat Mil. Luften år här ſå hälſoſam, at ſjukligt Folk rådas af Läkarne at förfoga ſig til denna Province,

för at här återvinna ſin hälſa. Af Strömar äro *Lea* och *Colu* de ſtörſta. Uti deſſa och andra åar finnes Karp, Abborrar, Foreller och Kräftor. Marken är til ſtörre delen kritagtig, men fruktbar, ſamt bär förträffeligt Wete och Korn. Wid åbräddarne finnas ſköna Betesmarker. Näſtan ingen ſlags Manufactur blomſtrar i detta Landſkap, utan Inbyggarne ſyſſloſätta ſig med frambringande af Markens Producter, ſamt deras afſättande; hvarföre man ock här finner en ſtor myckenhet Måltare, Mölnare och Spanmålshandlare.

Landſkapet innefattar 19 Markettowns eller Städer, 116 Förſamlingar ſamt ſänder 6 Ledamöter til Parlamentet. Landt Milicen härſtädes utgör 560 Man. Utaf förenämde 19 Städer äro följande förnämſt och vigtigaſt: *Hartford, S. Albans, Ware, Barnet, Hempſted, Hitchin, Stortford, Baldock* och *Royſton*, däraf de 2 förſta ſända hvar ſina 2 Fullmägtige til Parlamentet. Man märker

1. HARTFORD, Landets Huvudſtad, angenämt belägen uti en Dal vid ån Lea, är tämeligen välbygd, ſamt driver god handel med Ull, Wete och Malt. Här äro 2 Kyrkor och et Slott.

2. *Ware*, en tämeligen folkrik och välmående Stad vid Lea, håller en af de ſtörſta Marknader i Riket med Wete, Korn och Malt.

3. *Barnet*, en Stad vid ſtora Landsvägen Norr ut, har ſin måſta näring af de många Reſande, ſom fårdas härigenom. Han är ock bekant

kant för ſin ſtora Svinmarknad. Här finnes en Mineral-Brunn.

4. *S Albans*, en Stad, angenämt belägen vid ſtora Landsvägen til Leverpool, är tämeligen folkrik. Här har fordom varit det förnämſta Kloſtret i England. Utom Kloſterkyrkan äro här 2 andra Kyrkor.

5. *Hempſted*, en liten Stad, hvilken hvarje Vecka håller en Spanmålsmarknad, ſom i anſeende til Wete kan räknas för den ſtörſta i England. Blott af Wete ſäljes här för 80,000 Riksdaler i Veckan. Här är ock en Halmhatts Fabrik.

6. *Stortfort*, en tämeligen god och välbygd Stad på gränſen til Eſſex, har et publikt Bibliothek.

7. *Hitchin*, en Stad på gränſen til Bedfordſhire, är i anſeende til ſtorlek och Inbyggarnes antal, näſt Hartford den bäſta i Landſkapet. Här tilredes mycket Malt, och ſå väl därmed ſom med Spanmål drives en ſtark Handel.

8. *Baldock*, en tämeligen god Stad, bebos af många Måltare och Malthandlare.

9. *Royſton*, en liten artigt bygd och näringsfull Stad, tätt invid gränſen til Cambridgeſhire, driver god Handel med Korn och Malt.

7. Landſkapet BEDFORD.

Eller *Bedfordſhire*. Detta Land omgives af Landſkaperne Huntington, Cambridge, Hart-

ford, Buckingham och Northampton. Det är et af de ſmårſta i Riket; uti vidd håller det 9 Qvadrat Mil. Den ſtörſta Strömen är *Ouſe*, ſom med många krokar ſlingrar ſig midt genom Landet; *Ivel* är dårnäſt i ſtorlek.

Marken är härlig och fruktbar, i ſynnerhet den delen ſom ligger Norr om Ouſe, hvilken beſtår af en djup och fet lera; medlerſta delen har mycken ſand, och var fordom luter ſkog, hvaraf några ännu exiſterande Parker åro qvarlevor. Åkerbruk och Boſkapsſkötſel åro här i lika flor. I ſynnerhet frambringar Dalen omkring Staden Bedford det ſkönaſte Wete, ſamt mycket Korn, hvilket måltas och ſedermera i ſtor mängd ſändes til London. Smör, och Oſt tilvärkas jämväl i myckenhet. Detta Land är ock förſedt med åtſkilliga nyttiga Örter, hvaribland man förnämligaſt kan räkna Weide, Iſatis Tinctoria, med hvars Saft de gamle Britterne plågade färga ſig, då de gingo emot Fienden, men nuförtiden brukas nyttigare til Färgande af Manufactur varor. Weide trives uti den härvarande feta Jordmånen, ſamt giver ibland 3 til 4 Skördar om året. De förnämſta Fabriks varor, ſom detta Landſkap lämnar, åro Spetſar, ſamt allehanda arbete af Halm, i ſynnerhet Hattar.

Landſkapet innefattar 10 Ståder och 116 Förſamlingar. Folkmängden kan ſkattas til 60,000, och Landt-Milicen utgör 400 Man. Til Parlamentet ſändas 4 Fullmägtige. Ståderne åro följande: *Bedford*, *Ampthill*, *Biggleswade*,

wade, Dunſtable, Leighton, Luton, Potton, Sheford, Tuddington och *Wooburn*, dåraf endaſt den förſta ſänder Ledamöter til Parlamentet. Man märker:

1. BEDFORD, Landets Huvudſtad, angenämt belägen vid Ouſe, på bägge ſidor därom, $7\frac{1}{4}$ Mil från London, är anſenlig, folkrik och välbygd, en af de vackraſte i England. Utom 5 Kyrkor för rådande Secten, finnas här 3 Samlingshus för Diſſentienterne, nämligen 1 för Independenterne, 1 Methodiſtiſkt och 1 Herrnhutiſkt. Staden här god näring af ſin belägenhet vid Ouſe, ſamt driver medelſt ſamma Ström anſenlig Handel med Stenkol och Spanmål, hvilken ſednare vara föres ända til Lynn. Den rika Marken omkring Staden bär det härligaſte Wete, hvilket härifrån föres til Marknaderne uti Hitchin och Hartford, blir därſtädes malit, och Mjölet vidare förſändt til London. Här befinnes en ſå vigtig Spets-Fabrik, at han ſyſſelſätter 500 Qvinnor. Ifrån den näſtgränſande någden bringas en otrolig mängd Fjäderfä, Smör och andra Victualier, til den härvarande Marknaden, hvilka Varor af Hökare upköpas, ſamt föras til London. Adeliga Familien *Ruſſel* förer af denna Stad Hertige-Titel.

2. *Wooburn*, en liten artig Stad, hvareſt Möſſor i myckenhet bliva tilvärkade. Vid denna Stad gräves i ymnighet ganſka god Walkjord.

Men hvad ſom mäſt gör denna Ort bekant,

är det nära härintil belägna prägtiga Landtgodſet *Wooburn Abby*, tilhörigt Hertigen af Bedford. Denna Gård är i alt afſeende, ſå i anſeende til Byggnaderne, ſom Trägårdarne och Parken, värdig en Reſandes upmärkſamhet. Rumen uti Byggningen äro överalt med bäſta ſmak möblerade; där fattas hvarken Marmor, ſtora Speglar, Snit värk, koſtbara Porcellins Käril, eller ſköna Tapeter och Målningar. Parken är en af de ſtörſta i England, håller i vidd 2800 Tunland, ſamt innefattar en ſtor mångfaldighet af Kullar, Dalar och prägtiga Ekeſkogar.

3. *Leighton*, en liten Stad på gränſen til Buckingham, är bekant för ſina anſenliga Häſtmarknader.

4. *Dunſtable*, en medelmåttig Stad på en Kulle, har god näring af en ſtor Landsväg ſom går härigenom.

5. *Luton*, en liten vacker Stad, belägen mellan 2 Kullar.

Denna Ort är i ſynnerhet berömd för det nära härintil belägna Landtgodſet *Luton-Hoo*, tilhörigt Grefven af Bute. Byggningen är upförd efter en prägtig Plan, och Parken varierar på det angenämaſte med Kullar, Dalar, Skog och Vatn.

6. *Biggleswade*, en liten Stad angenämt belägen vid Ivel. Inbyggarne föda ſig dels af Handel med Strenkol, emedan Strömen härifrån til Ouſe är farbar gjord, dels af Vårdshus hållan-

lande, emedan ſtora Landsvägen från London til de Norra Landſkaperne löper härigenom.

7. *Potton*, en angenämt belägen Stad, är näſt Bedford den ſtörſta i detta Landſkap. De härvarande Boſkaps-Marknaderne åro vigtige, och här bor en myckenhet Slagtare, ſom ſända en otrolig mängd ſlagtade Kalvar til London.

8. Landſkapet HUNTINGDON.

Eller *Huntingdonſhire.* Detta Land inneſlutes af Landſkaperne Cambridge, Bedford och Northampton, ſamt är et af de minſta i Riket, ty det håller i vidd ej mer än 8 Qvadrat Mil. De ſtörſta Strömarne åro *Ouſe*, hvilken är farbar genom hela Landet, ſamt *Nen*, ſom endaſt rörer Landets gräns emot Northamptonſhire. Här finnas ock 5 Inſjöar ſom eljeſt är ſällſynt i England; den ſtörſta af dem är *Witleſy Meer*; alleſammans åro fiſkrika.

Södra Delen af Provincen är högländt och hälſoſam, ſamt ganſka fruktbar på allehanda ſlags ſäd, ſamt även lämpelig til Fåraſkötſel; den Norra Delen däremot är lågländt och ohälſoſam, ſamt beſtår af Ängsmark och Moras, men äger i ymnighet det härligaſte Bete, hvarföre ock Boſkap födes här i myckenhet. Skog och Stenkol åro ſällſynta; men däremot har Naturen förſedt Landet med god Torf i de ſumpiga Nägderne. Af hvad anförd är, kan man ſluta til Landets Producter, ſom åro Spannmål, Boſkap, Får, tam och vild Fogel, Fiſk,

Fiſk ſamt Oſt, hvilken ſiſta vara, i ſynnerhet den från Stilton, år ſå god at han kallas Engelſk Parmeſan. Fabriker finnas här aldeles icke.

Landſkapet innefattar 6 Städer och 79 Förſamlingar. Folkmängden ſkattas til 50,000 och Land-Milicen utgör 320 Man. Til Parlamentet ſändas 4 Deputerade, 2 från Landſkapet och 2 från Huvudſtaden. Städerne äro följande: *Huntingdon*, *S. Neots*, *Kimbolton*, *S. Ives*, *Ramſay* och *Taxley*. Man märker:

1. HUNTINGDON, Landſkapets Huvudſtad, belägen vid Ouſe, $8\frac{1}{2}$ mil från London, är vacker ſamt tämeligen folkrik. Här finnas 2 Kyrkor. Staden är en god Handelsort, ſamt har god näring af ſin belägenhet vid ſtora Landsvägen från London til de Norra Provincerne. I denna Stad är den namnkunnige Protectorn *Oliver Cromwell* född år 1599.

Nära til Staden ligger *Hinchinbrook*, en Landtgård tilhörig Greven af Sandwich. Byggnaden är gammal, men har bland de vackraſt möblerade Rum i England. Trägårdarne äro ock förträfflige.

2. *S. Neots*, en tämeligen anſenlig ſamt välbygd Stad vid Ouſe, med en koſtbar Bro öfver Strömen, ſamt en ſtor och vacker Kyrka, ſom i anſeende til ſitt konſtigt arbetade Torn är märkvärdig.

3. *Godmanchefter*, en anſenlig Köping ej långt från Huntingdon. Deſs Inbyggare äro berömde ſåſom förträfflige Åkerbrukare, ſamt äga

det

det beſynnerliga Privilegium, at, då någon Konung paſſerar deras Ort förbi, beledſaga honom med ſina Plogbilar. Då Jacob I. på ſin reſa från Skottland for här igenom, emottogo Inbyggarne honom med 70 väl beprydde nya Plogar, ſamt ſköna där före ſpände Häſtar.

4. *S. Yves*, en Stad vid Ouſe, hvaröver en anſenlig Bro är bygd, är bekant för ſin anſenliga Boſkaps-Marknad.

5. *Ramſey*, en liten artig Stad Norr i Landet, är til ſtörre delen omgiven af Vatn och Kärr. I anſeende til Ortens läge driva Inbyggarne god Handel med Boſkap, Fiſk och Sjöfogel.

6. *Yaxley*, en liten men välbygd Stad, vid ſtora Landsvägen från London Norr ut. Kyrkan har en vacker hög Tornſpets.

7. Nära härvid ligger Byn *Stilton*, däreſt den förr nämde ſköna Oſten tilvärkas.

9. Landſkapet CAMBRIDGE.

Detta Landſkap, ſom af Engelsmännerne kallas *Cambridgeſhire*, gränſar til Landſkaperne Norfolk, Suffolk, Eſſex, Hartford, Bedford, Huntington, Northampton och Lincoln, ſamt är et af de medelmåttiga. Det håller i vidd 21 Qvadrat mil. De ſtörſta Strömarne äro *Stora Ouſe* och *Carn*, hvilken ſednare delar Landet midt i tu.

Norra Delen af Landet beſtår af en låg och ſumpig mark, med fuktig och oſund luft, ſamt är utſatt för öfverſvämningar af de Strömar,

mar, ſom flyta härigenom; men hon är dock ganſka fet och bärande på gräs, jämväl på Spanmål, ſamt har förträffelig Boſkapsſkötſel. Där är ock ymnighet af Fiſk ſamt Sjöfogel. Den Södra Delen däremot är höglänt, torr och hälſoſam, ſamt til ſtörre delen ganſka frugtbärande på Spanmål, och har jämväl goda Betesmarker. Här planteras Saffran i myckenhet, hvilken räknas för den bäſta i Europa. På Vildbråd är ock ingen briſt. Af Fabriker finnes icke mycket i detta Landſkap, undantagande at här tilvärkas mycket Papper och Korgmakare arbete.

Landſkapet innefattar 8 Markettowns eller Städer, 163 Förſamlingar, och ſänder 6 Ledamöter til Parlamentet. Landt-Milicen härſtädes utgör 480 Man. Ståderne äro följande: *Cambridge*, *Ely*, *Caxton*, *Linton*, *Newmarket*, *Wisbeach*. *Merche* och *Soham*, hvaraf endaſt den förſta ſänder 2 Ledamöter til Parlamentet. Man märker:

1. CAMBRIDGE, Lat. *Cantabrigia*, Landets Huvudſtad, belägen på en ſtor, vacker och fruktbar ſlättmark vid ån Cam, under 52 gr. 16 Min. Latitud. Uti vidd är han tämeligen ſtor, men i anſeende til dess låga läge äro gatorne tämeligen orena, och Huſen äro icke heller ſynnerligen välbygde, icke heller är han mycket folkrik; man räknar här circa 1200 Hus ſamt 6 à 7000 Invånare. Hvad ſom mäſt gör Staden bekant, är det här inrättade berömda Univerſitetet, hvarvid finnas 17 Profeſſorer.

ſorer. Det beſtår af 16 Collegier och Haller, med åven ſå många Maſters eller Föreſtåndare, 406 Fellows eller Medhjelpare, hvilka jåmte dé förre hava upſigt öfver Studenterne, ſamt vid paſs 900 Studenter, ſå at hela antalet af de Perſoner ſom höra til Academien, ſtiga til vid paſs 1500. Academie Bibliotheket år ganſka anſenligt, och utgör inemot 70,000 tryckta Band och 2000 Manuſcripter. Univerſitetet ſtyres af en Canceller, en High Steward, ſamt en Vice Canceller, har egen Doms-råttighet, ſamt ſånder för egen råkning 2 Ledamöter til Parlamentet. Inbyggarnes förnåmſta nåring beror af Univerſitetet ſamt af en anſenlig Saffrans plantering. Med Lifsmedel förſes Staden rikeligen från Landet.

2. *Stourbridge*, en Bro öfver Båcken Stour, hvarvid årligen d. 8 Sept. hålles en Marknad, ſom varar i 14 dagar, och år den anſenligaſte i hela England, hvareſt en ganſka ſtor Handel drives med Ull och Yllevaror, ſamt Humla. Ibland händer at uti en enda vecka afſåttas Yllevaror för 25 Tunnor Guld. Denna Marknad beſtämmer ock merendels priſet på Humlan i hela Riket. Med Oſt, Järn och Håſtar drives föga mindre vigtig Handel.

3. *Linton*, en liten Stad på gränſen til Eſſex. Sedan man begynt at plantera ſå mycket Saffran i nägden af Cambridge, har Handelen med denna vara dragit ſig hit ifrån Walden i Eſſex. I nägden finnes en Stenkolsgruva.

4. *Nw-*

4. *Newmarket*, en artig och välbygd Stad, som til hälften ligger uti Suffolk. Staden är namnkunnig för det kapprännande, som på en stor Slättmark vid Staden 2 gånger om året med Häster anställes. Ridbanan är rund til figuren, samt håller uti omkrets en half mil och 1268 alnar.

Jag vil här anföra et exempel af de Engelska Hästarnas otroliga snabbhet: Den berömde Hästen *Childers* genomlopp denna Bana på 6 min. 40 secunders tid, i följe däraf 25 alnar i secunden, $\frac{1}{3}$ Fjärdingsväg i minuten, samt 5 Mil i timen. Efter uträkning tog han $12\frac{1}{2}$ aln i hvarje skutt.

5. ELY, en medelmåttig Stad, belägen på en Kulle vid Ouse, är i anseende til den härvarande ohälsosamma luften föga bebodd. Han är säte för en Biskop. Domkyrkan är en ståtlig Byggning af Gotisk byggnadsart. Hon är 205 Fot lång samt har en prägtig Coupole.

Marken omkring Staden är ogement fet, och Trägårdarne, hvarmed Staden är så godt som innesluten, bära så mycken Frukt, at ej allenast hela krinliggande nägden utan ock Cambridge därmed förses.

På den sumpiga Slättmarken häromkring fängas Änder i sådan myckenhet, at hvarje vecka afsändas härifrån vid pass 3000 Par til London.

6. *Wisbeach*, en välbygd Stad uti nordligaste delen af detta Landskap, vid en Å, som 2 Mil härifrån faller ut i Havet. Dess läge,

ej

ej långt från Havet, våller at han af alla Orter i detta Landſkap driver den ſtarkaſte Handelen. Härifrån ſändas en myckenhet Rovor, Rofolja, Smör och Hafra til London. Man räknar årliga utförſeln til 100,000 Tunnor Hafra, öfver 1000 Tunnor Rofolja och 8000 Fjärdr Smör. Kringliggande nägden är låg och ſumpig, men ganſka fruktbar, ſamt bär i ſynnerhet mycket Hampa.

10. Landſkapet SUFFOLK.

Detta Landſkap gränſar til Norfolk, Nordſjön, Eſſex och Cambridgeſhire. Det är et af de ſtörre i Riket, ty det håller i vidd 41 Qvadrat Mil. De ſtörſta Strömarne äro *Orwell*, ſom flyter midt genom Landet, *Lilla Ouſe* och *Wareney*, genom hvilka det ſkiljes från Norfolk, och *Stour*, ſom ſkiljer det från Eſſex.

Luften är öfveralt ren och ſund ej allenaſt midt i Landet, utan ock vid Hafskuſten, emedan denna är ſandig, och vatnet ſåledes icke får tilfälle at blifva ſtillaſtående och ſtinka. Marken är ganſka ſkiljagtig; den medlerſta delen, ſom kallas höga Suffolk eller *Woodlands*, har en ganſka fet och fruktbar merendels ſvartmylig och mergelartig jordmån, ſamt lämnar Smör, ſom ſkattas för det ſkönaſte i England, men ſämre Oſt. Nägden omkring Edmundsbury är bland alla den bäſta. Landſträckan emot Eſſex och Cambridge har likaledes förträffeliga Betesmarker och Åkrar, undantagande en liten ſträcka emot Newmarket, ſom endaſt beſtår af grö-

na Hedar. Det så kallade Sandlandet ligger längs utmed Kuſten ända til ſtora Landsvägen från Ipswich til Yarmouth. Detta kan man åter indela uti Ångslandet, Ploglandet och Hedelandet. På det förſta födas och gödas en ſtor myckenhet Får och Hornboſkap, ſåſom i allmänhet deras gödande med Turnips eller ſtora Rovor här ſkal förſt kommit i bruk; Uti Ploglandet bekommer man rika ſkjörder af Råg, Årter och Hampa; och Hedeländerne tjäna förnämligaſt til Bete för Fåren. De ſednare utgjorde fordom nåſtan tredjedelen af Sandlandet; men ſedan man påfunnit den härliga Gödningen med Muſslor, Crag kallad, hava flera hundrade Tunland blivit förvandlade i Åkerland. Denna Crag beſtår af en otalig myckenhet ſmå Muſslor och Snäckor, hvilka ligga vid ſidorne af Kullarne på et tämeligt djup, ſamt formera hela Warf.

Bränſle är uti detta Land hvarken ſällſynt eller dyrt. Uti Öfra Suffolk fattas icke Skog, och Sjökuſten ſå väl ſom någderne utmed Strömarne bliva rikeligen förſörjde med Stenkol från Newcaſtle. Uti Wäſtra Suffolk finnas, i anſeende til Ortens behaglighet, många Adeliga Landthus eller Säterier. Uti Nedra Suffolk finnas Förpagtningar, hvilkas Boſkaps beſtånd är vårdt 2 til 4000 Riksdaler. Uti hela England nåras icke ſå många Kalkoner, ſom i detta Landſkap. I allmänhet är Fjäderfä-aveln här och i Norfolk anſenlig. Om Höſten ſer man hela

hela 2 Månaderne dageligen Flockar om 1 à 2000 ſtycken Gäſs drivas til London.

Längs utmed hela Kuſten af detta Landſkap ankomma Svalorne om Våren, ſamt utbreda ſig härifrån öfver hela Landet; och här ſamlas de äfven om Höſten för at begiva ſig til varmare Länder.

Suffolk innefattar 25 Marketowns eller Städer och 550 Förſamlingar, ſamt ſänder 16 Ledamöter til Parlamentet. Provincens Landt-Milice utgöres af 960 Man. De Städer eller ſå kallade Boroughtowns, ſom ſända Fullmägtige til Parlamentet, äro följande 7: *Ipswich*, *Edmundsbury*, *Dunwich*, *Orford*, *Aldborough*, *Sudbury* och *Eye*; de öfrige Städerne äro: *Beccles*, *Bildeſtone*, *Brandon*, *Buddesdale*, *Bungay*, *Clare*, *Debenham*, *Framlingham*, *Hadleigh*, *Halesworth*, *Lavenham*, *Loveſtoff*, *Mildenhall*, *Nayland*, *Needham*, *Southwold*, *Stowmarket* och *Woodbridge*. Man märker:

1. Ipswich, Landſkapets Huvudſtad, angenämt belägen vid Ån Orwell, under 52 grad. 8 min. Latitud; är en anſenlig, folkrik och välbygd Ort, med bréda Gator. Figuren är lik en Halfmåne, och i längd håller han inemot 1 Fjärdingsvåg. Ån är härifrån och til Havet ſå djup, at Skepp af 250 Läſters drägt kunna med Floden komma up til Staden. Handelen är icke ringa, ty Staden har vid paſs 150 Skepp i Sjön, ſamt bygger beſtändigt nya på de 3 härvarande Skeppsvarven. Förnämſta Handeln drives med Säd och Malt. Til Grön-

lands-Fiskeriet, som också härifrån idkas, ligger Staden ganska bequämt. Här finnas 12 Kyrkor och 2 Capeller, utom några Församlings-Hus för Dissentienterne. Stadens Marknader äro så rikeligen förförde med Smör, Ost, Fogel, m. m. at man här lever för godt köp. På Årsmarknaden i Augusti räknar man 80 til 100,000 Lam, som här säljas.

2. *Hadleigh*, en tämeligen god Stad vid Ån Berton, har Klädes Fabriker.

3. *Nayland*, en medelmåttig Stad, vid Ån Stour, hvarest mycket Boy tilvärkas.

4. *Sudbury*, en välbehodd Stad, vid Stour, har årskilliga Ylle-Manufacturer, samt driver god Handel.

5. *Edmundsbury*, i allmänhet *Bury* kallad, en Stad, angenämt belägen på en Kulle vid ån Bourn, är reguliert anlagd och välbygd. I anseende til dess behageliga läge och sunda luft bor här mycken Adel och andra välmående Personer. Likheten utaf läge och utsigt med Montpellier våller at denna Stad kallas Engelska Montpellier.

6. *Lavenham*, en god Stad vid ån Berton, tilvärkar mycket Sarsch, Soy och Chalons. Här spinnes jämväl mycket fint Garn för Fabrikerne i London, och Ullhandeln är tämeligen ansenlig.

7. *Mildenhall*, en artig, välbygd och tämeligen folkrik Stad, på gränsen til Cambridgeshire.

8. *Brandon*, en tämeligen välbygd Stad, vid

vid Lilla Ouſe på gränſen til Norfolk, har fördelagtigt läge til Handel. Af denna Ort förer Skotſka Familien Hamilton Titul af Hertig til Brandon.

9. *Stowmarket*, en tämeligen god och artigt bygd Stad, belägen midt i Landet. Här tilvärkas Tammis och andra Tyger.

10. *Framlingham*, en Stad, ganſka angenämt belägen på en Kulle vid ån Ore, är välbygd. Kyrkan är en anſenlig Byggnad. Här befinnes et gammalt och ſtarkt Caſtell.

11. *Woodbridge*, en tämeligen anſenlig och välmående Stad på en Kulle vid ån Deben, hvilken, emedan Strömen ända hit up ifrån Havet bär tämeligen ſtora Skepp, driver en god Handel på Holland, Newcaſtle och London. Hvarje vecka gå Barker härifrån til London med Smör, Oſt, Salt, Bråder m. m. Här rafineras ganſka fint Salt.

Den kringliggande nägden är ſå ſtarkt bebodd at man från et Kyrkotorn i Granſkapet kan räkna 50 Kyrkor.

12. *Aldborough*, en liten men tämeligen folkrik Stad vid Havet, driver Händel med Kol från Newcaſtle, ſamt utförer även Spannmål.

13. *Southwold*, en välbebodd Stad vid Havet, med en Hamn, driver tämeligen god Handel med här rafinerat Salt, rök Sill, Sardiner, Öl, Malt och Spannmål. Orten beſkyddas af 2 Batterier.

Wiken utanför Staden kallas *Solebay*. Denna Hafsvik har blivit namnkunnig genom 2:ne

Sjöträffningar åren 1665 och 1672, som ſkedde mellan Engelsmännerne och Holländarne.

14. *Halesworth*, en tåmeligen vidlyftig Stad vid ſamma Ström ſom den föregående, hvilken blivit ſegelbar gjord ifrån Havet ända hit up. Inbyggarne föda ſig til en del med Lingarns ſpånad.

15. *Bungay*, en tåmeligen folkrik ſamt reguliert och välbygd Stad vid Waweney, har 3 Kyrkor, och driver god Handel.

16. *Beckles*, en tåmeligen anſenlig och välbebodd Stad, längre ned vid Waweney.

11. Landſkapet NORFOLK.

Detta Landſkap gränſar til Nordſjön, ſamt Landſkaperne Suffolk, Cambridge och Lincoln, och är et af de ſtörre, ty det håller i vidd 50 Qvadrat Mil. Vid våſtra Kuſten formerar Haven en anſenlig Wik mellan detta Landſkap och Lincoln, ſom kallas *The Waſh*. De ſtörſta Strömar äro *Tare*, ſamt *Waweney* och *Lilla Ouſe*, ſom ſkilja Landet från Suffolk.

Luften är uti Inre delen af Landet ſå hälſoſam, ſom på något annat ſtälle i Riket, hvarföre här ock finnas många Såterier; däremot är hon uti de ſumpiga nägderne vid Wath oſundare, och Folket plägas där, i ſynnerhet Höſttiden, mycket af Febrar.

Markens beſkaffenhet är ganſka olika. Man finner här Moras och Hedar, grund och djup, ſandig och lerig Jordmån, Åkrar, Betesmarker,

Än-

Ångar, Skogslundar ſamt nägder utan Skog. Emot Havet Norr och Öſterut är marken jämn, ſamt bär mycken Spanmål, och omkring Walſingham Saffran.

Om man afſkär Norfolk uti 2 Delar, långs efter Landsvägen från Brandon til Walſingham, ſå är ſtycket på vänſtra handen eller väſterut minſt bebodt, ſamt har även ſämſta Jordmånen, och Hede-nägderne härſtädes nära en otrolig myckenhet Caniner, ſamt ſtora Fårahjordar. Den Öſtra Delen däremot är deſto fetare och folkrikare; endaſt uti det nedra-ſtycket mellan Waweney och Huvudſtaden Norwich räknar man 10 välbebodda Städer och Köpingar. Överhuvud är alt uti den Öſtra Delen upfyldt af Fabrikanter. Den ena Byn ligger tätt bredevid den andra, och deſſa hava ſå många Invånare ſom Småſtäderne i andra Landſkaper. Mellan Strömarne Yare och Waveney finnes en ſtor ſträcka af de härligaſte Ångar, hvareſt et otroligt antal Boſkap betar, ſom väl icke är den ſtörſta, dock likväl den fetaſte i England. Ej allenaſt Städerne Norwich, Yarmouth och den kringliggande Nägden förſörjes därmed, utan även London. Man uphandlar årligen vid paſs 40000 Oxar i Skotland, hvilka bringas til deſſa Betesmarker och här fodras. Uti intet Landſkap i Riket är Landthushållningen ſå högt updriven ſom här.

Landets förnämſta Producter äro Spanmål, Ull, Honing och Saffran. Utom de Producter ſom den egentliga Landthushållningen lämnar,

ſamt den ſtarka Fåraſkötſeln, hörer Fiſkfånget til dem, hvarmed Naturen i ſynnerhet har välſignat detta Landſkap. Vid Sjökuſten idkas et vigtigt Sillfiſkeri, och Strömarne vimla af Fiſk.

De blomſtrande Manufacturerne bidraga det mäſta til detta Landſkaps välſtånd och befolkning; deras Huvudſäte är väl uti Staden Norwich och den kringliggande Nägderne, men få äro de jämväl utbredde til många andra Köpingar och Byar. Man tilvärkar i ſynnerhet Camelott och Kropp, et tunnt Tyg, hvaruti Trådarne äro litet kruſige; dock bliva jämväl mycken Damaſt, Satin, Alopeer och dylika Tyger tilvärkade. Emedlertid är det icke den i detta Landſkap producerade Ullen, ſom här förnämligaſt uparbetas, utan den ſom kommer från Landſkaperne Leiceſter och Lincoln; däremot ſändes näſtan all Norfolkiſk Ull til Yorkſhire til Kläde-Fabrikerne därſtädes. Värdet af de i detta Land manufacturerade Varor ſkattas til 4 Millioner Riksdaler.

Norfolk indelas uti 32 Härader, innefattat 32 Städer och 660 Förſamlingar, ſamt ſänder 12 Ledamöter til Parlamentet. Landt-Milicen härſtädes beſtår af 960 Man. Folkmängden kan ſkattas til 300,000. Utaf Städerne ſända följande 5 Deputerade til Parlamentet: *Norwich*, *Yarmouth*, *Lynn*, *Thetford* och *Caſtle-riſing*. Af de öfrige Städerne äro *Attleborough*, *Dereham*, *Walſingham*, *Repeham*, *Swaſham*, *Caſton*, *Cromer*, *Diſs* och *Worſted* de vigtigaſte. De andre äro: *Aleſham*, *Buckenham*, *Burn-*

ham,

ham, *Downham*, *Windham*, *Snaſham*, *Fakenham*, *Foukſham*, *Hingham*, *Clay*, *Harlſton*, *Herling*, *Hickling*, *Holt*, *Methwould*, *Loddon*, *Wotton* och *Seehy*. Man märker:

1. NORWICH; Lat. *Venta Icenorum*. Landſkapets Huvudſtad, belägen vid Yare, är en af de ſtörſta, folkrikaſte och wackraſte Städer i England. I omkrets håller han inemot en half mil. I anſeende til Rikedom och Handel räknas han för den fjärde i detta Rike, ſamt öfverträffas endaſt af London, Briſtol och Leverpool. År 1752 räknades här 7140 Hus och 36,196 Invånare, men ſedan den tiden har Staden anſenligen förkofrat ſig, ſå at man nu förtiden kan ſkatta Folkmängden til inemot 50,000. Staden är ſäte för en Biſkop. Utom Domkyrkan finnas här 32 Kyrkor tilhörige Biſkopliga Secten; men deſutom äro här många Förſamlings Hus för Qvåkare, Katoliker, Anabaptiſter, Methodiſter och andra Diſſentienter. Domkyrkan är en ſtor och vacker Gôtiſk Byggnad, håller 205 alnar i långd, ſamt har et prägtigt Torn om 162 alnars höjd; På Kyrkotaket är hela Bibliſka Hiſtorien, från Verldens Skapelſe til Kriſti Himmelsfärd, uti åtſkilliga ſmå konſtigt arbetade Bilder prydligen afſkildrad. Bland de öfrige Kyrkorne är S. Stefans Kyrka en af de vackraſte i Landet. Utaf Byggnader märkes bland andra Bridewell eller Tukthuſet, i anſeende dårtil at det är upbygt af Flintſtenar, hvilka äro fyrhuggne, och ſå noga til hvarannan paſſade, at man

icke kan få en knifsågg in mellan dem. Dessa stenar hålla vid pass 3 tum i qvadrat, samt äro så slåta som de voro slipade. Byggnaden är 400 år gammal, och konsten at arbeta dessa hårda stenar så jämna har gådt förlorad.

Husen i Staden äro upbygde af Tegelsten, vackra, merendels 3 à 4 Våningar höga, samt nästan överalt blandade med Blomsterparker och Trågårdar; som från de nästgränsande Bergen giver en angenäm utsigt. Inbyggarnes förnämsta Näringsfång består uti Ylle Manufacturer. Man räknar här ej mindre än 10,000 Wäfstolar, med hvilka tilvärkas en otrolig myckenhet Tyger af allahanda slag, såsom Soyer, Schalons, Kalmink och förnämligast Krepper, hvilka sednare äro i synnerhet berömde för sin varagtighet och fägring. Värdet af årliga tilvärkningen skattas til 4 Millioner Riksdaler. Strump-Fabriken så väl af stickade som wäfda Strumpor, är jämväl vigtig, samt tilvärkar årligen för 240,000 Riksdaler. Strömen Yare, som flyter genom Staden, är härifrån ända til utloppet i Havet segelbar utan Slussar, fastän afståndet utgör 4 Mil, hvilket mycket befordrar Stadens Handel och rörelse. Polhögden är 52 gr. 43 min. Distancen från London är 16½ mil.

2. YARMOUTH, en Stad belägen vid Havet, på en Halfö, mellan Strömen Yares utlopp i Havet och Havet; är välbygd, folkrik, samt den regulieraste Stad i England. Gatorna äro räta, samt löpa parallelt med hvarandra. Strömen är här så bred och djup at han för-

formerar en förträffelig Hamn, och länge utmed denſama är en Kay eller Skeppsbro anlagd, ſom är bland de vackraſte i Europa; den är vid paſs 100 alnar bred. På Landrudden vid Inloppet til Hamnen befinnes et Batteri med Canoner, hvilket utgör Stadens befäſtning och värn. Torget är ſtort och vackert. I Staden finnas 2 Kyrkor.

Inbyggarne driva en ſtark Handel, förnämligaſt med Fabriksvaror från Norwich ſamt Sill, ſom i myckenhet utföras. Näſt Hull finnes ingen Ort på Englands öſtra Kuſt, ſom driver ſtarkare Handel. De idka jämväl et ganſka fördelagtigt Sillfiſkeri. Hela fångſten af denna Fiſkſort vid denna Kuſt är uti de härvarande Inbyggares händer. Vanligtvis bliva årligen omkring 50,000 Tunnor Sill fångade och inſaltade, hvartil nyttjas 150 Fartyg, och til deſs förryttrande nyttjas 50 Skepp. Denna ſtora myckenhet Sill utföres merendels, til London, ſamt Portugal, Spanien och Italien. Utom deſs hava de här vid paſs 250 egna Skepp til annan Sjöhandel, utom dem ſom de hålla uti andra Hamnar, och hvilka antingen helt och hållit, eller til en del tilhöra dem. Den härvarande Hamnen är förnämſta ſamlingsplatſen för Strenkols-Skeppen ſom fara mellan Newcaſtle och London.

3. *Clay* och *Blackney* äro Orter, hvilka ligga ſå nära til Yarmouth, at de kunna anſes ſåſom deſs Förſtäder. Däraf är Clay den förnämſta. De ligga vid en Bugt, ſom ej finar

dem

dem bägge til Hamn. De hava tilſammans vid paſs 15 ſmå Fartyg ſamt 60 Fiſker-Haxar; utföra mycken Spannmål, ſamt driva jämväl handel med Byggning-timmer, Bräder och Järn.

4. *Worſtead*, en liten Stad, längre in i Landet, hvareſt tilvärkas mycket Ylletyger och Strumpor.

5. *Aylsham*, en liten, tämeligen folkrik, men fattig Stad, hvars Inbyggare nära ſig mäſt af Strumpſtickning.

6. *Blickling*, en Landtgård tilhörig Grefven af Buckingham, är märkvärdig för ſin ſköna Park.

7. *Reepham*, en liten Stad, hvars förvämſta näring beſtår i mältande.

8. *Cromer*, en liten Stad vid norra Kuſten, hvars Inbyggare äro til ſtörre delen Fiſkare, de där fånga en ſtor myckenhet Hummer, hvarmed denna Kuſt i ymnighet är välſignad.

Hela ſträckan här emellan och Norwich är upfyld af ſmå Städer och Köpingar, hvars Inbyggare ſyſſelſätta ſig antingen med Ylle-Manufacturer eller Åkerbruk. Marken är förträffelig ſå väl til Åker ſom Äng. Här finnas jämväl en ovanlig myckenhet Faſaner, de där ſåſom Höns löpa omkring på Fälten, förmodeligen emedan här är briſt på förnämta Låttingar, hvilka ej annat om dagen hava at ſyſſelſätta ſig med, än at jaga.

9. *Cley*, en liten Stad, ej långt från Havet, med en Hamn, äger rika Saltvärk. Sal-

tet

tet är ganska godt, samt afslättes ej allenast kring hela Landskapet, utan föres även til Holland.

10. *Wells*, en liten Stad, 3 Fjärdingsväg från Havet, hvars Inbyggare idka indrägtigt Fiskeri, samt driva jämväl handel med Fisk. De äga vid pass 12 Fiske-Haksar samt 30 Skepp, hvaraf några hålla 50 Lästers drägt.

11. *Burnham*, en liten Stad, driver Spanmålshandel på Holland.

12. *Walsingham*, en liten välmående Stad, i hvars nägd planteras mycket Saffran.

13. *Fakenham*, en liten vacker Stad, är en af de bästa Småstäder i detta Landskap.

14. *Raynham*, en af de bästa Landtgårdar i Landskapet, tilhörer Lord Townshend.

15. *Houghton-Hall*, et af de prägtigaste Landthus i England, tilhörer Familien Walpole. Här finnas en härlig och stor samling af Målningar, utaf de berömdaste Italienska Konstnärer, hvilken räknas bland de förnämsta i England.

Hela sträckan från Houghton ända til Holkham och Walsingham bestod fordom ej annat af än Betesmarker för Får; men sedermera har man infört en bättre Landthu hållning, så at här nu befinnes de rikaste Åkerfält.

15. *Castlerising*, en ringa Stad på en Kulle, har fordom varit ansenlig, men är nu af sig kommen.

16. Lynn, en Stad, belägen vid Stora Ouse, där han faller ut i Havet; är ansenlig, folkrik och rik, samt tämeligen välbygd. Staden är Fefäst omgiven med en Mur och en djup Graf,

Graf, ſamt förſedd med 9 Baſtioner. Vid norra ändan finnes en Skans, beſatt med 12 Canoner, hvarmedelſt Hamnen fullkomligen kan beſtrykas. Hamnen är god, ganſka ſäker, ſamt kan inrymma 200 Skepp. Här finnas 2400 Hus, 2 Kyrkor och 1 Capell, ſom är bland de anſenligaſte i England. Här äro ock Förſamlings-Hus för Qvåkare och Presbyterianer. Stadens beqvåma läge gör at han driver en ganſka vigtig inländſk och utländſk Handel. Förmedelſt Oufe och de Strömar ſom falla i honom, bliva åtſkilliga Upſtäder, ſåſom Cambridge, Ely, Bedford, Edmundsbury, Thetford, med flera, härifrån förſedde med Stenkol, Bly och Salt från Newcaſtle, ſamt med Bräder, Byggningstimmer, Järn, Vin och Olja från andra Länder, och deſſa Orter jämte hela kringliggande nägden hava här åter ſtändigt en ſäker afſättning af Spanmål, hvilken härifrån ſändes längs utåt Kuſten och även utomlands. Lynn har ſåledes näſt London, Briſtol och Newcaſtle den ſtarkaſte Stenkolshandel i Riket, ſamt utförer även mer Spanmål än Hull. På Holland, Öſterſjön, Norge, Spanien och Portugal är Handelen ganſka vigtig.

Til Handelens beqvämlighet är en vacker Hay anlagd. Af Byggnader märkes: Rådhuſet, ſom är en gammal men vacker Byggning: Börſen, en ſkön Byggning; på nedra Botn förſamla ſig Köpmännerne, och på öfra Botn är Fullhuſet, ſamt åvanvil et litet öpet Torn på Corinthiſka Pelare, ſom ſlutar med en Obeliſk;

ſamt

ſamt Marknadshuſet, upförde af fyrhuggen ſten, ſamt prydt med Bilder. Vid 2:ne Kyrkor finnas talrika publika Bokſamlingar. Staden har ock ſin egen Theater.

17. *Downham*, en liten Stad på en Kulle, vid ſamma Ström längre up, har en liten Hamn för Barker.

18. *Thetford*, en af de båſta Landets Småſtäder, belägen vid Lilla Ouſe, har 3 Kyrkor.

19. *Hingham*, en liten Stad in i Landet, är bygd i nyare ſmaken, och Inbyggarne berömmas för ſin belevenhet. De äro uti klädnad och möblering få alamodiſke at Grannarne kalla denna Orten lilla London.

20. *Attleborough*, en liten Stad, ſom fordom varit Landſkapets Huvudſtad, ſamt Reſidence för de fordna Konungarne i Oſtangeln, har mycket förfallit från ſin fordna glans, men är ännu någorlunda behållen.

2. *WESTSEX.*

Denna Rikets Huvuddel är belägen mellan 49 Gr. 54 Min. ſamt 51 Grad. 47 Min. Latitud. Han gränſar i Norr til Mercia, i Öſter til Oſtangeln, i Söder til Canalen, ſamt i Wäſter til Oceanen och Briſtoler Canalen. Uti längd håller han 42 Mil; bredden är ganſka olika; och uti vidd 267 Quadrat Mil. De Landſkaper ſom räknas hättil äro följande 7: *Berkſhire*, *Hampſhire*, *Wiltſhire*, *Dorſet*, *Somerſet*, *Devon* och *Cornwall*.

Eme-

Emedan denna Hufvuddel utgör den ſydligaſte Delen af England, ſå är ock Climatet här det mildaſte. Jordmånen är i allmänhet ſlättländig, och inga höga Berg utan endaſt Kullar och låga Landåſar åro här til finnande. Marken är torr och hälſoſam. Landets förmåner beſtå uti ſkönt bete för Får, ymnighet af Fiſk, ſkön Fruget, ſamt Tenn och Koppargruvor. Antalet af Städerne är 174, af Lands-Förſamlingar 1882, vid pals 220,000 Hus, och Folkmängden ſtiger til 1100,000.

1. Landſkapet BERKSHIRE.

Denna Provinçe gränſar til Landſkaperne Oxford, Buckingham, Surrey, Hampſhire och Wikſhire, ſamt är et af de ſmärre. Deſs vidd är 16 Qvadrat Mil. Landets ſtörſta Strömar åro *Tames*, hvilken ſkiljer det från Landſkaperne Oxford och Buckingham, ſamt *Kennet*, ſom flyter midt genom Landet. *Lambourn* är är en liten Å, men hvilken har den märkvärdiga egenſkap, at hon om Sommaren har måſta vatnet, tager af emot Vintern, ſamt midt uti Vintern näſtan aldeles uttorkar.

Berkſhire är et härligt Land. Det njuter en hälſoſam Luft, är ganſka angenämt, har överflöd på godt Vatn, mycken Skog, i ſynnerhet Ek, ſamt merendels en frugtbar Jordmån, hvilken i ſynnerhet är förträffelig til åkerbruk. Wete och Korn åro Hufvud-producterne, hvaraf hvarje vecka ſtora Quantiteter ſändes til London.

De

De frugtbaraſte Någderne i detta Land åro de ſom ligga långs utmed Tames och Kennet, ſamt Dalen Whitehorſe. Boſkap och Får födes i myckenhet, hvadan ock Ull vankas i ymnighet; likaledes år godt förråd på Vildbråd och Fogel. Med få ord ſagt, det finnes knapt något Landſkap i hela Riket, ſom uti Naturens förmåner öfvertråffar detta. I förriga tider blomſtrade här åtſkilliga Klåde-Manufacturer, men de hava aftagit, och utom uti Reading och Newbury blir föga Kläde tilvärkadt. Nu förtiden beſtå de förnåmſta Manufacturerne uti Segelduk och Nålar. Landet innefattar 12 Städer och 147 Förſamlingar, ſamt ſänder 9 Fullmågtige til Parlamentet. Hårvarande Landt-Milicen beſtår af 560 Man. Ståderne åro följande: *Reading*, *Abingdon*, *Windſor*, *Wallingford*, *Maidenhead*, *Hungerford*; *Newbury*, *Faringdon*, *Ilsley*, *Lambourn*, *Okingham* och *Hantage*, hvaraf de 4 förſta ſända Ledamöter til Parlamentet. Man märker:

1. Reading, Landſkapets Huvudſtad, belågen vid Kennet, ej långt från deſs utlopp i Tames; år tåmeligen anſenlig och folkrik ſamt välbygd. Inbyggarnes antal ſkattas til 8 à 9000. De åro til en del ganſka välmående, ſamt driva god handel på London med Malt, Mjöl och allehanda ſlags Timmer, i ſynnerhet Ekevirke, ſamt hämta dårifrån Stenkol, Salt, Tobak och andra varor. Kennet år här ſå djup, at de ſvåraſte Barker om 50 Låſters drågt kunna anlända til Stadsbron och dår los-

ſa ſina varor, hvilket mycket befordrar Stadens Handel. Fordom funnos här goda Klådes-Manufacturer, men de hava mycket förfallit. I deſs ſtälle tilvärkas här nu förtiden Tapeter, grova Sångtäcken ſamt andra ſlags Yllevaror. Här finnes ock en Band- och en Nål-Fabrik. Staden har 3 Kyrkor, ſamt även ſå många Förſamlingshus för Diſſentienter. Spanmålsmarknaden, ſom här hålles hvarje Lördag, är bland de vigtigaſte i England.

2. *Maidenhead*, en liten Stad vid Tames, vid ſtora Landsvägen från London til Briſtol, är i anſeende til den ſtarka genomfarten en näringsfull ort, ſamt driver god handel på London med Timmer. Öfver Strömen är här en prägtig ſamt för Architecter märkvärdig Stenbro, om 250 alnars långd, med 7 Elliptiſka Bågar anlagd.

3. *Windſor*, en liten vacker och välbygd Stad, belägen på en Kulle vid Tames. Hvad ſom i ſynnerhet gör denna Ort märkvärdig är det härvarande befäſtade Kongl. Slottet *Windſor Caſtle* kalladt, hvareſt Riddarne af Strumpebands Orden blifva ſlagne. Detta Slott ligger på en hög Kulle. Byggnaderne, ſom hörer härtill åro af vidlyftig omkrets. De beſtå af 2:ne Gårdar, ſom ſkiljas från hvarandra med et ſtort rundt Torn, och omgivas af många ſmårre Torn och Batterier, ſamt hava et irreguliert och gammalmodigt utſeende. Uti detta Slott finnes en anſenlig ſamling Målningar utaf de bäſta Konſtnärer. Framför Slottet åt ſidan

af

af Tames är en prägtig Terraſſe af 850 alnars längd anlagd, hvariſrån man njuter en den härligaſte utſigt ſom kan uptänkas. Man ſer Tames med ängderne däromkring, från Oxford ända til London. Från Rumen uppe i Slottet är utſigten ännu vidſträcktare. Djurgården ſom hörer härtil är ganſka anſenlig.

4. *Okingham*, en tämeligen bebodd Stad, har Ylle- och Silkesſtrump-Fabriker.

5. *Newbury*, en näringsfull Stad, vid ån Kennet, hvilken ända hit blivit farbar gjord, ſamt giver Invånarne lägenhet at driva en ſtark handel med Malt på London. Newbury ligger på en angenäm Slätt, ſamt har breda välbygda Gator, jämte et anſenligt Torg, hvareſt mycken Spanmål förſäljes. Fordom voro här vigtiga Klädes-Manufacturer, men nu tilvärkas endaſt Chalons.

6. *Hungerford*, en ringa Stad, belägen vid Kennet, längre up. Här i Strömen finnas Foreller och Kräftor, ſom ſkattas bland de bäſta i England.

7. *Ilsley*, en tämeligen god Stad, uti en angenäm Nägd, hvareſt är ſtark Fåraſkötſel, hvarföre ock på den härvarande Marknaden är ſtörſta Handelen med Får i Landet.

8. *Wallingford*, Lat. *Galena Atrebatum*, en gammal Stad vid Tames, har fordom varit ganſka blomſtrande, ſamt ägt 12 Kyrkor; icke deſs mindre är han ännu tämeligen välbygd, ſamt beſtår förnämligaſt af 3 Gator. Öfver Tames är här en Bro bygd.

9. *Abingdon*, en tåmeligen god Stad vid Tames, kunde väl räknas för Landſkapets Huvudſtad, emedan Deſs Domſtol här har ſit ſäte, och Provinſens öfrige allmänna göromål här beſörjas. Staden beſtår af åtſkilliga Gator, de där ſjöta tilſamans vid et ſtort Torg, ſamt har 2 Kyrkor. Han driver ſtark Handel på London med Malt.

10. *Wantage*, en liten artig Stad, belägen uti den för ſin frugtbarhet berömda Dalen Whitehorse.

11. *Lambourn*, en ringa Stad, vid den förenämde underbara Strömen.

12. *Faringdon*, en liten artig och ſnygg Stad, vid foten af en Kulle, uti en ganſka angenäm nägd.

2. Landſkapet HAMPSHIRE.

Detta Landſkap ligger ſöder om det föregående, ſamt gränſar för öfrigt til Surrey, Suſſex, Canalen, Dorſetſhire och Wiltſhire. Det är et af de medelmåttiga. Uti vidd håller det 34 Qvadrat Mil. Skapnaden är näſtan fyrkantig. Landets ſtörſta Strömar äro *Avon* och *Tees*. Luften i denna Province är mild och ſund. Svårligen kan någon nägd i England berömma ſig af bättre Luft, i ſynnerhet på de ſå kallade Downs eller Sandkullarne, hvilka näſtan från öſter til väſter dela Landet uti 2 Delar. Marken är ganſka frugtbar på Spanmål, uti många nägder väl förſedd med Skog, rik på Örter, ſamt full af ſköna Betesmarker.

Många

Många Åkrar åro väl ſteniga, dock fördelagtiga. Uti ſydvåſtra Delen af Landet befinnes en ſtor ſkog, *New Forreſt* kallad, om inemot 3 Qvadrat Mils vidd, hvilken i elfte Seculo af Wilhelm Conqveſtor blef anlagd, i det han förſtörde Städer och Byar, ſom dårſtädes förut funnos, för at däraf tilſkapa en Jagtpark. Eljeſt år Landet rikt på Ekeſkog, ſom lämna förträffeligt Skeppstimmer. Här finnes jämväl Järn. På Sandkullarne år marken mindre frugtbar, men lämnar däremot deſto fördelagtigare bete för Fåraſkötſel, hvarföre man ock håller Hampſhiriſka Fåren, ſå väl i anſeende til Ullen ſom til Kötet, för de bäſta i England. Svinaveln år jämväl förträffelig. De härvarande Skinkorne åro ganſka ſmaklige, emedan gödandet ej ſker på Stior, utan uti de anſenliga Ekeſkogarne. Uti Skogarne finnes ymnighet af Vildbråd. Landet frambringar förträffelig Honing. Havet lämnar en myckenhet ſköna Fiſk ſamt Hummer. I nägden af Farnham planteras mycken Humla. Här finnas väl några Klädes-Manufacturer, men förnämligaſt tilvärkas här groft Kläde ſamt Ylletyger.

Landet innefattar, Ön Wight härunder begrepen, 23 Städer och 253 Förſamlingar, ſamt ſänder 24 Ledamöter til Parlamentet; men utom benämde Ö finnas här 20 Städer, och 20 Fullmägtige ſändas til Parlamentet. Landtmilicen ſtiger til 960 Man. Städerne åro följande: *Southampton*, *Wincheſter*, *Portsmouth*, *Andover*, *Chriſtchurch*, *Lymington*, *Petersfield*,

Stockbridge, *Whitechurch*, hvilka 9 ſånda hvar ſina 2 Deputerade til Parlamentet; *Alton*, *Fareham*, *Baſingſtoke*, *Fordingbridge*, *Havant*, *Kingsclair*, *Ringwood*, *Broding*, *Odiam*, *Alresford*, *Rumſey*, *Waltham*, *Alceſton*. Man märker:

1, SOUTHAMPTON, Landſkapets Huvudſtad, belägen vid en Hafsvik, är tämeligen anſenlig och folkrik, ſamt välbygd. Storgatan är en af de bredaſte i England, inemot ½ Fjärdingsväg lång, ſamt ſlutar ſig med en Kay, hvarpå ligger en med några Canoner förſedd ſkans. Här finnas 5 Kyrkor, och deſutom 1 för de Reformerte Franſoſerne, ſamt åtſkilliga Församlings-hus för Diſſentienter. Staden har en beqvåm Hamn, ſamt et fördelagtigt läge mellan 2 farbara Strömar; men detta oagtadt betyder den härvarande Handelen icke ſtort. Han beſtår huvudſakeligen uti Fiſk, ſom kommer från Newfoundland, ſamt Portugis-Vin. Med Öarne Jerſey och Guerneſey är ock ſtark trafik. Staden är omgiven med en tjock mur, upförd af ſtora Bullerſtenar. Stadens angenäma Läge, de många kringliggande Landtgårdar, granſkapet af Ön Wight, ſamt den hälſoſama Luften, är orſaken at många välmående Familier här boſatt ſig. Genom det i nyare tider inkomna modet at här bada ſig i Hafsvatnet, för hvilken orſak många främmande här uppehålla ſig, har Staden tiltagit i välmåga. I fordom tid har han dock varit långt mera blomſtrande.

Af

Af de häromkring liggande Landtgårdar är *Bevis Mount* bland de vackraſte, med en ſkön Luſtgård. Den tilhörer Lord Peterborough.

2. *Rumſey*, en liten Stad, ej långt från den föregående, vid ån Tees, har goda Ylle-Manufacturer, i ſynnerhet tilvärkas här i myckenhet et ſlags Chalon, ſom kallas Ratinet. Vid paſs 600 Perſoner ſyſſelſätta ſig med denna Manufactur. Här har fordom varit et Kloſter, hvars Kyrka, ſom ännu är i behåll, är af Götiſk Byggnad, men har dock i ſit ſlag et ädelt utſeende.

Af de kringliggande Landtgårdarne är *Broadlands*, tilhörig Lord Palmerſton, bland de vackraſte.

3. WINCHESTER, Lat. *Venta Belgarum*, en urgammal Stad, belägen vid Ån Itchin, är tämeligen anſenlig och välbebodd. Gatorne äro breda och renliga, men merendels med dåliga Hus bebygde. Staden har hvarken Sjöfart eller Manufacturer, ſamt ej vidare något Wårf, ån hvad Inbyggare driva mellan ſig och ſina grannar. Icke deſs mindre träffar man här godt ſällſkap, emedan många bemedlade Familier viſtas dels i Staden, dels på de näſtgränſande Landtgodſen, hvartil kommer Clericiet, ſom här är talrikt, och har en rikelig utkomſt. Staden är ock Såte för en Biſkop, ſom njuter ſtörre Inkomſter ån någon annan Biſkop i England; de ſtiga årligen til 15,000 Riksd. Fordom har Staden varit ganſka anſenlig,

ſenlig, ſamt ågt 32 Kyrkor. Af alla deſſa åro endaſt 6 i behåll, hvaraf 1 år Domkyrkan. Denna år en årevördig Gôtiſk Byggnad, ſamt i det hänſeendet en af de berömdaſte i England. Utſidan däraf år ſlått och utan prydnader, men innantil år hon prägtig, ſamt har, då man inträder genom ſtora Dôren, et ogement ädelt anſeende. Deſs längd år 290 Alnar. Vid ingången til Choret befinnas Jacob I och Carl I Bilder af Bronze.

Tått utmed wåſtra Stad porten ligger på en Kulle et gammalt Caſtell, hvareſt Landſtånderne hålla ſina ſammankomſter, och Provincens Domare ſina Ting. Nåra därinvid har Carl 2 låtit upföra et ganſka ſtort Palats, men hvilket ej ännu år fullbygt.

4. *Stockbridge*, en dålig Stad vid Tees. I anſeende til ſtora Stråkvågen ſom från London går härigenom til de wåſtra Rikets Provincer, finnes här en myckenhet goda Vårdshus. Emedan bland Borgerſkapet finnas många obemedlade, ſå år denne Ort bekant för Corruptioner vid Parlaments-Valen.

5. *Andover*, en wälbebodd Stad vid ſtora Landsvågen från London til Salisbury, har goda Manufacturer, ſom tilwärka mycket Chalon, jämwäl tilredes här mycket Malt. Med denna Wara driva Inbyggarne anſenlig Handel.

6. *Whitechurch*, en ringa Stad, har Manufacturer af Chalon och Sarſch.

7. *Kingsclear*, en ringa Stad, år uti Hiſtorien

ſtorien bekant, ſåſom de fordna Weſtſexiſka Konungarnas Reſidence.

8. *Baſingſtoke*, en tåmeligen folkrik, ſamt i anſeende til ſtora Stråkvågen ſom härigenom löper, liflig Stad. Därtil kommer at han har en god Spanmåls-Marknad, i ſynnerhet af Korn, emedan många Borgare nära ſig af Måltande. Här finnes jämväl Chalons- och Drojette-Manufacturer.

9. *Odiam*, en ringa Stad, ſom under Heptarchien också varit Konungaſäte,

10. *Alton*, en liten Stad, med goda Tygs-Manufacturer.

11. *Alresford*, en liten artigt bygd Stad vid Itchin.

12. *Petersfield*, en tåmeligen folkrik ſamt välbygd Stad, belägen uti en frugtbar och angenäm Nägd vid ſtora Landsvägen från London til Portsmouth; har många Vårdshus.

13. *Emsworth*, en Stad vid en Hafsvik, på gränſen til Suſſex, har uti ſednare hälften af detta Seculo genom Handel och Sjöfart få tiltagit i välmåga, at han har vid paſs 80 Skepp, ſom fara längs utår Kuſten och driva Handel. Här finnas 3 Skeppsvarf ſamt 2:ne ſtora Vattn-Qvarnar. Staden driver god Handel med Mjöl ſom ſändes til London, Briſtol, Irland och andra Handelsplatſer.

14. PORTSMOUTH, en anſenlig och folkrik Stad, belägen vid Havet på en Halfö, kallad Portſey; har en ſtor och förträffelig Hamn, hvareſt mer än 1000 Skepp kunna ligga ſä-

kre och beſkyddade för alla ſlags våder, ſamt ſå djup, at et Krigsſkepp af förſta Rangen vid Ebbetiden ej rörer Botnen. Staden är förnämſta Samlingsplatſen för ſtora Örlogs-Flottan och Convoy Skeppen i krigstider. I fredstider ligger här ſtörre delen af Örlogs-Flottan aftaklad, och alt hvad ſom hörer til hvarje Skepp bevaras ſärſkildt. Här befinnas ock Krono-Skeppsvarf, hvareſt Örlogsſkepp af all Rang bliva byggde. Skeppsvarven utgöra likaſom en ſärſkild liten Stad, hvilken med goda Fäſtnigsvärk är omgiven. Där arbeta i Fredstider beſtändigt minſt 1000 Man. Repſlagare-Huſet, hvareſt de ſtora Ankartågen tilvärkas, är 700 alnar långt. På de ſtörſta Tågen arbeta ibland 80 Människor på en gång. Förråderne af allehanda Timmer, Maſter, Segel, Tåg, och med få ord, alt hvad ſom hörer til en Flottas utruſtande, är omåteligt, ſamt ligger i ſådan ordning, at man i nödfall kan igenfinna alt i mörkret. Här är ock en Kongl. Academie, hvareſt underviſas uti Navigation och Taktiken.

Staden ligger ganſka lågt, ſamt nåſtan lika med Vattubrynet; han är med Gravar genomſkuren, och i följe däraf oſund; även detta läge är orſaken at här är briſt på friſkt Vattn. Gatorne åro väl ſtenlagde, dock gemenligen ſmutſige. Myckenheten af de Skepp, hvilka även i Fredstider här beſtändigt ligga, ſamt de Handels-Flottor ſom i krigstider här förſamla ſig jämte deras Convoy, göra Staden

oge-

egement liflig. Denna ſtora ſamling af Folk gôra Lif-medlen, ſå fruktbar ock den kringliggande Nägden är, dock ganſka dyra. Alla Vård-hus och Krogar åro beſtåndigt upfyldte af Matroſer och Soldater. Stadskyrkan är ſtor och välbygd.

Emedan Staden icke på långt når kan härbergera alla de Månniſkjor här viſtas, ſå har man varit nödſakad at anlägga en Förſtad norr om ſjelva Staden, hvareſt jordmånen är ſundare, hvilken uti Fägring och Folkmängd ſnart öfvertråffar den förra. Vid Inloppet til Hamnen ligger et Caſtell kalladt *Southſea-Caſtle*, ſom är förſedt med en god Contreſcarpe och Raveliner.

15. *Gosport*, en folkrik Ort, belägen gant emot Portsmouth, på andra ſidan om Inloppet til Hamnen, är ockſå beſåſt, ſamt kan med ſkäl anſes ſåſom en Förſtad til Portsmouth. Han bebos förnämligaſt af Matroſer, och all ting är här för billigare pris än i Portsmouth.

Inloppet til Hamnen är ſå bred ſom Tames vid Weſtminſter, ſamt beſkyddas ej allenaſt af det förenämde Southſea-Caſtle, utan ock på Gosportiſka ſidan af 4 Skanſar, ſamt en Plattform af 24 grova Canoner. Om en Fiende ſkulle förſöka at med våld tränga ſig in i Hamnen, ſå måſte han förſt paſſera en rad Canoner til $\frac{1}{2}$ Fjärdingsvägs längd, innan han kan hinna til mynningen af Inloppet. Då nu Portsmouth är ſå ganſka väl beſåſt, och deſsutom

utom i nödfall kan fåttas under vatn, få hålles han för oövervinnerlig.

Nåra utmed Gosport ligger en Landtudd kallad *Spithead*; hvarvid, håremellan och Ön Wight, befinnes en rymlig och säker Redd, som tjänar til Samlingsplats och Station för Örlogs-Flottan.

16. *Ringwood*, en liten men välbygd Stad, belägen ej långt från den stora Skogen New Forrest vid Ån Avon. Här är en blomstrande Handel, samt goda Ylletygs- Strumpe- och Läder-Fabriker.

17. *Lymington*, en liten men tämeligen folkrik Stad vid Havet, med et Skeppsvarf.

18. *Christchurch*, en liten Stad ej långt från Havet, vid Åarne Stours och Avons sammanlopp, driver god Handel med Ylletyger, som här tilvärkas; men förnämsta Varorne äro dock Silkesstrumpor och Handskar.

Ön WIGHT.

Denna Ö, som hörer til föregående Landskap, skiljes därifrån medelst et Sund af en half mils bredd. Ön föreställer en Rhomboid til skapnaden, samt håller i längd $3\frac{1}{2}$ Mil, och i vidd $4\frac{1}{2}$ Qvadrat Mil. Denna Ö stiger på alla ställen brandt up utur Havet, och man finner icke en fots bredd af låg strand. Marken är överalt torr och högländt, och Inbyggarne veta ej hvad morasig jordmån vil säga. Ön har ganska många Fördelar, som göra hänne til en angenäm Boningsplats. Nästan ingen-

städes

ſådes kunna de ombyten, ſom göra et Landſkap vackert, vara lyckligare förenade. Här finnas Kullar, Dalar, Berg, Klippor, Slättmark, Skog och Vatn; med få ord, alt befinnes här fullkomligen tilſammans. Marken är ogement fruktbar ſå väl på ſådes- ſom gräs-växt. Här finnes Vildbråd, i ſynnerhet Faſaner i ymnighet. Alla åtliga Varor äro goda, och Havet erbjuder de läckraſte Fiſkar i hela England. Fåren, ſom til ſtort antal beta på den midt genom Ön ſtrykande Bergåſen, bära en ganſka fin Ull. At Climatet är ſundt kan man döma, då man här förgäves frågar efter Läkare, och huru mildt Climatet är, kan ſlutas däraf, at Granatäplen här mogna i fria luften. Dock finnes här ej tilräckelig Skog til behovet, hvarföre denne måſte föras annorſtädes ifrån.

Ön är dels genom ſina Klippor befäſt, dels beſkyddas hon genom Skanſar och Blockhus. Här ligger et Regimente beſtåndigt i beſättning, och i anſeende til ſin vigtighet lyder hon ſtåndigt under en Generals eller Amirals befäl. Hon innefattar 4 Städer och 36 Förſamlingar. Inbyggarnes antal ſtiger til vid pafs 30,000, hvilka på denna lilla Landsflåck årja årligen ſå mycken Säd, ſom de knapt hinna förtära på 7 år. De driva god handel med mjölkvit piplera, ſamt med ganſka fin Sand, ſom nyttjas vid Glas-tilvärkning. De 4 Städerna äro *Newport*, *Newton*, *Yarmouth* och *Cowes*,

Cowes, hvaraf de 3 förſta ſända hvar ſina 2 Ledamöter til Parlamentet. Man märker:

1. NEWPORT, Huvudſtaden, belägen midt på Ön, vid en Ström, är tämeligen anſenlig och folkrik, ſamt ſnygg och välbyggd. Handelen med Spanmål är vigtig, emedan man på en enda Torgdag ofta räknar ända til 200 Vagnar, laſtade med denna Vara, hvilken jämte Malt och Mjöl ſändes til faſta Landet.

2. *Carisbrook*, et ſtarkt Caſtell beläget inemot 1 Fjärdingsväg ſöder om förenämde Stad, är ſäte för Guvernören. Här ſatt Konung Carl I i 13 Månader fången.

4. *Cowes*, en Stad belägen vid Havet, på bägge ſidor om Strömen, ſom kommer från inre delen af Ön, är välmående, välbygd, ſamt driver anſenlig Handel. Han är Samlingsplatſen för Köpmansſkepp, ſom i Krigstider vänta på Convoy. Många utomlands gående Skepp plåga ock här inlöpa, för at förſe ſig med färſka Lifsmedel, hvilket bibringar Staden god näring.

4. *Yarmouth* och *Newton* äro 2 ringa Städer på Norra Kuſten af Ön, vid Havet. Den ſednare af dem äger en Hamn.

3. Landſkapet WILTSHIRE.

Detta Landſkap gränſar til Landſkaperne Gloceſter, Berks, Hamps, Dorſet och Sommerſet. Skapnaden är näſtan fyrkantig. Det är et af de anſenligaſte i Riket; det håller i vidd 39 Quadrat Mil. Luften är hälſoſam och be-

behagelig; på Högderne är den något ſkarp, men uti Dalarne, jämväl om Vintern, mild. Norra Delen har många angenäma Kullar, Skogar ſamt klara Strömar, hvilka förſkaffa en mångfaldighet af angenäma utſigter. Den Södra Delen är et jämt ſamt fett och ganſka fruktbart Land. Den medlerſta Delen beſtår af Landråſar och Kullar, hvilka olämpeligen kalles Salisbury Slättmarkerne, och erbjuda de härligaſte Beresmarker för Får, ſamt Vildbråd för Jägare. Deſſa Kullar beſtå af Krita och Lerjord; däremot bära de däremellan liggande Dalarne den bäſta Säd och det ſkönaſte Gräs. Oſten ſom här i myckenhet tilvärkas, räknas bland de bäſta ſlagen i England. Uti Södra Delen finnas ogement ſköna Stenbrott, hvareſt man huggit Stenar om 30 alnars längd och 6 alnars tjocklek, utan rämnor. Detta Landſkaps Producter beſtå förnämligaſt uti Wete och annan Säd, ſamt Får och deras Ull. Myckenheten af Ull, ſom de talrika Fåren, hvilka beta på de vidſträckta Åſarne, frambringar, är ſå ſtor ſamt af den godhet, at den givit anledning för Inbyggarne at med fullkomlig iver och drift använda ſig til Klädes-Manufacturer. Det har ock ſå lyckats för dem, at få Provincer i Riket kunna i den vägen jämföras med detta Landſkap. Det tilvärkar den bäſta ſorten af de fina och breda Engelſka Kläden, ſå väl färgade ſom ofärgade.

Af Strömar är Landet tämeligen väl vatnadt, men de ſame äro här merendels ſmå, eme-

emedan de, i anſeende til Markens högländthet hår taga ſit urſprung, ſamt hårifrån flyta til andra Provincer, och vidare i Havet. De anſenligaſte af dem åro *Tames*, och *Öfra Avon*, hvilken flyter åt Hampſhire, ſamt *Nedra Avon*, ſom löper åt Sommerſet. Detta Landſkap kan upviſa et märkvårdigt Minnesmärke från forntiden, nämligen en ganſka ſtor och djup Graf, kallad *Wansdyke*, ſom flera mil vidt löper från Öſter til Wäſter, ſamt delar Wiltſhire näſtan i 2 lika delar. Landſkapet innefattar 27 Städer och 304 Förſamlingar, ſamt ſänder 34 Ledamöter til Parlamentet. Landt-Milicen utgör 800 Man. Städerne åro följande: *Sälisbury*, *Old Sarum*, *Wilton*, *Downton*, *Hindon*, *Heitsbury*, *Weſtbury*, *Calne*, *Devizes*, *Chippenham*, *Malmsbury*, *Cricklade*, *Great-Bedwin*, *Lugerſhall*, *Wotton-Baſſet* och *Marlborough*, hvilka alla ſända hvar ſina 2 Deputerade til Parlamentet. De öfrige Städerne åro: *Ambersbury*, *Bradford*, *Trowbridge*, *Corsham*, *Highworth*, *Auburne*, *Lavington*, *Warminſter* och *Mere*. De vigtigaſte Manufactur-Städer af deſſe åro Malmsbury, Cricklade, Chippenham, Calne, Devizes, Bradford, Trowbridge, Weſtbury, Warminſter och Mere. Man märker

1. SALISBURY, Landſkapets Huvudſtad, angenämt belägen vid ån Avon, där Mader faller uti honom; är anſenlig, folkrik och välbygd. Gatorne afſkära hvarandra til ſtörre delen uti råta vinklar, åro breda och ſnygga, eme-

emedan genom de ſlåſta flyta ſmå Canaler, ſom ledas från Strömarne Avon, Mader och Bourne. Staden har årſkilliga blomſtrande Manufacturer. Man tilvårkar här Ylle-Drojetter och Flaneller, förnåmligaſt 2 ſlags Tyger, ſom hava ſtark afgång, nåmligen fina Flaneller, ſamt et ſlags vita Tyger, ſom i myckenhet ſåndas til Levanten. Deſsutom tilvårka Inbyggarne Spetſar och Pergament; i ſynnerhet åro de hårvarande Saxarne berömde. Med få ord, ſå år denna en af de nåringsfullaſte Städer i England, ſom ej driva Sjöhandel. Vid alla deſſa Fördelar få Inbyggarne dock vidkånnas ſtor olågenhet genom den ſumpiga marken, hvarpå Staden år bygd, emedan de ej kunna här hava Kålrar. Staden år ſåte för en Biſkop, hvars årliga Inkomſter ſtiga til 3600 Riksdaler. Den hårvarande Domkyrkan år märkvårdig, ſåſom den vackraſte och regulieraſte Göthiſka Byggnad i England. Det år en Korskyrka af 245 alnars långd, 38 alnars bredd vid Ingången, ſamt 41 alnars högd up til Walvet. Hon år förſedd med et ſkönt Torn af fyrhuggen Sten, ſom håller i högd från marken up til ſpetſen 210 alnar, ſamt år det högſta Torn i England. Hon ſkal hava ſå många Dörrar ſom Månader, Fenſter ſom Veckor, och Pelare ſom Dagar finnas i året. Orgvårket år ganſka ſtort, ſamt har 50 Regiſter, och ſåledes 18 mer än S. Pauls Kyrka i London. Men denna har mycket förträde i ljudet.

Nära invid Staden ligger *Clarendon*, et gammalt Palats, hvaraf en Engelſk Familie för-rer Grevelig Titel. Härtil hörer en ſtor och ſkön Jagtpark.

2. *Old Sarum*, en Ort, ſom fordom varit en ganſka anſenlig Stad, men hvarifrån Inbyggarne flyttat til Salisbury, hvarigenom han ſå förfallit från ſin förra välmåga, at här nu för tiden endaſt finnes 5 Gårdar, ſom likväl ännu behålla rättighet at ſända 2 Ledamöter til Parlamentet; och är denna Ort ſåledes endaſt märkvärdig för det han är den ufligaſte Parlaments-Stad i hela Stor-Britannien.

3. *Downton*, en tämligen god Stad vid ån Avon och ſtora Landsvägen från London til Dorſetſhire.

4. *Wilton*, en ringa Stad, ſom fordom varit Landets Huvudſtad, ſamt ſå anſenlig, at han ägt 12 Kyrkor, ſamt varit Biſkopsſäte. Af denna Stad har Landſkapet fått ſit namn. Här finnes en god Tapet-Manufactur.

Hvad ſom gör denna Stad nu för tiden ryktbar, är der ej långt härifrån belägna Greven af Pembrokes Palats, *Wilton Houſe* kalladt, hvilket innehåller en ſådan ſkatt af Antiqviteter, ſamt en ſå härlig ſamling af Buſter och Målningar, ſå at man ej finner dylikt utom i Rom och Florenz. Palatſet är prägtigt, bygt efter Inigo Jones ritning, och hålles för det bäſta denna Architect uppgivit. Deſs längd är 100 alnar. Denna härliga ſamling innehåller 56 Statuer och Grupper, ſamt 173 Buſter, de

dår-

där alla åro väl behållne och få förbättrade. Med deſſa ſamt en myckenhet af Basreliefs, Vaſer, Sarcofager, m. m. ſamt Målningar af de berömdaſte Konſtnärer, åro 18 Rum upfylde. Trägården och Parken därutanför är icke mindre prägtigt anlagd. Med få ord: detta Landthus är bland de förnämſta i Riket.

5. *Ambersbury*, en liten men gammal Stad vid öfra Avon, vid ſtora Landsvägen til Sommerſetſhire. Den ſtarka genomfarten ger Staden mycken näring.

Halfannan Fjärdingsväg härifrån är belåget *Stonehenge*, det förnämſta forntidens Minnesmärke i England. Detta har varit et utgammalt Druidiſkt Tempel, ſamt i Brittiſka ſpråket hetat *Ambers*. Hela Värket, ſom ligger nära vid klinten af en Kulle, är kretsformigt, ſamt håller vid paſs 60 alnar i Diameter. Det beſtår af en hop ofanteliga ſtenar, hvaraf några hålla ända til 500 Skeppunds vigt, de där åro upreſte på ända, och tvärs öfver dem åro andra lika ofanteliga Stenar lagde, ſamt konſtigt ſammanbundne. Det är ſammanſatt af 2 cirkelformiga Kretſar, den ena utanför den andra, med vid paſs 4 alnars afſtånd från hvarandra, ſamt 2:ne Ovaler. Midt uti befinnes et Altare. Utaf deſſa Stenar hava en ſtor del kullfallit.

6. *Lugerſhall*, en ringa Stad, har fordom varit Konungaſäte.

7. *Great-Bedwin*, en liten Stad, ſom också fordom varit Konungaſäte. Kyrkan är bygd af Flintſten.

8. *Marlborough*, en gammal Stad vid Kennet, är artigt bygd, samt består förnämligast af en Gata med en betäckt Gång på hvarje sida. Här finnas få Fabrikanter; Inbyggarne äro dels Krämare, dels nära de sig af den starka farten som går härigenom från London til Bath och Bristol. Orten är namnkunnig, emedan den i Spanska Successions-kriget berömde Generalen Churchill förde Titel af Hertig til Marlborough. Nu för tiden hörer denna Titel til Hufet Spencer.

9. *Higworth*, en liten Stad vid stora Landsvägen mellan Oxford och Bristol; har åtskilliga Vårdshus.

10. *Cricklade*, en medelmåttig Stad vid Tames, har 1400 Hus.

11. *Malmsbury*, en snygg Stad, belägen på en Kulle vid Nedra Avon, har vigtiga Klädes och andra Ylle-Manufacturer. Här är en Kyrka, samt åtskilliga Församlingshus för Dissentienterne.

12. *Calne*, en liten men tämeligen folkrik Stad, har god näring af sina Klädes-Manufacturer. Här finnes 1 vacker Kyrka, samt 2 Församlingshus för Dissentienterne.

13. *Chippenham*, en tämeligen folkrik Stad vid Nedra Avon, är välbygd samt har en vacker Kyrka. Stora Landsvägen från London til Bristol, som går här igenom, giver mycken näring, och dessutom finnas här blomstrande Klädes-Manufacturer. Åtskillige fordne

West.

Weſtſaxiſke Konungar, och bland andre Alfred, hafva här reſiderat.

14. *Devizes*, en medelmåttig ſamt dåligt bygd Stad, har vigtiga Ylle-Manufacturer, ſamt årſkilliga rika Klådeshandlare til Invånare.

15. *Bradford*, en Stad på en Kulle vid Avon, tilvärkar jämväl fina Kläden.

16. *Weſtbury* och *Trowbridge* äro likaledes Fabriks-Städer, liggande nära til den föregående.

17. *Lavington*, en liten gammal Stad, driver Spanmålshandel.

18. *Warminſter*, en tämeligen folkrik Stad vid ån Willy, håller hvarje Lördag en ganſka ſtark Spanmåls-Marknad. Han är den förnämſte Maltſtad uti hela Wäſtra Delen af England. Det här tilredda Maltet föres måſtadelen til Briſtol. Deſutom drives god handel med Oft, Ull och Kläde. Staden njuter många ſärſkildta förmåner framför andra Städer.

19. *Hindon*, en liten Stad, har fördelagtigt värf med et ſlags fina Snören.

20. *Mere*, en Stad på gränſen til Sommerſet, är en anſenlig Nederlags-ort af Ull för Klådeshandlare.

4. Landſkapet DORSET.

Eller *Dorſetſhire*. Detta Landſkap gränſar til Wiltſhire, Hampſhire, Canalen, Devonſhire och Sommerſet, ſamt är et af de medelmåttiga. Det håller i vidd 29 Qvadrat Mil.

Af Strömar äro *Stour* och *Frome* de anſenligaſte. Detta är et af de angenämaſte Landſkaper i Riket, i anſeende til den retande utſigten åt Havet å ena ſidan, ſamt i anſeende til de fruktbara Fälten med tjocka Skogar och ſlingrande Strömarne å andra ſidan, hvilka förluſta ögat; hvarföre ock det bär namn af Englands Trägård. Luften är ſund, nära vid Kuſten är hon mild och angenäm, men något ſkarp på de högländta ſtällen. Marken är i allmänhet blandad med mycken ſand, dock fruktbar. De Norra Nägderne hava ymnighet af Betesmarker för Hornboſkap, och de Södra, ſom förnämligaſt beſtå af Downs eller vackra Sandkullar, nära en otrolig myckenhet Får. Dorſetſka Fåraſkötſeln är berömd över hela England. Hjordarne beta merendels på Sandkullarne, hvareſt växer ganſka fint gräs ſamt många Aromatiſka Örter, hvilka orſaka ej allenaſt et ogement ſmakligt Kött, utan ock ſå fin Ull, at denſamma i ſynnerhet ſökes af Klädeshandlare. Här och där finnas goda ſkogar; jämväl äro här vigtiga Stenbrott, förnämligaſt af den berömda Portlandsſtenen, vacker Marmor, ſamt fin Gips och Piplera.

Förnämſta Varorne från detta Landſkap äro Spanmål, Boſkap, Får, Ull, Lin, Hampa, Byggningstimmer, Byggningsſten, Marmor, Piplera och Öl; men i ſynnerhet är detta Land berömdt för ſina Linne- och Ylle-Manufacturer. På Fälten finnas Sneppor, Faſaner, Rapphöns, och vid Kuſterne vankas allehanda

Fiſk

Fiſk och Sjöfogel. Landet innehåller 22 Städer och 248 Förſamlingar, ſamt ſänder 20 Deputerade til Parlamentet. Landt-Milicen utgör 640 Man. Ståderne äro följande: *Dorcheſter*, *Pool*, *Lyme*, *Weymouth*, *Melcomb*, *Bridport*, *Shaftsbury*, *Warcham* och *Corfe Caſtle*, ſom ſända hvar ſina 2 Fullmägtige til Parlamentet; de öfrige äro *Abbotsbury*, *Frampton*, *Beminſter*, *Everſhot*, *Cerne*, *Bere*, *Wimborn*, *Milton*, *Blandford*, *Sturminſter*, *Cranborn* och *Shetborn*. Man märker:

1. DORCHESTER, Landſkapets Huvudſtad, angenämt belägen på en Kulle, en mil från Havet; är en bland de bäſta och ſnyggaſte Städer i Riket. Han beſtår förnämligaſt af 3 breda Gator, ſom midt uti ſammanſtöta. Huſen äro ſtarkt bygda, men låga. Här finnas 3 Kyrkor. Fordom voro här vigtiga Klädes-manufacturer, men de hava förfallit; nu för tiden tilvärkas här förnämligaſt Sarſch.

Uti Nägden kring Staden födes en otrolig myckenhet Får; man ſkattar antalet af dem ſom finnas på et Diſtrict af några mils vidd, til 500,000.

Ej långt från Staden finnes lämningar efter en ſtor Romerſk Amfitheater.

2. *Abbotsbury*, en ringa Stad vid Havet, hvars Inbyggare nära ſig af Fiſkeri.

3. *Melcomb* och *Weymouth* äro 2 Städer, belägna vid Havet, helt nära til hvarandra, på hvardera ſidan om en Hamn, ſå at de kunna anſes för en och ſamma Stad. De hava ock

en Magiſtrat, ſamt välja även gemenſamt 4 Ledamöter til Parlamentet.

Melcomb är den ſtörre af dem, ſamt har åtſkilliga välbygda Hus; här befinnes ockſå Rådhuſet ſamt Kyrkan för bägge Orterne.

Weymouth är jämväl en välbygd ſamt ſnygg Ort, ſamt beſökes mycket af främmande, ſom här vilja bada ſig i Hafsvatnet. Ingen Ort i England har beqvämare läge därtil. Wiken är ganſka lugn; vatnet klart och djupet tiltager ſmåningom, ſå at ock de räddaſte Perſoner här kunna utan fruktan bada. Då här även finnas Aſſemblée-Salar, Caffehus och andra tidsfördrif, ſå infinna ſig här en myckenhet rikt Folk.

Bägge deſſe Orter hava åtſkilliga rika Köpmän, ſom idka en vigtig handel, ſamt hava många egna Skepp. Förnämſta Handelen drives i fredstider på Frankrike, vidare på Portugal, Spanien, Newfoundland, Wirginien och Weſtindiſka Öarne. Införſeln från Frankrike beſtår huvudſakeligen i Win.

4. *Portland*, en Halfö, ſom medelſt et ſmalt Ed hänger tilſamans med faſta Landet, är berömd för ſin Byggningsſten, hvilken i anſeende til ſin vita färg och faſthet nyttjas til de förnämſta Byggnader i London.

5. *Bridport*, en liten Stad vid Havet, med en Hamn, hvaruti endaſt ſmå Skepp kunna inlöpa. Uti Havet här utanföre fångas en otalig myckenhet Makrill. Marken omkring Staden är ganſka fet, hvarföre en ſtor myckenhet

kenhet Lin och Hampa här ſås. I Staden förarbetas näſtan all Hampan til Segelduk för Kongliga Flottan.

6. *Lyme*, en Stad vid Havet, på gränſen til Devonſhire, har hvarken någon vik eller redd, men dock en Hamn, ſådan ſom man ej finner dylik i England, och knapt på något annat ſtälle; man har nämligen i Havet anlagt en Damm af 300 alnars längd, af ſtora ſtenar, hvilka til en anſenlig bredd ligga uti 2 rader jämte hvarandra, ſamt upfyldt mellanrummet med jord. På denna grund ſtå höga och tjocka Stenmurar, hvarpå man ſatt åtſkilliga ſtora Byggnader. En annan Damm af lika byggningsart ligger gent emot på andra ſidan om Hamnen, ſamt går ännu längre ut til hafs. Här inne ligga Skeppen ſå ſäkre ſom i någon annan Hamn på Jordkloter. Denne beſkyddas genom en liten Skans. Köpmännerne i Lyme äro ganſka välmående, ſamt driva en god handel på Newfoundland och andra ägder i America. Man räknar Tull-inkomſterne til 64,000 Riksd. årligen. Här är ock en vigtig Sardelle-fångſt.

7. *Beminſter*, en liten Stad med goda Kläder-Manufacturer.

8. *Sherborn*, en tämeligen anſenlig och folkrik Stad, belägen dels på en Kulle, dels uti en Dal uti en fruktbar nägd på gränſen til Sommerſet, är näſt Pool den ſtörſta i detta Landſkap. Huſen, hvilka ſtiga til et antal af 1300, hava et gammalmodigt utſeende.

Gatorne äro trånga och irreguliera. Här finnes åtſkilliga fina Klädes-Mannfacturer, men hvilka fordom hava varit i ſtörre antal. Kyrkan, ſom är ſtor och prägtig, har fordom varit Domkyrka. Inbyggarnes antal ſkattas til 10,000.

9. *Schaftsbury*, en Stad på en hög Kulle, är välbygd ſamt välbebodd. Huſens antal ſtiger til 600, hvaraf många äro upförde af fyrhuggen Sten. Här finnas ſköna Klädes Manufacturer. Staden har 3 Kyrkor.

10. *Blandford*, en angenämt belägen Stad vid ån Stour, är reguliert och väl bygd, ſamt har vid paſs 600 Hus. Här förfärdigas Strähattar, och i ſynnerhet de finaſte ſpetſar i England, ſom icke i något mål eftergifva de Brüſſelſka. Det finnas ſådana ſom koſta 100 Riksdaler Alnen. Många Inbyggare nära ſig ock af Klädes-tilvärkning och Måltande.

Tre Fjärdingsväg Norr om denna Stad ligger *Eaſtbury*, en ogement ſkön Landtgård, tilhörig Lord Melcomb; Byggnaden är prägtig, ſamt en af de anſenligaſte i England. Hela längden af Fronten jämte Sido byggnaderne utgör 190 Alnar. Framför Huſet är et Galerie med 23 alnars höga Colonner af Doriſk ordning, hvarifrån man träder in i Salen, ſom är prydd med Stoder och Bröſtbilder.

11 *Stourton*, en Landtgård vid Stours urſprung, tilhörig Herr Hoare, är märkvärdig för ſin Trägård, ſom är en af de prägtigaſte i England.

12. *Pool*,

12. POOL, en Stad på en Halfö, vid Havet, med en Hamn, ſom är den båſta i denna Tract af England. Staden är icke ſtor, och beſtår endaſt af mellan 4 och 500 Stenhus, ſom äro välbygde. Här finnas många välmående Köpmän, hvilka genom Handeln med Frankrike, och förnämligaſt med Weſtindiſka Öarne blivit rika, ſamt utföra mycket Spanmål, Ärter och Bönor, Tegelſten, Takſten och pur Bernſten, ſamt Timmer och Ved. Fiſkfångſten är vigtig. Havet lämnar en otrolig myckenhet Makril, ſamt de ſtörſta Oſtron på hela denna Kuſt.

5. Landſkapet SOMMERSET

Eller *Sommerſetſhire.* Detta Landſkap gränſar til Provinſerne Gloceſter, Wilts, Dorſet och Devon, ſamt en Wik af Irländſka Havet, kallad Briſtoler-Canalen. Det är et af de anſenligare i Riket. Uti vidd håller det 35 Qvadr. Mil. Landets ſtörſta Strömar äro *Avon*, *Brent* och *Parret*. Luften är ovanligt mild, över alt ſund, ſamt klar uti de bergagtiga Nägderne. Marken är ſkiljagtig. Uti Öſtra och Södra Delen är han bergagtig och ſtenig, och har ej mycket Åkerbruk, men ſkönt bete för Får. De platta Nägderne bära Spanmål och gräs i ymnighet. Bland andra har den ſtora Dalen omkring Taunton ſå härlig Mark, at han giver rika Sädes- och Höſkjördar, utan at man behöfver gödа honom.

Jin-

Jämväl finnas där anſenliga Äpple- och Päron-ſkogar, hvaraf mycken muſt och Cidre tilredes. Uti Wäſtra Delen vid Havet finnas årſkilliga Moras. Faſtän här finnas få ſkogar af någon anſenlig vidd, och i följe däraf föga Vildbråd, ſå har dock Landet ingen briſt på Ved och Timmer. Kardborrar, tjänlige för Klädesvåvare, växa här i myckenhet. Man planterar ock mycket Vedde. I anſeende til de ſköna Betesmarkerne är här ymnighet af ſkön Boſkap. Oxarne eftergifva ej i något dem ifrån Lincolnſhire i ſtorlek, men hava läckrare kött, och Fåren äro bland de ſtörſta i England. Uti Chudder tilvärkas den ſtörſta och bäſta Engelſka Oſt, ſom man kan förlikna med Parmeſan. Norra delen af Landet är full af låga Berg och Kullar, hvilka kallas *Mendip Hills*, ſamt äro berömde för ſina rika Bly- och Stenkolsgruvor. Så hälſoſam och mild än luften är i den öfriga delen af Sommerſet, ſå är hon här längt fugtigare, tjockare och mulnare. Det härvarande Blyet har ej de bäſta egenſkaper, hvarföre man ock förnämligaſt gjuter Kulor däraf. Jämväl finnes här Gallmeja, ſkön Berg-Kriſtal och Järnockra. Här i Landet finnas och bägge de berömdaſte mineraliſka Vatn i England, nämligen i Bath och vid Briſtol. I anſeende til Manufacturer är Sommerſet en af de vigtigaſte Provincer i England. De ſyſſelſätta flera tuſende händer, och deras afkomſt räknas årligen til 3 à 4 Millioner Riksdaler. Man tilvärkar allehanda ſlags fina med Spaniſk

Ull

Ull blandade Tyger, breda och ſmala Kerſeys, Chalons, Duroys, Sarſcher, Drojetter m. m. Man tilvärkar jämväl mycket Linneväf ſamt Strumpor och Knappar.

Landſkapet innefattar 35 Städer och 385 Soknar, ſamt ſänder 18 Fullmägtige til Parlamentet. Folkmängden kan ſkattas til 230,000, och Landt-Militien utgör 840 Man. Städerne äro följande: *Briſtol*, *Bath*, *Wells*, *Bridgewater*, *Ilcheſter*, *Minehead*, *Taunton* och *Milburn-Port*, hvilka ſända hvar ſina 2 Deputerade til Parlamentet; af de öfrige äro: *Axbridge*, *Crockhorn*, *Dulverton*, *Glaſtonbury*, *Frome* och *Teovil* förnämſt. De återſtående ſämre äro: *Porlock*, *Shepton-Mallet*, *Somerton*, *Wellington*, *Bruton*, *Caneſham*, *Chard*, *Wincaunton*, *Stock-Gomer*, *South-Pethe ton*, *Sowey*, *Chewton*, *Caſtle-Carey*, *Ilminſter*, *Dunſter*, *Langport*, *Penſford*, *Filips-Norton*, *Watchet*, *Wiwelscomb* och *Writon*. Utaf alla deſſa äro *Frome*, *Penſford*, *Filips-Norton*, *Bruton*, *Shepton-Mallet*, *Caſtle-Carey* och *Wincaunton* de Städer, hvareſt Landets förnämſta Manufacturer hava deras ſäte. Man märker:

1. Bristol, Landſkapets Hufvudſtad, är belägen vid ån Avon, på bägge ſidor därom, vid pass 3 Fjärdingsväg från Havet. Han är ſtor och folkrik, näſt London den förnämſta och rikaſte Handelsſtad i England, ſamt näſt efter nyſnämde Stad och Dublin den vigtigaſte i hela Stor-Britannien. Större delen af Staden ligger på Norra ſidan om Avon, uti

en

vinkel, där ån Frome förenar ſig med honom, och ſåledes uti Gloceſterſhire, och den mindre delen, på Södra ſidan om benämde Ström, uti Sommerſetſhire, men räknas dock i Parlamentsförteckningarne til ſiſtnämde Landſkap. Omkretſen utgör 5 Fjärdingsvåg, hvaraf den Norra delen uptager 3, och den Södra 2 Fjärdingsvåg. Han är i allmänhet välbygd, med räta, breda och ſnygga Gator, ſamt anſenliga Spatſer-torg eller ſå kallade Sqvares, ehuru den inre delen af Staden ännu beſtår til ſtörre delen af gamla och irreguliera Hus, ſamt trånga och krokiga Gator, men hvilka efterhanden förbättras. Staden ligger lågt, och var fordom utſatt för överſvämningar, men genom markens uphöjning har han blivit ſäker därföre. Man räknar här vid paſs 500 Gator och Torg; uti egenteliga Staden 10,000 Hus och 60,000 Människor, men med de vidlyftiga Förſtäderne inemot 100.000 Inbyggare. På en half Fjärdingsvåg runåt omkring är altſammans tätt beſatt med Hus, och de näſtgränſande Förſamlingarne ſtöta med ſina Hus ända intil Förſtäderne. Från de näſtliggande Kullarne har han et värdigt utſeende med ſina många Torn. Här, ifrån utvidgar ſig Avon märkeligen, och faller uti den ſtora Hafsviken, ſom kallas Briſtoler Canalen. Briſtol har oſtridigt ſtora fördelar: et til Handel förträffeligt läge, ſå at Skepp om 600 Läſters drägt kunna lägga ſig tätt vid Skeppsbron: uti Någden ymnighet af Stenkol, Kalkſten och annan

Sten,

Sten, ſå väl til byggnings- ſom gatuſten; et förträffeligt mineraliſkt Vatn; en vacker, ſtarkt bebodd Nägd rundt omkring; en ſund luft, faſtän den blir något förtjockad genom röken af Stenkolen, ſom nyttjas vid Glasbruken och andra Fabriker; ſamt i anſeende til de nära belägna Klipporna härliga Romantiſka utſigter.

En ny och prägtig Bro af 3 ſtora Bågar öfver Avon, ſammanbinder Stadens bägge delar med hvarandra. Vid Avon och Frome är en Kay eller Skeppsbro anlagd, hvilken är rymlig, öfver en half Fjärdingsväg lång, har et ädelt utſeende, ſamt är den ſkönaſte i England. Längs utmed denna Kay ligga Skeppen, ſom föreſtälla en ſkog utaf maſter. Längs utmed Strömen befinnas åtſkilliga Skeppsvarf ſamt Dockor, hvaraf en är ſtörre än någon uti Portsmouth eller Plymouth. Stadens förnämſta näringsfång beſtår uti Handel. Deſs Köpmän driva icke allenaſt en ogement vigtig Handel, utan ock i anſeende därtil, bero mindre af London än någon annan Stad i England. För ſina Exporter bringa de fulla Laddningar af Retour-varor tilbaka, och afſätta dem åter uti ſin egen Hamn; emedan i anſeende til den ſtarka utländſka Handelen, det aldrig fattas köpare, ſom afhämta de hembragte Varorna. Groſshandlarne härſtädes ſända ſina Varor til alla anſenliga Städer från Southampton ända til Trentens bräddar på Forvagnar, och förmedelſt Strömarne Wye och Severne, hava bragt til ſig hela Handeln med Södra, och

jäm

jämväl til en del med Norra Wales. Handelen med Irland har jämväl i detta Seculo anſenligen tiltagit; från denna Landſtråcka kommer Talg, ſamt Linne- och Yllegarn. Handeln på Weſtindien är icke mindre vigtig än den på Guinea. Deras Skepp gå Flottetals til Weſt-Indien, och komma åven ſå tilbaka. Gemenligen nyttjas til denna Handel 500 Skepp, och i allmänhet 2000 Skepp til hela dera Handel. De idka jämväl et vigtigt wärf med Holland, Hamburg, Ryſsland, Öſterſjön och Medelhavet, hvarifrån de hämta Frugt, Vin och Olja. Med få ord: Briſtol är förnämſta Stapelorten för hela den vigtiga Handel, ſom idkas uti Wäſtra delen af England, ſamt ſtället där alla Exporter och Importer likaſom ſammanflyta. För at göra ſig något tydligare begrep om denna Stadens ſtarka Handel, vil jag anföra at under förra Franſka Kriget mellan 1755 och 1763 utfördes utrikes årligen varor per medium af 14,616 Läſters vigt, och inkommo 15,161 Läſter. Til Kuſtehandelen nyttjades 1812 utgående Skepp med 17,256 Läſters, och 1815 inkommande med 22,843 Läſters vigt. Här äro 5 Banker, eller Compagnier af Banquierer.

Men utom den vigtiga Handel denna Stad idkar, finnas här jämväl anſenliga Fabriker och Manufacturer. Man räknar här ej mindre än 15 Glashyttor, 20 Sockerbruk, Terpentins- Svavel- och Vitriols-Fabriker, Koppar- och Järnverk. Man tilverkar här jämväl Ylletyger,

Sena-

Schalons, Duroys, Plyſch, Sarſch, Sidentyger, fint Kläde och Segelduk; i ſynnerhet är Porcellåns-Fabriken vigtig, hvilken, lå väl i anſeende til inre godheten, ſom i anſeende til Formen, lämnar ſkönt arbete. Hvar och en kan här fritt driva Handel, utan at af Magiſtraten på något ſätt bliva hindrad, och en fattig kan för ringa ſumma erhålla Borgare-rätt. Detta är ock orſaken, hvarföre man här finner Inbyggare från många Engelſka Landſkaper, Skotland, Irland, America och andra Länder, ſamt af åtſkilliga Språk och Religioner.

I denna Stad finnas 20 Kyrkor och 6 Capeller, inalles 26 Gudshus af Biſkopliga Läran, och deſutpm 15 Förſamlingshus för Diſſentienterne. I ſynnerhet äro här många och rika Qvåkare. Staden är et Biſkopsſäte. Domkyrkan är icke af ſynnerlig ſtorlek och fägring, men åtſkilliga andra Kyrkor finnas, ſom äro ſynvärda, bland andra S. Mary Radcliff, en prägtig Byggnad med et ſkönt Torn, hvilken i alla afſeenden hålles för den vackraſte Soknekyrka i England. Bland andra publika Byggnader är Börſen den förnämſta. Han är den ſkönaſte i Europa, upbygd af fyrhuggen ſten, och förſedd med Colonner, ſamt koſtar 220,000 Riksdaler. Han håller 56 alnar i bredd och 76 alnars djuplek, ſamt kan inrymma 1400 Människjor. Aſſemblée-Salen är 46 alnar lång, ockſå af huggen ſten, med en prägtig Fronte af Corintiſka Pilaſtrer. Stadens publika Bibliothek är anſenligt, ſamt förſedt med både

åldre och nyare Wärk. Polhögden är 51 Gr. 28 Min.

Nåra vid Staden ligger *Hotwells*, en Ort, ſom är berömd för ſit varma Mineraliſka vatn, hvilket är nyttigt för allehanda Chroniſka ſjukdomar.

2. BATH, en Stad, belägen uti en Dal, vid ån Avon; är icke ſynnerligen ſtor, men folkrik och välbygd. Uti hela England finnes ingen Stad af ſamma ſtorlek, ſom har ſå många och ſtora ſamt välbygda Hus. Han är likaſom med en Amfitheater af Kullar omgiven. Öfver Strömen är en vacker Bro om 62 alnars längd och en enda Walfbågo anlagd. Hvad ſom i ſynnerhet pryder Staden, äro åtſkilliga Promenade-Torg, de där äro omgifna med de härligaſte Byggnader. Af deſſa Platſer vil man förnämligaſt nämna den ſom kallas Circus, en plats af rund figur, hvilken öfveralt är omgiven af enformiga Hus, de där hafva 3 rader Pilaſtrar, nedantil Doriſka, midtuti Joniſka, och överſt Corintiſka, ſom orſakar en ädel utſigt. Hvad ſom i ſynnerhet gör Staden berömd, äro de förträffeliga Varma Baden här finnas, hvilka til antalet äro 5, nämligen Konungens, Drottningens, Korsbadet, heta Badet och de Fattigas Bad. Hettan uti Konungens och det heta Badet viſar 116 grader, och uti Drottningens Bad 112 grader på Fahrenheits Thermometer. Deſſa Bad beſökas af en ſtor myckenhet Folk, om Våren för hälſans ſkull; och om Höſten hitkomma $\frac{2}{3}$ af Sällſkapet för nöjes

ſkull.

ſkull. Man räknar vid den tiden vid paſs 8000 Främmande. Nu för tiden beſökas deſſa Bad mera af friſka än ſjuka, hvilka här tilbringa tiden i allehanda ſlags luſtbarheter. Byggnader upföras här, i anſeende til de förträffeliga Stenbrotten på de näſtgränſande Kullarne, för ogement godt köp. Staden är ſäte för en Biſkop. Domkyrkan är liten, men vacker. Deſsutom finnas här 3 andra Kyrkor. Folkmängden ſtiger til 15 à 16000.

3. *Frome*, en tämeligen anſenlig och folkrik Stad, vid ån Frome, med en Bro däröver; har allenaſt en Kyrka för rådande Secten, men 6 eller 7 Förſamlingshus för Diſſentienter. Kläddes-Manufacturerne äro här ogement vigtige. Det härvarande Ölet är ock mycket berömdt.

4. *Wells*, en välbygd Stad, vid ſluttningen af Mendipskullarne, har ſit namn af de många Källor här finnas. Staden är ſäte för et Biſkopsſtift, ſom är förenadt med det i Bath. Domkyrkan är märkvärdig för ſit ſköna Bildhuggar-arbete i ſten och målade Fenſter. Det finnas få Biſkopshus i England, ſom äro vackrare än detta. Staden har ſin mäſta näring af de til Dom-Capitlet hörande Perſoner. En ſtor del af de fattiga Qvinfolken ſyſſelſätta ſig med Strumpſtickning och Spetſars knypplande. Folkmängden ſtiger til 4000.

5. *Filips-Norton*, *Penſford*, *Shepton-Mallet*, *Caſtle-Carey*, *Bruton* och *Wincaunton*, äro ſmå Städer, hvilka ligga uti en half cirkel emot Bath och Wells, ſamt ej hava annat

märkvärdigt, än ſina anſenliga Klädes-Manufacturer.

6. *Axbridge*, en liten artig Stad vid foten af Mendip-kullarne. Ingenſtädes planteras Kardborrar för Klädes-Fabrikanterne i ſtörre mängd än här.

7. *Chadder*, en By, belägen mellan föregående Stad och Wells. I denna Förſamling tilvärkas årligen 300 Oxhöfd Cider. Men hvad ſom gör denna Ort i ſynnerhet namnkunnig, är den här tilvärkade Oſten, hvilken hålles för den bäſta i England, och ſkattas lika med Parmeſan-Oſt. Man tilvärkar här Oſtar af 7 à 8 Liſpunds vigt. För en Reſande finnes här något annat märkvärdigt, nämligen en djup, hiſkelig ſpricka uti en Bergsklyft, hvarigenom vågen löper til Briſtol; hon är vid pass en half Fjärdingsväg lång, och 100 til 150 alnar djup.

8. *Glaſtonbury*, en dålig Stad vid Ån Brent, är endaſt märkvärdig för et Kloſter och Abbotſtift, ſom fordom var det ſtörſta, rikaſte och berömdaſte i England. Här är en förträffelig Hälſobrunn.

9. *Bridgewater*, en tämeligen anſenlig och välbygd Stad vid Ån Parret, en mil från deſs utlopp i Hafvet, har en god Hamn, och driver en vigtig Handel; endaſt til Stenkolshandel nyttjas 20 Skepp. Strömen Parret är uprånſad, ſå at Stenkol från Wales, ſamt allehanda tunga varor, ſåſom Järn, Bly, Olja, Tjära, Beck, Färge-materialier, m. m. kunna komma

komma upföre Strömen til Bridgewater, och ſå vidare medelſt Barker til Taunton. Staden handlar på Portugal, Medelhavet, Newfoundland, Virginien och Weſtindien. Mycken Ull från Irland föres ock hit. Skepp om 100 Läſters drägt kunna lägga til tätt utmed Skeppsbron. Hårvarande Tullräkten räknas til 13000 Riksd. årligen. Staden har 700 Hus, ſamt 2 Kyrka för Biſkopliga Secten, hvars Torn är et af de högſta i England, ſamt et anſenligt Förſamlingshus för Diſſentienterne. Utom Köpmän bor här ock mycken Adel.

10. *Somerton*, en liten Stad, har åtſkillige Manufacturer. Han har varit de fordna Weſtſexiſka Konungarnas Reſidence, och af denna Stad har Landſkapet bekommit ſit namn.

11. *Ilcheſter*, en liten Stad, hvareſt Landſkapets Parlaments-Ledamöter väljas.

12. *Yeovil*, en medelmåttig Stad, på gränſen til Dorſet, med något öfver 2000 Invånare. Utom den näring han kan hava utaf ſin belägenhet vid ſtora Landsvägen til de våſtra Landſkaperne, och någon handel med Spanmål, Oſt, Hampa, Segelduk, m. m. beſtår förnämſta Manufacturen uti Hanſkmakeri. Dock finnas här jämväl Tygs-Fabriker.

13. *Taunton*, en Stad belägen vid Ån Tone, uti en öfvermåttan fruktbar nägd, är anſenlig, rik och välbebodd. Man ſkattar Inbyggarnes antal til 20,000, hvaraf några tuſende ſyſſelſätta ſig med tilvärkning af Sarſch, Sayathies, Duroys, Chalons, m. m. Man räk-

nar här ända til 1100 Wåfstolar. Här äro 2 Förſamlings-Kyrkor, hvaraf den ena är anſenlig. Diſſentienterne äro talrike, och hava ej allenaſt åtſkilliga Förſamlingar, utan ock en Academie för Theologiſka Facultéten.

14. *Wellington*, en Stad vid förenämde Ström, har en ſtor Kyrka, ſamt en god Sarſch- och Drojett-Manufactur.

15. *Dulverton*, en vacker Stad på gränſen til Devonſhire, i hvars grannſkap finnas Blygruvor.

16. *Minhead*, en tämelig Stad vid Haver, med en Hamn, ſom är den bäſta på denna Kuſt. Han är ſå djup, at de ſtörſta Skepp kunna här inlöpa, ſamt då de inkommit, vara ſäkre för de ſvåraſte ſtormar. Staden beſtår af 650 Hus, och Inbyggarne idka anſenlig handel. Vid paſs 4000 Tunnor Sill bliva inſaltade, ſamt ſände til Medelhavet. Från Irland kommer mycken Ull, och ifrån Wales Stenkol.

6. Landſkapet DEVON.

Eller *Devonſhire*. Detta Landſkap gränſar til Briſtoler-Canalen, Sommerſet, Dorſet, Engelſka Canalen och Cornwall. Det är näſt Yorkſhire det ſtörſta i England, ſamt håller i vidd 62 Qvadr. Mil. Landets ſtörſta Strömar äro *Tamar*, ſom ſkiljer det från Cornwall, *Dart* och *Ex*, hvilka falla i Engelſka Canalen, ſamt *Touridge* och *Tau*, ſom flyta uti Briſtoler-Canalen. Luften är uti Dalarne ovanligt mild

mild och ſund; men på Kullarne ſkarp och genomträngande.

Markens beſkaffenhet är ganſka olika, och förtjänar närmare utredande. Wåſtra Delen af Landet, emot gränſen til Cornwall, beſtår af en ſumpig, dålig och ofruktbar jordmån, ſamt överalt af ſådan hård lera, at regnet icke kan tränga ſig ned; men Inbyggarne erſätta genom flit och arbetſamhet denna Naturens briſt, och de ſom bo nära vid Havet göra medelſt Hafsſand, eller Torf, ſom de bränna til aſka, och utſtrö på Fälten, de magraſte Nägder frugtbara. På deſſa ſumpiga ſtällen trivas ej Får i våta år, utan dö bort. Men i deſs ſtälle upfödas här ſköna Oxar, hvilka Landtmännerne i Sommerſet upköpa, vidare gödå dem på de härliga Betesmarkerne omkring Bridgewater, ſamt ſälja dem ſedermera til London.

Marken uti Norra Delen är torr och ſund, ſamt beſtår til en del af ſtora Sandkullar, hvarpå finnes godt bete för Får. Ehuru jordmånen ej är fet, få bär den likväl Spanmål i ymnighet, emedan Landtmännerne härſtädes åro oförtrutne at medelſt kalk, ſom hämtas från Wales, Muſſelſkal och annan gödning, ſätta marken i ſtånd at bliva fruktbar.

Den Inre och Öſtra Delen beſtår dels af fet Märgel, dels af fruktbar röd jord blandad med lera, ſom giver en rik Sidesſkörd, förnämligaſt af de bäſta Ärter i England. Betesmarkerne åro ej mindre härliga, och bära den

ſkönaſte Väpling. Rovor och Kål trivas förträffeligen.

Uti Södra Delen, i ſynnerhet uti hela den Landſtråckan, ſom kallas Southams, hvilken år belägen mellan Strömen Ex och Torbay, är åter Marken annorlunda. Mäſtadelen åro Åkrar och Ängar ogement goda, ſamt utom deſs år näſtan all mark planterad med Frukttråd, hvarföre ock detta Diſtrict kallas Devonſhires Trägård. Gemenligen ligger under matjorden et Läge af Marmor, ſom Inbyggarne bränna til Kalk, och använda til gödning. Här och där är han hård, ſamt få vackert ådrad, ſom den Italienſka, ſamt giver honom i glans föga efter. Han ſändes i myckenhet til London, ſamt användes til de ſkönaſte arbeten. Vid Södra Kuſten finnes jämväl mycken Schiefer, tjänlig til taktäckning; til detta ändamål föres han ej allenaſt många mil in i Landet, utan längs ut med Kuſten, ja ända til Holland och Flandern.

Utaf de många Äpleträden här växa, tilredes en ſtor myckenhet Cider, förnämligaſt uti Southams. Man räknar årliga Exporten af Cider från detta Landſkap til 16,000 Oxhöfd. Wid Cleave, Taviſtock, Lamuſton, Lifton och några andra Orter finnas Mineraliſka Vatn. Vid Marychurch finnes en märkvärdig Källa, Laywell kallad, ſom några gånger i timen ſtiger och faller, ſamt gör bläddror ſåſom kokande vatn. Vatnet är klart, och om Sommaren ovanligt kallt; dock likväl fryſer det aldrig om Vintern.

Natu-

Naturen har också förſedt detta Landſkap med åtſkilliga beqvåma Bugter och Hamnar, ſamt förſörjt Inbyggarne med en ſtor myckenhet Fiſk, ſkön Lax och andra Strömfiſkar, ſamt vid Kuſterne med et lådant överflöd af Sardeller, at man med deſamma kan driva en indrågtig Handel på utrikes Orter.

Af hvad ſom nämdt är, har man redan til en del lärdt känna detta Lands Producter, nämligen Spannmål, Boſkap, Får, Ull, Cider, Byggningsſten, Schiefer och en myckenhet Fiſk. Härtil komma ännu några ſlags Metaller, ſåſom Silver, Tenn, Bly och Magnetſten. Bergvärken betyda nu för tiden ej mycket, men voro fordom vigtige. Här och där finnas brukbara Ekar och annan Skog, hvaraf en del fortſkaffas til Plymouth, för Kongl. Flottans behof. Med de upnämde Producterne driva Inbyggarne i detta Landſkap en indrågtig handel; men utom deſs hava de vigtiga Manufacturer, ſom ſkaffa mer penningar in i Landet, ſåſom Schalons, Sarſch, Drojett, fint och groft Kläde, Sidentyger, Spetſar, Tapeter m. m.

Landſkapet innefattar 40 Städer och 394 Förſamlingar, ſamt ſänder 26 Ledamöter til Parlamentet. Folkmängden kan ſkattas til 280,000, och Landt-Milicen utgör 1600 Man. Städerne äro följande: *Exeter*, *Totneſs*, *Plymouth*, *Okehampton*, *Barnſtaple*, *Plympton*, *Honiton*, *Taviſtock*, *Aſhburton*, *Dartmouth*, *Beeralſton* och *Tiverton*, hvilka alla ſända hvar ſina 2 Fullmägtige til Parlamentet. De öfrige

Städerne äro *Topſham*, *Tidmouth*, *Axminſter*, *Culliton*, *Columpton*, *Bampton*, *Pererell*, *Southmoulton*, *Crediton*, *Chudleigh*, *Newton-buſhel*, *Kingsbridge*, *Dodbrook*, *Modbury*, *Combmartin*, *Ilfarcomb*, *Chimleigh*, *Hartland*, *Biddiford*, *Torrington*, *Houlsworthy*, *Hatherley*, *Bow*, *Moreton*, *Chagford*, *Sheepwaſh*, *Brent*, *Bradwich*, *Autrey* och *Kirton*. Näſt Yorkſhire finnes ej något Landſkap i hela Stor-Britannien, ſom i anſeende til mängd af Städer och vigtighet, ſamt Inbyggarnes induſtrie, kan jämföras med detta. Adeliga Familien Cavendiſh förer Titul af Hertig til Devonſhire. Man märker:

1. EXETER, Landſkapets Huvudſtad, angenämt belägen på en högländt mark vid ån Ex; är ſå väl i anſeende til ſtorlek och folkmängd, ſom Rikedom och Handel ſamt Byggnaders fägring en af de förnämſta Städer i England. Staden är omgiven med Murar, hvilka ännu äro i godt ſtånd, och ifrån dem njuter man en rerande utſigt til de kringliggande Kullarne, hvilka äro likaſom beſtrödde med Skog, Trägårdar, Byar och Landtgårdar. Han har figur af en Rectangel, med 1500 alnars längd och 1000 alnars bredd, ſamt 4 Huvudgator, hvilka uti medelpuncten ſammanſtöta. En af deſſa Gator täflar med de ypperſta i Riket, ſå väl i anſeende til ſin räta linie och bredd, ſom Huſens fägring. Hon är full af Köpmansbodar; och överalt finner man ſyſſloſatte ſamt välmående Inbyggare. Uti Norra Winkeln ſamt

högſta

högſta orten af Staden liggér det gamla Caſtel-ler *Rougemont*, hvareſt några fordna Weſtſexiſka Konungarne reſiderat. Det är ännu i godt ſtånd, och här har Landſkapets Domtol ſit ſäte. Öfver Strömen Ex är en koſtbar Stenbro anlagd.

Staden är ſäte för en Biſkop. Domkyrkan är en Gôtiſk dock ſynvärd Byggnad, om 200 alnars längd och 40 alnars bredd. Uti Tornen hänga 11 Klockor, ſom räknas bland de ſtörſta i England. Orgvärket har ganſka ſtora Pipor, och är jämväl et af de förnämſta i Riket. Til Kyrkan hörer et tämeligen talrikt Bibliothek. Med Domkyrkan räknas här 20 Kyrkor, nämligen 16 inom och 4 utom Stadsmuren för Biſkopliga Secten, ſamt 5 ſtora Förſamlingshus för Diſſentienterne. Här befinnes ock et ſtâtligt Rådhus.

Et ſtycke från Havet har Strömen Ex, utaf Greven af Devonſhire utaf nedrighet, blivit medelſt en Dam tilſtoppad, och ſåledes kunna ej nu mera ſtora Skepp från Havet hit anlända, hvarföre man blivit nödſakad at gråfva en Canal, til en half mils längd, ſå at ſtora Barker och Fartyg om 80 Läſters drägt kunna dymedelſt upkomma til Staden; ſå at Handelen ändock är ännu tämeligen blomſtrande. Vid Staden är en vacker med et anſenligt Tullhus och andra Byggnader förſedd Kay, hvareſt Skeppen anlägga för at laſta och loſſa ſina varor.

Exeter har et företräde framför de flåſta Engel-

Engelſka Städer, at han tillika är et Boningsſtälle för en myckenhet Adel, ſamt hvarеſt både Handel och Manufacturer blomſtra. Här tilvärkas i myckenhet Yllevaror, ſåſom Sarſcher, Perpetuaner, grova Kläden m. m. och Handelen ſom därmed drives, ſå väl ſom med Ull och Garn, är ganſka vigtig. Marknaden, ſom hvarje vecka hålles med Sarſch, är näſt den i Leeds den vigtigaſte i England. På mången Marknadsdag afſättas varor til 250 à 300,000 Riksdalers värde. Öfverhuvud räknar man at Exporterne ſtiga årligen i värde til 3 Mill. Riksd. De härvarande Köpmännerne driva en ſtark handel med Holland och Tyſkland, ſamt Portugal, Spanien och Italien. De afſända icke allenaſt de Manufactur-varor, ſom tilvärkas i Staden och näſt däromkring, utan äfven dem ſom komma från de kringliggande Städerne. Här är Stapelorten för alla Ylle-Manufacturer från hela Landſkapet.

2. *Topſham*, en liten välbygd Stad, vid förenämde Ström, utgör Hamnen åt Exeter. Han har en god Kay. De djupgående Skeppen, ſom ej kunna paſſera Canalen up til Exeter, bliva här laſtade och loſſade. Staden driver för egen räkning tämeligen god handel.

Någden häromkring är ganſka vacker och har en myckenhet Landtgårdar, däraf *Mamhead* och *Halldown Houſe* äro de märkvärdigaſte. Det ſednare är det prydligaſte Hus i Devonſhire, maſſivt bygdt med Colonnader och andra Sirater.

3. *Sid-*

3. *Sidmouth*, en liten Stad vid Havet, med en tåmeligen god Hamn, men hvilken nu af Sand år ſå tilſtoppad, at intet Laſtſkepp dår kan inlöpa. Icke deſs mindre hålles han för den förnåmſta Fiſkare-orten i hela Landſkapet, och de ſmå Fartygen, ſom ſegla längs utmed Kuſten, inlöpa hår ofta vid ſvårt våder.

4. *Honiton*, en vålbygd och tåmeligen folkrik Stad, belågen vid ſtora Landsvågen, uti den vackraſte och fruktbaraſte Någden af Devonſhire, har goda Sarſch-Manufacturer.

5. *Axminſter*, en liten ſnygg och tåmeligen nåringsfull Stad, på gränſen til Dorſet, driver god handel med Drojetter, grova Klåden och andra Yllevaror.

6. *Tiverton*, en Stad vid ån Ex, hvilken näſt efter Exeter och Plymouth år den folkrikaſte, förmögnaſte och förnåmſta af alla Städer i detta Landſkap, för hvilket vålſtånd han förnåmligaſt har at tacka ſina vigtiga Ylle-Fabriker. Hår år et berömdt Gymnaſium.

7. *Bampton*, en Stad vid förenåmde Å, har en blomſtrande Sarſch-Manufactur.

8. *Crediton*, en vålmående Stad, med en ſå vigtig Sarſch Manufactur, at den ofta i veckan ſänder 14 til 1500 Stycken til Exeter.

9. *Chudleigh*, en liten Manufactur-Stad vid vågen från Exeter til Plymouth.

10. *Aſhburton*, en liten Stad vid förenåmde Landsvåg, hvars förnåmſta vårf beſtår uti Sarſch-Manufacturer, ſåſom i alla Orter af denna

denna Nägd. Staden har ſin båſta prydnad af en anſenlig Kyrka med et högt Torn.

11. *Totneſs*, en gammal Stad, vid ån Dart, hvareſt är öfverflöd på Fiſk, i ſynnerhet Lax och Foreller. Lifsmedel finnas här til lindrigt pris.

12. DARTMOUTH, en tämeligen anſenlig och folkrik Stad, vid ån Darts utlopp i Havet, med en Hamn, hvareſt 500 Skepp kunna ligga ſäkre, ſamt djup för de ſtörſta Krigsſkepp. Inloppet til Hamnen kan lätteligen tilſpärras, ſamt beſkyddas deſutom af en Skans, några Caſteller och et Blockhus. Staden har 3 Kyrkor för rådande Secten, ſamt 1 ſtort Förſamlingshus för Diſſentienter. Här finnas rika Köpmän, ſom driva en vigtig Handel på Portugal, Spanien, Italien och America, förnämligaſt Newfoundland. Här vid Kuſten är en ganſka ymnig Sardelleſångſt, hvilken Fiſk i ſtörſta myckenhet föres utomlands.

Ej långt härifrån befinnes den namnkunniga Hafsviken *Torbay*, hvilken formerar en god Redd, och i nödfall är en tilflygts-ort för Kgl. Örlogsſkeppen.

13. *Kingsbridge*, en liten vacker och angenämt belägen Stad vid en liten Hafsvik, har en Hamn, ſom endaſt är tjänlig för Båtar.

14. *Plimpton*, en liten Stad, ſom förfallit från ſin fordna välmåga, ſedan Plymouth börjat reſa ſig.

15. PLYMOUTH, en anſenlig och folkrik, ſamt i flera affeenden vigtig Stad, belägen vid Åar-

Åarne Tamars och Plyms utlopp i Havet, har en Hamn, ſom är en af de bäſta och berömdaſte i England. Vid deſſa bägge Strömars utlopp formerar Havet 2 Vikar, hvaraf den våſtra, ſom är ſtörre, kallas *Hamouze*, och den öſtra *Catwater;* och uti denna vinkel är Staden belägen. Detta läge är ogement fördelaktigt och vigtigt; Hamnen, ſom deſſa bägge Vikar, genom ſit ſammanſtötande formera, är ſå ſtor at 1000 Skepp kunna där på god ankargrund ligga ſäkre; ty den höga brandta ſtranden ſkyddar den för alla ſtormar.

Framför Plymouth ligger, midt uti Hamnen, en Holme med et Caſtell, ſom beſkjuter inloppet ſå väl til Hamouze, ſom til Catwater. Midt emot denna Holme på faſta Landet är et Citadelle beläget, hvilket är litet men reguliert befäſt med Baſtioner, ſamt beſatt med 195 Canoner. Från ſjöſidan kan man ej komma åt det, men från landsſidan är det ej ſå befäſt. Vid Inloppet til Hamnen ligger en Skans med et ſtort Batteri, hvars Canoner beſtryka vattubrynet. Midt över Hamnen, på kuſten af Cornwall befinnes ännu et Batteri med grova Canoner. Alla deſſa Vårk åro beſatte med 300 Canoner, hvilka göra orten näſtan oövervinnerlig.

Sjelva Staden är belägen åvan för Citadellet, på ſamma Klippa, ſamt ſträcker ſig ned til Catvater. På denna öſtra ſidan befinnes en naturlig Dam, eller Molo, hvarpå finnes en Kay, hvarvid Handelsſkeppen läſta och loſſa ſina varor.

På

På andra ſidan, vid Hamouze, halfannan fjärdingsväg längre in i Wiken, åvan om Staden, åro Dockor anlagde til Krigsſkeppens reparerande. Bättre Dockor lära knapt finnas. Hålorne åro inhuggne i Schieferbrott, ſamt infattade med den ſkönaſte Portlandsſten. Den torra Dockan har form utaf et Krigsſkepp af förſta Rangen, och uti Vatn-Dockorne hava 5 Skepp af ſamma ſtorlek rum. Vid deſſa Dockor befinnas Magazinerne, hvilka innehålla alla de Materialier, ſom åro nödvändige til Skepps byggande och utruſtande, jämte Huſen för all Berjäning, ſom härtil hörer. Förråderne, ſom här finnas, åro omätelige. Här åro jämväl Skeppsvarf anlagde, hvareſt Örlogsſkepp af all ſtorlek bliva byggde. Vid Warven befinnes det Magazinet, hvaruti Canonerne til de Krigsſkeppen, ſom i fredstider i Hamnen ligga aftaklade, förvaras. Det är inhuggit uti en Klippa. Här åro jämväl beqvämliga och rymliga Baraker för Soldaterne utaf Garniſonen. Med få ord: denna Ort är en af de förnämſta Platſer för byggnad och utruſtande af Engelſka Flottan. Detta har ock föranlåtit en förökning af Byggnader, ſå at han nu är en ſtor och välbygd Ort, ſom i allmänhet kallas *Plymouth Dock.*

Uti Staden finnes 2 Kyrkor för den rådande Secten, ſamt et par Förſamlingshus för Diſſentienter och Franſka Flygtingar. Utom den näring, ſom Skeppens beſtändiga byggande och förbättrande med ſig förer, idka

In-

Inbyggarne en ſtark Sardellefångſt, och Köpmännerne driva en tämeligen vigtig handel med Fiſk på Medelhavet, ſamt jämväl med andra varor på Weſtindien.

16. *Taviſtock*, en liten välbebodd Stad, med en vacker Kyrka. Vid Staden är en mineraliſk Källa.

Nära härvid ligger *Taviſtock Houſe*, en Landtgård, med det ſtörſta och välbygdaſte Hus i Devonſhire.

17. *Okehampton*, en liten Stad, hvars Inbyggare nära ſig af Sarſch-Manufacturer.

18. *Houlsworthy*, likaledes en liten Stad, med en Sarſch Fabrik.

19. *Hartland*, en Stad vid ytterſta udden af Devonſhire emot Norden, är näringsfull, dels emedan där idkas et vigtigt Sill- och Stockfiſkfånge, dels emedan Fiſkarbåtarne från Kuſterne af detta Landſkap och Cornwall, när de för ſtormväder icke mer kunna hålla ſjön, här i myckenhet inlöpa, ſamt förſe ſig med allehanda förnödenheter. Den härvarande Stockfiſken hålles för den bäſta i England.

20. *Torrington*, en tämeligen folkrik Stad, vid ån Towridge; har goda Ylle-Manufacturer, ſamt driver handel med Sarſch, jämväl på Irland. I Staden finnas 2 Kyrkor, hvaraf den ena är förſedd med et litet Bibliothek.

21. *Biddiford*, en välbygd, ſnygg och välbebodd Stad, belägen vid 2 Kullar utmed ån Towridge, har vid pafs 2500 Invånare. Öfver Strömen är en anſenlig Bro af 350 al-

nars längd och 24 Walfbågar anlagd. Kayen längs utmed Strömen är inemot en half fjärdingsvåg lång, samt förſedd med et Tullhus och flera vackra Hus, hvaruti Köpmännerne bo, hvilka hava den beqvämlighet at Skepp om 100 Läſters drägt kunna lägga til tätt vid Kayen, samt där laſtas och loſſas. Staden driver ſtark handel på Irland, Virginien och Weſtindien, samt ſänder 40 til 50 Skepp på Cabeljofångſt til Newfoundland. Utom deſs idkas ett ſtarkt Fiſkfånge, förnämligaſt af Sill, uti Havet utanför denna Kuſt. Stadskyrkan är ſtor, samt förſedd med et anſenligt Orgverk. Diſſentienterne hava här 2 Förſamlingshus, samt utgöra $\frac{1}{3}$ af Inbyggarne.

22. *Barnſtaple*, en välbygd och tämeligen folkrik Stad, vid ån Taw, driver god handel, förnämligaſt på Briſtol och Irland. Han är en Stapelort för all den Ull, ſom til detta Landſkap föres ifrån Irland. Handelen med utländſka Viner är jämväl anſenlig. En myckenhet Yllevaror ſändas härifrån til Newengland och Newfoundland. Hamnen är af ſand upgrundad, ſå at ſtora Skepp ej kunna anlända ända til Staden. Emedan lifsmedel här finnas til godt pris, ſå uppehålla ſig många främmande Familier härſtädes.

23. *Ilfarcomb*, en Stad vid Havet, med en Hamn, är tämeligen folkrik, ſamt idkar ſtark Sillfångſt. Deſs fördelagtiga Läge väller at Köpmännerne i Barnſtaple förrätta en del af ſina göromål härſtädes. Hamnen är ſäker, ſamt

har

har en Damm med et Ballvärk, hvarföre Skeppen ifrån Irland, når de för ſtorm ej kunna inlöpa i Barnſtapler-Hamnen, hit taga deras tilflygt.

7. Landſkapet CORNWALL.

Vi träda nu in uti et Landſkap, utur hvars ſköte från urminnes tider ſtora ſkatter blivit hämtade, nämligen det på Tenn outödeliga Cornwall, fordom *Cornubia* kalladt. Det är en Halfö, ſom ſträcker ſig vidt uti Havet, hvarmed hon omgives på 3 ſidor, och emot öſter utgör ån Tamar gränſen, ſom ſkiljer detta Land från Devonſhire. Deſs längd är 14 Mil, och i vidd håller det 49 Qvadrat Mil. Förnämſta Strömen är den förenämde *Tamar*. De ſtörſte bland de öfrige äro *Foy*, *Camel* och *Valle*. De många Hafsvikarne erbjuda den ſkönaſte lägenhet til Fiſkeri. Utom de vanliga Fiſkarne vid Engelſka Kuſterne finner man här många, ſom annorſtädes aldeles icke eller ock ſällan träffas. Därtil höra de Valfiſk-arter, ſom kallas Finnfiſk och Nordkapare. Af Hayfiſkar finnas flera ſlag. Den för ſin fula ſkapnad ſå kallade Hafs-Djevuln är icke ſällſynt. Bland Fiſkar, ſom tjäna til föda, vil man endaſt nämna Stenbutter, Schollor, Tungor och Makriller; Sill och Sardeller finnas i ymnighet, i ſynnerhet det ſednare ſlaget. Deſſe bliva icke alla inſaltade til ſpis, utan af en ſtor del präſſas även Olja. På Oſtron, Hummer,

Kräftor och Garnåler är öfverflöd. Meduſer och Blåckfiſkar finnas här jämväl. Vid norra Kuſten fångas Skålar.

Marken är i allmänhet bergagtig och ſtenig, dock finnes i Dalarne goda Ångar, ſamt ſå mycket Plogland, at Såden i medelår räcker til Inbyggarnes förnödenhet. Jordmånen är huvudſakeligen af trehanda beſkaffenhet, antingen ſvart och ſandagtig, eller ſtenig och ſchieferagtig, blandad med jord, eller ock röd och leragtig. Den förſta arten bär hvarken Gräs eller Såd, och finnes förnämligaſt på de höga nägderne. Uti de lägre nägderne har Marken genom långligt bruk blivit tämeligen bärande för Räg, Korn, Hafra, Potäter och Gråsväxt. Den ſchieferagtiga marken anträffas merendels uti medlerſta delen af Landet, ſamt är den bäſta för Vete. Krita är ganſka ſällſynt; däremot finnas allehanda lager af lera, tjänlig til Tegel. Ju längre man i väſter kommer in i Landet, ju barare och magrare bliver marken; men har deſto ſtörre förråd på Malmarter. Man finner här åtſkilliga ſlags Halfmetaller, ſåſom Kobolt, Spiesglas, Zink, Galmeja, men icke i tilräckelig mängd; men Koppar och Tenn i deſto ſtörre ymnighet. Tenngruvorne äro til en del ganſka djupa, och längt djupare än gruvorna i Sachſen, ſamt uti Harz. På et ſtälle ligga de ſå nära Havet; at Stollarne gå därunder. Deſſa Bergvärk hava nu redan i 2300 år drivits. De äro ſå vigtige, at årliga rena vinſten af Tennet ſtiger til 800,000 Riksd., och af Koppa-

ren

ren til 650,000 Riksd. De giva det måſta, båſta och finaſte Tennet af alla Tenngruvor i Europa. Kronan åger ingen andel i deſſa Bergvårk, hvilka tilhöra privata perſoner; men hon tager däraf en ſtark Tull, ſom här årligen inbringar 80,000 Riksd. Blymalm finnes här jämväl; och af Stenarter vil man nämna Sehieſer, hvilken är den finaſte i England, Asbeſt, ſamt Kryſtaller och Ädelſtenar.

Det finnas alsinga Skogar i detta Land, några enda Ekar, Almar och Aſkar ſtå vid Huſen. Det är ej länge ſedan man börjat anlägga Skogsplanteringar, ſamt uppdraga Perſikor och Aprikoſer i Trägårdarne. Emedan Landet är omgivit af ſå mycket Vatn, ſå är ock Luften ganſka fugtig. Inga Fabriker finnas i detta Landſkap. Bergsbruk och Fiſkeri nära ſtörre delen af Inbyggarne; de öfrige driva handel med Jordens och Havets Producter. Språket i Cornwall är en Dialect af den gamla Brittiſkan, och hvilken ännu talas uti Wales; dock genom tidens längd och främmande ords inblandning hava bägge Språken ſå förändrat ſig, at Inbyggarne uti bägge Provincerne hava ſtörſta ſvårighet at förſtå hvarandra. Dock är här endaſt tal om gemene Man; ty eljeſt betjänar man ſig uti umgånge af Engelſka Språket.

Landſkapet innefattar 31 Städer och 161 Förſamlingar, ſamt ſänder 44 Deputerade til Parlamentet. Folkmängden kan ſkattas til vid pass 130,000, och Landt-Milicen utgöres af

640 Man. Ståderne åro följande: *Launceſton*, *Leſkard*, *Leſtwithiel*, *Truro*, *Bodmin*, *Helſton*, *Saltaſh*, *Camelford*, *Weſtlow*, *Grampound*, *Eaſtlow*, *Penryn*, *Tregony*, *St. Ives*, *Fowey*, *Kellington*, *Boſſiney*, *St. German*, *S. Michael*, *Newport*, *S. Maws*, hvilka alla ſända hvar ſina 2 Ledamöter til Parlamentet. De öfrige Ståderne åro *S. Auſtel*, *Boscaſtle*, *S. Columb*, *Falmouth*, *Market-Jew*, *Padſtow*, *Penſance*, *Redruth*, *Warbridge* och *Stratton*. Man märker:

1. LAUNCESTON, Landſkapets Huvudſtad, belägen vid en Kulle, nära vid Strömen Tamar, är väl bebodd, ſamt driver god handel.

2. *Newport*, en dålig Stad, ſå nära belägen invid Launceſton, at han kan anſes ſåſom en Förſtad därtill.

3. *Kellington*, en Stad, ej långt från Tamar, är i jämförelſe med många andra Ståder i detta Landſkap en välbygd Ort, med en artig Kyrka. Deſs förnämſta Värf beſtår uti Ylle-Manufacturer.

4. *Saltaſh*, en tämeligen folkrik Stad vid Tamar, har en Hamn, ſom är beqvåm för Skepp af allehanda ſtorlek. Staden handlar med Malt och Öl, ſamt idkar et vigtigt Oſtronfånge i Strömen, ſamt ſänder jämväl några Skepp på Fiſkfånge til Newfoundland.

5. *Mount Edgcumbe*, et Såteri, tilhörigt Lord Edgcumbe, förtjänar med rätta det berömm, at äga det ädlaſte och härligaſte Läge i England. Spanſka Amiralen, ſom commenderade

rade den ſå kallade oöfvervinnerliga Flottan, och redan i inbillningen hade eröfrat England, utbad ſig därföre af Konung Filip 2, detta Gods ſåſom en belöning för ſina tilkommande Hjeltebragder. Det är belåget på et Berg, vid Inloppet til Hamnen vid Plymouth. Byggnaden är gammal och i Göthiſk ſmak. Deſs Läge har få ſina likar på Jordklotet; man må håpna öfver den omåteliga vidden och mångfaldigheten af Objecterne.

Ifrån Fenſtren bliva ögonen varſe, ſöder ut, et gränſelöſt Haf, ſom får en vilopunct på det vackra Tornet och Fyrbåken på Klippan Eddyſtone, belägen halfannan mil härifrån. Öſterut ſkådar man Ön S. Niclas, ſamt Staden Plymouth, med deſs Fäſtningsvärk och Arſenal. Hamnen är upfyld med Örlogs- och andra Skepp af all ſlags ſtorlek; och otaliga ſmårre Fartyg, ſom beſtändigt fram och återſegla, förändra denna lifliga Scenen alla ögonblick. På Landsſidan öfverſer man en ſtor ſträcka af de frugtbaraſte Nägder, hvareſt Kullar och ſmå Strömar beſtändigt omſkifta. Nedan för Fenſtren beta på en grön Gråsplan Hjortar, Boſkap och allehanda Fjäderfä, hvilket med förenämde ſtora föremål formerar en artig contraſt. Gångarne i Trägården föreſtälla alla deſſa ting, under beſtändigt förändrade ſynepuncter; på et ſtälle ſer man på en gång 7 Torn, genom åfven ſå många ſärſkildta öpningar. Så ſkön och utſigten från Boningsrumen vara må, ſå öfvertraffas han dock vida af den man har

vid Kyrkan, överſt up på Klinten. Huru mildt Climatet här är, kan man däraf ſluta, at Myrten, Yuca ſamt andra Växter från varmare nägder uthärda och blomma i fria luften.

6. *Eaſtlow* och *Weſtlow* äro 2 ſmå Städer, belägne helt nära til hvarandra på bägge ſidor om en Ström vid Havet. Skepp om 50 Läſters drägt kunna här anlägga. Eaſtlow är anſenligare än Weſtlow, men den ſednare har rikare Inbyggare, ſamt beſitter flera Skepp til Sardellefängſt.

7. *Leskard*, en vacker och välbygd Stad, belägen på en Kulle, 1 Mil in i Landet från de föregående. Han är en af de 5 Tennſtäderne i Cornwall, hvilka äga rättighet at ſtämpla Tenn. I anſeende til det angenäma Läget, bo här många Ståndperſoner. De fordna Hertigarne af Cornwall reſiderade ock här. Här finnes en anſenlig vattuledning, en ſtor Kyrka, ſamt et Förſamlingshus för Diſſentienter. Staden håller 5 Årsmarknader med Boſkap, Kläde och Humla, ſamt en Veckomarknad med Stöflar, Skor, Böxor, Handſkar, hvarmed hela den kringliggande nägden förſörjes. Förnämſta Näringsfånget beſtår uti Läder-beredning.

Uti Kullarne norr om Leskard, ſamt på vägen til Launceſton finnas många Tenngruvor, hvilka til en del äro de rikaſte i Cornwall, hvarifrån det i ſtänger ſmälta Tennet bringas til ſtämpling i denna Stad.

8. *Fowey*, en artig men oordentligt bygd

Stad

Stad vid Haver, och en Å af ſamma namn. Han är en Tennſtämpel-Stad, hvareſt Tennet, ſom i ymnighet hitkommer norr och väſter ifrån, ſtämplas. I denna Ort finnas ganſka välmående Köpmän, hvilkas förnämſta handel beſtår uti Sardeller. Hamnen är ganſka beqväm. Inloppet är trångt dock djupt.

9. *Leſtwithiel*, en ringa Stad om 100 Hus, vid ſamma Ström, in i Landet, är jämväl en Tennſtämpel-Stad. Den lilla näring Borgerſkapet idkar, beſtår i Ylle-Manufacturer.

10. *Bodmin*, en Stad om 300 Hus, är belägen midt uti Cornwall mellan 2 Kullar, och njuter en ſund luft. Kyrkan är den ſtörſta i detta Landſkap.

11. *Padſtow*, en tämeligen god Stad på norra Kuſten, vid Havet, med en god Hamn, ſom likväl har ſvårt inlopp. Staden driver handel på Irland, ſamt bland andra varor utförer Schieferſten til taktäckning; men förnämſta näringsfånget beſtår uti Sillfånge.

12. *Truro*, en tämeligen anſenlig Stad, längſt in uti Falmouths Viken, vid 2 ſmå åars ſammanlopp, ſom formera en god Hamn för medelmåttiga Skepp, på andra ſidan om hvilken befinnes et Skeppsvarf. Staden har 3 Kyrkor och en god Kay; Skepp om 75 Läſters drägt kunna upkomma til Staden. Handelen beſtår måſtadelen uti Tenntackors och Kopparmalms utförſel.

13. FALMOUTH, en anſenlig Stad vid en ſtor Hafsvik, ſom formerar en af de bäſta Ham-

nar i Stor-Britannien, så väl i anseende til djupleken och den goda ankarbotnen, som i anseende til säkerheten för alla väder, samt de mångfaldige Bukterne. Staden är välbygd, samt den bästa och rikaste Handelsstad i detta Landskap; han har många egna Skepp. Handelen tiltager dageligen, hvilket til en stor del härrör af de Paketbåtarne, hvilka härifrån afgå så väl til Lisabon och Corunna, som Nord-America och Westindien. Sardelle-fiskeriet är här ibland alla längs utmed Kusten liggande Örter det vigtigaste.

14. *Penryn*, en liten Stad om 300 Hus, belägen vid Falmouths Hafsvik på en Kulle. I anseende til det angenäma Läget bo här många Köpmän, som annars förmodeligen skulle vistas i Falmouth. Förnämsta handeln sker med Sardeller, samt på Newfoundland.

15. *Redruth*, en medelmåttig Stad uti en mager men på Bergvärk rik Nägd, har sin näring af de många Bergsmän här omkring vistas.

16. *Helston*, en tämeligen god Stad, ej långt från Havet, är en Tennstämplings-Stad, och i anseende härtil fragtas åtskilliga Skepp härifrån med Tenn.

17. *Lizard Point*, en hos de Sjöfarande ganska bekant Landtudd, vid Inloppet til Canalen, utgör den sydligaste Orten af Stor-Britannien.

18. *Sanct Ives*, en liten Stad på norra Kusten vid Havet, har en Hamn, men hvilken

ken af ſand är ſå upgrundad, at ej ſvårare Skepp än om 40 Låſters drägt kunna med Floden inlöpa. De Handlande utföra Takſchiefer, ſamt hämta Stenkol från Wales. Sardelleſångſten är vigtig.

19. *Penſance*, en tämeligen folkrik, välbygd och välmående Stad, om 600 Hus, vid en anſenlig Hafsvik kallad Mounts-Bay, driver vigtig Handel, i ſynnerhet med Sardeller. Marken uti detta Hörn af England är ſå rik på Bly, Tenn och Kopparmalm, at man vid Ebbetiden blir på ſtranden varſe, hvareſt Gångarne utgå i Havet.

Et ſtycke från Penſance i Nordoſt ligger *Godolfin*, et i anſeende til ſina rika Tenngruvor berömdt Berg. Den i Hiſtorien bekanta Familien Godolfin förer häraf Titel.

20. *Landsend*, en Landtudd, märkvärdig emedan han är den ytterſta Udde af England emot Wäſter.

Nära härintil finnes Lämningar efter et Druidiſkt Tempel, men hvilket än mindre än Stonehenge i Wiltſhire.

Scilly-Öarne.

Vid pals 8 mil väſter om Landsend är belägen en Samling af ſmå Öar, ſom på Engelſka kallas *Scilly* Öarne, och på Franſyſka *Sorlingues*, de där från gamla tider räknats til detta Landſkap, ſamt til antalet, då man räknar ſmå och ſtora, äro 145. Uti vidd hål-

la

la de tilſammans ej mer än 1½ Qvadrat Mil. De hava ſit namn af Ön *Scilly*, ſom fordom varit den anſenligaſte, men genom Havets våldſamhet blifvit ſå förminſkad, at hon blott utgör en Klippa.

Af deſſa Öar åro 27 de förnämſta, men af dem endaſt 6 bebodde; de öfrige 21 nyttjas til Boſkapsbete. Inbyggarnes antal ſtiger högſt til 1500. Den ſtörſta Ön heter *S. Mary*, hvilken ock år frugtbaraſt af dem alla, ſamt bebos af vid pafs hälften af alla Öarnas folkmängd; har ock en god Hamn. De öfrige betydligare Öar åro *S. Martin*, *Treſco*, *Bryer* och *S. Agnes*. På den ſidſta år en Fyrbåk.

3. *MERCIA.*

Denna Rikets Huvuddel år belägen midt i Landet, mellan 51 gr. 27 min. ſamt 53 gr. 43 min. Latitud. Han gränſar til alla de öfrige 4 Huvuddelarne, nämligen i Norr til Nordangeln, i Öſter til Oſtangeln, i Söder til Weſtſex, och i Wäſter til Wales. Utom deſs ſtöter han med några hörn til Irländſka Sjön, och Briſtoler-Canalen. Han år fyrkantig til Figuren, ſamt bland de ſtörſta af de 5 Huvuddelarne. Uti vidd håller han 347 Qvadr. Mil. De ſtörſta Strömarne åro *Tames*, *Saverne*, *Merſey*, *Trent*, *Welland* och *Ouſe*.

De härtil hörige Landſkaper åro följande 16: *Buckingham*, *Oxford*, *Gloceſter*, *Monmouth*,

mouth, Hereford, Worceſter, Warwick, Northampton, Rutland, Leiceſter, Stafford, Shropſhire, Cheſhire, Darby, Nottingham och *Lincoln.*

Den ſödra och öſtra Delen af denna Province har merendels jämn mark, blandad med låga Kullar, hvilken bär Säd i ymnighet, jämväl finnas på många ſtällen ſköna Betesmarker, hvareſt en myckenhet Får och annan Boſkap finna en rikelig föda. Uti åtſkilliga Nägder växer Frugt til överflöd. Uti våſtra och nordvåſtra Landſkaperne är Märken mera bergagtig; och där finnes Skog, Stenkol, Järn och andra Mineralier; dock finnas här jämväl goda Åkrar och Betesmarker.

Antalet af Städerne är 241, af Förſamlingar 3218, och af Hus vid paſs 330,000. Folkmängden kan ſkattas til 1,700,000, och Landt-Milicen utgör 9260 Man.

1. Landſkapet BUCKS,

Eller ſom det oftaſt kallas *Buckinghamſhire.* Detta Land gränſar til Landſkaperne Northampton, Bedford, Hertford, Middleſex, Berkſhire och Oxford, ſamt är et af de ſmärre, ty det håller ej mer i vidd än 15 Qvadrat Mil. Den ſtörſta Strömen är *Tames*, ſom ſkiljer Landet från Berkſhire, därnäſt *Tame* och *Ouſe.*

Marken beſtår til ſtörre delen af leragtig och kritagtig Jordmån; omkring Chilter-Kullar-

larne år han nog ſtenig, men i allmänhet frugtbar och förträffelig at båra Spanmål. I ſynnerhet år et Diſtrict, kalladt Aylesbury-Dalen, berömdt för ſin feta och frugtbara mark. Man håller honom för den bäſta mark i England; han år af anſenlig vidd, ſamt ſträcker ſig från Oxfordſhire, på bägge ſidor om Tames ända til Bedfordſhire. I anſeende til den feta marken, ſkickar ſig detta Landſkap icke väl til Fåraſkötſel; men deſto bättre til gödande af Får från andra Nägder. Boſkapsſkötſeln år ock anſenlig. Många Åkerfält hava blivit förvandlade til Gråsland, för at göda Boſkap och Får. Vete och Korn årjas i myckenhet af ſådan godhet, at Buckinghams Bröd och Öl har för ſin förträfflighet blivit et National-ordſpråk. Om man undantager Pappers-tilverkningen och Spetſars knypplande, ſå finnas inga Fabriker i Landet; men Pappers-Fabriker finnas näſtan alleſtädes.

Landſkapet innefattar 16 Städer, och 185 Förſamlingar. Folkmängden kan ſkattas til 110,000, och Landt-Militen utgör 500 Man. Det ſänder 14 Ledamöter til Parlamentet. Städerne åro följande: *Buckingham*, *Aylesbury*, *High-Wicomb*, *Marlow*, *Wendover*, *Amerſham*, *Newport-Pagnel*, *Colebrook*, *Stony-Stratford*, *Oulney*, *Beaconsfield*, *Cheſham*, *Risborough*, *Ivingo*, *Winſlow* och *Fenny-Stratford*; däraf de 6 förſta åro Boroughs-Towns, eller Städer, ſom ſända Fullmägtige til Parlamentet. Man märker:

1. Buc-

1. BUCKINGHAM, Landſkapets Huvudſtad, belägen vid Ouſe på en låg Kulle. Staden ſer gammalmodig ut, och har et gammalt förfallit Caſtell. Här tilvärkas mycket Spetſar. Granſkapet af Landtgården Stow, ſom beſtändigt til ſig lockar en myckenhet främmande, förſkaffar Inbyggarne mycken näring. Uti denna nägd åro, vid Ouſe, många Pappersbruk och andra Qvarnar anlagde.

2. *Stow*, en af de vackraſte och berömdaſte Landtgårdar i England, tilhörig Lord Temple. Byggningen är af vacker Architectur, ſamt håller åt Trägårdsſidan 460 alnars längd. Rumen åro prägtigt möblerade, ſamt förſedde med åtſkilliga Målningar af de bäſta Konſtnärer. Men hvad ſom i ſynnerhet ger denna Landtgård företräde, är den prägtiga Trägården. Uti ingen Trägård åro Byggnader talrikare, beſtående af Tempel, Chineſiſka Hus, Eremitager, Grottor, Trollboningar, Triumfbågar, Broar, Badſtugor, Bildſtoder, Obelisker, Colonner, Pyramider, Monumenter, m. m. Det förſta man möter vid inträdet uti Trägården, är en 36 alnars hög Obeliſk uti en åttkantig Vattudamm, ſom formeras af 2 ſammanlöpande Strömar. Trägården håller i vidd circa 250 Tunland.

3. *Stony-Stratford*, en tämeligen folkrik, välbygd och näringsfull Stad, vid Ouſe, har 2 Kyrkor. Utom den näring Staden har af den ſtarka Genomfarten, tilvärkas här jämväl ſköna Spetſar.

4. *New-*

4. *Newport-Pagnel*, en tåmeligen anſenlig och välbygd Stad vid Ouſe, hvars Inbyggare hava god näring af Spetſars och Blonders knypplande. Så väl i denna ſom i föregående Ort hava de bragt ſig ogement vida härutinnan, ſå at deras Spetſar uti intet eftergiva de Brüſſelſka.

5. *Oulney*, en liten Stad längre ned vid meranämde Ström, hvars Inbyggare jämväl idka et vigtigt värf med Spetſars knyppling. Kyrkan har et ſkönt Torn.

6. *Aylesbury*, den ſtörſta och vigtigaſte Staden i detta Landſkap, är angenämt belägen på en Kulle vid Ån Tame, ſamt beſtår af circa 400 Hus. Alla Lifsmedel åro här til godt pris, emedan han rundt omkring omgives af en ganſka frugtbar Dal, ſom bär namn af Staden.

7. *Amerſham*, en liten reguliert anlagd Stad vid ån Coln, beſtår af et par hundrade Hus.

8. *High-Wicomb*, en tåmeligen anſenlig och välbygd Stad vid en ſtor Landsväg.

9. *Marlow*, en tåmeligen anſenlig och näringsfull Stad, angenämt belägen vid Tames; har god näring uraf belägenheten vid denna Ström, ſamt driver handel med Malt, Mjöl, Timmer och andra Landsproducter, hvilka i myckenhet hitbringas, ſamt vidare ſjöledes fortſkaffas til London. För öfrigt finnas i Staden åtſkilliga Manufactur-anſtalter, ſåſom en ſtor Spets-Fabrik, åtſkilliga Qvarnar och Pappersbruk,

en Mäſſings- och Koppar-Hammare, ſamt en Roſ- och Linolja-Präſs.

10. *Eaton*, en artig Köping vid Tames, gent emot Windſor, är bekant för et berömdt Gymnaſium, ſom här är anlagdt til Ungdomens undervisning. Stjuttio fattiga Studerande jämte deras Läromäſtare underhållas och undervisas här gratis; och deſsutom uppehålla ſig här 3 à 400 andra Studerande, ſom af Föräldrarne härſtädes underhållas. Lärobyggnaderne äro anſenlige, och Bibliotheket är näſt dem uti Oxford och Cambridge det talrikaſte och vigtigaſte i England. Emot Tames befinnes en anſenlig Trägård.

2. Landſkapet OXFORD,

Eller *Oxfordſhire*. Detta Landſkap gränſar til Landſkaperne Northampton, Buckingham, Berks, Gloceſter och Warwick, ſamt är et af de mindre, ty det håller ej i vidd mer än $15\frac{1}{2}$ Qvadrat Mil. De ſtörſta Strömar äro *Iſis* och *Tame*, efter hvilkas ſammanlopp den förenade Strömen kallas *Tames*, vidare *Charwell*, ſom faller uti Iſis. Eljeſt bör man anmärka en Canal, *Oxforder-Canalen* kallad, ſom här, til communicationens lättande, är anlagd, hvilken leder från Temſen vid Oxford förbi Banbury, til Coventry, hvarifrån man ſedermera genom nya Canaler kan komma til Leverpool och Hull. Han är $4\frac{1}{2}$ Fot djup, åvantil 28 och nedantil på Botnen 16 fot bred. Deſs

långd år 12 Mil. Uti honom befinnas 40 Slussar, hvardera om 7 Fots fall, samt 45 Broar. Stenkols-Båtarne som färdas så väl på denna Canal, som alla andra Canaler i England, äro 70 Fot långa, åvantil 7 och nedantil 5 fot breda, gå 4 fot djupt, samt bära omkring 10 til 15 Låsters tyngd. För hvarje Låst betalas i Canal-penningar 17 Skillingar 4 runst. per Svensk Mil; men för alt hvad som hörer til culturen endast från 5 til 6 Skill.

Marken i detta Landskap är ganska skiljagtig; hon består utaf et angenämt ombyte af Kullar och Dalar, undantagande på Nordöstra kanten, från Oxford til Bicester, hvarest Landet utgör en Slättmark, som ofta år utsatt för öfverswämningar. Norra Delen består til största delen af en torr Hedemark, som $\frac{1}{2}$ aln under Jordytan består af Bergshällar, så at inter Tråd dår kan fästa djupa Rötter, och följagteligen hindras i sin växt; hvarföre hår ock år sådan brist på Skog, at Veden på många ställen hår i nägden, så väl som i Oxford, säljes efter vigt. Uti Sydöstra Delen af Landskapet finnas tämeligen goda Skogar, men som de ligga i grannskapet af Tames, så föres Veden härifrån måstadelen til London.

Jordmånen år til största delen antingen kritagtig, eller mergelartig, eller ock består den af en swartröd frugtbar jord. Emedan marken genom hela Landskapet år torr och utan moras, så år Luften hårstädes sund. De förnämsta Varorne uti detta Landskap bestå af

Jor-

Jordens Producter, ſåſom allehanda ſlags Säd, Malt och Frugt, Qvaderſten, Gips, Krita, Kalk, Marmor, ſamt åtſkillig ſlags Jord, tjänlig ſå väl uti Medicin, ſom til färjning och polering. Vidare i anſeende til de ſköna Betesmarkerne utaf mycken Boſkap och Får. Egenteliga Manufacturer finnas här icke, utom Sängtäcken, ſom förnämligaſt i Witney tillverkas.

Landſkapet innefattar 15 Städer och 280 Soknar. Folkmängden kan ſkattas til 100,000 och Landt-Milicen utgör 560 Man. Til Parlamentet ſändas 9 Fullmägtige. Städerne äro följande: *Oxford*, *Woodſtock*, *Banbury*, *Henley*, *Burford*, *Whatlington*, *Witney*, *Chipping-Norton*, *Doddington*, *Biceſter*, *Bampton*, *Tame*, *Biſtow*, *Fairford* och *Coleford*, hvaraf endaſt de 3 förſta ſända Ledamöter til Parlamentet. Man märker:

1. Oxford, Lat. *Oxonium*, Landſkapets Huvudſtad, belägen på en liten högd vid Tames, eller ſåſom han här kallas Iſis, där Charwell faller uti honom. Han är omgiven med Ängar och Gravar, ſamt har blott genom påförd Grus erhållit et högre läge. Med Förſtäderne är han vid paſs $\frac{2}{3}$ Fjärdingsväg lång, ſamt även ſå bred; man kan gå omkring honom på $\frac{3}{4}$ time. De ſlåſta Gatorne äro krokiga och trånga, men äro i nyare tider vackert ſtenlagde.

Hvad ſom i ſynnerhet gör denna Stad märkvärdig, är det här befindteliga Univerſi-

tet. De Byggnader som höra därtil, ligga strödde midt uti Staden, mellan de öfrige Husen, hvilkas antal stiger til 1800; samt intaga $\frac{1}{3}$ af Staden; men emedan desse Academie-Byggnader äro til större delen ansenlige, så blir dock Oxford städse en af de vackraste Städer i England. Staden sänder 2 Fullmägtige til Parlamentet, och äfvenså Academien för sin räkning 2. Dess förnämsta Handelsvärf består uti at sända Malt sjöledes til London. Han njuter samma Privilegier som London, och är genom hela England fri för all slags Tull.

Den förnämsta Gatan är *High Street*, som löper midt genom Staden; vid denna ligga de bästa Kyrkorne och Collegierne. I nyare tider har Staden blivit mycket förskönad, bland annat medelst et stort och vackert Torg om 175 alnars längd, samt en Bro öfver Charwell, som är af rätt vacker Architectur, består af 20 Walfbågar, samt håller 280 alnar i längd. Öfver Isis äro ock 2 Stenbroar anlagde. Staden är säte för en Biskop, äger 13 Kyrkor, samt består af äfven så många små Församlingar. Af dessa Kyrkor äro endast 4 märkvärdige: *Allhelgons* Kyrkan, hvilken i anseende til Architecturen är den vackraste; hon är upförd af vit huggen Sten, samt både innan och utantil förfedd med Corintiska Pilastrar.; Taket innantil är af vackert Stuckatur-arbete, och det yttre Taket är omgivit utaf en Sten-Baluströde; hon är ock förfedd med et prydligt Torn. *S. Peters* Kyrkan är ock en vacker ny Byggnad, upp-

upförd af vit ſten. *S. Johan* är en regulier och anſenlig Göthiſk Byggnad. *S. Maria* är Univerſitets-Kyrkan, dåreſt alla til Academien hörande Perſoner biviſta Gudstjänſten.

Man vil nu betragta Univerſitetet. Där vid befinnas 22 Profeſſorer, däraf 2 uti Theologien, 2 uti Lagfarenheten, 1 uti Medicin, 1 uti Anatomien, 1 uti Hebräiſka Språket, 2 uti Arabiſkan, 1 uti Grekiſkan, 1 uti de moderna Språken, 1 uti Moralen, 1 uti Hiſtorien, 1 uti Poeſien, 1 uti Botaniken, 1 uti Fyſiken, 1 uti Geometrien, 1 uti Aſtronomien, 2 Bibliothekarier, 1 Upſyningsman öfver Muſeum, och 1 Director vid Muſiken. Alla deſſa Profeſſorer äro ſkyldige at hålla offenteliga Förelåsningar uti de publika Lärosalarne; men deſsutom njuta Studenterne privat Information uti Collegierne af de därvarande Föreſtåndare och Ledamöter. Univerſitetet ſtyres af 1 Canceller, 1 Öfver-Domare, 1 vice Canceller och 2 Rectorer. Man räknar antalet af de Lärare och Studenter, ſom underhållas och underviſas på Academiens bekoſtnad til vid pass 1000; men deſsutom befinnas här 2000 Studenter, ſom ſtudera på egen bekoſtnad; utom en myckenhet Under-betjäning i Collegierne. Deſſa Collegier äro inalles 20, hvart och et af dem ſtyres af 1 Maſter eller Föreſtåndare, ſamt beſtår af et antal Fellows eller Ledamöter ſamt Studenter, hvilka alla här njuta fri boning, koſt och undervisning. Deſsutom finnas här 5 Haller eller Herbergen, hvareſt Studenter bo,

ſamt njuta koſt och undervisning, men för egna medel. Flåſta delen af deſſa Collegier åro ſtåteliga Byggnadar.

Af de til Academien hörande Byggnader och anſtalter märkes: *The Public School*, hvareſt befinnas Auditorierne, Bibliotheket och andra märkvärdigheter, Byggnaden utgör en fyrkant; hvaraf Huvudſidan håller 90 alnar i längd. Bibliotheket, ſom kallas det *Bodlejanſka*, är ogement talrikt och vigtigt; det är mera förſedt med gamla än nyare Vårk, ſamt excellerar i ſynnerhet i koſtbara Handſkrifter; Målnings-Galeriet är anſenligt; där ſer man förnämligaſt Bilder af Konungar, höga Perſoner och lärde Män, ſom gjort ſig af Academien förtjänte; en ſamling af Antiker, låſom Statuer, Buſter; Basreliefs finnas ock här: *Sheldoniſka Theatern*, en vacker Byggnad, ſom endaſt brukas til Academiſka högtidligheter: *Aſhmoleanſka Muſeum*, ſom innefattar en artig ſamling af Naturalier, Mynt och Manuſcripter: *Clarendons Tryckeri*, en vacker Byggnad: Det nya prågtiga *Ratcliffſka Bibliotheket*: Det *nya Obſervatorium*: *Botaniſka Trdgården*, hvarvid befinnes et Botaniſkt Bibliothek. Utaf Collegierne är *Chriſtchurch-Collegium* det ſtörſta och berömdaſte, emedan det tillika är Biſkopens Såte, och Capellet deſs Domkyrka. Detta Collegium beſitter det talrikaſte Bibliotheket, och den båſta Myntſamlingen af alla, ſamt en förträffelig ſamling af Målningar, förfärdigade af de berömdaſte Konſtnärer.

2 *Tame*,

2. *Tame*, en liten Stad, angenämt belägen på en Kulle, vid ån af ſamma namn.

3. *Henley*, en tämeligen välbygd och näringsrull Stad, vid Tames, hvars Inbyggare til ſtörre delen beſtå af Måltare, Mjölhandlare och Skeppare. Spanmålshandelen är ſå vigtig, at ofta på en enda Torgdag här ſäljas 300 Laſs Malt och annan Spanmål. Förnämſta Handelen drives på London med Korn och Malt. Tames är här farbar för tämeligen ſtora Barker. Utom Soknekyrkan finnas här 2 Förſamlingshus, et för Independenter, och et för Qvåkare.

4. *Woodſtock*, en liten artig Stad, hvareſt fint Stålarbete i myckenhet tilvärkas.

Nära härintil ligger *Blenheim*, et prägtigt Palats, ſom Engelſka Nationen låtit bygga och ſkänkt til Hertigen af Marlborough, ſåſom åminnelſe för den ſeger han vid Blindheim i Schwaben vann öfver Franſoſerne år 1705. Fronten af Palatſet från den ena Flygeln til den andra är 175 alnar bred. Taket har en Baluſtrade, ſom är beſatt med Statuer. Rumen åro prägtigt möblerade, ſamt förſedde med härliga Målningar af berömde Konſtnärer, ſåſom Titian, Paul Veroneſe, Rubens m. fl. Biblioteket utgör et prägtigt 90 alnars långt Galerie, förſedt med Marmor-Colonner och Pilaſtrar af Doriſk ordning. Det beſtår af circa 24,000 Band, ſamt ſkattas för en af de bäſta privata Bokſamlingar i England. Trägår-

den och Djurgården där utanom åro förträffelige.

5. *Witney*, en tämelig Stad vid ån Windrush, ligger lågt och sumpigt. Han är berömd för sina Ylle-Fabriker, däreft de bästa och finaste Ylletäcken, Blankets kallade, tillverkas; utomdess förfärdigas här Fristäcken, Rugs, samt et slags Ylletyger, Duffels kallade, hvilka sändas til America, samt även nyttjas i England om Vintren til Överrockar. Man räknar här omkring 150 Väfstolar, som sysselsätta 3000 Arbetare. Här bo jämväl många Bundtmakare.

6. *Bampton*, en liten Stad ej långt från Isis, är rygtbar, såsom hållande den största Marknad i England med Bundtmakare- och Hanskmakare-arbeten.

7. *Burford*, en liten Stad vid Windrusch, har Ylle-Manufacturer, samt är rygtbar för de många och vackra Sadlar här förfärdigas.

8. *Heythrop*, en prägtig Landtgård, tillhörig Greven af Shrewsbury. Trägårdarne åro med mycken smak anlagde; den ena angenäma Scenen följer på den andra; Konsten är här så lyckligen gömd, at man knapt märker hvarest han räckt Naturen en hjelpsam hand.

9. *Banbury*, en tämeligen ansenlig och vigtig Stad, belägen vid Charvell, uti en angenäm och fruktbar nägd. Vid den förbiflytande Strömen finnas ogement feta Ängar. I anseende til den starka Boskapsskötseln drives

et

et anſenligt värf med Oſt-tilvärkning, ſamt handel därmed.

3. Landſkapet GLOCESTER,

Eller *Glocesterſhire.* Detta Landſkap gränſar til Landſkaperne Worceſter, Warwick, Oxford, Wilts, Sommerſet, Monmouth och Hereford, ſamt är et af de medelmåttiga; det håller i vidd 32 Qvadrat Mil. Den ſtörſta Strömmen är *Saverne*, hvilken kommer från Worceſterſhire, flyter midt genom Landet, ſamt faller ut i Briſtoler-Canalen. Han är ſegelbar ända up til Shrewsbury i Shropſhire, och ända til Tewkesbury i detta Landſkap ſpörjes Ebb och Flod. Från Newnham ända tils han förenar ſig med Briſtoler-Canalen är han ſå bred, at han liknar en Hafsvik. De öfrige Strömar af betydenhet äro *Wye*, ſom ſkiljer detta Landſkap från Hereford och Monmouth, *Stroud*, ſamt de bägge *Avons*, hvaraf den öfra kommer från Worceſterſhire, och den nedra ſkiljer Landſkapet från Sommerſet. Temſen har ock här ſit urſprung under namn af *Iſis*, men *Churne* är rätta Huvudſtrömen til Temſen.

I anſeende til Markens beſkaffenhet kan man indela detta Landſkap uti 3 Delar, nämligen den Höglåndta, öſterut, omkring Kullarne Cotswold-Downs, hvareſt Luften är ſkarp, och Vintern långvarig. Denna Landſträcka ſkickar ſig förträffeligen til Fåraſkötſel, ſamt är berömd för den ſtora myckenhet Får här

näras, hvilkas Ull ſkattas för den finaſte i England. Medlerſta Delen af detta Landſkap inbegriper en Dal på bägge ſidor om Saverne och Shoud, hvilken njuter et varmt Climat, ſamt har en härlig och frugtbar Mark, tjänlig at bära all ſlags Säd och Frukt, ſamt har ſkönt Bete för Boſkap; och detta är den nägd, hvareſt den ſmakliga Oſten, Gloceſter-Oſt kallad, tilvärkas. Utaf den myckna Frukt här växer tilredes Cider i ymnighet. Tredje Delen af Landet ligger på väſtra ſidan om Saverne, ſamt är ſkogrik; han innefattar den anſenliga Skogen *Dean*, hvilken håller 24,000 Tunland i vidd, tilhörer Kronan, ſamt har förträffeliga Ekar til Skeppsbyggeri; men de här och där anlagda Järnvärken hava gjort honom ganſka tunn. Bergen härſtädes äro fulle af Järnmalm. Emot gränſen til Sommerſet finnas ſköna Kalkſtensbrott.

De förnämſta Producterne från detta Landſkap beſtå uti Spanmål, Ull, Cider, Fläſk, Oſt, Lax, Timmer och Järn. I anſeende til den myckenhet Får och den fina Ull här finnes, äro Klädes-Manufacturerne i ſådant flor, at årligen tilvärkas 50,000 Stycken Kläde, hvaraf hvart och et, öfverhuvud räknadt, är värdt 46 Riksd., ſom gör en Summa af 2 Millioner Riksdaler.

Landſkapet innefattar 27 Städer och 280 Förſamlingar. Folkmängden ſkattas til 160,000, och Landt-Milicen utgör 960 Man. Til Parlamentet ſändas 8 Fullmägtige. Städerne äro föl-

följande: *Glocester*, *Cirencester*, *Tewksbury*, *Blackley*, *Durſley*, *Cambden*, *Newnham*, *Stroud*, *Cheltenham*, *Lechlade*, *Marſhfield*, *Colſord*, *Dean*, *Fairfold*, *Hampton*, *Northleech*, *Newent*, *Morton*, *Sudbury*, *Painswick*, *Stow*, *Stanley*, *Tedbury*, *Hickware*, *Thornbury*, *Winchcomb* och *Wotton*; hvaraf endaſt de 3 förſta ſända Ledamöter til Parlamentet. Man märker:

1. GLOCESTER, Huvudſtaden i detta Landſkaps har en ſund och angenäm belägenhet vid ſluttningen af en Kulle mot Saverne. Han är tämeligen ſtor och folkrik, ſamt har långt ifrån, i anſeende til de många Tornen, et vackert utſeende, men når man kommer härin, finner man honom icke vara ſynnerligen välbygd. Staden är Säte för en Biſkop, ſamt har 1 Domkyrka och 9 Soknekyrkor, utom åtſkilliga Tempel för Diſſentienterne. Domkyrkan är en prägtig Gôtiſk Byggnad, med et ſtort och prydligt Torn, ſom i ſin ſort räknas för det vackraſte och konſtigaſt bygda i England. Staden är en Sjöhamn, ſamt har en vacker Kay och et Skeppsvarf vid Savernes Strand, och ſtora Skepp kunna anlända ända up til Kayen. Fordom har Handelen varit ganſka vigtig, men ſedan Briſtol börjat ſvinga ſig ſå högt up, har denna mycket aftagit; dock idkar han ännu, förmedelſt Saverne, et tämeligen anſenligt Handelsvärf med Städerne Briſtol och Shrewsbury. Nuförtiden är Nål-tilvärkningen en af de förnämſta Manufacturerne;

ne; denſama ſyſſelſätter vid paſs 400 Perſoner. Här finnas jämväl några Glashyttor.

2. *Newnham*, en liten Stad vid Saverne, längre ned mot ämynnet. Här finnas de äldſta Glashyttor i England.

3. *Dean*, en Stad, i hvars grannſkap finnas rika Järngruvor; och åtſkilliga Masugnar ſamt Hammarſmedjor äro til deſs bearbetande här och där i nägden anlägde. I Staden tillvärkas mycket Nålar, ſamt drives god handel med denna vara. Af denna Stad har den anſenliga Skogen Dean-Forreſt ſit namn.

4. *Newent*, en medelmåttig Stad, vid en liten å, ſom är farbar för Båtar.

5. *Tewksbury*, en tämeligen anſenlig och vacker Stad vid Saverne, där öfra Avon faller i honom, på gränſen til Worceſterſhire. Inbyggarne nära ſig af Ylle-Manufacturer, ſamt tilvärkande af Bomullsſtrumpor; de tilreda jämväl mycket Malt, ſamt driva med deſſa varor en fördelagtig handel. Stadskyrkan är ſtor och vacker. Communion-Bordet därſtädes beſtår af et enda ſtycke Marmor, 7 alnar långt och 2 alnar bredt.

6. *Cheltenham*, en medelmåttig Stad med 500 Hus, driver god handel med Malt.

7. *Winſcomb*, en medelmåttig Stad med 300 Hus, vid en ſtor Landsväg.

8. *Cambden*, en liten Stad längſt i norr, har god näring af Bomulls-Strumpe-tilvärkning.

9. *Stow*, en liten Stad, på gränſen til Oxford-

Oxfordſhire, har på ſina Årsmarknader god handel med Oſt, Humla och Får.

10. *Fairford*, en ringa Stad, hvilken endaſt är märkvärdig för ſin ſtora och vackra Kyrka, hvilken i anſeende til ſina 28 prägtigt målade Fenſter, ſom äro målade af den berömde Konſtnären Albrecht Dürer, öfvertråffar alla andra Kyrkor i England. Kyrkotornet är ganſka vackert.

11. *Lechlade*, en tämeligen folkrik och näringsfull Stad, vid Strömarne Colns och Lechs ſammanflytande med Tames, hvarigenom denna blir ſå vatturik, at han numera är farbar för ſtora Barker, hvarmedelſt Inbyggarne ſända til London Oſt, Smör och andra varor.

12. *Cirenceſter*, en tämeligen folkrik Stad vid ån Churn, bebos af många Klädeshandlare och Fabrikanter. Hvarje vecka hålles en anſenlig Ullmarknad, och man ſäger at årligen hitbringas öfver 5000 Säckar Ull från Landſkaperne Lincoln, Northampton och Leiceſter, hvareſt inga Manufacturer finnas, ſamt här upköpas af Klädeshandlare från Wilts- och Gloceſterſhires.

13. *Painswick*, en Stad belägen uti den ſundaſte nägden af Landſkapet; har goda Klädes-Fabriker.

14. *Stroud*, en Stad belägen vid ån af ſamma namn, är berömd för ſina vigtiga Klädes-Manufacturer. Ån Stroud, ſom är farbar gjord från denne Stad ända til Saverne, har den egenſkapen, at deſs vatn tilvägabringar en ſkön-

ſkönare och fullkomligare Skarlakans-färg än något annat vatn i England. Hon driver jämväl många Walkvärk. Stroud är därföre en blomſtrande och folkrik Ort.

15. *Tetbury*, en Stad, angenämt belägen på en Kulle, är en anſenlig, välbygd, ſamt i anſeende til ſina Klädes-Fabriker en folkrik Ort. Han driver jämväl ſtark handel med Ull, Oſt och andra Victualier.

16. *Chipping-Sodbury*, en Stad, hvilken är en af de Orter i England, ſom driver ſtarkaſte Handelen med Oſt.

17. *Marſhfield*, en Stad på gränſen til Wiltſhire; har Ylle-Manufacturer, ſamt driver god handel ſå väl med deſſa Varor, ſom med Malt.

4. Landſkapet MONMOUTH,

Eller *Monmouthſhire*. Detta Landſkap omgives af Landſkaperne Hereford och Glocester, ſamt Glamorgan och Brecknock uti Wales. Det är et af de minſta i England; uti vidd håller det $10\frac{1}{2}$ Qvadrat Mil. De ſtörſta Strömarne äro *Saverne*, *Wye* och *Uſk*. Deſutom finnas här flera ſmärre.

Marken är ganſka ſkiljagtig. Väſtra Delen har många Berg, och den öſtra anſenliga Skogar. Eljeſt är marken fruktbar. Kullarne hava godt bete för Får och Getter, och Dalarne bära mycken Spanmål och Hö. Stenkol finnes i ſådan ymnighet, at Bränſle här är til billi-

billigare pris ån på något annat ſtälle i England. En Häſtladdning koſtar vid Gruvan endaſt 20 runſt. Inbyggarne äro goda Landthushållare. Kalkgödning är här ſå bruklig, och Kalkſten finnes til ſådan myckenhet, at man vid näſtan hvarje Gård finner en Kalkugn, hvaruti Husbonden ſjelf bränner ſå mycken Kalk han behöver.

Detta Landſkap hörde i fordom dagar til Wales, men i Carl 2 tid blef det därifrån ſkildt, och lagt til det öfriga England. Inbyggarne, i ſynnerhet uti våſtra delen af Landet, hava mer likhet med Walliſerne ån med Engländarne. På många ſtällen talas ock både Walliſka och Engelſka. Landets förnämſta Manufacturer beſtå uti Flanells-tilvärkning. Handelen är icke vigtig, fäſtän de farbara Strömarne härtil erbjuda den bequämaſte lägenhet. En ledſam omſtändighet är at ſunnanvinden driver ſå mycken ſand emot Kuſten, hvaraf Sandbankar upkomma, ſom göra Sjöfarten oſäker och farlig.

Landſkapet innefattar 7 Städer och 127 Förſamlingar. Folkmängden kan ſkattas til 35,000, och Landt-Milicen utgör 240 Man. Til Parlamentet ſändas 3 Deputerade. Städerne äro följande: *Monmouth*, *Abergaveny*, *Caerleon*, *Chepſtow*, *Newport*, *Pontpool* och *Uſk*, hvaraf endaſt den förſta ſänder 1 Fullmägtig til Parlamentet.

1. Monmouth, Landſkapets Huvudſtad, belägen vid Elven Wye, där ån Monow fal-

ler

ler i honom, är tämeligen anſenlig och väl bygd, ſamt driver god handel på Briſtol.

2. *Chepſtow*, en Stad belägen vid Wyes utlopp i Saverne, är en folkrik och näringsfull Ort, ſamt medelpuncten för alla de Orters Handel, ſom ligga vid åarne Wye och Lug i Herefordſhire. Han är ock en Sjöhamn, och ſtora Laſtſkepp kunna upkomma ända til Kayen.

3. *Perſfield*, en prägtig Landtgård, hvilken i anſeende til ſit Romantiſka läge och härliga utſigter utmärker ſig framför de flåſta Landtgårdar i England.

4. *Newport*, en Stad vid ån Uſk, ej långt från deſs utlopp i Briſtoler-Canalen, har en tämeligen god Hamn, och dock är handelen här icke ſynnerligen vigtig.

5. *Pontpool*, en liten Stad, ſom likväl är märkvärdig för de myckna Järnvaror här tilvärkas, ſamt för ſina Qvarnar och Järnhamrar.

6. *Abergaveny*, en tämeligen anſenlig och folkrik ſamt med Murar omgiven Stad vid Uſk, är ſå väl i anſeende til ſtora Landsvägen, ſom löper härigenom från Wales til det öfriga England, ſom i anſeende til ſin handel med Flaneller, hvilka uti den kringliggande Nägden i myckenhet tilvärkas, en näringsfull Ort.

6. Land-

5. Landſkapet HEREFORD,

Eller *Herefordſhire.* Detta omgives af Landſkaperne Shropſhire, Worceſter, Glocester, Monmouth, ſamt Brecknock och Rådnor. Det är et af de mindre Landſkaper; det håller i vidd 15 Qvadr. Mil. De ſtörſta Strömarne äro *Wye* och *Lug*.

Luften är ſund, fastän icke ſå mild, ſom uti många andra, emedan Grannſkapet af Walliſiſka Bergen gör den något ſkarp. Marken är förträffelig, i ſynnerhet finnas ogement fruktbara Dalar; Åkerbruk och Boſkapsſkötſel äro därföre i blomſtrande tilſtånd. Wete och Korn årjas i ymnighet; Öler ſom brygges af det ſednare är bättre til ſmaken än något annat i England. Överalt finnas Åpleſkogar i ſtörſta överflöd. Den däraf tilredda Cider hålles för den bäſta i England; i anſeende til ſin godhet ſändes han landvägen til London. De härliga Betesmarkerne göra at Ullen är förträffelig; i ſynnerhet hålles den Ull, ſom fås omkring Lemſter och Vigmore, ſamt uti den för ſin härliga jordmån ſå kallade Gyldene Dalen, långs ummed Stränderne af ån Dore, för den finaſte i England. Den feta marken frambringar jämväl ſköna Humla. På ſkog är icke heller någon briſt. Här finnes jämväl Snäppor och annan ſlags vild Fogel; likaledes mycken Vildbråd, förnämligaſt Rådjur. Strömarne äro merendels fiſkrika, i ſynnerhet vankas ganſka ſköna Lax uti Wye. Med få ord: detta Landſkap är

et af de fruktbaraſte i England, ſom i ymnighet frambringar det ſom hörer til Minniſkjans uppehälle. Inbyggarne äga berömt at vara ſkicklige Landthushällare. Af hvad anförd är kan man ſluta, at Landets Handel ſker med deſs Producter, nämligen Spannmål, Ull och Cider. Förnämſta Manufacturerne beſtå uti groft Kläde, Handſkar och Hattar. Af Mineralier finnes här mörkbrun Marmor.

Landſkapet innefattar 8 Städer och 176 Förſamlingar. Folkmängden kan ſkattas til 80,000; och Landt-Milicen utgör 480 Man. Til Parlamentet ſändas 8 Deputerade. Städerne äro följande: *Hereford*, *Leominſter*, *Webly*, *Bromyard*, *Kyneton*, *Ledbury*, *Pembridge* och *Roſs*, hvaraf endaſt de 3 förſta ſända Fullmägtige til Parlamentet. Här märkes:

1. HEREFORD, Landſkapets Huvudſtad, belägen vid Wye, är tämeligen ſtor til omkretſen, och den ſtörſta af alla Städer, ſom ligga väſter om Saverne, men icke ſtarkt bebodd, med merendels däliga Hus och ſmutſiga Gator. Han är ſäte för en Biſkop. Domkyrkan är en anſenlig Byggnad. Inbyggarne hava föga vigtige värf, emedan deras Manufacturer endaſt beſtå uti Sämſkinn och annan Läderberedning.

2. *Leominſter* eller *Lemſter*, en tämeligen anſenlig och folkrik Stad, belägen uti en ovanligt fet och fruktbar Dal vid ån Lug, har god näring, ſå väl förmedelſt den ſtora Landsvägen ſom löper härigenom, ſom genom ſin ſtarka Ullhandel. Här bo jämväl en mycken-

het

het Garvare och Hattmakare. Ullen ſom fås och Vetet ſom växer här i nägden ſkattas för de bäſta i England. Korn och Lin trivas här jämväl förträffeligen.

3. *Webly*, en Stad, är berömd för ſit ſköna Öl

4. *Pembridge*, en Stad vid ån Arow, är bekant för ſina goda Klädes-Fabriker.

5. *Kyneton*, en tämeligen god Stad, ſom mäſtadelen beboſ af Klädesvåvare, hvilka tilvärka ſmala Kläden.

6. *Roſs*, en vacker och näringsfull Stad, vid Wye, beſtår af 300 Hus. Den här tilvärkade Cider förſändes i myckenhet härifrån; och utom deſs driva Inbyggarne handel med Järnvaror.

7. *Ledbury*, en Stad, belägen uti en fet nägd. Här bo många Klädes-Manufacturiſter.

8. *Bromyard*, en Stad, liggande midt uti en nägd, full af ſköna Frugt-Trägärdar.

6. Landſkapet WORCESTER,

Eller *Worceſterſhire*. Detta omgives af Landſkaperne Stafford, Warwick, Gloceſter, Hereford- och Shropſhire. Det är et af de minſta, ty det håller ej mer i vidd än 12 Qvadrat Mil. Uti hela Landſkapet är Luften ganſka ſund och angenäm, emedan man ingenſtädes finner moras eller ſtillaſtående vatn; däremot givas här deſto flera anſenliga Strömar. *Saverne* delar det näſtan i 2 lika delar från

nort til söder, *Avon* vatnar hela södra delen; och i andra nägder flyta *Temb* och *Stour*; at förtiga de smärre Strömarne. Marken är rik på Sädesfält och Betesplatser; Kullarne nära et stort antal Fårahjordar; och Dalarne äro fruktbare på Sid och Gräs. Landets förnämsta Product är Säd, som i ymnighet växer i alla nägder; men i synnerhet är Dalen vid Elham för sin fruktbarhet på Spannmål så berömd, at man kallar honom Landskapets Sädesbinge. Vid åbräddarne finnas härliga Betesmarker för Boskap, hvadan ock skönt Smör samt Ost där i myckenhet tilvärkas. Äpplen och Päron växa i ymnighet allestädes; af de förra tilvärkas Cider, och af de sednare Must, som är vida berömd, och i godhet föga efterger Champagne-Win. Skogarne äro nästan aldeles utödde, men denna brist ersättes rikeligen genom Stenkol, hvilka finnes til en del i Landet, och dels hitskeffas från Staffordshire. Humla växer i öfverflöd, och dess plantering är här bragt til stor fullkomlighet. Strömarne hava ymnighet af Fisk. På röd och blå Mergel, tjänlig at göda åkrar med, är ingen brist. Men i synnerhet är detta Landskap berömdt för sina rika Saltkällor, hvaraf de vid Droitwich och Upwich äro de förnämsta.

Landets Fabriker bestå förnämligast i Kläde, Handskar, Strumpor och Glas. Handelen med dessa Varor, jämte Salt, Humla, Spannmål och Ost, giva mycken lifslighet åt Inbyggar-

garnes vårt, ſom förmedelſt transporten på Saverne och Avon ogement lättas.

Landſkapet innefattar 12 Städer och 152 Förſamlingar. Folkmängden kan ſkattas til 100,000, och Landt-Milicen utgör 560 Man. Til Parlamentet ſändas 9 Fullmägtige. Städerne åro följande: *Worceſter*, *Eveſham*, *Droitwich*, *Bewdley*, *Stowbridge*, *Kidderminſter*, *Dudley*, *Bromsgrove*, *Perſhore*, *Tidbury*, *Upton* och *Shipton*; däraf de 3 förſta ſända hvar ſina 2, och den fjärde 1 Ledamot til Parlamentet. Man märker:

1. Worcester, Lat. *Vigornia*, Landſkapets Huvudſtad, angenämt belägen vid ſluttningen af en liten Kulle, vid öſtra brädden af Saverne, är anſenlig, folkrik och välbygd, ſamt en af de artigaſte i Stor-Britannien. Han har breda och väl ſtenlagda Gator, och de allmänna Byggnaderne hâva et vackert utſeende. Inbyggarnes antal ſkattas til 25,000. Vid Saverne är en Kay anlagd, ſåſom Hamn för Barker. Staden är ſäte för en Biſkop. Utom Domkyrkan finnes här 9 Kyrkor uti ſjelva Staden, och 3 uti Förſtäderne, inalles 12 Soknekyrkor. Domkyrkan är en ſtor, dock icke prydlig Götiſk Byggnad. Rådhuſet är rätt vackert. Denne Stadens blomſtrande tilſtånd har dårföre at tilſkriva ſit läge vid den anſenliga och ſegelbara Strömen Saverne, ſamt Manufacturerne af Kläde, Handſkar, Mattor, Krusflor, Nålar, m. m. Til de märkvärdigaſte Fabriker hörer Fabriken af Sten-Porcellin,

I nyare tider har en myckenhet välmående Familier bosatt sig i denna Stad.

2. *Droitwich*, en Stad vid ån Salwarn, med vid pass 40 Hus, har sin mästa näring af de här befintliga skönа Saltvärk, som lämna et rent och vitt Salt i sådan ymnighet, at afgiften därå à 40 Sv. Skill. per Scheffel, årligen renderar Kronan 200,000 Riksdaler.

3. *Bromsgrove*, en Stad om 400 Hus, har goda Ylle- och förnämligast Linne-Manufacturer.

4. *Kidderminster*, en ansenlig, välbebodd och näring-full Stad vid ån Stour, tillager ständigt i välmåga, i anseende til sina många Ylle-Fabriker. Man räknar här öfver 1000 Väfstolar, de där tilvärka dels Halfylle-Tyg, Linsey-Woolsey kallade, dels Täcken och Mattor.

5. *Stourbridge*, en i anseende til sina Manufacturer välbebodd och näringsfull Stad. Här finnas 12 Glashyttor, hvareft tilvärkas ej allenast även så skönt Flintglas som i London, utan jämväl färgat Glas. Järnvärken äro och talrike. De förnämsta Yllevaror, som Inbyggarne tilvärka, äro fina Frisklåden. Uti Granskapet upgräves en til Smältdeglar förträffelig Lera; och emedan denna Lera ingen annorstädes finnes af sådan godhet, så förskrifvas Deglar härifrån kring hela Landet.

6. Ej långt ärifrån ligger Soknen *Hales Owen*, och däruti Landtgården *Leasowes*, hvilken i anseende til sin Parks härliga anläggning och oefterapeliga fägring är öfver hela England berömd.

berömd. Denne Gård beſökes hopetals af alla reſande Engelsmän, ſamt bepriſas ſåſom et mönſter af den förſkönade Naturen. Anläggaren härtil var Poeten *Shenſtone*, en Man af godt genie och ovanligt fin ſmak. Man bör betrakta Leaſowes ſåſom en blott Landtgård, ſom ej får hava något af en Parks eller Trägårds ſtil. Hela ſkönheten af denna värkeligen Arcadiſka Landtboning beſtår i deſs enfald. Denna år alleſtädes ſå bibehållen i ſin renhet, och alt ſken af konſt ſå ſorgfälligt dåld, at en Kännare ſjelf icke vet hvareſt han räckt Naturen en hjelpſam hand, faſtän det fordrats mycket arbete, koſtnad och flit at tilvåga bringa ſå många retande ſkönheter. Vidlyftigheten förbjuder at ingå uti ſpeciel beſkrifning härom.

7. *Hagley* är en annan Landtgård, ej långt härifrån, ſom, för den ſmak hvarmed han är anlagd ſamt ſkötning, hörer til en af de märkvärdigaſte i England.

8. *Bewdley*, en Stad, vid ſluttningen af en Kulle emot Savern. Inbyggarne nära ſig förnämligaſt med tilvärkning af Ylle-Möſſor, ſådane ſom Matroſer plåga bruka. Utom deſs ger Savern ſigenhet til en tämelig handel med Säd, Malt, Humla och Läder; ja denna Stad har funnit utväg at tilvinna ſig näſtan hela handelen mellan Shropſhire och Briſtol; han är ſåledes en folkrik, blomſtrande Ort.

9. *Eveſham*, i allmänhet Elham kallad, en Stad vid ån Avon, har en anſenlig Strump-Manufactur. Dalen ſom ligger omkring Strö-

men, och bär namn af Staden, är en af de fruktbaraſte nägder i England.

10. *Perſhore*, en artig Stad vid Avon, i hvars grannſkap växer mycket Päron.

11. *Upton*, en Stad vid Savern, med en Kay för Barker.

7. Landſkapet WARWICK,

Eller *Warwickſhire*. Detta Landſkap är beläget midt uti England, ſamt omgives af Landſkaperne Leiceſter, Northampton, Oxford, Worceſter och Stafford. Det är et af de ſmärre; deſs vidd är 23 Qvadrat Mil. Hela Landſkapet är af Åar och Bäckar väl vatnadt, ſå at näſtan ingen Ort finnes, ſom därpå har briſt. De ſtörſta Strömarne äro *Avon*, ſom flyter midt genom hela Lande. åt Savern, och blir vid Staden Warwick farbar för. ſmå Barker, ſamt *Tame*, ſom har ſit utlopp i Trent.

Man bör ej underlåta at jämväl anföra något om 2:ne Canaler, ſom til communicationens befrämjande här äro anlagde. 1:o *Coventry-Canalen*, hvilken är en fortſättning af den förut nämde Oxforder-Canalen, leder från Coventry til Lichtfield och Bromley. Han är $5\frac{1}{3}$ Mil lång; ſtrax vid Coventry och vidare vid Bedworth har han 2 grenar, ſom leda til rika Kolgruvor; han löper från Coventry, Nuneaton förbi, längs utmed Strömen Anker til Tamworth, hvareſt han medelſt 12 Sluſſar faller 98 Fot ned, paſſerar förmedelſt en betäckt var-

vattuledning öfver Tame, löper vidare förbi Litchfield til Bromley, dåreſt han förenar ſig med Canalen mellan Trent och Merſey. Han har 2 märkvärdiga ſtållen, det ena vid Brinklow, vid paſs 1 Mil från Coventry, dåreſt han til en längd af 377 Fot, medelſt en vattuledning föres öfver en lägd, ſamt beſtår af 12 Bågar af 20 Fots ſpånning. Det andra ſtället är vid Fenny-compton, hvareſt han til 1800 alnars längd går under jorden. 2:o *Birminghamer-Canalen*, ſom leder från Birmingham åt Stafford; och hvarom mera, då detta Landſkap beſkrives. Deſs förſta nytta är den lätta Transporten af de många i Birmingham fabricerade Varor, ſamt Stenkol, hvilka innan deſs anläggning voro ganſka dyre i Birmingham.

Hvad markens beſkaffenhet beträffar, få delade man Landet fordom uti 2 Delar: Skogslandet och Åkerlandet; men ſedan Skogarne blivit utrotade, och Landet förvandladt til en frugtbar mark, få är hela Warwickſhire numera et härligt Land, ſom i öfverflöd bär Säd och Gräs, ſamt har ymnighet af Boſkap, Smör och Oſt, och med den ſiſta varan drives ſtark handel. De förnämſta Producter ſom jordens innanrede lämnar äro Stenkol, Järn och Byggningsſten.

Landſkapet innefattar 14 Städer och 158 Förſamlingar. Folkmängden kan ſkatras til 140,000, och Landt Milicen utgör 640 Man. Til Parlamentet ſändas 6 Fullmägtige. Städerne äro följande: *Warwick*, *Coventry*, *Birming-*

mingham, Stratford, Atherſton, Alceſter, Coleshill, Henley, Kyneton, Nuneaton, Polesworth, Rugby, Southam och *Sutton-Colefield*, hvaraf endaſt de bägge förſta ſända Deputerade til Parlamentet. I anſeende til Kyrkoſtyrelſen är Landet fördelt mellan Stifterne Worceſter och Litchfield. Man märker:

1. WARWICK, Landſkapets Huvudſtad, angenämt belägen vid Avon, på en Klippa af Sandſten, hvaraf han ock är bygd. Han är en af de vackraſte Städer i Riket, med råta och breda Gator. Öfver Avon är en ſtark Bro om 12 Bågar bygd. Här finnes et gammalt berömdt Caſtell, liggande på en Klippa vid Avon, ſamt 2 Kyrkor. Inbyggarnes förnämſta vårf beſtår uti Malt-tilvärkning. I anſeende til det billiga priſet på Lifsmedel, bebos Staden af en myckenhet Ståndsperſoner af mättelig förmögenhet, hvarföre man ock här alcid finner godt Sällſkap.

2. COVENTRY, en anſenlig, folkrik och välmående Stad, belägen vid den lilla ån Sherburn, ſom i ſynnerhet är tjänlig för Blåfärgeri, hvarföre ock blåfärgade Tyger från Coventry äro berömde. Inbyggarnes förnämſta vårf beſtår uti Siden- och andra Manufacturer. Man räknar här ända til 4000 Sidenvåvare, de där tilvärka allehanda Stoffer och andra Tyger af ogemen fägring, men i ſynnerhet Band, ty ingen Ort i Stor-Britannien finnes, hvareſt Sidenband tilvärkas i ſådan mängd. Här våves jämväl mycken Tamis. Man finner

ner här och där i Staden goda Byggnader, men de flåſta äro gamla, förfallna, ſamt efter gamla viſet vid hvarje Våning öfverbyggde, hvarigenom Gatorne bliva trånge och mörke. Coventry har en tid varit Biſkopsſäte, men Stiftet är förenat med det i Litchfield, och nuförtiden finnes här hvarken Domkyrka eller Biſkopshus. Här finnas 3 Soknekyrkor, hvaraf S. Michael är en ſtor och vacker Byggning, med en maſſiv Tornſpets om 154 alnars högd, af förträffeligt arbete. Diſſentienterne äro här ganſka talrike, och hava åtſkillige Förſamlings-Hus. Folkmängden ſtiger til 20,000.

3. Birmingham, en Stad, belägen vid Avon, på gränſen til Staffordſhire, är ſtor, rik och folkrik, ſamt den berömdaſte Manufactur-Stad i Stor-Britannien, för de ſlags arbeten ſom tilvärkas af Järn, Stål, Koppar, Mäſſing, Pinſchback och Tomback, hvilka här i ſtörſta myckenhet fabriceras. Han ligger vid ſluttningen af en Kulle, ungefär i Figur af en Halfmåne, håller 1 Mil i omkrets, och har 7000 Hus. År 1770 funnes här 30,804 Invånare, men han tilvägor beſtändigt i ſtorlek, ſå at år 1780 räknades Folkmängden til 50,295. Nedra Delen af Staden emot Strömmen är full af Värkſtäder och Magaziner för åtſkilliga Manufacturiſter, ſamt merendels dåligt bygd. Öfver honom ſvåfvar beſtändigt en molnrök, utaf den myckenhet Smedjor, ſom oupphörligen äro i arbete, och förorſaka et oafbrutit buller. Öfra Delen däremot har många

nya

nya och reguliert anlagda Gator med vackra Hus. Hvar och en åger frihet at nedsätta sig i denna Stad och idka näring, som mycket bidrager til dess tilväxt. Man finner här dårföre många Samlingshus för Dissentienterne; egenteliga Engelska Kyrkor äro ej flere än 2. Tätt vid Staden hava Inbyggarne sin angenämt inrättade Vauxhall, rätt så väl som i London; fastän han är mindre.

Fabrikerne i denna Stad äro så vigtige, och de här tilvärkade varor äro så bekante öfver hela den handlande verlden, at det förtjänar ingå i närmare detail dårom. 1:o Stål-Fabriker: Til Ståltilvärkningen nyttjar man endast Svenskt Järn, emedan det Engelska förvandlar sig uti Ugnen til nästan bara slagg. Järnstängerne hållas 8 dagar långt beständigt i elden i Stålugnen, och lämnas där andra 8 dagar til afkylning. Stålberedningen hålles hemlig, men huvudsaken går ut på följande: Uti et Kåril eller Cement-Kapsel, som göres af Sandsten, bliva Järnstängerne lagervis lagde på hvarannan, med Kålstybbe emellan, altsammans med Sand öfverhöljt, och Kapseln insatt i Ugnen. Hetan förvandlar Sanden til Glas, och därigenom blir det brännbara väsendet förvarat emot bortflyende. Skulle det tränga sig ut genom någon spricka, så lyckas icke Operationen för denna gång. Det bästa Stålet erhåller man dymedelst, at man å nyo glödgar de Stänger, som en gång förut varit i Elden, sammanböjer och hamrar dem. Detta slags Stål kallas

kallas Spoorſteel, och är dyrare än det förra.

2:o Stål-Manufacturer, hvareſt allehanda fina Stålarbeten, ſåſom Spännen, Urkedjor, Ljusſaxar, Berloker m. m. tilvärkas. Huvudſaken beſtår i den ſköna Polituren, hvaruti Engelsmännerne äga företräde. Arbetets finhet och priſet däråt är ganſka ſkiljagtigt. Man har t. e. Urkedjor, ſom vid ſjelva Fabriken koſta från 8 Skill. til 4 Riksd.

3:o Fabriker af fina Metallknappar, ſamt allehanda Varor af ädlare Metall-compoſitioner, ſåſom Ljusſtakar, Metall-Spännen ſom likna Guld, Klinkallerier m. m. Compoſitionen af de finare Metallerne hålles hemlig. Man tilvärkar jämväl allehanda Kåril af Pinſchbach, Tomback och Argenthaché. 4:o Fabriker af ſämre ſort Mäſſingsknappar. 5:o För Skjortknappar, Urnycklar, Pitſchrer. 6:o Fabriker, hvareſt lackerat och måladt Järnbleck tilvärkas, ſåſom Talrikar, Bord, Tobaksdoſor, jämväl af Papier maché, hvilket alt med gemenſamt namn kallas Japaning. 7:o En Gevärs-Fabrik. Långa ſmala Järnplåtar bliva ſammanſmidde öfver cylindriſka Järnſtänger, och ſedan bårade. En ſtor del af deſſa Gevär föras til Guinea. 8:o En Manufactur för ſämre ſort Finger-Ringar ſamt Spännen med Glasinfattning. 9:o Åtſkilliga Nål-Fabriker. 10:o Ståldeſmedjor. 11:o Fil-Fabriker. 12:o Et Järnvärk, hvareſt Järnplåtar klippas i tunna remſor. 13:o Fabriker för emaillerade Kop-

par

parkåril til Pots pourris, och dylika med Chineſiſk målning förſedda Kåril. 14:o Några Färgerier och Ylle-Fabriker. 15:o Fabriker, däreſt Salmiak, Skedvatn, Vitriololja, Saltſpiritus m. m. tilvårkas. 16:o Fabrik för Rid- och Åk-Piſkor. På et horizontalt Hjul bliva genom en Mechaniſk förråttning 14 à 16 dylika Piſkor på en gång flätade.

4. Vid paſs 1 Fjärdingsvåg från Staden ligger *Soho*, en ſtor och koſtbar Fabrik, hvareſt ej allenaſt Stål och allehanda Stålarbeten, utan jämväl näſtan alt möjligt arbete af gul Metall tilvårkas.

5. *Atherſton*, en artig välbygd Stad vid ån Anker, håller årligen den 8 Septemb. den ſtörſta Oſtmarknad i England.

6. *Nuneaton*, en liten välbygd Stad vid förenämde å, har god näring af ſina Band-Fabriker.

7. *Stratford*, en tämeligen välbygd och folkrik Stad vid Avon, uti en ganſka frugtbar nägd, driver förmedelſt Avon god handel på Briſtol. Den berömde Scribenten Shakeſpeare är här född.

8. *Coleshill*, en Stad om 360 Hus, vid ſtora Landsvägen från Coventry til Litchfield.

8. Landſkapet NORTHAMPTON,

Eller *Northamptonſhire*. Detta Landſkap omgives af Landſkaperne Leiceſter, Rutland, Lincoln, Huntington, Bedford, Buckingham,

ham, Oxford och Warwick, ſamt är et af de medelmåttiga; uti vidd håller det 21 Qvadrat Mil. Landets förnämſta Strömar äro *Wetland* och *Nen*, hvaraf den ſednare faller i den förra. Luften är ogement ren och ſund, emedan marken är högländt och torr, hvarföre man ock finner få Landſkaper i Riket, ſom äro ſå väl förſedde med Adeliga Landtgårdar, ſom detta. Endaſt den nordligaſte Trakten omkring Peterborough, eller det ſå kallade Fenland, ſom ſtöter til de moraſiga nägderne i Lincolns- och Cambridgeſhires, är lågländt och mindre hälſoſam, dock har man genom mångfaldiga Diken och Gravar mycket uttorkat och förbättrat denna Nägd.

Hvad Jordens invärtes beſkaffenhet beträffar, ſå finnes här icke allenaſt goda Mergel-arter til Åkrarnes gödande, utan ock allehanda Jordarter til mechaniſkt bruk, nämligen förträffelig Kalkjord för Klockgjutare; den ſå kallade Penny-Earth, hvaraf man ſlår en även ſå hård Golfſten, ſom af Pariſer Gips, Pip- och Kruklera, hvilken påſtås tillika vara af även ſå god medicinaliſk nytta, ſom Terra Sigillata från Öarne i Archipelagen; gul, röd och purpurfärgad Ochra, hvilken ſednare adſtringerar även ſå mycket ſom Armeniſk Bolus; en ſlags vit Jord vid Chadſton gör ſamma tjänſt vid blånader ſom Blyvitt; mycket Salpeter. På Kalkſten och Byggningsſten är ingen briſt; jämväl finnes Schiefer til taktäckning, och vid Wel-

den brytas ſå fina Slipſtenar, at de uti Korn upgå nåſtan emot Marmor.

Faſtän här finnas 3 anſenliga Skogar vid Rockingham, Sacy och Whittlebury, är dock Bränſle dyrt, i ſynnerhet i Huvudſtaden Northampton. Stenkol finnes här aldeles icke, men väl Torf på åtſkilliga ſtällen i öſtra Delen af Landet.

Marken är i allmänhet ganſka fruktbar, ſå til Åkerbruk ſom Gräsväxt. Den enda ofruktbara Nägden är Heden vid Whittering. Boſkapsſkötſeln är anſenlig, dock icke ſå vigtig ſom Fåraſkötſeln, hvarföre ock här är öfverflöd på Ull; men Ullen förarbetas icke här, utan ſälſes til de Landſkaper, hvareſt Klädes-Manufacturer blomſtra. Dock har man i nyare tider begynt at på åtſkilliga orter inrätta Ylle-Manufacturer af Sarſch, Tamis, Schalon. Även förfärdigas en myckenhet Skor och Stöflar, hvaraf en ſtor del ſändas til Colonierne i America. Af hvad förut nämdt är, kan man inhämta Landets Producter, ſom äro Spannmål i ymnighet, Hornboſkap, Håſtar, Får, ſamt allehanda nyttiga Sten- och Jordarter, hvårtil komma de förenämde Manufactur-Varor. Här finnas jämväl åtſkilliga Mineraliſka Källor af beprövad kraft för åtſkilliga ſjukdomar.

Landſkapet innefattar 13 Städer och 136 Förſamlingar. Folkmängden kan ſkattas til 120,000, och Landt-Milicen utgör 640 Man. Til Parlamentet ſändas 9 Ledamöter. I anſeende til Kyrko-ſtyrelſen lyder Landet til

Biſkops-

Biſkopsſtiftet Peterborough. Städerne åro följande: *Northampton*, *Peterborough*, *Brackley*, *Higham-Ferrers*, *Daventry*, *Rockingham*, *Oundle*, *Towceſter*, *Rothwell*, *Wellingborough*, *Kettering*, *Thrapſton* och *Cliff*, hvaraf de 4 förſta åro berättigade at ſända Ledamöter til Parlamentet. Man märker:

1. NORTHAMPTON, Landſkapets Huvudſtad, belägen vid ån Nen, 10 Mil från London, år, ſedan han i förra Seculo afbrann, reguliert anlagd, ſamt en af de ſnyggaſte, artigaſte och välbygdaſte Städer i England. Alla Huſen åro upförde af Sten. Här åro 4 Kyrkor, hvaraf Allhelgons Kyrkan har ſynnerligt låford för ſin vackra Byggnad. Hon har en Kuppel och en prågtig Hall med 8 Joniſka Colonner. Af andra Byggnader år Landſkapshuſet märkvärdigt; det år en ganſka vacker Byggning af Corinthiſk ordning. Torget år ſtort, reguliert, och et af de fullkomligaſte i Europa.

Northampton håller åtſkilliga ſtora Håſt-Marknader, hvareſt de ſkönaſte Håſtar til ſalu finnas, ſamt år medelpuncten för alla dylika Marknader i England. Här tilvärkas jämväl mycket Sadlar, och Ridtyg. I denna Ort år tämeligen vigtig handel, hvilken hårrörer ej allenaſt af deſs många Marknader, och de ſtora Landsvägar här gå igenom, utan ock af den myckenhet Strumpor och Skor här tilvärkas, hvilka merendels ſändas til Colonierna i Ame-

rica. Strömen Nen har i ſednare tider blifvit upgrundad, hvarigtnom Bränſlet fallit i priſet, ſom har fordom varit ganſka dyrt.

Staden har i allmänhet et vackert läge; i deſs granſkap finnas många Kersbärs-Trägårdar, och den Ängsmark, ſom ſträcker ſig härifrån til Peterborough, längs utmed Nen, är en af de bäſta i England, hvarföre ock uti denna Landſträcka en ganſka vigtig Boſkapsſkörſel idkas.

2. *Towceſter*, en tämelig Stad vid ån Tow, har god näring, ſå väl i anſeende til ſina Siden-Manufacturer och Spetſars tilvärkning, ſom emedan ſtora Landsvägen från London til de Nordväſtra Landſkaperne löper härigenom.

3. *Daventry*, en Stad, ſom ocklå har god näring af förenämde ſtora Farväg.

4. Inemot 1 Mil i Nordväſt från Northampton ligger *Althorp*, en Landtgård, tilhörig Greve Spencer, hvilken Gård är en af de märkvärdigaſte i detta Landſkap. Uti Byggningen befinnes et prägtigt Målnings-Galerie, och de öfrige Rumen äro ock fullſatte af Stycken af de bäſta Konſtnärer. Denne Samling hörer til de förträffligaſte i England. Bibliotheket är likaledes anſenligt.

5. *Wellingborough*, en Stad, vid ån Nen, hvilken, ſedan hän år 1738 aldeles afbrann, blivit reguliert och väckert å nyo bygd, ſamt är tämeligen ſtor och folkrik, ſå at han kan anſes för den andra Orten i Landſkapet. Han är belägen uti en härlig Sädesmägd, hvarföre han

han ock driver anſenlig handel med Spanmål. Utom deſs finnes här en ſtor Speis-Manufactur, ſom hvarje vecka inbringar 200 Riksd. Här bo vid pafs 500 Skomakare. Lädret kommer från London, och de gjorda Skorna ſändas åter dit igen.

6. *Higham-Ferrers*, en liten men välbebodd Stad på en högd vid Nen.

7. *Kettering*, en liten men tämeligen folkrik och näringsfull Stad, har blomſtrande Ylle-Manufacturer. Vid pafs 2000 Människor ſyſſelſättas med tilvärkande af Chalons, Sarſch och Tamis, ſom föranlåter en indrägtig Handel.

8. *Rothwell*, en dålig Stad, håller årligen en ſtor Häſtmarknad.

9 Ej långt härifrån ligger *Oxendon*, en Ort, märkvärdig för ſit Echo uti Kyrkotornet, i ſynnerhet det ſtället där Klockorna hånga. Det uprepar för den, ſom med Objectet ſtår i rätt vinkel, 13 ſtavelſer.

10. *Rockingham*, en liten Stad vid Welland. Familien Wentworth förer Marquiſe-Titel af denna Ort.

11. *Oundle*, en välbygd Stad vid Nen, har Ylle-Manufacturer, däreſt Sarſch, Tamis och Chalons tilvärkas, ſamt driver en näringsfull Handel.

12. PETERBOROUGH, en medelmåttig Stad, angenämt belägen vid Nen, har på ena ſidan vatn och kärr, och på andra ſidan Skogar ſamt ſköna Betesmarker. Gatorna äro ſnygga och

vackert bebygda. Staden är säte för en Biſkop. Det förnämſta i Staden är den ärevördiga Domkyrkan, ſom i längd håller 245, och i bredd 80 alnar. Väſtra Fronten är upförd i den vackraſte Gôtiſka ſmak. Sedan Nen blivit farbar gjord för tämeligen ſtora Fartyg; driva Inbyggarne god Handel, förnämligaſt med Malt, ſamt Strumpor och Ylletyger, ſom här tilvärkas.

13. *Burleigh*, et Landtgods, tilhörigt Greven af Exeter, ej långt från Welland, har en ſtor och prägtig Byggning med en ganſka ſkön Park. Det förnämſta här finnes är en ypperlig ſamling af Målningar, ritade af de berömdaſte Italienſka och andra Konſtnärer.

9. Landſkapet RUTLAND.

Detta Land inneſlutes af Landſkaperne Lincoln, Northampton och Leiceſter, ſamt år, jämte Angleſey, det minſta Landſkap i England; ty det håller i vidd ej mer än 4 Qvadr. Mil. Den förſta Strömen är *Welland*, ſom ſkiljer Landet från Northampton. Luften är hälſoſam, och Marken ganſka fruktbar, i ſynnerhet hörer Dalen *Catmoſe* til en af de fruktbaraſte Nägder i England. Förnämſta Producterne äro Spanmål, Hornboſkap, Får, och den däraf fallande Ullen, ſamt Skog.

Landet innehåller 2 Städer och 48 Förſamlingar. Folkmängden ſtiger til vid pass 18,000, och Landt-Milicen utgör 120 Man.

Til

Til Parlamentet ſändas 2 Deputerade, och det endaſt af Landſkapet. I anſeende til Kyrko-Gyrelſen hörer Landet til Stiftet Peterborough. Ståderne åro *Oakham* och *Uppingham*. Adeliga Familien Manners för er Hertige-Titel af detta Land. Man märker:

1. *Oakham*, Huvudſtaden, angenämt belägen uti Dalen Catmoſe, är väl bebodd.

2. *Uppingham*, Landets andra Stad, belägen på en Kulle, är tämeligen välbygd.

3. *Burley*, en Landtgård, tilhörig Greven af Winchelſea, angenämt belägen uti Dalen Catmoſe, är en ſkön och prägtig Byggning, ſom i anſeende til ſina Trägårdar, Bibliothek, Målningsſamling och andra prydnader, ſamt härliga Park, räknas för et af de förnämſta Säterier i England.

10. Landſkapet LEICESTER,

Eller *Leiceſterſhire*. Detta omgives af Landſkaperne Nottingham, Lincoln, Rutland, Northampton, Warwick och Derby. Det är et af de ſmärre. Uti vidd håller det 16 Qvadrat Mil. Den ſtörſta Strömen är *Sour*, ſom flyter midt genom Landet och faller i *Trent*, hvilken endaſt til en liten del rörer vid Landſkapets Gräns.

Luften är överalt ſund, emedan här ej finnas några Kärr och Moras. Marken är ſkiljagtig. Den Sydvåſtra Någden är frukrbar, ſå

väl til Åkerbruk, ſom Mulbete och Hövext. Däremot är Bränſle ſå fällſynt, at Inbyggarne bränna torkad Kodynga och Halm. Vid Strömen Avon äro Ängarne i ſynnerhet feta och bördiga, hvarföre Boſkapsſkötſel här förnämligaſt idkas, och den här tilvärkade Oſten ſkattas bland de bäſta i England. De Nordväſtra och Sydöſtra Diſtricterne hava jämväl god Mark, ſamt lämna mycken Spanmål och Hö, äro även tilräckeligen förſedde med Bränſle. Den Nordöſtra Delen är den ofruktbaraſte, i anſeende til de bergagtiga Nägderne, men har däremot förråd på Skog och Stenkol, ſamt förträffelig Fåraſkötſel.

Faſtän ſåledes detta Landſkap ej kan anſes bland de fruktbaraſte i England, ſå kan man dock icke ſäga at det fattas några livets beqvämlig eter. Det bär Wete, Korn, Ärter och Hafra; men den vanligaſte och ymnigaſte Frukten äro Bönor, hvilka på ätſkilliga ſtällen växa ſå frodigt, at de vid Skördetiden likna en Skog. Den ſtora briſten på Bränſle erſättes genom en ganſka rik Stenkolsgruva. Här finnes jämväl en förträffelig Mineraliſk Källa, ſamt en Källa, hvars vatn har den egenſkap, at det inom kort tid med en Stenſkorpa öfverdrager Trä och annat ſom kaſtas däruti.

De härvarande Häſtarne äro de ſtörſta i England, ſamt merendels af det ſlaget, ſom brukas för Vagnar. De ſändas i mycken het til London.

Fåren i Leiceſterſhire och det näſtgränſande

de Lincolnſhire äro oſtridigt de ſtörſta i hela England. Deras Kött faller ej allenaſt måſt i vigten, utan de giva ock den måſta Ullen. Deſſa bägge Landſkaper äro därföre Nationens anſenligaſte Ull-Magaziner. Jämte denna qvantitet är Ullen lång, och af ſynnerlig godhet. Få Orter, ſåſom Leominſter uti Herefordſhire och Downs uti Suſſex bringa ſå fin Ull; men detta är dock i jämförelſe med deſſa bägge Landſkaper i ringa mångd. Ty här går den Landſträckan, hvareſt Fåraſkötſeln är ſå ſynnerligen god, från ån Anker, vid gränſen af Warwickſhire, ända til Humber, vid ändan af Lincolnſhire, hvilket utgör en ſträcka af hela 15 Mil i längd, och bredden är vid paſs 9 Mil, från Bräddarne af Trent uti Lincoln- och Leiceſterſhires til Bräddden af Ouſe, längs utmed Landſkaperne Buckingham, Bedford, Huntingdon och Cambridge. Detta är den Tract, ſom förſörjer Staden London med den otaliga myckenheten Fårkött.

Emedan Åkerbruket och Boſkapsſkötſeln idkas med ſådan iver i detta Landſkap, ſå lägger man ſig deſto mindre på Fabriker. Strumpväverier äro de enda ſom nu för tiden blomſtra; och deſſe hava i ſednare tider ovanligt förkofrat ſig.

Landſkapet innefattar 13 Städer och 200 Förſamlingar. Folkmängden kan ſkattas til 50,000, och Landt-Milicen utgör 560 Man. Til Parlamenter ſändas 4 Fullmägtige, nämligen 2 från Landſkapet och 2 från Huvudſta-

den. Städerne äro följande: *Leiceſter*, *Aſhby*, *Bilsdon*, *Bosworth*, *Harborough*, *Hallaton*, *Hinkley*, *Lutterworth*, *Loughborough*, *Milton*, *Mountſorrel*, *Kegworth* och *Waltham*. Man märker:

1. LEICESTER, Landſkapets Huvudſtad, vid Sour, 15 Mil från London, är tämeligen anſenlig och folkrik, ſamt välbygd. Här äro 5 Kyrkor. Strumpe-Manufacturen här och i några nåſtgränſande Orter är ſå vigtig, at årligen ſändas til London Varor för 250,000 Riksdal. Under Sachſiſka Heptarchien var denne Stad Konungarnes i Mercia Reſidence, ſamt ägde då 32 Kyrkor.

2. *Harborough*, en liten Stad vid Welland, har god Häſteſkörſel.

3. *Hinkley*, en Stad, angenämt belägen på en Kulle, är tämeligen befolkad i anſeende til ſina Strump-Manufacturer.

4. *Loughborough*, en angenämt belägen och välbygd Stad vid ån Sour.

5. *Melton-Mowbray*, en tämeligen anſenlig och folkrik Köping.

6. *Belvoir-Caſtle*, en anſenlig Landtgård och Palats, på gränſen til Lincolnſhire, tilhörer Hertigen af Rutland.

11. Landſkapet STAFFORD,

Eller *Staffordſhire*. Detta omgives af Landſkaperne Derby, Warwick, Worceſter, Shropſhire och Cheſhire. Det är et af de ſmärre;

ſmärre; uti vidd håller det 19 Qvadrat Mil. Få Landſkaper i Riket åro ſå väl vatnade ſom detta. Man räknar här 24 Åar, utom en myckenhet Bäckar utan namn. De anſenligaſte af dem åro *Trent*, ſom flyter midt genom Landet, och hyſer föetträffelig Lax; *Dove*, ſom utgör Landets Öſtra Gräns, *Tame* och *Lyne*, hvilka falla uti Trent, ſamt *Stour*, ſom flyter åt Saverne.

Luften är i allmänhet god, ſamt i Norra Delen ganſka hälſoſam. Marken är ſkiljagtig. Nordvåſtra Delen af Landet är bergagtig, och den Öſtra ſamt Södra ſlättländig, men överalt fruktbar. Längs utmed Strömarne Trent, Dove, Tame och andra ſmärre Strömar finnas Ångar af ſå härlig Hövåxt, at de räknas bland de bäſta i England, ſamt frambringa en myckenhet ſkönt Smör och Oſt. De Södra Nägderne bära i ſynnerhet Spannmål, Hampa, Lin, Skidfrukter m. m. Midt uti Landet är godt förråd på Skog.

Af Metaller finnes här något Bly, mer Koppar, men förnämligaſt Järn. Af andra Mineralier träffas Märgel i överflöd af åtſkilliga ſlag, Pip- och Krukkärilé-Lera, röd och gul Ochra, Walkjord, Stenkol, hvaraf 2 ſorter åro i ſynnerhet märkvärdige, Cannel-Coal och Peacock-Coal. De förre åro af ſå faſta beſtåndsdelar, at de antaga Politur ſåſom Marmor, och däraf tilvärkas åtſkilliga Varor. De ſednare däremot åro löſare, och låta klyva ſig i ſkivor. Kalkſten finnes överalt i myckenhet, ſamt nyt-

tjas så väl til byggnad, ſom til gödning. Många af dem åro af ſå fint korn, at de antaga en ſå god Politur, ſom Marmor. Här och där brytas goda Qvarnſtenar, ſamt vid Bliſton de finaſte Slipſtenar. Alabaſter finnes af åtſkillig godhet; en ſort är ſå rät, at han duger til Bord, Kakelugnar och Golf. Marmor är af 6 ſlag, grå och ſvartagtig; den ſednare är för hård til Politur, men giver, då han blir bränd och pulveriſerad, en god Smärgel. Omkring Cankwood finnes brokig Kieſel, ſom antager god Politur, ſamt förarbetas til Knifſkaft, Tobaksdoſor, m. m. Jämväl finnes här Kräftſtenar, hvilka efter Polituren ſe ut ſom ſvart Agat, Aſteriter, ſamt åtſkilliga arter af förſteneade Skaldjur.

Uti Soknen Weſton finnas rika Saltkällor, ſom lämna ganſka vitt Salt. På några ſtällen är Marken ſå ſaltagtig, at Nöt-Boſkapen, utaf hvad färg ſom hälſt, när det om Sommaren har betat på det därſtädes växande gräſet, bekommer en vitgrå färg, ſamt Häſtarne, de många hava hvad färg ſom hälſt, altid bliva ſchäckige. Här finnas ock åtſkilliga Mineraliſka Källor.

Innan jag ſkrider til Landets ſpeciela Beſkrifning, vil jag något nämna om de här anlagde *Canaler*. Den ena, ſom ſammanbinder Strömarne Merſey och Trent, ſamt befordrar communicationen mellan Nordſjön och Irländſka Sjön, är 13 Mil lång, tager ſin början i Cheſhire, därefter han förenar ſig med den Bridgewaterſka. Strax vid Preſton går han 1880 al-

alnar under en Kulle, tager ſit lopp förbi Nortwich, går medelſt upförda Walfbågar öfver et par ſmå Strömar, ſamt fortſätter ſin gång til Middlevich, inalles $2\frac{2}{3}$ Mil uti et vattupaſs. Här ifrån upſtiger han, medelſt många Sluſſar til Berget Harecaſtle, 324 Fot; går medelſt en underjordiſk Canal, om 4700 alnars längd, midt genom detta Berg, fullföljer ſit lopp längs utmed Trent, paſſerar ſedermera vid Newcaſtle denna ſtröm medelſt vattuledningar, emottager vid Hagwood Wolwerhamptons-Canalen och vid Bromley Coventry-Canalen, ſamt ſedan han, medelſt Sluſſar, blivit åven ſå mycket fäld ſom han upſtigit, förenar ſig med den då farbara Trent. Fartygen på denne Canal åro 30 Fot långa, 6 Fot breda, gå 3 à $3\frac{1}{2}$ Fot djupt, ſamt bära 100 Skeppund.

Wolwerhamptons-Canalen går ifrån Saverne förbi Kidderminſter och Wolwerhampton, ſamt faller efter et lopp af 7 Mil, vid Hagwood uti den förenämde Canalen. Han har 2 ſtora och 54 ſmå Sluſſar, öfver 60 Broar, 11 Vattuledningar, ſamt 2 underjordiſka Genomfarter.

Landſkapet innefattar 19 Städer och 130 Förſamlingar. Folkmängden kan ſkattas til 100,000, och Landt-Milicen utgör 560 Man. Til Parlamentet ſändas 10 Deputerade. I anſeende til Kyrkoſtyrelſen hörer Landet til Stiftet Litchfield. Städerne åro följande: *Stafford, Litchfield, Newcaſtle, Tamworth, Burton, Penkridge, Eccleſhall, Rudgely, Brownley.*

ley, Brewood, Betley, Cheadle, Loeke, Kinver, Tudbury, Stone, Utoxeter, Walsall, Wolverhampton, hvaraf endaſt de 4 förſta ſända Ledamöter til Parlamentet. Man märker:

1. STAFFORD, Landſkapets Huvudſtad, vid Sow, är en artig, angenäm och välbygd Ort. Han ligger lågt, men har ſtenlagda och renliga Gator, ſamt mörendels Stenhus, betäckta med Schiefer. Här finnas 2 vackra Kyrkor. För ſit välſtånd har Staden at tacka de vigtiga Klädes-Manufacturerne.

2. *Stone*, en Stad vid Elven Trent; har i anſeende til ſtora Landsvägen, ſom löper härigenom, god näring och många Värdshus.

3. *Trentham*, en Ort vid Trent, däreſt befinnes et förträffeligt Landtgods, tilhörigt Lord Gower, hvilket man håller för det vackraſte i Staffordſhire. Parken är i ſynnerhet ſkön.

4. *Newcaſtle*, en Stad, belägen vid den lilla ån Line, ſom ej långt härifrån faller i Trent, hvadan han ock får tilnamnet: Under-Line, til ſkilnad från Newcaſtle upon Tyne uti Northumberland; har breda ſtenlagda Gator, men til en del låga Hus. Hattmakeriet är den förnämſta Manufacturen, ſom är i blomſtrande tilſtånd. Rundt omkring denna Stad ligga vigtiga Stenkolsgruvor. Familien Holles förer Hertige-Titel ſå väl af denne Stad, ſom af Newcaſtle i Northumberland.

5. *Burs-*

5. *Burslem*, en Fabriks-Ort, hvareſt det berömda Engelſka Sten-Porcelinet, Flintware kalladt, förnämligaſt tilvärkas. Fabriken beſtår af 300 Hus, och i hvarje Hus räknar man öfverhuvud 20 Människjor, ſom gör 6000; räknar man nu därtil dem, ſom ſyſſelſätta ſig med de råa Materialiernas och fabricerade Varornas transport, ſå närer denna Fabrik viſſerligen 10,000 Människjor. Förnämſta Materialierne härtil beſtå af en god fin Piplera, ſom upgråfves vid Tinmouth i Cornwall, ſlammas helt fin, ſamt blandas med en femtedel väl bränd och fint riven Flintſten. Deſſa bägge beſtånds-delar bliva för nogare blandning ſkull, medelſt tilſats af vatn, gjorde til en tunn Välling, hvarefter Vatnet får utdunſta, och ſedermera ſvarvas Materien til allehanda Kåril, ſamt brännes. Glaſuren på det mjölkvita Stengodſet ſker efter brännningens ſlut genom allmänt Kokſalt, ſom kaſtas i Ugnen. Detta är det ſämre goſet, ſom allenaſt en gång kommer i Ugnen. Det gula Stengodſet, ſom Engelsmännerne kalla Fine ware eller Biſcuit, blir efter brännningen öfverdragit med en ſvavelgul glaſur, eller ock målat med Guld, med en högröd färg af Järn-Saffran, ſamt blå, gröna och ſvarta Färger, eller ock prydt med aftryck af Kopparſtick, ſamt, för at inbränna Färgen, å nyo inſatt i Ugnen. Utom förenämde ſlags Stengods tilvärkas här jämväl Jaſpis-Porcellin af röd Järnlera, ſom låter ſlipa och polera ſig.

6. *Leek*,

6. *Leek*, en liten Stad med en Koppar-hammare.

7. *Ellonhill*, et Berg, nära vid ån Dove, med en berömd och rik Koppargruva, som är den djupaſte i Stor-Britannien. Det märkvärdiga vid detta Bergvärk, samt hvarutinnan det ſkiljer ſig från alla andra hit intils bekanta, är at Malmen icke ſnedt fortlöper uti reguliera ådrar, utan lodrätt ſtiger ned på djupet. Med tiltagande djup blir han ſtändigt rikhaltigare. Kopparen eftergiver ej den Svenſka något i godhet. Värket hörer til Hertigen af Devonſhire, samt giver, ſedan alla omkoſtnader äro afdragne, uti ren vinſt årligen 30 til 40,000 Riksdal. På andra ſidan om Berget ligger en rik Blygruva, hvars ådrar ſtöta nära til Kopparmalmen.

8. *Utoxeter*, en liten Stad vid Dove, håller vigtiga Boſkaps- samt Smör- och Oſt-Marknader.

9. *Burton*, med tilnamnet upon Trent, en Stad vid Trent. Här tilvärkas Ylletyger, men i ſynnerhet är Staden berömd för ſit ſtarka och ſköna Öl, ſom utſkeppas ända til Orterne vid Öſterſjön. Trent är farbar för Bårker från Havet ända hit. Öfver honom är här en ganſka faſt Bro af Qvaderſten upbygd, ſom beſtår af 37 Walfbågar, håller i längd 854 alnar, samt är en af de märkvärdigaſte i England.

9. LITCHFIELD, en Stad, belägen vid en liten å, ſom en half mil härifrån faller i Trent,

Trent, är en välbygd ſnygg och vidlyftig Ort, en af de anſenligaſte Städer uti Nordväſtra Delen af England. Staden är Säte för en Biſkop, och deſs Stift är förbundit med det i Coventry. Domkyrkan är en af de anſenligaſte i England; hon är reguliert och prydligt upförd i bäſta Götiſka ſmak; deſs längd är 230 alnar.

11. *Tamworth*, en medelmåttig Stad vid Tame, driver god handel med de här fabricerade Kläden och andra Varor.

12. *Rudgeley*, en liten välbygd Stad vid ſtora Landsvägen från London til de Nordväſtra Landſkaperne.

13. *Penkridge*, en liten Stad, en Mil i Söder från Stafford, är berömd för ſin Häſtemarknad den 10 Octob., ſom i det ämnet är den ſtörſta i England.

14. *Walſall*, en tämelig Stad, angenämt belägen på en Kulle. I anſeende til Järn-Gruvorne i Grannſkapet, ſom giva ganſka godt Järn, drives ſtark handel med Järnvaror, i ſynnerhet tilvärka Inbyggarne en otrolig myckenhet Sporar, Betſel, Stegbygler, Spännen och flera dylika Varor. År 1780 funnos här 644 Hus, ſom betala Fenſtertaxa.

15. *Wolverhampton*, en tämeligen anſenlig, välbygd och välbebodd Stad på en Kulle. Deſs välſtånd härrörer förnämligaſt af det förträffeliga Lås- och annat Järn- ſamt Koppar-arbete, ſom här i myckenhet tilvärkas, och ſändes kring hela England. Här finnes ock en

Fa-

Fabrik, dåreſt man af lackerat Järnbläck tillverkar allehanda Varor, ſom kallas Japaniſkt arbete. De i nägden varande Stenkols- och Järn-Gruvorne befordra detta värf ogement. År 1780 funnos här 683 Hus, ſom betala Fenſtertaxa.

15. *Sedgeley*, en folkrik Ort, Söder om förenämde Stad, bebos i ſynnerhet af Smeder, ſom förfärdiga en myckenhet Plogbilar, Häſtſkor, Dörhakar, Spikar och flera dylika Varor.

3. Landſkapet SHROPSHIRE,

Eller *Salop*. Detta Land gränſer til Landſkaperne Cheſter, Stafford, Worceſter och Hereford, ſamt Radnor, Montgomery och Denbigh uti Wales. Det är et af de ſtörre; uti vidd håller det 33 Qvadrat Mil. Den ſtörſta Strömen är Saverne, ſom flyter midt genom Landet, och är ſegelbar ända up til Shrewsbury. Af de öfrige äro *Temd* och *Tern* anſenligaſt.

Luften i detta Landſkap är ganſka ſund, jämväl mild, undantagande på Bergen. Wäſtra och Södra Delen af Landet är bergagtig och ſkogrik, och faſtän här finnas Järn- Koppar- och Blygruvor, Stenbrott, och förnämligaſt många Stenkols-Gruvor, ſå är dock Jordmånen tämeligen god, och lämnar åtminſtone godt bete för Får; men de Norra och Öſtra Delarne äro deſto frugtbarare. Vid några Sten-

Stenkols-Gruvor gråver man et ſlags orent Jordbeck eller en porös Sten, Pitchſtone kallad, hvilken ſönderſtampas och kokas, då de jordagtiga delarne falla ned, och et ſlags Harz ſimmar åvanpå, hvilket, ſedan Vatnet utdunſtat, blir et faſt Beck. Man deſtilerar en Olja däraf, hvilken, då hon blandas med förenämde Beck, utgör et ſlags Tjära, ſom til Skepps kalfatrande är bättre än annan Tjära, emedan hon icke upmökes af Solen. Landets förnämſta Producter äro Boſkap, Får, Ull, Läder, Wete, Korn, ſkön Lax, ſom fångas i Saverne, ſamt Järn och Stenkol.

Landſkapet innefattar 17 Städer och 170 Förſamlingar. Folkmängden kan ſkattas til 120,000, och Landt-Milicen utgör 640 Man. Til Parlamentet ſändas 12 Fullmägtige. I anſeende til Kyrkoſtyrelſen är Landet delat mellan Stifterne Hereford och Litchfield. Städerne äro följande: *Shrewſbury*, *Biſhops-Caſtle*, *Bridgenorth*, *Ludlow*, *Wenlock*, *Elsmere*, *Wellington*, *Whitchurch*, *Newport*, *Drayton*, *Wem*, *Church-Stretton*, *Hodnet*, *Clebury*, *Shefnall*, *Oswеſtry* och *Shipton*, hvaraf de 5 förſta ſända hvar ſina 2 Ledamöter til Parlamenter. Man märker:

1. Shrewsbury, Lat. *Salopia*, Landſkapets Huvudſtad, belägen vid Saverne, 24 Mil från London, är anſenlig och folkrik, med breda Gator och välbygda Hus, hvaraf många äro förſedde med Trägårdar, ſom ſträcka

ſig ända ned til Strömen. Duane kröker ſig här ſå, at han omgiver Staden likaſom en Hårſſko. Två vackra Stenbroar äro anlagde öfver honom. Shrewsbury är en angenäm och blomſtrande Stad; hvareſt en mängd välmående lägre Adel ſamt Köpmän viſtas. Här finnas ock åtſkilliga Fabriker, däreſt Flanell, groft Kläde, Sidenband och andra Varor tilvärkas, och därmed drives anſenlig handel. Den härvarande Marknaden är, i anſeende til ymnigheten af alla ſlags lifsmedel, den ſtarkaſte i hela Wäſtra Delen af England. Här finnas 5 Kyrkor för rådande Secten, och deſsutom åtſkilliga Förſamlingshus för Diſſentienterne. Af Lärdoms-anſtalter är här en Cathedral-Skola, hvars Byggnad är ſå anſenlig, at den liknar et Collegium vid Academierne; därvid befinnes et godt Bibliothek. Staden har ock ſin egen artiga Theater. Offentéliga Spatſergången ligger mellan Stadsmuren och Strömen, och är en af de vackraſte i Landet. År 1780 funnos här 904 Hus, ſom betala Fenſtertaxa.

2. *Ludlow*, en Stad, belägen på en högd vid ån Temd, är med murar omgiven, ſnygg och välbygd, ſamt har åtſkilliga förnäma och rika Inbyggare. Borgerſkapet driver god handel. År 1780 funnos här 430 Hus, ſom betalte Fenſterraxa.

3. *Bridgenorth*, en tämeligen anſenlig ſamt folkrik Stad, angenämt belägen vid Saverne, är näſt Shrewsbury den bäſta i detta Landſkap, ſamt har 2 Kyrkor. Inbyggarne driva,

driva, medelst belägenheten vid Saverne, god Handel. Här finnas ej allenast ansenliga Strump-Fabriker; utan ock en myckenhet Skjutgevär förfärdigas härstädes.

4. *Broseley*, en ansenlig Köping vid Saverne, hvilken jämte de bägge närliggande Orterne *Bental* och *Madeley* uti antal af Hus kan jämföras med de medelättige Städerne i Riket. Dess välstånd härrör förnämligast af Verf och Handel med Stenkol, som sysselsätta flera tusende Människor, och utom dess arbeta många uti Järn-Manufacturer, Sten, Piptillverkning, m. m.

5. Vid pass $\frac{1}{2}$ Fjärdingsväg från Broseley ligger en Ort kallad *Coalbrook-Dale*, hvarest finnes en Smälthytta til Blysmältning; där befinnas ock många Gjuterie-Verk, därest Canoner gjutas, borras, slipas och proberas, samt allehanda andra Varor gjutas.

6. *Wellington*, en liten Stad, hvars Inbyggares förnämsta göromål består uti Stenkols, Kalks och Järnmalms framskaffande.

7. Nära härintil ligger det för sin härliga utsigt berömda Berget *Wrekin*.

8. *Shefnall*, en liten artig Stad, hvarest många Katoliker vistas.

9. *Drayton*, en liten Stad vid Tern, driver god handel med garvat Läder.

10. *Whitchurch*, en angenäm och välbebodd Stad, på gränsen til Chesshire; har väl ingen Fabriker, dock god näring så väl af stora Landsvägen mellan London och Chester,

ſom af den mycken omkring boende Landt-Adeln. Utom en Biſkoplig Kyrka år här et Förſamlings-Hus för Diſſentienterne.

11. *Wem*, en liten Stad, ſom beſtår endaſt af 4 Gator, men har dock 3 Kyrkor, hvaraf Biſkopliga Secten, Presbyterianerne och Methodiſterne åga hvar ſin.

12. *Osweſtry*, en liten Stad på gränſen til Wales, är med Murar omgiven, ſamt driver Handel med Fris och Flanell från Wales. Biſkopliga Secten och Presbyterianerne hava hvar ſin Kyrka.

13. Landſkapet CHESTER,

Eller *Cheſhire*. Detta gränſar til Landſkaperne Lancaſter, Derby, Stafford, Salop, Denbigh och Flint, ſamt Irländſka Havet. Det är et af de medelmåttiga. Uti vidd håller det 28 Qvadrat Mil. De ſtörſta Strömar ſom vatna Landet åro: *Dee* och *Merſey*, hvaraf den förra ſkiljer Landet från Wales, och den ſednare från Lancaſhire, ſamt *Weaver*, ſom flyter midt genom Landet.

Landet är merendels ſlätt, och i allmänhet är Jordmånen ganſka god, ſamt tjänlig ſå väl til Sädesväxt, ſom förnämligaſt til Mulbete. För ſin frugtbarhet ſkull har redan Konung Edvard I kalladt denna Landſträcka: den Konglige Dalen i England; och detta Diſtrict är det ſom lämnar ſtörre delen af den berömda Cheſter-Oſten. Deſs fetma och fina ſmak här-

härrörer af det härliga betet. Strömarne Dee och Merſey formera vid ſina utlopp likaſom 2 Hafsvikar, mellan hvilka ligger en Halfö, kallad *Wiral*, ſom är ogement fruktbar. Oft och Salt åro Landets förnämſta Producter, men deſsutom lämnar det jämväl mycken Boſkap och Spannmål til ſalu. Man räknar at årligen utföres til London 70,000 Liſpund Oft, til Briſtol och York 40,000 Liſpund, utom en myckenhet til andra Orter. Uti Strömen Dee fångas ſkön Lax i ymnighet; och på et ſtälle brytas goda Qvarnſtenar. Med åtſkilliga goda Skogar är Landet jämväl förſedt. Här finnas ockſå många Moras och Torfmyror, ſom lämna god Brännetorf. Om den Canalen, ſom leder från Merſey midt genom Landet til Trent, är förut nämdt.

Landſkapet innefattar 12 Städer och 85 Förſamlingar. Folkmängden ſkattas til 120,000, och Landt Milicen utgör 560 Man. Til Parlamentet ſändas 4 Deputerade, nämligen 2 från Landſkapet och 2 från Staden Cheſter. Städerne åro följande: *Cheſter*, *Namptwich*, *Middlewich*, *Nortwich*, *Macclesfield*, *Congleton*, *Fordeſham*, *Stockport*, *Sandbich*, *Altringham*, *Malpas*, *Knotsford* och *Tarvin*. Af detta Landſkap förer Thronföljaren Greve-Titel, och denna Titel är altid förbunden med Titeln utaf Prins af Wales. Man märker:

1 CHESTER, Landſkapets Huvudſtad, belägen vid ån Dee, 28 Mil från London, är

anſenlig och folkrik, ſamt en af de vigtigare i Riket. Staden är til figuren fyrkantig, håller $\frac{1}{3}$ Mil i omkrets, ſamt har anſenliga Murar, hvilka äro ſå breda, at man på dem kan göra en angenäm ſpatſerfart omkring Staden. År 1780 ſteg antalet af de Hus, ſom äga 7 Fenſterlufter och däröfver til 1244; och år 1772 ſteg Folkmängden til 14,713. Staden är ock Säte för en Biſkop. Domkyrkan är en ärevördig Gôtiſk Byggnad, om 346 fots längd och 130 fots högd. Utom denſama finnas här 9 andra Kyrkor. Af andra Byggnader är Börſen en vacker Byggning. Vid ena ändan af Staden ligger, på en Klippa, et faſt och vidlyftigt Caſtell, ſom väl underhålles, ſamt är ſtändigt förſedt med Beſättning. Inbyggarne drifva ſtark Handel på Irland, hvarifrån hämtas en ſtor myckenhet Linnevåf. Eljeſt beſtår förnämſta Handelen med Oſt, Salt och Spanmål, ſamt med här tilvärkade Tobakspipor, ſom äro de bäſta i England. År 1776 inkommo til denna Hamn 280 Kuſtſkepp, ſamt 166 från utrikes Orter. Staden ägde då 22 egna Skepp til utrikes Handel, och 13 til Kuſthandel. Skepp om 180 Läſters drägt kunna upkomma ända til Staden.

2. *Fordesham*, en Stad vid Weavers inlopp i Merſe, har en Hamn.

3. *Northwich*, en Stad vid Weaver, hvars förnämſta näring beſtår uti bearbetande af Salt-Gruvorne, ſom finnas i nägden, ſamt äro de anſenligaſte i England, och hvilka i anſeende

til

til Saltets hårdhet giva lägenhet til et ordentligt Gruf-arbete. De utgöra et helt Berg, ſom beſtår af et hårdt, rent, dels-vitt, dels rödagtigt Stenſalt. Deſſa Salvårk räntа Kronan årligen 280,000 Riksdaler.

4. *Middlewich*, en Stad vid Canalen, ſom ſammanbinder Merſey med Trent. Inbyggarne hava god näring af de många Saltvärken i denna Nägd.

5. *Knotsford*, en tämeligen god Stad, har en artig Kyrka ſamt en Silkesqvarn. Man tillvärkar här mycken Plyſch.

6. *Altringham*, en liten ſnygg Stad, ej långt från Merſey.

7. På vägen från Altringham til Stockport far man förbi *Cheadle*, en Ort, hvareſt befinnes en märkvärdig Machine til Bomullsſpinneri, ſom drives af Vatn.

8. *Stockport*, en tämeligen anſenlig, vacker och folkrik Stad, vid Merſey, ſom intager 3 Kullar, och även ſå många Dalar. Här bo icke allenaſt många rika Familier, ſom leva af ſina Räntor, utan ock en myckenhet Hattmakare och Knappmakare, hvilkas Varor vidt och bredt utföras. De förnämſta Köpmännerne hava ſtora Silkes-Qvarnar, hvareſt det fläſta Silket för Siden-Fabrikanterne uti Spitalfields i London tvinnas och tilredes. Här finnas 6 dylika Qvarnar, hvartil ogement ſtora Byggnader erfordras. En enda Qvarn driver 45,000 Haſplar, ſom medelſt et enda ſtort Vattuhjul ſättes i rörelſe. Deſſa Qvarnar ſyſſel-

ſelſåtta ånda til 2000 Människjor; och här finnas inga fattiga, ty den ſom ej mer kan göra än ſammanknyta affſletna Silkesändar, finner här ſit Bröd, til och med Barn om 6 år kunna i veckan förtjäna 10 Skilling; och ju mer de tiltaga i ålder, ju mer förtjäna de. Stockport tiltager ſtändigt i ſtorlek och välmåga. År 1780 ſteg antalet af de Hus, ſom hava 7 Fenſter och däröver til 612. Folkmängden kan ſkattas til 8000.

9. *Macclesfield*, en tåmeligen anſenlig Stad, hvareſt finnas åtſkilliga Silkesqvarnar, ſamt Bomulls-Band- och Kamelgarns-Knapp-Fabriker. Vid Staden ligga några Koppar-Hyttor, hvareſt Malmen ſmältes på ſamma ſätt ſom uti Warrington.

10. *Congleton*, en liten näringsfull Stad på gränſen til Staffordſhire, har en Silkes-Qvarn, ſom ſyſſelſätter 700 Perſoner.

11. *Sandbich*, en liten angenäm Stad.

12. *Namptwich*, en tåmeligen anſenlig och reguliert bygd Stad, har ej allenaſt god näring af ſtora Landsvägen, ſom löper härigenom, utan här förfärdigas jämväl en myckenhet Handſkar och Skor, ſom annorſtädes affſättas. Här tilvärkas mycket Salt, och uti den kringliggande Nägden den bäſta ſlags Oſt.

13. *Malpas*, en liten Stad, i hvars Nägd finnas rika Saltkällor.

14. Land-

18. Landſkapet DERBY,

Eller *Derbyſhire.* Detta gränſar til Landſkaperne York, Nottingham, Leiceſter, Staffordſhire och Cheſter. Det är et af de medelmåttiga. Uti vidd håller det 22 Qvadrat Mil. De ſtörſta Strömar äro: *Trent*, *Darvent* och *Dove*, hvaraf de bägge ſiſta falla uti den förſta. Dove utgör gränſen mellan detta Landſkap och Staffordſhire.

I anſeende til Luftens och Markens beſkaffenhet, är Landet ganſka ſkiljagtigt. Den Södra och Öſtra Delen njuter en mild och hälſoſam Luft, är fruktbar på Säd, ſamt prydd med många vackra Landtgårdar; den Nordvåſtra Delen däremot är endaſt frugtbar emot Söder, men högre up emot Norden blir Marken mager, ſamt full af Berg, och Luften är där ſkarp. När man undantager Dalarne, hvilka tjäna talrika Fårahjordar och annan Boſkap til bete, ſå beſtår Landet huvudſakeligen af Berg och otilgängeliga Klippor, däreſt man finner hvarken Trän eller Buſkar, men hyſer deſto mer ſkatter uti ſit ſköte. Man finner där Spiesglas, Galmeja, Vitriol, Kriſtal, Marmor, Alabaſter, ſamt andra ſlags Stenar, men förnämligaſt Stenkol och Bly. Denna vilda och bergagtiga Nägd kallas med det allmäna namnet *the Peak.*

Landſkapet innefattar 11 Städer och 106 Förſamlingar. Folkmängden kan ſkattas til 110,000, och Landt-Milicen utgör 560 Man.

Til Parlamentet ſändas 4 Fullmägtige. I anſeende til Kyrkoſtyrelſen hörer Landet til Stiftet Litchfield. Ståderne åro följande: *Derby*, *Cheſterfield*, *Wirksworth*, *Bolſover*, *Alfreton*, *Aſhbourn*, *Bakewell*, *Dronsfield*, *Winſter*, *Tiddeswall* och *Drawfield*. Man märker:

1. DERBY, Landſkapets Huvudſtad, belägen vid ån Darvent, 19 Mil från London, är anſenlig, folkrik och välmående, ſamt en välbygd Ort. Här finnas 5 Kyrkor, utom några Förſamlingshus för Diſſentienterne. År 1780 funnos här 1358 Hus, ſom betala Taxa, och Folkmängden kan ſkattas til 14,000. Af Kyrkor är Allhelgons-Kyrkan en prydlig Byggning, med et anſenligt Torn, af Götiſk bygnadsart. I denne Stad viſtas en myckenhet Adeliga Familier, ſom åga Gods uti den oangenäma Bergstrakten Peak. För deras nöje ſkull är här ock en ſkön Aſſemblée-Sal i ſednare tider bygd, hvilken näſt den uti York är den bäſta uti Norra Delen af England. De åtſkilliga ſlags Fabriker här finnas åro vigtige. Utom deſs driva Inbyggarne en anſenlig Handel med Wete, Korn, Malt och Öl, hvilket ſednare, i anſeende til ſin förträffeliga godhet, ſändes ända til London. Siden-Manufacturen ſyſſelſätter vid pafs 200 Perſoner af bägge Könen. Bygnaderne därtil ligga på en Holme i Darvent. Här befinnes jämväl den berömda Silkes-Qvarnen, eller Machinevärket at ſpinna och tvinna det Italienſka Silket, eller ſå kallade

Or-

Organzin. Detta Vårk beſtår af 8 ſtora Qvarnar til Silkets ſpinnande, och af 4 andra til deſs tvinnande efter Italienſka viſet, nämligen 2 ganſka fina trådar ſammantvinnas til en, och återigen 2:ne af deſſe bliva tvinnade til en ſådan Silkestrå, ſom är brukbar för väfnad. Alla härtill hörige Vårk upvärmas af en Elds-Machine, ſamt kringdrivas af et ſtort Vattuhjul om 23 Fots Diameter. Detta ſtora Hjul fått er 26,586 Haſplar i rörelſe, ſå at vid hvarje Hjulets kringvälvande 73,726 alnar Silke blir ſpunnit och tvinnat, och ſom detta kringvälvande ſker 3 gånger i hvarje minut, ſå bliva på hvarje Dygn 318,504,960 Alnar Silkesgarn haſplat och tvinnat. Man kan jämväl få hvarje haſpel ſärſkildt at ſtadna. Porcellins-Manufacturen är likaledes vigtig, dock ej af den ſort Stengods, ſom tilvärkas i Burslem. Detta ſkal vara ägta Porcellin, men Materien är dålig, endaſt yttre utſeendet är vackert. Et artigt arbete ſom idkas här och på andra ſtällen i Derbyſhire, är ſvarvande och polerande af åtſkillige ſlags Stalaktiter, Marmor, och Amethiſt-Fluſſer. Man tilvärkar däraf Urnor, Vaſer och ſmå Stoder. Även tilredes här Mönja. Adeliga Familien *Stanley* för er Grevelig Titul af denna Stad, och här är jämväl den vidtberömde Aſtronomen *Flamſtead* född år 1646.

2. *Formark*, en Landtgård, belägen vid Trent, är märkvärdig för ſin ganſka vackra Park,

Park, dåreſt man finner flera romaneſque utſigter.

3. På vägen från Derby til Alhbourn, 1½ Mil från den förſtnämde Staden, ligger den märkvärdigaſte Landtgården i detta Landſkap, ſamt en af de förträffeligaſte i England, nämligen *Kedleſton*, tilhörig Lord Scarsdale. Den ſköna Frontonen är 370 Fot lång. Samlingen af Målningar är för en Konſtälſkare ogement märkvärdig. Där finnas Arbeten af de förnämſta Italienſka och andra Konſtnärer, ſåſom P. Veroneſe, Guido, Rubens, C. Lorrain, m. fl. Så vacker ock Bygnaden i Kedleſton är, ſå mycket behageligt hava de nya anläggningarne däromkring. Från Huſets Huvudfront ledes ögat på et Vattufall, dåreſt Vatnet omgiver en med Trän planterad Holme. Vatnet faller öfver ojämna Klippor, ſamt ökar ſig til en bred Ström m. m.

4. *Dovedale*, en Dal omkring Strömen Dove, är berömd för ſina ovanligt Romantiſka Scener. Man finner ſällan ſå mycket ombyte och ſå mycken Fantaiſie tilſammans ſom här. I et år en halfannan Fjärdingsväg lång, djup och ſmal Dal, dåreſt den genomlöpande Dove beſtändigt förändrar ſit lopp, ſin rörelſe, ſit utſeende. Vattufallen äro talrike, men ocklå ganſka ſkiljagtige, m. m.

5. *Ilam*, en Landtgård ej långt från Dovedale, är berömd för ſin Trägård, af ſå Romantiſkt utſeende, at man knapt finner deſs like i England.

6. *Aſh-*

6. *Aſhbourn*, en Stad vid Dove. Inbyggarne driva anſenlig Handel med Oſt. I Nägden finnas Blygruvor.

7. *Wirkſworth*, en tämeligen anſenlig och folkrik ſamt välbygd Stad, en half Mil från Darvent. Denna Ort är den ſtörſta Marknadsplatſen i England för Bly, hvilket vinnes uti de många Gruvorne ſom finnas i Nägden, ſmältes uti en näſtgränſande By, ſamt hitföres til ſalu. Här är ock Säted för en Bergsrätt. Utom Bly finner man jämväl i denna Nägd Gallmäja och Spiesglas, ſamt uti Stenbrotten Qvarnſten och Riffſten.

8. *Matlock*, en By vid Darvent, är berömd ſå väl för ſina Mineraliſka Källor, ſom Romantiſka Nägd. Här finnas 2 varma eller ljumma Källor, ſom hälla vid paſs 68 Graders värme efter Fahrenheits Thermometer. Deſſa Bad hava, ſå väl til invärtes ſom utvärtes bruk, ſamma egenſkaper, ſom Vatnen i Briſtol och Buxton, ſamt beſökas Sommartiden af en myckenhet Folk. Här finnas ock Blygruvor.

Denna Ort är rätt angenäm för dem ſom här för Badningens ſkull en tid uppehälla ſig. I anſeende til de Romantiſka Nägderne måſte han tilfredsſtälla hvar och ens nyfikenhet, emedan han ſkiljer ſig från alla andra märkvärdiga Orter af detta ſlag i England. Den kringliggande Nägdens naturliga fägring öfverträffar de ſkönaſte Orter, ſom Männiſkjo-konſt har ſökt at förbättra. Han beſtår af en med många krökningar förſedd Dal, hvarigenom ån

Dar-

Darvent framflyter, hvilken på några ſtällen är tämeligen bred, och rinner ſtilla, på andra ſtällen åter framruſar mellan de brutna Klipporna, ſamt formerar åtſkilliga ſmå Vattufall. På ena ſidan omgives Dalen af fruktbara Kullar, och på andra ſidan af hiſkeliga med Skog bevuxna Klippor.

9. När man härifrån tager vägen Norr ut, kommer man til Bergstracten *Peak*, hvilken är en af de vildaſte, ödſligaſte, ſamt folkfattigaſte Nägder i England. Han utgör den ſydligaſte Klumpen utaf en ſtor Bergsrygg, ſom ſtryker genom Norra Delen af England, ända til Höglanderne i Norra Skotland, ſamt delar der på ſamma ſätt, ſom Appennin gör med Italien. De ſtörſte Strömarne i Nord-England hava ſit urſprung från denne Ås, ſamt flyta åt bägge Haven.

Bland märkvärdigheter, ſom finnas uti Peak, äro 2 underjordiſka Hålor, däraf den ena kallas *the Devils Arſe*. En utur deſs öpning flytande Ström rinner til vänſter, och til höger omgives man af en rad Klippor, ſom höja ſina höga Klintar ända up mot Skyarne. Hålans Ingång är 42 Fot hög och 120 Fot bred. Innan man kommer ſå långt, finnes uti detta mörka uppehåll några ſtrödda Kojor mellan Klipporna. När man i denna Håla lagt en god ſträcka til rygga, kommer man til en Sjö, hvareſt man låter ſätta ſig över. De främmande lägga ſig neder på Halm uti en Ökſtock, emedan Klippan är ſå låg, at man ej kan

kan ſitta rak. Ledſagaren, ſom vadar i vatnet, ſläpar Farkoſten fram med ſig. Innan man kommer til ſlutet af Vatnet, måſte man underſtundom ſtiga på höga ſtenar, och ibland låta bära ſig på en Mansrygg. När man ſtiger utur Båten, kommer man likaſom uti en underjordiſk Guda-Boning. Långden af denna prägtiga öpning är 270, och högden 120 Fot. För at rätt kunna överſe denna fruktansvärda Grotta, brinna rundt omkring en myckenhet Ljus, hvilka glimma ſom Stjärnor, ſamt uphöja Rumets ödſlighet. Sedermera anländer man til Roger Raines Hus, ſom för̈er detta namn, emedan Vattudroppar överalt ouphörligen här nedfalla. På det angenåmaſte blir man överraſkad när man kommer til en Ort, kallad the Chancel, där man från et 60 fots högt ſtälle hörer en Chor af Månner, med ljus, anſtämma en ſång, hvilka begivit ſig dit en annan väg. Sedan man vidare fårdats genom åtſkilliga Orter, ſom Ledſagarne giva ſärſkilda namn, når man åndteligen ſlutet af denna märkvärdiga Håla, 2250 Fot från deſs Ingångi ſamt 620 Fot under Kullens yta. Man tror, at här icke ännu är ſlut på denna Håla, ſamt ſöker medelſt ſprängning at komma längre.

Från denna Håla begiver man ſig Söderut til *Elden Hole*. Detta frugtansvärda ſvalg befinnes midt på et jämt fritt Fält, uti en Klippa. Öpningen är 50 til 60 Fot lång, ſamt 26 bred. Hon går lodrätt ned på djupet; men huru djup hon är, är en outgrun-

de-

delig hemlighet, faſtän man anſtält åtſkilliga förſök at utforſka deſs djup. Bulret af ſtora Stenar, ſom man inkaſtar, förſvinner ſmåningom, och låſom uti et ſtort afſtånd. Man har nedlåt Sånklod vid 800 Famnars Lina, utan at vinna Botn. Vid 460 Fots djup finnes Vatn.

10. *Buxton*, en liten Ort, hvilken medelſt några ljumma Mineraliſka Källor, ſom hitlocka många Brunsgåſter, ſmåningom kommer i alt mera tiltagande.

Vid paſs en half Fjärdingsvåg härifrån är en annan Håla, *Pooles-Hole* kallad, belägen, hvilken har mycken likhet med Baumans-Hålan i Tyſkland. Hon är ganſka rik på Stalåktiter. En bruſande Ström flyter genom Hålan. Öpningen, genom hvilken man går in uti Hålan, låvar ej ſtort; men då man kommer något längre fram, viſa ſig ſnart allehanda artiga Incruſtationer, ſom åro ojämnförligt fina. På ena ſidan frambryter et klart och genomſkinligt Vatn. Härifrån måſte man krypa på händer och fötter, ſamt upſtiga en ſlipprig fotſtig, hvarefter man anländer til et 60 à 70 fots högt Valf. Åndteligen kommer man til en Pelare, hvilken är lå vit ſom Alabaſter. Om et Piſtolſkott löſſas i grannſkapet af denna Pelare, lå dånar det i anſeende til det ſtarka genljudet, ſom et Canonſkott. Långre komma ej de flåſte Reſande. Men vil man gå långre in, lå måſte man klåttra en brandt och farlig ſtig upföre; men finner ej andra ſlags objecter än förut.

förut. Hela Hålans längd år 2058 Svenſka Fot.

11. *Aſhford.* en liten Ort, hvarvid finnas Blygruvor.

12. *Cheſterfield*, en liten men näringsfull och tämeligen folkrik Stad, angenämt belägen på ſluttningen af en Kulle vid ån Rother. Man träffar här en ſkön Kyrka och många välbygda Hus. Den härvarande Fri-Skolan är den anſenligaſte i Norra Delen af England. Inbyggarnes Handel är ogement vigtig; man kan anſe Cheſterfield ſåſom detta Landſkaps ſtora Marknadsplats för Bly, Materialier och Sidenvaror, Malt, Läder, Strumpor, m. m. hvarmed Invånarne driva Handel, ſå väl i detta, ſom de andra Landſkaperne, ſamt även til London. Denna Handel underlättas och befordras ganſka mycket genom den ſköna Canalen, ſom leder härifrån, genom Södra Delen af Yorkſhire och Norra Delen af Nottinghamſhire, til Trent.

13. *Alfreton*, en liten Stad, ſom har det beröm, at det bäſta Ölet här brygges. I grannſkapet finnes et af de ſtörſta Stenkolsverk i Derbyſhire.

14. *Bolſover*, en tämeligen god Stad. Det förnämſta i denna Ort är et anſenligt Kaſtell. Stadens Inbyggare tilverka en myckenhet Tobakspipor, ſom vidt och bredt kringföras.

15. Landſkapet NOTTINGHAM,

Eller *Nottinghamſhire.* Detta gränſar til Landſkaperne York, Lincoln, Leiceſter och Derby, ſamt är et af de mindre. Deſs vidd är 20 Qvadrat Mil. De ſtörſta Strömarne äro *Trent*, ſom flyter näſtan midt genom Landet, ſamt *Idle*, ſom faller i den förra. Tämeligen ſvåra Skepp kunna på Trent upkomma til Gainsborough, 7 Mil från deſs utlopp; Barker gå uran hjelp af Sluſsvärk ända til Nottingham, men härifrån til Burton i Staffordſhire, måtte konſten komma Sjöfarten til hjelp. Til Sjöfartens befrämjande är en Canal anlagd, ſom leder från Gainsborough, däreſt han faller i Trent, genom detta Landſkap och en del af Yorkſhire, til Cheſterfield. Han är $6\frac{1}{2}$ mil lång, på Botnen 24 fot bred, ſamt $4\frac{1}{2}$ fot djup. De därvid befinteliga Sluſſar och Broar äro alla byggde af Qvaderſten.

Marken delas til ſin beſkaffenhet af Naturen likaſom i 2 Delar. På Öſtra ſidan om Trent är han fet och tung, beſtår til ſtörre delen af Svartmylla, ſamt har härlig Sädes och Gräsväxt. Wäſtra ſidan däremot har mycken Sand, ſamt på några Orter Stenkol. En ſtor del däraf intages af Skogen *Sherwood*, ſom fordom varit ganſka anſenlig. Nu ligga på den ſträckan, ſom han fordom intog, många Orter och Parker. De Poſſeſſionater, ſom beſitta deſſa Egendomar, täfla med hvarandra at återſtälla den fordna Skogen, dock med all få-

ſägring af den nyare ſmaken. Man finner ej i något Landſkap ſå mycken iver at anlägga anſenliga Skogar. De förenämde Stenkolen och något Bly finnas längs utmed gränſorne af Derbyſhire. Här träffas ock Mårgel af allehanda ſlags färg, ſamt en ſort Sten, näſtan ſom Alabaſter, men löſare, hvilken brännes til Gips; och häraf tilvärkar man Golfſten til Golven i de fläſta Huſen, ſom häraf bliva ogement hårda och varagtiga. Vid Gotham och Mansfield finnas förträffeliga Stenbrott, och vid Godling, en half Mil från Nottingham, brytes en ſlags Sten, hvilken har ſamma egenſkap ſom Bathſtenarne, nämligen, at han i början, då han uptages, är lös och lätt at arbeta, men härdnar ſedermera i luften, ſamt är ogement varagtig. De öfrige Landets förnämſta Producter åro Spannmål, Boſkap, Ull, Humla, Süsſholz, en myckenhet Fjäderfä, ſamt Strömfiſk. De förnämſta Manufacturerne åro ſtickade och virkade Ylle-Strumpor, Benkläder, Handſkar, ſamt mycket Lerkäril och Glasvaror. Här tilvärkas jämväl mycket Malt; och detta Landſkap är berömdt för ſit ſköna Öl.

Landſkapet innefattar 8 Städer och 168 Förſamlingar. Folkmängden kan ſkattas til 90,000; och Landt-Milicen utgör 480 Man. Til Parlamentet ſändas 8 Fullmägtige. I anſeende til Kyrkoſtyrelſen hörer Landet til Stiftet York. Städerne åro följande: *Nottingham*, *Newark*, *Retford*, *Mansfield*, *Southwell*, *Bingham*, *Tuxford* och *Worksop*, hvaraf de 3 förſta

ſta ſända hvar ſina 2 Deputerade til Parlamentet. Man märker:

1. NOTTINGHAM, Landſkapets Hufvudſtad, 18 Mil från London, är ganſka angenämt belägen på Kullen af en Bergshåll, från hvilken man njuter en härlig utſigt öfver de ſköna Ängarne, ſom ligga utmed Trent, hvilken Ström inemot en fjärdingsväg ſöderut flyter förbi Staden, och öfver hvilken en anſenlig Bro om 19 Valfbågar, är anlagd. Klippan, hvarpå Staden har ſit läge, är ſå vek, at man däruti uthuggit många Valf och Kålrar, men dock ſå faſt, at hon bär 2:ne til 3:ne öfver hvarandra anlagde Kålrar. Många af dem äro huggne til et djup af 80 trappſteg ned.

Nottingham är en af de välbygdaſte, ſnyggaſte, artigaſte och anſenligaſte Städer i England. I anſeende til Ortens höga läge äro Gatorne beſtändigt renliga. Här finnas 3 Kyrkor för Biſkopliga Secten, hvaribland Mariä Kyrkan är en ſkön och ljus Gôtiſk Byggnad, och deſsutom hava Diſſentienterne här 8 Förſamlings-Hus. År 1780 ſteg antalet af de Hus, ſom betala Fenſter-taxa, til 1533, ſamt Inbyggarnes antal til 17,711. I anſeende til Ortens angenäma läge bor här en myckenhet förnäm Adel och hederliga Ståndsperſoner, ſom göra converſationen ganſka liflig och belevad. Torget är ſå ſtort, at man en gång därpå upſtält 10,000 Man i ſlagtordning. Staden har ſin egen Theater och 2 Aſſemblée-Salar. Platſen

ſen til kapplöpande för Häſtar, är en af de bäſta i Landet.

Nägden och Spatſergängarne omkring Staden äro ogement behaglige. Staden har ſtor ymnighet af Strömfiſkar, och på Hafsfiſk är icke heller någon briſt. Alla tunga Varor, ſåſom Järn, Tenn, Salt, Humla, Win, Olja, Färge-materialier, Lin, Hampa, komma från Humber och Hull, hvaremot Fartygen uti återfragt hämta Bly, Kål, Ved, ſamt Spanmål och Oſt från Warwick och Staffordſhire. Den härvarande Handelen med väfda Strumpor, Böxor och Väſtar, är ogement vigtig. Strumpväfvarne hava här och i de näſtgränſande Orterne några tuſende Stolar. Stenkåril från Nottingham föres omkring en ſtor del af England och Skotland, ſamt ſändes äfven ända til London, i ſynnerhet en otrolig mängd Thekannor och Thekoppar. Man påſtår ock, at det finnes ingen Stad i England, hvareſt ſå mycket Malt tilredes ſom här. Uti Nägden omkring Staden finnas många Förnämas Landtgårdar.

2. *Bingham*, en liten Stad, Öſter om Trent, hvareſt Paſtors-ſyſslan är en af de indrägtigaſte i Riket.

3. *Southwell*, en Stad, ej långt från Trent, har en ſtor Collegiat-Kyrka.

4. *Newark*, en vacker, tämeligen folkrik, ſamt välmående Stad, vid Trent. Staden har god näring i anſeende til ſtora Landsvägen, ſom går härigenom från London til York.

År 1780 funnos här 538 Hus, som betala Fenstertaxa.

5. *Mansfield*, en tämeligen ansenlig och välbygd Stad norr i Landet. Har tilvärkas mycket Sapa och Malt, och med den sednare Varan drives ansenlig Handel.

6. *Tuxford*, en artigt bygd Stad, har sin mästa näring af stora Landsvägen, som löper härigenom.

7. *Worksop*, en liten Stad, hvarest mycket Malt tilredes, och i hvars grannskap en myckenhet Susstholz planteras.

8. Ej långt från föregående Stad, på gränsen til Yorkshire, ligger *Worksop-Mannor*, en Landtgård, tilhörig Hertigen af Norfolk, med en Byggning, som är en af de största och prägtigaste i Riket. Framsidan håller 326 fot i långd, och midt uti är en skön Hall anlagd, som vilar på Corinthiska Pelare. Från denna går på bägge sidor om taket en Balustrad, ända til de bägge Risaliterne vid hvarje hörn, hvilka förest lla likasom Flyglar.. Överhuvud har Byggningen en ädel Architectur; där råder prydnad och enfald. Rumen äro sköna och i nyaste smaken möblerade. Ej långt från Huset är en ganska skön Lustpark anlagd.

9. Halfannan Fjärdingsväg härifrån emot söder ligger *Welbeck*, en prägtig Landtgård, tilhörig Hertigen af Portland. Uti Rumen befinnas åtskilliga sköna Målningar af berömda Konstnärer. Parken är försedd med många vördiga gamla Ekar af ovanlig storlek. Bland andra

andra Ekar finnes en af den ſtorlek, at man tvårt igenom henne uthuggit en öpning af ſådan bredd, at en Vagn kan nåſtan fara därigenom. En annan Ek har 7 ofanteliga Grenar, ſom vuxit af en enda Stam.

10. *Redford*, en medelmåttig Stad vid Idle, beſtår af 2 Delar, ſom ligga på hvardera ſidan om Strömen.

11. *Blyth*, en liten Stad, på gränſen til Yorkſhire, har en vacker Kyrka.

16. Landſkapet LINCOLN,

Eller *Lincolnſhire*. Detta Land omgives af Yorkſhire, Nordſjön, ſamt Landſkaperne Northampton, Rutland, Leiceſter och Nottingham. Det år et af de ſtörſta i Riket, ty det håller i vidd 61 Qvadrat Mil. De ſtörſta Strömarne åro *Trent*, *Humber*, hvilken ſåſom förr nåmdt år, utgör nedra delen af Trent, *Ankam*, *Witham* och *Welland*. 2 ſtora Landtryggar ſtryka genom detta Landſkap, från Norr til Söder, däraf den ena, ſom kallas *the Woulds*, ligger närmaſt Havet. I anſeende til ſin ſtorlek år Landet fördelt uti 3 Diſtricter: *Lindſey*, *Keſteven* och *Holland*.

Marken och Producterne åro efter Landets beſkaffenhet och läge ganſka ſkiljagtige. Diſtrictet *Holland*, hvilket ſålunda kallas, för ſin likhet med Provincen Holland i Förenta Nederland, år et lågt och flackt, med Canaler genomſkurit, ſamt för överſvåmningar utſatt

Land. Marken är lös och ſumpig, och har många Moras, ſamt i följe däraf en oſund luft, i ſynnerhet för främmande. *Keſteven* beſtår af högre Jordmån, är fruktbar, och har ej få mycken ſumpig Mark. *Lindſey* är överalt et fruktbart och hälſoſamt Land. I allmänhet betragtadt, är detta Landſkap ogement fruktbart; men hvarje någd på ſit ſärſkildta ſätt. De bägge ſednare äro huvudſakeligen för Spanmål; däremot planteras uti Holland mycket Rapſat, (Braſſica Campeſtris), och här finnas jämväl härliga Betesmarker för Boſkap och Får. Oxarne äro bland de ſtörſta i England. De bäſta Pippings-Äplen i Riket ſamt annan ſkön Frukt växa ock här i ſtörſta myckenhet. Deſsutom finnes här en förträffelig Landſträcka, ſom går längs utmed Foten af Landtryggen the Woulds och Hafskuſten, från Wainfleet til Barton vid Humber. Man kallar det Marſbland, emedan det ſå ſmåningom blivit upſvämmat och indämt af Havet. Hela denna Landſträcka är medelſt gravar uttorkad. Marken är faſt och beſtändigt af den ſkönaſte grönſka, emedan gräſet ſtändigt tilväxer.

Landſkapet innefattar 31 Städer och 630 Förſamlingar. Folkmängden kan ſkattas til 220,000, och Landt-Milicen utgör 1200 Man. Til Parlamentet ſändas 12 Fullmägtige. I anſeende til Kyrkoſtyrelſen hörer Landet til Stiftet Lincoln. Städerne äro följande: *Lincoln*, *Boſton*, *Grantham*, *Stamford*, *Grimsby*, *Gainsborough*, *Bolingbroke*, *Binbrook*, *Alford*, *Burton*,

ton, Barton, Kirton, Burgh, Bourn, Deeping, Dunnington, Crowland, Folkingham, Holbeach, Horncaſtle, Lytcham, Louthe, Sleaford, Saltfleet, Spalding, Salsby, Razen, Stanton, Tatterſhall, Wainfleet, Spilsby och *Caſter*; dårat de 5 förſta ſända hvar ſina 2 Deputerade til Parlamentet. Man betragtar detta Landſkap efter de 3 förenämde ſtora Diſtricterne *Lindſey*, *Keſteven* och *Holland*.

1. Lindsey.

Detta Diſtrict utgör den Norra och ſtörſta Delen af Landſkapet, ſamt är jämväl den fruktbaraſte. Här märkes:

1. Lincoln, Landſkapets Huvudſtad, belägen vid ån Witham, 19 Mil från London. Han ligger dels på en Kulle, dels på ſluttningen af denſama, och dels lågt uti en Dal. Fordomdags var denne Stad en af de ſtörſta i Riket, ſamt ägde i Sachſarnas tid 52 Kyrkor; men ſedan Handelen med Ull och Kläde, ſom här fordom var i ſtörſta flor, dragit ſig annorſtädes, har han mycket förfallit från ſin förra välmåga; är dock ännu tämeligen anſenlig; ty här räknas åtta til 15 Kyrkor. År 1780 ſteg antalet af de Hus, ſom betala Fenſtertaxa, til 906. Den delen af Staden, ſom ligger uppå Kullen, är den bäſt bygda, och där bor jämväl det förnämſta och förmögnaſte Folket. Här är ock Säte för en Biſkop. Dom-Kyrkan är en prägtig Byggnad, ſamt näſt den

uti York den ſtörſta i Riket. Hon har et ganſka fördelagtigt läge på en högd, ſå at man kan ſe Tornſpetſen uti 6 Landſkaper; det medlerſta Tornet är det högſta i hela England. Uti detta Torn befinnes en Klocka, ſom ock-ſå är den ſtörſta i Riket; hon väger 35 Skeppund, och håller 12 Alnar i omkrets. Faſtän Lincoln fallit ifrån ſit fordna välſtånd, ſå ſynes han dock åter reſa ſig up, emedan åtſkilliga Näringar i ſednare tider här begynt blomſtra. Från Ån Witham är en Canal förd til Trent, ſom kallas Foſſedyke, hvilken i anſeende til Farten til Sjöſs, ſamt Handelen, är af ſtor nytta. Den kringliggande Nägden är ganſka fruktbar och angenäm. Adeliga Familien Clinton förer af denna Stad Grevelig Titel.

2. Norr ifrån Lincoln ligger *Summer-Caſtle*, en Landtgård, med en ganſka vacker Park.

3. *Gainsborough*, en Stad vid Trent, är en af de bäſta Orter i detta Landſkap. Skepp af tämelig ſtorlek kunna upkomma ända til Staden, ſom mycket befordrar deſs Handel, och i anſeende därtil, tiltager han ſtändigt i välmåga. Utom en vacker Kyrka för Biſkopliga Secten, hava Diſſentienterne åtſkilliga Förſamlings-Hus.

4. *Burton*, en vacker Stad, angenämt belägen vid Trent, ligger väl til för Handel, ſamt är berömd för ſit koſteliga Öl, hvilket härifrån ſändes ända til London.

5. *Walcot*, en Ort, på Hörnet, där Trent

Trent och Ouſe ſammanflyta, har i ſednare tider genom Handelen, ſom han driver med de Orter, hvilka äro belägne vid förenämde Strömar, kommit til ſådan välmåga, at han blivit en af de båſta Orter i Landſkapet. År 1780 räknades här 786 Hus, ſom betala Fenſtertaxa.

6. *Barton*, en Stad vid Humber. Inbyggarne hava god näring af Reſande, ſom medelſt Färja låta ſätta ſig öfver Strömen, til Hull; ſamt tilbakars igen.

7. *Grimsby*, en Stad vid Havet, beſtår af åtſkilliga Gator, med välbygda och välbebodda Hus. Han har fordom varit ganſka anſenlig; men nu år Hamnen af ſand upgrundad, och allenaſt en liten Handel med Salt och Stenkol öfrig bleven, ſom uppehåller Orten. Kyrkan är ſtor och prägtig, ſåſom en Domkyrka. Den härvarande Redden är god, ſamt är detſamma för Humber, ſom Downs för Tames, emedan Skeppen från Hull här ligga och vänta på god vind.

8. *Caſter*, en liten Stad in i Landet. I anſeende til de härliga Betesmarkerne här omkring, drives anſenlig handel med Boſkap och Får.

9. *Saltfleet*, en liten Stad, ej långt från Havet, med en Hamn.

10. *Louth*, en tämeligen anſenlig, ſamt välbygd och näringsfull Stad, vid Landtryggen the Woulds.

12. *Horn-*

11. *Horncaſtle*, en tåmeligen god och vål-bygd Stad.

12. *Revesby Abby*, en Landtgård, belå-gen 3 Fjårdingsvåg hårifrån, år mårkvårdig dårföre, at den berömde Mannen J. Banks, ſom med Capit. Cook fårdats omkring Jord-klotet, år ågare hårtil och bördig hårifrån.

13. *Spilsby*, en liten artig Stad.

14. *Wainfleet*, en tåmeligen anſenlig Stad nåra vid Havet, år en af de båſt bygda i detta Landſkap, ſamt har god nåring.

15. *Bolingbroke*, en ringa Stad, år en-daſt mårkvårdig för det den berömda Stats-Miniſtern Lord Bolingbroke håraf förde Titel Viſcount.

2. KESTEVEN.

Detta Diſtrict år belåget midt emellan de bågge andra, ſamt fruktbart och ſundt. Hår mårkes:

1. *Sleaford*, en tåmeligen folkrik och vål-bygd Stad, uti en Dal, har 5 Mjöl- och 2 Walk-Qvarnar, ſamt 1 Pappersbruk.

2. *Ancaſter*, en Köping, år endaſt mårk-vårdig, emedan den urgamla Adeliga Familien Bertie håraf fårer Hertige-Titel.

3. På vågen mellan Ancaſter och Gran-tham ligger *Betton*, en Landtgård, hvilken få vål i anſeende til Byggnaden, ſom Trågårdar-ne och Parken år en af de ſkönaſte i Lin-colnſhire.

4. *Grant-*

4. *Grantham*, en välbebodd, ſnygg och välmående Stad, vid Witham, ſamt ſtora Landsvägen från London til York, hvaraf han har god näring; han driver jämväl god handel. Kyrkan är anſenlig, ſamt har et Torn om 152 alnars höjd. Antalet af de Hus, ſom betala Fenſtertaxa, ſteg år 1780 til 451.

5. *Grinsthorpe*, en Landtgård, tilhörig Hertigen af Ancaſter. Byggnaden har et härligt läge på en högd, ſamt faller prägtigt i ögonen. På alla ſidor ligga ſmå Luftſkogar, och framför Byggningen befinnes et Vattuſtycke. Anläggningen däraf är gjord med ſmak, och Bugterne anbragte med ſå mycken inſigt, at alt ſynes ſåſom Natur.

6. *Folkingham*, en gammal Stad på en Kulle, uti en ganſka behagelig Nägd.

7. *Bourn*, en liten Stad vid ſtora Landsvägen från London til Lincoln, är bekant för ſina många Garverier.

8. *Woolſtrop*, en By, belägen tre fjärdingsväg härifrån ſöderut, är märkvärdig, emedan den odödelige Isac Newton här är född år 1642; han dog år 1726.

9. *Stamford*, en tämeligen anſenlig, välbygd och välmående Stad vid Welland. Alla Huſen äro bygde af huggen ſten. Här finnas 6 Kyrkor. I anſeende til den ſtarka genomfarten finnas här många Vårdshus, och däraf har ock Staden god näring. För öfrigt driva Inbyggarne god handel med Malt, Stenkol och

och Qvaderſten. År 1780 funnos här 576 Hus, ſom betalte Fenſtertaxa.

3. HOLLAND.

Detta Diſtrict ligger i Sydoſt från de bägge andra, och är det minſta af dem. Förmodeligen har det i åldſta tiderne varit en Skog, ſom af Havet blivit öfverſvämmad; ty 3 til 4 fot under Jordbrynet träffar man en otalig mängd af ſtora Trän, förnämligaſt Ek och Tall, ſom äro ovanligt hårda, tunga och ſvarta. Det beſynnerligaſte man här funnit, är Benranglet af en Crocodil. Här finnas alsinga Stenar, och Marken är ſå lös, at man här aldrig beſkor någon Håſt. Här är öfverflöd på allehanda Vildbråd, i ſynnerhet Sjöfogel. Man märker:

1. *Boſton*, en tåmeligen anſenlig och folkrik ſamt välbygd Stad, vid Withams utlopp i Havet, har en god Hamn. Inbyggarne driva en vigtig ut- och inländſk Handel. Kyrkan är en af de ſtörſta i England. Men det märkvärdigaſte är Tornet, hvilket är 365 Trappſteg högt, och därföre i detta platta Land ſynes hela 6 Milen rundt omkring, ſamt från Hafsſjön ännu vidare. Som det är et ſå högſt nödigt märke för Sjöfarande, ſå har Parlamentet förordnat en pålaga, at bibehålla det i godt ſtånd. År 1780 funnos här i Staden 469 Hus, ſom betalte Fenſtertaxa. Efter denna

na Stad har den berömde Staden. Boſton i Nord-America fått ſit namn. Hela Nägden omkring Boſton beſtår af ganſka fet Betesmark, hvareſt en otrolig myckenhet ſtora Oxar och Ungboſkap beta, ſom ſedan fortſkaffas til London.

2. *Dunnington*, en god Stad, ſom driver ſtark handel med Hampa och Hampfrö.

3. *Holbeach*, en liten Stad, ej långt från Havet, driver god handel med Spanmål, Lin och Boſkap.

4. *Spalding*, en tåmeligen anſenlig och folkrik Stad, vid Welland, med en Hamn, har i anſeende til formen, läget och ſnygheten mycken likhet med en Hollåndſk Stad. Skepp af 20 til 25 Läſters dräkt kunna upkomma til Staden, hvilka åro ſtora nog för deſs handel med Stenkol och Spanmål. Kyrkan är ſtor och välbygd.

5. *Crowland*, en välbygd Stad, vid Welland, driver ſtark Handel med Fiſk och vild Fogel, i ſynnerhet Ånder. De ſednare finnas här i ſådan myckenhet, at man ofta uti en fångſt kan få 2 til 300 ſtycken. Det betalas årligen til Cronan 1200 Riksdal. uti Arrende dårföre. Staden beſtår af 3 Gator, ſom åro med Vattugravar ſkilde från hvarandra, ſamt plantérade med Trän. Uti Strömen finnas Gåddor af ovanlig ſtorlek.

---

4. *NORDANGELN.*

Denna Rikets Huvuddel ligger Norr om alla de öfrige Huvuddelarne. Han är belägen mellan 53 Grad. 18 Min. samt 55 Gr. 50 Min. Latitud. Dess gränsör äro i Norr Skotland, mot Öster Nordsjön, åt Söder Mercia, och i Wäster Irländska Sjön. Han är en af de största Huvuddelarne, uti vidd accurat lika stor med Mercia, nämligen 347 Qvadrat Mil. De största Strömarne äro *Ouse*, hvilken efter sin förening med Trent, får det gemensama namnet *Humber*, *Aire* och *Wharf*, hvilka bägge falla i Ouse, *Tees*, *Tyne* och *Tweed*, hvilka samteligen flyta ut i Nordsjön, samt *Mersey*, *Ribble* och *Eden*, som falla uti Irländska Sjön.

De härtil hörige Landskaper äro följande 7: *York*, *Lancaster*, *Westmoreland*, *Cumberland*, *Durham*, *Northumberland* och *Man*.

Hvad Landets beskaffenhet beträffar, så är Marken mera ojämn och bergagtig, än uti de 3 föregående Provincerne. En ansenlig Bergsrygg stryker nästan midt genom Landet, från Norr til Söder, hvilken är en fortsättning af Peak uti Derbyshire, samt fogar sig tillsamans med Cheviot-Bergen, som utgöra gränsen mellan England och Skotland. Från förenämde Landtrygg taga de största Landets Strömar deras ursprung, samt flyta dels åt Östra, dels åt Wästra Havet. Dock finnas här en myckenhet fruktbara Nägder, som i ymnighet

bära

bära Säd och Gräs, och i allmänhet tagit är Landet mera fruktbart än magert. Men hvad ſom i ſynnerhet utgör denna Provinces fördel framför alla de andra, är den ſtora myckenhet Stenkol här finnes. Jämväl åro här Koppar- och Bly-Gruvor. På Fiſk, i ſynnerhet Lax, är ock godt förråd.

Städernas antal ſtiger til 128. Förſamlingarnas til 1086, och Huſens til 210,000, alt utom dem ſom finnas på Ön Man. Folkmängden kan ſkattas til 1,100,000, och Landt-Milicen utgör 4680 Man.

1. Landſkapet YORK,

Eller *Yorkſhire*. Detta Land gränſar til Durham, Nordſjön, Lincoln, Nottingham, Derby, Lancaſter och Weſtmoreland. Det är ovanligt ſtort, ej allenaſt det ſtörſta bland alla Landſkaper i England, utan ſå at det är utan jämförelſe med något annat; ty det håller i vidd ſå mycket ſom 3 de ſtörſta tilſamans, nämligen 150 Qvadrat Mil; eller, jämt dubbelt ſå mycket ſom Hertigdömet Würtemberg i Tyſkland. De ſtörſta Strömarne åro *Humber*, hvilken ſkiljer Landet från Lincolnſhire, upptager de flåſta Landers Strömar, ſamt, ſåſom förr nämdt är, bekommer detta namn efter Elverne Trents och Ouſes förening med hvarandra. Denne *Ouſe*, ſom är en af de ſtörſta Strömar i England, undfår ſit namn efter de 2 Åarnes *Swales* och *Ures* ſammanlopp, ſamt

flyter midt genom Landet. Uti honom falla *Wharf*, *Aire* och *Derwent*. De anſenligaſte af de öfrige Strömarne åro *Dun*, ſom faller i Aire, *Hull*, ſom flyter i Humber, ſamt *Teés*, ſom utgör Gränſen mellan detta Landſkap och Durham. Hela Weſtra Gränſen af Landet utgöres af en anſenlig Bergsrygg kallad *Blackſtone Edge*, och af de därtil hörige Berg åro några ganſka anſenlige, däraf *Penigent* och *Ingleborough* åro bland de högſta i England.

I anſeende til ſtorleken delas Landet uti 3 Diſtricter, kallade *Ridings*, nämligen *Öſtra*, *Weſtra* och *Norra Ridingen*.

På en ſå ſtor vidd, ſom detta Landſkap innefattar, måſte Marken vara ganſka ſkiljagtig. Man finner här både god, medelmåttig och dålig Jordmån. Man vil vid hvarje Riding ſärſkildt anföra deſs beſkaffenhet, och endaſt i allmänhet nu nämna, at Yorkſhire är, i anſeende til ſina mångfaldiga Producter, et välſignadt Land. Det frambringar ej allenaſt mycken Spanmål, Süsholz, förträffeliga Häſtar och Boſkap, ſamt har öfverflöd på Vildbråd och Fiſk, utan utur deſs innandöme upgråves jämväl Järn, Bly, Alun, Agat, Kalkſten m. m. Manufacturerne åro af ſtörſta vigtighet, ſamt beſtå förnämligaſt uti Kläde, Strumpor och andra Yllevaror, ſamt allehanda ſlags Järnſmide, ſåſom Knivar, Sporrar, Betſel och mångfaldiga andra dylika varor.

Landſkapet innefattar 60 Städer och 363 Förſamlingar, ſamt 2330 ſtörre och mindre Byar.

Byar. Folkmängden kan ſkattas til 600,000, och Landt-Milicen utgör 2360 Man. Til Parlamentet ſändas 30 Fullmägtige. I anſeende til Kyrkoväſendet hörer Landet til Stiftet York, undantagande det Diſtrictet i Norra Ridingen, ſom kallas Richmondſhire, hvilket lyder under Stiftet Cheſter.

Ståderne åro följande: *York*, *Kingſton* upon Hull, *Rotheram*, *Boroughbridge*, *Aldborough*, *Beverley*, *Heydon*, *Knaresborough*, *Ripon*, *Scarborough*, *Richmond*, *Malton*, *Pontefract*, *North-Allerton* och *Thirſk*, hvilka alla ſända Ledamöter til Parlamentet; vidare *Leeds*, *Halliſax*, *Aberforth*, *Dontaſter*, *Aſkrig*, *Barneſley*, *Bedal*, *Burlington*, *Bautree*, *Cawood*, *Bradforth*, *Eaſingwold*, *Gisborough*, *Gisborn*, *Frodlingham*, *Stokesley*, *Wakefield*, *Withby*, *Selby*, *Sheffield*, *Helmſley*, *Hornſey*, *Howdon*, *Humanby*, *Hutherfield*, *Kilham*, *Kirby-Moreſide*, *Maſham*, *Midlam*, *Patrington*, *Otley*, *Pickering*, *Pocklington*, *Ripley*, *Settle*, *Sherborn*, *Shipton*, *Snathe*, *Tadcaſter*, *Thorn*, *Tickhill*, *Weatherby*, *Tarum*, *Wigton* och *Egton*.

I. Wåſtra Ridingen.

Detta Diſtrict utgör Wåſtra och ſtörſta Delen af Landet, ſamt är ſtörre än något annat Landſkap i hela England; ty det håller i vidd vid paſs 70 Qvadrat Mil. Det ſkiljes från Norra Ridingen medelſt Strömen Ure, och från den Öſtra genom Ouſe. Den Wåſtra el-

ler bergagtiga Delen af Landet kallas *Craven*, och det öfriga *Marſhland*, emedan det fordom beſtod af et Moras, ſom i Carl I:s tid utdikades. Där finnes ej allenaſt Torf, utan även godt Mulbete ſamt ſköna Åkrar. Uti den bergagtiga Nägden äro många Tracter ſteniga, ſandiga och ofruktbara, dock äro Dalarne däremellan fruktbara på Säd och Gräs, och utmed Ouſe är jordmånen ganſka fet. Man träffar här många Skogar och Parker, däribland åtſkillige af Tall och Gran: på många Orter växa jämväl goda Caſtanier vildt. Uti de ſämſta Nägderne ſås merendels Hafra. Omkring Ripley planteras Süsholz. Detta Diſtrict är berömdt för ſina ſköna Häſtar, jämväl bliva Svinen härſtädes ovanligt ſtora, och Skinkorne härifrån hållas i mycket värde. Kalkſtens- och Byggningsſtens-brott finnas i myckenhet; jämväl Alun-ſten, hvilken är blå til färgen. Vid Sheffield finnas Järngruvor, vid Sureby Stenkol ſamt oägta Ädelſtenar; vid Sherborn finnes en ſlags Sten, ſom i brottet är lös, men härdnar ſedermera ſtarkt i luften. Det finnes knapt någon Nägd, hvareſt Kersbär växa i ſådan myckenhet, ſom omkring Sherborn.

I detta Diſtrict träffar man åtſkilliga ſegelbara Strömar, ſom mycket gynna Handelen: *Ouſe* uphämtar vatnet från alla hårvarande Strömar, hvaraf de anſenligaſte äro *Ure*, *Wharf*, *Aire*, *Calder* och *Dun*. Här bör man ock nämna om den farbara Canalen mellan

han Leverpool och Leeds, emedan han uti Yorkſhire flyter endaſt genom denna Riding, ſamt af den ſednare Staden kallas *Leeds-Canalen.* I anſeende til det Herculiſka Arbetet, ſom härvid blivit användt, ſamt ſina Sluſsvärk, är han den vigtigaſte af alla Canaler i England. Han är 16 Mil lång, 43 Fot bred, och 5 Fot djup, genomſkär hela Konungariket från Wäſter til Öſter, ſamt öpnar, medelſt den nedanom Leeds farbara Strömen Aire, Gemenſkapen mellan Leverpool och Hull, eller Irländſka Sjön och Nordſjön. Koſtnaden ſtiger til 260,000 Pound Sterling, eller 1130,000 Riksdaler. Vattudammen vid Colne i Lancaſhire, nära vid gränſen til Wäſtra Ridingen, hvilken tjänar til Delningspunct för Vatnet, är 538 fot högre än Merſey vid Leverpool, och å andra ſidan utgör fallningen uti Aire vid Leeds 458 Fot. Til denna Canal höra 90 Sluſſar. 4 ſtora och många ſmärre Vattuledningar äro bygde över Strömar, Bäckar och Dalar, och 135 til ſtörre delen välfda Broar äro däröver anlagde. Över Strömen Calder föres han; medelſt en Vattuledning af 40 til 50 Fots högd. Fartygen, ſom befara denne Canal, bära 25 til 30 Läſter, ſamt dragas af två Häſtar, hvilka gå på en över Vattubrynet 2 fot uphöjd Gångväg. Den femdubbla Sluſſen vid Bingley förtjänar at beſes; man häpnar, när man blir varſe Skeppen framkomma mellan Bergen, ſamt medelſt Sluſſarne, inom en timas tid, ſänka ſig 60 Fot djupt, och åter upſti-

ſtiga. Det fattas icke heller åtſkilliga Mineraliſka Källor i denna Riding. Landt-Milicen i detta Diſtrict beſtår af 1240 Man, ſom utgöra 2 Regimenter. Följande Orter märkas:

1. SHEFFIELD, en anſenlig, folkrik, näringsfull och blomſtrande Stad, belägen vid Åarne Don och Sheafs ſammanflytande, 24 Mil från London, år jämte Birmingham den anſenligaſte Manufactur-Stad för Järn- och Stålarbete i Stor-Britannien; men Gatorna åro trånga, och ſvarta utaf den ouphörliga röken från de många Smedjorna. Uti Staden finnas 3 Kyrkor för rådande Secten, utom åtſkilliga Förſamlingshus för Diſſentienterne. År 1788 räknades här 4103 Hus, och ſamma år ſteg antalet af de Födde til 1464, hvarföre Folkmängden kan ſkattas til 36,000. Oagtadt Stadens ſmutſiga utſeende, och Arbetarnes beſtändiga forl, finner man dock, at Inbyggarne tänka på ſit nöje. För en tid ſedan år här en Theater, ſamt en tämelinen artig Aſſemblée-Sal anlagd.

De Arbeten, ſom här förnämligaſt tilvärkas, åro Knivar, Gafflar, Saxar, Klingor, och med få ord: alt hvad ſom hörer til ſkärning, hugg och ſtick, hvartil jämväl höra åtſkilliga Handtvärkare-värktyg, ſåſom Bilor, Yxor, Liar, Filar, Huggjärn, Plogar, m. m. Vidare allehanda ſlags Metallvaror, Bleckſlagare- Järn- och förſilfrat Koppar-arbete. Järn och Stål-arbetens förfärdigande ſyſſelſätter de flåſta Händerne,

ne, hvilka arbeta under vid paſs 600 Måſtare. Kniffmederne dela ſig i åtſkilliga Claſſer, alt efter de Varor, ſom de tilvärka, ſåſom Knivar, Rakknivar, Lancetter, Pennknivar, Saxar, m. m. Fabrikanterne arbeta hvarannan i händerne, emedan hvar och en förfärdigar ſit ſärſkildta ſlags arbete; den ſämſta Pennknif går genom 6 åtſkilliga Fabrikanters händer innan han blir färdig. Man finner här, ſå väl ſom i Birmingham, en myckenhet konſtiga, ganſka ſinnrika, och utom England obekanta Machiner, hvarigenom arbetet ogément förkortas, ſamt mycken tid vinnes och koſtnad beſpares. En Machin, ſom drives af yatn, är i ſynnerhet märkvärdig, medelſt hvilken en enda Man dageligen tilvärkar ſå många Filar, ſom 50 Filhuggare knapt hinna förfärdiga på vanligt ſätt, under ſamma tid.

Det uphöjda, inböjda och genombrutna arbetet blir, likaſom i Birmingham, genom tunga vigter ſlagit uti Formar. Den ſtörſta af deſſa Vigter, ſom ſlår näſtan en fjerdedels tums tjocka Formar, våger halftannat Skeppund.

Utom de förenämde förſilfrade Koppararbeten förfärdigas här en otalig myckenhet ganſka ſnygga ſaker, ſåſom Knifſkaft, Spännen, Doſor, Skålar, Ljuſſtakar, m. m. Jämväl finnes här en Blyvitts-Fabrik, ſamt en Silkes-Machin, ſådan ſom den uti Derby, hvilken hvarje vecka förarbetar 150 Skålpund Silke.

Strömen Don löper härifrån til Rotheram,

ſamt blir farbar en half Mil från Staden. Längs utmed Strömen åro en myckenhet Hammarvärk anlagde, hvilka tilreda Järn och Stål för Sheffielder-Manufacturerne, jämväl Slip-Machiner för Knivar m. m. Vid deſſa Hammarvärk ſmältes också en myckenhet Blodſten (*Hæmatites*).

Jordmånen omkring Sheffield är af naturen mager, men medelſt den ſtora myckenhet gödning, ſom en ſå anſenlig Stad fournerar, är han ganſka fruktbar gjord, ſamt bär rika Skjördar af allehanda ſlags Säd. Mångt Ånges-Tunland förpagtas årligen för 9 à 10 Riksd. Man har här enkoma Qvarnar eller Stampar, at ſöndermala Ben, hvilket är en härlig gödſel för Marken.

2. *Rotheram*, en anſenlig och vacker Stad, vid ån Rothers inlopp uti Dun. Öfver den ſednare är en koſtbar Stenbro anlagd, och ſedan han blivit farbar gjord, har både Staden och deſs Handel anſenligen tiltagit. Utom en ſtor Kyrka för rådande Secten, finnas här 4 Förſamlingshus för Diſſentienterne. Järn-Manufacturerne åro i denna Ort ogement vigtige. Man finner här åtſkilliga Masugnar, Hammarſmedjor, Stålugnar och Walsvärk för Järnplåtar. Mycket Järn, ſom gjutes i Gåſar, går til Sheffield. Detta utgör en del af arbetet. Det andra beſtår uti ſjelva Fabriceringen, ty det ſmides ej allenaſt til Stänger, utan ock förarbetas til Ketlar, Pannor, Plogbilar och andra ſaker. Man gjuter här ock Canoner. Här

är

år ock en anſenlig Lerkårils-Fabrik af det vita och gulagtiga Staffordſhiriſka Stengodſet. Vid Staden finnas 2 Gruvor, hvaraf den ena lämnar Järn och den andra Stenkol.

3. *Sandbec*, en Landtgård, belägen Öſter om Rotheram, tilhörig Greven af Scarborough, är märkvärdig för ſin ſköna Park. Sjelva Byggningen är vacker, upförd af huggen Sten, ſom är vitare än Portlandsſten.

4. *Kiveton*, en Landtgård, tilhörig Hertigen af Leeds, är också berömd för ſin Trägård, Park och ſköna Canal. Byggningen är ej allenaſt prydlig, utan har även en utvald ſamling Målningar af de bäſta Konſtnärer, antika Statuer, ſamt et anſenligt Bibliothek.

5. *Bawtree*, en liten liflig Stad vid Idle, på gränſen til Nottinghamſhire. Inbyggarne hava ej allenaſt god näring af ſtora Landsvägen til Skotland, ſom löper härigenom, utan jämväl af Sjöfart på Strömen. De handla med Qvarn- och Slipſtenar, ſamt bringa Järnvaror från Sheffield och Rotheram ſamt Bly från Derbyſhire til Stockvith, Burton och Hull.

6. *Doncaſter*, en folkrik, ſnygg och välbygd Stad vid Don, med breda och ſtenlagda Gator. Kyrkan är ſtor och vacker, och Tornet är i ſynnerhet berömdt för det prydligt arbetet däråt. Rådhuſet och Borgmäſtarens Hus äro förträffliga Byggnader. Här är en ſtor Manufactur för ſtickade eller väfda Strumpor, Wäſtar, Benkläder, Handſkar. Den berömde Sjömannen *Forbisher* är här född.

7. *Aſkeron.* På vågen härifrån til Pontefract befinnes, vid Byn *Aſkeron*, en Svavel-Källa, hvars Vatn år ogement vårkſamt at bota gamla Skador och Svullnader, då man badar ſig däruti.

8. *Coneysborough.* Man kan näſtan icke föreſtälla ſig angenämare våg, ån den mellan Rotheram och Doncaſter. På bägge ſidor viſa ſig ſköna omväxlande utſigter, i ſynnerhet år den af det förfallna Caſtellet *Coneysborough*, och den kringliggande Nägden ganſka retande. Framför ſig ſer man en lång och bred Dal, ſom på bägge ſidor år med Kullar infattad. En bred Ström, Don, löper genom Dalen, och gör en ſådan vårkan, at man ej utan förnöjelſe kan beſkåda det hela. Huru upbrukadt Landet år i denna Nägd, kan man inhämta af de många Objecter man här får beſkåda: nämligen, uti rundningen af en Cirkel, ſom håller 2 Mil uti Diameter, blir man varſe 6 anſenliga Städer och Köpingar, 120 Byar, 6 Landtgårdar för den högre Adelen, och 60 dylike för den lägre Adelen, 6 Ekeſkogar, många vigtiga Gruvor för Järn, Stenkol, Kalk och god Byggningsſten, 9 ſtora Stenbroar, 40 Wattuqvarnar för Sädesmalning, 15 Parker, 2 ſegelbara Strömar, utom flere ſmärre Åar och Bäckar.

9. *Wentworth-Houſe.* Wäſterut ifrån Coneysborough ligger *Wentworth-Houſe*, en Landtgård, tilhörig Markiſen af Rockingham. Denne år en af de ſköneſte Orter i Riket. Vid

andra

andra Landtgårdar beundrar man ſtundom Byggningen med ſina märkvärdigheter, ſtundom Parken, ſtundom prydnaden af de däruti uppförda Byggnader, eller ock de ſköna Proſpecterne. Här är alt förenadt. Byggningen är en af de ſtörſta i England; Parken har af Naturen och Konſten undfått all den ſkönhet, ſom kan uptänkas; de prägtiga Skogarne öfvertråffa all beſkrifning; Templen hava en ſkön Architectur, ſamt et lå utvaldt läge, at de på det högſta uphöja hvarje Orts fägring; därtil kommer fägringen af den kringliggande Nägden. Huſets Huvudſida emot Parken är 600 Fot lång, ſamt beſtår af en Medelbyggnad, med 2 Flyglar. Medelbyggnaden faller genom ſin ädla Architectur vackert i ögonen. Rumen äro prydde och möblerade i utvald ſmak, i ſynnerhet befinnes överalt ſkönt Stuckatur-arbete. Bibliotheket är talrikt och utſökt, det excellerar förnämligaſt uti Kopparſtick, ſamt Architectoniſka och Mynt-Böcker. Jämväl finnes här det ſtörſta Mynt-Cabinet i England. Parken och Nägden omkring Wentworth är ännu ſkönare än Byggningen. Från hvilken ſida man nalkas, finner man härliga Skogar, vidlyftiga Vattuſtycken och prydliga Bygnader.

10. *Wentworth-Caſtle*, är en annan prägtig Landtgård, tilhörig Greven af Strafford. Huſets framſida emot Parken är en af de vackraſte i England. Vattuſtycket och Skogarne i Parken äro anlagde i ganſka ädel ſmak.

11. *Barnsley*. Vid paſs en half Mil från den-

ne Landtgård ligger den lilla Staden *Barnsley*, hvilken år vackert bygd med Stenhus, samt har en vigtig Järntråds-Manufactur.

12. *Bretton.* Et stycke härifrån ligger Landtgården *Bretton*, med en ganska vacker Byggning och en förträffelig Park.

13. *Wakefield.* Vid pass 3 Fjärdingsväg från Bretton, vid Strömen Calder, år Staden *Wakefield* belägen. Han består egenteligen af 3 stora Gator, hvareft uti de sednare åren många vackra Hus blivit uplörde. Inbyggarne hava sin måsta näring af de härvarande ansenliga Ylle-Fabrikerne: i synnerhet blir en myckenhet Kläde hitbragt, för at färgas och appreteras. Detta år orsaken at Staden, oansedt han ej år synnerligen stor til vidden, dock år folkrik och välmående. En annan Näringsgren åro de många här i Någden befindteliga Stenkols-Gruvorne, hvilken Vara härifrån vidare sjöledes fortskaffas. Kyrkan år en stor och prägtig Gothisk Byggnad.

14. *Heath.* Nära vid förenämde Stad ligger Byn *Heath*, hvareft befinnes en Academie, dår Ungdom underviſas i Språk, Vetenſkaper och Fria Konſter.

15. *Pontefract.* Öfter ut ifrån Wakefield, samt nära intil Aire ligger Pontefract, eller som han i allmänt tal kallas, *Pomfret*, en åldrig, välbygd och tåmeligen ansenlig Stad. Uti den kringliggande Någden finnas många Kalkstensbrott, och ingenstädes planteras så mycken Sockerrot och Süsholz, som här. Af det sed-

nare

nare göras Bröſtkakor, ſom ſändas kring hela England.

16. *Methley.* Litet i Väſter om Pomfret ligger *Methley*, en Landtgård, tilhörig Lord Mexborough, ſom förtjänar at beſes, i anſeende til ſin koſtbara Möblering.

17. *Aberford.* Norr ut från Pomfret kommer man til *Aberford*, en obetydelig Stad, men hvareſt befinnes en god Nål-Fabrik.

18. LEEDS. Härifrån vänder man ſig väſterut til den berömda Manufactur-Staden *Leeds*, hvilken ligger på Norra ſidan om Strömen Aire, och den härſtädes uti Aire fallande ſtora Leeds-Canalen, 28½ Mil från London. Leeds är en anſenlig, folkrik och rik Stad, ſom jämte Förſtäderne har en vidlöftig omkrets. År 1780 räknades här 1529 Hus, ſom betalte Fenſtertaxa, och ſamma år ſteg Inbyggarnes antal til 16,380. Med alt ſkäl kan man påſtå, at denne Ort är den vigtigaſte Marknadsplats för Kläden och andra Yllevaror, ej allenaſt i England, utan även på hela Jordklotet. Deſſa Varor hitkomma dels från aflägsne Orter, dels ock förnämligaſt från den kringliggande Nägden, ſom jämte Staden är förnämſta Säte för Ylletygs- och Klädes-Fabriker i Stor-Britannien. En ſtor del af deſſa Kläden tilvärkas i de näſtgränſande Köpingar och Byar, ſamt hitföras at färgas och appreteras.

Utom Kläde tilvärkas här och i Nägden däromkring jämväl en ſtor myckenhet Tyger

af

af mångfaldiga ſlag, hvilkas ſkönhet icke allenaſt ankommer på Ullens och Garnets godhet, utan ock på Preſspapperet eller Spänarne, hvilkas beredning är en hemlighet, jämväl på den konſtiga Glanſen eller Glätt-Machinerne, hvilken giva Tygen en ſynnerlig Glans. De ſå kallade Tammis från Leeds och Coventry glänſa ſå, at man på 3 ſteg nära håller dem för Sidentyg. De äro jämväl ſtarka, ſamt ſäljas för godt pris. Lifligheten af Näringarne uti Staden och häromkring är orſaken at man här ej finner några Tiggare eller ſyſslolöſt Folk; til och med Barn kunna förtjäna ſödan. Hela kringliggande Nägden är ſåledes ganſka folkrik och ſtarkt bebodd.

Idoghet och flit hava upfyldt det ſtora vidlyftiga Landſkapet York med Inbyggare och Rikedom. Detta Landſkap förarbetar nu förtiden ſå mycken Ull och Garn, ſom hela den öfriga delen af England. Man finner här inga ſtora Fabriks-byggnader, utan näſtan altſamans tilvärkas af enſkildta Fabrikanter, ſom til ſtörre delen förläggas med arbete och Garn af Klädes- och Tygshandlare, ſamt andra rika Manufacturiſter.

Til beqvämlighet för Handelen med benämde Varor, äro Strömarne Aire och Calder medelſt rensning farbare gjorde, och genom denna farbarhet har en annan Handelsgren blivit ogement vigtig, nämligen Handelen med Stenkol, ſå väl från denna Ort, ſom Wakefield, emedan man vid deſſe bägge Orter af före-

förenämde Vara finner outödeliga Skatter i jorden.

Leeds är en gammal Stad, men har dock nu för tiden breda Gator, hvilka merendels efter nyare ſmaken äro med Stenhus bebygde. Rådhuſet är en anſenlig Byggnad, även ſå det ſtora Huſet, hvareſt Klädes-Marknaden hålles. Här finnas 3 Kyrkor, ſamt åtſkilliga Förſamlingshus för Diſſentienterne. Adeliga Familien Osborne förer af denna Stad Hertige-Titel.

I grannſkapet af Leeds märkas följande Orter:

19. *Beeſton*, en god Köping, har en Manufactur för Spetſar och Stråhattar.

20. *Bramley*, en Ort, är bekant för et förträffeligt Schieferſtens-brott.

21. *Hunsfleet*, har ifrån en By, genom Manufacturer, tilväxt til en folkrik Köping, hvareſt en myckenhet Klädesvåvare viſtas.

22. *Harwood*, en Köping vid ån Wharf, öfver hvilken en koſtbar Stenbro är bygd.

23. *Gawthorphall.* Ej långt från förenämde Ort ligger *Gawthorphall*, en Landtgård, med et prägtigt Hus af huggen Sten med 2 ſtora Fronter. Innantil är det i bäſta ſmak möblerat, ſamt med Sturkatur-arbete, Förgyllningar m. m. beprydt. Parken, Vattuſtycket och Trägården äro anlagde af Brown, och förråda den ſtora Konſtnären.

24. *Wharfedale.* På vägen från Harwood til Knaresborough, paſſerar man en del af den Dalen, genom hvilken Strömen Wharfe flyter, ſom

ſom för den orſaken kallas *Wharfedale*. Denna är en af de härligaſte Slättmarker, ſom kunna uptänkas, och många Reſande förlikna honom med de i anſeende til deras fägring ſå berömda Slätterne vid Palermo. Här ligga Landtgårdarne tätt utmed hvarandra.

23. *Knaresborough*, är en liten Stad på en Kulle vid Ån Nid. Den kringliggande Nägden är ganſka fruktbar på Säd och Gräs. Man planterar här ock Süsſholtz. Här och i den half mil härifrån belägna Byn *Harrogate* finnas 4 Mineraliſka Källor, hvaraf 2 äro i ſynnerhet berömde. Man betjänar ſig af dem til varma Bad. Om Sommaren orſakar detta en ſtark ſammankomſt af Ståndsperſoner. Ej långt härifrån finnes en Källa, ſom har den egenſkapen at öfverdraga alt ſom lägges däruti med en Stenhinna.

24. *Rippon*, en anſenlig, folkrik och välbygd Stad, belägen på en höjd, uti en angenäm Nägd, ej långt från Ån Ure. Torget är et af de artigaſte i England. Öfver Strömen är en vacker Stenbro med 13 Bågar anlagd. Kyrkan är en Collegiat-Kyrka, ſamt en ärevördig och maſſiv Gôtiſk Byggnad. Orten är berömd för de ſköna Sporrar här tilvärkas. Han är ock en Stapel-ort för Ull, ſom här hvarje vecka upköpes af Klädes Fabrikanterne från Leeds, Halifax, Wakefield, m. m.

25. *Studley* och *Hackfall*, liggande här i grannſkapet, äro bland de märkvärdigaſte Landtgårdar i England. Vid den förra är Byggnaden väl

väl artigt inrättad, men de därvid befindteliga Luftſtyçken och Parken utgöra det förnämſta. Vid den ſednare finner man knapt någon annorſtädes ſå mycken ſammanfogning af vildt och mångfaldigt.

26. *Boroughbridge*, en Stad vid Eure, hvaröfver en anſenlig Stenbro år bygd, hvaraf en Båge håller öfver 40 Fot i ſpänning. Ortens förnämſta Näring beſtår i Järnvaror, ſom här förfärdigas.

Nu vänder man ſig åt en annan ſida; åt vägen från Lancaſhire til detta Landſkap.

27. HALIFAX, en anſenlig och folkrik Stad, belägen på ſluttningen af en Bergshöjd vid en Å, ſom faller uti Calder, är mycket berömd för ſina Manufacturer af groft Kläde, Chalons och Kerſey. Han är deſſutom märkvärdig för omkretſen af ſin Förſamling, hvilken ej allenaſt innefattar ſjelva Staden, utan jämväl et anſenligt ſtycke af Landsbygden däromkring, hvilket alt utgör en Sokn, ſom är den ſtörſta och folkrikaſte i hela England. Ja, oſtridigt är detta Paſtorat det folkrikaſte i hela Chriſtenheten. Det håller $4\frac{1}{2}$ Mil i omkrets, hvareſt finnes 1 Kyrka och 12 Capeller för rådande Secten, och deſutom 16 Förſamlings-Hus för Diſſentienterne, oberäknadt Qvåkarnes; och härigenom har detta Paſtorat blivit det indrägtigaſte i hela Riket. För detta välſtånd har man at tacka de förenämde Manufacturerne, hvilka ej allenaſt idkas i ſjelva Staden, utan ock öfveralt i den kringliggande

Soknen. Denna är ſå bebygd, at man ej vet hvad Titel man ſkal giva henne, antingen af Landsbygd, Köping eller Stad, emedan Huſen ligga ſpridde öfveralt i hela Soknen, och dock ſynes hvarje Hus bäro af ſig ſjelft. När man från Lancaſhire kommit öfver Blackſtone Edge, en Bergsrygg, ſom utgör gränſen mellan förenämde Landſkap och Yorkſhire, och hunnit et ſtycke in i Landet, märker man tydeligen, at Landet, ju närmare man nalkas Staden Halifax, är tätare bebygt med Hus, ſamt at Byarne bliva alt ſtörre. Man ſer idel ſmå inhägnader af 2, til 5 à 6 Tunlands vidd, med ſit dårtilhöriga Hus. När man kommit längre fram, til Klinten af tredje Kullen, ſynes Landet, faſtän det ännu är bergagtigt, ſåſom en enda ſammanhängande By, emedan Huſen ej ligga längre åtſkiljs, än at Inbyggarne kunna ropa til hvarandra. Vid hvarje Hus märker man en Öfverſkårare-Ram, med et ſtycke Kläde, Kerſey, eller Schalons, ſåſom de 3 Artiklar, hvilka i denna Nägd fabriceras. Man måſte ſåledes föreſtälla ſig Soknen Halifax, ſåſom en enda ofantelig Stad, hvilken midtuti är ordentligt och tätt bebygd; men ju mera han ſprider ſig från medelpuncten, blir alt gleſare bebodd. Man räknar här ej färre än 60,000 Communicanter, ſamt 30,000 Perſoner, ſom ſyſſelſätta ſig med Fabriks-arbete. Årligen tilverkas här circa 100,000 Stycken Chalons.

28. *Putſey*, en Ort, 5 Fjärdingsväg från Halifax, tilhörer Herrnhutarne, hvilka här anlagt en vigtig Klädes-Fabrik. 29. *Bir-*

29. *Birſtall.* Sydoſt från Halifax ligger *Birſtall*, en folkrik By, hvareſt bredt Kläde tilvärkas, hvilket man här så kallar, til ſkilnad från Kerſeys, Droyetter och dylika ſmalare Tyger. Uti London däremot kallas alla de Kläden ſom komma från denna Nägd ſmala Kläden, i jämförelſe med de Kläden, ſom tilvärkas i Landſkaperne Wilts, Sommerſet, Glocester och Devon. Denne Ort är ock berömd för ſina Färgerier.

Här ifrån ända til Leeds blir man ej varſe annat än idoghet och fält. Huſen ligga icke ſtrödde, ſåſom uti Soknen Halifax, utan formera ſtora Byar, ſom vimla af Människor.

30. *Hutherſfield*, en Stad, näſtan i Söder från Halifax, vid Calder, är en af de 5, ſom driva den ſtarka Klädeshandeln. Hvarje vecka hålles här en ſtor Marknad med Kerſeys, en medelſort mellan Kläde och Chalons.

31. *Bradford.* Härifrån vänder man ſig Norr ut, och kommer til *Bradford*, en anſenlig och folkrik Ort. I anſeende til de härvarande vigtiga Ylle-Fabrikerne, har man härifrån anlagt en Canal, ½ Mil lång, ſom leder uti den ſtora Leeds-Canalen. Här befinnes ock et anſenligt Bryggeri af Porter-Öl, ſom i godhet ej eftergiver det från London.

32. *Craven.* Vid Bradford begynner den Landſtråkan, ſom i anſeende til ſin ſteniga Jordmån kallas *Craven.*

33. *Shipton*, en tämeligen anſenlig och vacker Stad nära til Aire, har en anſenlig Kyr-

ka, ſom år förſedd med et artigt Bibliothek.

34. *Maumlove*, När man från Shipton fortſätter ſin väg i Nordväſt til Settle, far man utmed Strömen Aires djupa och Romantiſka Canal, til deſs man kommer til *Maumlove*, eller Malhams-Håla, hvilken dock egenteligen icke år någon Håla. Det år en ſkön Amfitheater, formerad af en lodrätt Kalkſtens-klippa, ſom midtuti år åtminſtone 150 alnar hög. Vid Foten af denna Klippa uprinner en Bäck, ſom löper genom Dalen; och emedan vatnet vid mycket regnagtig väderlek ej kan på en gång trånga ſig ut genom den trånga öpningen, formeras här et Vattufall, hvilket år näſtan dubbelt ſå högt ſom det rygtbara Niagara-fallet i Nord-America.

35. *Settle*, en liten artig Stad, vid paſs 1 Mil härifrån, vid Ån Ribble, har god näring.

36. *Weathercoat-Hole*. När man från förenämde Ort begiver ſig norrut, kommer man til Hålan *Weathercoat*, den underbaraſte ſällſamhet af detta ſlag i Stor-Britannien. Det år et förunderligt underjordiſkt Vattufall uti en ſtor Håla, hvars överſta Rand ligger i lika höjd med de kringliggande Fälten. Öpningen har ſkapnad af en Parallelogram, ſamt delas i 2:ne delar af en groteſk Kalkſtens-Walfbåge. Långden utgör vid paſs 90 alnar, och bredden hälften ſå mycket. Vid Södra ſidan år en Ingång til en liten Håla dårunder, och til höger

år

är en underjordiſk våg under Klippan. När man varſamt ſtigit ned i den ſtora Hålan, blir man ej utan häpnad varſe Vattufallet. Hålans lodrätta höjd är 54 alnar. Vid paſs 18 alnar ned från öpningen ruſar en Vattuſtröm utur et ſtort Hål uti Klippan, ſamt faller oafbrutit med et hiſkeligt bruſande, 50 alnar djupt ned, och förſvinner mellan Klipporna, ſamt låter ſig ej ſynas förån efter et underjordiſkt lopp, af inemot en Fjärdingsväg, vid 2 andra Hålor.

37. *Ingleborough.* Ej långt härifrån ligger Berget *Ingleborough*, et af de höjſta i England. Det har ungefär 2700 Fots höjd öfver Hafsbrynet, ſamt håller vid roten 5 Mil i omkrets. Vid klart väder har man en den ſköneſte utſigt ſom kan uptänkas. Emot Wäſter öfverſer man det härligen upbrukade Landet, uti en ſträcka af 6 til 8 Mil, ända til Havet, och deſs gränſelöſa yta afbrytes endaſt genom Öarne Angleſey och Man. Uti Nordväſten ſlutar ſig utſigten med de til 6 à 7 Mils afſtånd varande ſkrofliga Bergen i Weſtmoreland och Cumberland. Uti Sydväſt ſträcker ſig utſigten öfver hela Lancaſhire och Cheſhire, til de ſåſom et blått moln ſynliga Bergen uti Wales.

38. *Wetherby.* Sedan man nu beſkådat Wäſtra Någden af Wäſtra Ridingen, förfogar man ſig til den lilla återſtående Öſtra Delen, och anländer förſt til *Wetherby*, en liten Stad vid ån Wharf, öfver hvilken en anſenlig Stenbro är bygd. Uti Strömen äro åtſkilliga Qvar-

nar anlagde, bland annat ſådane ſom raſpa Breſilia för Fårgarne och Klåde-Fabrikanterne i Nägden. Inbyggarne hava god Näring af ſtora Landsvägen, ſom går härigenom från London til Edinburgh.

39. *Tadcaſter*, en tämeligen anſenlig Stad, längre ned vid ſama Ström. Sammanſtötandet af de bägge Landsvägarne från London och Leverpool til York giva Staden mycken lifligbet och näring.

40. *Towton*. På vägen härifrån til Sherbourn, ½ Mil från Tadcaſter, paſſerar man vid Byn Towton, öfver det uti Hiſtorien namnkunniga Slagtfältet, hvareſt år 1461 en af de mordiſkaſte Drabbningar, ſom någonſin i England hållits, föreföll mellan Familierne York och Lancaſter. Bägge Arméerne beſtodo tilſamans af mer än 100,000 Man: ingen ville vika, och man fäktade med ſådant raſeri, at 36,000 Man blevo på platſen, til deſs *Edvard* 4 af York århöll Seger.

41, *Sherbourn*. Inemot en Mil härifrån i Söder kommer man til den lilla Staden Sherbourn, ſom likaledes är bekant för en Drabbning, ſom härvid föreföll år 1645 mellan Carl I och Parlaments-Arméen. Man finner knapt på något annat ſtälle ſå många Kersbärs-Trägårdar ſom här.

42. *Haddleſton*, är en Ort i Grannſkapet af förenämde Stad, hvarvid finnes et förträffeligt Stenbrott, hvars Stenar ſkattas för de ſkönaſte i England.

43. *Sel-*

43. *Selby*, en liten Stad vid Ouſe, är väl bebodd och har god näring, emedan tämeligen ſtora Handelsſkepp kunna på Strömen ända hit upkomma. Åtſkilliga härvarande Köpmän driva god Sjöhandel.

44. *Snaith*, en liten Stad vid Aire, ej långt ifrån där Don faller i honom, idkar medelſt deſſa bägge Strömar god Handel och Sjöfart.

2. Östra Ridingen.

Detta Diſtrict ſkiljes från Wäſtra Ridingen medelſt Strömen Ouſe, ſamt från den Norra genom Derwent. Han är den minſta af de 3. Uti vidd håller han circa 30 Qvadrat Mil. Luften härſtädes är icke ſå ſund, ſom i andra Nägder af detta Landſkap. Marken härſtädes är ganſka olika. Nordväſtra Delen ſom kallas *Yorkwoulds*, är bergagtig, ſandig, torr, ofrugtbar och föga bebodd; men har dock ſina fördelar; ty här finnes ſköna Byggningſtens- och Kalkſtensbrott, Kieſelſten ſamt Stenkol. Den Sydöſtra Delen däremot, ſom bär namn af *Holderneſs*, är ganſka fruktbar, och Dalarne mellan Bergen nära en ſtor myckenhet Fånad, ſåſom Boſkap, Häſtar och Får. Den ſtörſta Strömen är *Humber*, ſom uphämtar *Hull*, och *Derwent*, ſom faller i Ouſe. Landt-Milicen i denna Riding beſtår af 400 Man. Man märker:

1. KINGSTON, med tilnamnet upon Hull, en Stad, belägen vid Ån Hull, där han faller i Humber, hvadan han ock i allmänt tal kallas *Hull*, är til vidden ej synnerligen ſtor, men folkrik, tätt-bygd, välbygd och befäſt, ſamt en af de vigtigaſte Handelsplatſer i England. Han ligger under 53 Grad. 40 Min. Polhöjd, 25 Mil från London. Gatorne äro ſtenlagde, men merendels trånga, dock finnas här jämväl åtſkilliga breda.

Staden omgives rundt omkring, undantagande vid Strömen, med en Mur och Graf; och deſutom finnes här et Caſtell och 2 Blockhus. Om vigtigheten af denna Stadens utländſka Handel kan man döma utaf Kronans Tull-inkomſt, ſom årligen ſtiger til 120, à 150,000 Riksd. Man räknar at denna Stad äger 150 egna Skepp i Sjön, ſmå och ſtora, ända til 300 Läſters drägt, ſammantagne. Til förkofran af deſs Handel bidrager der förnämligaſt, at han är medelpunkten för Sjöfarten på alla de ſtora Strömar, ſom falla i Humber; ty medelſt deſſa ſtrömar driver han handel med alla de Orter och Landſkaper, ſom ligga vid berörde Strömar. Han är Nederlagsplatſen för alla de Fabriks-Varor ſom komma från Städerne Leeds, Wakefield, Halifax och andra Manufactur-Orter. En myckenhet Järnvaror från Sheffield, Bly från Derbys- och Nottinghamſhire, Smör från Norra och Wäſtra Ridingarne i Yorkſhire, Stenkol och Oſt från Staffords- Warwicks- och Cheſhires, ſamt Spanmål

mål från alla kringliggande Nägder, hitföras och afſättas här, ſamt ſedermera fortſändas vidare ljöledes; däremot förſer Hull alla deſſa Orter igen med allehanda utländſka förnödenheter, ſåſom Win, Krydder, Järn, Koppar, Hampa, Lin, Frukt, m. m. De härvarande Köpmännerne ſända jämväl några Skepp ut på Walfiſk fångſt. Hamnen är liten, men ſäker.

År 1780 räknades här 1370 Hus, ſom betala Fenſtertaxa, och Folkmängden ſkattas til 24,000. Utom några Förſamlings-Hus för Diſſentienterne, finnas här endaſt 2 Kyrkor för rådande Secten, hvaraf Trinitets-Kyrkan är en ſtor ſkön Byggnad, med en koſtbar Altartafla och et Bibliothek. Börſen, nya Theatren och Aſſemblée-Salen äro vackra Byggnader. Denne Stad lämnar den urgamla Familien Pierrepont Hertige-Titel af Kingſton.

2. *Beverley*, en tämeligen anſenlig och folkrik Stad, ej långt från Strömen Hull. Förmedelſt en Canal, ſom härifrån leder til Strömen, kunna tämeligen ſtora Skepp upkomma til Staden, hvarföre han ock driver anſenlig Handel. Eljeſt beſtår Inbyggarnes förnämſta värf uti Malt-tilvärkning, hvarmed god handel drives, och de fattige knyppla Spetſar. Härifrån utföres mycket garvadt Läder. Här finnas 2 Kyrkor, ſom äro de ſtörſta i denna Riding. Denna Ort kan räknas för Huvudſtaden i Öſtra Ridingen, emedan detta Diſtrictets Domſtol här har ſit Säte.

3. *Howdon*, en medelmåttig Stad, nära vid Ouſe, har en Hamn för Båtar.

4. *Burlington*, eller Bridlington; en tämeligen anſenlig Stad, vid en Hafsvik, har en Hamn, ſom är en ſäker tillflykt för Stenkols-Skeppen. Staden håller en anſenlig Spanmåls-Marknad, ſamt driver god handel med Malt och Öl, ſom här brygges. Om Sommaren hitkomma en myckenhet främmande, för at betjäna ſig af Hafsbaden.

5. *Flamborough-Head*, en bekant Landtudd 3 Fjärdingsväg från föregående Stad, är förſedd med en Fyrbåk. Orten, hvaraf han bekommer ſit namn, beſtår af circa 150 Hus, ſom bebos af Fiſkare. Vid Hafsſtranden finnas några ihåliga Klippor, genom hvilkas öpningar man kan fara med Båt.

6. *Hornſey*, en liten Stad vid Havet, med en liten Hamn, idkar liten Handel.

7. *Heydon*, en liten artigt bygd Stad vid Humber, har en liten Hamn, och driver någon Handel.

8. *Patrington*, en liten angenämt belägen Stad, på Landtungan mellan Humber och Havet.

9. *Spurnhead*, är den ytterſta ſpetſen af förenämde Landtunga, hvarpå en Fyrbåk är anlagd.

Af Diſtrictet *Holderneſs* förer Familien Darcy Grevelig Titel.

9. NORRA

3. Norra Ridingen.

Denna utgör hela Norra Delen af Yorkſhire. Emedan här finnas många bergagtiga Nägder, ſå är Marken til en del torr och mager; dock finner man i Dalarne ſköna Betesmarker och jämväl Sädesfält. Där nåres ej allenaſt en myckenhet Boſkap, utan Inbyggarne idka jämväl ock förnämligaſt Häſteſkötſel, och de härvarande Häſtarne äro berömde ſå väl ſåſom Ridhäſtar, ſom Dragare. De bergagtiga Nägderne nära en myckenhet Får, hvilka ſäljas magra härifrån, för at gödas i fetare Landſkaper. Vildbråd finnes i myckenhet. Sjökuſten vimlar af nyttiga Fiſkar, ſåſom Sill, Cabeljo, Flundror, Koljor, m. m. Til de uti England ſällſynta Fiſkarne hörer den vid Scarborough i tämelig ymnighet befindteliga men fula Fiſken Dragonet, Callyonymus Lyra, hvilken med ſina Fenor kan lyfta ſig några alnar up ur vattnet, ſamt fortflyga vid paſs et Bigeſkått, och därföre kan räknas til Flygfiſkarne. Vid Sjökuſten vankas ock en ſtor myckenhet Sjöfogel. Bergen innehålla Koppar och Bly, men ſom icke bearbetas, utan man hämtar endaſt utur dem Gagat, Alun, Vitriol, något Marmor, ſamt Stenkol. De förnämſta Strömarne äro *Tees*, *Swale*, *Ure* och *Derwent*. Denne Riding är i ſtorlek den medlerſta af de 3. Uti vidd håller han vid paſs 50 Qvadrat Mil. Han innefattar åtſkilliga afdelningar. Den Öſtra Delen emot Havet kallas

Black-

Blackmoor, hvilken är et bergagtigt Land, fullt af Klippor och Skogar. Den Norra Delen kallas *Cleveland*, samt är något jämnare än den förre. Den Nordvästra Delen bär namn af *Richmondshire*, samt är af stor vidd. Man kan anse denne såsom en sammanhängande kädja af ojämna, skrofliga Klippor och Bergsrygger, hvars sidor bära godt Gräs, och emellan hvilka Dalarne äro ganska fruktbara. Bergen härstädes, på gränsen til Westmoreland och Lancashire, hava et så ödsligt och vildt utseende, och alt är här i sådan tystnad, at Inbyggarne däromkring kalla några små Strömar, som uprinna i denna Nägd, Helvetes Bäckar. Gettren, Rådjuren och Hjortarne som vistas i denna Nägd, äro i anseende til sin storlek märkvärdige. Landt-Milicen i denna Riding utgör 720 Man. Man märker:

1. YORK, hela Landskapets Huvudstad, belägen under precise 54 Graders Polhöjd, 29 Mil från London, vid Strömen Ouse, uti Vinkelen, där de 3 Ridingarne sammanstöta, och hörer egenteligen icke til någondera. Han är så urgammal, at han redan vid Romarnes infall här i Landet var en ansenlig och blomstrande Ort. Utaf Brittiska Nationen Brigantes, hvilkas Huvudstad han var, kallades han *Eorac*, hvaraf Romarne formerat det Latinska namnet *Eboracum*. Hos denna Nation var han så berömd, at ej allenast de bägge Kejsarne Severus och Constantius Chlorus här residerade

de

de och dogo, utan jämväl at den ſednares här födde Son, Conſtantinus Magnus, här blef utropad för Kejſare. Sedan Romarne lämnat Britannien, utſtod han under Sachſarne och Danſkarne ganſka mycket; men under Konungarne af Huſet Anjou tiltog han ogement i välſtånd. Under Hinric 5 var han i ſå blomſtrande tilſtånd, at utom Domkyrkan här funnos 41 Soknekyrkor, 17 Capeller, 9 Kloſter och 16 Hoſpitaler. Han bekom ock den hedern, at deſs Borgmäſtare, lika med den i London, feck föra Titel af Lord-Mayor, ſamt Rang näſt London, framför alla andra Städer i Riket; hvilka prärogativer ännu fortvara.

Nu för tiden har York mycket förfallit från ſin fordna härlighet, men är dock ännu en ſtor Stad, hvilken är omgiven med ſtarka Murar, ſamt har 4 ſtora och 5 ſmärre Stadsportar. Han ligger angenämt til, på en ſtor Slättmark, uti en fruktbar Nägd, ſamt intager uti vidd et ſtörre rum än alla andra Engelſka Städer, utom London, Briſtol och Norwich, hvilket härrörer dels däraf, at en myckenhet förnämt Folk här bor, hvilkas Hus intaga ſtort rum, dels ock, at Huſen här icke ligga ſå tätt intil hvarannan, ſom uti åtſkilliga andra til vidden mindre, men folkrikare Städer. Här finnas ännu många gamla Trähus, men tillika en myckenhet nya och vackra Stenhus, ſom bebos af Ståndsperſoner, ſamt jämväl många publika Byggnader. Men Folkmängden ſvarar ej emot Stadens vidd. År

1789

1780 ſteg antalet af de Hus, ſom betalte Fenſtertaxa til 2285, och ſamma År var Folkmängden 12,798. Han indelas uti 28 Förſamlingar, men därtil nyttjas ej flere än 17 Kyrkor.

York ligger väl uti Medelpuncten af de vigtiga Manufactur-Orterne, och äger deſsutom den för Handel ſå vigtiga fördelen, at Skepp om 95 Läſters drägt kunna upkomma ända til Staden. Men både Manufacturer och Handel hava dragit ſig härifrån, och York är den enda ſtora Stad i England, ſom oagtadt ſit fördelagtiga läge har hvarken Commerce eller Fabriker. Endaſt för kort tid ſedan är här en Cattuns-Fabrik anlagd, ſom är bragt til ſtor fullkomlighet. Nu för tiden ſubſiſterar Staden merendels af den om vintertiden här viſtande Adelen och de rika Poſſeſſionaterne i Yorkſhire, hvilka i ſtor myckenhet här uppehålla ſig, emedan Lifsmedel finnes i öfverflöd, ſamt för billigt pris, och det hvarken är briſt på Skådeſpel, Baler och Concerter, eller andra ſlags nöjen. York är jämväl Säte för Rikets andra Erke-Biſkop, ſamt har från gamla tider lämnat Hertige-Titel åt Prinſar af Kongliga Familien. Nu för tiden förer Konungens andra Son Titel häraf.

Numera vil man betragta de publika Byggnaderne. Bron öfver Ouſe är märkvärdig för ſin ſtora Valfbåge, i anſeende til hvilken man förliknar henne med Ponte Rialto i Venedig. Hon beſtår af 5 Bågar, hvaraf den medlerſta är

är ſtörſt, och håller 83 Fot i ſpänning, ſamt 52 i höjd. Men det är en vanprydnad för denna Bro at man ſå fullproppat henne med Byggnader, hvaraf hon ſer ut ſom en fortſatt Gata. Därpå befinnes Rådhuſet, hvilket är anſenligare än det i London. Vid Ån Foſſes ſammanlopp med Ouſe ligger et gammalt Caſtell. Huſet, däreſt Landſkapets Landträtt hålles, är vackert, och öfvertråffar alla andra i Landet. Aſſemblée-Salen är 122 Fot lång, på bägge ſidor förſedd med Corinthiſka Colonner, ſamt en af de vackraſte i England.

Men af alla Byggnader är Domkyrkan den vigtigaſte. Hon är den ſtörſta Göthiſka Kyrka i hela Kriſtenheten. Hela Byggningen är 468 alnar lång, 56 alnar bred och 50 alnar hög. Korſets bägge Armar hålla i längd 113 alnar. Navatan eller medlerſta gången är några Fot bredare och högre än den i S. Pauls Kyrka i London, ſamt öfvertråffas endaſt af S. Peters Navata i Rom. Byggnaden är i jämförelſe med ſin ovanliga ſtorlek icke plump. Vid inträdet faller man i en ſlags vördnadsfull häpenhet öfver det vidſträckta Rumet man finner för ſig. Man bemärker åtſkilligt Bildhuggeri-arbete i ganſka lått ſtyl. Denna Domkyrka har tvänne märkvärdiga ſkönheter, ſom man ej anträffar vid någon annan Göthiſk Kyrka; til det förra, at Navatans och Sidogångarnes höjd och bredd, ſå väl ſom alla Valfbågar och Fenſter, komma ganſka nära til den proportionerade ſtorlek, ſom är beſtämd genom den Grekiſka

ſka och Romerſka Byggningskonſtens införda Reglor; och för det andra at takets utſträckning från Öſter til Wäſter är inrättad näſtan efter den nyare Proportionen. Hela Kyrkans Plan är enformig, ſå väl ſom ſjelva Byggnaden, beſynnerligen från Öſter til Wäſter. Fenſtren äro af enahanda ſtorlek, ſtå uti et til Byggningens ſtorlek lämpeligt afſtånd, ſamt äro i anſeende til ſit arbete beundransvärda. På utſidan är Kyrkan icke beſvärad eller öfverlaſtad med Bågar, utan hvarje del är förſedd med prydnader, hvilka erhålla en ny ſkönhet af Stenens färg, ſom näſtan bibehållit ſin urſprungliga vithet. Wäſtra ändan, ſom är 64 alnar bred, faller prägtigt i ögonen. Denna Front innehåller 2 enformiga Dörar; mellan deſamma, öfver Huvud-ingången, är et ſtort Fenſter, hvars tekning i Murverk icke kan ſkönare gifvas. Öſtra ändan har jämväl et ogement ädelt Fenſter, om 15 alnars bredd och 38 alnars höjd. Vid Domkyrkan befinnes ock et Bibliothek.

Dóm Capitlets Hus hörer icke mindre til de märkvärdiga Minnesmärken af Göthiſk Byggningskonſt. Det är en Ottkant om 30 alnar i Diameter, ſamt 34 alnars höjd uti Medelpunkten. Valvet underſtödjes ej af någon Pelare. Bland de öfrige Kyrkorne i Staden beundrar man Tornet på Allhelgons-Kyrkan, i anſeende til det ogement fina Bildhuggar-Arbetet.

Vid Staden, utmed Stranden af Ouſe, är

en

en artig offentelig Spatſergång anlagd, af vid pas 1500 alnars längd.

2. *Caſtle Howard.* På Norra ſidan om vågen til Malton ligger Landtgården Caſtle Howard, tilhörigt Greven af Carlisle. Det har en af de prägtigaſte Byggnader i England, ſamt förtjänar, dels i anſeende til den koſtbara Samlingen af gamla Statuer och Buſter, ſamt Målningar, dels i anſeende til den förträffeliga Parken, ſom rundtomkring omgiver Byggnaden, en Reſandes hela upmärkſamhet. Skogarne äro prägtige och med ſmak anlagde. Det ſom vanſtäller Byggningen är, at den ena Flygeln är mycket bredare än den andra.

3. *Malton*, en tämeligen anſenlig Stad vid Derwent, är ſå väl i anſeende til ſit läge vid ſtora Landsvägen från York til Scarborough, ſom för ſina Boſkaps-Marknader, i ſynnerhet med Häſtar, en näringsfull Ort. Här finnas 3 Kyrkor.

4. *Pickering*, en välbygd Stad; medelmåttig til ſtorleken, ligger på vägen til Withby.

5. SCARBOROUGH, en icke ſynnerligen ſtor til vidden, men tämeligen folkrik Stad vid Haver, 35 Mil från London, har et ogement Romantiſkt läge, i form af en Halfmåne, på en hög klippa, hvarifrån man njuter en gränſelös utſigt öfver Havet och den kringliggande Nägden. Hamnen är förträffelig, och tämeligen ſtora Skepp kunna här inlöpa, ſamt ligga säkre. Huſen, ſom i anſeende til den höjd, hvarpå de ligga, mycket lida af

ſtörmvindar, åro ſtarkt och jämväl vackert byggde. Hvad denna Stad i ſynnerhet är märkvärdig före, är den i någden befindteliga förträffeliga Mineraliſka Hälſobrunnen. Det är en ſprutande Källa, ſom från Marken ſtiger rätt up i höjden. Deſs Vatn är klart, har en af Vitriol angenäm ſyrlik ſmak, ſamt äger nåſtan ſamma egenſkaper ſom Pyrmonter-vatnet i Tyſkland. Brunnen beſtår egenteligen af 2 Källor, hvaraf den ena är afförande och ſmakar bittrare, och den andra är mera järnhaltig, ſamt ſmakar ſtarkare.

Staden hade år 1780—628 Hus, ſom betalte Fenſtertaxa, ſamt vid paſs 10,000 Invånare, ſom til ſtörre delen beſtå af Sjömän, Fiſkare, ſamt ſådane, ſom härbergera och betjäna Brunsgäſterne. Om Höſtetiden drives här anſenlig handel med Stockfiſk, Cabeljo, Sill och andra Hafsfiſkar. Oagtadt Orten icke driver någon vidſträckt Handel, äger han likväl mer än 300 Skepp, ſom fara med Frakt, och förnämligaſt Stenkol. I Krigstider låjer Regeringen ofta öfver 100 Skepp härifrån för ſin räkning. Den Mineraliſka Brunnen giver Scarborough vid Cur-tiden den måſta lifligheten; mycket Folk hitkommer ock för Hafsbadningens ſkull, jämväl en ſtor del för nöjes ſkull; därföre är ock concurrencen af förnämt och rikt Folk ganſka anſenlig; ofta kan man ej få härberge, och Orten förkofrar ſig årligen i ſtorlek. Här ſattas ſåledes icke ſällſkap

uti

uti Aſſemblée-Salarne til Dans, Spel och andra nöjen.

6. *Robin Hoods Bay.* När man från Scarborough reſer Norr ut til Withby, kommer man til den lilla Fjärden, Robin Hoods Bay. Under vägen träffar man ſtora Berg af Alunſten, hvaraf Alun tilvärkas. Förſt calcinerar man honom uti ſtora hopar, hvilka, ſedan de genom Kol väl blivit bragte i brand, genom ſit egit Phlogiſton fortbrinna hela 6, 10 til 14 Månader, alt efter ſom hopen är ſtor til, hvilken undertiden liknar et litet Berg. Denna Materia blir ſedermera med Vatn utlakad, och Lagen guten i andra kåril, hvartil lägges Soda af Salicornia, för at præcipitera Vitriolſaltet. Därefter låter man det öfverflödiga Vatnet, medelſt kokning, bortdunſta, och ſedan Materien blivit kall, öſer man den i ſtora Fat, för at Chryſtalliſeras. Robin Hoods Bay har god ankargrund på 6 til 7 Famnars djup, och Kuſten är hög, men Hamnen är icke ſäker för Öſtan-ſtorm.

7. WITHBY, en tämeligen anſenlig, välbygd och välmående Stad vid Havet, där Ån Eſk har ſit utlopp, 36 Mil från London. Han har et beſynnerligt läge mellan 2 Kullar, ſom medelſt en ſmal Canal ſkiljas från hvarannan. Hamnen är förträffelig, i ſynnerhet ſedan han genom Dammens förlängande blivit ſäkrare och ſtörre gjord. Vid inloppet befinnes et ganſka maſſivt Bollvärk af Sten, och vid ändan äro 3 anſenliga torra Dockor til Skeppsbyggeri,

ſom är vigtigt. Man tror at ingen annorſtädes byggas ſtarkare och båttre Skepp för Stenkolshandelen ån här. Här är ock en Segelduks-Fabrik.

Withby har ungefär 270 egna Skepp, hvilka dels föra Stenkol, dels löpa för Frakt, ſamt i Krigstider brukas til Transport-Fartyg, dels ock tjåna til egen Handels drivande. Stadens utrikes Handel tiltager dageligen. Årligen ſegla 20 til 30 Skepp til Öſterſjön; 9 til 10 gå beſtändigt fram och tilbaka håremellan och Holland; 5 til Medelhavet, hvareſt de, jämte andra Producter bringa en myckenhet ſalt Fiſk. De härvarande Köpmännerne handla jämväl på Leewards-Öarne, ſamt idka även Walfiſkfånge med god fördel. Til London ſändes mycken Spanmål, ſamt öfver 6000 Tunnor Smör. Inkommande Varorne beſtå förnämligaſt uti Ris, Salt, Järn, Skeppsvärke, Hampa, Tjära, Beck, Terpentin, och andra för Skeppsbyggeri nödvändiga Materialier, ſamt öfver 1000 Tunnor Kalk från Scarborough. Här åro 3 Aſſecurance-Compagnier. De vigtiga Alunvärken vid Staden fordra mycket Stenkol, ſom hithämtas med egna Skepp, och Alunen utſkeppas ſedermera. År 1780 funnos här 548 Hus, ſom betalte Fenſtertaxa, och Folkmängden ſkattas til 9000.

8. *Gisborough.* Från Withby går vägen i Nordväſt til Durham; men litet ſtycke från vägen träffar man *Gisborough*, en liten angenämt belägen, ſnygg och artig Stad, ſom har

ſin

ſin Näring af en Segelduks-Fabrik, ſamt de nära Järngruvorne och Alunvärken. Värvet med Alun har något minſkats, ſedan Handelen därmed til ſtörre delen dragit ſig til Withby, hvareſt tilvärkningen är lättare.

En half Mil innan man kommer til Gisborough, njuter man från en höjd en härlig utſigt öfver den öfriga Delen af Yorkſhire, e. mot Durham, Hartlepool och Tees utlopp, hvilken ſlingrar ſig genom en fruktbar Landſträcka. Nägden ſer ut ſom han vore omſkapad. Vägen löper mellan de angenämaſte med Skog planterade Kullar, och Dalarne däremellan äro ogement frukbara.

9. *Stokesley*, en liten Stad i Sydväſt från den föregående. Den härvarande Hornboſkapen hälles för den ſtörſta i Engand.

10. *Yarum*, en liten Stad vid Tees, var i början af detta Seculo förfallen, men har genom en tämeligen indrägtig Handel med Bly, Spanmål och Smör, ſjöledes på London, åter uphulpit ſig.

11. *Egton* och *Kirkby-Moorſide*, äro två ſmå Städer, liggande in i Landet.

12. *Helmſley*, en liten artig Stad, hvars Hus äro täckte med Schiefer.

13. *Duncombe-Park*, en Landtgård i granſkapet af förenämde Stad, tilhörig Riddaren Duncombe, är en af de förträffeligaſte Landtgårdar i Yorkſhire. Uti Byggningen finnes en af de prägtigaſte Målnings-ſamlingar, af de benämdaſte Konſtnärer, och Parken är en af de

ſkönaſte i England. Förenämde Samling är väl icke ſå ſynnerligen talrik; men däribland finnas nåſtan inga andra än utvalda Stycken, ſom reta en Kännares öga; man kan här bättre ſtudera de ſtörſta Måſtare än i många andra ſtörre Samlingar. Här befinnas jämväl åtſkilliga vackra antiqva Statuer.

Parken och Trägården åro i ſin art även ſå förträffeliga, ſom ſkatten af Målningar. Den vid Huſet liggande Trägården har en Terraſſe, från hvilken man med en blick överſer de kringliggande Nägderne. Vid ena ändan ſtår et Joniſkt Tempel, hvarifrån man har en härlig Proſpect; på vänſtra ſidan blir man varſe höga Trän vid Templet, ſamt på högra ſidan en vidſträckt omkrets af et Landſkap. Uti djupet kröker ſig en Dal uti en Skog, hvilken vid Kullen formerar en Amfitheater. På andra ſidan om Terraſſen ligger et Toſcaniſkt Tempel med en Colonnade. Den gent öfver liggande Skogen utbreder ſig öfver en anſenlig Kulle, ſamt ſtöter til brädden af en vacker Ström, ſom ſlingrar ſig genom Dalen, och midt uti denſama har et anſenligt Vattufall, öfver hvilket Trän vildt nedhänga. Dalen afdelas medelſt Häckar uti åtſkilliga Ängar. Strömens krökningar åro ſköna, ſamt bliva afbrutne genom enſamt ſtående Trän. At gå i närmare Detail om detta ſtällets ſkönheter, vore för vidlyftigt.

14. *Rivers Abby.* Men et ſtycke härifrån träffar man en även ſå angenämt intagande

de

de Ort, ſom kallas *Rivers Abby.* Man ſer här en uti ädla krökningar fortlöpande Terraſſe vid randen af en vidſträckt Kulle; på ena ſidan ligger en djup Dal, och på andra ſidan en tjock Skogslund, infattad med Småſkog. Vid ena ändan ſtår et rundt Tempel med en Toſcaniſk Colonnade, och vid den andra et Joniſkt Tempel med en Hall, m. m.

15. *Cockswold, Eaſingwould* och *Thirſk* äro 3 obetydliga Städer, liggande uti en Triangel mellan Helmsley, York och North-Allerton.

16. *North-Allerton*, en Stad vid ſtora Landsvägen til Skotland, beſtår af en välbygd Gata, om 1300 alnars längd, ſamt har god näring af de många Reſande, ſom färdas härigenom. Den härvarande Ox-Marknaden är berömd, ſåſom den ſtörſta i England, emedan här upköpas en otrolig myckenhet magra Oxar, ſom ſedermera drivas til Lincolnſhire och Ön Ely at gödas. Den kringliggande Nägden är en vacker och ganſka fruktbar Slättmark.

16. *Bedall*, en liten uſlig Stad, hvars Paſtorat likväl inbringar 2000 Riksdaler årligen. Den kringliggande Nägden är rygtbar för ſin Häſtehandel; denne är väl anſenlig i hela Landſkapet, dock mäſt i detta Diſtrict.

17. *Maſham*, en liten Stad vid Ure, har intet märkvärdigt, utom en Klädes-Fabrik.

18. *Middleham*, en liten Stad vid Ure, är bekant för ſina Ylle-Manufacturer och kapprännande med Häſtar.

19. *Leyburn* och *Aſkrig*, åro ringa Städer vid Ure.

20. Mellan Richmond och Aſkrig, vid *Aſgarth*, gör Ure åtſkilliga Vattufall, däribland det nederſta faller i 2 afſatſer, och är 15 Fot högt. Hela Scenen af deſſa Vattufall är obeſkrifligt vacker.

21. *Richmond*, en tåmeligen anſenlig och folkrik, ſamt välbygd och välmående Stad, på en fruktbar Kulle vid Ån Swale, 39 Mil från London. Inbyggarnes förnämſta värf beſtår uti Strumpſtickning, ſamt tilvärkande af Matroſe-Mößor. Hvarje Familie, ſtora och ſmå, ſyſſelſätter ſig därmed. Egenteliga Staden är liten, ſamt omgiven med Murar, med 3 Portar, ſom leda til Förſtäderne, med hvilka han är tåmeligen vidſträckt. En del af et gammalt Caſtell är ännu ſtåndande. Staden har 3 Kyrkor. Adeliga Familien Lenox, härſtammande af Konung Carl 2, förer af denne Stad Hertige-Titel. Nägden omkring Staden har ganſka ſköna Utſigter. Förrän man kommer til Staden löper Strömen på et retande ſätt, genom en Dal, mellan Kullarne, ſamt formerar et vackert Vattufall.

22. *Hornby-Caſtle*. Tre Fjärdingsväg från Richmond, i Nordoſt ligger *Hornby-Caſtle*, en ſkön Landtgård, tilhörig Greven af Holderneſs. Byggningen har et härligt läge. Vägarne här omkring åro förträffelige.

23. *Wenſely-Dale*. När man från Richmond begifver ſig Väſterut, kommer man til den

den ogement fruktbara Dalen *Wenſely-Dale*, ſom har härliga Beteſmarker, hvareſt ſtora Boſkapskjordar finna föda. Här och där finnes Blymalm.

24. *Rookby-Hall*, är en af de märkvärdigaſte Landtgårdar i Landſkapet, belägen vid ſammanloppet af Åarne Tees och Greta, på en grön Slättmark.

2. Landſkapet LANCASTER,

Eller *Lancaſhire*. Detta Land omgives af Cumberland, Weſtmoreland, Yorkſhire och Cheſhire, ſamt Irländſka Sjön. Det är et af de anſenligaſte i Riket, ty det håller i vidd 51 Qvadrat Mil. De ſtörſta Strömarne åro: *Merſey*, ſom ſkiljer detta Landſkap från Cheſhire, *Irwell*, ſom faller i den förra, *Ribble* och *Lon*, hvilka bägge ſednare falla uti Irländſka Sjön. Här finnas jämväl 2 berömde Canaler, hvaraf den ena, ſom leder från Leverpool til Leeds, och därföre kallas *Leeds-Canalen*, är förut beſkriven vid Yorkſhire, och den andra, ſom bär namn af Bridgewaterſka Canalen, kommer framdeles at beſkrivas. Här finnas jämväl 2 Inſjöar, ſom eljeſt är ſällſynt i England, nämligen *Winander-* och *Coniſton-Meer*, hvaraf den förra är den ſtörſta af alla Inſjöar i England, ehuru han i ſig ſjelf är af ringa betydenhet, i jämförelſe med Inſjöarne i Sverge. Här har ock fordom funnits en tredje Inſjö, Marton-Meer kallad; men denne

har i ſednare tider blivit utdikad, och förvandlad til en fruktbar Ång.

Hvad Markens beſkaffenhet beträffar, ſå är den Våſtra Delen af Landet, ſom ligger närmed Havet, jämn, ſamt ganſka fruktbar på Säd och Hövåxt; Wete och Korn växa här til öfverflöd. Beteſmarkerne åro ovanligt feta, hvadan ock Boſkapen i Lancaſhire är den ſtörſta i England, ſamt är förſedd med förträffeligen ſtora vidt från hvarannan ſtående Horn. De Öſtra Någderne, hvareſt finnas åtſkilliga ſmå Berg, åro ſteniga och mindre fruktbara, dock växer uti Dalarne ſköna Hafra. I allmänhet tagit, ſå frambringar Landet, utom Wete, Råg, Korn, Hafra och Potåter, på åtſkilliga ſtållen ganſka god Hampa. Af Mineralier finnes här Koppar, Bly, Järn, Spiesglas, Gallmeja, Wattubly, en myckenhet Stenkol af bäſta ſlag, ſamt Byggningsſten. Här finnas jämväl åtſkilliga Moras, hvarutur man ej allenaſt hämtar Bränntorf, utan ock märgel til gödning.

Icke allenaſt Strömarne och Sjöarne åro rikeligen förſedde med Fiſk, ſåſom Foreller och Ål, utan Havet lämnar ock en ſtor myckenhet Hafsſjö-Fiſk, ſåſom Stenbutten, Flundror, och andra Fiſkar, jämväl Hummer, Kräftor, Oſtron, Muſslor, ſtora Snäckor, ſamt på många ſtållen et ſådant öfverflöd af Skaldjur, at Landtmannen ſå väl därmed, ſom med en myckenhet Småfiſk göder ſin Åker. Deſſa fiſkrika Kuſter hitlocka en myckenhet Sjöfogel af alle-

allehanda ſlag, ſåſom Håfskorpar, (*Pelecanus Graculus*), Dykare, (*Alca Arctica*), Hafsörnar, Cormorans, Isfoglar, (*Alcedo*), at ej nämna de allmänna Foglarne Svanar, Ånder, m. m. Det fattas icke heller Mineraliſka och andra märkvärdiga Källor. De förnämſta Manufacturerne åro Ylle- och Bomullstyger, groft Linne, ſamt Hattar.

Landſkapet innefattar 28 Städer, men icke mer än 61 Paſtorater, men hvilka åro de ſtörſta i England, ſamt i följe däraf hava under ſig många Annexer och Capeller, ſom åro ſtörre än Paſtorater i många andra Landſkaper. Här finnas 120 Filialer, och til et enda viſst Paſtorat räknas 16 Capeller. Folkmängden kan ſkattas til 220,000; och Landt-Milicen utgör 800 Man. Til Parlamentet ſändas 14 Deputerade. Städerne åro följande: *Lancaſter, Clithero, Leverpool, Preſton, Wigan, Newton*, hvilka alla ſända hvar ſina 2 Fullmägtige til Parlamentet. De öfrige åro: *Mancheſter, Warrington, Bolton, Blackbourn, Cartmel, Colne, Bury, Burnley, Charnley, Dalton, Eccleſton, Hawkſhead, Haslingden, Garſtang, Kirkham, Hornby, Leigh, Ormkirk, Poulton, Preſcot, Ulverſton* och *Rochdale*.

Södra Delen af Lancashire.

Denna innefattar det Land, ſom ligger Söder om Ån Ribble, ſamt är ſtörre än den Norra. Där märkes:

1. LEVERPOOL, en Stad, belägen vid Merſeys utlopp i Hafvet, under 53 Grad. 20 Min. Pohöjd, 30½ Mil från London, är ej allenaſt den folkrikaſte Staden i detta Landſkap, utan ock en af de vigtigaſte och förnämſta Handels-Städer i Riket. I anſeende til Folkmängd och ſtyrka är han den tredje i ordningen bland alla Städer i England. Han ligger längs utmed Öſtra Stranden af Merſey, ſom här ſnarare liknar en Hafsvik än en Ström, ſamt är af oval Figur. Deſs platta och låga läge vållar at här är briſt på godt Vatn. På Norra ſidan är Landet några Fjärdingsvåg bortåt, aldeles jämt; men emot Öſter höjer det ſig ſmåningom; men deſſa höjder ſkydda Inbyggarne för de ſkarpa Öſtan-vindarne. Öfverhuvud har Staden et angenämt och til Handel beqvämt läge. Få Orter i England njuta et mårteligare Climat, i anſeende til hetta och köld, ſamt ſundare Luft än denna. Marken är uti Staden, och på ½ Mils afſtånd rundt omkring, ſandig och torr. De ſvala Hafsvindarne afkyla den heta Sommarluften. Snö faller ſällan, och blir allenaſt kort tid liggande. Froſten är här icke ſå häftig, ſom uti inre delen af Landet.

Leverpool är ingen gammal Ort, ſamt var i förra Seculo af föga vigtighet. År 1565 ägde han endaſt 12 Skepp af ej ſtörre ſtorlek än at 76 Mans Beſättning gjorde tilfylleſt; men ingen Stad i England, och kan hända i Europa, har på ſå kort tid från början af detta Seculo, ſå otroligt tiltagit i Folkmängd, rikedom och magt. År 1696 erhöll han förſt

frihet

frihet at hava egen Kyrka och Paſtor; då räknades här 5714 Invånare; men ſedermera har man i anſeende til Stadens tiltagande ſtorlek, ſedt ſig nödſakad at bygga åtſkilliga Nya Kyrkor, ſå at år 1760 räknades 4200 Hus och 25,000 Invånare; år 1773 funnos 6340 Hus, 8002 Familier och 34,403 Människor; och år 1781 ſteg Folkmängden ända til 54,050. Årliga medium af de Födde åren 1783 och 1784. år 1912, hvarigenom förenämde upgift confirmeras. Men nu för tiden, år 1792, kan man säkert ſkatta Inbyggarnes antal til 60,000. I anſeende til ſin haſtiga tilväxt, kan han anſes ſåſom et under.

Stadens förnämſta Näring beror af Handel; deſs Köpmän handla med alla Sjöplatſer rundt omkring hela Ön, Irland, Holland, Hamburg, Frankrike, Spanien, Portugal, Öſterſjön, Medelhavet, Africa, Nord-America, Weſtindien, ſå at man kan ſäga detſama om dem ſom om Londoner Köpmännerne, at de handla med hela Verlden. De härvarande Handels-göromålen inſkränka ſig icke endaſt til ſjöſs, uran ſyſſelſätta ſig ock med förſändningen af de ſjöledes inkomne Varor, dels til de inländſka Landſkaperne, dels til Skotland och Irland. At giva begrep om denne Stadens Handel, vil jag anföra Sjöfartens tilſtånd vid år 1760. Från 1759 til 1763 inkommo årligen til denne Stad, per Medium räknadt, 548 Engelſka Skepp, om 18,150 Läſters drägt, ſamt 88 främmande om 5950 Läſters drägt, til-

tilſamans 636 Skepp, om 14,100 Läſter, och utgingo 634 Engelſka Skepp om 20,375 Läſter, ſamt 93 främmande om 6525 Läſter, tilſamans 727 Skepp om 26,900 Läſter. Til Handelen på Africa nyttjades 67 Skepp om 3590 Läſter. Til America ſeglade 128 Skepp om 6970 Läſter, och kommo därifrån 136 Skepp om 7740 Läſter. Til Irländſka Handelen utlupo 371 Skepp om 8325 Läſter, och inkommo 327 Skepp om 7890 Läſter. Til Kuſtehandeln afſeglade 633 Skepp om 11,390 Läſter, och ankommo 776 Skepp om 13,695 Läſters drägt. Följande Tabell viſar Handelens tilväxt på 62 år.

År	Egna Skepp.	Manſkap därpå.	Inkomna Skepp.	Utgångna Skepp	Däribl. t. Afric.
1709	84	936	314	334	1
1730	—	——	412	440	15
1751	220	3319	543	608	53
1756	255	3931	570	649	60
1762	240	4625	658	775	61
1771	323	5664	819	1024	105

Med deſſa 105 Skepp hämtade Leverpool 28,200 Slavar. Sedan den tiden har Handelen ſin vidare anſenligen tiltagit.

I jämförelſe med Folkmängden är Staden icke ſtor til vidden. Gatorne äro ock för mycket ſmala, i ſynnerhet i äldſta delen af Staden; hvareſt Huſen ſtå ſå tätt, ſom de vore proppade på hvarandra; dock har man i nyaſte tider utvidgat Staden Söderut, och denna delen

delen af Staden är modernt anlagd, med breda Gator, ſamt med ſköna Hus bebygd. In alles räknas här 230 ſtörre och ſmärre Gator.

Faſtän man vid en ſå vidſträckt Sjöhandel ej ſkulle förmoda några Fabriker, ſå är dock Invånarnes värkſamhet orſaken at åtſkilliga dylika, med lyckelig forrkomſt här blivit anlagde, ſamt äro ogement vigtige. Porcellåns Manufacturen äger väl ännu godt beſtånd, men har bekommit en ſtark ſtöt, ſedan Engelſka Stengodſet, ſom tilvärkas i Burslem, ſå mycket kommit i mode. Deſ utom finnas här 2 Glashyttor, Tobaks-Fabriker, Salt- och Vitriols-Sjuderier, ſamt Järnhamrar. Sedan Handelen på Weſtindien ſå anſenligen tiltagit, hava Sockerbruken ogement förkoſrat ſig; man räknar at årligen rafineras här circa 6000 Fat Socker. Bryggeri är ock en vigtig Näringsgren. På 36 ſtora Bryggerier tilvärkas årligen ungefär 50,000 Fat Öl, hvaraf 3000 föras utrikes.

Uti Leverpool finnas 6 Kyrkor för rådande Secten, och 9 Samlingshus för Diſſentienterne. Af deſſa Kyrkor är Pauls-Kyrkan en vacker Byggning. Theatern är en artig, ſå väl innan- ſom utantil väl utſirad Byggnad. Börſen är en koſtbar och beqvåm Byggning, men har intet anſeende, emedan han ligger gömd mellan en hop Hus; rundtomkring honom nedantil befinnes en dubbel rad af Toſcaniſka Colonner, och däråvanpå en af Corinthi-

thiſka Orden. Öfver Börſen är ock en arrig Aſſemblée-Sal anlagd.

Til beqvämlighet för Varors loſſande, är, vid Öſtra ändan af Staden, en ſtor Bäſſin anlagd, ſom genom en öpning undfår ſit Vatn från Strömen. Uti denna Baſſin kunna öfver 100 Skepp ſäkert och beqvämt ligga. Han förſvaras med et Caſtell. Men det förnämſta, ſom giver Leverpool et företräde för andra Städer, äro de härliga Skeppsdockorne, ſom öfvertråffa alla öfriga för Köpmanſkepp beſtämda Dockor i England. Den ena är af rund form, ſamt beſkyddas för ſtormar, medelſt et af ſten upförd Bollvärk. Utur denna går en ingång til nya Dockan, hvilken likaledes är kringmurad, ſamt kan innefatta några 100 Skepp; därifrån är åter en ingång til en annan ganſka rymlig Docka, kallad Dry Pier. Denna, jämte 2:ne andra gamla Dockor omgifvas aldeles af Staden, ſå at Skepp, ända til 450 Läſters drägt, kunna med bredſidan lägga ſig vid Dammen, afloſſa ſina Varor, ſamt omedelbart bringa dem i Köpmännernas Magaziner.

Vid Platſen Crosby Magna, nära vid Staden, befinnes et med goda inkomſter förſedt Gymnaſium, hvars Byggning är maſſiv och vacker.

2. *Preſcot*, en ringa Stad, 5 Fjärdingsväg från Leverpool, har ej mer märkvärdigt, än et där bredevid liggande Alunvärk.

3. Wat-

3. *Warrington*, en Stad, belägen inemot 8 Mil från Leverpool, vid Merſey, ſamt ſtora Landsvägen från London til Carliſle. Denna Ort har ſedan början af detta århundrade anſenligen tiltagit i Folkmängd och välmåga, ſå at han nu är en anſenlig Stad, om 8 à 9000 Invånare. För alt detta har han at tacka Handel och Manufacturer. Man finner här 2 Kyrkor, 1 Katoliſkt Capell, ſamt några Samlingshus för Diſſentienterne. Det vigtigaſte uti Warrington och den kringliggande Någden är Fabriken af Segelduk, Polldavies kallad, hvilken arbetar merendels för Örlogsflottan, ſom näſtan til hälften med deſſe Varor förſes, ſamt Säckväf. Man räknar dårſtädes vid paſs 300 Segelduks- och 150 Säckväfs-Vävare. Här är ock en ſtor Nål-Manufactur. Vidare viſtas här 2 til 300 Skomakare, hvilkas arbete til ſtörre delen fåndes utomlands. Man tilvärkar här jämväl Lås, Dörhakar, allehanda Varor af gutit Järn, ſamt driver med alt detta vigtig handel. Jämväl finnes här Sockerbruk och Glashyttor. Här måltas ock mycket Malt, och det däraf bryggda Ölet ſåndes i myckenhet utomlands. Skepp om 40 Läſters dräkt kunna upkomma til Hamnen. Nära vid Staden befinnes et vigtigt Kopparvärk.

4. *Orford*, en Landtgård, tilhörig Herr Blackburn, belägen 1 Fjärdingsväg från Warrington, med en Botaniſk Trägård och en Nål-Fabrik. Trägården är en af de fullkomligaſte. Deſs Samling af Utländſka Växter är o-

vanligt ſtor, och af Växter, ſom endaſt fortkomma i Driſhus, beſitter han näſtan ſå ſtort antal, ſom Kongl. Trågården i Kew.

5. *Ravenhill*, är jämväl en Ort i Nägden af Warrington, hvareſt finnas ſköna Stenkolsgruvor, ſamt en vigtig Spegel-Glas-Fabrik, hvareſt Skivor gjutas efter Franſka viſet, och hvilka ej uti något eftergiva de Franſka. Circa 400 Perſoner äro därvid ſyſſelſatte.

6. *Winwick*. En half Mil från Staden ligger Winwick, en Sokn, märkvärdig därföre, at hon är, näſt Hallifax, det indrägtigaſte Paſtorat i Riket, ty det renderar årligen 10,000 Riksdaler.

7. *Newton*, en ringa Stad, 3 Fjärdingsväg från Warrington, har ej annat märkvärdigt än ſina bägge vigtiga Boſkaps-Marknader.

8. *Wigan*, en tämeligen anſenlig och välmående Stad vid Än Douglaſs. Här förfärdigas ej allenaſt mycket arbete af Tenn, Koppar och Järn, utan här bliva ock många ſlags Bomullstyger, Sängtäcken m. m. väfde och färgade. De i Nägden varande Järnverk och Kolgruvor äro vigtige. Til Handelens befrämjande är Strömen uprenſad, ſamt en Canal anlagd, ſom leder uti den ſtora Leeds-Canalen.

9. *Haigh*. Inemot 1 Fjärdingsväg härifrån ligger Haigh, en Landtgård, tilhörig Baron Bradſhaigh, ſom har en af de ſköneſte belägenheter i hela Norra England. Från et uti Parken befindteligt Berg kan man beſkåda 13 får-

ſärſkildta Landſkaper, ſamt på ſtort afſtånd Ön Man. Därvid finnes en Kopparvarns-Källa, ſom har den egenſkapen at hon båttre hämmar invärtes blodflöd, än alla hittils bekanta medel.

Men hvad ſom i ſynnerhet gör denna Ort namnkunnig, äro de ſlags Stenkolen, ſom kallas Candle-Coals, hvilka ingen annorſtädes finnas af ſådan godhet, ſom här. De antändas häftigt och brinna ſå klart, at fattigt Folk betjäna ſig af dem vintertiden vid ſpinning, i ſtället för Ljus. De hålla längre Eld, ſamt giva jämväl ſtarkare Eld och hetta än andra ſlags Stenkol. Man kan vekla dem uti det finaſte Linne, utan at de ſmutſa det. Deſſa Stenkol antaga en ſkön Politur ſåſom Gagat. Herr Bradſhaigh har i ſin Park et Luſthus, hvars väggar äro öfverdragne med deſſa Stenkol, de där äro ſå ſkönt polerade, at man utan fara at ſmutſa ſig, ſåkert kan luta ſig mot väggen. Det finnas åtſkillige Konſtnärer i Wigan, hvilka af deſſa Kol förfärdiga allehanda ſlags artigt arbete, ſåſom Vaſer, Obeliſker, Ljuſſtakar, Knappar, m. m.

10. *Ormskirk*, en liten Stad, driver god inländſk Handel.

11. *Eccleſton*, *Charley* och *Leigh* äro 3 oberydliga Städer, liggande uti en halfcirkel omkring Wigan.

12. MANCHESTER, en Stad, belägen vid Än Irwell, där Irk faller uti honom, 27½ Mil från London, ſamt 5¾ Mil från Leverpool;

är ſtor, folkrik och rik, ſamt prydligare bygd än de flåſta Städer i England. Likväl är han enligt Engelſka Författningen, ingen egentelig Stad, emedan han har hvarken Borgmåſtare eller Råd, utan ſtyres endaſt af en ſå kallad Conſtabel, åger ej heller rättighet at ſända Ledamöter til Parlamentet. Han täflar med Norwich, hvilkendera, i anſeende til Folkmängden, ſkal vara fjärde eller femte Staden i ordningen uti England. Denne Stad har med föga mindre ſnabbhet än Leverpool tilväxt uti folkmängd och rikedom. Han är väl en gammal Ort, och var redan til i Romarnes tid, under namn af *Mancunium*, men var dock vid början af detta Seculo ej af mycken betydenhet, ſå at han då hyſte circa 8 à 10,000 Invånare; men ſedan den tiden har han ſå anſenligen förkofrat ſig, at år 1780 räknades här 43,937 Invånare. Ja, ſedan Americanſka Krigets ſlut och Commerce-Tractatens afſlutande med Frankrike har han än vidare tilväxt; år 1788 ſteg antalet af de Födde til 2391, af Döde 1637, och af vigde Par 968. Om jag multiplicerar de Föddas antal endaſt med 27, upkommer en Folkmängd af 74,557, och ſåledes ſkulle denna Stad öfvertråffa ej allenaſt Norwich, utan jämväl Leverpool. Detta tycks vara en otrolig tilökning på 8 år, och lämnas därhän, huruvida förenämde upgift på Födde, Döde och Vigde, ſom jag hämtat utur en allmän Tidning, kan vara ſäker. För alt detta välſtånd har Staden at tacka ſina förträffeliga Manufacturer.

fturer. Myckenheten, mångfaldigheten och fö-gringen af de Varor, ſom härſtädes af Ull, Bomull, Silke, Lin och Camelgarn tilvärkas, är undransvärd, ſamt riktar hela den kringliggande Någden. Det enfärgade och blomerade Plyſchet, ſamt det ſå kallade Mancheſter- eller Bomulls-Sammetet är öfver hela Europa bekant. Deſs allmänna Nederlag är uti Staden, hvareſt befinnes et Värkhus, där alla Tyger färgas. Ej långeſedan är ock en Siden-Manufactur anlagd, hvilken täflar med den uti Spitalfields i London. Det briſter även ſå litet här, ſom i andra Manufactur-Städer i Riket konſtiga Machiner, hvarmedelſt arbetet underlättas och fortſkyndas, ſamt i följe däraf Varorne kunna lämnas til billigare pris, än efter ſimpelt handarbete. Därtil höra, bland annat, Bandſtolar, hvarpå en enda Arbetare kan på en gång tilvärka 20 eller flera ſtycken Band, at ej nämna åtſkilliga nyare upfinningar, om hvilka kunſkapen hålles hemlig.

Mancheſter-Manufacturerne kunna indelas i 4 Huvud-Claſſer: 1:o Parkumer och Plyſcher; 2:o Bomullstyger, 3:o Hattar, och 4:o de ſå kallade korta Varor. Alla deſſa hava åter Underdelningar; Til Parkums- och Plyſch-Manufacturerne höra fina Parkumer eller Dimitties, Velvets eller Plyſch, Velverets eller Plyſch-Sammet, Thikſetts eller dubbelt Parkum, Huvudkudde-Tyger, Madraſſer, Fruntimers-Roekar, Drawboys eller Ledband, Diapers eller blomerade Parkum, Herringtones, Jeans, Jeannets,

ſamt Öfvertyger til Sängtäcken. Af alla deſſa Artiklar tilvärkas ſå väl til inhemſkt bruk ſom til utförſel. Af de grofva Varorne ſändes mycket til Nord-America, och af de finare til Weſtindien. Förnämſta Underdelningarne af den andra Huvud-claſſen, eller Bomullstyger, äro Näsdukar, Holländſkt Cattun, Gowns eller långa Rockar, Cattun til Tapeter, Silkes- och Bomulls-Gingans, Souſies, Damaſker, ſamt Africanſka Tyger, hvilka äro en imitation af de Oſtindiſka. Til de ſå kallade korta Varorne höra mångfaldiga Artiklar, ſom vore för vidlyftigt at upräkna.

Några af de nyare Gatorne i Staden äro ſå vackra och välbygde, at de icke i någor måtto giva vika för de bäſta i London. Ibland de allmänna Byggnaderne utmärker ſig i ſynnerhet Börſen, hvilken är prydd med Joniſka Colonner och Pilaſtrar. Kyrkorne äro 5 til antalet, däraf Collegiat-eller Mariä-Kyrkan är en ſtor och vacker Byggning, alla de öfrige 4 Kyrkorne äro i detta Seculo anlagde, ſamt med god ſmak uptörde. En af dem har målade Fenſter, ſom täfla med de bäſta om företrädet. Deſsutom finnas här åtſkilliga Samlingshus för Diſſentienterne. Här är ock en Economiſk Societet inrättad. Staden har gänſka ſtor fördel af Bridgewaterſka Canalen, hvarigenom han erhåller Timmer, Kalk, Sten, Spanmål, och förnämligaſt Stenkol til långt lindrigare pris än fordom, då alt måſte föras på axul, hvilket i högſta måtto underlättar Manufa-

nufacturerne. Af Mancheſter förer Familien Montagu Hertige-Titel.

13. *Bridgewaterſka Canalen*. Denna har ſit namn utaf Hertigen af Bridgewater, ſom på 60-talet i detta Seculo anlagt denſamma. Förnämſta ändamålet med honom var at ſkaffa lättare afſättning på Stenkolen, ſom i myckenhet finnas vid Worsley, en Gård, halfannan mil från Mancheſter, tilhörig förenämde Hertig. Canalen leder förſt ifrån Worsley til Mancheſter, men är ſedermera fortſatt därifrån ända til inemot Leverpool. På åtſkilliga ſtällen är han medelſt Valfbågar förd öfver Strömar och Landsvägar. Vid Worsley befinnes en ſtor Vattudam, tjänande til Hamn för Stenkols-Båtarne, och ifrån denna Vattudam ledes Canalen 4000 fot långt under jorden ända til Stenkolsgruvorne. Båtarne, ſom befara denne underjordiſke Canal äro 24 alnar långa, $4\frac{1}{2}$ fot breda, ſamt ligga, då de äro laſtade, $2\frac{1}{4}$ fot djupt; de bära omkring 3 Läſter.

14. *Bolton*, en liten Stad, har god näring af Ylle-Manufacturer.

15. *Bury*, en Stad, ſom i nyare tider, i anſeende til ſina Parkums- och andra Tygs-Manufacturer mycket tiltagit i välmåga.

16. *Rochdale*, en Stad, belägen i en Linea med de bägge förenämde. Inbyggarne nära ſig väl, emedan de tilvärka ej allenaſt Mancheſter-Tyger, utan ock Flaneller, ſamt andra Ylletyger.

17. *Haſtingdon*, en ringa Stad, hvareſt Chalons tilvärkas.

18. *Blackburn*, en liten Stad, driver god Handel med Linnevåf och Çatun.

19. *Burnley* och *Coln*, åro 2 obetydliga Städer vid Ån Calder.

20. *Clithero*, en medelmåttig Stad vid Ribble.

21. *Pendle-Hill*, et Berg, belägit midt emellan deſſa 3 Städer, är det högſta i detta Landſkap, ſamt et af de högſta i hela England.

NORRA DELEN AF LANCASHIRE.

Denne utgör den del af Landet, ſom ligger Norr om Strömen Ribble. Där märkes:

1. PRESTON, en anſenlig Stad, angenämt belägen på en Kulle, vid Ribble, 32 Mil från London, är ſå väl i anſende til ſtorlek ſom flägring en af de förnämſta Städer i Landſkapet. Gatorne åro ſnygga och välbygda, i ſynnerhet är Storgatan anſenlig och bred. Denne Ort är icke berömd för några Manufacturer, utom något Linnevåf här tilvärkas; men Inbyggarne hava dock god näring, dels af ſtora Landsvägen, ſom löper härigenom til Skotland, dels däraf at Landſkapets Cancellie-Rätt och Domſtol här har ſit Säte, dels ock at en myckenhet af kringboende Adel och Ståndsperſoner här uppehålla ſig om Vintertiden. Stadskyrkan är anſenlig, och Bron öfver Ribble

ganſka

ganſka maſſiv. Preſton är bekant i Hiſtorien för 2:ne Träffningar, ſom härvid förefallit, den ena 1648, då Skotſka Hären, under Hertigen af Hamilton blef ſlagen af Cromwell, och den andra år 1715, då Prätendentens Krigsmagt led nederlag af den Kungliga.

2. *Kirkham*, en liten Stad, halfannan Mil från Preſton, tillverkar Segelduk.

3. *Poulton*, en medelmåttig Stad, ej långt från Utloppet af Strömen Wier. Orten har beqvämt läge til Handel, ſamt har et Perlefiſkeri. Kuſten häromkring är lämpelig at nyttja til Badande i Hafsvatnet, til hvilket ändamål ock mycket Folk hitkommer från främmande Orter.

4. *Garſtang*, en Stad vid ſtora Landsvägen, är i ſynnerhet berömd för ſina 3 årliga Boſkaps-Marknader, utaf den ſköna långhorniga Boſkapen. Man har förut nämdt af Boſkapen i Lancaſhire är den ſtörſta i England, och här vil man tillägga, at den ſom finnes i Nägden häromkring hålles för den bäſta i detta Landſkap. Priſet däråt är näſtan otroligt. För en Ko, ſom härſtammar från en rigtig Garſtangiſk Tjur, betalas undertiden 80 til 100 Riksdaler, för månadsgamla Kalvar däraf 20 Riksdaler, ſamt för en Tjur 3 til 400 Riksdaler. Det finnas Oxar, ſom, ſedan de äro ſlagtade, utom Huden och Inälvorne, väga ända til 80 Liſpund. För årliga nyttjandet af en Ko betalas 12 til 16 Riksdaler.

och Hawkeſhead finnas många Hyttor och Hammarſmedjor, däraf Newham är den anſenligaſte.

13. *Crakeford*, en Ort vid en liten Hafsvik, närer ſig af Skeppsbyggeri. Härifrån utföras flera Skeppsladdningar Nötter.

14. *Hawkeſhead*, är en ringa Stad.

15. *Winander-Meer*, en Sjö, hvilken är den ſtörſta i England, ehuru han i jämförelſe med Svenſka Sjöar är af ſöga betydenhet; ty han håller ej i vidd mer än $\frac{1}{3}$ Qvadrat Mil, eller lika med Tommaren i Upland. Han håller i längd inemot 2 Mil, och i bredd en til halfannan Fjärdingsvåg. Han är ganſka fiſkrik, och här fångas den ſällſynta Fiſken Char, ſom är en art Bergforell. Han har artiga krökningar, och deſs Stränder åro ganſka varianta. På ſomliga ſtällen blir man varſe Klippor och Skogar, på andra inhägnade Fält och Byar, ſamt jämväl en liten Stad, men hvilken är belägen i Weſtmoreland. Det drives ock Handel från den ena Orten til den andra, och är icke ſällſynt at få ſe en ſeglande Bark. I anſeende til de härliga Proſpecterne, reſa Engelsmännerne hopetals hit at beſkåda Naturens fägring.

16. *Conyſton-Meer*, är ockſå en vacker Sjö, om 5 Fjärdingsvägs längd. Landet omkring Sjön är ganſka behageligt.

3 Land-

3. Landſkapet WESTMORELAND.

Detta Landſkap omgives af Cumberland, Yorkſhire och Lancaſhire, ſamt är et af de ſmårre. Deſs vidd är 20 Qvadrat Mil. De ſtörſta Strömarne åro *Lon*, ſom flyter åt Lancaſhire, *Ken*, ſom faller directe ut i Havet. ſamt *Eden*, ſom går åt Cumberland. Af Sjöar finnas 2: *Winander-Meer* och *Ulleswater*, hvaraf den förra ligger i gränſen til Lancaſhire, och den ſednare i gränſen til Cumberland.

I anſeende til beſkaffenheten är Marken ſkiljagtig. Den Norra Delen, ſom kallas Baroniet Weſtmoreland, och är belägen omkring Ån Eden, är et öpet och tåmeligen jämt Land, ſamt beſtår til ſtörre delen af ſköna Åkrar och Ängar; dock finnas här jämväl åtſkilliga anſenliga Skogar. Den Södra Delen, ſom innefattar Baroniet Kendal, och ligger omkring Åarne Lon och Ken, är ganſka bergägtig, dock blandad med fruktbara Dalar, hvilka båra Säd, ehuru ej i ſådan ymnighet, ſom i Norra Delen, och på Bergen finnes förträffeligt Bete för åtſkillig ſlags Fånad, i ſynnerhet Nöt och Får. Fåren åro här af liten art, ſamt leva til ſtörre delen af Ljung, (*Erica*); likväl är köttet af förträffelig ſmak. Ullen är grof och tjock. Eljeſt finnes här mycken Skog och Moraſer, men hvilka ſednare efterhanden utdikas. Bergen i Weſtmoreland innehålla Koppar- Silver- och Blymalm, men endaſt af den ſiſtnämde-

åro

åro Gruvor i gång; emedan de förre Malmerne åro för mycket ringhaltige, än at de med fördel kunna arbetas. Ibland Bergen är *Ysanparles*, i anseende til sin högd och brandthet, samt många Hålor och krokiga Gångar, i sit inre, märkvärdigt. Detta Landskap är ock berömdt för sina sköna Skinkor. De förnämsta Manufacturerne åro Strumpor och Ylletyger. Södra Delen af Westmoreland har ymnighet af Hafsfiskar.

Landskapet innefattar 9 Städer och 26 Förfamlingar. Folkmängden kan skattas til 40,000, och Landt-Milicen utgör 240 Man. I anseende til Kyrkostyrelsen är Landet delt: Den Södra Delen eller Baroniet Kendal lyder under Stiftet Chester, och den Norra Delen under Stiftet Carlisle. Til Parlamentet sändas 4 Deputerade. Städerne åro följande: *Appleby, Kendal, Kirkby-Lonsdale, Burton, Ambleside, Kirkby-Steven, Orton, Brough* och *Lowther*, hvaraf endast den förfta Staden sänder 2 Fullmägtige til Parlamentet. Man märker:

1. KENDAL, en Stad, belägen vid Ken, på sluttningen af en Kulle, uti en angenäm och fruktbar Dal, 38 Mil från London, är tämeligen ansenlig och folkrik, samt har god Näring. Han är den förfta Staden i detta Landskap, mycket större än Appleby, samt skickade sig bättre til Huvudstad, än denna. Han har goda Manufacturer, och driver ansenlig Handel. Af Manufacturer åro följande

4 Sor-

4 Sorter förnämligaſt i flor: Ylle-Strumpſtickeri, hvilken Näring uti och nära omkring Staden ſyſſelſätter circa 5000 Perſoner. Årligen tilvärkas däraf inemot 30,000 Duſſin. Den andra Fabriken innefattar Bomullstyger, hvilka äro bekante under namn af Kendal-Cottons, ſamt måſtadelen ſändas utomlands, at nyttjas til Matroſe-Kläder. Denne Fabrik ſyſſelſätter 3 til 400 Händer. Til tredje Manufacturen höra blandade Tyger af Linne och Bomull, hvilka huvudſakeligen nötas i Landet. Uti Staden och på Landet däromkring räknas circa 1200 Spinnare och 500 Vävare. Den fjärde Manufacturen är Garveri, hvaraf circa 500 Perſoner nära ſig. Likaledes finnes här en Silkes-Fabrik. Man hämtar det råa Silket från London, kokar det i Såpa, kammar och ſpinner det; ſedan tvinnas det å nyo, ſamt återſändes til London fullkomligen tilredt. Staden bebos af circa 7000 Invånare, och har 3 Kyrkor.

2. *Kirkby-Lonsdale*, en tämelig Stad vid Ån Lon, har god näring af ſina Ylle-Manufacturer.

3. *Ambleſide*, en Stad vid Norra ändan af Sjön Winander-Meer. Inbyggarne äro et flitigt Folk, de nära ſig af Strumpſtickning, ſamt väfnad af blandadt Ylle- och Linnetyg.

Litet åvanför Staden formerar Strömen et af de vackraſte och högſta Vattufall ſom finnas, nämligen 160 alnars lodrätt höjd.

4. *Low-*

4. *Lowther*, en liten nyligen anlagd regulier Stad, vid Ån af ſamma namn, ſamt ſtora Landsvägen til Cumberland, har 300 Hus, ſamt en vacker Tapet-Manufactur, ſom är en imitation af des Gobelins i Paris.

5. *Orton*, en ringa Stad, midt i Landet.

6. APPLEBY, Landſkapets Huvudſtad, angenämt belägen vid Ån Eden, 40 Mil från London, är medelmåttig til ſtorleken, ſamt utan ſynnerlig Näring. På en Kulle ligger ett Slott.

7. *Brough*, en liten artig Stad, ej långt från Eden. På en Plats ej långt härifrån hålles en anſenlig Boſkaps-Marknad.

8. *Kirkby-Steven*, en liten Stad på gränſen til Yorkſhire; Inbyggarne nära ſig af Tråſtrump-väfnad.

4. Landſkapet CUMBERLAND.

Detta Landſkap gränſar til Skotland, Northumberland, Durham, Weſtmoreland, Lancaſhire och Irländſka Havet, ſamt är et af de anſenligare. Uti vidd håller det 43 Qvadrat Mil. Den ſtörſte Strömen är *Eden*, 11 Mil lång, och de öfrige ſtörſta äro *Darwent* och *Eſk*, hvilken ſednare utgör en del af gränſen mellan England och Skotland. Här finnas jämväl åtſkilliga Inſjöar, hvaraf *Ullerwater* och *Darwentwater* äro de ſtörſta. En Hafsvik är ock märkvärdig, nämligen *Solway*, ſom ligger uti gränſen mellan England och Skotland.

Mar-

Marken är överalt ojämn och bergagtig, dock finnas här jämväl många Moras, ſamt en mängd oupbrukade Nägder, eller åtminſtone ſådane, ſom äro tjänlige at emottaga högre Cultur. Eljeſt är Jordmånen tämeligen fruktbar, ty Slätterne bära Säd i ymnighet, och i Dalarne ſå väl ſom på Bergen växer ſkönt Gräs, ſom närer talrika Fårahjordar. På vild Fogel är överflöd, faſtän Skogarne äro nog tunna. Strömarne äro fiſkrike, och Haver lämnar i ymnighet allehanda ſlags Fiſk. Vid Mynnet af Ån Irt finnas Muſslor, ſom innehålla Perlor, hvarmed god handel drives. Bergen innehålla Metaller och andra Mineralier. Omkring Whitehaven och på andra Orter finnas rika Stenkolsgruvor. Uti Södra Delen af Landet, ſom kallas Copeland, äro rikhaltiga Kopparådrar. Jämväl finnes här Bly, Galmeja ſamt Vattnbly, (Molybdæna), ſom lämnar Materien til de fina Engelſka Blyerz-pennorna. Af Bergen äro några ganſka höga, däraf *Croſsfell* och *Skiddaw* äro de anſenligaſte. Bergsryggen emot Nordoſten, vid gränſen til Northumberland, afhåller Vindarne från det Väderſtreket, hvarföre ock kölden i detta Land är mindre ſkarp, än man vid deſs nordliga läge ſkulle förmoda.

Landſkapet innefattar 17 Städer och 58 Förſamlingar. Folkmängden ſkattas til 80,000, och Landt-Militen utgör 320 Man. Til Parlamentet ſändas 6 Fullmägtige. I anſeende til Kyrkoſtyrelſen hörer Norra Delen af

Landet under Stiftet Carlisle, men Södra Delen til Stiftet Chester. Städerne äro följande: *Carlisle*, *Cockermouth*, *Ravenglass*, *Egremont*, *Whitehaven*, *Workington*, *Maryport*, *Keswick*, *Penrith*, *Irebay*, *Wigton*, *Kirk-Oswald*, *Alstonmoor*, *Brampton*, *Holm*, *Bootle* och *Langtown*, däraf endast de 2 förſta ſända Ledamöter til Parlamentet. Åtſkilliga Prinſar af Kongligt Blod hava fört Hertige-Titel af detta Land. Man märker:

1. CARLISLE, Landſkapets Huvudſtad, belägen 45 Mil från London, vid Ån Eden, ſom här uptager 2 ſmärre Åar, är medelmåttig til ſtorleken, ſamt hyſer inemot 5000 Invånare. Staden är omgiven med en Mur, men hvilken är förfallen; är för öfrigt ſnygg, ſamt ſkåligen välbygd, i ſynnerhet finner man vid Storgatan många moderna och prydliga Hus. Han är ock Säte för en Biſkop. Utom Dom-Kyrkan finnas här 2 andra Kyrkor. Domkyrkan är en gammal Götiſk Byggning, men Tornet däråt är af vacker ſtructur. Här finnas Manufacturer af tryckt Linnevåf, ſamt grova randiga Tyger, af den vigtighet, at Tullen däråt räntar Kronan årligen 12,000 Riksdaler. Vid Staden äro belägne et gammalt Caſtell och et förfallit Citadell. En yngre gren af Familien Howard förer Grevelig Titel af denne Stad.

2. *Röſe-Caſtle*, et Slott, halfannan Mil från

från Carlisle, Söderut vid Ån Calder, åt boningsställer för Biskopen af Carlisle.

3. *Wigton*, en liten Stad, har några Manufacturer af grof randigt Tyg.

4. *Holm*, en ringa Stad, vid en Vik af Solway, har fordom varit anſenligare.

5. *Irebay*, en liten Stad in i Landet.

6. *Sebergham*, en Köping, belägen vid vägen mellan Penrith och Wigton, är berömd för ſit vackra läge på en Kulle.

7. *Workington*, en tämelig Stad vid Hafvet, där Ån Darvent har ſit utlopp, har circa 5000 Invånare. Hamnen är brukbar för tämeligen ſtora Skepp. Den härvarande Stenkolshandelen är vigtig. Inbyggarne hava 80 egna Skepp, hvaraf några äro om 120 Läſter. Här är jämväl et Saltſjuderi. Uti Darvent är Laxfånget ſå ymnigt, at man ſänder färſk Lax härifrån ända til London. Vid Staden befinnes en Järnhytta, Gjuteri och Hammarſmedja.

8. *Maryport*, en nyligen anlagd Stad vid Hafvet, med en Hamn. Inbyggarnes antal ſtiger til 1300. De föda ſig af Stenkolshandel, ſamt äga vid pass 70 Skepp. Här äro ock Garverier.

9. *Cockermouth*, en medelmåtig Stad, ganſka angenämt belägen på 2 Kullar, vid Darvent, där den lilla Ån Cocker faller i honom, ſom delar Staden i 2 Delar. Här finnas många moderna och välbygda Hus, hvaraf några äro upbygde af röd Qvaderſten. Inbyggarnes

tig Handelsſtad. I början af detta Seculo funnos här knapt 100 Hus. Hvad ſom i ſynnerhet vållat denne Stads upkomſt, äro de rika Stenkolsgruvorne, ſom finnas här i Någden, ſamt Parlamentets omſorg at förbättra den härvarande Hamnen och Vågarne ſom leda hit. Den härvarande Stenkols-handelen är numförtiden ſå vigtig, at man i det hänſeende kan hålla denne Plats för den förnämſta i England; näſt efter Newcaſtle. Härifrån förſes Dublin och hela Nordöſtra Delen af Irland, ſamt en del af Skotland och den näſtgränſande Engelſka Kuſten med Stenkol. Til Staden höra 190 Skepp, ſom måſtadelen nyttjas til Kolhandeln. Men ſedan deſs Handel ſå anſenligen ſtigit, och Inbyggarne blivit rike, ſå har ock Commercen utvidgat ſig, och de handla jämväl med andra Varor, ſåſom Salt, Vitriol, m. m. på andra Länder. En myckenhet främmande Skepp anlända jämväl til denne Stad. Vid motvind, når Skeppen ej kunna utlöpa, räknar man ofta 200 Segel på en gång. Til Weſtindien ſändas Hattar, tryckt Linnevåf, Skinkor, m. m. Från Virginien hämtas mycken Tobak.

Hamnen är gjord af konſten, ſamt förmeras af 2 långa och ſtarka Stendammar. Eljeſt är det ſkada at här icke finnes någon rigtig Hamn, eller Mynne af någon Ström: Stora Skepp äro därföre nödſakade at intaga ſina Laddningar på Redden. Vid Flodtiden kunna de dock inkomma i Hamnen. Vid Stormar

löpa

löpa de längs Kuſten några Mil härifrån ſöderut, til Landtudden *St. Bees*, hvareſt de finna ſäker Ankarplats. Genom denne Stads ſå anſenliga tilväxt har den kringliggande Nägden blivit förſatt i et blomſtrande tilſtånd, hvarföre ock Torget är rikeligen förſedt med Lifsmedel. I ſynnerhet är Landet ända til S. Bees förträffeligen upbrukadt, ſamt likaſom beſådt med artiga och ſnygga Hus.

Kolgruvorne ligga ej långt från Staden, vid pass en half Mil. Berget är en gulgrå Schiefer eller hårdnad Lera, med ſtora hår och där inſtickande Sandſtensflötſer. Taket är glatt och rymligt; Pelarne äro tilräckeligen ſtarka, at bära den därpå vilande Laſten, emedan de hålla 90 alnar i omkrets. Knapt tredjedelen af det härvarande Kol-förrådet är utgrävit. Kolbäddarne äro 9 til 10 Fot mägtige. Kolen ligga i 3 lager under hvarandra, hvilka medelſt Schackter ſtå i förbindelſe med hvarandra. Deſſa Stenkolsgruvor äro de djupaſte i hela England, emedan man redan kommit til 130 Famnars djup. De gå vida under Havet, och ſtora Laſtſkepp ſegla öfver dem. De äro mycket beſvärade af Vatn. Ingenſtädes ſer man Eld-Machiners ſtora kraft och nytta tydligare än här. Det är väl ſant at de på et dygn förtära en myckenhet Kol, men de häva ock på ſamma tid en ofantelig mängd Vatn utur Gruvorne. Den ſtörſta Machinen har en Cylinder om 70 Tums Diameter. Enligt noga beräkning ſkulle kraften af 550 Människor el-

ler 110 Håſtar erfordras at ſätta Pumparne i rörelſe, ſamt 3 gånger ſå ſtort antal, om de beſtåndigt ſkulle vara i gång. Han updrager från 80 Famnars djup, uti 3 affåttningar, vid hvarje drag 52 Kannor Vatn. Då nu Machinen gör 13 drag i Minuten; ſå uphåfves hvarje Minut 11⅓ Åm. När alla 4 Machinerne åro i gång, updrages hvarje Minut 358 Åm, ſom gör på et Dygn 51,552 Åm Vatn.

Ej långt från Ingången til Kolgruvan befinnes et Saltſjuderi. Det bekommer ſin Saltlake från öpna Sjön. Man tilreder gemenligen 1500 Skålp. Salt om Dygnet; men det är af ſämre godhet än Stenſalt. Vid ſjudandet nyttjar man ſämre ſort Stenkol. Ej långt därifrån är ock et Vitriol-Sjuderi, däreſt ſkön Vitriol tilvärkas, ſom merendels föres til Holland.

16. *Egremont*, en liten Stad ej långt från Havet, med en Hamn för ſmå Barker.

17. *Ravenglaſs*, en välbygd Stad, vid en liten Hafsvik, ſom formerar en god Hamn, hvarföre här ock idkas tämelig Handel, i ſynnerhet et ſtarkt Fiſkeri.

18. *Bootle*, en liten Stad, Söder om den förenämde.

Härifrån begifver man ſig et godt ſtycke i Nordväſt, at betragta det öfriga af detta Landſkap.

19. *Ulleswater*, en Sjö på gränſen til Weſtmoreland, är jämväl märkvärdig. Han håller 1 Mil i längd och inemot 1 Fjärdingsväg i bredd.

bredd. När man beſkådar honom från en höjd förnöjes man af de många omväxlingarne af et ſtort Landſkap; och ögat förluſtar ſig af de många ſkönheter, ſom Skogar, Vatn, Vattufall, Ängar, Sådesfält, Landtgårdar, Byar och Hyddor, öfver hvilka hånga ofanteliga Klippor, kunna erbjuda. På et ſtälle här vid Sjön finnes ock et förträffeligt Echo. När man afloſſar en Canon, tyckes ljudet rulla från den ena Klippan til den andra, ſamt återkomma från hvarje Del eller Bugt, til deſs det ſtändigt blir ſvagare, och ändteligen förſvinner; men i ſamma ögonblick bryter det ſom et Åſkeſlag löſt från en annan Någd, går å nyo från Klippa til Klippa, dock i allmänhet ſvagare än förut; til ſlut far det öfver på andra ſidan om Sjön, där det uphörer. Om man afloſſar flera Canoner på en gång, förorſakar det et ſå gruveligt Dån, ſåſom om Borgen kring Sjön ville ſtörta tilſammans.

20. *Penrith*, en Stad på gränſen til Weſtmoreland, ſamt ſtora Landsvägen til Skotland, 42 Mil från London, är välbygd och tämeligen folkrik, ſamt uti vigtighet den andra i Landſkapet. Här finnes en anſenlig Bomulls-Manufactur, och Inbyggarne driva en anſenlig Handel med Låder och Spanmål. Deſſa vårf göra Orten liflig och blomſtrande. Kyrkan är ny och artigt bygd, ſamt en af de bäſta i Landſkapet.

På en brandt Kulle, nära vid Staden, ſtår

et Vakttorn, hvarifrån man njuter en den härligaſte utſigt, ſom kan uptänkas.

21. *Salkeld*, en By, är märkvärdig för en härvid befindtelig lämning efter et Druidiſkt Tempel.

22. *Kirk-Oswald*, är en liten Stad vid Eden.

23. *Alſtonmore*, en liten Stad på gränſen til Northumberland; driver Handel med Boſkap.

24. *Brampton*, en liten välbebodd Stad, Öſter om Carlisle, har några Tygs-Manufacturer, ſamt anſenliga Nöte- och Får-Marknader.

25. *Langtown*, en liten Stad, vid Eſk, är den ytterſta Staden i detta Land, mot Skotland.

5. Landſkapet DURHAM.

Detta Land gränſar til Northumberland, Nordſjön, Yorkſhire och Cumberland, ſamt är et af de medelmåttiga; uti vidd håller det 24 Qvadrat Mil. De ſtörſta Strömarne äro: *Tees*, *Were*, *Tyne* och *Darwen*, hvaraf den förſta ſkiljer Landet från Yorkſhire, den medlerſta flyter midt genom detſama, och de bägge ſidſta ſkilja det från Northumberland: alleſamans hava de ſit Utlopp i Nordſjön, utom Darven, ſom faller uti Tyne.

Marken i detta Landſkap är ganſka ſkiljagtig: Wåſtraſte Delen, hvilken åſom en kil ſträc-

ſträcker ſig emot Weſtmoreland, är kall, berg-agtig, ofruktbar och ſkoglös, ſamt har åtſkil-liga Moras. På Kullarne växer föga Grås, och Fälten äro kala; däremot äro Dalarne meren-dels fruktbara. Men deſs Innandöme är deſto rikare på Marmor och Byggningsſten, outö-deliga Stenkolsgruvor, ſamt Bly och Järn. Den Öſtra hälften af Landet däremot, ſom ligger utmed Havet, är fruktbar, äger de här-ligaſte Ängar, Åkerfält och Skogar, ſamt hy-ſer jämväl Stenkol uti ſit ſköte. Det förra Diſtrictet är därföre gleſt bebodt, då det Öſtra däremot, ſom njuter en ſundare och varmare luft, är med Städer och Byar likaſom beſådt.

Märkvärdigt är ſättet, huru Stenkolen på många ſtällen fortſkaffas från de aflägsna Gru-vorna. Man har nämligen anlagt vägar af ſtarka Ekeplankor, til behörig bredd, med nå-gon ſluttning; därpå nedrulla ſtora Vagnar, la-ſtade med Stenkol, ſom hvardera innehåller 2 Chaldrons, eller i Svenſk räkning 30 Tunnor, utan Håſtar. Några af deſſa vägar äro ej al-lenaſt 1 Mil til 6 Fjärdingsväg långa, utan man har även jämnat Kullar, upfyldt Dalar, ſamt medelſt Valfbågar förenat höga Berg, för at ifrån de aflägsnaſte Gruvorne tilvåga bringa nedrullningen til brädden af någon farbar Ström. Där äro Lagerſtällen anlagde, hvareſt Vagnarne ſtällas i ordning. Under Lagerſtälle-na befinnas Varven, eller ock ſjelva Kolſkep-pen. När nu Vagnarne fådt ſin behöriga ſtäll-ning, uptages Reglarne utur Botnen, och Ko-

len

len falla af ſig ſjelve ned uti det därunder befintliga Varvet eller Skeppet. Om man vil at Kolen icke ſkola falla rätt neder, utan uti Skeppet, ſättes vid öpningen af Vagnen en ränna, ſom räcker ända til Skeppet. Deſſa Vagnar äro ſå lätta, at en Häſt är tilräckelig, at föra tilbakars 3:ne af dem, på en gång; dock en annan väg. För öfrigt är Durham ej nägot af de Landſkaper, däreſt anſenliga Manufacturer blomſtra.

Landſkapet innefattar 9 Ståder och 118 Förſamlingar. Folkmängden kan ſkattas til 90,000, och Landt-Militen utgör 400 Man. Til Parlamentet ſändas 4 Ledamöter. I anſeende til Kyrkoſtyrelſen hörer Landet til Stiftet Durham. Ståderne äro följande: *Durham*, *Aukland*, *Stockton*, *Darlington*, *Bernard-Caſtle*, *Wolſingham*, *Stanhope*, *Hartlepool* och *Sunderland*, däraf endaſt den förſta är Parlaments-Ort. Man märker:

1. DURHAM, Landſkapets Huvudſtad, vid Än Were, 39 Mil från London. Staden har en angenäm belägenhet. Han ligger dels på en Kulle, ſom i form af en halfcirkel omflytes af Were, och dels på en Slätt, på andra ſidan om Strömen. Bägge delarne ſammanbindas medelſt 2 vackra Broar. Staden är tämeligen ſtor. Han håller i längd 1 Fjärdingsväg, och i bredd näſtan lika mycket, ſamt beſtår af 12 ſtora, breda, ſtenlagda, ſnygga, ſamt med vackra Hus bebygda Gator, utom Grän-

Gränderne. Staden är ock Säte för en Biſkop, hvars Palats är det fordna härvarande Caſtellet. Här finnas 7 Kyrkor, hvaraf en är Domkyrkan. Denna är en vacker Gôtiſk Byggning om 211 Alnars längd, och 41 Alnars Bredd. Midt öfver Korsgången befinnes et konſtigt Ur, ſom bland annat viſar Månans til- och aftagande, Ebb och Flod, m. m. Man tilvärkar i denna Stad mycket Kalmink, Etamin, Schalons och randiga Tyger. Were är här ogement fiſkrik. Han hyſer Lax, Foreller, Råckor, Ål och annan Fiſk. Emedan Durham är belägen uti en fruktbar Nägd, ſå lever man här för billigt pris; och detta föranlåter den kringboende Lands-Adelen at Vintertiden här talrikt uppehålla ſig.

Omkring Staden planteras mycken Senap, hvilken ſkattas ganſka god.

2. *Aukland*, en af de artigaſte Städer i detta Landſkap, ganſka angenämt belägen uti et hörn mellan Ån Were, och en liten Å, ſom faller i honom. Här finnas många vackra Hus, bland annat et ſtort och ſkönt Palats, tilhörigt Biſkopen i Durham, ſom här merendels viſtas. Öfver Strömen är en vacker Bro.

3. *Wolſingham*, en ringa Stad, längre up vid förenämde Ström.

4. *Stanhope*, en ringa Stad ännu längre up vid meranämde Ström. Ogtadt Stadens dålighet, är detta Paſtorat dock et af de indrägtigaſte i England, ty det räntar årligen 3200 Riksdaler, hvilket härrörer utaf Tion-

den

den af det mycknа Bly, ſom hämtas utur Blygruvorna, hvilka finnas i den til Staden hörande Soknen.

5. *Vattufallen i Tees.* Härifrån förfogar man ſig Söderut, för at beſkåda de märkvärdiga Vattufallen uti Ån Tees. Man begifver ſig förſt til Byn Middleton, belägen vid benämde Ström, och ſedermera leder vägen upföre, längs utmed Strömen. När man paſſerat denne By, förluſtas ögat af de ſkönaſte utſigter. Dalarne på vänſtra ſidan åro ogement angenäma. På några ſtällen löper vägen tätt vid Tees, ſom nedanföre frambruſar på et ſtort djup, på andra ſtällen vikер han något därifrån. Dalen är i Fjärdingsväg bred, och utſigten är i följe däraf inſkränkt, men Strömen uplivar honom, hvilken medelſt vackra krökningar genom Dalen frambryter. Deſſe bräddar åro omgifne af inhägnade Ängar, de där erbjuda ögat den ſkönaſte grönſka. Uti Häckarne, ſom inſtänga Ängarne, åro jämväl höga Trän planterade, och däremellan befinnas välbelägna Hus. Detta lilla Paradis är omgivit af talrika Caſcader, ſom från alla kanter nedſtörta från Klipporna.

Från denna retande Nägden kommer man til några vilda Moras, ſom med de nyligen lämnade Naturens ſkönheter formerar en artig contraſt, och uphöja ſå mycket mer det följande. Vidare anländer man til en Ort, kallad Dirt Pit, ſom föreſtäller en af de ljufligaſte Nägder ögat kan ſkåda från någon höjd.

Han

Han beſtår af en liten djup enſamt liggande Dal, ſom framviſar några inhägnade Ängar, af den förträffligaſte gräsväxt, ſom på det lifligaſte afſticker mot de omgivande ſvarta Bergen. Nu följer en Nägd, hvilken icke ſå mycket medelſt ſin retande ſkönhet; ſom faſt mera genom ſit fruktansvärdt höga uprörer ens ſinne. Vägen leder ſtundom mellan bruſande Strömar, ſtundom längs utmed ſkrofliga Klippor, ibland öfver kala Berg, ibland i ſjelfva Strömens bädd; och ſnart börjar man få höra Vattufallet. Det finnas 2 Vattufall, hvaraf det ena heter Caldron-Snoot, och det andra High Force. Ifrån Källan rinner Ån ſtilla i ſin Bädd, men vid Caldron-Snoot börjar hon på en gång, at uti en längd af några 100 alnar, nedſtörta från brandta affatſer, ſamt med en ſkumig fors och hiſkeligt dån nedruſa från Klippa til Klippa. Brädden beſtår ej annat af än Stenklumpar, alt däromkring är ofruktbart och öde, och Naturen ſynes jämväl hava fördoldt den minſta retelſe, för at göra ſå mycket ſtarkare intryck.

Nedanför Caldron-Snoot befinnes Strömens Huvudfall, ſom därföre kallas High Force. Här blir utſigten gladare, och man tycker ſig kommit uti et mildare Luftſtrek. Här och där bemärker man inhägnader i Dalen, Kullarne äro gröna, och Klipporne bevuxne med Buſkar. Fallet föreſtäller i ſjelfva värket en majeſtätiſk Scene. Strömen delas midt i tu af en midt uti honom upſtickande Klippa.

När

När man befinner ſig på denſama, ſer man Strömen nedfalla uti en afgrund af 80 Fots djup. Den ena hälften ſtörtar ſig lodrätt ned, men den andra nedruſar öfver åtſkilliga Klippor, hvarigenom et hiſkeligt dån förorſakas.

När man lämnar denne ſtation, och begiver ſig vid pafs 400 ſteg nedanför fältet, vid Åbrådden, ter ſig Fältet på et långt majeſtätligare ſätt. Man föreſtälle en Amfitheater af vid pafs 1000 Fots omkrets. På högra ſidan upſtiger en Skog upföre Klippornas afſatſer; til vänſter upreſer ſig et brandt Berg, från hvars Klint vördiga Ekar nedhånga ſina grenar. Mellan bägge deſſe Hörn formera höga lodrätta Klippor en inböjd Halfcirkel. De åro til en del 100 Fot höga, och likna, i anſeende til ſina inſkårningar, Skjutgluggarne af et förfallit Gåtiſkt Caſtell. Mellan ſprickorne växa Murgrön och Buſkar. Bakom deſſe upböja ſig gröna Kullar, beſatte med Trän. Rät framför ſig finner man den förenämde Klippan, ſom delar Strömen midt i tu, hvilken bruſande nedſtörtar. Iman, däruti Regnbågens färgor ſpela, den i höjden ſtigande fina Töknen, de grå Klipporna, det här och där befindteliga gröna, den mörka Färgen af Rönn-Träden, blandad med den af de ljuſare Aſketräden, de åvanifrån nedhångande Ekarne; alt detta föreſtäller en ſå Romantiſk utſigt, at man inbillar ſig vara förſatt i ſjelva Skogsgudens hemviſt.

6. *Bernard-Caſtle*, en Stad, vid ſluttningen af en Kulle vid Tees, beſtår af en vålbygd

Huvud-

Huvudgata, med Hus af Qvaderſten, ſamt några Gränder. Orten är tämeligen folkrik, emedan här ej allenaſt bo många Garvare, utan ock god Handel drives med Strumpor, Gehäng och Betſel. Han är ock berömd för ſit ſköna Bröd, ſamt håller en af de vigtigaſte Sädes-Marknader i Nordangeln. Vid Staden ligger et förfallit Caſtell.

7. *Darlington*, en tämeligen anſenlig Stad längre ned vid Ån Skern, ej långt ifrån Tees. Vatnet i denna Å är förträffeligt til blekning, hvarföre ock i den affigten Linnevåf ända ifrån Skotland hitſändes: det kommer ock väl til paſs för den här varande vigtiga Fabriken af Huckaback, eller 10 Qvarters bred Linne-Damaſk, ſom användes til Borddukar, Serveter och Handdukar. Det fläſta af detta ſlags och annat glatt Linne går til London. Man tilvärkar här jämväl Tammis och andra Ylletyger. Så väl förmedelſt deſſa Fabriker, ſom den ſtora Landsvägen, hvilken går härigenom, är Darlington en blomſtrande Ort. Kyrkan är anſenlig, med et högt Torn. Gatorne äro breda och välbygda.

8. *Stockton*, en anſenlig Stad, belägen ännu lägre ned, vid Tees; har ifrån en ringa Ort på 100 år tilväxt til en folkrik och välbygd Handelsſtad. Störſta Gatan har en bredd af 85 alnar. Här finnas 2 Kyrkor och et Samlingshus för Diſſentienterne. Inbyggarne driva god Handel med Spanmål, Malt, Öl, Smör, Oſt, och förnämligaſt med Bly, ſom hitföres

från Gruvorne i detta Landſkap, och vidare ſjöledes förſändes, måſta delen til London. Här är ock en anſenlig Segelduks-Fabrik ſamt Skeppsvarf. Emedan ſtora Laſtſkepp ej kunna upkomma ända til Staden, ſå föres Godſet vid paſs en half Mil härifrån längre ned, och där inlaſtas. Uti Strömen är godt Laxfånge.

9. *Hartlepool*, en Stad, på en liten Halfö vid Haver, har en god Hamn, ſom vid ſtormar är en god tilflygts-ort för Stenkols-fartygen från Newcaſtle. Staden har förr varit i långt ſtörre flor. Nu för tiden utgör Fiſkeri och vinſten af de inlöpande Skeppen förnämſta Näringen.

10. SUNDERLAND, en Stad, belägen på en Halfö, vid Weres utlopp i Havet, har ſedan början af detta Seculo ifrån en ringa Ort ogement tiltagit i ſtorlek och välmåga, ſå at han nu är en folkrik, näringsfull och välbygd Stad. Stenkolshandelen är här ganſka vigtig, ſå at de härvarande Köpmännerne täfla med dem uti Newcaſtle om företrädet i den vågen, ſamt åro til en del ganſka förmögne. Hamnen är icke tilräckeligen djup för ſtora Skepp, ſå at de med mycken fara för Stormar, nödſakas på Redden intaga ſina Laddningar, men hava dock därvid den fördelen, at de ſå mycket ſnärare kunna ſticka ut til ſjöſs, ån de från Newcaſtle. Til ſtörre ſäkerhet för Hamnen, ſom kan inrymma något öfver 100 Skepp, är en Dam, med et Bollvärk af Sten anlagd, hvilken tjänar ſå väl til beſkydd för Skeppen,

pen, ſom til en angenäm ſpatſergång. Utom Stenkol, ſom är förnämſta Handels-Artikeln, utföres jämväl härifrån Salt, Glas, Kalk, Kalkſten och andra Varor, ſå väl til Engelſka, ſom främmande Hamnar. Huru vigtig den härvarande Handelen är, kan ſlutas däraf, at män ofta med Floden ſer 20 til 30 Skepp inlöpa, 15 til 20 utlöpa, och ändock tälja 30 til 40 Skepp för ankars på Redden, ſom intaga ſina Laddningar. År 1752 utlöpo härifrån 3424 Engelſka, och 173 främmande Skepp, inalles 3597, med ſina Laddningar, och ſedan den tiden har Handelen mera tagit til än af. Samma år ägde Inbyggarne 190 egna Skepp. Många af de utgående Skeppen innehöllo 200 til 250 Läſters drägt. Tullens belopp af de Varor, ſom från och til utrikes Orter in- och utföras, ſtiger årligen per medium til 40,000 Riksdaler; men deſutom utſkeppas til inrikes Orter circa 4 Millioner Tunnor Stenkol, hvarföre Kronan njuter i Tull 360,000 Riksdaler. Således räntar denne Hamn Kronan årligen en Summa af 400,000 Riksd. Folkmängden ſtiger til vid pass 12000. År 1780 funnos här 792 Hus, ſom betalte Fenſtertaxa. Storgatan är lång och bred, och Kyrkan vacker.

Arbetet och Handelen med Stenkol väller, at hela Nägden häromkring är väl upbrukad och folkrik. Stenkolen uti denna Nägd hava den fördelen, at de brinna långſamt, ſamt hålla näſtan 3 gånger ſå länge eld ſom

andre. De finnas här i otrolig myckenhet. Hela Tracten från Durham til Newcaſtle innehåller et outtömdeligt Magazin däraf.

11. *Southſhields*, en folkrik och välmående By vid Tynes utlopp i Havet, har för ſin välmåga at tilſkriva Handelen med Salt, ſom här tilvärkas, ſamt Kolſkeppens från Newcaſtle beſtändiga uppehåll härſtädes.

12. *Gateshead*, en anſenlig och välmående Köping vid Tyne, gent emot Newcaſtle, med hvilken han ſammanbindes, medelſt en Bro, ſamt kan derföre med ſkäl anſes ſåſom en Förſtad därtil, på ſamma ſätt ſom Southwark til London. Han beſtår af 3 välbygda Gator, och bebos til ſtörre delen af Arbetare i Stenkols-Gruvorne.

13. *Swalwell*. Tre Fjärdingsväg från föregående Ort, där Ån Darven faller i Tyne, ligger Swalwell, et af de ſtörſta Järnvärk i England, och förmodeligen i hela Europa. Här tilvärkas allehanda ſlags gutit och ſmidt Järn-arbete, ſåſom Canoner, Ankare, Kädjor, Spadar, Yxor och andra Järnvaror. Ståre delen af Oſtindiſka Compagniets Artilleri lämnas härifrån. Här uparbetas årligen circa 15,400 Skeppund Järn, ſom näſtan alt kommer ifrån Sverge. Til Värkets drift åtgå årligen 1900,000 Tunnor Stenkol. Den kringliggande Nägden utmed Strömen har en härlig Gräsväxt,

6. Land-

6. Landſkapet NORTHUMBERLAND.

Detta Landſkap är belåget längſt i Norr af alla i England. Det gränſar til Nordſjön, Durham, Cumberland och Skotland, ſamt är et af de anſenligaſte; uti vidd håller det 52 Qvadrat Mil. De ſtörſta Strömarne äro *Tyne*, *Cocket* och *Tweed*, hvaraf den förſta ſkiljer det til en del från Durham, den medlerſta flyter midt genom det ſamma, och den ſiſta utgör Gränſen emot Skotland.

Luften i Northumberland är icke ſå kall, ſom man i anſeende til deſs läge emot Norden ſkulle förmoda; detta förorſaka Hafsångorne, emedan det med hela öſtra ſidan af 9 Mils längd, ſköter til Nordſjön, ſamt emot Wäſter ej ligger långt från Irländſka Sjön. Snön blir här ock ſällan länge liggande, undantagande uti Bergstracten. Luften är i allmänhet ren, ſamt längs utmed Kuſten ſundare än i många andra Engelſka Landſkaper, emedan Marken merendels är ſandig, ſamt ej har några Möras, hvaraf oſunda ångor upkomma. Inbyggarne äro därföre merendels hälſoſame och ſtarke.

Markens beſkaffenhet är ganſka ſkiljagtig. Utmed Sjökuſten är Jordmånen fruktbar, ſamt bär til överflöd ſkönt Wete, Råg, ſamt annan ſlags Säd, Skidfrukter och Gräs. Vid Strömarne finnas förträffeliga Ängar. Midt uti Landet är Marken jämväl fruktbar, men en ſtor del ſkötes illa. Wäſtra Delen af Landet

är ojämn och bergagtig, dock växer på Bergen godt Gräs för Får, samt mycket Timmer. Deſsutom äger detta Diſtrict den fördelen, at här finnas Metaller och andra Mineralier, såſom något Koppar, mycket Bly, samt i synnerhet Stenkol i ſtörſta överflöd. Uti denna delen af Landet ligger Bergsryggen *Cheviot*, hvilken utgör Landets gräns emot Skotland, samt är en af de anſenligaſte och högſta Åſar i Stor-Britannien. Et af deſſe Berg ruglar up i Skyn över alla de andra, såſom Piken på Teneriſa, samt är så högt, at det vid klart väder ſynes tydeligen från Berget Roſemary-Top uti Yorkſhires Öſtra Riding, faſtän afſtåndet mellan deſſe bägge Berg är 9 Mil i rät linea. Vid Hafsſtranden fångas Fiſk i myckenhet, och Strömarne äro jämväl fiſkrike, i ſynnerhet finnes Lax uti ſtor ymnighet uti Ån Tweed. På Sjöfogel är ock överflöd.

Här vil jag ock något orda om et märkvärdigt Ålderdoms-Minnesmärke, ſom finnes i detta Landſkap, nämligen *Picternas Mur*. Denna var en Skyddsmur, ſom Romarne upförde at afvärja Picternes och Skottarnes anfall på England. Det finnes egenteligen 2 ſådane Skyddsvärn. De taga ſin början ej långt från Fjärden Solway uti Cumberland, ſamt ſträcka ſig ända til utloppet af Tyne uti detta Landſkap, til en längd af vid paſs 12 Mil. Den ena af deſſa Vårn är en Jordvall, och kallas *Hadriani Vall*; det andra är en Stenmur, ſom kallas *Severi Mur*. Hadriani Vall beſtod utaf

en

en uphöjning, eller en Vall vid en Graf, om 11 fots bredd och 9 fots djuplek. Fem ſteg innanför denſama vår en annan uphöjning af jord upkaſtad, och emot Norden på andra ſidan om Graven ännu en annan. Deſſa 3 Vårk löpa parallelt med hvarannan. Til deſto ſtörre ſäkerhet var åvan på den medlerſta Vallen en ſtarkt Pålvårk anlagt; Pålarne voro djupt i jorden indrifne, ſamt med ſtarka Vidjor ſammanflätade. Detta Skyddvårn lät Kejſar Severus förbättra år 123.

Sedermera låto Romarne innanföre den förra Vallen anlägga en Stenmur om 8 fots bredd, och af lika längd med förenämde Vall. Denne Mur blef färdig år 430, och kallades Severi Mur. På Norra ſidan om denſama är en bred Graf. Vid denna Mur voro til viſſa afſtånd, merendels inom en Fjärdingsväg, Skanſar eller Caſteller anlagde. Gemenligen äro de Fyrkanter om 66 Fot, hvilkas ena ſida emot Norden utgör ſjelva Muren. Mellan deſſa Caſteller lågo uti lika afſtånd 4 Vakttorn, hvarifrån Skildtvakterne kunde ropa til hvarannan, och göra larm. Vidare befunnos 18 ſtörre Skanſar eller Stationer vid Muren, ſom lågo inemot 3 Fjärdingsväg från hvarandra, men midt uti och vid ändarne voro de närmare. Muren löper på de fläſte orter längs efter en hög mark, ſom emot Skotſka ſidan har någon ſluttning, och för at icke förlora denne fördel, går han ſtundom från råta linien äntingen ut- eller inåt. Man märker ingenſtädes Portar, utom

vid Stationerne, eller dår, hvareſt de ſtora Militariſka vågarne bryta igenom från Norr til Söder. Afſtåndet mellan bägge Skyddsvårnen år på många ſtållen knapt 70 fot, men på andra mellan 3 och 4000.

Severi Mur år upförd af huggen Sten, ſamt vilar, dår ingen god grund finnes, på Ekepålar. Mellanrumet mellan den inra och yttra ſidan år upfyld af tunna ſtennr, ſom ſtå ſnedt på kant, och mellan dem var et ſå ſtarkt Murbruk, at det hela blef ſå faſt ſom en klippa. Af Hadrians Vall träffar man på många ſtållen endaſt några ſpår, men på andra år han ånnu i ſtånd, och af tåmelig höjd. af Severi Mur finnes ock hår och dår några Låmningar; bland andra har man på et ſtålle förvandlat et gammalt Torn däraf til Boningshus.

Landſkapet innefattar 12 Ståder och 460 Förſamlingar. Folkmångden kan ſkattas til 120,000, och Landt-Milicen utgör 560 Man. Til Parlamentet ſåndas 8 Deputerade. I anſeende til Kyrkoſtyrelſen hörer Landet til Stiftet Durham. Ståderne åro följande: *Newcaſtle*, *Berwick*, *Morpeth*, *Alnvick*, *Beltingham*, *Billingham*, *Helesdon*, *Hexham*, *Haltwiſle*, *Rothbury*, *Worksworth* och *Wooler*, däraf de 3 förſta åro Parlaments-Ståder. Adeliga Familien Percy förer Hertige-Titel af deſta Land. Man mårker:

1. New-

1. NEWCASTLE, Landſkapets Huvudſtad, belägen vid Tyne, under preciſt 55 Graders Latitud, 41 Mil från London, är en af de ſtörſta och folkrikaſte i England. Han är omgiven med ſtarka Murar, hvaruti befinnas 7 Portar, med även ſå många däröver bygda Torn, ſamt åtſkilliga Caſemattor, ſom kunna uthärda Bomber. Han ligger dels på en Kulle, dels uti en Dal. Den nedra Delen, ſom ligger närmaſt Strömen är tätt bygd, och Huſen hava et ſmutſigt utſeende; där är egenteliga Sätet för Handelen. Den öfra Delen tjänar de förmögnare Inbyggarne til hemviſt, ſamt är långt angenämare. Han beſtår af 3 breda, jämna, ſamt med vackra Hus bebygda Gator. Stadsmuren löper parallelt längs utmed Strömen, men mellan dem bägge är et bredt ledigt rum, ſom är inrättadt til en vacker Kay, hvilken med Qvaderſten är upmurad från Strömen. Öfver Strömen är en anſenlig Bro om 7 Valfbågar anlagd, hvarmedelſt Staden ſammanbindes med Gateshead. År 1765 ſteg antalet af de födde i Newcaſtle til 738, ſåledes kan Folkmängden för den tiden ſkattas til 20,000, men ſedermera har Staden anſenligen förkofrat ſig, ſå at han nu, år 1792, jämte Gateshead, hålles före hyſa 30,000 Inbyggare. Vid Kayen anlägga Skeppen at laſta och loſſa Köpmansvaror, men inga Kolſkepp. Näſt Kayen uti Yarmouth är denna den längſta i England. Staden driver en otrolig ſtark handel med Stenkol, och deſutom idkas jämväl anſen-

ſenlig handel med andra Varor, förnämligaſt Glas och Salt. Man räknar på Newcaſtle och Gateshead ej mindre än 400 Skepp för Kolhandelen, och deſutom öfver 100 Skepp för annan Handel. Newcaſtle förſer en ſtor del af Nord-England, och även en del af Skotland med främmande Varor. De här varande Köpmännerne ſtå förnämligaſt i förbindelſe med Holland, Hamburg, Norge och Öſterſjön. Här finnas anſenliga Skeppsvarf, och de här bygda Kolſkeppen hava det beröm at vara de ſtarkaſte och varagtigaſte af alla. Man tilvärkar här ock allehanda Tågvärke; jämväl finnes här en vigtig Järn-Manufactur.

Här finnes allenaſt en enda Sockenkyrka, ſom är ſtor och vacker, men deſutom åtſkilliga Capeller, ſom i ſtorlek icke eftergiva Kyrkor, ſamt några Samlingshus för Diſſentienterne. Af andra Byggnader märkas: Börſen, ſom är en ſtåtelig Byggning, ſamt Mayorns Palats. På en höjd inom Stadsmuren ligger et gammalt förfallit Caſtell.

Värkan af den vidſträckta Handel ſom i denne Stad idkas, yttrar ſig på flere Fjärdingsvägs omkrets. Den kringliggande Nägden är ganſka väl upbrukad, ſamt har en blomſtrande utſigt. Denne Stadens invärtes författning och ſtyrelſe är ock en af de bäſta i England, hvarifrån en del af deſs välſtånd också måſte härledas. Mayorn eller Borgmäſtaren njuter årligen i lön 2500 Riksdaler, och Rådet är här rikeligare lönt än i de fläſta andra Städer,

ty

ty deſs årliga inkomſt ſtiger til 36,000 Riksdaler.

2. *Northſhields*, en folkrik Köping vid Tyne, fem Fjärdingsväg från Newcaſtle, har ſin förnämſta näring af Kolſkeppen; ſom här uppehålla ſig, ſamt Skeppsbyggeri. Han bebos förnämligaſt af Sjöfolk, Handtvärkare, ſom arbeta på Skeppen, ſamt Skeppsägare. Tyne formerar här en Bugt, hvilken är en ſäker Redd för Kolſkeppen. Man ſer här ſtundom 3 til 400 ligga för Ankar, hvilka vänta på en gynnande tidepunct, för at komma öfver Sandbanken, ſom befinnes vid Utloppet af Tyne.

3. *Tinmouth*, et Caſtell, beläget på et Berg, vid utloppet af Tyne.

4. *Cullercoats*, en liten genom konſten formerad Hamn, hvareſt endaſt ſmå Skepp kunna inlöpa.

5. *Seaton*, jämväl en genom konſten anlagd Hamn, längre i Norr, är ockſå endaſt tilgängelig för ſmå Skepp, men utanföre är en ſäker Redd, hvareſt de ſtörre Skeppen ligga och hämta laddning.

6. *Hartley*, en Ort, med en liten Hamn, nära til den förra, är folkrik, i anſeende til de i Nägden befindtliga Kolgruvor. Här tilvärkas jämväl mycket Salt, Vitriol och Glas. I anſeende til deſſa Näringar och Handelen, har denne By växt til en af de anſenligaſte Köpingar i Nord-England.

7. *Blythnook*, en folkrik By vid Havet, med

med en Hamn, har likaledes at tacka Kolhandelen för ſin upkomſt. För 100 år ſedan var han en obetydelig Ort, ſom knapt var til namnet bekant, men ſedan början af detta Seculo har han ſmåningom börjat tiltaga i välmåga, ſå at redan år 1728 funnos 207 Skepp, de där här inlupo at hämta Laddning, och ſedän den tiden har både Handel och Sjöfart anſenligen förökat ſig.

8. *Sedghill.* Ifrån Blythnook vänder man ſig til Sydväſt, och kommer til Sedghill, en Landtgård, ſom är Sätet för Familien Delaval. Byggningen är ſtor och af vacker Architectur, ſamt har en vacker ſamling Målningar.

9. *Gosforth.* Närmare til Newcaſtle kommer man til Gosforth, en ſkön Landtgård, tilhörig Riddaren Bradling. Byggningen ligger på en Kulle, är anſenlig, ſamt upförd af ſkön vit Qvaderſten. De därtil hörige Trägårdar äro vidlyftige, prydlige, ſamt med mycken ſmak anlagde.

10. *Hexham*, en liten Stad på en Kulle vid Tyne, med trånga Gator och dåligt bygda Hus, ſamt 2000 Invånare. Staden har en tid varit Biſkopsſäte. Den fordna Domkyrkan, ſom nu tjänar til Förſamlings-Kyrka, är en ſtåtlig Byggning. Deſsutom finnas här 2 Samlingshus för Diſſentienterne och 2 Katolſka Capeller.

11. *Alenhead.* I någden omkring Hexham finnas många och til en del rika Blygruvor, hvilkas antal ſträcker ſig mellan 20 och

30.

30. En af dem vid Alenhead, kaſtar årligen af ſig i ren vinſt 20,000 Riksdaler. Utur Blyet i många Gruvor drages ock Silver.

12. *Billingham*, en liten välbebodd Stad, högre up vid Tyne.

13. *Haltwisle*, jämväl en medelmåttig Stad, ån längre up vid förenämde Ström. År 1780 ſteg Huſens antal til 455.

14. *Beltingham*, en medelmåttig Stad vid Norra grenen af Tyne, ej långt ifrån där Ån Read förenar ſig med honom.

Read tager ſit urſprung i Cheviot-Bergen, och gör på et ſtälle et Vattufall om 70 fots höjd.

15. *Morpeth*, en tämelig Stad, vid Ån Wainsbeck. Inbyggarne hava ſin mäſta näring af ſtora Landsvägen til Skotland, ſom går härigenom.

16. *Rothbury*, en ringa Stad, vid Ån Cocket.

17. *Worksworth*, en liten Stad, vid utloppet af Ån Cocket. På en Kulle ligger et gammalt Caſtell, hvarifrån man har en härlig utſigt.

18. *Alnwick*, i allmänhet AnwicK kallad, en tämeligen folkrik och välbygd Stad, vid Ån Alne. Här hålles Landſkapets Rättegång, och väljas Landſkapets Parlaments Ledamöter. År 1780 funnos här 513 Hus, ſom betalte Fenſtertaxa.

Nära vid Staden ligger *Alnwick Caſtle*, fordom et befäſt Caſtell, numera et prägtigt

Pa-

Palats, ſom är Huvudſätet för den gamla Adeliga Familien Percy, hvars Chef är Hertig af Northumberland. Byggningen, ſom fullkomligen har det vördiga utſeendet af et gammalt Ridderligt Slott, ligger på en Kulle, på Södra ſidan om Aln, hvarigenom det i gamla tider varit oövervinnerligt. Caſtellet intager med ſina yttre Murar en vidd af 4 Tunland, ſamt är omgivit med 16 Torn. Det har 3 Gårdar innanför hvarandra, med åven ſå många Portar, ſom alla åro anbragte uti et befäſt Torn, med et Fällgaller. Åvan på Murarne befinnas Bilder af gamla Hjeltar och Krigsmän. I nyare tider har det blivit ganſka prägtigt reparerat och möblerat, dock med bibehållande af den Götiſka ſmaken; Huvudtrappan har en beſynnerlig dock artig ſkapnad; Stora Salen liknar fullkomligen en af de fordna Riks-Baronernas Salar; Bibliotheket har mycket Stuckatur-arbete i en rik Götiſk ſmak; Capellet öfvertråffar alt hvad man vackert Götiſkt nämna kan; men Måleriet på Fenſterrutorne åro för mycket ſköna, än at kunna paſſera för värkeligen Götiſka. Eljeſt finner man näſtan för mycken Elegance uti Rumen, ſom ſtrider mot Götiſka ſmaken, åvenſå åro Trägårdarne för mycket prydlige, än at kunna kallas Götiſke.

19. *Alnemouth*, en folkrik Ort vid Alnes utlopp i Hafvet, har en Hamn, och utſkeppar mycken Spanmål.

20. *Chil-*

20. *Chillingham*, en Landtgård in i Landet, är endaſt märkvärdig, emedan denne och Drumlanrig i Skotland äro de enda Orter i Britannien, hvareſt finnes en art af urſprungliga vilda Oxar. Deſſa Djur våga långt mer än tama Nöt, deras kött är ock ſmakligare, och Garvare hålla jämväl deras Hudar för båttre.

21. *Wooler*, en ringa Stad vid Ån Till.

22. *Cheviot*, en liten Köping, ej långt från Bergåſen, ſom ſkiljer detta Landſkap från Skotland, och bär namn af denna Ort. Från Klinten på det högſta af deſſa Berg njuter man en härlig utſigt öfver hela Northumberland, ända til Shields, ſamt Norr ut ända til Edinburg.

23. *Floddon*, en By nära härvid, är bekant för den ſtora träffning, ſom på Fältet härvid, kalladt Floddonfield, år 1513, föreföll mellan Engländarne och Skottarne, då de förre blevo totaliter ſlagne.

24. *Learmouth*, en liten vacker Ort vid Tweed.

25. *Bilford*, en artig Köping, halfvägs mellan Alnwick och Berwick, hvilken deſs Ägare, Herr Dixon, på få år bragt i välſtånd. För 50 år ſedan ſunnos här knapt 100 Människor, och år 1780 voro här 600. Här är en Ylle-Manufactur med 16 Stolar.

26. *Bamborough*, et gammalt Caſtell vid Havet, märkes för den människo-vänliga anſtalt Biſkop Crew i Durham här inrättadt.

Här

Här finnes et Sädes-Magazin, hvareſt fattigt Folk i dyr tid för billigt pris få köpa Säd; ſamt et Hoſpital för Sjöfarande, ſom ſtranda.

27. *Holy-Island*, en Ö, nära vid Landet; har fordom hetat Lindisfarne, och varit Biſkopsſäte. Här är en liten beqväm Hamn, ſom beſkyddas af en Skans.

28. BERWICK, en Stad, ſom är den nordligaſte af alla Städer i hela England. Han är angenämt belägen vid Ån Tweeds utlopp i Hafvet, på Norra ſidan om benämde Ström, under 56 Grad. 46 Min. Latitud, 51 Mil från London, nära vid gränſen til Skotland, til hvilket Rike han ock fordom hört. Staden är anſenlig och folkrik, ſamt befäſt med Vallar, Bollwärk och et Caſtell, men hvilka Fäſtningswärk äro numera förfallne; dock ligger här ännu en Beſättning. Huſen äro i allmänhet välbygde, men Gatorna til en ſtor del trånga. Rådhuſet är en anſenlig Byggning; det är förſedt med et Torn, däreſt Klockor befinnas, med hvilka det ringes til Gudstjänſt, ſå väl för de härvarande Engelſka Kyrkorne, ſom Diſſentienternas Förſamlingshus. Börſen är ock vacker. Öfver Strömen befinnes en anſenlig och koſtbar Bro, om 15 Valfbågar och 485 alnars längd. Hamnen är trång och grund. Inloppet til Hamnen förſvaras af et Batteri med 22 Canoner. I anſeende til förenämde olägenhet med Hamnen, driver Staden ingen ſtark Handel. Härifrån utföres Spanmål och Ull, ſamt en otrolig myckenhet Ägg, hvilka ſändas

til

til London, ſamt där förnämligaſt nyttjas til Sockers afklarning. En anſenlig Strump-Manufactur finnes ock i Staden. Laxfånget i Tweed år ganſka ymnigt. Mycket Byggningstimmer hitföres från Norge och Öſterſjön.

7. Landſkapet MAN.

Detta Land utgör en anſenlig Ö, liggande midt uti Irländſka Sjön, til nåſtan lika afſtånd från de 3 Rikerne, dock likväl närmaſt til England. Cumberland år det närmaſte Landſkapet, hvarifrån afſtåndet år 5 Mil. Ön håller i längd 6 Mil, i bredd $1\frac{1}{2}$, och i vidd 7 Qvadrat Mil. Hon år överalt med Klippor omgiven, och har därföre en farlig Kuſt. Uti Norra Delen år Marken ſandig, men uti den Södra år han fruktbar på godt Bete. Eljeſt växer här åtſkillig ſlags Spanmål. Midt genom Ön löper en Bergsrygg, ſom lämnar Inbyggarne Vatn, Ved och förträffelig Torf. Åkrarne gödas med Kalk, Mergel och Sjötång. Det miſta de båra år Hafra och Potåter. Här brytes en ſlags ſvart Marmor ſamt mycken Schiefer, hvilken utföres. Här finnes jämväl Koppar, Bly och Järnmalm, ſamt Saltkällor. Luften år här ſå ren, at man aldrig hört af några ſmittoſama ſjukdomar. Boſkap och Häſtar åro här mindre än i England. På Bergen finnas Vildſvin och Får; hvaraf en art har lårderfärgad Ull, däraf godt Kläde tilvärkas, ſamt nyttjas utan at det färgas. Inbyg-

garnes förnämſta värf beſtår uti Sillfiſkeri, emedan ofta på et år utföras öfver 20,000 Tunnor. De tillverka jämväl mycket Linnevåf och Ylletyger til afſättning. Likaledes ſälja de mycken Boſkap, Ull, Hudar, Talg och Honing. Ön innefattar 5 Städer, nämligen *Sodor*, *Douglas*, *Laxſey*, *Ramſey* och *Peel*. Hon ſänder inga Ledamöter til Parlamentet. I anſeende til Kyrkoſtyrelſen har hon ſin egen Biſkop, ſom kallas Biſkop af Sodor, och lyder under Erke-Biſkopen i York, men hvilken är ingen Riks-Peer. Sedan år 1764 hörer Ön under Kronan, och köptes då Öfverherrſkapet däröfver uraf Hertigen af Athol, för 300,000 Riksdaler, men hvilken dock förbehöll ſig ſina Domäner och egna Gods. Man märker:

1. *Sodor* eller *Caſtletown*, Öns Huvudſtad, belägen på Södra Kuſten vid Havet, beſkyddas af et ſtarkt Caſtell.

2. *Peel*, en Stad på Våſtra Kuſten, hvareſt Biſkopen på Ön har ſit Säte; där befinnes jämväl Domkyrkan. Staden beſkyddas af et Caſtell, ſom är et af de bäſta i England.

3. *Douglas*, en Stad på Öſtra Kuſten, är den anſenligaſte Orten på Ön, ſamt har ock den bäſta Hamnen.

4. *Laxſey*, en liten Stad längre up på ſamma Kuſt.

5. *Ramſey*, en Stad på Norra Kuſten, har en god Skans och förträffelig Hamn.

5. *WALES.*

5. *WALES.*

Denna Huvuddel af England kallas af Franſoſerne *Le Pays des Galles*, ſamt af Romarne *Cambria*. Han utgör Våſtra Delen af Riket, ſamt omgives på alla ſidor af Irländſka Sjön, undantagande i Wåſter, dår han gränſar til Mercia, och ſpecielt til Landſkaperne Cheſter, Shrop, Hereford och Monmouth. Deſs Läge år mellan 51 Grad. 28 Min. ſamt 53 Gr. 25 Min. Polhögd. Uti vidd utgör Landet circa Niondedelen af England, eller 144 Qvadrat Mil, ſamt år ſåledes den minſta af de 5 Huvuddelarne. Det åger Titel af Furſtendöme, och Kronprinſen i Stor-Britannien förer altid Furſte-Titeln.

Hvad Markens beſkaffenhet beträffar, ſå år Landet i allmänhet bergagtigt, men njuter en ren och hälſoſam luft. Bergen nära dock en myckenhet Får och Getter, och många Nägder finnas, ſom åro ganſka fruktbara på både Såd och Gräs. Överhuvud tagit nårer Landet ſina Inbyggare ej allenaſt rikeligen, utan kan även med ſit överflöd förſörja Briſtol och andra Orter i England. Boſkapen år i allmänhet ſmåväxt. Bergen lämna Bly, Stenkol och Byggningsſten. Utom Stenkol nyttjar man jämväl Ved och Torf til Bränſle. Producterne beſtå förnämligaſt uti det ſom Landthushållningen fournerar, ſåſom Boſkap, Smör, Oſt, Honing, Vax, Hudar och Kalfſkinn: och

Manufacturerne åro huvudſakeligen Friſer, Boyer och Cattuner.

Stora Strömar finnas icke i Landet, ty de ſtora Strömarne i England, ſom hår taga ſit urſprung, åro hår ſmå. De anſenligaſte åro: *Severn*, *Wye* och *Uſk*, ſom flyta åt Briſtoler-Canalen, *Dee*, ſom går åt Norra England, ſamt *Towy*, *Teive* och *Duffi*, ſom falla i Haver. Af Bergen åro många ganſka höga, dåraf *Snowdon*, *Kaderidris* och *Plymlymmon* åro de anſenligaſte.

Menige Man nårer ſig merendels af Korn- och Hafrebröd; han åter ſållan Kött, och dricker nåſtan intet annat ån Mjölkvasla. Uti de til England gränſande Landſkaper år Åkerbruket merendels inråttadt på Engelſkt vis, men ju mer man kommer in i Landet åt Väſter, deſto mer fattas flit och Induſtrie.

Inbyggarne åro, i allmänhet tagne, tämeligen rå och ohöffade, ſamt merendels fattige. Konſter och Vetenſkaper åga föga framgång, åven hos de förnåmare, ſom väl åro gäſtfrie, dock något benägne til Dryckenſkap. Vid Sedernas ringa Cultur vidlåder dock Walliſerne mycket af den gamla Caracternn. De åro tappre, modige, men af et hetſigt temperament; de älſka icke Handel och Handtwärk, utan åro förnöjde med ſin fattigdom, dårföre träffar man hår ock få Tiggare.

Inbyggarne kalla ſig ſjelve *Kymro*, ſamt åro afkomlingar af de gamla Britterne, och åledes härſtamma ſå väl ſom deſſe från Celterne

ne eller Galerne i Frankrike, och talas ännu en Dialect af detta Språk uti Nedra Bretagne i förenämde Rike. När Saxarne satte sig fast i England flydde Britterne til de Walesiska Bergen, bibehölle sit Språk och Seder, samt kunde aldrig underkuvas, hvarken af Saxarne eller de efter dem följande Norrmänner. Häldre blef denna Landstråcka medelst en Graf, som Konung Offa i Mercia lät gråva, från England skildt, för at dymedelst skydda England för Walesernas anfall. Konung Edward I bragte under sig Landet vid år 1282, på det sättet, at han kom överens med de förnämste Walesserne, at de skulle erkänna den för deras Furste, som hade följande egenskaper: Han skulle vara infödd i Landet af hederlig härkomst, utan klander i sit leverne, och icke kunna tala et ord Engelska; då de nu samtyckte därtil, lät han sin Gemål i hemlighet ligga i Barnsång på Slottet i Caernarvon, hvareft hon feck en Prins, som sedan blef Konung i England, under namn af Edward 2. Hvarpå han visade dem den nyligen födde Prinsen, och sade *Ick Dien*, som på Svenska betyder *Hör är Mannen*, samt förordnade at Thronföljaren til Engelska Cronan skulle vara född Furste af Wales. Under Hinric 8 blef Landet åndteligen fullkomligen förenat med England, samt erhöll rättigher at sända 24 Ledamöter til Parlamentet.

Furstendömets Vapen, hvilket är detsamma som Furstens, är lika med Engelska Vap-

net, med tilſats af 3 Spitſar ock en liten Krona, hvilken år prydd med 3 Struſsfjådrar, med Inſkrift: *Ich Dien.*

Språket år ſammanſatt af den gamla Galiſkan och Brittiſkan, ſamt ſvårt at uttala, i anſeende til de många Conſonanterne. Rådande Religionen år vål den af Engelſka Kyrkan, dock finnas hår många Diſſentienter och Katoliker. Hår åro 4 Biſkops-Stift.

Landet år tåmeligen vål bebodt. Det innefattar 62 Städer och 751 Förſamlingar. Folkmängden kan ſkattas til 360,000, och Landt-Milicen utgör 2000 Man. Til Parlamentet ſåndes 24 Deputerade, en från hvarje Landſkap och en från hvarje Huvudſtad. Uti Landtaxa betalas 43,752 Pound Sterling, eller inemot 190,000 Riksdaler, då Engelſka Landtaxan år 3 Shill. per Pound. Furſtendömet indelas i 2 Huvuddelar: *Norra* och *Södra Wales*, hvaraf hvardera innefattar 6 Landſkaper, in alles 12. De åro följande: *Glamorgan*, *Brecknock*, *Carmarthen*, *Pembroke*, *Cardigan*, *Radnor*, *Montgomery*, *Merioneth*, *Denbigh*, *Flint*, *Carnarvon* och *Angleſey*; dårat de 6 förre utgöra Södra Wales, och de 6 ſednare Norra Wales.

SÖDRA WALES.

Detta år både ſtörre och folkrikare ån Norra Wales; det håller i vidd 79 Qvadrat Mil,

Mil, ſamt innefattar 38 Städer och 440 Förſamlingar.

1. Landſkapet GLAMORGAN.

Eller *Glamorganſhire.* Detta Land omgives af Landſkaperne Carmarthen, Breknock och Monmouth, ſamt Briſtoler-Canalen. Det är et af de ſmårre Landſkaper i England, men et af de ſtörſta i denne Province. Uti vidd håller det $14\frac{1}{2}$ Qvadrat Mil. Landet är med Strömar få väl förſedt, at få Länder därmed kunna komma i jämförelſe; de ſtörſta af dem äro *Rumney*, *Taff*, *Ogmore*, *Neath* och *Towy*. Norra Delen af Landet är bergagtig, kall och föga frugtbar, undantagande i Dalarne, ſkogrik och tunnt bebodd. Södra Delen däremot njuter en mild Luft, är ganſka fruktbar och angenäm, ſamt ſå väl upbrukad och bebodd, at man kallar den Wales Trägård. Icke deſs mindre hava dock de bergagtiga Nägderne anſenliga förmåner; ty utom godt Bete för talrika Boſkaps- ock Fårahjordar, finnes här Bly och Stenkol. Över huvud tagit har Landet överflöd på Stenkol och Kalkſten. Kalk är överalt den vanliga gödningen. Så väl här ſom i Monmouthſhire finner man ſällan något Landtgods, ſom ej har ſit egit Kalkbrott. Alla Hus äro utantil vitlimade, och hållas ſtändigt ſnygge. Det billiga priſet på Stenkolen är orſaken, at en ſtor qvantitet Koppar och Tenn föres til Orterne Neath och

Swanſey, i hvilkas grannſkap många Koppar- Tenn- och Blyhyttor åro anlagde, dårvid dageligen arbeta 500 Perſoner.

Detta Landſkap år det folkrikaſte i Wales. Det innefattar 10 Ståder och 118 Förſamlingar. Folkmångden ſkattades år 1780 til 57,480, och Landt Milicen utgör 360 Man. Ståderne åro följande: *Landaff*, *Cardiff*, *Caerfilly*, *Llantriſſent*, *Cowbridge*, *Bridgent*, *Aberivon*, *Neath*, *Swanſey* och *Llwgor*. Man märker:

1. LANDAFF, Landſkapets Huvudſtad, vidÅn Taff, år liten, ſamt har ej mer märkvärdigt, ån at han år Säte för en Biſkop, och at hår befinnes Stiftets Domkyrka.

2. CARDIFF, en Stad vid Taffs utlopp i Havet, 24 Mil från London, år ej allenaſt den ſtörſta i detta Landſkap, utan ock en af de anſenligaſte i hela Wales. Staden år med Murar omgiven, ſamt råmeligen folkrik och välbygd, med ſnygga Gator. Hamnen år väl liten, dock beqvåm, emedan Inbyggarne driva en fördelagtig Handel på åtſkilliga Orter, förnåmligaſt Briſtol. Vid Våſtra ſidan ligger et befäſt Slott. Öfver Strömen år en vacker Bro bygd.

3. *Caerfilly*, en ringa Stad vid Rumney, förtjänte knapt at anmärkas, om icke nåra vid denſama vore til finnande Ruinerne efter et af de ſtörſta Slott i England, hvilket i omkrets endaſt öfverträffas af Windſor, ſamt i anſeende

til

til Byggningskonſten från de gamla Britternas tid, är märkvärdigt.

4. Fem Fjärdingsväg Norr om Caerfilly befinnes en Bro öfver Ån Taff, hvilken man, om hon vore från Grekernas eller Romarnes tid, ſkulle beröma ſåſom et Mäſterſtycke i Byggningskonſten. Hon beſtår af en enda Valfbåge af 71 alnars ſpånning, ſom oſtridigt är en af de ſtörſta, om icke den ſtörſta Valfbåge, ſom finnes i verlden. Slutſtenen är i lodrätt höjd 17 alnar öfver Bågens begynnelſe nedantil. Denna Bro är bygd år 1773, med bekoſtnad af en Methodiſtiſk Predikant, vid namn William Edward.

5. *Cowbridge*, en liten Stad vid Havet, uti en fruktbar Nägd, har en god Hamn för ſmå Fartyg.

6. *Neath*, en välmående och välbebodd Stad, vid Ån af ſamma namn, ligger väl något in i Landet, men har dock en liten Hamn. Inbyggarne driva god Handel med Stenkol, ſom i myckenhet hämtas utur Gruvorne i Nägden.

7. *Swanſey*, en tämeligen anſenlig och folkrik Stad vid Havet, ej långt från Towys utlopp; är den förnämſta Handelsſtaden i detta Landſkap. Han faller vackert i ögonen, då man nalkas honom, emedan han är bygd på ſluttningen af en Kulle, i form af Amfitheater emot Hamnen. Han är väl bebodd, med breda välbygda Gator, och har rika Inbyggare. Förnämſta Handelen drives med Stenkol;

Koppar och Stenkåril, i ſynnerhet med förſtnämde Product. Vid Staden år et ſtort Kopparvårk, och närmare emot Neath et ännu vigtigare. Hamnen år beqvåm och ſåker. Man ſer ibland 100 Skepp på en gång här ligga och intaga Stenkol och Culm, eller Stenkols-ſtybbe. Vid Staden år et Caſtell. Lifsmedel finnes här til billigt pris.

2. Landſkapet BRECKNOCK.

Eller *Brecknockſhire.* Detta Land gränſar til Landſkaperne Radnor, Hereford, Monmouth, Glamorgan, Carmarthen och Cardigan, ſamt år et af de ſtörre i Wales. Det håller i vidd 13 ½ Qvadrat Mil. De ſtörſta Strömerne åro *Wye* och *Uſk.* Luften år här mild, undantagande i Bergstracten. Wäſtra och Norra Delarne af Landet åro fulle af Berg, men ſom en hop ſmå Strömar hava ſit urſprung från deſſa Berg, ſå åro Dalarne de genomflyta ganſka frugtbara på Säd och Gräs. Öſtra Delen år jämnare, och har Lifsmedel til överflöd. Landets Producter åro Boſkap, Får, Getter, Vildbråd och Fjäderfä. Årligen drives härifrån en myckenhet Boſkap til London til ſalu. Strömarne åro fiſkrike, i ſynnerhet finnes Lax och Foreller i ymnighet i de bägge ſtörſta Åarne. Inbyggarne tilvärka Kläde och Strumpor. Landet innefattar 4 Städer och 68 Församlingar. Folkmängden ſkattas til 35,000, och Landt-Milicen utgör 160 Man. I anſeen-

ſeende til Kyrkoſtyrelſen hörer. Landet under Stiftet S. Davids. Städerne äro följande: *Brecknock*, *Crickhowell*, *Hay* och *Built*. Man märker:

1, Brecknock, Landets Huvudſtad, vid Än Uſk, är tämeligen anſenlig, bygd i oval form, med ſnygga Hus, ſamt omgives med Murar. Här finnas 3 Kyrkor. I anſeende til de härvarande Fabriker och Handelen med Kläde, nära ſig Inbyggarne väl.

2. *Crickhowell*, en ringa Stad vid Uſk, med vid pafs 100 Hus.

3. *Hay*, en liten Stad vid Wye.

4. *Built*, en artig Stad, angenämt belägen vid Wye, högre up i Landet, har god näring af ſina Strump-Fabriker.

3. Landſkapet CARMARTHEN,

Eller *Carmarthenſhire*. Detta Landſkap omgives af Landſkaperne Pembroke, Cardigan, Brecknoek och Glamorgan, ſamt ſtöter för öfrigt til Havet. Det är det ſtörſta i Wales. I vidd håller det 17 Qvadrat Mil. De förnämſta Strömarne äro *Towy* och *Teive*, hvaraf den förra flyter midt genom Landet, och den ſednare utgör deſs gräns emot Cardigan. Luften är här mildare än i de flåſta andra Waleſiſka Landſkaper, hvilket härrörer däraf, at här icke finnas ſå höga Berg ſom annorſtädes. Det är et af de jämnaſte och fruktbaraſte

ſte Länder i denne Province, ſamt, bår både Såd och Grås i ymnighet, föder en ſtor myckenhet Boſkap och Fjåderfå, ſamt har godt förråd på Fiſk, förnåmligaſt Lax. På Skog år ingen briſt, och deſsutom finnes hår Stenkol i myckenhet. Blygruvorna åro rika, och Kalk finnes alleſtådes til överflöd. Landſkapet innefattar 8 Ståder och 87 Förſamlingar. Folkmängden kan ſkattas til 40,000, och Landt-Milicen utgör 200 Man. I anſeende til Kyrkoſtyrelſen hörer det til Stiftet S. Davids. Ståderne åro följande: *Carmarthen*. *Llanelly*, *Kidwelly*, *Langharn*, *Llandilowawr*, *Llangacoo*, *Llanymdowry* och *Newcaſtle*. Man märker:

1. CARMARTHEN, Landſkapets Huvudſtad, belägen vid Ån Towy, 31 Mil från London. Strömen år farbar up från Havet för ſmå Skepp om 50 Läſters drägt, hvarigenom Staden ſättes i ſtånd at driva en artig Handel. Den fiſkrika Strömen ſamt ymnigheten af Lifsmedel åro orſaker at Orten år tåmeligen ſtor och folkrik, ſamt välbygd. En myckenhet af den kringboende Landt-Adeljen tilbringar hår Vintren, hvarföre ock Carmarthen år i anſeende til lefnads-arten den finaſte och förnåmſta Stad i Wales. Rådhuſet år ock det båſta i Wales.

Hår år den kloke Mannen Merdhin Emerys, i allmänhet Merlin kallad, född vid år 480. Emedan han för ſin tid ägde många talan-

talanger och någon Mathematiſk kunſkap, höllo han för en Spåman och Trollkarl, och kommer under denne Caracter före i de gamla Munke-Krönikorne. Gemene Man berättar om honom otaliga underbara äventyr.

2. *Langharn*, en liten Stad vid Ån Teives utlopp, med en liten Hamn. Inbyggarne hava några Skepp, hvarmed de driva någon Handel.

3. *Llanelly*, en liten Stad vid Havet; hvars Inbyggare driva Handel med Stenkol.

4. Landſkapet PEMBROKE,

Eller *Pembrokeſhire*. Detta Landſkap omgives til ſtörre delen af Haver, och gränſar endaſt med en ſida til Cardigan och Carmarthen. Det är et af de mindre. I vidd håller det $11\frac{1}{2}$ Qvadrat Mil. Den ſtörſta Strömen är *Dougledge*, hvilken faller ut i Hafsviken Milford.

Marken är i allmänhet jämn och har få Berg, och Öſtra Delen af Landet är i ſynnerhet angenäm; Luften är mild och Jordmånen bördig; i ſynnerhet mot Sjöſidan, hvareſt finnas de härligaſte Åkerfält och ſkönaſte Ängar. De få Bergen ſom finnas i Nordöſtra Delen lämna godt Bete för Boſkap, Får och Getter, hvilka ſidſta Djur här finnas i myckenhet. Vid Sjökuſten vankas Fiſk i ymnighet, ſamt allehanda ſlags Sjöfogel, jämväl ſådan ſom uti andra Nägder af England är ſällſynt.

Öm-

Omkring S. Davids tilreda Inbyggarne en Spis utaf et ſlags Sjötång, (Alga), ſom de kalla Lhavan. Gråſet ſköljes, ſamt lägges åt ſvettas mellan 2 flata Stenar, ſedermera hackas det ſmått, ſamt knådas väl tilſammans ſå ſom en Bröddeg. Af denna Deg tilredes Rullar eller Kulor, hvilka ſomlige förtåra ſå råa de åro, men andre njuta dem med Smör och Hafregryn. Denne Spis hålles för ganſka ſund, ſamt ſkal vara et kraftigt Botemedel för Stenpaſſion. Stenkolsgruvorne bringa Landet ſtor fördel, i ſynnerhet utföres mycket Culm. Detta är Stenkolsſtybbe, bakadt til Kulor, hvartil man tager $\frac{2}{3}$ Stybbe och $\frac{1}{3}$ Gyttja. De giva en angenäm och varagtig Eld, utan mycken rök. Inbyggarne tala til ſtörre delen Engelſka, hvarföre man ock kallar detta Land lilla England bakom Wales.

Landſkapet innefattar 9 Städer och 45 Soknar. Folkmängden kan ſkattas til 25,000 och Landt-Milicen utgör 160 Man. I anſeende til Kyrkoſtyrelſen hörer Landet til Stiftet S. Davids. Städerne åro följande: *Pembroke*, *Tenby*, *Narbarth*, *Wiſton*, *Haverford-Weſt*, *S. Davids*, *Fisgard*, *Newport* och *Kilgarron*. Man märker:

1. PEMBROKE, Landſkapets Huvudſtad, belägen vid en Bugt utaf den ſtora Milford-Hamnen, uti en af de angenämaſte Nägder af Wales, 35 Mil från London. Han är väl bebodd, och merendels vackert bygd, ſamt

näſt

näſt Carmarthen den ſtörſta och rikaſte Stad i Södra Wales. Här finnas 3 Kyrkor. Deſs fördelagtiga läge för Handel, är orſak at den ſama är vigtig. Här finnas åtſkilliga rika Köpmän, ſom för egen räkning nyttja inemot 300 Skepp til Handelens drivande, förnämligaſt med Irland och Briſtol. Pembrokes läge från Sjöſidan faller vackert i ögonen. Han ligger vid ſluttningen af et Berg, och på Klinten däraf ſtår et Caſtell. Af denne förer Familien Herbert Grevelig Titel.

2. *Milford-Haven*, är en anſenlig Hafsvik, ſom formerar den ſkönaſte Hamnen i Stor-Britannien, ſamt den ſtörſta i Europa, emedan 1000 Skepp kunna uti tilräckeligt afſtånd ligga ſäkre för ankar. Man täljer här 5 ſtörre Vikar, 16 ſmärre Bugter, ſamt 13 goda Redder til Ankarplatſer, ſom allefamans hava ſina ſärſkildta namn. Man kan vid alla Vindar, dag och natt vid Flodtiden, utan fara löpa in och ut, ſamt behöver ej mer än 1 timas tid därtil, och ſåledes längt ſnabbare komma ut än ifrån Plymouth och Falmouth. Rundt omkring denna Hamn finnes Kalkſten til överflöd.

3. *Tenby*, en Stad vid Havet, är näſt Pembroke den artigaſte på hela Kuſten af Syd-Wales. Han har en god Hamn, med en Kay, ſamt en ſäker Redd för Skepp. Inbyggarne driva en vigtig Handel på Irland, i ſynnerhet med Stenkol, hvaraf årligen utföras 120,000 tun-

Tunnor. De idka jämväl et fördelagtigt Sillfkeri, famt utföra en myckenhet Sill.

4. *Narbarth* och *Wiſton* åro ringa Städer.

5. *Haverford-Weſt*, en tämeligen folkrik och välbygd Stad vid Ån Dougledge, et godt ſtycke från Milford-Hamnen. Tämeligen ſtora Laſtſkepp kunna komma up ända til Kayen, och Inbyggarne idka anſenlig Handel. Här åro 3 Kyrkor. Emedan uti och nära omkring Staden många Förnäma bo, få hörer denne Stad til en af de artigaſte i Wales.

6. *St. Davids*, en Stad på ytterſta Udden utaf Wales emot Wåſter, är Säte för en Biſkop, men uti uſla omſtändigheter, ſå at han ſnarare liknar By än Stad. Härifrån är en af de vanliga öfverfarterne til Irland.

7. *Fiſkard*, en liten Stad på Wäſtra Kuſten, med en Hamn, ſom endaſt är brukbar för ſmå Skepp. Inbyggarne nära ſig til måſtadelen af Sillfiſkeri, ſom här är fördelagtigt.

8. *Newport*, en Stad vid en liten Hafsvik, är til vidden tämeligen anſenlig, men uſelt bygd. Inbyggarne åro icke välmående, famt nära ſig utom en liten Handel af Reſande til Irland, emedan vägen til Irland går härigenom.

Uti Nägden finnas åtſkilliga Minnesmärken efter de fordna Druiderne, bland andra et, hvareſt de förrättat ſin Gudstjänſt: en hop Stenar ligga uti en Rundel, af 150 Fots omkrets, och midt uti befinnes en ofantelig Sten, ſom vilar på 8 Pelare.

9. *Kil-*

9. *Kilgarvn*, en liten Stad vid Ån Tevy, på gränſen til Cardigan, har et godt Laxfiſke.

5. Landſkapet CARDIGAN,

Eller *Cardiganſhire.* Detta Land omgives utaf Merioneth, Montgomery, Radnor, Brecknock, Carmarthen och Pembroke, men med hela Våſtra ſidan gränſar det til Haver. Det är et af de ſtörre i Wales. Deſs vidd är 13 Qvadr. Mil. Marken är ſkiljagtig. Den Södra och Wåſtra Delen innefattar mer jämt Land än ſtörre delen af Wales; där är Luften mild och angenäm och Jordmånen frukbar, men de Norra och Öſtra Nägderne, hvilka utgöra en ſammanhängande Bergskädja, äro jämförelſevis kalle. Icke deſs mindre producerar Landet födan för en myckenhet Nöt och Får. Boſkap finnes til ſådan mängd, at man kallar detta Land Boſkapsavel-Skolan för hela England Söder om Trent. Men ſå goda de härvarande Betesmarkerne äro för Aveln, ſå äro de dock på långt när ej nog feta at göda Boſkap. I allmänhet tagit är Cardiganſhire det ſämſta af de hittils beſkrifna 4 Landſkaperne i Wales. Stenkol och Skog äro ſällſynte, men i Norra Tracten finnas rika Blygruvor; jämväl finnes här Silver- och Koppar-Malm. Störſta Strömmen är *Tevy*, hvilken flyter genom hela Landet, ſamt ſkiljer det från Carmarthen- och Pembrokeſhires. De öfrige ſmärre komma från Bergen, och falla alla uti en ſtor Hafsvik, ſom

Landets krökning formerar, och därföre kallas Cardigan-Bay. Denne år en god tilflygt för de til och från Irland farande Handelsſkeppen, emedan längs efter denſama finnas åtſkilliga goda Hamnar. Strömarne åro alleſamans fiſkrike, i ſynnerhet hålles Laxen från Tevy för en af de läckraſte i England. Af Hafsfiſk år ock ſtor ymnighet, ſamt godt förråd på Vildbråd och Fogel.

Landſkapet innefattar 5 Städer och 77 Förſamlingar. Folkmängden utgives af en Auctor år 1780 at ſtiga til 35,380, men efter uträkning, enligt Huſens antal, endaſt til circa 20,000. Landt-Milicen utgör 120 Man. I anſeende til Kyrkoſtyrelſen hörer Landet til Stiftet S. Davids. Städerne åro följande: *Cardigan*, *Llanarth*, *Llanbedor*, *Tregaron* och *Aberyſtwith*. Man märker:

1. CARDIGAN, Landſkapets Huvudſtad, belägen på en ſluttning vid Ån Tevy, ej långt från deſs utlopp i Havet, 34 Mil från London, år tämeligen anſenlig och välbebodd. Små Skepp kunna komma ända up til Staden. Inbyggarne driva god Handel, i ſynnerhet på Irland. Vid paſs 20,000 Tunnor Vete, Korn, Malt och Gryn utſkeppas årligen härifrån. Stadskyrkan år vacker.

2. *Llanbedor*, en liten Stad vid Ån Tevy, har god näring af ſtora Landsvägen, ſom går härigenom.

3. *Aberyſtwith*, en tämeligen folkrik Stad vid

vid Haven. Inbyggarne åro välmående och driva en vigtig Handel med Bly, ſom kommer från Grufvorne i Grannſkapet, Ved, Ekebark, ſamt förnämligaſt med Sill och annan Hafsfiſk.

6. Landſkapet RADNOR,

Eller *Radnorſhire*. Detta Land omgives af Landſkaperne Montgomery, Shrop, Hereford, Brecknock och Cardigan. Det är et af de mindre; uti vidd håller det 9½ Qvadr. Mil. Störſta Strömen är *Wye*, ſom ſkiljer det från Brecknockſhire. Luften är i allmänhet ſkarp och kall. Landet är til ſtörre delen bergagtigt, i ſynnerhet i de Norra och Wäſtra Trakterne, ſom åro fulle af Berg och Klippor, hvaraf en del dock lämnar godt Bete för Får. Uti de Öſtra och Södra Nägderne är Marken tämeligen fruktbar på Säd, och där näres myeken Boſkap, ſå at årligen anſenligt däraf kan aflåtas til London. I allmänhet tagit är detta Landſkap det ofrugtbaraſte i Södra Wales, men på Skog är ingen briſt, och Strömarne åro rikeligen förſedde med Fiſk. Af Naturen är det ock välſignat med årſkilliga hårliga Mineraliſka Källor. Landſkapet innefattar 4 Städer och 52 Förſamlingar. Folkmängden kan ſkattas til 18,000, och Landt-Milicen utgör 120 Man. Städerne åro följande: *Radnor*, *Preſteign*, *Knighton* och *Rhaidergwy*. I anſeende til Kyrkoſtyrelſen hörer Landet til Stiftet Hereford. Man märker:

1. RADNOR, Landſkapets Huvudſtad, belägen uti en angenäm Dal, vid en liten Å, 22 Mil från London, är artigt bygd för at vara en Stad uti Wales.

2. *Preſteign*, en liten, välbebodd och välbygd Stad, belägen vid Ån Lug, uti en angenäm och fruktbar Dal. Här hålles Landſkapets Rått. Inbyggarne nära ſig til ſtörre delen af Måltande.

3. *Knighton*, en liten välbygd Stad vid Ån Temd, uti en fruktbar [illegible], driver god Handel.

4. *Rhaidergwy*, en liten Stad vid Ån Wye, är märkvärdig för et ſtort och prägtigt Vattufall ſom Strömen Wye här formerar. Han ſtörtar ſig öfver 50 alnar nedföre en brandt Klippa, med et hiſkeligt Dån, och många vilja jämföra detta Fall med det berömda Niagara-Fallet i Nord-America.

NORRA WALES.

Detta utgör den mindre och ſämre bebodde Delen af Provincen. Det håller i vidd 65 Qvadrat Mil, ſamt innefattar 20 Städer och 311 Förſamlingar.

7. Landſkapet MONTGOMERY,

Eller *Montgomeryſhire*. Detta Land omgives af Landſkaperne Denbigh, Shrop, Rad-

nor

nor, Cardigan och Merioneth. Det är et af de ſtörre; uti vidd håller det 15½ Qvadr. Mil. Den Norra och Wäſtra Delen är bergagtig, ſamt har därföre en ſtenbunden och ofruktbar Mark, undantagande i Dalarne, ſom båra Säd och ſkönt Gräs. Den Södra och Öſtra Delen däremot, ſom huvudſakeligen beſtår af en angenäm Dal omkring Savern, är ogement fruktbar. Den ſtörſta Strömen är *Saverne*, ſom här tager ſit urſprung, genomflyter hela Landet från Sydväſt til Nordväſt, ſamt blir efter et lopp af 6 Mil, ſedan han uphämtat 12 ſmärre Strömar, farbar vid Welchpool. Härifrån är han utan någon Sluſs farbar ända til ſit utlopp i Havet. De öfrige märkvärdiga Strömar äro *Wye*, ſom också här har ſin uprinnelſe, ſamt *Turgh*. Af Berg märkes i ſynnerhet *Plymlymon*, ſåſom et af de högſta i hela England. Det är belåget i Medelpunkten af Wales. Strömarne Savern och Wye taga deras urſprung vid deſs Fot. Ifrån deſs Klint har man en oinſkränkt och härlig utſigt öfver hela Norra Wales och Ön Man ända til Skotland och Irland, ſamt å andra ſidan öfver flera Engelſka Landſkaper.

Nöt och Häſtar äro här ſtörre än i de andra Landſkaperne i Wales, i ſynnerhet äro Häſtarne berömde öfver hela England. Här finnas några Bly- och Koppargruvor. Den enda Manufacturen är Flanell. Landſkapet innefattar 6 Städer och 47 Förſamlingar. Folkmängden kan ſkattas til 30,000, och Landt-Milicen

utgör 240 Man. I anſeende til Kyrkoſtyrelſen är det delat mellan Stifterne Bangor, S. Aſaf och Hereford. Städerne äro följande: *Montgomery*, *Welchpool*, *Llanwilliny*, *Newton*, *Llanydlos* och *Mackynleth*. Man märker:

1. MONTGOMERY, Landſkapets Huvudſtad, belägen på en Kulle, nära vid Savern, är tämeligen ſtor til vidden, men icke väl bebodd.

2. *Welchpool*, en regulier och välbygd Stad uti en fruktbar Dal vid Savern, är den häſta i hela Landſkapet. Här har ock Landſkapets Domſtol ſit Säte. Savern, ſom här börjar bliva farbar, ger lägenhet åt Inbyggarne at driva god handel med åtſkilliga Varor, förnämligaſt med de här i Staden tilvärkade Flanneller, ſom alt transporteras til Briſtol.

3. *Llanydlos*, en ringa Stad, märkes endaſt, emedan han är den överſta af alla de Städer, ſom äro belägne vid Savern.

8. Landſkapet MERIONETH,

Eller *Merionethſhire*. Detta omgives af Landſkaperne Carnarvon, Denbigh, Montgomery och Cardigan, och med hela Wäſtra ſidan ſtöter det för öfrigt til Havet. Det är et af de ſtörſta. Deſs vidd är $16\frac{1}{2}$ Qvadrat Mil. De ſtörſta Strömarne äro *Duffi* och *Avon*; *Dee* tager här ock ſit urſprung. Marken är ganſka bergagtig och ſtenbunden, och i allmänhet tagit är detta Landſkap det ofrugtbaraſte i hela

la Wales; icke deſs mindre bära Dalarne det ſkönaſte Gräs, och i anſeende til den ſtora myckenhet Får, ſom där finna ſin föda, brukar man ſäga at Merionethſhire nårer flera Får än hela det öfriga Wales ſammantagit. Ingenſtädes träffar man et ſådant ombyte af härliga och förtjuſande utſigter: höga Berg, otilgängeliga Klippor, Kullar, Skogar, fruktbara Dalar, Havet, ſmå Inſjöar, Strömar, Vattufall och andra Naturens ſkönheter förefſtälla ögat ſå många omſkiftande Scener, at det ej förmår ſe ſig mått däraf. Af Bergen märkes i ſynnerhet *Kader-Idris*, ſåſom varande et af de högſta i England. *Barguvour* är ock ganſka högt. Spanmål ſås ej mycket, Landtmännerne leva mäſtadelen af Mjölk, Smör och Oſt, emedan Boſkaps-ſkötſel är deras förnämſta Värf. Utom Nöt och Får underhålles en myckenhet Getter. Deſsutom är Landet rikeligen välſignat med Vildbråd, Fogel och Fiſk, förnämligaſt Sill. Uti Strömen Dee finnes Lax i ymnighet. Af Fabriks-anſtalter är här en Cattuns-Fabrik.

Landſkapet innefattar 4 Städer och 37 Förſamlingar. Folkmängden kan ſkattas til 15,000, och Landt-Milicen utgör 80 Man. I anſeende til Kyrkoſtyrelſen hörer Landet til Stiftet Bangor. Städerne äro följande: *Harleigh*, *Dolgelly*, *Dinasmouth* och *Bala*. Man märker:

1. HARLEIGH, Huvudſtaden, belägen på en Klippa, nära vid Havet, 33 Mil från Lon-

don, är föga bebodd, samt har en Hamn, men Inbyggarne driva ringa Handel.

2. *Dolgelly*, en liten Stad vid Avon, har en god Cattuns-Fabrik.

9. Landskapet DENBIGH,

Eller *Denbighshire*. Detta Land omgives af Havet samt Landskaperne Flint, Shrop, Montgomery, Merioneth och Carnarvon. Det är et af de större. Uti vidd håller det 15 Qvadrat Mil. De största Strömarne äro *Conway*, *Cluyd* och *Dee*, hvaraf den förſta skiljer Landet från Carnarvon, och den sista utgör Gränsen emot Chelhire. Markens beskaffenhet är ganska åtskillig, antingen ogement god, eller högst usel. Den Wästra Delen är full af höga Berg och Hedar, ofruktbar och föga bebodd, undantagande vid Sjökusten och brädden af Ån Conway; Östra Delen är jämväl ganska bergagtig; men mellersta delen af Landet, som ligger omkring Ån Cluyd, består af en få fruktbar, angenäm och välbebodd Dal, at på få ställen i England finnes dess like. Bergen och Hedarne äro dock icke aldeles ofruktbare, ty stora Hjordar af Får och Getter finna där sin föda, och på många ställen där Marken gödes med Torfaska, bär han Råg i ymnighet. Dalarne vimla af Nötboskap, och bära jämväl mycken Säd. Utom detta har Denbighshire öfverflöd på Fogel och Fisk. Manufacturerne bestå uti Handskars och Flanellers til-

tilvårkande. I anſeende til Kyrkoſtyrelſen hörer Landet til ſtörre delen under Stiftet St. Aſaf, och til mindre delen under Bangor. Det innefattar 6 Städer och 57 Förſamlingar. Folkmängden kan ſkattas til 35,000, och Landt-Miliceh utgör 280 Man. Städerne åro följande: *Denbigh*, *Ruthin*, *Wrexham*, *Abergally*, *Llangollen* och *Holt*. Man märker:

1. Denbigh, Landſkapets Huvudſtad, ej långt från Cluyd, 31 Mil från London, är tämeligen ſtor och folkrik, ſamt en af de båſta Städer i Wales. Han har god Näring, ſom i ſynnerhet befordras af de många här boende Garvare, Sämſkmakare och Hanſkmakare.

2. *Ruthin*, en Stad midt i Landet, vid Ån Cluyd, eftergiver föga Huvudſtaden i folkrikhet och välmåga.

3. Wrexham, en anſenlig, välbebodd och välbygd Stad, vid en liten Å, ſom faller i Dee, är ej allenaſt den ſtörſta i detta Landſkap, utan även i hela Norra Wales. Staden har ſin mäſta Näring af de vigtiga Flanells-Fabriker, ſom finnas ſå väl i Staden, ſom den kringliggande Nägden, och hvilken vara i ſtor qvantitet upköpes. Kyrkan är anſenlig, och har et Torn, ſom är et af de vackraſte i England. Diſſentienterne hava här utom deſs 2 Förſamlings-Hus. Här befinnes ock et anſenligt Styckgjuteri.

De öfrige Städerne åro obetydlige.

10. Landſkapet FLINT,

Eller *Flintſhire*. Detta Land gränſar til Havet och Mynnet af Strömen Dee, hvarmedelſt det ſkiljes från Chelhire, ſamt för öfrigt til Denbigh. En liten del är ſkildt från Huvudlandet, och ligger på Öſtra ſidan om Dee mellan Chelhire och Shropſhire. Landſkapet är det minſta i Wales, ty det håller i vidd ej mer än 5 Qvadrat Mil. De ſtörſta Strömarne äro den förr nämde *Dee*, ſamt *Cluyd*. Detta Landſkap är hvarken ſå bergagtigt, ſamt har ej heller ſå höga Berg, ſom det öfriga Wales. Kullarne ſänka ſig ſnarare til fruktbara Fält, ſom bära något Vete, ſamt deſto mer Råg, Korn, och Hafra. Dalarne bära härligt Gräs. Fåraſkötſeln är i jämförelſe icke ſå ſtark, ſom i de andra Landſkaperne, men Nötcſkötſeln deſto anſenligare. Nötboſkapen är ſmåväxt, men har ſmakligt kött, ſamt lämnar en myckenhet Smör och Oſt. Fogel och Fiſk finnes i ymnighet. På Honing är ſtort överflöd, och däraf tilredes Mjöd. På Skog är briſt, men denne erſättes rikeligen genom de ymniga Stenkolsgruvorna. Här och där finnas rika Blygruvor ſamt ſköna Qvarnſtensbrott. Blymalmen är ſkiljagtig til ſin rikhaltighet, 20 Centner Malm giva 14 til 16 Centner Bly, dock den ſednare händelſen ſällan. Åvenſå förhåller det ſig med det uti Blyet befindtliga Silfret. Åvantil håller en Blyåder ſtädſe det mäſta Silfret, och nedantil det bäſta Blyet.

När

När en Ton eller 20 Centner Bly giver 10 Unz Silver, ſå lönar det mödan at ſkeda Silfret från Blyet; gemenligen håller en Ton Bly 14 Unz Silver. Man vinner jämväl en anſenlig qvantitet Gallmeja och Zink, ſom föres til Briſtol, för at där nyttjas vid Mäſſingsbruken. Uti Kalkbrotten finnas allehanda ſlags Spat, bland annat jämväl den ſå kallade Irländſka Kriſtallen, ſamt i Bergsrevorne ſtundom Stenolja. Landſkapet innefattar 6 Städer och 28 Förſamlingar. I anſeende til Kyrkoſtyrelſen hörer Landet under Stiftet S. Aſaf. Folkmängden kan ſkattas til 20,000, och Landt-Militien utgör 120 Man. Städerne äro följande: *Flint, S. Aſaf, Caerwys, Holywell, Mole* och *Newmarket.* Man märker:

1. Flint, Landſkapets Huvudſtad, belägen vid Mynnet af Ån Dee, är liten och har en liten Hamn.

2. *Holywell*, en liten Stad, om 2000 Inbyggare, har ſit namn af en af Katolikerne förregiven undergörande Källa, hvilken har ſå ſtarkt Vatn, at det ſtrax efter urſprunget driver allehanda Mechaniſka Vårk, ſåſom Kopparhamrar, Pappers- Nål- och Tobaks-Fabriker, ſom befinnas i Staden. Jämväl finnes här en Cattuns-Fabrik. Katolikerne, hvilka utgöra ſtörre delen af Inbyggarne i detta Landſkap, beſöka denna Källa af vidſkepelſe, dels för at dricka däraf, och dels at bada ſig däri.

3. *Caer-*

3. *Caerwys*, den anſenligaſte Staden i Landſkapet, har för öfrigt intet märkvärdigt.

4. *S. Aſaf*, en liten, dåligt bygd och fattig Stad, är dock et Biſkopsſäte, men Biſkopen är på Inkomſter den fattigaſte i [illegible]d.

11. Landſkapet CARNARVON,

Eller *Carnarvonſhire*. Detta Land omgives til ſtörre delen af Havet, ſamt gränſar för öfrigt til Denbigh och Merioneth. Medelſt Sundet Menai ſkiljes det från Ön Angleſey. Det är et af de ſmärre; deſs vidd är 9 Qvadrat Mil. En enda Ström af någon betydenhet finnes, och det är *Conway*, ſom utgör gränſen mellan detta Land och Denbigh. Luften är här ſkarp och kall. Marken är ganſka bergagtig; Bergen äro de högſta i Wales och hela England, ſamt få utur det ſkälet namn af Waleſiſka Alperne. Åtſkilliga af deras Klintar äro nåſtan beſtändigt med Snö betäckte. Deſſe Berg ligga midt uti Landſkapet; på deſſama finna talrika Hjordar af Nöt, Får och Getter ſin föda; och Dalarne mellan dem äro även ſå angenäma ſom fruktbara. Längs utmed Sjökuſten är Landet fruktbart och väl bebodt. Det bär Korn i ymnighet, ſamt närer jämväl myeket Nöt och Får. På Fogel, Fiſk och Skog är överflöd. Uti Ån Conway finnas Muſslor, ſom hyſa Perlor, hvilka uti ſtorlek och färg icke eftergiva några i England. Här finnes jämväl Bly- och Kopparmalm.

De

De många i Landet befintliga Berg, Klippor, trånga Dalar, ſmå Sjöar och Skogar vålla, at et ringa antal Manſkap här kan förſvara ſig emot en långt manſtarkare Fiende. Landſkapet innefattar 6 Städer och 68 Förſamlingar. Folkmängden ſkattas til 18,000, och Landt-Milicen utgör 80 Man. I anſeende til Kyrkoſtyrelſen hörer Landet til Stiftet Bangor. Städerne äro följande: *Carnarvon*, *Bangor*, *Aberconway*, *Crickieth*, *Nevin* och *Pulhely*. Man märker:

1. CARNARVON, Landſkapets Huvudſtad, belägen vid Sundet Menai, 37 Mil från London, är en liten, men artigt bygd och välbebodd Ort. Hamnen är god. Inbyggarne driva tämeligen god Handel; årligen utföres 10 til 12,000 Tunnor Spanmål, likaledes mycken Honing, Wax, Smör, Oſt och Schiefer. I Staden är ock en Ylle-Manufactur.

I grannſkapet vid Kuſten finnes Kalkſten, jämväl Vättjeſten, af ſå ogement fint korn, och tillika den hårdhet, at han icke uti någon måtto eftergiver de Turkiſka ſå kallade Oljeſtenarne. Alla Konſtnärer och Handtverkare i hela Nordväſtra Någden af England betjäna ſig däraf. Mellan Staden och Ön Angleſey är en Färja anlagd.

2. *Bangor*, en liten, men välbebodd Stad vid Norra ändan af Sundet Menai, är Säte för en Biſkop, men Domkyrkan är en dålig Byggnad. Staden har ſin förnämſta Näring af

ſtora

ſtora Landsvägen ſom går härigenom til Angleſey, och vidare til Irland.

3. *Aberconway*, en liten Stad vid Ån Conways utlopp, har en vacker och til handel bequäm belägenhet, men är dock icke i ſå välmående tilſtånd, ſom andra Städer i detta Land, hvilka ej hava ſå fördelagtigt läge. Härifrån utföres circa 5000 Tunnor Spanmål, ſamt något Eketimmer och Ekebark.

4. *Penmanmawr*, et högt Berg, tätt utmed Havet, mellan Bangor och Conway, är märkvärdigt för Landsvägen ſom häröfver är anlagd. Vägen löper längs utmed Berget, til en lodrätt högd af 120 alnar öfver det ſtrax nedanföre befintliga Havet; han är icke bredare än 3½ alnar, och på andra ſidan upreſer ſig åter en tvärbrandt Hällvägg långt up i högden. Några Klippor hänga jämväl öfver Vägen. Den ſom ej är van vid dylika färder, kan ej utan faſa ſkåda det å ena ſidan ſtrax bredevid på et ſådant djup bruſande Havet, och å andra ſidan de hiſkeliga öfverhängande Klipporne, ſom hota med ſit fall. Icke deſs mindre är denne Väg ſtora Landsvägen från England til Irland. På kanten emot Hafsſidan har man förſt i nyaſte tider uptördt en bröſthög Stenmur.

På en Klint af detta Berg finner man lämningar efter en ſtark Fäſtning, ſom beſtådt af minſt 100 Torn, hvaraf hvardera håller 3 alnar i Diameter innantil, ſamt har 2 til 3 alnars tjocka Murar. Detta Kaſtell ſynes ſåſom

belä-

belåget på en ſå brandt och otilgängelig Klippa, at hava varit oöverwinnerligt. Den ſmala ſtigen dittåt har många krökningar, ſå at 100 Man kunnat förſwara ſig mot en hel Armée, och likwäl finna 20,000 Man rum därſtädes. En där befintelig Brunn uttorkar ej wid den ſträngaſte torka.

5. *Snowdon*, et Berg et ſtycke in i Landet, hålles före at wara det högſta i hela England. Deſs Klint år 1832 alnar öwer Kayen i Carnarwon. Så mödoſamt det år at beſtiga Klinten, ſå rikeligen blir man därföre belönt, med en af de widſträcktaſte och härligaſte Proſpecter i Naturen. Man ſer närmaſte Kuſten af Irland med deſs Kullar, Ön Man, ſamt en god del af Skotſka Kuſten, Landſkaperne Cumberland, Lancaſter, Cheſter och Shrop, hela Norra Wales, 26 Sjöar, ſamt en obeſkrivelig variation af Strömar, Sjöar, Berg och Dalar.

6. *Glyder* år et annat högt Berg, wid Kuſten, på hwars Klint man finner en otalig myckenhet irreguliera Stenar, ſom icke eftergiwa Stonehenge i Wiltſhire. De ligga i ſtörſta oordning, dels öwer, dels jämte hwarandra, til hälften kullfallne.

7. *Crikieth*, en ringa Stad wid den ſtora Hafswiken Cardigan Bay, har et förfallit Caſtell.

8. *Pulhely*, en liten Stad wid en liten Wik af förenämde Hafswik, hwareſt finnes ej allenaſt mycken Fiſk, utan ock en Oſtronbank. Hamnen år tämeligen god. Inbyggarne idka

et

et ſtarkt Sillfånge, ſamt driva god Handel med Smör, Oſt och andra Varor.

9. *Newin*, en ringa Stad vid Havet, med en Hamn, har dock god Näring af Sill- och Oſtronfånge. Årligen afſättes circa 5000 Tunnor Sill.

12. Landſkapet ANGLESEY.

Detta Landſkap utgör en Ö, ſom på alla ſidor omgives af Havet, undantagande i Söder, där det ſkiljes från Carnarvon, medelſt Sundet *Menay*. Detta Landſkap är jämte Rutland det minſta i hela England; uti vidd håller det 4 Qvadrat Mil. Faſtän Marken i allmänhet är ſtenbunden och något torr, är han dock ſå fruktbar på Säd och Gräs, at Waleſerne kalla denna Ö Mam-Gymry, det är Wales Amma. På många ſtällen finnes ſkön Svartmylla, ſom bär det bäſta Vetet i hela Wales, ſamt giver ſå rik Skörd, at år 1770 kunde utföras circa 40,000 Tunnor Spanmål. Boſkapsſkötſeln är icke mindre vigtig; man räknar, at denna Ö närer 30,000 ſtycken Nöt, och at därutaf 15,000 ſtycken, jämte 5000 Svin och en ſtor myckenhet Får, afſättas til England. På Fjäderfä och Fiſk är överflöd. Öns öfriga Producter äro Hudar, Vax, Honing, ſamt förträffeliga Qvarn- och Slipſtenar. Manufacturerne beſtå uti tilvärkande af grova Ylletyger och Linne. Här är ock nyligen upptäckt en rik Koppargruva.

Uti

Uti de äldsta tiderne var denna Ö ganska skogrik, och fordenskull Druidernas förnämsta hemvist i England; man finner därföre ännu allehanda Minnesmärken efter dem, dels af upreste ensamt stående ofanteliga Stenar, dels af flera stenar ställde i rund Figur.

Ön innefattar 4 Städer och 74 Församlingar. Folkmängden stiger til 15,000, och Landt-Milicen utgör 80 Man. I anseende til Kyrkostyrelsen hörer hon under Stiftet Bangor. Städerne äro följande: *Beaumaris*, *Newburgh*, *Aberfrew* och *Llanderchymead*. Man märker:

1. Beaumaris, Öns Huvudstad, belägen vid Sundet Menay, 38 Mil från London, är en liten, men vacker och välbygd Ort, med god Näring. Han består af 2 vackra Gator, samt har en prydlig Kyrka. Inbyggarne hava Säd, Smör och Ost til öfverflöd, och hela näst-gränsande Kusten har ymnighet af Fisk, Ostron och Muslor. Fordom innan Leverpool så högt svängt sig upp, var Beaumaris en god Handelsort, samt kunde ännu vara det, om ej Inbyggarne föredroge Åkerbruket, som här skötes med all iver och fördel. Hamnen är god.

2. *Redwharf*, en Ort i grannskapet, har en god Hamn och idkar starkt Sillfiske.

3. *Aberfrew*, en liten Stad vid Havet, driver god Sjöhandel med Landets Producter, nämligen Säd, Smör och Ost. Fordom har denne Stad varit Residence för Furstarne i Norra Wales.

4. *Holy-Head*, en Köping på ytterſta ändan af Ön emot Wäſter, har en beqväm och ſäker Hamn. Härifrån är vanliga öfverfarten för Reſande från England til Irland, ſamt därifrån tilbakars, ſom ſker med Paketbåtar, och däraf hava Inbyggarne god Näring; de utföra jämväl mycket Fiſk, Smör, Oſt och Spanmål. Vid Klipporna i Nägden växer mycken Sjötång, hvaraf Inbyggarne bränna Sodaſalt för Glasbruken och Alun-Brännerierne. Man ſamlar jämväl mycken Hafskåhl til Fiſkars inſyltning. Uti Grannſkapet finnas ſköna Ådror af vit och gul Valkjord.

De öfrige Örterne på denna Ö äro obetydlige.

Bihang til England.

Om

Öarne vid Franſka Kuſten.

Deſſe äro 4 ſtycken, utom några ſmå kringliggande Klippor: nämligen *Jerſey*, *Guernſey*, *Sark* och *Alderney*, alleſamans belägne utmed hvarandra, uti öpningen af Hafsviken mellan Landſkaperne Normandie och Bretagne, vid pass 12 Mil från England. De äro de enda qvarlefvor ſom Engelſka Kronan ännu beſitter af Hertigdömet Normandiet, ſedan Wilhelm Conqveſtor förenade detſamma med Riket. Inbyggarne äro fritt Folk, njuta ſamma rättighet ſom

ſom Engelsmän, ſamt hava ſina egna Landt-Ständer. Deras antal ſtiger til 50,000. Språket är gammal Franſyſka. Religionen är Reformert, och i Kyrkoſaker höra de til Stiftet Wincheſter.

1. Ön JERSEY.

Denna Ö ligger 5 Mil från Cap de la Hogue i Normandiet, ſamt 14 Mil från England, under 49 Grad. 15 Min. Latitud. Hon är den ſtörſta och vigtigaſte af deſſe Öar. Uti vidd håller hon inemot 5 Qvadrat Mil. Ön har et högt läge. Emot Norden upſtiga Klipporne 40 til 50 Famnnr lodrätt från Havet, och denna högd lutar ſmåningom Söderut, ſå at Ön på den ſidan är lägre. Marken omſkiftar på angenämt ſätt med låga Kullar och vackra Dalar, och vid Kuſten finnas frukibara Slätter, faſtän Havet på Väſtra ſidan updrivit ſå mycken Sand, at den fordom varande goda Jordmånen därigenom blivit mycket förſämrad. På några ſtållen är Marken ſtenbunden, men i de flåſta Någderne beſtår hon af en djup fruktbar Svartmylla; och ingenſtädes kan hon kallas aldeles ofruktbar. Ön är ock väl vatnad, ty näſtan alleſtädes finnas Källor och Bäckar, ſom med ſit Vatn driva 30 til 40 Sädesqvarnar och 7 Walkeqvarnar.

Hvad Producterne beträffar, ſå är Ön förſedd med gantſka feta Betesmarker, hvarmedelſt Korna giva en ſå ſkön Mjölk och Smör, at

knapt deſs like finnes. Utaf de med Aromatiſka Örter fullſådde Ångarne producera Bien en förträffelig Honing. Denna ſå väl ſom Smöret åro dubbelt ſå dyre ſom de, hvilka komma från Frankrike. Fåren lämna ej allenaſt ſkön Ull, utan ock ſmakligt Kött. Man får här allehanda ſlags Säd, men förnämligaſt Vete, dock ej ſå mycket at det räcker til Inbyggarnes förnödenhet. Men de kunde driva Åkerbruket högre, om de ej lade ſig ſå mycken vinning om Manufacturer, Handel och Sjöfart. Men hvad ſom giver Ön det förnämſta utſeendet, åro de ſtora och förträffliga Fruktträgårdarne, hvilka åro inhägnade medelſt Murar eller Vallar, hvarpå Häckar åro planterade. Deſſa Trägårdar båra uti fruktbara År en ſådan myckenhet Äplen och Päron, at däraf årligen kan tilredas 20 til 30,000 Oxhöfd Cider och Muſt. Kryddgårdsväxter finnas ock i ymnighet. De enda Vildbråd här finnas, åro Harar och Caniner. På Sjöfogel och Fiſk är överflöd; af den ſednare ſorten vankas Koljor, Cabeljo, Rockor, Hafsbutten, Flundror, Hummer, Kräftor, Oſtron, i ſynnerhet finnas förträffliga Hafsålar, ſom våga 30 til 40 Marker.

Förnämſta Manufacturen ſå väl på denna ſom de följande Öarne är Strumpſtickning, men idkas ingenſtädes flitigare än här. Mängden Marknadsdag bringas 8 til 10,000 par Strumpor til ſalu til Huvudſtaden. För den orſaken ſkull är dem tillåtit at ifrån England årligen hitföra 300 Skeppund Ull. Fordom

idka-

idkades Fiſkeriet långt mera än nu; dock gå ännu årligen 30 ſtora Skepp på Fiſkfånge til Newfoundland. Ön är väl bebodd; Folkmängden ſtiger til 25,000. Huſen äro allefamans bygde af Sandſten. Kyrkorne och de förnämſta Huſen äro täckte med Schiefer. Man kunde näſtan kalla hela Ön en ſtor Köping, emedan Byarne ligga ſå nära til hvarandra, och däremellan befinnas ſå många enſtaka Gårdar, at altſamans har utſeende af en enda Ort.

Ön ſtyres af en Guvernör, men hvilken ſällan hitkommer, utan Regeringen beſtyres af en Under-Ståthållare. Til Öns förſvar underhålles här i fredstider 2 Eſcadroner Ryttori, 5 Regimenter Infanteri, och et godt antal Artilleri; utom deſs öfvas Inbyggarne i Vapens handtering; och för öfrigt finnes här et Caſtell, 2 Skanſar och åtſkilliga Batterier. Inbyggarne äro et fritt Folk, ſamt anſes ſåſom infödde Engelsmän. Såſom en Cronans Egendom äro de frie från alla Parlamentariſka Subſidie-bevillningar. Öns ſtora Råd utgöres af Folkets Deputerade, och deſs förnämſta göromål beſtår uti at bevilja Penningar til Öns allmänna bäſta, ſamt öfverſe ſå väl Räkningarne därföre, ſom för Kyrkomedlen. Ön beſtår af 12 Förſamlingar, ſamt har 2 Städer. Man märker:

1. S. Helier, Huvudſtaden, angenämt belägen vid en liten Hafsvik, på Södra ändan af Ön. Emot Norden beſkyddas han af Kullar, och däremellan ligga de ſköna ſte Ängar, ge-

nom hvilka flyter en liten Å, ſom förſer Staden med ymnigt Vatn. Gatorne åro breda och välbygda, och midtuti är et tymligt Torg, ſom rikeligen är förſedt med Lifsmedel. Inbyggarnes antal ſtiger til vid pafs 2000, de där merendels beſtå af Krämare, Handtwärkare och Krögare.

På en Klippa uti Havet nära vid Staden befinnes et af naturen och konſten välbefäſt Caſtell, *Eliſabeth Caſtle* kalladt, och där reſiderar Under-Ståthållaren.

2. *S. Aubin*, en Stad vid andra ändan af förenämde Hafsvik, beſökes mäſt af Skeppen, fäſtän han är föga mer än hälften ſå ſtor ſom S. Helier, ſamt ligger trångt mellan et Berg och Havet. Icke deſs mindre är han artigt bygd i nyare ſmaken, ſamt bebos förnämligaſt af Köpmän och Skeppsägare. På en Klippa uti Havet ligger en Skans, ſom beſkyddar Hamnen. Skepp om 100 Läſters drägt kunna här ſtädſe ligga flytande. Större Skepp förbliva på Redden, hvareſt de finna god Ankarbotn.

3. Utom deſſa bägge Hamnar finnas på Ön, några andra: ſåſom *S. Brelades*, *S. Oven*, hvareſt de ſtörſta Skepp kunna ligga ſäkre för alla vindar utom för Öſtan, *Roſet* och *de Par*. Vid alla deſſa Orter befinnes Batterier beſatte med Canoner, för at afvärja fiendteliga landſtigningar.

Denna Ö kalladés fordom *Cæſarea*, ſamt lämnar Grevelig Titel åt Familien Villiers.

2. Ön

2. ÖN GUERNSEY.

Denna Ö, hvars fordna namn var *Sarnia*, år belägen $3\frac{1}{2}$ Mil i Nordväſt från Jerſey. Uti vidd håller hon $3\frac{1}{2}$ Qvadrat Mil. Climatet år mildt, ſundt och angenämt, ehuru Ön år utſatt för häftiga Vindar. Marken år i allmänhet ganſka fruktbar, ſamt ſkickelig at bära all ſlags Frukt. Fälten åro inhägnade med Stenmurar, dock friare än på Jerſey. Man kan betragta denna Ö ſåſom en Klippa, hvilken högt upſtiger ur Vatnet, ſamt omſkiftar med Kullar. Emot Norden år Landet platt, men höjer ſig ſmåningom, ſamt har vid Södra Kuſten höga Klippor. Denna Klippa år betäckt med en tilräckligen djup Mylla, ſom i ſynnerhet bär förträffeligt Gräs, ſamt vattnas af Källor och ſmå Bäckar. Förmodeligen finnas få Länder på Jordkloret, däreſt Inbyggarne hava orſak at vara ſå nöjde med det dem af Naturen tildelta hemviſtet, ſom här. På Kullarne växer kort och tjockt Gräs, ſom ej allenaſt förluſtar ögat, utan ock giver ett näranде Foder; däribland träffar man många Aromatiſka och Medicinſka Örter. Här växa många vackra Örter vildt, ſom på andra ſtällen erfordra en flitig ſkötſel. Därtil hörer i ſynnerhet den för ſin fägring berömda Guernſey-Liljan, Amaryllis Sarnienſis. Denna prägtiga Lökväxt, ſom våra Trägårdsmäſtare även kalla den eldsfärgade Japaniſka Narciſſe-Liljan, har väl ingen lukt, men bär deſto ſkönare

Blomſterbuſke. Alla ſlags Löf- och Fruktträn trivas förträffligen, och Byggningstimmer ſkulle här jämväl växa, om därtil vore plats. Man får åtſkillig ſlags Säd, men förnämligaſt Vete. Det fattas väl Kalk och Märgel til gödning, men denna briſt erſättes tilräckeligen genom Sjötång, Alga, at deras Åkrar ſtändigt bibehålla ſin ſtyrka. Fåraſkötſeln är anſenlig, men Fåren äro ſmåväxte; fordom funnos här i mycken het et ſlags Får, ſom i ſednare tider blivit ſällſynte; Tackorne hade nämligen 4, och Gumſarne 6 Horn. Boſkap finnes i ſådan mycken het, at et rämeligt antal Oxar årligen kunna til ſalu utföras. Häſtarne äro likaledes ſmå, men ſtarka och härdiga. På Sjöfogel och Fiſk är överflöd; och de äro af ſamma ſlag ſom på Jerſey. På Harar och Caniner är god tilgång, men icke på annan ſlags Vildbråd. Giftiga Djur finnas icke på denna Ö. På de kringliggande Klipporne finnes Smärgel, (Smyris), en ganſka hård och något järnhaltig Sten, ſom nyttjas af Glasmäſtare at ſkära Glas med, til Gevärs och Järnarberens polering, ſamt til Juvelerare- och andra arbeten.

Ön är väl bebodd. Folkmängden ſkattas til 20,000. Hon indelas i 10 Förſamlingar. Inbyggarne äro flitige at ſköta ſin Landthushållning; dock i allmänhet tagit, användes mer omſorg på Boſkapsſkötſeln än Åkerbruket. Med Fruktträns vårdande ſyſſelſätta ſig Inbyggarne mycket; årligen tilvärkas några tuſende Oxhöfd Cider och Muſt. Förnämſta Manufactu-

ren

ren är tilvärkandet af ſtickade Strumpor, Böxor och Väſtar, til hvilkens befordrande årligen för införas från England 150 Skeppund Ull. Denna Ö driver ſtörre Handel än Jersey, emedan hon har en beqvämare Hamn. Fiſkerierne kunde bättre nyttjas, i ſynnerhet då i ſednare tider några Saltvärk blivit anlagde, men de bringa ej annat år Hummer til andra Sjöſtäder. Engelſka Köpmännerne, ſom handla på Portugal och Frankrike hava här gemenligen ſtora Lager af Vin. Kronans Inkomſter af denna Ö beſtå af Sädestionden, ſom utgör i värde vid pass 4000 Riksdaler.

Den myckenhet ſmå Holmar och Klippor, ſom på alla ſidor omgiva denna Ö, bidrager mycket til deſs ſäkerhet för fiendteliga anfall. Här finnes en enda Stad. Man märker:

1. *S. Pierre*, Staden på Ön, belägen på Öſtra ſidan, vid en liten Hafsbugt, ſom formerar en ſäker och rymlig Vik. Inbyggarnes antal ſtiger til 4000, och Huſens til 800. Hamnen formeras utaf en Stendamm, 35 Fot hög, belagd med flata Stenar, ſom utgör en angenäm Promenad.

På en Klippa uti Havet, circa 300 alnar från Kuſten ligger Caſtellet *Cornet*, ſom beſkyddar Hamnen. Där viſtas Guvernören med Garniſonen.

På Norra ſidan af Ön finnes en Hamn, tilräckeligen djup för Krigsſkepp.

3. Ön *Sark*.

Denna Ö är belägen mellan Jersey och Guernsey, samt är liten; uti vidd lika stor med Ekerön i Mälaren. Inbyggarnes antal stiger til 1500. Ön är så fruktbar, at hår årjas mer Säd än Inbyggarne behöva. Marken är ganska lämpelig til Äppleträns plantering, hvarföre mycken Cider tilvärkas. Årligen hitföres från England 15 Skepp. Ull, som användes til Strumpstickning.

4. Ön *Alderney*.

Denna Ö ligger nära intil Cap de la Hogue, samt är dubbelt så stor som den föregående. Luften är angenäm och sund, Marken fruktbar, samt bär det skönaste Gräs och Säd. Boskapen är förträffelig. Af Får, Hästar, Fogel och Fisk är ymnighet. Ön bebos af vid pass 3000 Människor. Hon har en enda Stad, af samma namn med Ön, däreft finnes vid pass 1200 Inbyggare. Årligen hitföres från England 32 Skeppund Ull. Bägge desse Öar lyda under Guernseys Guvernör.

2. SKOTLAND.

Detta Land utgör Norra Delen af Ön Stor-Britannien, ſamt förer jämväl Titel af Konungarike. Det kallas på Latin *Scotia*, och på Franſyſka *Ecoſſe*. De båſta Cartor häröfver äro utgifne af *Kitchin* på et ſtort Ark, ſamt af *Dorret* uti fyrahanda Format, nämligen på 1 Ark, 2 ſmå, 4 ſmå, och 4 ſtora Ark. I brift af deſſa kan man nyttja *Elphinſtons* af år 1745, eller ock *Molls* ſamt *Homanns*.

Det är beläget mellan 54 Grad. 50 Min. ſamt 60 Grad. 50. Min. Latitud, Öarne jämväl härunder begrepne; men eljeſt ſträcker ſig Faſta Landet ej längre i Norr, än til 58 Grad. 45 Min. Polhöjd. Det omgives i Norr af Norra Oceanen, i Öſter af Nordſjön, i Söder af England, och i Wäſter af Wäſtra Oceanen. Det håller i Längd i Söder och Norr, från Burrow Point i Wigtounſhire til Windy Knep i Caithneſſhire, 43 Mil, uti ſtörſta Bredd, i Öſter och Wäſter, från Red Head i Anguſhire til Ardnamurchan Point i Argyleſhire, 23 Mil, ſamt i vidd circa 780 Qvadrat Mil, Öarne härunder begrepne, men Faſta Landet enſamt circa 700 Qvadrat Mil; och är ſåledes beläget under ſamma Climat med hela vårt Götaland, med hvilket det ock nära inſtämmer i ſtorlek.

Luften är ren, ſamt, i jämförelſe med Landets Polhöjd, tämeligen mild; och faſtän hon är här något kallare än i England, ſå är hon dock klarare, muntrare och ſundare, ſamt rån-

ränſas genom de oftare och ſtarkare Vinderne.

I anſeende til naturliga beſkaffenheten är Marken i allmänhet ganſka ojämn och bergagtig; dock med någon ſkilnad. Om man drager en Linea från Fjärden Clyde til Fjärden Murray, eller från Sydväſt til Nordoſt, delas Skotland härigenom uti 2 Delar, hvaraf den Delen, ſom är belägen i Wäſter och Norr om benämde Linea, är upfyld af Klippor och hiſkeliga Berg, hvaraf några äro ſå höga, at deras Klintar måſtan beſtändigt äro med Snö betäckte; och för den orſaken kallas denna Del *Höglandet*. I allmänhet är Jordmånen i denna Landſträcka mager, ſamt föga tjänlig til Åkerbruk, dock icke ſå aldeles ofrugtbar; ty mellan Bergen finnas många Dalar med Svartmylla eller ſvartagtig Jordmån, ſom är lämplig för all ſlags Säd och Frukt; och faſtän uti åtſkilliga Nägder det möter ögat föga annat än Sjöar, Berg och Hedar, betäckta med Ljung, ſå finner man dock på andra ſtällen fruktbara Åkerfält och angenäma Ängar. Den Delen af Skotland åter, ſom ligger i Öſter och Söder om förenämde Linea, har väl ockſå åtſkilliga höga Berg, men är dock i allmänhet lägre, jämnare och fruktbarare, ſamt kallas därföre *Låglandet*.

De Skotſka Bergen äro dock icke aldeles oduglige, ty en ſtor del af dem äro antingen bevuxne med mycken Skog; eller ock finnas på dem godt Bete. Några af dem äro gruve-

ligen

ligen höga, samt formera vidsträckta Åsar. De ansenligaste af dessa Åsar äro följande: *Grampian*, som tager sin början vid Havet uti Mearnshire, samt löper från Öster til Sydväst, med någon böjning, ända til Cowel i Argyleshire. Denna Ås delar Skotland nästan midt i tu, och formerar flera Grenar, hvaraf *Ochel* är den betydligaste. Näst därefter följer Bergsryggen *Lammermoor*, som ifrån Östra Kusten uti Landskapet Mers löper Västerut. Vidare Bergen *Pentland*, som gå genom Lothian, förena sig med Bergen uti Tweddale, och sedan desse även blivit fortsatte af andra Berg, fortfara de genom hela Bredden af Skotland. Därtil komma *Cheviot*-Bergen, som skilja England från Skotland, *Tenlock* i Clydsdale, *Binmore* i Argyle, *Lowmonds* uti Fife, samt *Ord* uti Caithness.

Naturen har jämväl försedt detta Land med åtskilliga beqvåma Hafsvikar eller Fjärdar, som på Skotska kallas Firths, hvaraf jag vil upnämna de ansenligaste. Vid Östra Kusten finnas följande: Fjärden *Forth*, den största af dem alla, mellan Södra och Medlersta Delen af Skotland, håller i vidd 6 Qvadrat Mil; *Tay*, litet i Norr om den förenämde, är en af de mindre; *Murray*, längre i Norr från de bägge förenämde, mellan Medlersta och Norra Skotland, är jämväl en af de ansenligaste. Han utgrenar sig i 2 smärre Vikar, nämligen *Beaulie*- och *Cromarty*-Fjärdarne; samt *Dornocks*-Fjärden, litet i Norr om den sistnämde. Vid

Västra

Våſtra Kuſten *Solway*, hvilken utgör gränſen mellan Skotland och England; *Clyde*, ſom på denna ſida ſkiljer Nedra Skotland från det Medlerſta, ſamt beſtår af 2 Grenar, hvaraf den Öſtra behåller ſit namn, men den ſom löper åt Norr kallas *Loch-Long* eller Långſjön; *Fyne*, ligger i Våſter om den förenämde, ſamt är ganſka lång, men ſmal, den längſta af dem alla, deſs längd är 6 Mil, men bredden går ej öfver $\frac{1}{2}$ Mil; *Linne*, om 5 Mils längd och 3 Fjärdingsvägs bredd; *Sunart*, om 3 Mils längd; *Duich*, *Carrän* och *Kiſſerne*, äro 3 Fjärdar nära til hvarannan belägne, om circa 2 Mils längd hvardera; *Torridon*, längre i Nórr, håller 3 Mil i längd och 3 Fjärdingsväg i bredd; *Broom*, den nordligaſte af dem alla. Utom deſs finnas en myckenhet mindre Fjärdar vid denna Våſtra Kuſt, hvilken ſynes ſom han af Havet vore ſöndarbruten.

De ſtörſta Strömarne äro följande: Åt Öſtra Kuſten afbörda ſit Vatn: *Tweed*, hvilken til en del ſkiljer Skotland från England, och är 10 Mil lång; *Forth*, ſom flyter ut i Fjärden af det namnet, är ej längre än 8 Mil, men ganſka vatturik; *Tay*, den ſtörſta af alla, har en längd af 15 Mil; *Dee*, hvars längd är 10 Mil; *Don*, 8 Mil; *Spey*, hvilken faller i Havet Norr ut, efter 13 Mils lopp; *Neſs*, 10 Mil lång. På Våſtra Kuſten äro ej ſå anſenliga Strömar, ſom på den Öſtra. De märkeligaſte af dem äro *Nith* och *Dee*, hvilka bägge falla Söderut i Havet; *Clyde*, den anſenligaſte

på

på Wåſtra Kuſten, är 12 Mil lång, ſamt *Spean* om 7 Mils långd.

Med Inljöar är Landet wäl förſedt, däraf de ſtörſta äro *Lomond*, 1½ Qvadrat Mil ſtor, *Mari* och *Neſs*, hwardera om circa 1 Qvadrat Mil i widd, ſamt *Shin*, *Awe* och *Tay*, ſom äro något mindre.

De märkwärdigaſte Landtuddar äro *Fife-Neſs*, *Peterhead*, *Kinnairts Head* och *Tarbat-Neſs*, alla på Öſtra Kuſten, *Dungsby Head*, *Windy Knep*, den Nordligaſte Orten af Ön Stor-Britannien, ſamt *Farout Head* på Norra Kuſten; *Riff*, *Arâſaick* och *Ardnamurchan Points* på Wåſtra Kuſten, ſamt *Mull of Galloway* och *Burrow Point* på Södra Kuſten, däraf den ſiſta utgör det Sydligaſte ſtället af Skotland.

Omkring Skotland ligga en myckenhet Öar, til et antal af circa 300. De anſenligaſte af dem äro följande 10: *Lewis*, *Skye* och *Mull*, hwardera om 11 à 15 Qvadrat Mil; *Arran*, *Isla*, *Jura*, *South-Wiſt*, *North-Wiſt*, *Pomona* och *Shetland*, från 3 til 6 Qvadrat Mil.

Hwad Landets Producter beträffar, ſå wil man förſt betragta deſs innandöme: Där finner man Guldmalm, på et enda ſtälle, nämligen i Crawford Moor, och det i ringa qwantitet. Silfwer finnes uti Landſkaperne Wåſtra Lothian och Sterling. Koppar uti ſamma Landſkap. Bly uti Clydsdale, och på Orkneys-Öarne. Järn finnes uti många Berg, förnämligaſt wid Dumferlin och på Ön Lewis; uti et Berg på Ön

Can-

Canney träffas jämväl Magneteſten. Stenkol finnes til öfverflöd uti flera Landſkaper, i ſynnerhet uti Fife och Lothian; Skotſka Stenkolen värderas mycket af dem, ſom älſka en haſtig Eld och ingen Rök. Af ädlare Stenarter finnes blå Amethiſter, ſamt et ſlags Kifelſten, hvilken når han ſlipas liknar Diamanter; vidare Agater af åtſkillig färg och ſtorlek, Laſurſten, Marcaſiter ſå väl ſvarta ſom vita, ſamt ganſka mycken Kriſtal af åtſkilliga Färger, på Öarne Skye och S. Kilda. Af ſämre Stenarter finnes god Byggningsſten, grå och blå-färgad Schiefer, tjänlig til taktäckning, Kalkſten, ſamt hela Marmor-Berg uti de Norra Nägderne, hvilken i färgning och hårdhet föga eftergiver den Italienſka.

Rörande Växterne; ſå oagradt Landet til ſtörre delen är bergagtigt, äger det dock många Dalar och Fält, tjänliga til Åkerbruk. Dalarne vid Hafskuſten beſtå af en djup och fet jordmån, ſom bär all ſlags Säd och Frukt. Uti Lågländerne finner man många och ſtora Trädplanteringar; och de ſtora Tallſkogarne uti Högländerne ſamt på Norra ſidan om Tay viſa, at detta Landets Mark är dugligare til deſſa ſlags Träns fortkomſt, än i England; ty i deſſa Skogar finnas Furuträn, ſom kunna tjäna til Maſter för Krigsſkepp af förſta Rangen. Jämväl finnes i Skotland många ſtora Ekeſkogar, ſamt andra ſlags Trän, ſåſom Aſk och Alm i tilräckelig myckenhet. De anſenligaſte Skogar i Lågländerne äro vid Hamilton, Calen-

Calendar och Torwood. Men i de nordligare Nägderne, ſynnerligen uti Perthſhire, Lochaber, Badenoch och Mar finner man Skogar, ſom äro 3 til 4 Mil långa.

Hvad Trädfrukter beträffar, ſå kan väl ingen Nägd i Skotland täfla med England om företrädet, icke deſs mindre finner man dock här ſtädſtadelen af de ſlags Frukter ſom växa i England, ſamt om de få behörig ſkötſel väl fortkomma. Bland andra Frugter finnas här goda Nötter i ymnighet.

Åkerbruket har i ſednare tider mycket förbättrats, Vetet ſom här växer är förträffeligt, ſå at man påſtår, at ingen annorſtädes i Europa finnes ſå godt Vetebröd, ſom i detta Land. Landſkaperne Lothian, Mers och Gowry, äro de Länder, hvareſt denna ſlags Säd växer i mäſta ymnigheten. Men Hafra är detta Rikes allmännaſte Säd, hvilken i godhet öfverträffar alla andre Nationers. Den växer i alla Landſkaper, och det i ſådan ymnighet, at faſtän en ſtor qvantitet däraf af det ſämre Folket förbrukas til Bröd, Gryn och Dricka, ſamt även Häſtarne fodras därmed, ſå utföres dock däraf årligen näſtan ſå mycket ſom i Landet förtäres. Korn finnes här ock väl; men man får här merendels af det ſlaget, ſom kallas Bjugg, ſamt har 4 rader på Axet. Af denna ſlags Säd tilfredes ej allenaſt godt Öl och Dricka, ſamt Gryn och Bröd, utan ock en ſtor qvantitet utföres. Faſtän Råg växer här ganſka väl, och däraf bakas godt Bröd, ſå culti-

vera dock Skottarne denna Sådesart ej så mycket som de andre. På Årter och Bönor är överflöd, så väl til inhemskt bruk, som til utförsel, på somliga Orter bakar sämre Folket Årtbröd. Landet frambringar ock förträffeligt Lin, och det i myckenhet; och däraf tillverkas allehanda slags finare och gröfre Väfnad, Band, m. m. Hampa växer här även så god som i något annat Land. Hampeskötseln är i tiltagande.

Ännu mera välsignadt är detta Land på Boskap. Uti Högländerne och de Norra Någderne finner man däraf stora Hjordar. Här ifrån drivas de til salu, til Lågländerne, samt til alla stora Boskaps-Marknader i England, förnämligast til S. Faith vid Norwich; och när denna Boskap där blivit gödd, ger den et ganska godt Kött. Uti Lågländerne nyttjas Boskap af större slag, däraf Oxarne äro dugliga til åkerbruk, och hvilka man slagtar och insalter så väl til inhemskt bruk, som til utförsel. Man påstår at Skotske Oxarne hava läckrare kött än de Engelske. Här näras ock en myckenhet Får, så väl af större som mindre slag; och de Skotske Hammelstekarne föredragas gemenligen framför de Engelske. Inbyggarne vinna mycket, ej allenast genom deras Ull och Skinn, utan ock af Lammen samt Mjölken; ty deras Ull, förnämligast den från Galloway och Tweeddale, samt några af Öarne, är ganska god at däraf tillverka Kläden, Tyger, Sarsch, Schalons, Strumpor, m. m. hvaraf Skottarne för-

förfärdiga så mycket, at de ej allenaſt hava tilräckligt til inhemſkt behof, utan ock kunna utföra et ſlags groft Kläde til andra Länder. Af Kornas och Fårens mjölk tilvärkas i myckenhet godt Smör och Oſt, så at man i anſeende til deſſa varors godhet kan täfla med åtſkilliga Nägder i England om företrädet. Af deſſa Varor utföres ock en anſenlig qvantitet. På de ſlåſta ſtällen i Höglåndarne hållas ock Getter, och af deras Mjölk tilredes god Oſt. Uti Skotland finnes en myckenhet Håſtar, i ſynnerhet i Galloway och Högländerne, hvilka, oagtadt de äro ſmå til växten, dock äro härdige, ſamt goda Löpare, hvarföre de ock i myckenhet uphandlas af Engelsmän på den ſtora Håſt-Marknaden i Dumbarton. De äro ock lättare at föda än de Engelſke Håſtarne, ty de hålla til goda det Fodret, ſom deſſe ata. Håſtar af ſtörre ſtatur aflas i Lågländerne, däreſt vackra Håſtar ſtundom gälla 120 til 150 Riksd. ſtycket. Faſtän det nåſtan har blivit et ordſpråk, at Skottarne äro inga Fläſkätare, så är det dock viſst, at föga något Land näret ſtörre Svin än Skotland, men deras Kött inſaltas merendels för at nyttjas på Sjöreſor ſamt til utförſel.

Uti Lågländerne finnes föga Vildbråd af ſtor art, undantagande uti de förnämaſte Parker, men uti Högländerne och på Öarne löpa en myckenhet Hjortar, Rådjur m. m. på Bergen vildt omkring, hvilka lämna förträffeligt Kött, och af deras Hudar ſamt Horn hava Inbyggar-

ne god fördel. Uti mångfaldighet och mykenhet af Fogel öfvertråffar Skotland alt annat Land i Europa, förnämligaſt på Sjöfogel, hvaribland finnas några ſlag, ſom äro detta Landets egne, ſamt antingen ſällan eller ock aldeles icke finnas i andra Länder. Deſſe träffas vid Sjökuſten och på Öarne til ſå ſtor mängd, at Inbyggarne hvarken hinna med at förtära, eller kunna afſätta alla dem de fånga. Deſſa Foglar och deras Ägg äro en rik källa för Inbyggarne, i anſeende til Handeln med deras Fjäder, Dun och Fett.

Myckenheten af Fjärdar och Öar ſom här finnas, är orſak, at uti intet Land i Europa, utom Norge, äro Fiſkerierne ſå vigtige ſom här. Vid Kuſterne af Öarne Lewis och Orkney viſa ſig många Valfiſkar, hvilka åtas af Inbyggarne ſåſom god ſpis. Sill finnes til öfverflöd vid alla Rikets Kuſter, i ſynnerhet vid de Våſtra Öarne. Deſſe äro de bäſta och fetaſte, ehuru icke ſå ſtora, ſom vid de Öſtra och Norra Kuſterne. De märkvärdigaſte Nägder til Sillfångſt äro Braſſas Sound uti Shetland, Kuſterne och Bugterne vid Orkneys-Öarne, ſamt vid Öarne Lewis och Skye. Uti Bugten Altwig på Ön Skye finnes ibland en ſå tät Sillſkara, at den ſätter Båtar i fara at kullvälva, då de ſtöta därpå. Hela Kuſten af Argyle ſamt Fjärdarne Clyde och Forth, men i ſynnerhet Kuſten vid Dumbar, äro rike på Sill. Detta Sillfånge kommer väl förnämligaſt Holländaren til nytta, dock har Skotſka egna Fi-

Fiſkeriet uti Nordvåſtra Delen af Landet, år 1774, ſyſſelſatt 500 Fartyg och 3000 Männiſkjor, och uti Sydöſtra Delen 800 Fartyg med 6000 Perſoner; och årliga fångſten ſtiger til 40,000 Tunnor. Lax finnes uti de flåſta Strömar i Skotland, men förnämligaſt uti Clyde, Dee och Don; Laxen från de bägge ſiſta Orterne hålles för den läckraſte i Europa. Näſt efter deſſe bägge Fiſkorter år Cabeljo-fångſten den anſenligaſte, förnämligaſt vid Kuſterne uti Landſkapet Fife. Utom deſs fångas här mycket Klippfiſk, Cabeljo, Stör, Hafsbutten, Rockor, Makril, Witling, Flundror, m. m. Uti ſomliga Sjöar finnes ganſka fet Ål och Nejonögon, men Skottarne åta ej gärna deſſa ſlags Fiſkar. Vid Kuſten af Ön Northwiſt fångas mycket Skålar, af hvilkas fett kokas Tran. Vid Våſtra Öarne år mängden af Hummer, Kråftor, Muſslor och Oſtron otrolig. De ſednare åro på några orter ſå ſtora, at man måſte ſkåra dem i 3 eller 4 delar, innan man kan åta dem. Uti Strömarne Kilmartin och Ord, ſamt Sjön Einarſtad finnas Perlor af anſenligt värde.

Skotland år et tämeligen väl befolkadt Land; Norra Delen år väl något gleſt bebodd, men ſå år den Södra Delen ſamt Hafskuſten deſto tåtare bebygd. Man kan med ſkäl antaga Folkmängden til Halfannan Miljion.

Af hvad förut nämdt år, kan man göra ſig et begrep om detta Landets naturliga Producter, nämligen Bly, Stenkol och Marmor, ſamt

ſamt andra Mineralier i mindre myckenhet; åtſkillig ſlags Såd, förnämligaſt Hafra, Ek och annat Timmer, Boſkap, med hvad ſom däraf vankas, ſåſom Smör och Oſt; Får, jämte det de giva, i ſynnerhet Ull, och de däraf tilvärkade varor; Lin, Hampa, vilda Djurs Hudar; allehanda ſlags Hafs- och Inſjö-Fiſk, Skaldjur, Perlor och Coraller.

Hvad *Manufacturerne* beträffar, ſå är *Linnevdſnad* förnämſta Stapelvaran för Skotland. Medelſt upmuntran af Parlamentet, har denna ſlags Manufactur blivit bragt til ſtor fullkomlighet och fägring, ſamt i nyare tider anſenligen tiltagit. År 1728 var tilvärkningen däraf 2,183,978 Skotſka Alnar, men år 1753 hade denſama ſtigit til 9,422,593 Alnar, och år 1767 til 12,746,659 Alnar, ſom värderades til 2,476,000 Riksd.; och detta inbegriper endaſt den ſtämplade Väfnaden, ſom är angiven til utförſel; ty utom denna myckenhet förfärdigas en anſenlig qvantitet Linne til inhemſkt bruk. Man räknar ej färre antal än 100,000 Händer, ſom ſyſſelſätta ſig med tilvärkandet af Cammarduk och annan fin Linnevåf. Til deſs förkofran är et Brittiſkt Linnevåfs-Compagnie inrättadt.

Ylle-Manufacturerne åro väl i detta Rike ej ſå högt bragte, ſom uti England, men åro dock vigtige, når man betragtar dem til alla deras Artiklar. Man tilvärkar kår godt groft Kläde, tjänligt för Arbetsfolk, jämväl et ſlags fint Kläde; men vida mer andra ſlags Ylletyger,

ger, såsom Sarsch, Boy, Krepp, et slags tunt Tyg, hvaruti Trådarne åro litet krusige, Camelot m. m. Men uti Manufacturen af de slags randiga Tyger, som kallas Plaids, öfvertraffa Skottarne alla andra Nationer, så väl uti färg som finlek. Dessa Plaids, hvilka fordom voro nästan alla infödde Skottars dräkt, bäras ännu af Höglåndarne, och man betjänar sig af dem så väl i England som Skotland til Nattrockar, Säng- och Fenster-Gardiner, m. m. Härtil komma Manufacturerne af Strumpor och Yllemössor, så väl til inhemskt bruk, som til utförsel.

I nyare tider hava många ansedde Fabrikanter uti Södra Delen af Britannien, genom åtskilliga omständigheter blivit föranlåtne at nedsätta sig och anlägga Manufacturer i Skotland; ty då arbetslönen för sådane Varor, och Lifsmedlen finnas til långt billigare pris Norr om Tweed, än på något ställe i England, så har detta bragt många därhän, at förlägga deras Siden-Fabriker och andra Manufacturer, i synnerhet uti Artikeln af Gazer, til Skotland.

Rörande *Handelen*, så utföres til England Linnevåf af allehanda slag, Gazer, Kol, Salt, Marmor, Boskap och Håstar af smått slag, Får, Lax, Sill, Cabeljo, Stockfisk, samt åtskilliga andra detta Lands Producter eller Manufacturvaror. Til Irland sändes saltad och rökt Sill, Eketimmer, Ekebark, Furutimmer och alla andra slags varor, som sändes til England.

Den utländſka Handelen går merendels igenom Engelsmännernas händer, ſamt utgör vid paſs en åttondedel af Englands Handel. Til Norge och Öſterſjön föras Havergryn, Malt, Linnevåf, Yllevaror, Talg, ſalt Kött och Tobak, jämvål Läder, Handſkar, Lamſkinn, Strumpor ſamt Bly.

Til Holland bringas Lax, Sill, Stenkol, Vete, Korn, Havergryn, Smör, Hudar, Ull, Fårſkinn, grova Ylletyger, Boy, Plaids, lätta Tyger, Garn, Strumpor, Bly, m. m.

Til Frankrike afſättes Sill, Lax, Stockfiſk, Linnevåf, Stenkol, Bly, Ull, grova Ylletyger, Strumpor, Hundſkinn.

Til Spanien ſändes Lax, Sill, Stockfiſk, Linnevåf, grova Ylletyger, Sarſch, Strumpor, rå Hudar, ſalt Kött, Talg, Ljus, Vax. Til Sicilien, Napoli och Gallipoli föra de ſaltad och rökt Sill, Lax, Bly, Läder, Kalfſkinn och Ljus med Bomullsvekar. Til Venedig och Cefalonia bringas ſamma ſlags Varor, ſom til Napoli, ſamt deſsutom Vax, Brunholz, fina Strumpor, Boy, Sarſch, Stockfiſk och Cabeljo.

På Barbariet handla de med Ylle- och Linnetyger, Bly, Vapen och Muſketlås. Til Canariſka Öarne föres ſaltad och rökt Sill, torrt Kött, Lax, Smör, Talg, Bly, ſamt Linne och Yllevaror. Til Weſtindiſka Öarne och Nord-America ſändes torrt Kött, Sill, Vete och Vetemjöl, Hafregryn, Ljus, Smör. Til Guineiſka Kuſten bringa de Linne- och Ylletyger, Knivar, Saxar, ſmå Speglar och andra ſmåſaker,

ker, såsom Coraller, Glaskulor, m. m. jämväl Öl, Bränvin och Tennkåril.

Retour-varorne äro allehanda Ylle-varor och Bomullstyger, Silke, Camelhår, samt Humla, Järn, Stål, Mässing och Ostindiska Varor från England, Boskap och Får från Irland, Furutimmer, Bråder, Tjära, Olja, Koppar, Pipstäver, och ibland också Hästar från Danmark och Norge. Järn och Järntrå, Koppar och Mässingstrå, Canonkulor, Furutimmer och Bråder från Länderne kring Östersjön. Den bästa slags Hampa, Lin, Linfrö, Tjära, Furutimmer, Potaska och Tran från Ryssland. Hampa, Lin, Linfrö, tjärat Tågvärke, Beck, Glas, Öl, Potaska, Vitärter, Råg och annan Säd från Danzig, Polen och Preussen. Kryder och Färgvaror, fint Holländskt Linne, Sidentyger, Galanteri varor, allehanda Specerier, Russin, Corinter, Fikon, Socker, Confect, Tobak, Krut, Vapen, Stärkelse, Potaska, Såpa, Ebenholz, Siden- och Yllevaror, Garn, Bomull, Nättelduk, Ostindiska Varor, Olja, Apothekare-varor, Tågvärke, Lin, Hampa, Harz, Linfrö, Kryddgårdsfrön, Fruktträn, Böcker, Ättika, Rhenskt och Moslervin, Bränvin, Bråder, Humla, Lerkåril, samt allehanda Husgeråd, från Holland. Vin, Bränvin, Sidentyger, Hattar, Gazer, Nipper, Plommon, Castanier, Salt och Skrifpapper från Frankrike. Vin, Frukt, Citroner, Pomerancer, Russin, Cochenille, Salt, m. m. från Spanien. Guld-

ſand, Elfenben, Gummi från Africa. Socker från Weſtindien.

Til Handelens befordran åro här 2 Banker inrättade; den ena ſom kallas gamla Banken anlades 1695, och den andra eller Kongl. Banken ſtiftades år 1727. Bägge utlåna Penningar på faſt Egendom och perſonliga Obligationer; men ingendera diſconterar Bancoſedlar eller lämnar lån på lös pant. Den ena Banken emottager den andras Sedlar i betalning.

Hufvudvigten i Skotland, hvarefter ej allenaſt de andra Landets vigter, utan ock *Måttet* af flytande och torra Saker rätta ſig, är Franſyſka Troyvigten, ſom är $\frac{1}{5}$ lättare än den Engelſka Troyvigten, men Skålpundet här innehåller 16 Unz. Vanliga Måttet kallas Peck, ſom är $\frac{1}{73}$ mindre än 1 Engelſk Buſhel. Sedan Unions-tiden åro inga andra än Engelſka Mynt gångbara.

Skotland beboddes i de åldre tiderne af 2:ne Folkſlag, Skoter och Picter. Den Våſtra Delen innehades af de förre, och den Öſtra ſamt Södra af de ſednare. Gränſen mellan bägge Nationerne utgjorde den höga Bergåſen, ſom ſträcker ſig från Åa Clyde til Fjärden Murray Norr ut. De förre, ſom voro Landets åldſta Inbyggare, härſtammade från Gallien, ſamt kallade ſig ſjelve *Cál*, ſit Språk *Cálic*, och ſit Land *Cál-Don*, ſom betyder Galernas Bergsbygd, hvaraf Romarne formerade namnet Caledonia. Picterne åter voro et främmande Folkſlag, ſom hitkommit från Scandi-

na-

pavien, och dreve do gamle Cålerne från Östra Kuſten längre åt väſter in i Landet, ſamt dårföre af deſſe kallades *Pictich*, ſom på Cåliſka betyder Rövare. Picterne åter kallade de förre *Scot*, ſom betyder liten. Efter flera Krig mellan deſſe bägge Nationer, blevo ånteligen Picterne af Skoterne övervundne år 834, och ifrån den tiden har Skotland formerat et Rike.

Nu för tiden afdelas Skottarne uti Höglåndare och Låglåndare. De förre, ſom bebo Väſtra Delen af Landet eller Bergsbygden, hårſtamma från de gamla Cålerne, kalla ſig ſå väl ſom de *Cålic*, tala det gamla Cåliſka Språket, ſamt kalla ånnu ſit Land *Cál-Don*, jämväl nämna de det *Alban*, ſom betyder Höglandet, och ſin Nation *Albanich*, det år Höglåndare; ty namnet Skoter år dem obekant. De åro jämväl uti ſeder, ſedvånjor, lynne och Klådebonad vida ſkilde från de andre Skottarne, ſom kallas Låglåndare. Deſſe bebo Östra och Södra Delen af Landet, eller nåſtan ſamma Någd ſom Picterne innehade, ſamt åro en blandning af gamla Cåler, Picter, Britter, Norrmån, Danſker, Angler, Franſoſer och andra Nationer. De tala en Dialect af Engelſkan.

Ånda til Konung Jacob 6 tid ar Katolſka Låran varit i flor, och til deſs funnos här 2 Erke-Biſkopar och 12 Biſkopar, men då införde Reformerta Låran, dock utan Hierarchaliſk myndighet, hvilken dårföre kallas den Presbyterianſka Secten. Denna år ock nu den rådande. Men deſsutom finnes här et ſtort antal

tal Katoliker, samt många Anhängare af Biskopliga Secten. Kyrkostyrelsen uti Presbyterianska Secten är sålunda: at Pastorerne och de äldste uti et antal Församlingar formera et Presbyterium; Deputerade från flere Presbyterier en Provincial-Synod, som sammanträda 2 gånger om året; och Fullmägtige från alla dessa en National-Synod, hvilken samlas en gång om året. Här finnas inalles 938 Moderkyrkor och Capeller, som utgöra 68 Presbyterier och 13 Provincial-Synoder, hvaröver jag vil anföra följande Tabell:

Provincial-Synoder.	*Presbyterier.*	*Församlingar.*	
1. Lothian och Tweeddale	1. Edinburgh	31	
	2. Linlithgow	19	
	3. Biggar	12	
	4. Peebles	13	
	5. Dalkeith	16	
	6. Haddington	16	
	7. Dumbar	10	117
2. March och Tiviotdale	1. Duns	11	
	2. Chirnside	14	
	3. Kelso	10	
	4. Jedburgh	15	
	5. Selkirk	11	
	6. Erskton	10	71

3. Dum-

3. Dumfries.	1. Midlebee	11	
	2. Lochmaban	15	
	3. Penpont	9	
	4. Dumfries	18	53
4. Galloway	1. Kirkudbright	16	
	2. Wigtoun	10	
	3. Stranraver	11	37
5. Glasgow och Air.	1. Air	28	
	2. Irvin	19	
	3. Paisley	16	
	4. Hamilton	15	
	5. Lanerk	13	
	6. Glasgow	19	
	7. Dumbarton	17	127
6. Argyle.	1. Denoon	8	
	2. Cambelton	10	
	3. Inverary	8	
	4. Kilmoir	12	
	5. Skye	11	49
7. Parth	1. Dunkeld	20	
	2. Perth	21	
	3. Dumblain	12	
	4. Stirling	12	
	5. Auchterader	15	80
8. Fife	1. Dumferlin	20	
	2. Kirkaldy	10	
	3. Coupar	20	
	4. S. Andrews	23	73

	1. Meegle	14	
	2. Dundee	17	
9. Angus och	3. Forfar	10	
Mearns	4. Brechin	18	
	5. Aberbrothick	11	
	6. Fordon	16	86
	1. Kincardin	15	
	2. Aberdeen	21	
	3. Alford	16	
10. Aberdeen	4. Garioch	15	
	5. Deer	13	
	6. Turreff	10	
	7. Fordyce	8	
	8. Ellen	8	106
	1. Strathbogy	11	
	2. Elgin	13	
11. Murray	3. Forres	10	
	4. Invernaſs	13	
	5. Abernethy	5	
	6. Aberlour	7	59
	1. Chanory	7	
	2. Tayne	9	
12. Roſs	3. Dingwall	13	
	4. Dornock	9	38
	1. Caithneſs	12	
13. Orkney	2. Orkney	18	
	3. Shetland	12	42
13	68		938

Sedan

Sedan Skotland år 1702 blef förenat med England, har det icke något egit Parlament; utan utaf Skotska Adelen väljas 16 Ledamöter til hvarje Brittiskt Parlament, och til Underhuset sändas 45 Ledamöter, hvaraf 30 fourneras af Landskaperne, samt 15 utaf Städerne; däraf Edinburgh sänder 1 Ledamot, men at välja de andre 14, äro flere Städer sammanslagne til en Class, och desse Städer, som äro 66 til antalet, kallas Royal Boroughs.

I anseende til Borgerliga Regeringen finnas här följande *Riks Collegier*: *Court of the Session*, som är högsta Domstolen i Rättegångsmål, består af 1 President och 14 Råder: *Court of Justiciary*, eller Criminal-Rätten: *Court of Exchequer*, hvilken besörjer Stats-Inkomsterne; *Court of Admiralty*, som har upsigt öfver Sjövåsendet: *Commissary-Court*, som har vård om Kyrkovåsendet: *Great-Seal* och *Privy-Seal Offices*, hvilka föreställa et Cancellie-Collegium. Rikets Högsta Embetsmän äro följande: Stora- och Hemliga-Sigillbevararen, hvardera med 3000 Pounds årligt underhåll: Presidenterne uti Håf-Rätten, Criminal-Rätten och Finance-Collegium, samt Lord-Registratorn, hvardera med 2000 Pounds Lön, samt Vice-Amiralen.

Den högre Adelen i Skotland består, lika väl som den Engelska, af 5 Classer, utom Prinsarne af Kongl. Blodet. År 1787 voro de följande til antalet: 4 Kongl. Prinsar, 9 Hertigar, 3 Markiser, 47 Grevar, 5 Viscounter, och 28 Baroner. Sedan Unions-tiden år 1707, har

har Konungen icke creerat några Skotſka Noblemen, utom Kongl. Prinſarne. De 16 Skotſka Peerer, ſom äro Deputerade til Parlamentet, anſes låſom Stor-Britanniſka Peerer, ſamt njuta Rang framför alla Peerer, ſom äro creerade ſedan Unionen år 1707.

Hvad Krono Inkomſterne beträffar, ſå år, genom Unions-Artiklarne år 1707, beſtämdt huru mycket detta Rike ſkal giva til Stats-Caſſan, uti viſt förhållande mot England. När Landtaxan uti England ſtiger til 1,997,736 Pound, betalar Skotland däraf för ſit qvotum 48,000 Pound, och ſå proportionaliter alt efter ſom denna Taxa höjes eller fälles. Tullarne ſamt Acciſen för Drickesvaror är lika ſom i England. Vid år 1770 utgjorde Krono-Inkomſterne följande Summor: Acciſen circa 50,000, Tullarne 50,000, Landtaxan 48,000, några ſmärre Artiklar 10,000, inalles 158,000 Pound Sterling, eller 684,000 Rdr.

I anſeende til Geografiſka Indelningen innefattar Skotland 46 Landſkaper, nämligen: *Lothian, Mers, Tivedale, Lidsdale, Tweeddale, Eſkdale, Annandale, Nithsdale, Galloway, Carrick, Kyle, Cunningham, Renfrew, Clydsdale, Sterling, Lenox, Fife, Strathern, Menteith, Argyle, Cowal,* Clyds-öarne *Bute* och *Arran, Kantyre, Knapdale, Lorn, Braidalban, Athol, Gowry, Angus, Mearns, Buchan, Strathdovern, Boyne, Enzy, Strathavin, Balveny, Murray, Badenoch, Lochaber, Roſs, Sutherland, Strath-*

Strathnavern, *Caithneſs*, ſamt *Hébudiſke*, *Ortadiſke* och *Shetlands-Öarne*.

I anſeende til Politiſka Författningen beſtår Skotland nuförtiden af 33 Höfdingdömen eller ſå kallade Shires, hvaraf likväl 2:ne endaſt föra Titel af Stewarthies. För redighetens ſkull kan man indela Skotland uti 3 Huvuddelar: *Södra*, *Medlerſta* och *Norra Skotland*. Til Södra Skotland höra 13 Shires, nämligen: *Edinburgh*, *Linlithgow*, *Haddington*, *Berwick*, *Roxburgh*, *Selkirk*, *Peebles*, *Lanerk*, *Renfrew*, *Air*, *Dumfries*, *Kirkudbright* och *Wigtoun*. Til medlerſta Skotland räknas 15 ſådane: *Fife*, *Kinroſs*, *Clackmanan*, *Perth*, *Sterling*, *Dumbarton*, *Argyle*, *Bute*, *Angus*, *Mearns*, *Aberdeen*, *Bamf*, *Murray*, *Nairn* och *Inverneſs*. Norra Skotland innehåller 5 Shires: *Roſs*, *Cromarty*, *Dornock*, *Caithneſs* och *Orkney*. Af deſſe kallas Kirkudbright och Orkney Stewarthies.

Härvid vil jag ock göra den anmärkningen at denna Indelning är nog örimlig, och af vederbörande med föga urſkilning inrättad; ty några Höfdingdömen, ſåſom Argyle, Perth, Inverneſs, Roſs och Aberdeen äro ſå ganſka ſtora, at de rätt väl kunde delas i flera ſmårre, däremot de 4: Clackmanan, Kinroſs, Nairn och Cromarty äro ſå ynkeligt ſmå, at de knapt böra paſſera för underdelningar af en Province. Af deſſa ſända Clackmanan och Kinroſs, Nairn och Cromarty, ſamt Bute och Caithneſs ſkiftevis 1 Ledamot til Parlamentet, in alles 3, men

de öfrige 27 Shires ſända 1 til hvarje Parlament.

1. *SÖDRA SKOTLAND.*

Detta Land är belåget mellan England å ena ſidan, ſamt Fjärdarne Clyde och Murray å den andra. Det håller i vidd 178 Qvadrat Mil, eller ſå mycket ſom 2 gånger Skåne. Det innefattar 13 Shires eller Höfdingdömen, hvilka förut äro upnämde. I anſeende til ſit ſydliga Läge njuter det mildare Climat än de öfrige bägge Delarne, men därjämte är det ock i allmänhet både lägre, jämnare, fruktbarare och bättre bebodt, än de bägge andre. Folkmängden kan ſkattas til 600,000. I anſeende til Eccleſiaſtik-Inrättningen finnas här 5 Provincial-Synoder, med därtil höriga Presbyterier och Förſamlingar, undantagande Presbyteriatet Dumbarton, ſom ligger uti Medlerſta Skotland; ſåledes ſtiga de härvarande Presbyterier til 26, och Förſamlingarne til 388, utom dem ſom äro af Biſkopliga och Katoliſka Secterne.

1. Provincen EDINBURGH,

Eller *Edinburgh/hire.* Detta Höfdingdöme utgör medlerſta delen af Landſkapet *Lothian*, hvarom jag vil giva en kort generel beſkrifning. Det gränſar til Fjärden Forth och Havet, ſamt Höfdingdömerne Bervick, Selkirk, Peeb-

Peebles, Lanerk och Sterling, ſamt håller i vidd 17 Qvadrat Mil. Det är det vackraſte, frugtbaraſte och båſt bebodda i hela Skotland. Det bär i ymnighet all ſlags Säd, har ſköna Betesmarker, ſamt är väl förſedt med Stenkol, Kalkſten och anſenliga Skogar. Här finnas och Saltſjuderier, åtſkilliga goda Hamnar och Sillfiſkerier, ſamt goda Manufacturer af Plaids och Schalonger.

Detta Höfdingdöme åter, eller *Medel-Lothian*, är det förnämſta af de 3 Delarne, hvaraf hela Lothian beſtår. Deſs ſtorlek är 8 Qvadrat Mil. Deſs natürs fördelar äro til ſtörre delen deſamma, ſom om hela Lothian i allmänhet nämdt är. Manufacturerne af Plaids och Schalons äro af en ſynnerlig god beſkaffenhet. Man märker:

1. Edinburgh, Huvudſtaden i Skotland, belägen en half Mil från Havet, under preciſ 56 Graders Latitud, är ſtor och folkrik, ſamt kan, i anſeende til Folkmängden hållas för den fjärde i hela Stor-Britanniſka Riket. Denne Stad har i anſeende til ſit läge något ſå driſtigt och ſtort, at få Städer därmed kunna jämföras. Han är anlagd på Ryggen af en hög och brandt Kulle, hvilken ſmåningom höjer ſig, och ſlutar ſig med en hög Klippa. Huſens ofantliga höjd, emedan de tyckas vara bygde likaſom i lufteh, ger honom et prägtigt utſeende. Längs efter Bergsryggen löper en anſenlig Gata, om en half Fjärdingsvägs längd

och 46 alnars bredd, och utmed denſama åro Huſen gemenligen 6 til 7 Våningar höga, men åt Bakſidan, i anſeende til Kullens ſluttning, ännu högre, om 9 til 10 Våningar, ja man finner bland andra et om 12 Våningar eller Botnar. Ifrån förenämde ſtora Gata gå en myckenhet trånga Gränder til nedre Delarne af Staden. På Södra ſidan om förenämde Kulle ligger en Dal, och där bredevid en Kulle, hvarpå en annan del af Staden är bygd. Detta utgör den gamla Staden; men för 30 år ſedan har man börjat anlägga en ny Stad i Nordväſt från den gamla, efter regulier form, med 3 prägtiga Länggator, hvaraf den medlerſta håller 50 alnar i bredd, och de andre 2, ſå väl ſom de 3 Tvärgatorne, 40 alnars bredd, hvaraf 5 alnar på hvarje ſida åro upphöjde, och med flata Stenar belagde, til gångväg. Denna Nya Stad ſammanbindes med Gamla Staden, medelſt en prägtig Bro, ſom går öfver en djup Dal. Ifrån denna Bro har man en ogement vacker utſigt.

I anſeende til ſtorleken är Edinburgh folkrikare än någon annan Stad i Europa af ſamma vidd. År 1775 ſteg Inbyggarnes antal til 80,316. Uti denna Stad och deſs Förſtäder finnas 12 Kyrkor och 4 Capeller, utom 20 Kyrkor tilhöriga Epiſcopal-Secten. Den förnämſta af deſſa Kyrkor, kallad S. Julius, är en ſå ſtor Byggnad, at hon är afdelt i 4 delar, ſamt tjänar til nyttjande för 4 Förſamlingar. Hon har et högt Torn, af god gammal

mal Byggningsart. Den gamla Staden är med Murar omgiven, och har 6 Portar, hvaraf den Öſtra är en prägtig Byggnad. Uraf andra Byggnader märkas: Caſtellet, belåget på en ganſka hög och brandt Klippa vid våſtra åndan af ſtora Gatan, hvilken Klippa på 3 ſidor är otilgängelig. Ingången til detta Caſtell är ifrån Stadsſidan, hvareſt Klippan likaledes är ganſka hög. Det är ganſka väl befäſt, ſamt har gemenligen en ſtark Beſättning. Guvernören är ſtådſe en Man af hög Rang, ſamt Befälhavare för Trupperne i detta Rike. Uti detta Caſtell befinnes et Kongl. Palats af huggen ſten, ſom varit de gamla Skotſka Konungarnas Reſidence. Där finnas åtſkilliga vackra Rum, bland andra et Galerie, ſom prydes af Portraiter af alla Skotſka Konungar från Fergus 1 til Jacob 7, gjorde af Måſtare-hand. I detta Palats bevaras Rikets Regalier och förnämſta Handlingar. Inom Caſtells muren befinnes ock et Tyghus, med tilräckeligt vapen och munition, Baraker och et Capell för Beſättningen, ſamt 2 djupa Brunnar. Från högden af detta Caſtell njuter man en den härligaſte utſigt ſom kan uptänkas. Norr ut ſer man öfver Fjärden Forth til den väl upbrukade Provincen Fife, med deſs Städer och Landtgårdar, ſamt där bakom de ſkyhöga Grampian-Bergen, och på de öfrige ſidorne fruktbara Åkerfält och Ängar, Skogar, Strömar och Klippor. Af andra Stadens Byggnader äro Palatſet Holyroodhouſe, belåget i öſtra åndan af

Staden, ſom fordom varit et Kongl. Palats, ſamt Herriots Hoſpital, märkvärdigaſt, det ſednare är ſtort och prägtigt.

Edinburgh är deſsutom Sätet för detta Rikets högſta Collegier, hvilka förut äro upnämde, ſamt et Univerſitet, hvarvid 22 Profeſſorer äro Lärare. Bland Faculteterne är den Medicinſka i ſynnerhet berömd. Den vidtberömde Hiſtoricus Robertſon är här ock Profeſſor. Univerſitetet har et vackert Bibliotek, et Naturalie och Konſt-Cabinet, ſamt en förträffelig Botaniſk Trägård. Bland andra Stadens Bibliotheker är Advocaternas det anſenligaſte; det beſtår af 30,000 Volumer, utom Manuſcripter. Stadens högſta Styresman kallas Lord-Prevoſt. Här tilvärkas de bäſta ſorter Schalons och Plaids i hela Riket, och deſsutom finnas här många andra ſlags Manufacturer. Staden driver ock ſtark Handel, men emedan han ej ligger nog nära Haver, måſte han betjäna ſig af Hamnen vid Leith. Med Vatn förſes Staden utur en ſtor Ciſterne, hvarifrån det medelſt rör ledes til de förnämſta Gatorna.

2. *Leith*, en tämeligen ſtor och folkrik, men ſmutſig och dåligt bygd Stad, vid Havet, en half Mil från Edinburgh, har en Hamn, med en god Molo. Denne Hamn beſökes mera af utländſka Skepp, än andra Skotſka Hamnar. Han bebos mäſt af Sjöfolk. Köpmännerne i Edinburgh hava här Magaziner, hvarutí de förvara alla ſina tunga Varor. Här är

ock

ock en Glashytta, en Socker-Fabrik och en Sågqvarn.

3. *Muſſelburgh*, en Stad vid Havet, med en Hamn, har goda Klädes- och andra Ylle-Manufacturer.

4. *Inverеſk*, en folkrik By vid Ån Eſk, ej långt från Havet. Deſs ſunda luft retar Invånarne i Edinburgh at i myckenhet här uppehålla ſig om Sommartiden, hvarföre här ock finnas många vackra Hus.

5. *Dalkeith*, en tämeligen folkrik Stad vid Eſk, driver god Handel, i ſynnerhet med Spannmål. Här är ock en vigtig Ylletygs-Fabrik. Staden prydes af et ſtort och prägtigt Palats, tilhörigt Hertigen af Buccleigh.

6. Uti detta Landſkap finnas många vackra Adeliga Landtgårdar, däraf jag endaſt vil nämna *Newbottle*, tilhörigt Marquiſen af Lothian, ſamt *Dalhouſe*, Såtet för Greven af ſamma namn.

2. Provincen LINLITHGOW,

Eller *Linlithgowſhire*. Detta Höfdingdöme utgör Våſtra Delen af Lothian, ſamt är det minſta af detta Landſkapets 3 Delar. Deſs vidd är ej mer än $3\frac{1}{2}$ Qvadrat Mil. Fruktbarheten är ſådan ſom om Lothian i allmänhet nämdt är, och för öfrigt finnes här Stenkol, god Piplera och Salt. Man märker:

1. LINLITHGOW, Huvudſtaden i detta lilla Land, år belägen vid en Ström, en half Mil från Haver, men har dock en god Hamn. Staden år vålbygd, ſamt prydes i ſynnerhet af et ſtåtligt Kongl. Palats, liggande på en Kulle, hvarvid befinnes en vacker Park. Här år ock en anſenlig Linne-Manufactur och et ſtort Blekeri, hvartil föres en myckenhet Våf, i anſeende til det hårvarande vatnets goda beſkaffenhet, och däraf har Staden god Näring.

2. *Borrowſtounneſs*, en Stad vid Forth, utförer mycket Stenkol och Salt, ſamt år den Staden i Skotland, hvilken näſt Leith driver ſtarkaſte Handelen på Holland och Frankrike.

3. *Blackneſs*, et Caſtell på en Landtudd, ſom ſträcker ſig ut i Forth, har en Beſåttning.

4. *Queensferry*, en Fiſkarort, år vanliga Färjeſtaden för dem, ſom ſom åmna ſig från Lothian til Fife.

3. Provincen HADDINGTON,

Eller *Haddingtonſhire*. Detta Höfdingdöme innefattar Öſtra Lothian, ſamt gränſar til ſtörre delen til Haver. Deſs ſtorlek år 6 Qvadrat Mil. Det bår i ymnighet all ſlags Såd och Gräs, ſamt har goda Skogar, Stenkol och många Saltſjudcrier, däreſt ſkönt vitt Salt tilvärkas, beqvåma Hamnar och vigtiga Sillfiſkerier. Man märker:

1. HAD-

1. HADDINGTON, Huvudſtaden, belägen midt i Landet, driver god handel med Spanmål, ſamt har goda Manufacturer af fint Klåde, Boy, Schalons, Plyſch och andra Ylletyger.

2. *Dumbar*, en Stad, vid Havet, med en Hamn, hvilken är liten men ſåker. Staden är väl bygd med Stenhus, i ſynnerhet är Storgatan bred och vacker. Inbyggarne idka et vigtigt Sillfiſkeri. Man inſaltar Sillen här på ſamma ſätt ſom i Yarmouth, men Sillen från Dumbar är både ſtörre och fetare. Med denna Vara, ſå väl ſom Spanmål drives god handel. Til Grönland ſändas ock årligen några Skepp på Valfiſkfångſt.

Gent öfver Hamnen är en Klippa i Havet, dåreſt finnas Ruiner efter et Slott. Mellan Hamnen och deſſa Ruiner befinnes et undransvärdt Stenlåge, ſom på ſätt och vis liknar Jättevågen i Irland. Det beſtår af röda Sandſtens-Pelare. De äro 3, 4, 5 til 6:kantiga, 2 Fot i Diameter, ſamt vid Ebbetiden 30 Fot höga. Stenlågets längd är 200 Fot, men bredden obetydelig.

På andra ſidan om förenämde Slott finnas 2 naturliga Valfbågar, formerade af Klippor, genom hvilka öpningar man kan färdas.

3. *North-Berwick*, en liten Stad, vid Havet, med en Hamn.

4. *Preſton-Pans*, en Ort vid Havet, hvareſt är et anſenligt Saltſjuderi och Vitriol-värk.

Härvid föreföll en träffning år 1745 mellan Konungens och Pretendentens Anhängare.

5. Af Landtgårdar äro *Goſter*, tilhörigt Markiſen af Tweeddale, ſamt *Seaton*, hörande til Greven af Wilton, märkvärdigaſt. Vid den ſednare Orten är et Saltſjuderi.

4. Provincen BERWICK,

Eller *Berwickſhire*. Detta Höfdingdöme har ſit namn af Staden Berwick, ſom väl ligger i detta Landſkap, men hörer til England. Det innefattar Landſkapet *Merſe*, och är beläget vid Havet, ſamt på Norra ſidan om Ån *Tweed*, ſom ſkiljer det från England. Deſs ſtorlek är 10 Qvadrat Mil. Det är överalt ganſka fruktbart på Säd och Gräs, ſamt föder mycket Får, Boſkap och Häſtar. De fruktbaraſte och folkrikaſte Nägderne ligga vid Strömarne Tweed, Whitewater, Blackwater och Eye. Vanliga Bränſlet är Torf. Norra Delen af Landet beſtår af en anſenlig Bergås, benämd *Lammermoor*, ſom bär mera Gräs än Säd, ſamt lämnar godt Bete åt en otrolig myckenhet Nöt och Får. Sommartiden finnes här mycken Sjöfogel, Rapphöns och annan Vildbråd. Wäſtra Delen af Landſkapet kallas *Lauderdale*, hvilken har ſit namn af Ån Lauder, ſom ſtrömar midt härigenom. Det är en ganſka fruktbar Landſträcka, däreſt man träffar en myckenhet angenäma Byar, mellan Kullar, Skogar, Åkrar och Ängar. Af detta Diſtrict för-

rer

rer Adeliga Familien Maitland Titel af Hertig. Man märker:

1. Duns, en tåmeligen anſenlig Stad på en Kulle, midt i Landſkapet, har en Manufactur af Plaids, Mattor, Sarſch, ſamt driver bäſta Handelen af alla orter i Landſkapet, förnämligaſt med Boſkap. Han är Födelſe-ort för den namnkunnige Läraren John Duns Scotus.

2. *Eyton*, en liten angenäm Stad vid Ån Eye.

3. *Eymouth*, en liten Stad vid Eyes utlopp i Havet, är den enda Skeppshamnen i detta Land, ſamt bebos til ſtörre delen af Fiſkare.

4. *Greenlaw*, en liten Stad, är i Rangen den förſta i Landſkapet, ſamt Säte för deſs Domſtol.

5. *Coldſtream*, en liten Stad vid Ån Tweed, öfver hvilken år 1763 en ny koſtbar Bro är anlagd, ſom kallas Unions-Bron.

6. *Kelſo*, en liten god Stad vid Tweed, uti en angenäm och fruktbar Nägd, är märkvärdig för et prägtigt Palats, tilhörigt Hertigen af Roxburgh. Nägden här omkring är ogement Romantiſk. Tweed våltrar ſig här genom en oförlikneligt vacker Dal.

7. *Lauder*, en liten Stad, är Huvud-orten i Lauderdale.

8. *Coldingham*, en liten Stad, har fordom haft et berömdt Abbot-Stift.

5. Pro-

5. Provincen ROXBURGH,

Eller *Roxburghſhire.* Detta Höfdingdöme gränſar til England, hvarifrån det ſkiljes, medelſt den höga Bergsryggen Cheviot. Det innefattar de 2 Landſkaperne *Tivioldale*, *Lidisdale*, ſamt en del af *Eſkdale.* Deſs ſtorlek är 18 Qvadrat Mil. Marken är fruktbar på Säd och Gräs, ſamt närer mycken Boſkap och Får. Man märker:

1. JEDBURGH, Landets Huvudſtad, vid Ån Jed, har goda Ylle-Manufacturer.
2. *Havick*, en liten Stad, vid Ån Tiviot, har en Manufactur af Plaids, Mattor, Sarſch, &c.
3. *Melroſe*, en liten vacker Ort vid Tweed.
4. *Longholm*, en Stad vid Ån Liddel, driver ſtark Handel med Får och Ull.

Uti detta Landſkap finnes en myckenhet ſköna Landtgårdar, tilhörige den högre Adelen och andra Ståndsperſoner.

6. Provincen SELKIRK,

Eller *Selkirkſhire.* Detta Höfdingdöme ligger mellan Roxburgh, Peebles och Dumfries, ſamt beſtår af Diſtrictet *Elrick-Forreſt*, ſom har ſitt namn af Ån *Elrick*, hvilken flyter midt genom Landet. Deſs ſtorlek är 7 Qvadr. Mil. Landet är bergagtigt och ſkogrikt, ſamt mera låm-

lämpeligt til Boskapsskötsel än Åkerbruk. Där märkes:

1. *Selkirk*, en liten Stad, är Huvudorten och en god Marknadsplats.
2. *Galloshiels*, en annan liten Stad.
3. *Newark*, är den vackraste Landtgården i Provincen, tilhörer Lord Elibank.

7. Provincen PEEBLES,

Eller *Peebiesshire*. Detta Höfdingdöme ligger mellan Selkirk, Medellothian och Clydesdale, samt innefattar Landskapet *Tweeddale*, en Dal, liggande på bägge sidorne om öfversta delen af Ån *Tweed*. Storleken är 8 Qvadrat Mil. Climatet är rent och sundt. På Bergen finnes godt Bete, hvarföre et ansenligt antal Får här närer sig, hvilka bära förträffelig Ull. Dalarne äro fruktbara på Säd och Gräs. Uti Strömarne finnes allehanda slags Fisk, i synnerhet god Lax uti Tweed. Här finnes en liten Sjö, kallad Westwater, hvilken är så full af Ål och annan Fisk, at de ibland stöta omkull dem, som vada i Sjön at fånga dem. En annan liten Sjö, benämd *Gonen*, liggande på en Klippa, har därifrån et Fall om 125 alnars höjd. Man märker:

1. PEEBLES, Huvudstaden, belägen vid Tweed, är medelmåttig. Det är märkvärdigt at denna Ort har 3 Gator, 3 Kyrkor, 3 Stadsportar och 3 Bröar. 2. *Lin-*

2. *Lintoun*, är en annan liten Stad.

3. Af Landtgårdar äro *Nidpath*, tilhörig Greven af March, och *Traquair*, tilhörig Greven af samma namn, de märkvärdigaste.

Af Tweeddale förer Familien Hay Titel af Marquis.

8. Provincen LANERK,

Eller *Lanerkshire*. Detta Höfdingdöme innefattar Landskapet *Clydesdale*. Det gränsar til 8 Provincer, förnämligast Dumfries och Air. Uti storlek är det et af de medelmåttiga. Dess vidd är 21 Qvadrat Mil. Den största Strömen är *Clyde*, hvilken flyter midt genom Landskapet, och i honom falla alla Landets smärre Strömar. Det formerar en Dal omkring förenämde Ström, samt är på alla sidor af Bergåsar inneslutit. Landet är nästan överalt fruktbart på Säd och Gräs, med Boskap och Fisk väl försedt, samt har i allmänhet godt förråd på alt det som hörer til livets uppehälle. Clydesdale, Annandale och Nithsdale äro de Landskaper i Skotland, som nära de flästa Fåren; det finnas många Landtmän därstädes, som håller ända til 30,000 stycken. Uti Clyde fångas skön Lax i ymnighet. Utom förenämde Producter finnes i detta Landskap jämväl mycket Stenkol, Torf och Kalksten, samt rik Blymalm, hvaraf 1 12 Skålp. Malm giva 70 Skålp. Metall. Uti Crawford Moor finner man uti Sanden af en Bäck, når det regnat, Guldkorn, och

i sam-

i ſamma Nägd jämväl Lazurſten. Mellan Strömarne Clyde och Fort är en prägtig Canalagd, ſom befordrar Communicationen mellan bägge Haven. Man märker:

1. GLASGOW, en Stad, belägen vid Clyde, under 55 Grad. 55 Min. Latitud, är ſtor och folkrik, ej allenaſt den ſtörſta i detta Landſkap, utan ock, näſt Edinburgh, den anſenligaſte och förnämſta Handelsſtad i Skotland. Större Delen af Staden ligger på en Slättmark, uti en ganſka fruktbar Nägd, ſom rikeligen är förſedd med allehanda Lifsmedel, hvarföre denſama ock kallas Skotlands Paradis. Staden är ganſka väl byggd. Deſs 4 Huvudgator äro bebygde med likformiga Stenhus, ſamt innefatta jämväl åtſkilliga offenteliga Byggnader. Storgatan, ſom löper från Öſter til Wäſter är inemot 1 Fjärdingsväg lång, men icke fullkomligen rak.

Bland Byggnader märkas: den fordna Domkyrkan, belägen uti den högre delen af Staden. Det är en prägtig Byggnad, märkvärdig ſå väl för ſin ſtorlek ſom förträffeliga arbete. Hon är til Gudstjänſtens förrättningar afdelt i 3 Delar, hvaraf den ena ligger djupt under jorden. Nära därvid ligger et gammalt Slott, med höga Murar omgivit, ſom varit de fordna Erke-Biſkoparnas Reſidence. Börſen och Tullhuſet äro ock ſtåtliga Byggnader. Staden är jämväl Säte för et berömdt Univerſitet, hvarvid 15 Profeſſorer äro Lärare, och 400 Stude-

Studerande viſtas. Det är en vidlyftig och prydlig Byggnad, ſom ſkiljes från Staden, medelſt en Mur. Bibliotheket är anſenligt. Utom förenämde Huvudkyrka finnas i Staden 5 Presbyterianſke Kyrkor, 1 Engelſkt Capell, Univerſitets-Capellet, 1 Kyrka, där Caliſka Språket predikas, 3 Bönehus för Secederne, för Herrnhutarne, Independenterne, Anabaptiſterne och Methodiſterne, 1 för hvarje Sect, 1 Baronie-Kyrka, ſamt 1 Kyrka i Förſtaden Gorbel, inalles 18 Gudshus. Den vackraſte af deſſa Kyrkor är S. Andreas; vid deſs ſtora ingång befinnes en prägtig Colonnade, och inuti Kyrkan är förträffeligt Stuckatur-arbete. Staden ſammanbindes med Förſtäderne, ſom ligga på Wåſtra ſidan om Strömen, medelſt 2 vackra Broar af huggen Sten. Inbyggarnes antal ſkattas til 40,000.

Manufacturer och Handel äro i blomſtrande tilſtånd. Här tilvärkas i myckenhet alle. handa finare och gröfre Linneväfnad, Cammarduk; Parkum; Plaids och andra Tyger, Silkes-Flor och Band. Jämväl finnes här några Sockerbruk, 1 Glashytta, 1 Stengods- ſamt en anſenlig Nål-Fabrik, Järn-Manufacturer, Såpſjuderier och anſenliga Garverier. Likaledes et ſtort Porter-Bryggeri, ſom förſer en ſtor Del af Irland med denna Dryck. Här förfärdigas jämväl en myckenhet Skor och Stöflar ſamt Sadelmakare arbete. Sadel-Magazinet och andra detta ſlags Arbete beträffande Byggnader upväcka förundran. De äro alleſämans up-

upfyldte af ſådane ſlags Varor, ſom til ſtörſta delen åro beſtämde för America, emedan ingen Hamn har ſå beqvämt läge til affättning därſtädes, ſom denne. Handelen är ogemen vigtig. Störſta Införſle-Artikeln beſtår uti Tobak. Åren 1769 och 70 infördes per medium årligen 37,265 Oxhöfd, men år 1771 ſteg det til 49,016 Oxhöfd. Häraf utfördes 44,799 Oxhöfd, nämligen 3501 til Irland, 21,407 til Frankrike, 14,546 til Holland, 3964 til Hamburg och Bremen, 1055 til Danſka Riket, ſamt 318 til andra Länder. Näſt denna Import är Socker den vigtigaſte. Utom förenämde Varor utföres i myckenhet allehanda ſlags Landets Producter. Deſsutom åga Köpmännerne en ſtark andel uti Sillfångſten i Fjärden Clyde och vid Högländerne, och Sillen, ſom där fångas, inſaltas på Hollåndſka viſet, ſamt affättes i myckenhet utomlands. Til Grönland och Straat Davis ſändes jämväl årligen några Skepp på Walfiſkfånge.

2. *Rutherglen*, en liten Stad vid Clyde.

3. *Hamilton*, en angenäm och välbygd Stad vid Clyde, hvaraf en namnkunnig Slägt för er Hertige-Titel. Här finnes et prägtigt Palats, tilhörigt Hertigen af det namnet, ſom är förſedt med ſköna Trägårdar, ſamt en ſtor och vacker Park.

4. *Lanerk*, Landſkapets Huvudſtad vid Clyde, är medelmåttig.

Vid paſs halfannan Fjärdingsväg från Staden formerar Clyde åtſkilliga Vattufall, däraf

de ſtörſta och vackraſte heta *Boniton* och *Stonebiers*.

5. *Douglas*, en liten Stad med et Slott, vid en Å af ſamma namn, uti en ganſka fruktbar Dal, ger Hertige-Titel åt en namnkunnig Slägt.

6. *Crawford*, en Ort på gränſen til Dumfriesſhire, i vars Nägd finnes Guld.

9. Provincen RENFREW,

Eller *Renfrewſhire*. Detta Land ligger på Södra ſidan om Elven Clyde, längs utmed denſama, ſamt gränſar för öfrigt til Lanerk och Airſhire. Deſs ſtorlek är 7 Qvadrat Mil. Marken är icke ſå fruktbar ſom uti de ſiäſta förut beſkrefna Nägder; men Landet är dock behageligt, i ſynnerhet utmed Clyde, njuter en ganſka ſund luft, lämnar Inbyggarne de ſiäſta livets förnödenheter, ſamt är välmående och folkrikt. Där märkes:

1. RENFREW, Huvudſtaden, belägen vid Clyde, uti en ganſka fruktbar Nägd, är medelmåttig. Af denne Stad förer Prinſen af Wales Titel af Baron.

2. PAISLEY, en Stad, belägen vid Åa Cart, ſom faller i Clyde, vid paſs halfannan Mil från Glasgow, är den anſenligaſte i detta Landſkap, ſamt den vigtigaſte Manufactur-Stad i Skotland, men irreguliert bygd. De Manufacturer här i ſynnerhet idkas äro Linväverier och,

och Trådvinning. Man räknar här ej mindre än 1400 Våvare, och 93 Trîqvarnar eller Machiner at tilvärka Trå. Nåstan i hvarje Hus tilvärkas Trå. Efter et öfverhuvud gjort anslag, stiger värdet af den vita Trån, som här i Staden och dess grannskap förfärdigas, årligen til 160, à 180,000 Riksd. Förmodeligen finnes ingen Ort på Jordklotet, där så mycken Trå förfärdigas. Linne-Manufacturerne äro bragte til högsta fullkomlighet. Årligen förskrives mycket fint Garn från Tyskland och Frankrike, emedan utaf det inhemska Garnet endast grofre sorter, til billigare pris, kunna tilvärkas. Man räknar Handelen med fint Linne at årligen stiga til 240- à 250,000 Riksd. i värde. Här tilvärkas jämväl godt Silkesflor och Gazer, och Fabrikanterne äro nog skarpsinnige at upfinna en otalig mängd af de vackraste mönster dåtil. Afkomsten af denna Näringsgren räknas årligen til 200,000 Riksd. Jämväl finnes här en Band-Fabrik, där blomerade och slåta Band tilvärkas fullkomligen så goda som i England.

Utom dessa allmänna Manufacturer finnas här också några, som i synnerhet idkas med iver, hvartil förnämligast höra Såpsjuderier och Talgljus stöperier. Ljusen hållas för de bästa i Skotland, och en stor myckenhet däraf utföres til England och Westindien. Det finnas ock 2 Garverier i Staden, samt en Kopparhammare i Grannskapet.

Denne Stad har i nyaste tider otroligen

tiltagit i ſtorlek och välmåga. Före år 1735 fans i hela Staden endaſt 1 Kyrka och en Präſt. Nu träffas här 3 Kyrkor för den rådande Secten, och 2 andre för Secederne, däraf Storkyrkan är en ſkön Byggnad. Rådhuſet är vackert, ſamt prydt med et högt Torn. Jämte Förſtäderne håller Staden i längd $\frac{3}{5}$ Fjärdingsväg, ſamt även ſå mycket i bredd. År 1746 funnos här ej öfver 4000 Inbyggare, men nu för tiden ſtiger Folkmängden til inemot 12,000. Vid hög Flod kunna Fartyg om 20 Läſter anlända til Staden.

3. *Maxwellon*, en vacker By, ſom igenom de här anlagde Sidenflors-Manufacturerne anſenligen tiltager i välmåga.

4. *Gourock* eller *Port Glasgow*, en tämeligen anſenlig Stad vid Fjärden Clyde, är Hamnen för de Skepp, ſom för ſin ſtorlek ej kunna upkomma ända til Glasgow, och här hava jämväl denna Stads Köpmän en del af ſina Magaziner.

5. *Greenock*, en välbygd Stad, längre ut vid ſamma Fjärd, med en Hamn, ſom beſkyddas af et Slott. Sjöfarten är här anſenligare än den uti Port Glasgow, och Staden idkar det ſtarkaſte Sillfånget på Weſtra ſidan af Skotland. Han utgör jämväl en Hamn för Glasgow-Skeppen.

6. *Langſide*, en liten Stad.

10. Pre-

10. Provincen AIR.

Detta Höfdingdöme ligger Söder om Renfrew, gränsar med hela sin Wästra sida til Hafvet, och stöter för öfrigt til Landskaperne Clydsdale, Nithsdale och Galloway. Det är et af de ansenligare, uti vidd håller det 27 Qvadrat Mil. Det innefattar de 3 Districterne *Carrick*, *Kyle* och *Cunningham*.

1. Carrick.

Detta Distrikt ligger närmast intil Galloway, samt är ganska fruktbart på Säd och Gräs, och i allmänhet alla livets förnödenheter, så väl hvad Landet som Hafvet producerar. Där märkes:

1. *Mayhole*, en liten Stad vid Hafvet, är Landets förnämsta Ort, samt en god Marknadsplats för det kringliggande Landet, men har ingen Hamn.

2. *Bargeny*, en liten Stad, hvaraf Prinsen af Wales förer Grevelig Titel.

2. Kyle.

Detta Distrikt är belägget midt mellan de bägge andra, samt skiljes från Carrick, medelst Strömen *Dun*, som är den största i detta Höfdingdöme, och från Cunningham genom Ån *Irwin*. Marken är ännu bättre och frukt-

barare ån uti Carrick, och Landet ár jámvál báttre bebodt. Dár márkes:

1. AIR, Lat. *Erigena*, hela Landets Hufvudſtad, belágen på en ſandig Slättmark, vid Strómen af ſamma namn, vid en Bugt af Hafvet, har en god Hamn. Skepp kunna hár ganſka beqvámt anlánda, och til Handel ár Staden ganſka fördelagtigt belágen. Fordom räknades han för den femte Orten i Skotland i várde; men har genom ártſkilliga tilfálligheter förlorat ſin handel och anſeende, ſá at han nu ár en af de obetydligare.

Ej långt från denna Stad ár öfver Strómen Dun en vacker Bro anlagd, beſtående af en enda Valfbåge, om 46 alnars ſpánning, hvilken hálles för den bredaſte i Skotland.

3. CUNNINGHAM.

Detta Diſtrict ligger Norr om det förra. Det ár et rikt och fruktbart Land, ſom har många ſkóna Betesmarker och Åkerfált. Dár márkes:

1. *Irwin*, en Stad vid Ån Irwins utlopp i Hafvet, har et til Handel beqvámt láge. Förnámſta Handelen drives med Stenkol, hvarpá de náſtgránſande Bergen hava öfverflód.

2. *Kilmarnock*, en liten Stad vid Ån Irwin. Uti denna Ort och náſtgránſande Nágd til-

tillverkas mycket Sarsch, Mattor, och sådana slags Tyger, som förfärdigas i Kendal.

3. *Largis*, en liten Stad vid Fjärden Clydes utlopp i Havet.

II. Provincen DUMFRIES.

Detta Höfdingdöme innefattar de 2 Landskaperne *Nithsdale* och *Annandale*, samt en del af *Eskdale*. Det gränsar förnämligast til Landskaperne Clydesdale och Galloway, samt i Söder til Fjärden Solway. Det är et af de medelmåttiga. Uti vidd håller det 25 Qvadrat Mil.

I. NITHSDALE.

Denne Del har sit namn af Strömen *Nith*, som til hela sin längd flyter därigenom. Han är ganska behagelig, upfyld af bärande Ängar, ansenliga Skogar och sköna Gärdar. Där märkes:

1. DUMFRIES, Landets Huvudstad, belägen vid Ån Nith, ej långt från dess utlopp i Havet, uti en ogement vacker Nägd. Han ligger ganska beqvämt til för Handel, samt är också en af de ansenligare Handelsstäder i Skotland. Af Byggnader märkes Börsen, som är en skön Byggnad, en vacker Bro över Nith, samt et Slott, som är i tämeligen godt stånd.

2. *Drumlanrig*, en af de förnämsta Landtgårdar i Skotland, tilhörig Hertigen af Queensbury,

bury, ligger vid Nith. Palatſet är en prägtig Byggnad. Det utgör en Rectangel; hvars långſida håller 75 alnar i längd, med et Torn i hvarje hörn. Därtil höra förträffeliga Trägårdar, ſamt en anſenlig Luſtpark, berömd för ſina många Ekar.

3. *Sanquhar*, en liten Stad vid förenämde Ström, längre up i Landet.

2. ANNANDALE.

Denna Dal utgör Medlerſta Delen af Höfdingdömet. Han har ſit namn af Strömen *Annan*, ſom flyter midt härigenom. Annandale är förſedd med många fruktbara Sädesfält och Ängar på bägge ſidor om Strömen, ſamt anſenliga Skogar. Familien Johnſton förer Marquiſe-Titel af denna Dal. Där märkes:

1. *Annan*, en ringa Stad vid Ån Annans utlopp i Solway, om 5 à 600 Inbyggare, har en god Hamn. Skepp om 80 Läſters drägt kunna upkomma på en half Fjärdingsvåg nära Staden, och de om 30 Läſter ända til Skeppsbron. Staden handlar förnämligaſt med Spånmål; årliga utförſeln däraf ſtiger til circa 10,000 Tunnor. Här drives ock någon Handel med Vin.

2. *Lochmaben*, en ringa Stad vid Ån Annan.

3. *Moffat*, en ringa Stad, ännu högre up vid

vid förenämde Å, är märkvärdig för ſin Svavel-källa, ſom är en af de berömdaſte Hälſobrunnar i Britannien. Här äro 2 Källor, hvaraf den öfra, ſåſom ägande ſtarkaſte Vatnet, nyttjas at båda ſig uti.

3. Eskdale.

Större delen af detta Diſtrict hörer til Höfdingdömet Dumfries, och den mindre til Roxburghſhire. Det har ſit namn af Strömen *Eſk*, ſom flyter härigenom. Landet har godt förråd af Stenkol och Kalkſten. Uti Eſk finnes Foreller, Ål, Nejonögon och annan ſlags Fiſk. Där märkes:

1. *Gratney*, en Ort, nära til Engelſka gränſen, är endaſt märkvärdig, emedan han är vanliga tilflygts-orten för Älſkare från England, ſom, när deras Anförvandter lägga hinder i vägen för deras ägta förening, här låta ſammanviga ſig. Händtvärkare och Fiſkare förrätta här underſtundom en Präſts göromål, och det oſtraffadt, emedan Skotſka Kyrkan ej kan ſtraffa dem med annat än Bannlysning, ſom de föga agta.

12. Provincen KIRKUDBRIGHT.

Detta Höfdingdöme utgör den Öſtra och ſtörre Delen af Landſkapet *Galloway*, hvarföre jag här vil giva en generel beſkrifning om he-

la detta Landſkap. Climatet är det mildaſte i Skotland, ſamt öfverhuvud hälſoſamt, och Marken är ganſka fruktbar på Säd och Gräs; och faſtän den härvarande Hafran är liten och hård, ſå maleſ dock däraf förträffeliga Gryn. Med få ord: detta Landſkap frambringar alla livets förnödenheter, ſamt är berömdt för ſin förträffeliga Ull, ſamt de muntra ſmå Häſtarne, ſom man kallar Galloways. Eljeſt är Landet här och där beſått af Kullar eller ſmå Berg, hvaribland likväl 3 äro ganſka höga, nämligen *Cranesmoor*, *Marrick* och *Creſall*. Af Strömmar är Landet väl vatnadt, hvaraf den ſtörſta ſom flyter midt därigenom kallas *Dee*. Med goda Skogar är det ock väl förſedt.

Hvad nu Kirkudbrightſhire ſpecielt beträffar, ſå gränſar det til Wigtoun Air- och Dumfrieſhires ſamt Hafvet, ſamt håller i vidd 24 Qvadrat Mil. Det är vida vågnar ſtörre, jämnare och frugtbarare än den andra Delen af Galloway eller Wigtounſhire. Det har en ſådan mängd af ſköna Betesmarker, at ſtora Hjordar af Boſkap och Får här gödas för de Engelſka Marknads-platſerne. Midt uti Landet finnes en Sjö, *Ken* kallad, ſom väl är den ſtörſta i hela Södra Skotland, men i jämförelſe mot andre föga anſenlig, ty hon håller ej mera i vidd än 2 Qvadrat Fjärdingsväg. Man märker:

1. *Kirkudbright*, en Stad vid utloppet af Ån Dee uti Hafvet, med en ſäker och beqväm Hamn,

Hamn, som har tilräckeligt vatn och rum at härbergera hela Stor-Britanniska Örlogs-Flottan. Staden driver skälligen god Handel. Uti Dee idkas et godt Laxfiske.

2. *New Galloway*, en liten Stad in i Landet, vid Sjön Ken, har en god Vecko-Marknad, som mycket besökes, samt år väl försedd med Spanmål och allehanda Lifsmedel.

13. Provincen WIGTOUN.

Detta Höfdingdöme utgör, såsom förr nämdt är, den Wästra och mindre delen af Galloway. Dess vidd är 12 Qvadr. Mil. Det är något bergagtigare än Östra Delen. Här äro 2 Hafsvikar, benämde *Glenluss* och *Ryan*. Den Nägden som ligger Wäster om dem formerar en Half-ö, som kallas *Rins*, eller Galloways Schnabel, och den ytterSta Udden däraf heter *Mull*. Man märker:

1. *Wigtoun*, Huvudstaden, är väl belägen för Handel, vid Haver, med en god Hamn.

2. *Whitehorn*, en liten Stad vid Haver.

3. *Stranrawer*, en liten Stad vid Hafsbugten Ryan.

4. *Port Patrick*, en ringa Stad på Half-ön Rins, vid Havet, har en tämeligen god Hamn, hvarifrån är vanliga öfverfarten til Belfast och andra Orter i Irland.

5. *Burrow Head*, en Landudd, märkes endast,

endaſt, emedan han år det Sydligaſte Landet i hela Skotland. Deſs Läge år under 54 Gr. 45 Min. Polhöjd.

2. *MEDLERSTA SKOTLAND.*

Denna Rikets Huvuddel utgör den Landſträcka, ſom år belägen mellan Fjärdarne Forth och Clyde Söder ut, ſamt Murray Norr ut. Storleken år inemot dubbelt ſom Södra Skotlands; deſs vidd år circa 350 Qvadrat Mil. Hvad Markens beſkaffenhet beträffar, ſå år Landet i allmänhet ganſka bergagtigt, i ſynnerhet uti Wåſtra Delen, hvilken utgör det ſå kallade Höglandet. Bergåſen *Grampian*, hvilken år den anſenligaſte Bergsrygg i Skotland, går midt genom Landet. Den Öſtra och Nordöſtra Sjökuſten år eljeſt tämeligen jämn och fruktbärande. Folkmängden i detta Land kan ſkattas til 750,000. I anſeende til Eccleſiaſtik-Författningen finnas här 6 Provincial Synoder, med därtil hörige Presbyterier och Förſamlingar, utom Presbyteriatet Skye, ſom hörer til Norra Skotland. Men härtil kommer Presbyteriatet Dumbarton från Södra Skotland. Således år antalet på de härtil hörande Presbyterier 34, och på Förſamlingar 459. Landet innefattar 15 Shires eller Höfdingdömen, hvilka alla förut åro upnämde.

1. Pro-

1. Provincen FIFE.

Detta Höfdingdöme innefattar Landſkapet af ſamma namn. Det är belåget vid Havet, Norr om Fjärden Forth, ſamt gränſar för öfrigt förnämligaſt til Perthſhire. Uti vidd håller det 12 Qvadrat Mil. Strömen *Tay* utgör deſs Norra, och *Forth* deſs Södra gräns. Luften är ganſka hälſoſam, men Marken olika: emot Öſter är han jämnaſt, och emot Wäſter högländt, men vid gränſorne, förnämligaſt i Norr och Söder, är detta Land ganſka fruktbart på Säd och Gräs. Midt i Landet näres mycken Boſkap och Får, hvars Ull mycket vårderas, ſamt Getter. Uti Södra Delen af Landet finnas Stenkolsgruvor, Saltſjuderier och Stenbrott. Vid Sjökuſten fångas Fiſk, i ſynnerhet Sill och Lax til överflöd. Det finnes knapt något Landſkap i Skotland, ſom är ſå väl befolkadt, och med ſå många Städer och Herregårdar upfyldt, ſom detta. Man märker:

1. S. Andrews, Landets Huvudſtad, angenämt belägen vid Havet, på en Slättmark, är tämeligen ſtor til vidden, med breda Gator, men nog förfallen. Här finnes 1 Univerſitet, hvarvid 11 Profeſſorer äro Lärare. Staden har ock en Hamn för ſmå Skepp.

2. *Cowper*, en liten Stad in i Landet, vid Ån Eden, har goda Linne-Manufacturer.

3. *Crail*, *Kilrenny*, *Anſtruther* och *Pittenweem*, äro ſmå Städer och Handelsplatſer på Öſtra Kuſten.

4. *Dy-*

4. *Dyſert*, en Stad på Södra Kuſten, har en Hamn, ſamt driver god Handel med Spanmål och Salt. Orten har jämväl god Näring af Spikſmide och annat Järnarbete.

5. *Kirkaldy*, en Stad, nära til den förra, vid Fjärden Forth, är ſtörre, folkrikare och bättre bygd än någon annan Stad i detta Landſkap. Han är ock en vigtig Handelsort, ſom förnämligaſt utförer Spanmål och Linnevåfnad.

6. *Kinghorn*, en annan liten Stad på ſamma Kuſt, har en vigtig Trä-tilvärkning, ſom idkas af Fruntimren, ty Mansperſonerne äro näſtan alleſamans Sjömän.

7. *Burnt-Island*, en Stad på meranämde Kuſt, har en god Hamn, ſamt en Linne-Manufactur.

8. *Inverkeithing*, en annan liten Stad, på ſamma Kuſt, har en af de bäſta Hamnar i Landſkapet.

9. *Dumfermling*, en ringa Stad in i Landet, med et Palats, där Konung Carl I är född.

10. *Falkland* och *Dunniberſel*, äro Landtgårdar med prägtiga Palatſer.

2. Provincen KINROSS.

Denna är belägen mellan Landſkaperne Fife och Perth, ſamt utgör en del af det förra Landet. Detta är det minſta Höfdingdöme i Skotland; uti vidd håller det knapt halfan-

nan

nan Qvadrat Mil. Landet är flätt och fruktbart. Där märkes:

1. *Kinroſs*, den enda Staden i Provincen, belägen på en ſtor Slåttmark, är liten. Huſen äro blandade med Trän. Här finnas några Fabriker, däreſt Linnevåf och Knifſmedsarbete tilvärkas.

2. Mellan denne Stad och en Sjö ligger et Palats, tilhörigt Familien Bruce, ſom i anſeende til Byggningskonſten, Trågårdarne och utſigten, har få ſina likar i Stor-Britannien.

3. Provincen CLACKMANAN.

Detta Höfdingdöme är beläget vid Elven Forth, ſamt aldeles inneſlutit af Perthſhire, men utgör en del af Landſkapet Fife Det är et af de minſta i Riket; uti vidd håller det knapt 2 Qvadrat Mil. Eljeſt är det fruktbart på Spannmål, har ſköna Betesmarker, ſamt öfverflöd på Stenkol och Salt. Där märkes:

1. *Clackmanan*, Huvudſtaden, belägen vid Forth, är liten, ſamt har et Slott.

2. Alloway, en tåmeligen anſenlig Stad vid Elven Forths utlopp i Fjärden af ſamma namn, har en god Hamn, och är en vigtig Handelsort. Här finnas Fabriker för Segelduk af ſynnerlig godhet, ſå väl ſom för Tågvärke och andra Behover för Handelen och Sjöfarten. Staden utförer en myckenhet Salt, ſom

ſom tilvärkas här på Kuſten, ſamt Socker, Tobak och andra Varor, ſom hitbringas från America, och af Köpmännerne i Glasgow förvaras i de härvarande Magazinerne, på det de deſto beqvämare måtte kunna utföra deſſa Varor til Nordſjö- och Öſterſjö-Platſerne. Elven är här ſå bred, ſom Tames vid London, ſamt ganſka djup; ja! denne Stad har all anläggning at bliva en af de förnämſta Handelsplatſer i Skotland. Han tiltager ock dageligen i välmåga, i ſynnerhet ſedan den vigtiga Canalen häremellan och Glasgow kommit i ſtånd.

4. Provincen STERLING.

Detta Höfdingdöme är beläget mellan Landſkaperne Perth, Lenox och Clydesdale, ſamt utmed Strömen och Fjärden *Forth*. Uti vidd håller det 7 Qvadrat Mil. Landet är i allmänhet ſlätt och vackert, ſamt ganſka fruktbart på Säd och Gräs, jämväl rikeligen förſedt med Nöt-Boſkap, Får Lax ſamt annan Fiſk, ſom fångas i Forth och andra Strömar. Det har ock godt förråd på Stenkol och Brännetorf. Dår märkes!

1. STERLING, Landſkapets Huvudſtad, belägen vid Åu Forth, uti en angenäm och fruktbar Nägd, är tämeligen ſtor och välbygd. Deſs läge har mycken likhet med Edinburghs, ty han ligger på en Bergsrygg, ſom ſluttar mot Söder. Han är med Murar omgiven, undan-

undantagande emot Norden, hvareſt hau ſtöter til Forth, ſamt anſes ſåſom en Nyckel til Rikets Norra Provincer på denna ſidan; ty man har eljeſt ingen annan beqvåm våg öfver Forth, ån öfver Bron vid Sterling, hvilken är af Sten maſſivt bygd, ſamt förſedd med en Jårnport, och där bredevid ligger et medelſt Naturen och Konſten ganſka väl befäſt Caſtell, hvars Canoner beſtryka benämde våg. Uti öfra delen af Staden ſtår en ſkön Kyrka, med et ganſka högt Torn, och där bredevid befinnas 2 vackra Palatſer, tilhörige Hertigen af Argyle och Greven af Mar. Sterling är en god Converſations-Ort för Ståndsperſoner. Uti Staden och deſs grannſkap tilvärkas en ſtor myckenhet Plaids och Chalons. Af denna Stad har Engelſka Myntråkningen Pound Sterling ſit namn.

2. *Falkirk*, en tåmeligen vidlyftig men dåligt bygd Stad. Inbyggarne hava ſin måſta nåring af de ſtora Boſkaps-Marknaderne, ſom här hållas, och på hvilka årligen circa 24,000 ſtycken Nöt-Boſkap ſåljas.

3. *Carron*, et Jårnvärk vid Fjärden Forth, är et af de ſtörſta uti ſit ſlag i Europa. Här gjutas Canoner, Grytor och andra Varor. Därvid arbeta 1200 Perſoner.

4. Midt genom detta Landſkap löper en del af den *Antoniniſka Muren*, eller ſåſom han här kallas *Grahams Dyke*. Han var anlagd af de Romerſka Legionerne uti Caledonien, under Antonini Pii Regering, för at afvärja de

vilda Cålernas och Picternas anfall. Han sträckte sig från Strömen Clyde til Fjården Forth, til en långd af 6 mil, och var förſedd med faſta Skanſar och Vakttorn, ſamt en bred och djup Graf. Man ſer ånnu tydeliga lämningar deraf.

5. *Kilſyth*, en liten Stad.

5. Provincen DUMBARTON.

Denna Province innefattar Landſkapet *Lenox*, ſamt gränſar til Provincerne Perth, Sterling och Argyle. Deſs ſtorlek år inemot 12 Qvadrat Mil. Af Vatn märkes Fjården *Clyde* hvilken med 2 grenar omfattar Landet, och uti hvilken Strömen af ſamma namn utfaller. Denna Fjård år ganſka rik på Sill. Midt uti Landet ligger den ſtörſta Inſjön i hela Skotland, benåmd *Lomond*, ſom i vidd håller 2 Qvadrat Mil. Denna Sjö år ganſka djup, på et ſtålle år djupleken 120 Famnar. Han har tillika det berôm, at vara en af de vackraſte ſom finnas, omgiven med hôga Berg, Skogar, hårliga Ångar, och i allmånhet alt hvad ôgat förnôja kan; uti honom finnas 28 ſtörre och mindre Holmar, til ſtörre delen ganſka angenåma och frukıbara. Hvad Landets beſkaffenhet beträffar, ſå år Marken i allmånhet bergagtig, men har likvål ſkôna Beteſmarker, ſamt vid Strômarne hårliga Åkerfålt. Dalen mellan Sjön Lomond och Fjården Clyde, år ojåmförligt angenåm, ganſka frukıbar och välbebodd.

bodd. Strömen *Levin*, ſom kommer utur förenämde Sjö, flyter genom denſama. Vid denna Provincé tager Bergåſen *Grampian* ſit ſlut; bland de därtil hörande Bergen är *Ben-Lomond* märkvärdigt för ſin högd. Deſs Klint höjer ſig 3320 Fot öfver ytan af Sjön Lomond. Man njuter därifrån en ganſka härlig och vidſträckt utſigt. I ſynnerhet är utſigten öfver Sjön och deſs Holmar ögement behagelig. Af Landſkapet Lenox förer Familien Richmond Hertige-Titel; denna Slägt härſtammar af en Carl 2:s oägta Son. Man märker:

1. DUMBARTON, Huvudſtaden, belägen vid Ån Levins utlopp uti Clyde, är liten, men har god Näring. Han beſtår til ſtörre delen utaf en ſtor, i form af en Halfmåne, anlagd Gata. Vid Södra ändan af Staden ligger et Caſtell på en hiſkeligen hög Klippa, ſom fritt, utan ſammanhang med andra Berg, från Marken upreſer ſig. Detta Caſtell kan få väl i anſeende til ſin naturliga beſåſtning, ſom den, hvilken det undfått af Konſten, hållas för oöfvervinnerligt. Stadens och den kringliggande Nägdens förnämſta värf beſtår uti Garnſpinning. Uti Strömarne Clyde och Levin är här godt Laxfiſke.

2. *Inchmurin*, den förnämſta Ön uti Sjön Lomond, är ganſka fruktbar på Säd och Gräs, förſedd med Vildbråd, förnämligaſt Hjortar, ſamt välbebodd. Därpå finnes 1 Kyrka. De fordna Skotſka Konungarne plägade på denna Ö ofta förluſta ſig med Hjortjagt.

6. Provincen BUTE.

Denna Province innefattar de 2 ſtörre Öarne *Bute* och *Arran*, ſamt de 2 mindre, *Stora* och *Lilla Cumbia*, ſamteligen liggande vid Mynningen af Fjården Clyde. Storleken af hela denna Province är 6 Qvadrat Mil. Överalt är et ſkönt Fiſkefånge.

Ön ARRAN.

Denna Ö. är den ſtörſta af dem, hållande i vidd 5 Qvadrat Mil. Ön har ſkapnad af et Ägg. Hon uphöjes från Stranden på alla ſidor, ſamt formerar midtuti et ganſka högt Berg, kalladt *Goatfield*, hvareſt finnas Stengetter, Örnar och andra Foglar. Vid Stranden rundt omkring hela Ön är Marken fruktbar på Säd och Gräs. Inbyggarne ſtiga til et antal af 7000, och tala Cåliſka. Öns Beſkaps-avel beſtår uti 3300 Mjölkekor, 2000 ſtycken Ungnöt, 1050 Håſtar, 1500 Får och 500 Getter. Förnämſta Näringsfånget är Sillfiſke. Ön hörer til Familien Hamilton. Bland Orterne är Slottet *Brodick* det märkvärdigaſte. Vid Hafsſtranden finnas åtſkilliga Hålor, hvaraf en är 112 Fot lång och 30 Fot hög.

Ön BUTE.

Denna Ö. är ej ſtörre än 1 Qvadrat Mil, men hela Provincen förer dock däraf ſit namn. Hon

Hon är öfverallt frukthar på Säd, Potåter och Gräs. Inbyggarnes antal ſtiger til 4000. Ön hörer til ſtörre delen til en Gren af Hamiltonſka Familien, ſom däraf förer Greve-Titel. Där märkes:

1. *Rothſay*, en liten vackert bygd Stad, vid en liten Hafsbugt, ſom formerar en djup och god Hamn. Staden bebos af 200 Hushåll. Inbyggarne äro til ſtörre delen Fiſkare. Af denne Stad förer Prinſen af Wales Hertige-Titel.

2. *Mount-Stuard*, et vackert Palats, är Säte för Greven af Bute.

7. Provincen ARGYLE.

Denna Province kallas jämväl *Inverary*, efter ſin Huvudſtad. Han ligger med hela ſin Väſtra ſida vid Haver, ſamt gränſar för öfrigt til Provincerne Inverneſs, Perth och Dumbarton. Han är den vidſträcktaſte af alla Skotſka Provincer, ſträckande ſig från Södra ändan af Landſkapet Kantyre til Ön S. Kilda, 27 Mil i Längd. Uti vidd är han ock den ſtörſta, innehållande 85 Qvadrat Mil. Han är ſammanſatt af åtſkilliga Landſkaper, liggande på Faſta Landet, ſamt utaf ſtörre delen af Häbudiſke Öarne. Landſkaperne äro egenteliga *Argyle*, *Cowal*, *Lorn*, *Knapdail*, *Kantyre*, ſamt en del af *Lochaber*. De hithörande Häbudiſke Öarne äro: *Lismore*, med flera ſmärre

kringliggande, vid Kuſten af Lorn, *Isla*, *Jura*, *Colonſa*, *Mull*, *Tyrey*, *Coll*, *Barra*, *Southwiſt*, *Benbecula* och *Northwiſt*, hvilka alla åro de ſtörſta, men deſsutom höra ock hit en myckenhet ſmårre. Utaf Hafsvikar åro följande anſenligaſt: *Loch-Long*, ſom är en gren af Fjården Clyde, *Fyne*, den långſta Fjården i Skotland, har en längd af 7 Mil, men håller icke i bredd mer än högſt 3 Fjärdingsvåg. Denna Fjård, ſom mera liknar en Ström än Hafsvik, är i ſynnerhet berömd för det ymniga Sillfånge här idkas. *Linne*, belägen mellan Lorn och Lochaber, är också en anſenlig Fjård. En Inſjö af betydenhet finnes här, nämligen *Awe*, liggande mellan Argyle och Lorn, är 3½ Mil lång, men ganſka ſmal.

1. EGENTELIGA ARGYLE.

Detta Diſtrict är beläget mellan Fjården Fyne och Sjön Awe, ſamt gränſar emot Nordoſt til Braidalban och Grampian-Bergen. Landet är ganſka bergagtigt, och Kuſten beſtår til ſtörre delen af höga Klippor och Berg, men hvilka merendels åro betäckte med Ljung, hvareſt beta ſtora Boſkapshjordar, de där åro af kolſvart Färg, ſamt til ſtörre delen vilda, jämte Rådjur och annan Vildbråd. Inbyggarne nära ſig til ſtörre delen af Jagt och Fiſkerier, emedan här är öfverflöd på allehanda ſlags ſkön Fiſk. De tala Caliſka Språket. Af detta

Land

Land fôrer Familien Campbell Hertige-Titel. Dår märkes:

1. INVERARY, hela Provincens Huvudſtad, belägen vid Fjärden Fyne, har et Slott, ſom är Såtet för Hertigen af Argyle.

2. COWAL.

Detta Diſtrict utgör en Halfö, belägen mellan Fjärdarne Clyde och Fyne, ſamt håller i vidd circa 10 Qvadrat Mil. Landet är något jämnare och fruktbarare än det föregående Diſtrictet. Dår finnes ingen märkvärdig Ort.

3. LORN.

Detta Diſtrict är beläget Wäſter om Egenteliga Argyle, mellan Sjön Awe och Fjärden Linne. Det är den angenämaſte och fruktbaraſte delen af hela Provincen Inverary, ſamt bär i ſynnerhet Korn i ymnighet. Dår märkes:

1. *Dunſtafnag*, et Slott, beläget på en Udde vid Havet, har fordom varit et Kongl. Palats, men hörer nu til Hertigen af Argyle.

4. KNAPDAIL.

Detta Diſtrict ligger i Söder om det förenämde, mellan Fjärden Fyne och Sundet vid

Jura. Det är i allmänhet tjänligare til Gräsväxt än Åkerbruk; men den delen, som ligger vid Lochew, är fruktbar så väl på Säd som Gräs.

5. KANTYRE.

Detta Diſtrict utgör en Halfö, ſom emot Norden, medelſt et ganſka ſmalt Ed ſammanbindes med Knapdail. Deſs längd är $6\frac{1}{2}$, och bredd $1\frac{1}{2}$ Mil, och i vidd håller hon 7 Qvadrat Mil. Landet formerar en Å, ſom ſtuttar åt bägge ſidor, hvilken midt på är ſkoglös och mager, men vid Kuſten rundt omkring är Marken ganſka fruktbar, ſamt kunde bära godt Vete, men man ſår ej ſådant. Korn ſås i myckenhet, och Potäter växa ſå ymnigt, at årligen kan däraf utföras för 3000 Riksd. Här födes ock en myckenhet Boſkap, ſom til en ſtor del ſlagtas och inſaltas för Huvudſtadens räkning. Här tilvärkas jämväl mycket Smör och Oſt, men Oſten är ej ſynnerligen god. Utomdeſs födas här Får och Getter til nödtorft. Här finnas ock några Stenkolsgruvor. Oaktadt den myckna Spanmål här växer, upkommer dock ibland dyrhet, hvilket härrörer däraf, at flere tuſende Tunnor Säd förbrännas til Whiſky, et ſlags Bränvin, hvarpå Skottarne äro mycket begifne. Man märker:

1. CAMBELTOWN, en Stad, belägen vid en liten Hafsbugt, ſom formerar en god Hamn.

Det

Det är icke 50 år förflutne, ſedan denne Stad från et ringa Fiſkeläge vuxit til ſin närvarande ſtorlek och välmåga. År 1744 hörde endaſt 3 à 4 ſm. Fartyg til denna Hamn, men år 1770 räknades här ej mindre än 78 Skepp, från 10 til 40 Laſters drägt, de där ägde 800 Mans Beſättning, ſamt nyttjades alleſamans til Sillfiſkeri. Denne Stad har at tacka Sillfiſket för ſin upkomſt, ty han är utſedd til ſammelplatſen för Sill-Haxarne, hvaraf man underſtunden här finner ända til 260 ſtycken på en gång ſamlade. Uti Staden och den därtil hörige Lands-Förſamlingen räknades år 1770 omkring 7000 Inbyggare. Bland Kyrkor är Sec. dernas en vacker Byggnad.

2. Edet, ſom ſammanbinder Kantyre med Knapdail, är ej ſtort bredare än en half Fjärdingsvåg, hvarföre och Inbyggarne bruka at däröver draga ſina ſmå Färkoſtar, för at ſlippa ſegla den långa krokvågen omkring hela Kantyre.

3. Tätt utmed Wåſtra Kuſten ligga några ſmå Öar, däraf *Gigha* är den ſtörſta. Hon är låg, bär Korn, Hafra, Lin och Potäter, har 500 Invånare, och räntar ſin Ägare årligen 2400 Riksd.

6. En del af Lochaber.

Lochaber är et Landſkap, ſom ligger på bägge ſidor om Fjärden Linne. Den öſtra delen hörer til Höfdingdömet Inverneſs, och den

Wåſtra til denna Province. Denna Del utgör en Halfö, mellan Fjården Linne och Wåſtra Havet, ſamt är bergagtig och ſkogrik. Den endaſte märkvärdiga Orten är *Ardnamurchans* Point, den ytterſta Landtudd af Skotland emot Wåſter.

Uraf de til detta Höfdingdöme hörande Öar, vil jag endaſt här betragta dem, ſom ligga närmaſt, ſamt beſpara de andra, til deſs jag uti en ſärſkildt Paragraf afhandlar Håbudiſke Öarne.

1. Ön Mull.

Denna Ö ligger i Sydväſt från Lochaber, hvarifrån hon ſkiljes medelſt et långt Sund, om en half Mils bredd. Hon är i ſtorleken den andra af alla de Öar, ſom ligga omkring Stor-Britannien. Deſs vidd är 12 Qvadrat Mil. Luften är mild. Landet har goda Betesmarker, ſamt bär Korn och Hafra til nödtorft. För öfrigt finnes Boſkap, Vildbråd Fiſk och Fogel i ymnighet, och däribland ganſka ſköna Falkar. Här finnas åtſkilliga Inſjöar, däruti fångas Foreller och annan Fiſk, ſamt Strömar, däruti vankas Lax och et ſlags ſvarta Muſslor med Perlor uti. Hafsbugterne *Na Gaul* och *Sereedan* vimla af Sill och Skaldjur. Inbyggarne åro Reformerte, och ſtiga til 6000. Den enda märkvärdiga Orten är *Duart*, en Caſtell, liggande vid en liten Hafsvik på Öſtra Kuſten, hvareſt är god ankarplats.

Om

Omkring Mull ligga många ſmå Öar, hvaraf följande åro de märkvärdigaſte:

1) *Staffa*, en liten Ö, belägen vid Wäſtra Kuſten, uti Inloppet til Fjäden Na-Gaul, är i ſynnerhet berömd hos de Naturkunnige för den beſynnerliga Figur af Stenar, hvaraf en del däraf beſtår. Ön håller inemot 3000 alnar i längd, och något öfver hälften däraf i bredd. Hela Wäſtra Kuſten beſtår af en otalig myckenhet Baſalt-Pelare, ſom upreſa ſig utur Hafvet, däraf en del ligga lutande, och en del ſtå uprätt. De märkvärdigaſte Pelarne befinnas på Sydwäſtra ſidan af Ön. Hela denna ända af Ön vilar på rader af naturliga Pelare, ſom til ſtörre delen åro öfver 50 Fot höga, ſamt ſtå uti naturliga Colonnader, hvilka rätta ſig efter Bugternas eller Landtuddarnes ſträckning. Deſſe Pelare ſtödja ſig på en faſt grund af oformliga Klippor. Öfver dem är et Låge eller Stratum, ſom utgör Öns Tak eller yta, af olika tjocklek, alt efter ſom Landet höjer ſig til Kullar, eller ſänker ſig til Dalar. Hvarje Kulle ſom hänger utöfver deſſa Pelare tilſkapar en ſtor Fronton. Många af deſſe åro öfver 60 Fot höga, ſamt hava näſtan fullkomlig ſkapnad af Frontoner i Byggningskonſten.

När man härifrån far längs utmed Wäſtra Kuſten, kommer man förſt til et ſtälle, där Pelarne åro bugtige, ſåſom Ribborne uti et Skepp, ſamt ligga lutande. Litet längre fram, några Famnar från Kuſten, ligger en liten Holme, *Booſhala* kallad, ſom hel och hållen beſtår

beſtår af Pelare, hvilka ej haya något ſtratum öfver ſig. De åro väl ſmå, men hava den vackraſte ſkapnad utaf alla på hela Ön. Denne Holme beſtår af 2 Afdelningar, hvaraf den ena formerar en ſlags Kägla, emedan alla Pelarne luta ſig emot Medelpuncten. Då man vidare fortfar at befara Kuſten, kommer man ändteligen til öpningen af en Håla, ſom väl är den prägtigaſte ſom finnes, ſamt med alt ſkäl anſes ſom et Naturens Mäſterſtycke. Man kan knapt föreſtälla ſig et härligare Skådeſtycke, än et ſådant Rum, ſom formerar et valf, hvilket på hvarje ſida underſtödjes af Colonnader. Taket beſtår utaf nedre delarne utaf afbrutne Pelare, utur hvilkas vinklar en gul droppſtensartig Materia utſvettat, ſom noga beſtämmer vinkelen. Deſs Färg ter en ogement ſköön mångfaldig variation. Hela Hålan undfår ſit ljus i tiden, ſå at man ända til deſs djupaſte ſlut kan fullkomligen ſe de innerſta raderne af Pelarne. Luften, ſom genom den beſtändiga Ebb och Floden fåttes i rörelſe, är ren och friſk. Man kan med Båt fara ända innerſt in uti Hålan. Vatnet däruſtädes är klart, ſamt från 9 til 4 alnar djupt. Botnen beſtår af lutter tätt ſammanträngda Pelare. På de ſtälla ſtällen i Hålan finnas afbrutna Pelare, på hvilka man kan upſtiga och gå omkring.

Denna Håla kallas af Inbyggarne *Fingals* Håla, en högt berömd Fader til den förträffliga Skalden Oſſian. Jag vil här anföra följande

jande deſs Dimenſioner: Långden från den yterſta af Baſalt-Pelarne, ſom från Stranden formera en Canal til Hålan, utgör 62 alnar. Långden från början af Valvet eller Taket til inre ändan af Hålan 128, ſåledes hela djupleken 190 alnar. Hålans Bredd vid Ingången är 27 alnar, och vid inra ändan 10 dito. Valvets höjd vid ingången til Hålan 60 alnar, innantil vid ändan 36 dito. Pelarnes höjd vid Ingången 20 alnar, Bågens eller Valvets höjd öfver Pelärnes ſpits 16, Stratum däröfver 17 dito. Pelarne ſå väl här ſom på andra ſtällen äro merendels 5 til 6-kantige, ſamt hålla circa 2 alnar i Diameter.

När man från denna Håla begifver ſig längre framåt Nordväſten, kommer man til den högſta Pelare-raden, hvars prågtiga utſeende öfvertråffar all beſkrifning. De ſtå här ända til deras grundyta, hvilken även är ſynlig; men ſnart uphöjer ſig denna några Fot öfver Vatnet, och giver dymedelſt lägenhet at underſöka deſs beſkaffenhet. Pelarnes höjd är här nåſtan denſamma ſom uti Fingals Håla, men ju längre man kommer åt Wäſter, ju högre bli de, ſå at til ſlut deras höjd går til 28 alnar. Stratum öfver dem varierar från 33 til 27 alnars höjd. Stratum under Pelarne beſtår af Tuff, ſom genom Eld varit glödgad, ſamt ſynes vara ſpäckad med ſmå Baſaltſtycken. Stratum öfver Pelarne är ſig öfveralt lika, ſamt beſtår af en oralig hop ſmå Pelare, ſom efter alla riktningar böja och ſänka ſig. Hela Stratum

tum synes bestå af Lava. Vid Norra ändan af Ön äro Pelarne mycket lägre än förut; och här uphöra de ock; så at hela den Östra Kusten består af en Stenmassa, hvaruti man ej kan iagttaga någon regulariter.

2) *Jona*, en liten Ö, vid Sydvästra Udden af Mull, är endast märkvärdig, emedan före Reformations-tiden här funnits et af de berömdaste Kloster i Britannien, i hvars Kyrka årskilliga Skotska och Norrska Konungar ligga begrafne; här har ock Biskopen över de Norra Håbudiske Öarne haft sit Säte, hvilken lydt under Erke-Biskopen i Trondhjem i Norge. Ön är fruktbar på Korn, Potäter och Lin, bebos af circa 160 Människjor, samt föder 120 stycken Boskap och 500 Får.

2. Ön LISMORE.

Denna Ö ligger uti öpningen af Fjärden Linne-Loch utanför Kusten af Lorn, samt är råmeligen ansenlig. Bland andra Naturens förmåner är hon försedd med åtskilliga Mineralier. Hon har före Reformationen varit Säte för Biskopen af Argyle.

Vid Kusten af Lorn ligga flera andra smårre Öar, hvaraf de ansenligaste äro *Kerrera*, *Seil*, *Lung* och *Scorba*, däraf ingen för något särskildt är märkvärdig.

Men mellan den sidsta Ön och Ön Jura är et Sund, hvaruti befinnes et beryktadt Hafssvalg, kalladt *Corry Wreekan*. Här är en så

häftig Ström, at ingen ſådan i Stor-Britannien kan därmed förliknas. Vid ankommande Flod börjar Sjön uti Nägden häromkring at gåſa ſåſom Vatn uti en kokande Gryta, ſamt tilväxer, ſå at man inom kort tid blir varſe många Virflar, de där i anſeende til den våldſama drifven, med ſtarkt bruſande, i form af Kåglor, ſå högt ſom Maſten af ſmå Skepp, upſkjuta i höjden, ſamt med ſina ſkumande vågor drivas hela Milen ut i Havet, innan de ſkingras. Vid ſluter af Flodtiden kan man utan fara färdas genom detta Sund.

3. Ön Jura.

Denna Ö är belägen Söder om den förenämde, ſamt Wäſter om Kuſten af Knapdail, och ſkiljes därifrån medelſt et Sund, om en Mils bredd. Hon är en utaf de anſenligare af Håbudiſke Öarne, hållande i vidd $3\frac{1}{2}$ Qvadrat Mil. Tillika är hon den vildaſte bland alla Håbuderne; hon beſtår til ſtörre delen af höga, ſkrofliga, bara och ofruktbara Berg. Eljeſt är Luften ſund, och mellan Klipporna finnes godt Bete. Öns Producter beſtå af vid pafs 400 ſtycken Boſkap, några hundrade Håſtar, et ringa antal Får, men hvilkas Ull är förträffelig, ſamt mycket Getter. Inbyggarnes antal ſtiga til inemot 1000. De äro Reformerte och tala Cåliſka Språket. I anſeende til den hälſoſama Luften finnes här mycket gammalt Folk. Man finner ofta Männer af 90 år, gå i fullt

i fullt arbete. Uti förra Seculo fans här en Man, vid namn GILLOUR MACCRAIN, som med allt skäl kan kallas för Åldermannen bland alla Britanniska Gubbar, ja! om jag undantager Biskopen i Stavanger Einar Eivindson, även bland alla Europeer. Han dog under Carl I Regering, Ethundrade Åttio (180) år gammal, under hvilken tid han stådse bodt i sit egit Hus och där firat 180 Julaftnar. Uti goda år årjas så mycket Korn och Hafra, som förslår til Inbyggarnes sö nödenhet, men de lida ofta brist genom Whisky bränningen. Det sämre Folkets näring består uti Potåter, Fisk, och Skaldjur. Här finnas jämväl Hjortar, Vildkattor, Uttrar, Skålar och Hermeliner. Tvänne höga Berg, kallade *Pops*-bergen, äro märkvärdige, emedan de tjäna Sjöfarande til märken.

4. Ön ISLA.

Eller *Ilay*. Denna Ö ligger Söder om den förenämde, samt håller i vidd inemot $5\frac{1}{2}$ Quadrat Mil. Ön är full af Kullar, men ingen af dem är synnerligen hög. Luften är här så sund som på Jura. Marken är på åtskilliga ställen förträffelig, samt bär i ymnighet Säd och Gräs, men en stor del däraf är betäckt med Ljung, samt oupbrukad. Här planteras för vid pass 8000 Riksd. Lin, hvilket spinnes til Garn och affättes. Boskap finnes til öfverflöd, däraf utföras årligen circa 700 stycken. På Vildbråd är ingen brist. Här finnes

finnes jämväl Blymalm och Kalkſten til ſådan myckenhet, at den ſtråckan, ſom denna Stenart intager, utgör i vidd 15 à 16,000 Tunland. Oagtadt Marken är förträffelig at bära Säd, ſå införes dock årligen för 4000 Riksd, hvilket härrörer af den ſtarka Whiſky-bränningen, emedan man räknar at det åtgår mera Säd til denna dryck, än til Bröd. Man brygger här et ſlags Dricka af Ljung; man tager därtil två-delarne utaf Topparne af denna Ört, ſamt en tredjedel Malt och något Humla. Inbyggarne ſtiga til et antal af 7-til 8000. Vid paſs 700 ſyſſelſättas med Fiſkeri och Bergsbruk, de öfrige ſköta Jorden. Öns fyrfotade Djur äro Hermeliner, Wiſlar, Uttrar och Harar. Foglar äro: Örnar, Falkar, Orrar, Rapphöns och några Snäppor. Vid ena ändan befinnes en Hafsvik *Finlagan* kallad, däreſt ſköna Lax, Foreller och Ålar vankas i myckenhet. Där finner man ock rudera efter et Slott, hvareſt Konungen över deſſe Öar fordom reſiderat. De ſtörſta märkvärdigheter Ön kan uppviſa äro några underjordiſka Hålor, hvaraf en är ſå ſtor, at hon kan inrymma 200 Perſoner. På Ön finnas 4 Kyrkor och 1 Capell.

5. Ön Colonſa.

Denna Ö ligger Nordväſt från Ilay, ſamt är af ſamma ſkapnad och ſtorlek, ſom Ekerön i Mälaren. Hon är full af klippiga Berg, ſom mellan ſig formera åtſkilliga vackra Dalar, de

där bära förträffeligt Gräs. Här ſås Korn, Hafra och Potåter. Vid pass 200 ſtycken Boſkap utföres årligen til ſalu.

6. *Oransay*, är en liten Ö, liggande Söder om den förenämde, och knapt hälften ſå ſtor. Norra Delen är hög och klippig, men den Södra låg och ſandig. Hon bär mycket Lin, och Potåter. Årligen utföras circa 80 ſtycken Boſkap, ſamt litet Oſt och Smör.

8. Provincen PERTH.

Detta Höfdingdöme gränſar förnämligaſt til Landſkaperne Fife, Angus, Inverneſs och Argyle, ſamt är et af de ſtörſta i Skotland. Uti vidd håller det 66 Qvadrat Mil. Markens beſkaffenhet är ganſka ſkiljaktig. Norra och Wäſtra Nägderne äro upfyldte af Berg, hvaraf Åſen *Grampian*, ſåſom en Halfmåne omgiver detta Landſkap, och denna Nägd utgör en del af Skotſka Höglandet. De Öſtra och Södra Nägderne däremot äro jämnare, ſamt fruktbare på både Säd och Gräs. Perthſhire är et af de Länder i Skotland, hvareſt ſås måſta Linet, och idkas den ſtörſta Linnevåfnaden. Den ſtörſta Strömen är *Tay*, hvilken flyter midt genom Landſkapet. Landet är med Sjöar väl förſedt, hvilka ſtiga til et antal af inemot 20, däraf de anſenligaſte äro *Tay* och *Katterin*, hvardera om circa 6 Fjärdingsvåg i längd. Det innefattar följande Diſtricter:

ſtricter: *Strathern*, *Gowry*, *Stormount*, *Athol*, *Braidalbin* och *Menteith*, hvartil komma åtſkilliga ſmårre Diſtricter, ſom innefattas i de förra; och åro: *Glenſhee*, *Strathardel*, *Ramach*, *Balwhidder*, *Glenurchy* och *Raynork*.

1. Diſtrictet STRATHERN.

Detta Diſtrict utgör en Dal omkring Ån Ern, ſom faller uti Tay, ſamt år en ganſka vacker och fruktbar Nägd. Där märkes:

1. PERTH, hela Landſkapets Huvudſtad, ganſka angenåmt belägen vid Ålven Tay, under 56 Gr. 25 Min. Polhöjd, år en ſtor, i allmänhet välbygd ſamt blomſtrande Stad, ſom i Rangen år den andra i Skotland. De härvarande Linne-Manufacturerne åro bland de vigtigaſte i Riket. Tåmeligen ſtora Skepp kunna upkomma ända til Staden. Handelen år ganſka anſenlig. Staden utförer årligen för 600,000 Riksdaler allehanda ſlags Linnevåfnad och Trå, en ſtor myckenhet Vete och Korn til London och Edinburg, ſamt för 40 til 50,000 Riksd. inſaltad Lax. Laxfiſket härſtädes i Strömen Tay år otroligen rikt. På en enda morgonſtund har man en gång fått 3000 ſtycken Laxar, ſom vägde tilſamans circa 2500 Liſpund.

2. *Tullibardin*, *Drummond* och *Dupplin*, åro Palatſer och fordna Caſteller, hvaraf det förſta ſom åldſta Såtet för Huvudmannen af Fa-

milien Murray, samt ger Titel af Marquis åt äldsta Sonen til Hertigen af Athol; det andra tilhörer en Familie af samma namn, och det tredje tilhörer Greven af Kinnoul.

2. Distrietet GOWRY.

Detta Distrikt är beläget på Östra sidan om Ån Tay; det är den fruktbaraste Nägden i detta Landskap på Säd och Gräs, samt en af de härligaste i hela Skotland. Där märkes:

1. *Scoon*, en Ort, ej långt från Perth, är märkvärdig, emedan Skotska Konungarne här fordom kröntes, samt har et gammalt Kongl. Palats. Konungarne kröntes sittande uti en Trästol, med en uti Såtet infattad Sten, på hvilken den Cäliske Konungen Kenneth, efter en ganska häftig, men segerrik Drabbning med Picterne, vilade. Sittande på denna Sten, blef förenämde Kenneth krönt til Konung öfver hela Skotland; hvarföre han ock förordnade at alla nästföljande Konungar i Skotland skulle krönas sittande på samma Sten. På meranämde Sten var följande Spådom inhuggen:

Ni fallet Fatum, Scoti quocunque locatum.
Invenient lapidem, regnare tenentur ibidem.

Denna Stol ansågo Skottarne såsom et Palladium och Helgedom; men Konung Edvard I i England lät efter en Seger öfver Skottarne hämta honom från Scoon, och ställa honom uti

West-

Weſtminſters Kyrkan, hvareſt han ännu är til finnande.

2. *Abernethy*, en Ort, där Än Ern faller uti Tay, har fordom varit Picternas Hufvudſtad.

3. Diſtrictet STORMOUNT.

Detta Diſtrict är belägget omkring Tay, högre up, där ſkilnaden är mellan Låglandet och Höglandet. Där märkes:

1. *Dunkeld*, en Stad vid Foten af Grampian-Bergen, nära til Tay, är med Skogar omgiven. Han är den förnämſta Handelsorten uti Högländerne, på denna ſidan, ſamt tros at fordom hava varit Huvudſtaden i Caledonien. Här finnes et Palats, tilhörigt Hertigen af Athol, ſamt en Linne-Fabrik.

4. Diſtrictet ATHOL.

Detta Landſkap utgör Norra Delen af Perthſhire, ſamt är det anſenligaſte af alla. Det är ganſka bergagtigt. Den Delen af Grampian, ſom omgiver deſe Norra Del kallas *Mizegeg*-Åſen. Af de til denna Ås hörande Bergen är *Benyglo* i ſynnerhet ryktbart för ſin höjd. Familien Murray förer Hertige-Titel af detta Landſkap. Där märkes:

1. *Blair*, et Slott och Palats, tilhörigt Hertigen af Athol.

5. Diſtrictet BRAIDALBAN.

Detta Landſkap utgör Wåſtra Delen af Perthſhire, ſamt ligger omkring af Elven Tay. Det är et ganſka ojämt och bergagtigt Land, upfyldt af ſkyhöga Berg, de där utgöra en del af den vidſträckta Åſen Grampian, hvaraf Klintarne på en del åro med evig Snö betäckte. Af de här varande Bergen åro *Benmor* och *Laurs* i ſynnerhet märkvärdige för ſin högd. Detta Land är äckſå det högſta i hela Skotland. Braidalban betyder uti Cåliſka Språket, ſom här talas, Högden af Skotland, och *Drumalban*, ſom är en del däraf, Skotlands Rygg. Af detta Landſkap hava Sönerne af Kongl. Familien i Skotland antagit Titel utaf Hertigar af Albany, och efter bägge Kronornas förening finner man denna Titel ibland de Titlar, ſom Hertigarne af York föra. Ullen på Fåren härſtädes är ganſka vit och mjuk. Där märkes:

1. *Clifton*, en liten Stad.

6. Diſtrictet MENTEITH.

Detta Landſkap ligger Söderut, omkring Elven Forth, ſamt är icke ſå bergagtigt, ſom de bägge näſt föregående. Där märkes:

1. *Dumblain*, en liten artig Stad vid Ån Allen, ſom ej långt härifrån faller i Forth.
2. *Culroſs*, en Stad uti et hörn vid Forth, dri-

driver god Handel med Stenkol och Salt, ſamt har et vackert Palats, tilhörigt Greven af Kincardin.

9. Provincen ANGUS.

Denna Province innefattar Landſkapet af ſamma namn, ſamt kallas jämväl *Forfar-ſhire* efter ſin Huvudſtad. Han gränſar til Provincerne Aberdeen, Mearns, Fife och Perth, ſamt Havet. Uti vidd håller han 21 Qvadrat Mil. Han är en af de fruktbaraſte i Riket, ſamt bär Säd och Gräs i ymnighet; men detta är dock at förſtå om Södra Delen; ty den Norra är bergagtig, och en del af Bergsryggen Grampian, ſom här kallas *Binchichin*, intager denſama. Strömen *Tay* flyter förbi deſs Södra Gräns, och är här ſå bred, at han vid utloppet i Havet liknar en Fjärd. Uti Bergen finnas brått af god Byggningsſten och Schiefer. Här åro jämväl Bly- och Järngruvor. Utomdeſs är här ymnigt af Vildbråd, Fjäderfä, Lax och annan Fiſk. Man märker:

1. Dundee, en Stad, belägen vid Tay, under 56 Grad. 25 Min. Polhöjd, är ej allenaſt den ſtörſta i detta Landſkap, utan även en af de anſenligaſte och folkrikaſte i hela Skotland. Han täflar med Aberdeen om tredje rumet bland Ståderne i detta Land. Staden är befäſt, och bebygd med vackra Hus, har 2 Kyrkor, ſamt en god Hamn. Han dri-

ver en ſtark handel, förnämligaſt med Spanmål på London och Amſterdam, ſamt med Linnevåf och Sill på andra Orter, utom andra varor. Inrikes Handelen är ock anſenlig, ſamt uplivar mycket den kringliggande Nägden. Folkmängden ſkattas til 15000.

2. *Broghty*, en befäſt Ort vid Tays utlopp i Havet, är bekant för ſit rika Laxfiſke.

3. *Aberbrothick*, en Stad vid Havet, med en god Hamn, ligger väl til för Handel. Här finnas vackra rudera efter et Kloſter, ſom varit det ſtörſta i Skotland, och i hvars Kyrka Konung Wilhelm I ligger begraven. Här är ock en Mineraliſk Källa.

4. *Montroſe*, en Stad vid Strömen Southeſks utlopp i Havet, med en Hamn, ſom är dugelig för tämeligen ſtora Laſtſkepp, har genom Handel vuxit til välmåga, ſå at han nu är en anſenlig och välbygd Ort. Deſs förnämſta Handel drives med Linnevåf. Familien Graham förer Hertige-Titel af af denna Ort.

5. *Forfar*, Provincens Huvudſtad, belägen et ſtycke in i Landet, är obetydelig.

6. *Brechin*, en Stad in i Landet, vid Ån Southeſk, driver god Handel med Boſkap och Lax, ſamt har fordom varit et Biſkops-Säte.

I. Pro-

10. Provincen MEARNS.

Denna Provihce innefattar Landſkapet af ſamma namn, ſamt kallas jämväl *Kincardinſhire* efter ſin fordna Huvudort. Han är belägen vid Havet, ſamt gränſar för öfrigt til Landſkaperne Angus och Aberdeen. Deſs ſtorlek är 12 Qvadrat Mil. Den ſtörſta Strömen är *Dee*, hvarmedelſt han ſkiljes från Aberdeenſhire. Norra Delen af Landet är bergagtigt, och här tager den ſtora Bergsryggen *Grampian* ſin början. För öfrigt är Marken fruktbar, ej allenaſt på Säd och Gräs, utan här jämväl mycken Furuſkog. Landſkapet är förſedt med åtſkilliga Hafsbugter och goda Hamnar. Man märker:

1. *Stonehyve*, en Stad vid Havet, är nu för tiden Landſkapets Huvudort, ſamt har en af de bäſta Hamnar i Skotland, ſom beſkyddas af et Sten-Bollvärk. Här är godt Laxfiſke.

2. *Inverbervey*, en liten Stad vid Havet, med en liten Hamn.

3. *Fordan*, en Ort in i Landet, är märkvärdig för ſin årliga Marknad, på hvilken mycket groft Kläde afſättes.

4. *Dunnotter*, et beſäſt Caſtell.

11. Provincen ABERDEEN,

Eller *Aberdeenſhire*. Denna Province omgives til ſtörre delen af Havet, ſamt gränſar

i-öfrigt förnämligast til Provincerne Mearns, Angus och Bamf. Han innefattar Landskaperne *Mar*, *Buchan* och *Strathbogy*, samt är en af de ansenligaste i Skotland; uti vidd håller han 58 Qvadrat Mil. De största Strömarne äro *Dee*, *Don*, *Ythan* och *Devon*. Sydvästra gränsen innesluten utaf en ansenlig del af Bergåsen *Grampian*. Luften i detta Landskap är sund, Marken är til större delen jämn och fruktbar, samt bär Vete, Råg, Korn, mycken Hafra, samt Ärter och Bönor. Vid Strömarne finnas härliga Ängar, och de bergagtiga Nägderne hava jämväl godt Mulbete. Af nyttiga Bergarter finnes här Marmor och Schiefer. Havet lämnar allehanda slags Fisk i ymnighet, så väl som Strömarne, därest Lax och Foreller i myckenhet vankas. Laxen uti Strömarne Dee och Don hålles för den läckraste i hela Skotland. Jämväl finner man uti Åarne Perlor af tämelig storlek och vacker färg. En myckenhet Sjöfogel har sit tilhåll vid Kusterne. Rörande Manufactur-anstalterne, så övertråffar denna Province alla de andra uti fint Lingarn, som här i myckenhet spinnes och användes til vårnad, samt sedermera affättes. Landen består af 3 Districter: *Mar*, *Buchan* och *Strathbogy*.

1. Districtet MAR.

Detta District utgör Södra Delen af Provincen Aberdeen, samt är beläget mellan Strömar-

marne Dee och Don. Wästra Delen af detta Land består af ofanteligen höga Perg, som äro en del af Grampian, samt här kallas *Saair/och*. Denna Landstråcka har stort öfverflöd på Vildbråd. En del af Mar, liggande vid Dee, kallas *Cromar*, hvilken Nägd är så fruktbar på Säd, at man kallar honom Provincens Brödkammare. Man märker:

1. ABERDEEN, hela Provincens Huvudstad, belägen vid utloppet af Ån Dee uti Havet, under 57 Grad. 8 Min. Polhöjd, är en af de största och folkrikaste Städer i Skotland, samt välbygd. Han ligger angenämt på 3 Kullar, samt håller helfannan Fjärdingsväg i omkrets. Husen äro vackert bygde, merendels af Granit, 3 til 4 Våningar höga, samt försedde med Trägårdar. Strömen Dee formerar här en liten Bugt, som utgör Stadens Hamn, hvilken är tilräckeligen djup för Skepp om 100 Lästers drägt. Inbyggarnes antal stiger til 13,000 utom vid pass 3000 i Förstäderne, tilsammans 16,000; men hela antalet af de Människjor, som vistas mellan Broarne öfver Dee och Don, då jämväl Aberdons Invånare härunder begripas, skattas til 20,000. Staden idkar ansenlig Handel; förnämsta Handelen drives med Strumpor, Trä, Lax, Fläsk, Spanmål och Hafremjöl. Den härvarande Strump-Fabriken är så vigtig, at til dess behof årligen införes Ull för 80,000 Riksd., och Olja för 6000 Riksdaler. Utaf denna Ull tilvärkas årligen circa

70,000

70,000 Duſſin Strumpor, hvilka öfverhuvud äro värde 6 Riksd. per Duſſin. Man ſtickar här ſå fina Strumpor, at det finnas ſådane ſom gälla från 10 til 18 Plåtar Paret. Trå-Fabriken är en annan anſenlig Artikel, dock i jämförelſe mot den förra et föga ting. Laxfiſket uti Dee och Don utgör likaledes et vigtigt värf. På et enda år uti nyare tider, omkring 1770, har man fört til London 8910 Liſpund rökt Lax, ſamt 930 Tunnor ſaltad Lax til Frankrike, Italien och andra Platſer. Jämväl utföres en myckenhet rökt Fläſk, inpackadt i Fat, hvilket har berömt at vara det dugligaſte på långa Sjöreſor; hvarföre ock Holländarne gärna förſe ſig därmed, för ſina Krigsſkepps och Oſtindiefarares behof. De härvarande Köpmännerne driva jämväl Handel på America och Weſtindien.

Staden är Säte för et Univerſitet, hvarvid 15 Profeſſorer äro Lärare; men detta Univerſitet är deladt, ſå at hälften däraf, eller det ſå kallade Marſhal-College befinnes här i Staden, med 7 Profeſſorer och circa 140 Studenter; och den andra hälften är i Aberdon. Storkyrkan är en prägtig af fyrhuggen Sten upförd Byggning, med et högt Torn. Näſtan i hvarje Förſamling hava Epiſcopalerne et Samlingshus.

Från en Kulle, nära vid Staden, upvälla 2 Källor, den ena med et klart ſött Vatn, och den andra med et Vatn, ſom uti ſmak och beſkaf-

ſkaffenhet mycket liknar Spaavatnet i Tyſkland.

2. *Aberdon*, eller *Gamla Aberdeen*, en liten Stad vid Ån Don, på Södra ſidan därom, ej längre från Aberdeen ån 1 Fjärdingsväg, hvarföre han ock kan anſes ſåſom en Förſtad därtil. Fordom har denne Stad varit ganſka anſenlig, ſamt Biſkopsſäte, men har förfallit ſedan Nya Aberdeen ſå mycket tiltagit i välmåga. Den fordna Domkyrkan är en ſtor och ſtåtlig Byggning. Här i Staden befinnes ock en del af det förenämde Univerſitetet, kalladt Kings-College, hvarvid 8 Profeſſorer äro Lärare. Detta Collegium är en ſkön Byggning, med et Torn af huggen Sten. Inbyggarnes näring beſtår i Strumpſtickning, Trå-tilvärkning och Laxfiſke i Strömen. Öfver Don är en ſkön Bro anlagd från den ena Klippan til den andra, beſtående af en enda Valfbåge, hållande i höjd 31 alnar, och i ſpänning 37 dito.

3. *Bollitis*, är et paſs mellan 2 höga Klippor, ſom formerar Öſtra ingången til Höglånderne.

4. *Glen-Muik*, en Dal omkring Ån Muik, på Södra ſidan om Dee, är märkvärdig för et prägtigt Vattufall, ſom Ån Muik här formerar. Denna Ström faller från en förſkräckelig högd, öfver en lodrätt Klippa, uti en båglik Figur, ſamt ſtörtar ſig uti en afgrund, ſom Invånarne hålla för bottenlös.

5. *Invercauld*, en Ort, belägen uti medel-

delpuncten af Grampian-Bergen, uti den fruktbara Dalen, som genomströmas af Dee. Man kan knapt finna något skönare och variantare än de åtskillige utsigterne i denna Nägd. I synnerhet bilda Bergen uti Söder en vidlöftig Skådeplats; höga Granar, som beträcka dem, bliva efterhanden alt tunnare sådde, til dess de nakna Bergsklintarne uphöja sig över dem. Många af dessa Klintar äro betäckte med beständig Snö, och det stora Vattufallet *Garvalbourn* contrasterar denna Scene på det prägtigaste. Detta framkommer skumande utur den mörka Skogen, och fortrullar från Klippa til Klippa.

3. Distrietet BUCHAN.

Detta Distrikt utgör Nordöstra Delen af Höfdingdömet Aberdeen. Här säs merendels Korn och Hafra; vid Norra Kusten är brist på Skog, och icke vil han här komma fort, om man än planterar densama. Rundt omkring Kusten fängas mycken Lax, medelst Notdrägt. Där märkes:

1. *Peterhead*, en Landtudd utmed Havet, med en Hamn, som kan inrymma 100 Skepp, samt har 9 til 10 Famnars djupt Vatn.

2. *Kintore* och *Inverury*, äro små Städer vid Ån Don.

3. *Bowness*, en Landtudd med en Gård, til-

tilhörig Greven af Errol. Byggningen är, likaſom et Falknäſte, belägen på Klinten utaf en öfver Vatnet hängande Klippa.

4. *Fraſerburg*, en liten Stad vid Havet på Norra Kuſten, är Huvudorten uti detta Diſtrict, har en god Hamn, med en förträffelig Molo och Bollwärk. Uti Hamnen finnes tilräckeligt rum för 30 Skepp, at vara Vinterliggare.

3. Stratbogy.

Detta Diſtrict är beläget i Nordväſt, omkring Åarne Dovern och Bogy. Det är fruktbart på Säd och Gräs, ſamt närer en ſtor myckenhet Boſkap, Får och Häſtar til utförſel. Af Qvinfolken härſtädes ſpinnes ganſka fint Lingarn. Där märkes:

1. *Strathbogy*, et prägtigt Slott vid Ån Bogy, tilhörer Hertigen af Gordon.

2. *Turref*, en Köping, hvilken har det angenämaſte Läget af alla orter i hela Provincen. Han beſökes därföre mycket af de Förnäme, ſom här förluſta ſig med Jagt. Denna Ort är ock Säte för et Presbyterium.

12. Provincen BAMF.

Detta Höfdingdöme är beläget mellan Provincerne Aberdeen och Murray, ſamt ſtöter i Norden til Havet. Strömarne *Spey* och *Do-*

*ver*n

vern utgöra deſs gränſor i Wåſter och Öſter. Provincen innefattar en liten del af *Buchan*, ſamt Diſtricterne *Strathdovern*, *Boyne*, *Enzy*, *Strathavin*, *Strathſpey* och *Balveny*, ſamt håller i vidd 14 Qvadrat Mil.

1. STRATHDOVERN.

Detta Diſtrict utgöres af en Dal omkring Ån Dovern. Där märkes:

1. *Bamf*, Provincens Huvudſtad, belägen vid Ån Doverns utlopp i Havet, har en Hamn, men hvilken är dålig, emedan inloppet är nog ſvårt, i anſeende til den myckna driffanden. Staden har ingen annan Händel än med Såd ſamt Lax, ſom i ymnighet fångas i Strömen.

2. BOYNE.

Detta Diſtrict är belägit vid Havet; up i Landet är det bergagtigt, men Sjökuſten är ganſka fruktbar. Ärter, Bönor och Korn växa förträffeligt, men icke ſå väl Vete, ty Climatet är för kallt, ſå at det förſt mognar vid årets ſlut. Skördetiden är här förſt i October Månad. Man märker:

2. *Portſay*, en liten Stad vid Havet, med vid paſs 600 Invånare. Här finnes en anſenlig Garn- och en Saus-Fabrik, jämväl har Sta-

Staden 12 Fartyg, från 20 til 50 Låſters drägt. Nära härvid är et Marmorbrott, hvaribland äfven finnes Asbeſt.

3. *Cullen*, en Stad vid Havet, ſom i och för ſig ſjelf är dålig, men har dock ända til 100 Väfſtolar, emedan de därvarande Linnevåfs- och Trå-Fabriker befinna ſig i ſå godt tilſtånd, at ſå väl därſtädes, ſom i någden däromkring årligen af deſſa Varor tilvärkas för nära 200,000 Riksd.

3. Enzy.

Detta ligger, jämte det föregående Diſtrictet, utmed Havet och Ån Spey. Det är jämväl fruktbart på Säd. Uti Ån Spey fångas Lax i ſtörſta ymnighet. Där märkes:

4. *Gordon-Caſtle*, en Landtgård, tillhörig Hertigen af Gordon, har et af de anſenligaſte Palatſer i deſſa Norra Någder af Stor-Britannien.

4. Strathspey.

Detta är en Dal omkring Ån Spey, ſom är fruktbar på Säd och Gräs, ſamt har jämväl mycken Kalkſten. Härifrån afſättes mycken Boſkap och fin Linnevåf.

5. Balveny.

Detta Diſtrict är väl bergagtigt, men har dock goda Betesmarker och mycken Skog.

Här finnes en Klippa, utur hvilken hugges ſå mycken Våttjeſten, at man i ſtället för Schiefer nyttjar den til taktäckning. Men träffar här jämväl Alun-Materia. Här märkas:

5. *Achindown*; et Caſtell, tilhörigt Familien Gordon.

6. STRATHAVIN.

Detta Diſtrict utgör Sydligaſte delen af Provincen, ſamt ligger omkring Ån Avin. Det är et ganſka bergagtigt Land, ſom har föga Åkerbruk, men är i anſeende til ſit ſköna Mulbete ganſka tjänligt til Boſkapsſkötſel.

13. Provincen MURRAY.

Detta Höfdingdöme innefattar ſtörre delen uraf Landſkapet af ſamma namn, ſamt kallas jämväl *Elginſhire*, efter ſin Huvudort. Det ligger mellan Provincerne Bamf och Inverneſs, ſamt gränſar för öfrigt til Havet. De ſtörſta Strömarne äro *Spey* och *Findorn*, hvaraf den förre ſkiljer Landet från Bamfſhire. Storleken är 22 Qvadrat Mil. Climatet och Marken uti denna Province är, bland de bäſta uti Norra Delen af Skotland. Lander är i allmänhet jämt och lägt, dock finnas här och där åtſkilliga angenäma Kullar, men den ſydligaſte Nägden är tämeligen bergagtig. Marken är merendels ſandig, dock öfveralt blandad

dad med Lerjord, ſom i ymnighet bär alle-handa ſlags Säd och Frukt; men den fruktba-raſte Marken är ſällan öfver 2 Mil bred. Icke defs mindre bringa jämväl de andra Nägderne på behörig årstid både Säd och Frukt. Man märker:

1. ELGIN, Landets Huvudſtad, belägen vid Ån Loſſie, en Mil från Havet, är medel-mättig til ſtorleken. Många Hus äro bygde öfver Valfbågar. Vid Mynnet af Loſſie befin-nes en Staden tilhörig Hamn, men om man undantager de ſtora Boſkaps-Marknaderne, har Orten föga Handel. Före Reformations-tiden har denna Stad varit en anſenlig Ort, ſamt Säte för en Biſkop; och Domkyrkan hade i ſtorlek och pragt få ſina likar i Riket; men Biſkopens vanliga Reſidence var uti Slottet *Spynie*, beläget inemot en Fjärdingsväg från Staden. Nu för tiden är Staden Säte för et Presbyterium.

2. *Forres*, en liten vacker Stad, angenämt belägen vid Ån Findorn, har vid utloppet af denna Ström en Hamn.

3. *Tarnaway*, et Slott. I defs grannſkap finnes Qvaderſten, ſamt anvisning til Kop-par-malm.

14. Provincen NAIRN.

Denna Province inneſlutes af Landſkapet Murray, ſamt utgör jämväl en del däraf, och

gränsar för öfrigt til Havet. Han är ganska liten, ty han håller ej meq i vidd än litet öfver halfannan Qvadrat Mil. Landet är angenämt och fruktbart, samt prydt med vackra Landtgårdar. Man märker:

1. *Nairn*, en Stad vid Havet, med en Hamn, är en förfallen Ort.

2. *Arderſier*, en ſtor och ſtark Fäſtning, på en Landtudd vid Murray-Fjärden, med Barraker för 1500 Man.

15. Provincen INVERNESS.

Detta Land omgives af Provincerne Roſs, Murray, Perth och Argyle, ſamt gränsar för öfrigt til Havet. Provincen är ſammanſatt af Landſkapet *Badenoch*, ſamt delar af Landſkaperne *Murray*, *Roſs* och *Lochaber*, och är en af de ſtörſta i Skotland; uti vidd håller han 70 Qvadrat Mil. Landet är i allmänhet högt och bergagtigt, ſamt har ymnighet af Skog, förnämligaſt af Furu och Ek. Här finnas jämväl goda Järngruvor. De ſtörſta Strömarne äro *Neſs*, *Spey* och *Speau*, hvaraf de bägge förſta falla Norrut i Havet, och den ſiſta Söderut; om Strömen Neſs är märkvärdigt, at han aldrig fryſer, och om Isflingor uppdrivas i honom från Havet upſmältas de. Med Sjöar är Landet bland de mäſt förſedda i Skotland. De anſenligaſte af dem äro *Neſs*, *Lochy*, *Arkek* och *Quich*. Sjön Neſs har ſamma egenſkap,

ſkap, ſom Strömen af ſamma namn, nämligen at han icke tilfryſer om Vintern. Han är ganſka djup, på et ſtälle går djupleken til 140 Famnar. Stränderne vid denna Sjö äro ganſka Romaneſka, i ſynnerhet är Södra Stranden ogemenr vacker. Däromkring finnes mycken Vildbråd, ſåſom Hjortar, Rådjur och Harar. Råvarne äro ſå talrika, at man knapt kan beſkydda Fåren för dem. Denna Province är egenteliga Såtet för Cälerne eller de Skotſka Höglåndarne, och här talas Cäliſkan överalt; jämväl hålles här Gudstjänſt på detta Språk.

1. En del af Landſkapet Murray.

Detta Diſtrict är förnämligaſt belåget på bägge ſidor omkring Sjön Neſs. Där märkes:

1. Inverness, Provincens Huvudſtad, belägen vid Strömen Neſs, där han faller ut i Fjärden Murray, är tämeligen ſtor och folkrik, ſamt välbygd. Skepp om 250 til 300 Läſters drägt kunna vid Ebbetiden komma til Redden, ſom ligger inemot en Fjärdingsväg från Staden; men vid Flodtiden kunna Skepp om 100 Läſter úpkomma ändå til Staden. Staden driver anſenlig Handel, och är Stapel-orten för Höglånderna. Huvudſakeligen utföres Lax, ſom i ymnighet fångas i Strömen, likaledes mycket Tågvärke och Säckväf, ſom här tilvärkas. De varor Bergſkottarne hitbringa til afſättning beſtå förnämligaſt af Vilddjurs och

Boskaps Hudar, grost Kläde, Ost och Smör. I Staden finnas 2 Kyrkor. Inbyggarnes antal skattades år 1770 til 11,000. Orten är för öfrigt snygg och angenäm, och Inbyggarne äro höfligare än på de flästa andra Orter; äfvenså talas här den bästa Engelska i hela Skotland.

2. *Georg Fort*, en Fästning mellan Staden och Sjön Ness, är den regulieraste i Stor-Britannien.

3. *Culloden*. Nära vid Staden Öfterut ligger *Culloden*, en Ort, märkvärdig för Drabbningen, som här föreföll år 1746 mellan Konungens och Prerendentens anhängare.

4. *Augustus Fort*, en Fästning, belägen på en Slätt, vid andra ändan af Sjön Ness, består af 4 Bastioner, samt har Baraker för 400 Man.

8. BADENOCH.

Detta Distrikt utgör Sydöstra Delen af Provincen, samt gränsar til Athol. Det är et ganska bergagtigt och ödsligt Land, som har få bebodda Orter, men öfverflöd af Vildbråd och Getter. Där märkes endast:

1. *Riffen*, den bästa Orten.

3. LOCHABER.

Detta Distrikt ligger Söderut omkring Fjärdarne *Eil* och *Leven*. Det är et af de ödsligaste Länder i Skotland. Förnämsta Produkterne äro Skog, Fisk, Vildbråd, Getter och Nöt,

Nöt, ſom finnas til öfverflöd. Af den ſiſta Varan utföres årligen 3000 ſtycken. Hiſtar och Får finnes i färre antal. I anſeende til den våta, ſom öfveralt härſkar i denna Nägd kan här föga Säd växa. De härvarande Bondehuſen åro uſligare än man kan föreſtälla ſig. Upreſte Pålar, omgjordade med Hudar, ſamt i ſtället för Tak belagde med ſtråtade qviſtar, och hela denna eländiga Hyddan betäckt med Torf, ſom i anſeende til Landets våta ſtändigt grönſkar. Där märkes:

6. *William Fort*, en Fäſtning vid Fjärden Eil, formerar en Trehörning, har 2 Baſtioner, ſamt kan inrymma en Beſättning af 800 Man. Denna Fäſtning, jämte de förenämde Fäſtningarne Auguſtus, George och Arderſier utgöra den ſå kallade Fäſtnings-Kädjan mellan bägge Haven.

7. *Marybugh*, en liten Stad nära vid förenämde Fäſtning, har fordom hetat *Inverlothy*, ſamt varit en god Handelsort.

Hvad ſom för öfrigt gör detta Landſkap märkvärdigt, är den vackra Dalen *Glen Coo*, med en Ort af ſamma namn, däreſt den berömde Poëten Ossian är född; på Norra ſidan därom ligger *Morvea*, den tappre Hjelten Fingals Fädernes-ort. Uti ſamtelige Högländerne finnes ingen ſå Pitoreſk Dal. Bergen, ſom omgiva Dalen åro ofantligt höga, ſamt upſtiga från den flacka marken lodrätt. Klintarne på denna Bergſträcka ſe ut ſom Torn, ſamt orſaka en outſäjeligen ſkön Proſpect. Midt uti

Dalen befinnes en liten Sjö, hvarigenom Strömmen *Coan* löper, som är så berömd genom Ossians Sånger. I sjelva värket kunde ingen Någd vara skickligare at bilda Ossians smak, samt bringa honom i förtjusning vid sina odödliga Sångers författande.

4. Den delen af Landskapet Ross, som hörer til detta Höfdingdöme, är bergagtig och ofrugtbar, men har ymnighet på Skog och Fisk. Här är ingen märkvärdig Ort.

3. *NORRA SKOTLAND.*

Denna Rikets Huvuddel utgör det Land, som ligger Norr om Fjärden Murray vid Östra Kusten, samt Duitch vid den Västra. Han innefattar de 4 Höfdingdömerne *Ross*, *Cromarty*, *Dornick* och *Caithness*, hvartil komma 3 Samlingar af Öar: nämligen de *Hebudiske*, *Orcadiske* och *Shetlands*-Öarne. Uti vidd är han den minsta af de 3 Huvuddelarne. Storleken är 160 Qvadrat Mil. Climatet är här kallare än i de andre Delarne. Marken är högländt och bergagtig, har dock icke så höga och stora Bergåsar, som Högländerne uti Medlersta Skotland, samt håller et medel därutinnan mellan de bägge andre Huvuddelarne. På Skog och Fisk är överflöd, och på många ställen finnas sköna Betesmarker. I anseende til Ecclesiastik-Författningen finnas här 2 Provincial-Synoder, med därtil hörige Presbyterier och

och Förſamlingar; hvartil kommer Presbyteriatet Skye; innefattande inalles 91 Förſamlingar. Denna Huvuddel är den ſämſt bebodde af de 3. Folkmängden kan ſkattas til 150,000.

1. Provincen ROSS.

Detta Höfdingdöme inbegriper ſtörre delen utaf Landſkapet af ſamma namn. Det gränſar til Provincerne Inverneſs och Dornock, ſamt både til Öſtra och Wäſtra Havet. Det är et af de ſtörſta i Skotland. Det håller i vidd 88 Qvadrat Mil. Öarne *Skye* och *Levis*, ſamt några andra af Hebudiſke Öarne, ſom höra til denna Province, härunder begrepne; men faſta Landet enſamt, utom de förenämde Öarne, innehåller 60 Qvadrat Mil. Landet är vid Sjökuſten ſå til ſägandes ſönderſlitit af en myckenhet Fjärdar och Hafsbugter, i ſynnerhet vid Wäſtra Kuſten. På Öſtra ſidan befinnas 3 anſenliga Fjärdar: *Bewley*-Fjärden, ſom egenteligen är inre delen af Fjärden Murray, *Cromarty* och *Dornocks* Fjärdarne. På Wäſtra Kuſten äro Fjärdarne *Duitch*, *Carran*, *Kiſſerne*, *Torridon* och *Broom* anſenligaſt. Sämteliga deſſa Fjärdar vimla af Fiſk, förnämligaſt Sill. Åtſkilliga Inſjöar finnas ock i detta Land, hvaraf *Mari* är en af de anſenligaſte i Skotland. Hvad Landets beſkaffenhet beträffar, ſå är det i allmänhet bergagtigt, har löga Åkerbruk, men ſköna Skogar och Betesmarker, ſamt talrika Hjordar af Boſkap, Getter och Rådjur.

Den delen af Roſs, ſom ligger utmed Fjärden Murray, är väl något bergagtig, men har dock långt bättre utſeende än det öfriga Landet, ſamt är fruktbar, ej allenaſt på Säd vid Sjökuſten och Åbråddarne, utan ock på Fruktträn ſamt Kryddgärdsväxter.

Den Halfön, ſom ligger mellan Fjärdarne Murray och Cromarty, kallas *Ardmeanack*. De öfrige Diſtricterne, hvaraf denna Province beſtår, äro följande: *Kintail*, hvilket utgör Sydväſtra delen af Landſkapet, ſamt ſkiljes ifrån Ön Skye, medelſt et Sund. *Glenelchey*, är en ſmal Landſträcka, belägen utmed det föregående Diſtrictet, ſamt hörer til Familien Mackenzie. *Lochew*, ligger längre up i Norden vid ſamma Kuſt, ſamt är på alla ſidor omgivit med tjocka Skogar; här finnes jämväl Järnmalm. *Lochbrien*, ligger än längre up i Norr, ſamt är berömdt för det rika Sillfånge här idkas. *Ardroſs* är beläget midt i Landet, ſamt i anſeende til ſina många Berg föga bebodt. *Croyach* ligger i Wäſter därifrån utmed Kuſten. *Aſſynt* är beläger längſt up i Nordväſten; detta Diſtrict bär föga Säd, och är därföre ringa bebodt. Däremot finner man där Häſtar, Boſkap och Vildbråd i ymnighet. En Landtudd däraf, ſom ſträcker ſig långt ut i Havet har överflöd på Marmor. *Tayneſhire* kallas den Halfön, ſom är belägen mellan Dornocks- och Cromarty Fjärdarne, ſamt är et fruktbart Land. *Strathcarron* ligger in i Landet, är tätt bevuxit med Skog, förnämligaſt Furu, ſamt

ſamt har Håſtar och Nötboſkap i ymnighet. Man märker:

1. DINGWALL, Huvudſtaden i denna Province, belägen vid Cromarty-Fjården uti en fruktbar Nägd.

Denna Fjård formerar en Hamn, ſom är den rymligaſte och ſäkraſte i Stor Britannien. Hela Engelſka Flottan kan makligen få rum dårſtädes. Inloppet är trångt, och de kringliggande Bergen beſkydda honom för alla väder.

2. *Kildun*, et Slott vid Ån Connel, ſom hyſer koſtbara Perlor.

3. *Chanory*, en Ort belägen vid Kuſten, uti en fruktbar Dal, har fordom varit Biſkopsſäte, ſamt haft en ſtåtlig Domkyrka. Nu för tiden befinnes här et vackert Palats, tilhörigt Greven af Seaford.

4. *Fortroſe*, en Fäſtning belägen på en Landtudd, vid Inloppet från Fjården Murray til Bewley-Fjården.

5. *Bewley*, en angenäm Ort innerſt in uti Fjården, ſom bär namn af Orten vid Ån Farar, har et rikt Laxfänge. Här finnas åtſkilliga Linne-Fabriker. Nägden häromkring bär mycket Vete och annan Säd, har jämväl mycken Boſkap.

6. *Tayne*, en liten Stad vid Dornocks-Fjården, är en god Handelsort.

2. Pro-

2. Provincen CROMARTY.

Denna Province utgör en liten del af Landſkapet Roſs, ſamt är belägen uti Diſtrictet Ardmeanack, vid Fjården ſom bär namn af Provincen. Det är et af de minſta Höfdingdömen i Riket, ty det håller ej mer i vidd än högſt halfannan Qvadrat Mil. Här är godt förråd på Skog och Vildbråd. Man märker:

1. *Cromarty*, en liten Stad vid Inloppet til Fjården, ſom bär namn af Staden, om hvilkens förträfflighet förut är nämdt, men hvilken Hamn dock föga nyttjas.

3. Provincen DORNOCK.

Denna Province är belägen mellan Roſs och Caithneſs, ſamt innefattar de 2 Landſkaperne *Sutherland* och *Strathnavern*. Hela Provincen plägar jämväl kallas *Sutherlandſhire* i vidſträckt begrep. Uti vidd håller han 40 Qvadrat Mil.

Egenteliga Sutherland ſkiljes från Strathnavern, medelſt en Bergsrygg, ſamt är belägen Söder om denſama. Luften och Marken är här bättre än man ſkulle vänta i anſeende til deſs Nordliga Läge. Det är i allmänhet fruktbart på Säd, förnämligaſt det ſlags Korn, ſom kallas Bjugg, kar jämväl godt Mulbete och öfverflöd på Nötboſkap, hvaraf årligen 2500 ſtycken utföras, ſamt Får och Getter. Här finnas åt-

åtskilliga stora Skogar, som hysa en mycken-het Vildbråd. På Grevens af Sutherland Gods, som utgöra större delen af Landet, räknas ej mindre än 1600 Hjortar. För öfrigt är Suthetland rikeligen försedt med Sjöar, Strömar och Hafsbugter, som äga ymnigt Fisk, förnämligast Sill och Lax. Vid Hafskusten fångas Skålar, undertiden Valfiskar, samt Skaldjur af åtskilliga slag. På en Sandbank vid Kusten fångas årligen inemot 30,000 stycken Gobeljo. Bergen innehålla god Järnmalm, något Silver, Stenkol och Qvadersten.

Strathnavern utgör den delen af Provincen, som ligger på Norra sidan om den förenämnde Bergsryggen. Här finnas många höga Berg, hvaraf några äro nästan ständigt med Snö betäckte på sina Klintar. Somlige af desse Berg bestå af vit Marmor. Landet bär föga Säd, men har skönt Mulbete uti Dalarne, samt närer således mycket Nöt, Får, Getter, Rådjur och Hästar. Man märker:

1. Dornock, Huvudstaden i Provincen, belägen vid Fjärden, som bär namn af Staden. Denna driver handel med torrt Kött, Stockfisk, Lax, Hudar, Skinn, Ull, Smör, Ost, Talg och andra Landets Producter. Staden har fordom varit Biskopssäte, samt har et Slott, tilhörigt Greven af Sutherland.

2. *Dunrobin*, et Slott på Östra Kusten, tilhörer förenämnde Greve.

3. *Tung* och *Strathhy*, äro för öfrigt de för-

förnämſta Orterne i Strathnavern, bägge belägne vid Havet.

4. Provincen CAITHNESS.

Detta Höfdingdöme innefattar Landſkapet af ſamma namn. Det omgifves på alla ſidor af Havet, undantagande i Weſter, där det ſtöter til Sutherland. Deſs flerlek är 12 Qvadrat Mil. Vid Sjökuſten föreſtäller Landet et oſanteligt Moras, blandadt med några fruktbara ſtällen, hvareſt Korn och Hafra växa. Midt uti är Landet bergagtigt, ſamt här föga Åkerbruk, men närer ſtora Hjordar af Nöt, Får och Getter; jämväl finnes här mycket Svin. Bland Bergen är i ſynnerhet *Ord* märkvärdigt, ſåſom et af de högſta i Skotland. Det ligger vid Havet. Vid pass 2200 ſtycken Nöt afſättas årligen från Provincen. De öfrige Producterne äro Smör, Oſt, Talg, Hudar, Skälſkinn, Tran och Gåſfjäder. Här i Landet brukas hvarken Sädeslador eller Logar. Säden utröſkas på Marken, lämnas qvar i Agnarne, hopſkottas i ſtora högar, hvilka betäckas med Halm rundtomkring, och ſålunda håller den ſig hela 2 åren. På åtſkilliga ſtällen af Kuſten fångas mycken Lax. På et ſtälle är Sillfiſke. Stockfiſk och annan ſlags Vitfiſk finnes ock i ymnighet. Vid Stranden befinnas några ſtora Hålor, däreſt Skälar fångas. Här i Landet finnes mycken Kalkſten, hvilken bränes, ſamt blandad med Torf och Sjögräs, nyttjas

tjas til Gödning. Caithneſs beſtår af 10 Förſamlingar, hvaraf de 4 ſom ligga i Sydoſt tala Cåliſka Språket, men de andre 6 Skotſka. Man märker:

1. *Wick*, Landets Huvudort, är en liten Stad vid Havet, med en beqvåm Hamn, ſamt ligger väl til för Handel.

2. *Thurſo*, en liten Stad vid Havet, på Norra Kuſten, har en god Hamn.

3. *Windy Knep*, en Landtudd, märkes; emedan han emot Norden ſträcker ſig längſt uti Norr utaf Stor-Britanniens faſta Land.

4. *Dungsby Head*, en Landtudd Öſter om den förenämde, är den ytterſta Udden af Stor-Britannien åt Nordöſtra kanten.

5. HÅBUDISKE ÖARNE.

Under detta namn förſtås alla de Öar, ſom äro belägne vid Wåſtra Kuſten af Skotland ifrån Kantyre, ända up til Sutherland, ſamt kallas därföre af Engelsmännerne *The Weſtern Iſles*, eller Wåſtra Öarne. På Latin kallas de *Inſulæ Hdbudes*, hvilket namn genom Skrif-fel blivit förvandladt til Håbrides, ſamt ſedermera med detta fel fortplantadt. Deſſe Öar ſtiga til et ganſka ſtort antal, når man räknar ſtörre och ſmärre tilſamans; uti vidd hålla de ſamteligen 56 Qvadrat Mil. Utaf deſſe Öar äro *Iſla* och *Lewis* de bägge ytterſta i Söder och Norr. Håbudiſke Öarnes belägenhet är mel-

lan

lan 55 Grad. 45 Min. och 58 Grad. 35 Min. Polhöjd. De beſtå uraf 2 Flockar: den eña Flocken hörer til Höfdingdömet Argyle, och den andra til Höfdingdömet Roſs; däraf den förra år anſenligare.

1. Öarne som lyda under Provincen Argyle.

De Öar ſom höra til detta Höfdingdöme åro vid afhandlingen därom förut upräknade. Några af dem åro ock beſkrefne, nämligen de ſom ligga nära intil Faſta Landet; återſtå således de hvilka åro belägne längre ut i Hafvet, och af hvilka jag gärna ville formera et ſärſkildt Landſkap.

1. Ön Tyrey.

Denna Ö ligger i Wäſter från Ön Mull til vid paſs 4 Mils afſtånd. Deſs ſtorlek är inemot 2 Qvadrat Mil. Med alt det ſom hörer til Månniſkjo-livets nödtorft är denna Ö rikeligaſt förſedd af alla deſſa Öar. Hon bär Säd til öfverflöd, ſamt har ymnighet af Fänad, Fogel och Fiſk. Inbyggarne åro Reformerte.

2. Ön Coll.

Denna Ö ligger Nära om den föregående, ſamt är af näſtan ſamma ſkapnad och ſtorlek.

Ön

Ön består af en sammanhängande Klippa, hvars yta genom många Kullar göres ojämn, samt betäckes med et tunnt Jordvarf. Hon är eljest fruktbar, nårer både Hästar, Boskap, Får och Getter, men har ingen Vildbråd. Vid Kusten fångas större slags Gabeljo än på någon annan Skotländsk Kust. Inbyggarne stiga til circa 800, samt äro samteligen Reformerte.

5. Ön Barra.

Denna Ö ligger i Väster om den förenämde, til vid pass 4 Mils afstånd. Hon är något mindre. Storleken är litet över en Qvadrat Mil. Ön är fruktbar på Säd, och har skönt Stockfiskfånge. Vid Södra Kusten är en liten Hafsbugt, däruti en Ö befinnes, med et väl befäst Castell. På Norra Kusten är en god Skeppshamn. Vid Östra sidan fångas Lax i ymnighet. Här på Ön finnas Hästar, hvilka äro så små til växten, at de fullvuxne ej stiga över 6 Qvarters höjd.

Nära vid denna Ö ligger *Watersay*, en liten Ö, märkvärdig för en god Hamn, som kan inrymma de största Skepp.

4. South-Vist.

Denna Ö ligger Norr om Barra, samt är tämeligen ansenlig. Dess storlek är litet över 3 Qvadrat Mil. Östra Kusten är bergagtig, men den Västra är jämn och tjänlig til Åker. I allmänhet är Marken sandig, men bär dock

Råg, Korn och Hafra. Vid Kuſten finner man ſtundom Bernſten. Inbyggarne åro Katoliker, och tala Cåliſka.

5. BENBECULA.

Denna Ö år belägen Norr om den föregående. Deſs ſtorlek år circa 1 Qvadrat Mil. Öſtra Kuſten år tjänlig til Spanmålsväxt; där finnes ock en Hafsbugt, ſom tjänar til Hamn för ſmå Skepp. På Sjöfogel och Fiſk år ingen briſt. Inbyggarne åro Papiſter. Ön hörer til Familien Macdonald.

6. NORTHWIST.

Denna Ö ligger åter Norr om Benbecula, ſamt håller i vidd inemot $2\frac{1}{2}$ Qvadr. Mil. Öſtra Kuſten år bergagtig, men bär dock ſkönt Gräs, ſamt år til Sjöfartens fördel förſedd med många Bugter, däraf *Lothmaddie* år den förnämſta, ty han kan inrymma flera hundrade ſtora Skepp. Uti deſſa Hafsvikar fångas Caboljo, Sill och annan ſlags Fiſk i ſtörſta myckenhet. Jämväl år denna Ö förſedd med några ſmå Åar, hvaruti träffas välſmakande Lax, Foreller och Ål. Likaledes år här överflöd på allehanda ſlags Sjöfogel. Inbyggarne åro Reformerte. Ön hörer til Familien Macdonald.

Omkring denna Ö ligga åtſkilliga ſmå Öar, hvaraf ingen år märkvärdig, mer än *St. Kilda*, och

och det för den orſaken, at hon är den väſtligaſte af alla Länder i Skotland, ſamt på långt afſtånd ſkild från andra. Hon är ganſka litet, vid paſs ſom Kungsholmen. År 1764 funnos här endaſt 22 fullvuxna Mansperſoner. Här finnes en enda Bår, och når den förolyckas, äro de ſkilde från andra Människjors umgånge.

2. Öarne ſom höra til Provincen Ross.

De ſtörſte af deſſe äro *Skye* och *Lewis*. Omkring Skye ligger et antal Öar, hvaraf några äro tämeligen anſenlige.

1. Skye.

Denna Ö ſkiljes från Provincen Inverneſs medelſt et ſmalt Sund, ſom dock är djupt nog för de ſtörſta Krigsſkepp. Deſs ſtorlek är 11 Qvadrat Mil. Landet är i allmänhet ganſka högt, och midt på Ön finnas 7 höga Berg, ſom ligga nära til hvarandra. En del af Marken är tjänlig til Åkerbruk, men hvilket dock är mödoſamt, ſamt bringar endaſt Korn och Hafra. Sjöplantan Kelp brännes hopetals til aſka, och denna utföres ſedermera til nyttjande vid Glasbruken. Eljeſt finnes här godt Mulbete, ſå at Boſkapsſkötſeln är tämeligen anſenlig. Får och Getter finnas ock i tämelig mängd; jämväl något Häſtar och Svin. På

Vildbråd är icke brist, i synnerhet uppehålla sig Hjortar uti Bergstracten. Ön är så til sägande sönderskiten af en myckenhet större och mindre Hafsbugter och Hamnar, ganska tjänlige til Sjöfart och Fiskeri. De flesta af dessa Fjärdar vimla hela Sommaren af Sill, som af Inbyggarne i ymnighet fångas, samt merendels saltorkas til Kramsill. För öfrigt öfverflöda Stränderne af annan slags Hafsfisk, såsom Cabeljo, Stockfisk, Klippfisk, Makrill, Witling, Hafsbutten, Flundror, jämväl Ostron och andra Skaldjur. De små Strömarne, som til ej mindre antal än 30 finnas på denna Ö, hysa Lax, Foreller och Ål. Fogel, i synnerhet Sjöfogel finnes af mångfaldiga slag, bland Landtfoglar jämväl Örnar och Falkar.

I anseende til dessa Naturens förmåner, är Ön ock tämeligen väl bebodd. Vid år 1770 skattades Inbyggarnes antal til circa 15,000, hvilka merendels äro Reformerte. Denna stora Ö är delt mellan 3 Herrskaper: Nordvästra delen hörer til Familien Macklead, de medlersta Någderne til Slägten Mackinnon, och det öfriga til Huset Mackdonald.

På denna Ö finnas åtskilliga vidsträckta Hålor under Jorden, från hvilkas Tak en vit kalkagtig Materia nedflyter, som med tiden förvandlas til sten. En af dessa Hålor kallad *Gyldene Hålan*, säges sträcka sig hela Svenska Milen långt. På många ställen finnas åtskilliga gamla Minnesmärken efter de fordna Druiderne, bestående uti upresté ofanteliga Stenar,

dels

dels ensamme, dels lagde på hvarandra. Vid Kusten finnas ock många Rudera efter Castel-ler. Uti åtskillige af de förenämde Hålorne hava Inbyggarne bygt sig Hyddor, för at uti Krigstider därstädes förvara sin förnämsta Egendom. På hela Ön finnes ingen Stad. Man märker endast *Duntulm*, et Castell, beläget på Norra Kusten, *Dunvegan*, et dylikt på den Wåstra, och *Cumez*, et sådant på Östra Kusten.

2. Rasy.

Denna Ö är belägen vid Wåstra Kusten af Ön Skye, til vidd så stor som Svartsjölandet. Hon är väl försedd med Skog, bär icke mycken Spanmål, men har godt Mulbete, och föder mycken Boskap. På Skogsfogel är överflöd. Här finnes en förstenande Källa, hvars Vatn inom kort tid tilvärkar Kalksten. På denna Ö finnas jämväl åtskilliga underjordiska Hålor. Här finnas flere Skansar, hvaraf några äro af Naturen ganska väl befäste. Ön hörer til en Gren af Slägten Mackleod.

Norr om Rasy ligger *Rona*, en liten Ö, som har förträffeligt Mulbete; och Söder om Rasy ligger *Scalpa*, en annan liten Ö, som åt ganska fruktbar på Såd och Gräs.

3. Rum.

Denna Ö är den största af de Öar, som ligga näst omkring Skye, vid dess Södra Kust.

Til vidd nära ſom Raſy. Hon är mycket bergagtig, men fruktbar vid Kuſten. Här är öfverflöd på Sjöfogel, i ſynnerhet Ånder. Jämväl finnes här Vildbråd.

Omkring Rum ligga några ſmärre Öar, ſom jag ej vil lämna obemåldte: *Canay*, belägen Wäſter om Rum, är frugtbar på Säd och Gräs. På Norra Kuſten befinnes en Magnet-Klippa. *Muck*, belägen Öſter om Rum, är fruktbar på Säd och Gräs, ſamt berömd för ſina goda Falkar. *Egg*, liggande ſtrax därutmed, har godt Bete. Här är jämväl en underjordiſk Håla, ſom kan inrymma några hundrade Man.

4. LEWIS.

Denna Ö ligger nordligaſt utaf alla Hebudiſke Öarne, hon är också den ſtörſta af dem alla. Uti vidd håller hon 16 Qvadr. Mil. Södra delen af denna Ö formerar en Halfö, ſam kallas *Harries*. Midt genom Landet från Norr til Söder ſtryker en Bergsrygg, och där är Landet magert, men ſkogrikt. Däremot finnas på Wäſtra Kuſten, ſamt uti åtſkilliga Nägder af den Öſtra, Åkerfält, ſom bära Råg, Korn och Hafra, jämväl Lin och Hampa i ymnighet. Ön är förſedd med många Hafsbugter, hvaraf några gå djupt in i Landet, ſamt äro berömde för den myckenhet Cabeljo, Witling och Sill där fångas. Vid Kuſten af denna Ö fångas ock Valfiſkar. Muſslor, Oſtron,

ſtron, Kråftor och andra ſlags Skaldjur ſamlas i ſådan myckenhet, at Inbyggarne ej hinna med at förtära dem. Uti Strömarne och Sjöarne finnes Lax, Foreller och Ål. Mångfaldig ſlags Sjöfogel vankas ock til överflöd. Hvad Landtdjuren beträffar, ſå finnes här en myckenhet Nöt, Håſtar, Får, Getter och Svin. Nötboſkapen är liten liten til växten, men af förträffelig ſmak. Håſtarne åro ock ſmåväxte. På Bergen finnas Hjortår och Rådjur i myckenhet. Inbyggarne åro ſtarke och hälſoſame, ſkicklige i ſimmande, ſamt bliva ganſka duglige Matroſer. Den Södra delen af Ön ſom kallas *Harries*, är fruktbarare än den Norra Delen. På hela Ön med de därtil hörige ſmärre Öar räknas inalles 24 Kyrkor. Man märker:

1. *Scalpa*, en förträffelig Hamn, ſom af alla Hamnar på denna Ö måſt beſökes af Utländningar.

2. *Claſſerneſs*, en By, ſom endaſt märkes för den orſaken, at här bredevid finnas vackra lämningar efter 2 Druidiſka Tempel.

6. ORKNEYS-ÖARNE.

Deſſe kallas på Latin *Inſulæ Orcades*. De åro belägne Norr om Provincen Caithneſs, ſamt ſkiljas därifrån medelſt et Sund kalladt *Pentlands*-Fjärden, om 1 à 1½ Mils bredd. De åro många til antalet, ſmå och ſtora ſammanräknade ſtiga de til circa 40 ſtycken. I an-

ſeende til Mathematiſka belägenheten ligga de mellan 58 Grad. 47 Min. och 59 Grad. 20 Min. Polhögd. Uti vidd hålla de 7 Qvadrat Mil. Utaf deſſa Öar åro endaſt 28 bebodde. Pentlands-Sundet är hos Sjöfarande ganſka märkvärdigt för den häftiga Ebb och Flod här befinnes, och ſom gör Sjöfarten för obekanta ganſka farlig. Utom deſs finnas här Virflar, hvilka få länge kringföra de Fartyg, ſom nalkas dem, til deſs de ſjunka.

Climatet är kallt men hälſoſamt. På Skog är i allmänhet briſt, dock är likväl Climatet ſå mildt, at här trivas Äple- och Påronträn; för öfrigt växa här åtſkilliga nyttiga Örter och Rötter. Deſſe Öars förnämſta Producter beſtå uti mångfaldig ſlags Fiſk ſamt Sjöfogel. Inbyggarne åro merendels et anſenligt och ſtarkt Folk. De tala i allmänhet Engelſka efter Skotſka mundarten, men på några ſtällen finner man hos ſämre Folket lämningar af Norrſka Språket. Vid år 1770 ſteg deras antal til 32033. Deras förnämſta näring-fång beſtår uti Fiſkeri och Sjöfart, ſamt något Boſkapsſkötſel. De driva Handel förnämligaſt med följande Varor: Fiſk, ſaltadt Kött, Smör, Talg, Hudar, Utter- och Caninſkinn, Fjäder, Korn, Malt, Skinker, Ull, groft Kläde och ſtickade Strumpor. Deſſa Öar ägde i äldſta tiderne ſina egna Furſtar, men kommo ſedermera under Picterne och Skoterne. År 1099 bemägtigade ſig Norrmännerne dem, ſamt behöllo dem i 164 år, då de af Norrſka Konungen

fåldes

ſålldes til Skotland. Uti följande tider påſtodo Danſka Konungarne Öfverherrſkapet öfver deſſe Öar, til deſs Konung Chriſtian I gaf dem i Brudſkatt åt ſin Dotter, ſom han bortgifte med en Konung i Skotland. Deſſe Öar åro et Lån utaf Greven af Morton, hvilken de årligen ränta 7300 Riksd. Utaf deſſe Öar är en ſtor, nämligen *Pomona*, 8 medelmåttige, nämligen *Hoy*, *South-Ronalſa*, *Shapinſha*, *Rowſay*, *Weſtra*, *Eda*, *Stronſa* och *Sanda*. De öfrige åro ſmå. Jag börjar ſpeciela Beſkrifningen med den ſtörſta.

I. Pomona.

Denna Ö är belägen nåſtan midt mellan de andre, under 59 Grad. Polhöjd. Deſs ſtorlek är $3\frac{1}{2}$ Qvadrat Mil. Emedan hon är ſtörſt af deſſe Öar, kallas hon ock *Mainland*, det är Faſta Landet. Hon är fruktbar både på Säd och Gräs, ſamt välbebodd. Här åro åtſkilliga til Fiſkeri beqvämliga Hafsbugter, hvareſt Fiſk finnes i öfverflöd; uti Bäckarne ſom flyta ut i Havet fångas Lax. Af Mineralier finnes Blymalm. Ön är välbebodd; hon är indelt uti 9 Förſamlingar, har åtſkilliga Herreſåten, ſamt 1 Stad. Där märkes:

1. *Kirkwall*, den enda Staden på Ön, belägen på Norra Kuſten, vid en Hafsbugt, ligger angenämt, är välbygd, ſamt beſtår förnämligaſt af en Gata, ſom är en half Fjärdings

dingsvåg lång. Staden var fordom et Biſkopsſäte. Den fordom varande Domkyrkan är en ſtåtlig Byggning af huggen Sten. Man ſäger at denna Kyrka är ſå inråttad, at hon liknar en Labyrinth, med ſå många Irrgångar, at det är ſvårt för en främmande at hitta ut ſamma våg, ſom han kom in. Vid Norra ändan af Staden ligger en Skans. Hamnen är ſtor, ſäker och beqvåm.

Utom denna Hamn finnas på denna Ö 3 andra Hamnar; nämligen vid *Deerſound*, med god ankarbotn, ſom kan inrymma den ſtörſta Flotta; en annan vid *Kirkſton*, ſom lämnar ſkygd för alla våder, och den tredje vid *Grahams Hall*. Söder om Pomona ligga följande Öar.

1. *Hoy*, är näſt denna den ſtörſta af alla Orcaderna, uti vidd ſå ſtor ſom Gröſön. Hon beſtår af 2 Delar, hvaraf den ena kallas *Egenteliga Hoy*, och den andra *Wayes*. Den förra delen har de högſta Bergen och jämväl de djupaſte Dalarne uraf alla deſſa Öar. Wayes ärerigen är ganſka fruktbar och välbebodd. Här äro många goda Hamnar, hvaribland den ſom kallas North-Hope, är icke allenaſt den beqvämaſte för Fiſkare-Fartyg, utan ock en af de båſta i Europa. På Hoy har nyligen Tennmalm blivit upfunnen; på de härvarande Bergen uppehålla ſig en myckenhet vilda Får; vid Kuſten finnes en ſlags Sjöfogel af en Ands ſtorlek, hvilken är ſå fet, at han tyckes endaſt beſtå af en fet klump.

Bre-

Bredevid denna Ö ligga de små Öarne *Flotta*, *Faira*, *Calva* och *Gramsey*, som äro angenåme och fruktbare.

2. *South-Ronalsa*, hvilken är den Sydligaste af Orcaderne. Uti vidd som Ekerön i Mälaren. Hon är fruktbar på Säd och Gräs, föder mycken Boskap, och är välbebodd. Här finnas 2 Kyrkor. På Norra sidan är en säker Hamn för Skepp.

Af de smärre Öar, som ligga här bredevid äro *Swinna* och *Burra* de märkvärdigaste. De äro bägge fruktbare på Säd, samt hava godt Fiske.

Norr om Pomona äro följande Öar belägne:

3. *Shapinsha*, litet mindre än Muskön i Södermanland, har en Kyrka och en säker Hamn.

4. *Rowsay*. af samma vidd som Muskön, är fruktbar vid Kusten, samt välbebodd, har överflöd på Fisk, Fogel och Caniner.

5. *Westra*, stor som Muskön, bär Säd i ymnighet, har godt förråd på Boskap, Caniner och Fisk, och är väl bebodd. Här är en beqväm Hamn, som beskyddas af et Castell.

6. *Papa Westra*, är den Nordligaste af alla Orcaderne, stor som 3 gånger Kungsholmen. Här finnas Blygruvor, samt lämningar efter 2 Druidiska Tempel, där Solen och Månan dyrkats. Här är ock en god Hamn.

7. *Eda*,

7. *Eda*, uti vidd lika med 5 gånger Kungsholmen, är icke fruktbar, hvarken på Säd eller Gräs, men har ymnigt af Fisk, Fogel och Brännetorf. Här tilvärkas ock godt Salt.

8. *Stronsa*, lika stor med den föregående, är ganska fruktbar och välbebodd, samt har skönt Fiske.

9. *Sanda*, uti vidd litet större än Lidingö, är rikeligen försedd med Gräs, Boskap och Fisk, har 2 goda Hamnar och är välbebodd. Här sjudes godt Sält.

10. *North Ronalsa*, en liten Ö, halfannan gång så stor som Kungsholmen, är den ytterste af alla Orcaderne.

7. SHETLANDS-ÖARNE.

Desse Öar ligga i Nordost från Caithnefs, mellan 60 och 61 Grad. Polhöjd. De äro 46 til antalet, däribland räknade Holmar och Klippor. Invånarne idka föga Åkerbruk, men god Boskapsskötsel och Fiskeri. De utföra Cabeljo, Stockfisk, Sill, Smör, Tran, Skälfskinn och Ull, samt Strumpor, som de tilvärka utaf egen Fårull. Den största Ön är *Shetland*, hvaraf hela denna Skärgård har sin benämning. De andre betydligare Öar äro *Yell* och *Unst*, och de öfrige äro små. Här finnas 12 Församlingar.

I. *Shet-*

1. SHETLAND.

Denna Ö kallas jämväl *Mainland.* Hon håller i vidd circa 4 Qvadrat Mil. Vid Kuſten är denna Ö mäſt bebodd, ty inre delen af Landet beſtår af Berg, Klippor och Moras. Här är en Hafsbugt benämd *Braſſa-Sound*, hvareſt Holländare och Hamburgare idka et fördelagtigt Fiſkeri. Ön har 2 ſmå Städer: däraf *Lerwick*, belägen vid Braſſa-Sound är den förnämſta, och har 300 Invånare. Den andra benämd *Scalloway*. har 1 Caſtell, ſamt något öfver 100 Invånare.

2. *Yell*, den ſtörſta Ön näſt den föregående, håller i vidd något öfver 1 Qvadr. Mil, ſamt har 3 Kyrkor.

3. *Vaſt*, den angenämaſte och fruktbaraſte af alla Shetländſka Öarne, är välbebodd, har 3 Kyrkor, ſamt åtſkilliga Hamnar.

4. *Burray*, en liten Ö, är märkvärdig, emedan inga Råttor här trivas.

3. IRLAND.

Detta Land, ſom utgör den mindre Ön af Stor Britannifka Riket, förer jämväl Titel af Konungarike. Hon kallas på Landets egit Språk *Eirin*, ſom betyder Wäſtra Ön, på Engelſka *Ireland*, och på Latin *Hibernia*. De bäſta Cartorne öfver detta Land äro utgifne af *Kitchin* på 1 ſtort Ark, af *Rocque* på 4, och af *Pratt* på 6 Ark. *Grierſon*, *Dury* och *Jefferys* hava ock lämnat goda Cartor häröfver.

Irland är belägget Wäſter om England, mellan 51 Grad. 10 Min. och 55 Grad. 15 Min. Latitud, ſamt 6 Grad. 55 Min. och 11 Grad. 55 Min. Longitud. Det är på alla ſidor omgivit af Atlantiſka Hafvet, och den delen däraf ſom ſkiljer Landet från England kallas Irländſka Sjön, hvars inlopp Söder ifrån bär namn af *S. Georgs Canal*. Deſs afſtånd från England är från 8 til 10 Mil. Deſs ſtörſta Längd från Mizen Head i Sydväſt til Fair Head i Nordoſt är 48 Mil. Störſta Bredden från Carnſore Point i Sydoſt til Mullet i Nordväſt, är 35 Mil, och i vidd håller Landet 780 Qvadrat Mil.

Faſtän belägenheten är tämeligen Nordlig, ſå är dock Climatet ganſka mildt, och Irland är långt mindre underkaſtadt häftig froſt ſamt ſträng köld, än något annat Land, liggande under ſamma Polhöjd. Emedan Ön är upfyld af Sjöar och Moras, ſå är Luften fugtig och tjock, och här faller ofta Regn. Den här-

härvarande Vintern är mera underkaſtad Vädrens våldſamhet, ſamt mulen och regnagtig väderlek, än Froſt och Snö, hvilken ſå väl ſom Hagel här ſällan faller. Äfvenſå är detta Land ſå föga utſatt för Åſkan, ſom något annat Land på Jordklotet.

Marken är i allmänhet ganſka frugtbar, men dock lämpligare til Gråsväxt än Sädesväxt. På åtſkilliga Orter växer et ſå långt, fett och ſmakligt Gräs, at Beſkapen löper fara at förſåta ſig, däreſt man icke underſtundom afhölle den därifrån. Ja, på flera ſtällen, i ſynnerhet i Grefſkapet Armagh är Åkern ſå fet, at man näſtan aldrig behöfver göda honom. Eljeſt är Marken af åtſkillig beſkaffenhet och utſeende, jämn, kullig och bergagtig. De bergagtiga Nägderne äro i allmänhet ej ſynnerligen höga och brandta, utan vida i omkretſen, ſamt lätte at beſtiga. Jordmånen därſtädes är til ſtörre delen frugtbar på både Säd och Gräs, ſamt ſynnerligen tjänlig til Bete för Får. Man finner icke mycket ofrugtbart Land, utom de Nägder, ſom af öfverflödigt vatn göras ofrugtbare; dock har man i ſednare tider vinlagt ſig om at göra ſådane vattuſjuka ſtällen frugtbara, medelſt vatnets utdikning.

Landets ſtörſta Sjöar äro följande: *Neagh*, inemot af ſamma vidd ſom Hjälmaren, nämligen 9⅔ Qvadr. Nil, *Earn*, ſom beſtår af 2 Delar, ſkilde medelſt et långt Sund; nedra Earn är lika ſtor med Bolmen i Sverge, nämligen litet öfver 2 Qvadrat Mil; öfra Earn är knapt

knapt hälften så ſtor; *Derg* och *Corrib*, hvardera lika med Sommen i Sverge, eller litet öfver 1 Qvadrat Mil i vidd, ſamt *Ree*, *Malk*, *Corn* och *Lane* hvilka ſedermera äro de anſenligaſte Sjöarne.

De ſtörſta Strömarne äro *Shannon*, ſom löper midt genom Landet från Norr til Söder, och håller i längd 26 Mil. *Barrow*, *Suire*, *Blackwater*, ſom falla uti Haret i Sydöſtra delen af Landet, ſamt *Bann*, ſom hämtar ſit Vatn utur Sjön Neagh, och faller ut i Havet Norrut. Härvid vil man ock nämna en ſtor Canal, ſom leder från Dublin ända til Elven Shannon.

De anſenligaſte Hafsvikar äro *Swilly*, *Foyle*, *Carrickfergus*, *Strangford*, *Bantry*, *Kenmare*, *Dingle*, *Galway*, *Clew-* och *Donnegals-* Vikarne. De märkvärdigaſte Landtuddar äro: *Fair-Head*, *Howth-Head*, *Carnſore-Point*, *Mizen-Head*, *Cape-Lean* och *Dogs-Head*.

Fordom var denna Ö ſå beväxt med Skog, at hon af Utländningarne kallades Skogsön; och i detta tilſtånd förblef hon til deſs Engelsmännerne, ſedan de eröfrat detta Land, begynte at uprödja detſamma, och til det ändamålet uthöggo de ſtora Skogarne. Men hvad ſom ännu mera bidragit til Skogarnas utödande, är det, at ej allenaſt Engelsmän, utan ock Utlänningar här låtit bygga en myckenhet Skepp.

Uti Jordens innandöme finnas åtſkilliga ſlags Metaller, ſåſom Järn, Bly, Koppar, Silver

Silver och Qvickſilver. Det finnas Gruvor af blandadt Bly och Silvermalm; för hvarje Trettionde Mark Bly, ſom i Grefſkapet Antrim upgråves, får man 1 Mark rent Silver. Uti Grefſkapet Tipperary finnas Gruvor, ſom innehålla Silver, Bly och Qvickſilver. Stenkol finnes af godt ſlag och til ſådan myckenhet, at ej allenaſt hela Irland, utan jämväl en ſtor del af Europa därmed kunde förſes; men detta oagtadt bearbetas deſſa Gruvor ſå litet, at Irland årligen inför er ganſka mycket af denna Vara från England. Utaf andra Mineralier finnes Marmor af åtſkilliga ſorter, ſomliga rått vackra, ſåſom brun- vit- gul- och blå-ſprächlig, Schiefer, Byggningsſten, Amethiſter, en blå kalkartig Mergel, ſom nyttjas at göda Åkern med, ſamt Kalk, hvarmed man ock på några Orter göder Åkern. Uti Moraſerne finnes en myckenhet Brånntorf. Faſtän det uti Irland icke finnas ſådane Bergsryggar, ſom kunna jämföras med Alperne eller Pyreneerne, ſå befinnas här likväl åtſkilliga Bergåſar, ſom med rätta kunna räknas bland höga Berg. Härtil räknas *Carlingfords* Bergen, ſom ſträcka ſig från Dundalk til förenämde Ort, och vid vackert väder ſynas hela 7 Milen: Bergen omkring Sjön Sully i Grefſkapet Donnegal: *Curlieus*, ſom ſkilja Grefſkaperne Sligo och Roscommon från hvarandra: *Mangerton*-Bergen i Grefſkapet Kerry; man har funnit at deſſa Bergs högd öfver Sjön Lane, ſom ſjelf ligger anſenligt högre än Havet, ſtiger öfver 1000 Famnar:

nar: *Reeks* i ſamma Landſkap: *Croagh Patrick* uti Greſſkapet Mayo: *Gaulty* - Bergen i Greſſkapet Tipperary: *Slieubloms*, ſom ſträcka ſig genom Kings- och Queens - Counties: *Brandon*-Bergen uti Greſſkapet Kerry: *Slieugallen* i Greſſkapet Tyrone: *Wicklows*-Åſarne: Åſarne *Mourne* och *Iveah* uti Greſſkapet Down, ſom ſkattas för de högſta på denna Ö, och bland de hithörande Bergen är *Slieu - Donard* det anſenligaſte, hållande i högd öfver 1000 Famnar.

Utaf hvad förut nämdt är, kan man döma til denna Öns Producter; den förnämſta Producten är den härliga Gräsväxten. Boſkapsſkötſeln är därföre ganſka vigtig, ſamt ſkattas för Landets förnämſta naturliga ſtyrka, hvarigenom det ock ſättes i ſtånd at förſe en ſtor del af Europa ſamt Weſtindien med ſaltadt Kött och Smör. Man kan använda ſama taleſätt om detta ſom om Canaans Land, at det flyter af Mjölk och Honing, emedan Bien jämväl finnas i otrolig myckenhet, ej allenaſt uti Kupor, utan ock uti ihåliga Trän, ſamt uti Hålor i Jorden. Fordom bar Boſkapsſkötſeln idkats ſtarkare än Åkerbruket, men i ſednare tider har detta ſednare anſenligen tiltagit, ſå at man ej allenaſt har tilräckeligt förråd af Spanmål til inhemſk förtäring, utan kan även afſätta något däraf utomlands. Uti de Norra Nägderne planteras i ſynnerhet en ſtor myckenhet Lin och Hampa. Men ingen Vara finnes här i ſå ſtort öfverflöd ſom Ull,

Ull, i anseende til de otaliga Fårahjordarne. Utom den stora mängd Nör-Boskap, finnes här jämväl goda Hästar, Rådjur, Råvar, Harar och Caniner, en stor mångfaldighet af vild och tam Fogel, en otrolig myckenhet Fisk, såsom Lax, Stockfisk, Makril och Sill. Häraf kan man lätteligen döma at Irlands förnämsta Rikedom och Varor bestå uti Boskap, Hudar, Talg, Smör, Ost, Skinkor, Honing, Vax, Hampa, Lin, Linnevåf, Ull, Fisk, Fjäderfä, Bly, Tenn och Jårn. Exporterne öfverstiga Importerne i värde.

Irland är et väl bebodt Land, som årligen tiltager i Folkmängd. År 1754 funnos här 395,439 Hus, men år 1766 steg deras antal 424,046. År 1776 steg Folkmängden til 2,161,514, nämligen:

	Reformerte,	*Katoliker.*
Uti Leinster	214173.	474861.
— Ulster	379217.	194602.
— Connaught	23718.	246142.
— Munster	134061.	494738.
	751169.	1410345.

Sedan den tiden har Inbyggarnes antal anseenligen tiltagit, så at man nu kan skatta dem til $2\frac{1}{2}$ Million.

Irland var i de äldsta tiderne fördelt melan många små Konungar. Det blef först anfallit af Egfrid, Konung i Northumberland, år 693, sedermera af Konung Edgar och andra Ang-

ſaxiſka Regenter, ſom gjorde ſig til Herrar af Dublin och andra vigtiga Örter; men emedan deſſe blevo anfallne af Danſkarne i ſit eget Land, ſå nödſakades de öfvergifva deſſa Eröfringar.

Vid ſlutet af Åttonde och början af Niondé Seculo angreps Landet af Norrmännerne, ſom eröfrade en ſtor del däraf. Vid början af Elfte Seculo förenade ſig ſtörre delen af de Irländſka Små-Konungarne emot Norrmännerne och Danſkarne, för at utdriva dem, men kunde ej därmed komma til våga.

Ändteligen lyckades det för Engländarne at underkuva Irland, hvartil anledning gafs af en Konung uti Provincen Leinſter, ſom tilböd ſig at bliva Vaſall under Konung Henric 2, om han ville hjelpa honom at åter eröfra ſit förlorade Rike. Irlands fullkomliga Eröfring ſkedde år 1172. Irländarne hava väl flera gånger ſedermera budit til at affkudda ſig Engelſka väldet, men förgäfves.

Uti Irländſka Alfabetet finnas endaſt 18 Bokſtäfver, hvilka ſtå uti hel annan ordning än i de fläſta andra Alfabeter, nämligen ſålunda:

1. B. Beth.	2. L. Luis.
3. N. Nion.	4. F. Fearn.
5. S. Sail.	6. H. Hath.
7. D. Duir.	8. T. Tinne.
9. C. Coll.	10. M. Muin.
11. G. Gort.	12. P. Pethbon.
13. R. Ruis.	14. A. Allm.
15. O. Ou.	16. U. Ur.
17. E. Eadhadh.	18. I. Idho.

Irlän-

Irländarne härſtamma från Britannien, och deras äldſta Språk var en Dialect af Caliſkan, men detta urſprungliga Språk har genom tidens längd, ſamt medelſt blandningen med Danſkarne och Engländarne, ſedan deſſe ſednare 700 åren, få råkat i förfall, ſamt är få ſkiljagtigt från det ſom i allmänhet talas, at ibland 100 infödde Irländare knapt finnes en ſom kan läſa eller förſtå detſama.

Rådande Religionen uti Irland är denſama ſom uti England, ſå väl i anſeende til Läroſatſer, ſom Kyrko-Diſciplin. I anſeende til Kyrkoſtyrelſen är Irland fördelt uti 4 Erke-Biſkops- och 18 Biſkops-Stift, hvilka äro följande: Erke-Stiftet *Armagh*, hvars Erke-Biſkop tituleras Primas öfver hela Irland; under honom lyda Biſkoparne i *Meath*, *Clogher*, *Down*, *Kilmore*, *Dromore*, *Raphoe* och *Derry*: Erke-Stiftet *Dublin*, hvars Erke-Biſkop tituleras Primas uti Irland, dårunder lyda Biſkoparne i *Kildare*, *Offery* och *Ferns*: Erke-Stiftet *Caſhel*, hvartil höra Biſkops-Stifterne *Limerick*, *Waterford*, *Cork*, *Cloyne* och *Killalow*: Erke-Stiftet *Tuam*, hvarunder lyda Biſkoparne i *Elfin*, *Clonfert* och *Killalia*. Uti hela Landet finnas 2293 Förſamlingar af Biſkopliga Kyrkan. Denna är Kyrkoſtats-Författningen i Irland, ſådan ſom den genom Lagen är ſtadgad.

Men deſutom finnas här åtſkilliga andra Religions-Secter, men ingen af dem njuter något lagligt anſeende, utan äger endaſt beſtånd genom Tolerance, ſåſom Presbyterianer, Ana-

baptiſter, Qvåkare m. m. i ſynnerhet Katoliker, hvilka utgöra et ganſka ſtort antal, ſom ſtiger til nåſtan dubbelt emot de andre Religions-Förvandternas. Deſſe åga jämväl ſina Biſkopar ſamt andra Andeliga Wådigheter, likaſom Engelſka Kyrkan; men hvarken de eller de lägre Andelige af denna Sect njuta några andra Inkomſter än frivilliga Gåvor utaf ſina Förſamlingar. År 1747 intordrades af Regeringen en Förteckning på de Andelige ſamt andeliga anſtalter utaf Katolſka Läran, och befanns ſålunda: 893 Måſſehus eller Kyrkor, 1445 tjänſtgörande Präſter, 51 Munkekloſter, 254 Munkar, 9 Nunnekloſter, 90 Nunnor, 54 privata Capeller, ſamt 549 Papiſtiſka Skolar. Man anmärkte ock då at antalet af Katolſka Präſter och Kyrkor, på några år anſenligen tiltagit. Hvad Lärdomen beträffar, ſå är den nu för tiden uti tåmeligen godt tilſtånd; uti Dublin finnes et Univerſitet, ſamt på många andra Orter i Riket Gymnaſier och Skolar.

Denna Nations Regerings-Form har från äldre tider varit Monarkiſk, dock ſtädſe under inſkränkning af en National-Förſamling; man hade et treårigt Parlament, ſom förſamlade ſig uti Teamor, ſamt beſtod af Furſtarne, Adelen, Druiderne, och Lärde Män. Monarken vålde, och utan denna National-Förſamlings ſamtycke kunde inga Lagar göras eller Utlagor pålåggas; åven ſom Landets Milice ſtod under National-Förſamlingens lydnad.

Nuförtiden ſyres Riket af en Under-Konung,

nung, eller General-Guvernör, på Engelſka Lord-Lieutenant, kallad, hvars anſeende och magt är ſtor, ſamt et Parlament, hvilket ej får ſitta öfver 8 år, och ſom ſammankallas ſamt årſkiljes utaf Under-Konungen efter Konungens godtfinnande. Det beſtår likaſom uti England utaf 2 Delar: Öfverhuſet och Underhuſet. Det förra utgöres utaf Stor-Cancelleren, Erke-Biſkoparne, den högre Adelen ſamt Biſkoparne, och det ſednare utaf Deputerade från Grefſkaperne och Ståderne. År 1786 beſtod Öfverhuſet utaf 185 Ledamöter, uti följande ordning: 3 Kongliga Prinſar, ſåſom Hertigar uti Irland, Stor-Cancelleren, de 4 Erke-Biſkoparne, 1 Hertig, 62 Grevar, 48 Viſcounter, 18 Biſkopar ſamt 48 Baroner. Underhuſet utgöres af jämt 300 Deputerade från Landſkaperne och Ståderne, hvaraf de 32 Landſkaperne ſända hvar ſina 2 Ledamöter, och de andre fourneras af 117 Ståder, 2 från hvarje Ort, undantagande Dublin, ſom ſänder 4, nämligen 2 från Staden, och 2 från Univerſitetet. Rikets Högſta Collegium kallas Konungens Hemliga Råd. General-Guvernören preſiderar dårſtädes, och deſs Ledamöter beſtå utaf de förnämſta Rikets Embetsmän. År 1786 utgjorde de et antal af 103. Dåribland voro Stor-Cancelleren, de 4 Erke-Biſkoparne, Hertigen af Leinſter, ſamt 29 Grevar. Utom deſs finnas här 5 Höga Domſtolar och Collegier: nämligen Cancellie-Collegium, dåreſt Stor Cancelleren preſiderar, Kongl. Bänks-Rätten, ſamt All-

minna Proceſs-Rätten, hvaruti Riks-Öfver Domaren förer ordet, Finance-Collegium, där Riks-Skattmåſtaren preſiderar, ſamt Amiralitets-Collegium.

Krono-Inkomſterne beviljas utaf Parlamenter, ſom är ſjelfſtändigt, och på intet ſätt beſor af Engelſka Parlamentet, även ſom hela Finance-Författningen är ock ſärſkild. Krono-Inkomſterne äro anſenlige, men Irländſka Staten har dock en Skuld af några Millioner Pound Sterling. Utom den Arméen, ſom Stor-Britanniſka Kronan här underhåller, och ſtiger til circa 10,000 Man, finnes här jämväl en Landt-Milice.

Irlands Vapen är en Gyldene Harpa i rödt Fält, ſamt har ſedan Jacob I tid ſtädſe förbundits med Engelſka och Skotſka Vapnen.

Irland är förſedt med åtſkilliga Fäſtningar, ſom äro följande: *Londonderry*, *Culmore*-Fort, *Cork*, *Limerick*, *Kinſale*, *Duncannon*, *Roſs*-Caſtle, *Charlemont*, *Galway*, *Carickfergus*, *Hillsborough*-Fort, *Maryborough*, *Athlone*, *Caſtlemain*.

Uti Irland finnes ock en National-Bank, ſom ſtyres af en Guvernör och 15 Directörer. År 1783 inrättades för detta Rike en ſärſkild Riddare-Orden, kallad *S. Patricks* Orden, ſom år 1786 hade 16 Ledamöter.

Irland indelas uti 4 ſtora Huvuddelar eller Provincer, nämligen *Leinſter*, *Ulſter*, *Connaught* och *Munſter*, ſom hvardera innefattar et antal Landſkaper, eller ſå kallade Greffſkaper,

per, hvilka in alles äro 32; hvart och et af dessa Landskaper styres af en Guvernör. Hvarje Landskap är åter fördelt uti et antal Baronier, som samteligen utgöra et antal af 260. Här finnas 22 Citys eller Städer med Biskopssäten, samt dessutom 95 Boroughtowns, eller sådane Städer, som äga rättighet at sända Lodamöter til Parlamentet.

1. Provincen *LEINSTER.*

Denna Province kallas på Irländska *Leighnigh*, samt på Latin *Lagenia*. Han gränsar i Öster til Irländska Sjön och S. Georgs Canal, i Norr til Ulster, i Wäster til Connaught, samt i Söder til Munster. Denna Province är väl icke den största, men hålles dock för den vigtigaste af alla 4, så väl i anseende til sin hälsosama Luft, Frugtbarhet och Producter, hvarutinnan han övertråffar de andre, såsom ock i anseende til sina beqvämligheter af åtskilliga slag, samt Inbyggarnes seder, hvilka til större delen härstamma från Engelska Förfäder. I denna Province finnes en frugtbar Åkermark, samt förträffelig Gräsväxt. Med Fisk, Kött och andra Lifsmedel, såsom Mjölk, Smör, Ost, är Landet ogement välsignadt, och de härvarande Hästarne skattas mycket framför de andra i Riket. De största Strömarne äro *Barrow*, *Slaney*, *Liffy*, *Boyne* och *Shannon*, hvilken sista skiljer denna Province från Connaught.

Af Insjöar är *Ree* den anſenligaſte, hvilken jämväl ligger uti gränſen til Connaught.

Innan Irland underlades Engelſka Cronan, utgjorde denna Province 2 Konungariken: Leinſter och Meath. Landet beſtår utaf 12 Grefſkaper och 99 Baronier, ſamt innefattar 1 Erke Biſkops-Stift, 3 Biſkop-Stift, 926 Förſamlingar, ſamt 53 Städer. År 1766 räknades här 127,530 Hus, och år 1776 funnos här 689,036 Invånare. Storleken är 192 Qv. Mil.

1. Grefſkapet DUBLIN.

Detta Landſkap omgives af Havet, ſamt Grefſkaperne Meath, Kildare och Wicklow. Det håller i vidd 9 Qvadrat Mil. Det är ganſka frugtbart på Säd och Gräs. På Ved är nog briſt, men denna erſättes medelſt et ſlags Torf ſamt Stenkol. Här finnas Blygruvor på 5 ſtällen, hvaribland de vid Rokestown lämna i ſynnerhet et ganſka ſkönt Bly. Grefſkapet innefattar 6 Baronier, 4 Städer ſamt 87 Förſamlingar. År 1766 funnos här 23,103 Hus. Til Parlamentet ſändas 10 Deputerade. Man märker:

1. DUBLIN, på Irländſka *Balaclay*, och på Latin *Dublinum* kallad, hela Rikets Huvudſtad, belägen vid Åen Liffy, ſom flyter midt genom honom, et ſtycke från Havet, under 53 Gr. 20 Min. Latitud; är anſenlig, ſtor, folkrik och välbygd, näſt London den ſtörſta och folkrika-

rikaſte uti hela Stor-Britanniſka Riket. Emot Öſter ligger öpna Hafvet, med en Vik, ſom formerar en ſkön Hamn, emot Söder blir man varſe några Berg, och emot Weſter befinnas vackra Åker- och Ängsfält. Staden är Säte för Under-Konungen, Parlamentet, de högſta Riks-Collegierne, en Erke-Biſkop, ſamt et Univerſitet, et Collegium Medicum, ſamt Riks-Banken. Skapnaden är rund, och omkretſen utgör 5 Fjärdingsvåg. Han är omgiven med en ſtark Mur af grova Stenar, ſamt har 6 Portar, och utanför hvarje af dem ligga anſenliga Förſtäder.

Denna Stad är Rikets förnämſta Handelsplats, ſamt Medelpunkten för hela Rikets Handel, i ſynnerhet i anſeende til den beſtändiga Trafiken med England; ty faſtän Cork är förnämſta Hamnen i anſeende til Handelen med utrikes Orter, och til utförſeln af Lifsmedel til Weſtindien, ſå öfvertraffar dock Dublins Handel den uti Cork oåndeligen dåtutinnan, at han, medelſt ſina ſtora Importer af allehanda Varor från alla Verldsdelar, har dragit ſtörſta delen af Inländſka Handelen til ſig, ſamt at härifrån ſådana Varor, genom den vanliga Handelen återigen utſpridas til de Inländſka Städer och Orter i Riket. Vid alla deſſa Fördelar, nödſakas dock Handelsſkeppen, at vid Ringſend, en half mil från Inloppet i Hamnen, afläſta ſina Varor i Barker och andra ſmå Fartyg. Dock finnes här på alla ſtällen uti Fjärden goda Ankarplatſer, och för ſtora Skepp

fin-

finnes vid en Holme, ſom kal[illegible] Irlands öga, en ganſka beqvåm Redd.

Dublin tiltager årligen anſenligt i ſtorlek. Sedan år 1682 har antalet af Huſen fördubblats. Sedan år 1711 hava öfver 4000 nya Hus blivit i Förſtäderne tilbygde. År 1754 ſteg antalet af Huſen til 12,857, men år 1766 hade de redan förökat ſig til 13,194. År 1761 ſteg antalet af de Födde af Engelſka Kyrkan til 2209. Vid år 1774 räknades här 300 Vårdshus, circa 2000 Ölkrogar och 3500 Bränvinsſkänkar. Då funnos här ock flera Sjömän, än hela Irland ägde vid ſlutet af 17 Seculo. Enligt de bäſta Auctorers upgifter, kan man ej antaga Folkmängden at ſtiga til mindre än 120,000, innevarande år 1792.

Här finnes en ſtor myckenhet ſköna Hus och Palatſer; i ſynnerhet hålles den ſtora Gatan Sackville, ſom år $\frac{1}{3}$ Fjärdingsvig lång, för en af de prägtigaſte i Europa. Emot Söder ligger et Caſtell, omgivit med Torn och Gravar, men af ringa ſtyrka, då man jämför det med nyare Fäſtningsvärk. Det har i nyare tider blivit anſenligen reparerat, ſå at det nu föreſtäller et härligt Palats, däreſt Under-Konungen har ſit Säte. Domkyrkan är en ſtatlig Byggning; utom denſama finnas här 1 Collegiat och 18 Soknekyrkor, ſamt 9 Capeller; 3 Kyrkor för Franſyſka och 1 för Holländſka Reformerte, 7 för Presbyterianer och Independenter, 1 för Baptiſterne, 1 för Herrnhutarne, 1 för Qvåkarne, ſamt 16 Katoliſka Ca-

Capeller. Univerſitets-Byggningen är ganſka prägtig, en af de härligaſte i ſit ſlag i Europa. Det ſtyres af en Canceller, ſamt har utom 7 Fellows eller Ledamöter, 14 Profeſſorer; och därvid viſtas vanligen circa 400 Studenter. Biblioteket är anſenligt, och förſedt med goda Böcker. Framför Byggningen ſtår Wilhelm 3 Bild af Metall, til Häſt. Parlaments-Huſet är en prägtig Byggning, ſamt hålles för en af de ſtörſta ſkönheter i Byggningskonſten. Man påſtår at uti Europa finnes ej något ſå rymligt, beqvämt och prydligt Senats-Hus. Den härvarande Börſen är jämväl et vackert ſtycke uti Architecturen. Staden ſammanbindes medelſt 5 Broar öfver Ån Liffy. Denna Ström är vid bägge Stränderne med Sten infattad, därvid äro vackra Kayer anlagde. Af andra Byggnader är Hoſpitalet för Invalider, Kilmainham kalladt, märkvärdigt. Från denna Stad ſändas 4 Deputerade til Parlamentet, nämligen 2 från ſjelva Staden och 2 från Academien.

Nägden omkring Dublin är ganſka frugtbar, ſamt frambringar de ſkönaſte Lifsmedel i öfverflöd, men på Ved är briſt.

Staden har 2 angenäma Promenade-Platſer, hvaraf den ena, ſom ligger i Sydöſtra ändan af honom kallas Stefens-Green, och den andra kallas Stads-Dammen, en Vattudam, ſom rundtomkring är omgiven af Vallar och Terraſſer, ſom äro planterade med grönſkande Häckar, ſamt Lind- och Almträn; denna Plats

har

har et läge, från hvilken man njuter den härligaſte utſigt.

2. *Swords*, en liten Stad vid Havet, ſänder Fullmägtige til Parlamentet.

3. *Newcaſtle*, en annan liten Stad vid Havet, ſom ock ſänder Deputerade til Parlamentet.

2. Grefſkapet WICRLOW.

Detta Landſkap omgives af Havet, ſamt Grefſkaperne Dublin, Kildare, Carlow och Wexford. Det håller i vidd 18½ Qvadrat Mil. Det är något bergagtigt, men har dock åtſkilliga låga Nägder, ſom äro ganſka frugtbara. Här finnes en Koppargruva, ſamt rikt Cement-vatn. Landſkapet innefattar 6 Baronier, 54 Förſamlingar ſamt 4 Städer, och år 1766 funnos här 7731 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til inemot 40,000. Til Parlamentet ſändas 10 Deputerade. Man märker:

1. WICKLOW, Landſkapets Huvudſtad vid Havet, med en liten Hamn, ſom nyligen blivit i godt ſtånd ſatt. Staden är medelmåttig til ſtorleken, ſamt driver Sjöhandel. Deſs förnämſta värf beſtår däruti at föra Lifsmedel til Dublin. Det härvarande Ölet ſkattas för det bäſta uti Irland. Til Parlamentet ſändas 2 Deputerade. Vid Inſlopper til Hamnen ligger en hög Klippa, ſom är omgiven med en ſtark Mur, och ſåledes tjänar til Skans.

2. *Ark-*

2. *Arklow*, en liten Stad vid Havet, driver liten Handel.

3. *Bleſſington* och *Baltinglaſs*, på gränſen til Kildare, ſamt *Carysfort*, ſöder ut i Landet, äro ſmå Städer, ſom ſända Ledamöter til Parlamentet.

3. Grefſkapet WEXFORD.

Detta Landſkap är jämväl beläget vid Havet, ſamt omgives för öfrigt af Grefſkaperne Wicklow, Carlow och Kilkenny. Det håller i vidd 24 Qvadrat Mil. På flera ſtällen är det frugtbart på Säd och Gräs, men åtſkilliga Nägder hava en dålig och ofrugtbar Mark. Det innefattar 8 Baronier, 109 Förſamlingar, ſamt 8 Orter ſom ſända Fullmägtige til Parlamentet, men ej flera än 2 Marknads-Städer. År 1766 funnos här 11,438 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 57,000. Landſkapet ſänder 18 Fullmägtige til Parlamentet. Man märker:

1. WEXFORD, Huvudſtaden, belägen vid en Hafsvik, vid Ån Slaneys utlopp, är tämeligen ſtor och folkrik, ſamt en af de bäſta Städer i Riket. Staden har en ganſka beqväm Hamn, driver anſenlig Handel, ſamt ſänder Fullmägtige til Parlamentet.

2. *Fernes*, en ringa Stad, är ej märkvärdig för annat, än Säte för et Biſkops-Stift, ſom är förenat med det uti Leighlin.

3. *Roſs*,

3. *Roſs*, en medelmåttig Stad vid Ån Barrow, på gränſen til Kilkenny, driver god Handel, emedan tåmeligen ſtora Skepp kunna upkomma ända til Kayen. Han ſänder Deputerade til Parlamentet.

4. *Bannow* och *Clomines* vid Havet, *Taghmon*, *Enniſcorthy*, *Fethard* och *Gorey* in i Landet, åro dels ſmå, dels ringa Städer, ſom ſända Fullmägtige til Parlamentet.

5. *Duncannon*, et vigtigt Caſtell vid Barrow-Strömens utlopp i Havet, beſkyddar farten til Ståderne Waterford och Roſs.

4. Grefſkapet CARLOW.

Detta Landſkap, ſom ockſå kallas *Catherlagh*, ligger in i Landet mellan Grefſkaperne Wicklow, Kildare, Kilkenny och Wexford, ſamt år litet, ty det håller ej mer i vidd ån $8\frac{1}{2}$ Qvadr. Mil. Marken år ganſka frugtbar, och Landet år väl förſedt med Skog. Det innefattar 5 Baronier, 1 Marknads-Stad, ſamt 2 Parlaments-Orter och 42 Förſamlingar. År 1766 funnos här 5444 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 27,000. Til Parlamentet ſändas 6 Deputerade. Man mårker:

1. CARLOW, eller *Catherlagh*, Huvudſtaden, vid Ån Barrow, år befäſt med et Caſtell, ſamt ſänder Fullmägtige til Parlamentet.

2. *Leighlin*, en gammal Stad, år Säte för

för et Biſkops-Stift, ſom är förenat med det uti Ferns.

3. *Tullow*, en liten Marknads-Stad.

4. *Bagnaltown*, en Ort, ſom efterhanden tiltager i välmåga.

5. Grefſkapet KILKENNY.

Detta Landſkap är jämväl beläget in i Landet, mellan Grefſkaperne Carlow, Qweens-County, Wexford, Waterford och Tipperary. Deſs vidd är 21 Qvadrat Mil. Det eftergiver föga något Landſkap i Riket, hvarken uti Folkmängd ſamt antal af Städer och Byar, eller uti Markens frugtbarhet, ſamt ymnighet af Lifsmedel, hvadan man ock har följande taleſätt därom, at det har Vatn utan Gyttja, Luft utan Tökn, ſamt Eld utan Rök. Landſkapet innefattar 11 Baronier, 7 Parlaments-Orter, och däribland en Marknads-Stad, ſamt 96 Förſamlingar. År 1766 funnos här 13,231 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 66,000. Til Parlamentet ſändas 16 Fullmägtige. Man märker:

1. KILKENNY, Landſkapets Huvudſtad, belägen midt i Landet vid Ån Nure, ſom flyter midt genom honom, är den folkrikaſte, rikaſte och näringsfullaſte inländſka Stad på hela Ön, ſamt befäſt. Han är Säte för Biſkopen af Oſſory, har en Domkyrka, driver god Handel, ſamt ſänder Fullmägtige til Parlamentet.

År 1766 funnos här 2255 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til circa 12,000. I Nägden af denna Stad finnes ſå mycken Marmor, at hela Gator åro belagde med denna Stenart.

2. *Thomastown*, är den bäſta Staden i detta Landſkap, näſt efter Kilkenny. Han är omgiven med en Mur, ſamt ſänder Fullmägtige til Parlamentet.

3. *Gowran*, ej långt från Ån Barrow, *Callen*, Söder om förenämde Ort, *Iniſhleighe* vid Nure, *Knocktofer*, Wäſter om den förenämde, ſamt *Canice*, Wäſter om Kilkenny, åro de öfrige ſmå Städer i detta Landſkap, ſom ſända Deputerade til Parlamentet.

6. Grefſkapet QVEENS-COUNTY.

Detta Landſkap kallas på Irländſka *Leaſe*, ſamt inneſlutes af Grefſkaperne Kings-County, Kildare, Kilkenny och Tipperary. Det håller i vidd 18 Qvadrat Mil. Det är en moraſigt och ſkogrikt Land. Det inneſattar 7 Baronier, 3 Parlaments-Orter, hvaraf 1 är Marknads-Stad, ſamt 39 Förſamlingar. År 1766 funnos här 11,226 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 56,000. Det ſänder 8 Deputerade til Parlamentet. Man märker:

1. MARYBOROUGH, eller *Queenstown*, Landets Huvudſtad, midt i Landſkapet belägen, är

är medelmåttig til ſtorleken, en Marknads-Ort, ſamt ſänder Fullmägtige til Parlamentet.

2. *Port Arlington*, vid Ån Barrow, ſamt *Ballynakil*, på gränſen til Kilkenny, äro ſmå Städer, ſom ſända Ledamöter til Parlamentet.

7. Grefſkapet KILDARE.

Detta Land är omgivit af Grefſkaperne Meath, Dublin, Wicklow, Carlow, ſamt Qweens- och Kings-Counties. Det håller i vidd $15\frac{1}{2}$ Q. 20 drat Mil. Det har en fruktbar Mark, ſamt är rikeligen förſedt med med alt det ſom tjänar til livets uppehälle. Det innefattar 10 Baronier, 4 Parlaments-Orter ſamt 2 Marknads-Städer och 105 Förſamlingar. År 1766 funnos här 8555 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 43,000. Til Parlamentet ſändas 10 Deputerade. Man märker:

1. KILDARE, Landſkapets Huvudſtad, är en tämeligen anſenlig Handels- och Parlaments-Ort, ſamt Säte för en Biſkop. Denna Ort är ock märkvärdig därföre, at Rikets förnämſta Greve häraf förer Grevelig Titel, hvilken hörer til den urgamla familien Fitzgerald, ſom var en bland Irlands Eröfrare; bemäldte Greve blef år 1766 uphöjd til Hertig af Leinſter.

2. *Naas*, den bäſta Staden näſt Kildare, ſänder Ledamöter til Parlamentet.

3. *Haristown* och *Athy*, åro 2 ringa Städer, som ſända Deputerade til Parlamentet.

8. Grefſkapet KINGS-COUNTY.

Detta Landſkap omgives af Grefſkaperne Weſtmeath, Kildare och Qweens-County, ſamt Provincerne Munſter och Connaught. Deſs ſtorlek är 16 Qvadrat-Mil. Strömen *Shannon* utgör deſs Wåſtra Gräns. Faſtän detta Land ej har ſå frugtbar Mark, ſom de föregående Grefſkaperne, ſå är det dock väl upbrukadt och väl bebodt. Det innefattar 11 Baronier, 2 Parlaments-Orter, några Köpingar ſom hålla Marknad, ſamt 56 Förſamlingar. År 1766 funnos här 9294 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 46,000. Til Parlamentet ſändas 6 Deputerade. Man märker:

1. FILIPSTOWN, eller *Kingstown*, Landets Huvudort, är ej märkvärdig för annat, än at den är en Marknadsort, ſamt ſänder Ledamöter til Parlamentet.

2. *Banaghet*, en ringa Stad, ſänder Deputerade til Parlamentet.

9. Grefſkapet LONGFORD.

Detta Landſkap omgives af Grefſkapet Weſtmeath, ſamt Provincerne Ulſter och Connaught. Elven *Shannon* och den anſenliga Sjön *Dee* ſkiljer det från den ſiſtnämde Pro-

vin-

oen. Deſs ſtorlek är 9 ½ Qvadrat Mil. Det är et angenämt och med allahanda Lifsmedel rikeligen välſignadt Land. Det innefattar 6 Baronier, 4 Parlaments-Städer och 24 Förſamlingar, ſamt ſänder 10 Ledamöter til Parlamentet. År 1766 funnos här 6057 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 26,000. Man märker:

1. LONGFORD, Huvudſtaden; är en Marknadsort, ſom ſänder Fullmägtige til Parlamentet.

2. *Lanesborough* vid Shannon, ſamt *S. Johnstown* och *Granard* på gränſen til Ulſter, äro de öfrige ſmå Städerne, ſom ſända Ledamöter til Parlamentet.

9. Grefſkapet WESTMEATH.

Detta Landſkap gränſar til Grefſkaperne Longford, Eaſtmeath, ſamt Kings-County, och ſkiljes för öfrigt från Provincen Connaught, medelſt Sjön *Dee* och Elven *Shannon*. Deſs ſtorlek är 20 Qvadrat Mil. Det eftergiver föga något Landſkap i Riket uti frugtbarhet och ymnighet af Lifsmedel. Det är jämväl förſedt med några Inſjöar. Det innefattar 12 Baronier, 4 Parlaments-Städer och 62 Förſamlingar, ſamt ſänder 10 Ledamöter til Parlamentet. År 1766 funnos här 9621 Hus, hvarföre Folkmängden då för tiden kunde ſkattas til 48,000. Man märker:

1. MULLINGAR, Landets Huvudſtad, är en tämeligen betydelig ſamt befäſt Ort, ſom har Marknads-rättighet, ſamt ſänder Ledamöter til Parlamentet.

2 *Athlone*, en Stad vid Shannon, är befäſt med et Caſtell, ſamt har en vacker Bro öfver Strömen, håller Marknad, ſamt ſänder Fullmägtige til Parlamentet.

3. *Fore* och *Kilbeggan*, åro tvenne Städer, ſom ſända Fullmägtige til Parlamentet.

11. Grefſkapet EASTMEATH.

Detta Landſkap omgives af Grefſkaperne Louth, Dublin, Kildare och Weſtmeath, ſamt Provincen Ulſter, och gränſar jämväl med en liten del til Havet. Deſs ſtorlek är 23 Qvadrat-Mil. Det är ganſka frugtbart på allehanda ſlags Säd, har de vackraſte och angenämaſte Nägder, ſamt är et af de folkrikaſte på denna Ö. Strömen *Boyne* flyter midt genom Landet, ſom mycket ökar deſs fägring. Det innefattar 12 Baronier, 6 Parlaments-Städer, och 139 Förſamlingar, ſamt ſänder 14 Ledamöter til Parlamentet. År 1766 funnos här 14,000 Hus, hvarföre Folkmängden den tiden kunde ſkattas til 70,000. Man märker:

1. TRIM, Landets Huvudſtad, vid Boyne, är en Marknads- och Parlaments-Ort, ſamt driver god Handel.

2. *Alh-*

2. *Athboy*, en liten välbebod Stad, är jämväl en Marknads och Parlaments-Ort.

3. *Kells*, Norr i Landet, *Navan* vid Boyne, ſamt *Duleek* och *Ratoath*, Söder i Landet, äro de öfrige ſmå Städerne, ſom ſända Fullmägtige til Parlamentet.

12. Grefſkapet LOUTH.

Detta Landſkap ligger vid Havet. ſamt gränſar för öfrigt til Provincen Ulſter och Landſkapet Meath. Uti vidd håller det 8 Qvadrat Mil. Landet är frugtbart, rikeligen välſignadt med Säd och Gräsväxt, ſamt emot ſtorleken väl bebodt. Det innefattar 4 Baronier, 5 Städer, 50 Förſamlingar, ſamt ſänder 10 Fullmägtige til Parlamentet. År 1766 funnos här 8150 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 41,000. Man märker:

1. Drogheda, Landſkapets Huvudſtad, vid Boyne, ej långt från Havet, har en god Hamn, är en Marknads- och Parlaments-Ort, välbebod och väl befäſt, ſamt driver god Handel, i ſynnerhet med Stenkol, ſom hämtas från Whitehaven.

2. *Dundalk*, en tämeligen god Stad, ej långt från Havet, har en ganſka god och beqväm Hamn, är en Marknads- och Parlaments-Ort, ſamt Säte för en Biſkop. Här befinnes en Cammarduks-Manufactur.

3. *Carlingford*, en Stad vid en Hafsvik,

med en god och beqvåm Hamn, år en Marknads- och Parlaments-Ort, samt besökes mycket af Handlande. Platsen år väl förförjd med Lifsmedel, och Köpmännerne hava goda Skepp, som de nyttja til Stenkolshandel på Whitehaven.

4. *Atherdee*, *Dunleer* och *Louth* åro små Städer, hvaraf de 2 första sända Ledamöter til Parlamentet.

2. Provincen *ULSTER.*

Denna Province kallas på Irländska *Cui Guilly*, samt på Latin *Ultonia*. Han år på alla sidor omgiven af Havet, undantagande i Söder, där han gränsar til Leinster, samt i Sydväst, där Connaught stöter intil. Dess storlek år 204 Qvadr. Mil. Landet år nästan överalt ganska fruktbart på Säd och Gräsväxt, samt år med allehanda slags Fänad, såsom Nöt, Får, Hästar och Svin rikeligen välsignadt. Dock finnas här ock några få ofrugtbara Nägder. Med Ved och Timmer år Landet jämväl väl försedt, samt bär en myckenuet Frukttrån.

Af Sjöar och Strömar år Landet väl vatnadt, som hysa en stor mängd Fisk, i synnerhet Lax. De hårvarande Sjöarne åro de största som finnas i Irland, nämligen *Neagh* och *Earn*, hvilken sednare, såsom förut nämdt år, består af 2 Delar, *Nedra* och *Öfra Earn*. Sjön Neagh år märkvärdig, emedan dess Vatn har

har den egenſkagen at förvandla Trä til Sten. Man finner ſådan förſtenad Ved vid deſs ſtränder, och bemärker ingenſtädes någon yttre tilſats af Sten-Materia, ſom utanpå fäſtat ſig, utan Kärnan och Trädets kännetekn hava tydeligen bibehållit ſig, och hela Förändringen ankommer på Vigten och Tätheten, emedan de fina Mineraliſka Partiklarne hava genomflutit och upfyldt Porerne af Trädet. Vid ſtränderne af denna Sjö finnas allehanda pretiöſa Stenar, ſåſom Carnioler, Kriſtaller, Agater och Mocca-Stenar, m. m. De anſenlige Hafsvikarne *Foyle* och *Strangford* äro ſå af Land inneſlutne, at de även kunna paſſera för Inſjöar, emedan de endaſt med ſmala Sund hava gemenſkap med Havet. De öfrige betydligaſte Hafsvikar äro *Carlingfords*, *Carrickfergus*, *Swilly*, ſamt *Donnegals*-Vikarne. De ſtörſta Strömarne äro *Bann*, *Fin* och *Karn*.

Ulſter har, innan Engelſka Eröfringen, varit et ſärſkildt Konungarike, ſamt har nu för tiden den egenſkapen, at bibringa Grevelig Titel åt den Kongliga Prinſen, ſom förer Titel af Hertig til York. Provincen indelas uti 9 Greffſkaper, ſom innefatta 55 Baronier, ſamt innehåller 1 Erke-Biſkops- och 6 Biſkops-Stift, 10 Marknads-Städer, 14 Handelsplatſer, 4 Parlaments-Städer, ſamt 365 Förſamlingar. År 1766 funnos här 128,983 Hus, och år 1776 räknades här 573,819 Inbyggare. Greffſkaperne äro följande: *Cavan*, *Monaghan*, *Ar-*

magh, *Down*, *Antrim*, *Derry*, *Donnegal*, *Tyrone* och *Fermanagh*.

1. Grefſkapet CAVAN.

Detta Landſkap gränſar til Grefſkaperne Fermanagh och Monaghan i denna Province, ſamt för öfrigt til Provincerne Leinſter och Connaught. Deſs ſtorlek är 20 Qvadrat Mil. Det är i allmänhet icke ſå frugtbart, ſom de flåſta andra Landſkaperne, men har dock uti många Nägder en härlig Mark, ſom i ymnighet bär Säd, då han behörigen brukas. Strömen *Karn* löper midt genom Landet. Det innefattar 7 Baronier, 3 Städer, hvaraf 2 äro Parlaments-Orter, och 37 Förſamlingar. Til Parlamentet ſändas 6 Deputerade. År 1766 funnos här 9268 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 46,000. Man märker:

1. CAVAN, Huvudſtaden, har ej mera märkvärdigt, än at han ſänder Ledamöter til Parlamentet.

2. *Belturbet*, en annan liten Stad och Parlaments-Ort.

3. *Kilmore*, en ringa Stad, med Biſkops-Säte.

2. Grefſkapet MONAGHAN.

Detta Landſkap omgives af Grefſkaperne Tyrone, Armagh, Louth, Cavan och Fermanagh.

nagh. Storleken är 12 Qvadr. Mil. Landet är mycket bergagtigt och ſkogrikt, men tämeligen väl upbrukadt och bebodt. Det innefattar 5 Baronier, 1 Stad, några Köpingar och 24 Förſamlingar. År 1766 funnos här 10,658 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 53,000. Til Parlamentet ſändas 4 Fullmägtige. Man märker:

1. MONAGHAN, Huvudſtaden, är en ringa Ort, men ſänder dock Ledamöter til Parlamenter,

2. *Cloniſh*, en Köping.

3. Grefſkapet ARMAGH.

Detta Land inneſlutes af Landſkaperne Down, Louth, Monaghan och Tyrone. Sjön *Neagh* utgör deſs Norra gräns. Deſs ſtorlek är 11 Qvadrat Mil. I anſeende til ſin feta och frugtbara Mark öfverträffar det alla andra Landſkap i Riket, undantagande en Bergſträcka, ſom kallas *Fewes*. Det är ock ganſka väl bebodt. Det innefattar 4 Baronier. 2 Städer och Parlaments-Orter, 1 Köping ſamt 49 Förſamlingar. Til Parlamentet ſändas 6 Deputerade. År 1766 funnos här 13,125 Hus. hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 66,000. Man märker:

1. CHARLEMONT, Huvudſtaden, belägen vid en Å, ſom faller i Sjön Neagh, är väl be-

befäſt med et Caſtell, ſamt ſänder Fullmägtige til Parlamentet.

2. *Armagh*, en fordom anſenlig och berömd Stad, är Säte för Rikets förnämſta Erke-Biſkop, ſamt ſänder Ledamöter til Parlamentet. Han har ſå förfallit ifrån ſit förra välſtånd, at utom Erke-Biſkopens Palats, här endaſt finnes några få ufliga Hus, ſamt ruderа efter Kloſter-Murar.

3. *Surgan*, en Köping, ſom medelſt ſina Linne Manufacturer tiltager i välmåga.

4. Grefſkapet DOWN.

Detta Land gränſar med ſin ſtörre del til Havet, ſamt omgives för öfrigt af Landſkaperne Armagh och Antrim. Deſs ſtorlek är 26 Qvadrat Mil. 3 anſenliga Hafsvikar ſkåra in i detta Land, nämligen Carlingford-, Strangford och Carrickfergus-Vikarne. Marken är i allmänhet ganſka fruktbar, ehuru det på många ſtällen finnes mycken Skog och Moras. Linplanteringen idkas med mycken framgång i detta Landſkap, och det är i ſynnerhet berömdt för ſina Linne-Manufacturer. Landſkapet är et af de folkrikaſte och bäſt bebodde i Riket. Det innefattar 8 Baronier, 7 Städer, hvaraf 6 äro Parlaments-Orter, årſkilliga Köpingar, ſamt 72 Förſamlingar. År 1766 funnos här 26,090 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 130,000. Man märker:

1. DOWN,

1. Down, eller *Downpatrick*, Landets Huvudſtad, belägen vid en liten Vik af den ſtora Hafsviken Strangford, är Säte för en Biſkop, idkar liten Sjöhandel, ſamt ſänder Fullmägtige til Parlamentet.

2. *Killough*, en Stad, vid en liten Hafsvik, ſom formerar en god Hamn för Skepp om 70 Läſters drägt. Dels för nämſta värf beſtår uti Spanmåls utförſel, ſamt införſel af de fläſta Varor, ſom förbrukas i det näſtgränſande Landet.

3. *Dundrum*, en Köping och Handelsplats, vid en liten Hafsvik, ſom formerar en Hamn.

4. *Roſs-Trevor*, en Köping vid Carlingford-Viken, har en Kay för Skepp, ſom här nära vid ſtranden kunna ligga ſäkre för ankar. Här finnes et Saltſjuderi ſamt Fabrik för Fayence-kåril, ſom utföras.

5. Newry, en Stad vid en Canal, ſom leder från Carlingford Viken til Sjön Neagh, är både en Marknads och Parlaments Ort. Genom ſina Linne Manufacturer har denna Ort ſå förkofrat ſig uti Rikedom och Byggnader, ſå at han nu för tiden är den ſtörſta och folkrikaſte Orten i hela Grefſkapet, ſamt hvartil mäſta Handelen dragit ſig. År 1766 funnos här 1600 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 8000.

6. *Ratheryland*, en Köping ej långt från Newry, är en af de ſtörſta Marknadsplatſer för Linne i detta Landſkap.

7. *Dro-*

7. *Dromore*, en ringa Stad, är Säte för en Biskop.

8. *Hillsborough*, en liten Stad och Parlaments Ort.

9. *Ballynahinch*, en Köping, belägen midt i Landet, har Linne Manufacturer.

10. *Strangford*, en Ort vid Inloppet til Strangford-Viken, är en Tullplats för de Skepp, som ej kunna upkomma til Down.

11. *Marlin*, en Ort, som i synnerhet är bekant för sina Linne-blekerier. Här finnas många Linvåvare och Blekplatser; och knappast finnes någon Landthushållare i Grannskapet, som icke idkar Linväveri.

12. *Warringstown*, en Ort, som även är berömd för sina Linne-Manufacturer.

12. *Gilford* och *Bannbridge*, äro Orter vid Ån Bann, som äro namnkunnige för sina Linne-Blekerier. Här hållas de största Marknader med Linne i hela Irland.

14. *Killyleagh*, en Stad vid Strangford-Viken, är berömd för sina blomstraude Linne-Manufacturer, samt den skönа Trå här tillverkas. Han sänder Fullmägtige til Parlamentet.

15. *Newtown*, en Stad och Parlaments-Ort vid Strangford-Viken, är bekant för den vackra blomerade Linnevåf, som här tillvärkas.

16. *Bangor*, en Stad och Parlaments-Ort vid Carrickfergus-Viken; här spinnes mycket Lingarn.

17. *De-*

17. *Donaghadee*, en Ort vid Hafvet, med en Hamn, hvareſt Poſtjagterne, ſom komma från Skotland, inlöpa. I anſeende til de många Reſande ſom här anlända, har Handelen anſenligen ſtigit, och Orten därigenom förkofrat ſig i ſtorlek och välmåga.

5. Grefſkapet ANTRIM.

Detta Landſkap omgives til ſtörre delen af Hafvet, ſamt gränſar för öfrigt til Grefſkaperne Down och Derry. Storleken är 25 Qvadrat Mil. Den ſtora Sjön *Neagh* hörer til ſin drygaſte del til detta Land. Marken är tämeligen frugtbar, och Landet är tilräckeligen förſedt med Säd och Frukt, ehuru många Nägder i Norra Delen äro upfylde af Kärr och Möſſar. Landſkapet innefattar 5 Städer och Parlaments Orter, 8 Baronier, ſamt 56 Förſamlingar. Til Parlamentet ſändas 12 Deputerade. År 1766 funnos här 20,738 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 104,000. Man märker:

1. Carrickfergus, jämväl Knockfergus kallad, Landets Huvudſtad, belägen vid en Hafsvik, är tämeligen ſtor och folkrik, ſamt välmående. Han har en förträffelig Hamn, ſom beſkyddas af et Caſtell, hvareſt befinnes en Commendant med Beſättning. Orten ſänder Fullmägtige til Parlamentet.

2. Belfast, en Stad, belägen längſt in uti

uti förenämde Hafsvik; är en blomſtrande Ort, ſom driver ſtark Handel och Sjöfart, har åtſkilliga Manufacturer, och däribland en Cammarduks Fabrik, ſamt tiltager beſtändigt i ſtorlek, fägring och rikedom; han är ej allenaſt den ſtörſta och folkrikaſte Staden i hela Provincen Ulſter, utan kan även i anſeende til ſin vigtighet räknas för den tredje i hela Irland, ſamt öfverträffas endaſt af Dublin och Cork. År 1766 ſteg Huſens antal til 5295, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 30.000, men nu för tiden, år 1792, ſtiger denſama til inemot 40,000. Han ſänder och Fullmägtige til Parlamentet. Polhöjden år 54 Grad. 36 Min.

3. LISBURN, en Stad, belägen vid ſamma Ström ſom Belfaſt, men högre up, är en blomſtrande Ort, har ſköna Linne-Manufacturer, och den här tilvärkade Linneväven ſkattas, ſå väl i anſeende til ſin godhet, ſom blekning, högre än den från de flåſta andra Orter i Irland. Staden ſänder Fullmägtige til Parlamentet.

4. *Antrim*, en liten Stad vid Sjön Neagh, är ock en Parlaments-Ort; han har fordom varit Huvud orten i detta Grefſkap.

5. *Connor*, en ringa Stad, har fordom varit et Biſkopsſäte, hvilket nu är förenadt med det uti Down.

6. *Randalstown*, en liten Stad och Parlaments-Ort,

7. *Ballycaſtle*, en Köping, vid Norra Ocea-

Oceanen, med en Hamn, år den Nordligaſte Handelsort i Irland.

7. *Dunlace*, et ſtarkt och befäſt Caſtell, på Nordvåſtra Kuſten, belägen på en Klippa utmed Havet, ſom medelſt en Graf ſkiljes från Landet.

9. På Norra Kuſten tått utmed Havet befinnes et märkvärdigt Naturens Konſtſtycke: *The Giants Causway* kalladt, ſom liknar Grottan på Ön Staffa. Det beſtår utaf en otalig mängd Baſaltpelare, af åtſkillig ſkapnad och ſtorlek, dock åro de fläſta fem- eller ſex-kantige, men ſamteligen oordentligt placerade. Hela Stycket håller 600 Fot i längd, och 120 til 240 i bredd, men år af olika högd, nämligen på några ſtållen från Strandytan 36 Fot, och på andra endaſt 15 Fot.

6. Grefſkapet DERRY.

Detta Landſkap, ſom och kallas *Londonderry*, gränſar med ſin Norra ſida til Oceanen, ſamt omgives för öfrigt af Grefſkeperne Antrim, Donnegal och Tyrone. Sjön *Neagh* och Hafsviken *Foyle* ſtöta jämväl til detta Land. Storleken år 17 Qvadrat Mil. Marken år väl något lågländt, dock gamſka fruktbar på Säd och andra Växter. Landet innefattar 4 Baronier, 3 Städer och 38 Förſamlingar. Til Parlamentet ſändas 8 Deputerade. År 1766 funnos här 14,528 Hus, hvarföre Folkmång-

den då kunde ſkattas til 72,000. Man märker:

1. DERRY, eller *Londonderry*, Landets Huvudſtad, belägen vid Ån Culmore, ej långt från deſs utlopp i Hafsviken Foyle, är tämeligen anſenlig och folkrik, ſamt befäſt, ehuru ej efter nyare viſet. Näſt Belfaſt är han den bäſta i hela Ulſter, ſamt har en beqvåm och god Hamn för de ſtörſta Laſtſkepp. Staden är Säte för en Biſkop, ſom är en af de rikaſte i Irland, ſamt ſänder Ledamöter til Parlamentet. Han driver ſtark Handel, förnämligaſt på Weſtindien, och til denna Ort höra et ſtort antal Skepp och mindre Fartyg, hvaraf en del åven nyttjas til Sillfånge.

2. *Culmore*, en Fäſtning, med Garniſon, vid Inloppet til Derry.

3. *Coleraine*, en Stad vid Ån Bann, et ſtycke från Havet, är en Parlaments Ort, ſamt för öfrigt en god Handelsplats, i anſeende til ſit Laxfånge och ſina Linne-Manufacturer.

4. *Limawaddy*, en liten Stad och Parlaments Ort vid Foyle.

5. *Caſtle-Dawſon*, et Caſtell, ej långt från Sjön Neagh.

7. Grefſkapet DONNEGAL.

Detta Landſkap omgives til ſtörre delen af Hafvet, ſamt gränſar för öfrigt til Grefſkaperne Derry, Tyrone och Fermanagh. Det hål-

håller i vidd 44 Qvadr. Mil, ſamt är ſåledes et af de ſtörſta i Riket. Tre anſenliga Hafsvikar finnas i detta Land, nämligen *Foyle-Swilly-* och *Donnegals-*Vikarne, utom ſmårre. Landet är til ſtörre delen bergagtigt, ſamt upfyldt af Kårr och ſmå Sjöar, men ſå finnes här ock vackra, jämna och frugtbårande Nägder. Det innefattar 5 Baronier, 5 Städer och Parlaments-Orter ſamt 40 Förſamlingar. Til Parlamentet ſändas 12 Ledamöter. År 1766 ſteg Huſens antal til 12,357, hvarföre Folkmängden den tiden kunde ſkattas til 62,000. Där märkes:

1. Donnegal, Landets Huvudſtad, belägen vid en Hafsvik, ſom bär namn af Staden, är en god Handelsort, ſamt ſänder Deputerade til Parlamentet.

2. *Ballyſhannon*, en liten Stad och Parlaments-Ort, vid Ån ſom faller utur Sjön Earn, ej långt från Havet, har en ganſka god Hamn.

3. *Killybeg*, en liten Stad och Parlaments-Ort vid en liten Hafsvik utmed Donnegals-Viken, har en god och beqvåm Hamn.

4. *Liffórd* och *S. Johnstown*, äro ſmå Städer och Parlaments-Orter, vid Ån Foyle.

5. *Raphoe*, en ringa Stad och Biſkopsſäte.

8. Grefſkapet TYRONE.

Detta Land är omgivit af Grefſkaperne Derry, Armagh, Monaghan, Fermanagh och

Donnegal. Deſs vidd år 27 Qvadrat-Mil. Landet är väl här och där bergagtigt och ojämt, men bär dock Säd til nödtorft. Det innefattar 4 Baronier, 4 Städer och 30 Församlingar. År 1766 funnos här 16,545 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 83,000. Til Parlamentet ſändas 10 Deputerade. Man märker:

1. DUNGANNON, Huvudſtaden, belägen på et Berg, är något befäſt, ſamt ſänder Fullmägtige til Parlamentet.

2. *Montjoy*, en liten befäſt Ort, vid Sjön Neagh.

3. *Clogher*, en ringa Stad, med Säte för en Biſkop, hvars Stift räknas bland de ſämſta i Irland. Staden ſänder Fullmägtige til Parlamentet.

4. *Augher*, en ringa Stad och Parlaments-Ort, nära til den föregående.

5. *Straban*, en liten Stad och Palaments-Ort, vid Ån Foyle, med et Caſtell.

9. Grefſkapet FERMANAGH.

Detta Land omgives af Grefſkaperne Donnegal, Tyrone, Monaghan och Cavan, ſamt gränſar för öfrigt til Connaught. Deſs ſtorlek är 18 Qvadrat Mil. Det innefluter de bägge anſenlige Sjöarne *Earn*. Det är et ſkogrikt Land, upfyldt af Sjöar och Kärr, ſamt föga frugtbart, men uti Sjön Earn och Strömen ſom

ſom löper därigenom finnes ſtor ymnighet af Lax, Foreller och Gäddor. Bemäldte Sjöar Earn äro ganſka angenäme, upfyldte af en myckenhet ſkogrika Öar. Landet innefattar 8 Baronier, 1 enda Stad och Parlaments-Ort, ſamt 19 Förſamlingar. År 1766 funnos här 5674 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 28,000. Til Parlamentet ſändas 4 Deputerade. Man märker:

1. ENISKILLING, Landets enda Stad, belägen på en Ö uti Sundet, ſom ſkiljer de bägge Sjöarne Earn från hvarandra; är befäſt, och har 2 Skanſar til beſkydd, ſamt ſänder Deputerade til Parlamentet.

2. *Belleek*, en god Köping, vid Ån, ſom faller utur Earn.

3. *Tarmon*, et Caſtell vid förenämde Sjö.

3. Provincen *CONNAUGHT.*

Denna Province kallas af Irländarne *Connaughty*, ſamt på Latin *Connacia*. Han gränſar i Norr til Havet ſamt Ulſter, i Öſter til Leinſter, i Söder til Munſter, ſamt i Wäſter til Havet. Deſs ſtorlek är 158 Qvadrat Mil. Luften i denna Province är, i anſeende til de många dunſterne och den däraf härrörande tökningа väderleken, icke ſå klar och ſund, ſom i de andra Provincerne, och detta härrörer af de många Sjöar, Kärr, Moras och Skogar, hvarmed detta Land är upfyldt. Det är ock-

få nog bergagtigt. Dock finnas här jämväl många grönskande och angenäma Nägder; och Marken är på många ſtällen frugtbar, ſamt bär Säd i ymnighet, men förnämſta Producten är dock Gräsväxt, hvarföre ock här är överflöd på Boſkap och Vildbråd; jämväl finnes här Fogel, i ſynnerhet Sjöfogel, ſamt Falkar i ſtor myckenhet. Med Honing och Vax är Landet ri eligen välſignadt. Här finnas ockſå många ſtörre och ſmärre Hafsvikar och Bugter, ſom vimla af Fiſk, hvilken ſåledes är en af Landets förnämſta Producter.

De ſtörſta Hafsvikarne äro *Clew-Bay* och *Gallway-Bay*. Af Sjöar äro *Corrib*, *Molk* och *Conn*, ſom ligga in i Landet, *Ree* uti gränſen til Leinſter, och *Derg* på gränſen til Munſter, de anſenligaſte. *Shannon* är den ſtörſta Strömen, och denna ſkiljer Connaught från Leinſter och Munſter. De andre Strömarne äro af föga betydenhet. Af Öar har detta Land ſtörre antal än de öfrige Provincerne. De anſenligaſte af dem äro Öarne *Achill* uti Landſkapet Mayo, ſamt *Arran*, ſom ligga framför Inloppet til Gallway-Viken.

Provincen innefattar 43 Baronier, 10 Städer ſamt 330 Förſamlingar. År 1766 funnos här 49,966 Hus, och år 1776 ſteg Inbyggarnes antal til 269,860. Til Parlamentet ſändas 30 Fullmägtige. Provincen indelas uti 5 Landſkaper, nämligen *Leitrim*, *Sligo*, *Mayo*, *Roscommon* och *Gallway*.

I. Grek-

1. Grefſkapet LEITRIM.

Detta Landſkap gränſar til Provincerne Ulſter och Munſter, ſamt Landſkaperne Sligo och Roscommon. Deſs ſtorlek är 15 Qvadrat Mil. Det är et bergagtigt Land, men har dock härliga Dalar, ſom bära ſkönt Gräs i ſtörſta ymnighet, hvarföre här ock finnes en otrolig mängd Boſkap. Elven *Shannon* tager ſit urſprung i detta Land. Det innefattar 5 Baronier, 3 Städer ſamt 21 Förſamlingar. År 1766 funnos här 5156 Hus, och ſåledes kunde Folkmängden då ſkattas til 26,000. Til Parlamentet ſändas 6 Deputerade. Man märker;

1. *Leitrim*, en liten Stad vid Shannon, är Landets Huvudort.

2. *Carrick* och *Jamestown*, äro ſmå Städer och Parlaments Orter.

2. Grefſkapet SLIGO.

Detta Landſkap gränſar til Grefſkaperne Leitrim, Roscommon och Mayo, ſamt Havet. Deſs vidd är 17 Qvadrat Mil. En ſtor del af detta Land är bergagtigt, ſamt upfyldt af Kärr och Sjöar; men de lägre Nägderne ſamt Dalarne bära mycken Säd och Gräs, ſå at här födes en ſtor mycken het Boſkap. Landſkapet innefattar 6 Baronier, 2 Städer ſamt 41 Förſamlingar. År 1766 funnos här 5970 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til

30,000. Til Parlamentet ſändas 4 Fullmägtige. Man märker:

1. SLIGO, Landets Huvudſtad, belägen vid en Hafsvik, är tämeligen folkrik, har en beqvåm Hamn, uti hvilken Skepp af 100 Läſters drägt kunna upkomma til Skeppsbron, ſamt driver god Handel. Orten beſkyddas af et Caſtell, ſamt ſänder Fullmägtige til Parlamentet.

2. *Achonry*, en ringa Stad, ſom fordom varit Säte för et Biſkops-Stift, hvilket nu är förenadt med det i Elfin.

3. Grefſkapet MAYO.

Detta Landſkap omgives til ſtörre delen af Havet, ſamt gränſar för öfrigt til Grefſkaperne Sligo, Roscommon och Gallway. Dets ſtorlek är 48 Qvadrat Mil. Uti de Wäſtra Nägderne, ſom gränſa til Havet, är det ojämt och bergagtigt, men på andra ſtällen är det frugtbart på Säd, och har ſköna Betesmarker, ſamt är til öfverflöd förſedt med Boſkap, Hjortar och annan Vildbråd, Fiſk, Fogel och Honing. På Sjöar är ingen brift, däraf *Malt* och *Conn* äro de anſenligaſte. Landſkapet innefattar 9 Baronier, 3 Städer, ſamt 73 Förſamlingar. År 1766 funnos här 15,089 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 76,000. Til Parlamentet ſändas endaſt 4 Deputerade. Man märker:

1. *Mayo*,

1. *Mayo*, en ringa Stad, är Landets Huvudort.

2. *Killalia*, en liten Stad vid en Hafsvik, är Biskopsſäte.

3. *Caſtlebar*, en liten Stad, Söder ut i Landet, är den enda Parlaments-Orten i detta Landſkap.

4. *Broad-Harbour*, en ſkön Hamn på Nordvåſtra Udden af Landſkapet, har et ſkönt Laxfång.

4. Grefſkapet ROSCOMMON.

Detta Landſkap gränſar til alla Landſkaperne i denna Province, ſamt til Leinſter. Deſs ſtorlek är 22 Qvadrat Mil. Elven *Shannon* är den anſenligaſte Strömen, ſamt utgör gränſen mellan detta Landſkap och Leinſter. Af Sjöar är *Ree* den ſtörſta, ſom ock ligger i förenämde Gräns. Det är et jämt och fruktbart Land, ſom i ymnighet bär Säd, Frukt och Gräs, ſamt är väl förſedt med Boſkap. Det innefattar 6 Baronier, 5 Städer och 59 Förſamlingar. År 1766 funnos här 8216 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 40,000. Til Parlamentet ſändes 8 Deputerade. Man märker:

1. *Roscommon*, en liten Stad, med dåliga Hus, ſom äro täckte med Halm, är dock Huvudorten i Landet, ſamt ſänder Ledamöter til Parlamentet.

2. *Boyle*, en liten Stad vid Sjön Ree, samt *Tuisk*, en annan liten Stad, åro bägge Parlament-Orter.

3. *Elfin*, en ringa Stad, är dock Biskops-Säte.

4. *Castlereagh*, en liten artig Stad, är i blomstrande tilstånd.

5. Grefskaper GALLWAY.

Detta Land omgives af Grefskaperne Mayo och Roscommon, Provincen Munster samt Havet. Detta är det första Landskapet i Connaught, hållande i vidd 54 Qvadr. Mil. Wästra Delen af Landet, som gränsar til Havet, är bergagtig och föga fruktbar, men den Östra, som stöter til Shannon, är jämnare, har en kalkartig jordmån, är fruktbar, bär rikeligen Säd och Gräs, samt har ymnighet af Boskap. Landet innefattar 1 Erke-Biskops- och 2 Biskops-Stift, 17 Baronier, 5 Städer, däraf 3 åro Parlaments-Orter, samt 136 Förfamlingar. År 1766 funnos här 15,576 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde skattas til 78,000. Til Parlamentet sändas 8 Deputerade. Man märker:

1. GALLWAY, Huvudstaden, så väl i detta Landskap, som hela Connaught, är belägen vid Sjön Corribs utlopp uti den stora Hafsviken, som här formerar en djup, säker och förträffelig Hamn,

Hamn, hvilken är så stor, at han kan inrymma et anseenligt antal Skepp. Staden är tämeligen stor och folkrik, välbygd, samt väl befäst. Husen, i synnerhet de offentteliga Byggnaderne, äro gemenligen massiva, höga och vackra, nästan runde bygda, såsom Torn. I anseende til sin Folkmängd och Rikedom, kan han räknas för den femte uti Irland. Köpmännerne driva en ansenlig Handel på de flästa Handelsplatser i Europa. Staden är Säte för en Biskop, samt sänder Fullmägtige til Parlamentet.

2. *Tuam*, en ringa Stad, några Mil Norrut från Gallway, har fordom varit ansenlig, och är ännu Säte för en Erke-Biskop, samt en Parlaments-Ort.

3. *Athenry*, en ringa Stad och Parlaments-Ort.

4. *Clonfert*, en liten Stad, ej långt från Shannon, är Säte för en Biskop.

5. *Eyres Court*, en liten Stad, ej långt från den förra, är en blomstrande Ort, som småningom tiltager i välmåga.

4. Provincen *MUNSTER.*

Denna Province kallas af Irländarne *Mown*, samt på Latin *Momonia*. Han gränsar i Norr til Connaught, och i Nordost til Leinster, samt omgives för öfrigt af Havet. Dess storlek är 226 Qvadr. Mil. Luften härstädes är tämeligen mild, så at man ej har orsak at klaga

över

öfver för mycken köld. Landet är på många ſtällen upfyldt med Berg, på hvilka växa ſköna Skogar; men därjämte finnas här många angenäma och fruktbara Fält och Dalar, ſom bära Säd och Gräs i ymnighet, hvarföre ock deſs förnämſta Producter beſtå uti allehanda ſlags Säd, Nöt-Boſkap, Får, Ull, men förnämligaſt Fiſk af många ſlag, i ſynnerhet Sill. Af Hafsvikar är Landet mycket genomſkurit, hvaraf de anſeenligaſte äro *Ballyheigh*, *Dingle*, *Kenmare* och *Bantry*-Vikarne. Deſſe tillika med flera ſmärre Vikar formera en mycken-het ſköna Hamnar.

Af Strömar är Landet väl vattnadt. De ſtörſta af dem äro *Shannon*, ſom ſkiljer denna Province från Connaught, *Shure*, ſom utgör Gränſen här emellan och Leinſter, *Blackwater* och *Lee*. Med Sjöar är Landet icke mycket förſedt, 2 af dem äro af någon betydenhet, nämligen *Derg*, ſom ligger uti gränſen til Connaught, ſamt *Lane*. Af Berg märkes *Mangerton*, ſåſom det högſta i Irland. Före Engelſka Eröfringen har denna Province varit et ſärſkildt Konungarike. Han indelas uti 6 Grefſkaper, nämligen *Clare*, *Limerick*, *Tipperary*, *Waterford*, *Cork* och *Kerry*, ſamt innefattar 63 Baronier, 32 Städer och 748 Förſamlingar. År 1766 funnos här 117,197 Hus, och år 1776 ſteg Inbyggarnes antal til 628,799. Til Parlamentet ſändas 64 Deputerade.

1, Graf-

1. Grefſkapet CLARE.

Detta Landſkap, ſom också kallas *Townmond*, omgives til ſtörre delen af Havet, ſamt Elven Shannon, genom hvilken det ſkiljes från Landſkaperne Limerick och Tipperary, ſamt gränſar för öfrigt til Connaught. Deſs ſtorlek är 28 Qvadrat Mil. Det är et ganſka fruktbart Land, ſom i ymnighet bär Säd och ſköna Rovor. De bäſta Häſtar i Riket finnas ock här i Landet. Til Handel ligger det ganſka beqvämt. Det innefattar 9 Baronier, 3 Städer och 76 Förſamlingar. År 1766 var Huſens antal 11,381, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 57,000. Til Parlamentet ſändas 4 Deputerade. Man märker:

1. Killalow, en liten Stad, belägen vid Shannon, är Landets Huvudort, ſamt Säte för en Biſkop.

2. *Enis*, en liten vacker Stad, ej långt från Shannon, ſänder Fullmägtige til Parlamentet.

3. *Clare*, en liten Stad vid en Vik af Shannon, ger namn åt Grefſkapet.

2. Grefſkapet LIMERICK.

Detta Landſkap ſkiljes från Clare, medelſt Shannon, ſamt gränſar för öfrigt til Tipperary, Cork och Kerry. Deſs ſtorlek är 24 Qvadrat Mil. Wäſtra Delen af Landet, ſom lig-

ligger utmed Shannon år något bergagtig, men den Öſtra Delen har en jämn och övermåttan frugtbar Mark, ſom bär Säd i ymnighet, ſamt har förträffeligt Bete för Boſkapen. Landet innefattar 9 Baronier, 4 Städer ſamt 130 Församlingar. År 1766 funnos här 19,380 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 96,000. Til Parlamentet ſändas 8 Deputerade. Man märker:

1. LIMERICK, Huvudſtaden, ſå väl i detta Landſkap, ſom i hela Munſter, belägen dels på en Ö uti Shannon, dels på Faſta Landet därutmed, är anſenlig, folkrik, vackert byggd, ſamt väl befäſt med Murar och et Caſtell. Uti vigtighet paſſerar han för den Fjärde i Irland. Läget vid Shannon gifver tilfälle til en anſenlig Handel, ſom i anſeende til utrikes Orter, förnämliga idkas med Spanien och Frankrike. Staden är ock Säte för en Biſkop, ſamt ſänder Ledamöter til Parlamentet. År 1766 var Huſens antal 3859, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til circa 24,000.

2. *Kilmalock*, en tämeligen folkrik och välmående Stad in i Landet, är en Parlamentsort.

3. *Aſheyton*, en liten Stad och Parlamentsort vid Shannon.

3. Grefſkapet TIPPERARY.

Detta Landſkap omgives utaf Provincen Leinſter, ſamt Landſkaperne Waterford, Cork och

och Limerick, och medelſt Shannon ſkiljes det från Connaught. Det håller i vidd 44 Qvadrat Mil. Norra Delen af Landet är nog bergagtig och ofruktbar, men den Södra är deſto jämnare och fruktbarare, folkrik, ſamt likaſom beſådd med Byar. Landet innefattar 12 Baronier, 7 Städer ſamt 147 Förſamlingar. År 1766 funnos här 18,057 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 90,000. Til Parlamentet ſändas 8 Deputerade. Man märker:

1. CLONMEL, Landets Huvudſtad, belägen vid Ån Shure, är en välmående och beſått Ort, ſom ſänder Ledamöter til Parlamentet.

2. *Caſhel*, en ringa Stad, ej långt från Ån Shure, är Säte för en Erke-Biſkop ſamt Parlamentsort.

3. *Fethard*, en annan ringa Stad och Parlamentsort.

4. *Carrick*, en liten Handelsſtad vid Shure.

5. *Thurles*, en ringa Stad norrr i Landet.

4. Grefſkapet WATERFORD.

Detta Landſkap omgives af Grefſkaperne Cork och Tipperary, Provincen Leinſter ſamt Havet. Deſs ſtorlek är 19 Qvadrat Mil. Det är et väckert och fruktbart Land, faſtän det på många ſtällen är bergagtigt. Inbyggarne äro förmögnare än i de flåſta andra Landſkaper.

per. Strömarne *Shure* och *Blackwater* utgöra dels gränsor i Norr och Söder. Landet innefattar 7 Baronier, 4 Städer samt 71 Församlingar. År 1766 funnos här 8933 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde skattas til 45,000. Til Parlamentet sändas 10 Deputerade. Man märker:

1. WATERFORD, Landets Huvudstad, belägen vid Ån Shure, 5 Ejärdingsväg från dess utlopp i Havet, är ansenlig, folkrik och välmående, samt en af de bästa i Riket. Fastän Staden är belägen så långt ifrån Havet, så är dock Strömen så djup, at de största Lastskepp kunna upsegla ända til Kayen eller Skeppsbron, och där ligga för ankar, hvilken Kay är en af de vackraste i hela Stor-Britannien, och Hamnen är jämväl en af de bästa, som finnas i Riket. Staden driver stark Handel, förnämligast med England och på Bristol, samt har medelst 2 Strömar, som i denna Hamn sammanflyta, stor beqvämlighet för sina Varors framskaffande: men oagtadt alla dessa fördelar, är dock Staden dåligt bygd. Gatorne äro trånga och Husen tätt hoppackade. År 1766 var Husens antal 2111, hvarföre Folkmängden då kunde skattas til 12,000. För öfrigt är Staden Säte för en Biskop, samt Parlamentsort.

2. *Dungarvan*, en medelmåttig Stad vid en liten Hafsvik, med en beqvåm Redd för Skepp, som beskyddas af et Castell. Staden är en Parlamentsort.

3. *Lis-*

3. *Lismore*, en liten Stad och Parlaments-ort vid Ån Blackwater, har fordom varit Biſkopsſäte, ſom nu är förenadt med det i Waterford.

4. *Tallagh*, en annan ringa Stad och Parlamentsort.

5. Grefſkapet CORK.

Detta Landſkap omgives til ſin ſtörre del af Havet, ſamt gränſar för öfrigt til Grefſkaperne Waterford, Limerick och Kerry. Det är det ſtörſta i hela Irland, ty det håller i vidd 64 Qvadrat Mil. Landet är väl ännu på många ſtällen vildt och öde, och upfyldt med Berg, ſamt Kärr och Moras; men i nyare tider har det blivit ſå upbrukadt, at det föga eftergiver något annat uti frugtbarhet, Producter och Rikedom. Climatet är här ock mildare än i de andre Landſkaperne, hvarföre Fruktträn här jämväl bättre trivas än på andre Örter. På Hafsfiſk är överflöd. Här finnes ock en Koppargruva. Detta Landſkap är jämväl det folkrikaſte i hela Riket. Det innefattar 15 Baronier, 12 Städer ſamt 232 Förſamlingar. År 1766 funnos här 47,334 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 236,000. Til Parlamentet ſändas 26 Deputerade. Man märker:

1. Cork, Landſkapets Huvudſtad, belägen på 2 Öar uti Ån Lee, ſom aldeles om-

flyter honom. Han ar af oval ſkapnad, ſamt beſäſt med en Mur, och för öfrigt en tämeligen ſtor, ſamt folkrik, rik och mägtig Stad; i anſeende til Folkmängd och vigtighet den andra i hela Irland. Deſs läge är något öfver 2 Mil från Havet, hvarföre ſtora Laſtſkepp ej kunna upkomma ända til Staden, utan måſte kaſta ankar inemot 1 Mil därifrån, och där loſſa en del af ſina Varor. Hamnen är ganſka god och beqvåm.

Staden driver en ſtark och vidſträckt Handel med de förnämſta Handelsplatſer i Europa, men förnämligaſt på Weſtindien, ſamt anſes ſåſom den förnämſta Marknadsplats uti Europa för ſalt Kött, Fläſk, Smör och Talg. Här förſe ſig ofta Engelſka Köpmansſkeppen, ſom gå på Weſtindien, med Lifsmedel, förnämligaſt med Oxkött; åvenſom Engelſka Örlogs-Flottan i Krigstider här fournerar ſig med Lifsmedel. Franſoſerne plåga ock här uphandla det måſta Oxkötter för ſina Flottor och Colonier. Vanligtvis anlända årligen hit til Hamnen 1200 Skepp.

Staden är jämväl Säte för en Biſkop, ſamt ſänder Fullmägtige til Parlamentet. År 1766 ſteg Huſens antal til 7445, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 52,000, men ſedan den tiden har denſama anſenligen ökats, ſå at man nu, år 1792, kan fäkert antaga Inbyggarnes antal til 60,000. Polhögden är 51 Grad. 40 Min.

2. *Cloyne*,

2. *Cloyne*, en liten Stad, ej långt från Havet, år et Biſkopsſäte.

3. *Middleton*, en liten Stad vid Corks-Viken, med en Hamn, år en Parlamentsort.

4. *Caſtlemartyr*, en ringa Stad, 1 Mil från den föregående, år jämväl en Parlamentsort.

5. *Youghall*, en Stad, vid Ån Blackwaters utlopp i Haver, år en af de bättre Städerne i Riket, folkrik och välmående, ſamt befäſt med en Mur. Han har en ganſka bequämlig Hamn, med en vacker Kay, ſamt driver anſenlig Handel. Han ſänder ock Fullmägtige til Parlamentet.

6. *Rathcormuck*, vid Ån Bride, *Charleville*, längſt i Norr på gränſen til Tipperary, *Doneraile*, i Söder därifrån, ſamt *Mallow*, vid Ån Blackwater, åro ſmå eller ringa Städer, men alleſamans Parlaments-Orter.

7. *Kinſale*, en Stad, vid en liten Hafsvik, med en förträffelig Hamn för de ſtörſta Laſtſkepp, år folkrik och välmående, den andra uti vigtigheten i detta Landſkap. Han idkar en ſtark och fördelagtig Handel med Lifsmedel, på Flandern, Frankrike, Holland och Weſtindien, förnämligaſt det ſiſta Landet. Han ſänder ock Fullmägtige til Parlamentet. Inloppet til Hamnen beſkyddas af en Skans kallad Charles Fort.

8. *Bandon*, en liten Stad vid en Å af ſamma Namn, år en Parlaments-Ort.

9. *Clonakilty*, en liten Stad vid en Hafs-

vik, med en liten Hamn, är en Parlaments-Ort.

10. *Roſs*, en ringa Stad vid en Hafsvik, med en Hamn; har fordom varit et Biſkops-Säte, ſom nu är förenadt med det i Cork.

10. *Baltimore*, en liten Stad vid Havet, med en beqvåm Hamn, är en Parlaments-Ort.

11. *Bantry*, en Köping vid en ſtor Hafsvik, ſom bär namn af Staden, har en Hamn.

12. *Cape-Clear*, en Ö, ſom är det ſydligaſte Land i hela Irland, har et Caſtell, ſom tjänar til beſkydd för de Skepp, ſom på den härvarande Redden plåga ligga för ankar.

6. Grefſkapet KERRY.

Detta Landſkap omgives til ſtörre delen af Havet, ſamt gränſar för öfrigt til Grefſkaperne Limerick och Cork. Deſs ſtorlek är 46 Qvadrat Mil. Det är til ſtörre delen et bergagtigt Land, men har dock många frugtbara Åkerfält, ſom bära Säd til nödtorft. Med ſtörre och ſmärre Hafsvikar är Landet överalt genomſkurit, hvarföre här ock är öfverflöd af Fiſk. Här finnes et Brott af ganſka vackra Amethiſter, ſom i hårdhet och färg icke efterginva de bäſta Öſterländſka. Jämväl finnes här 2 goda Koppargruvor. Af Sjöar märkes *Lane*, ſåſom en af de märkvärdigaſte i hela Stor-Britannien, i anſeende til ſin Romaneſka Fägring. Landſkapet innefattar 8 Baronier, 3 Städer och 84 Förſamlingar. År 1766 fun-

nos

nos hår 12,112 Hus, hvarföre Folkmängden då kunde ſkattas til 60,000. Til Parlamentet ſändas 8 Fullmägtige. Man märker:

1. DINGLE, en liten god Stad, vid en Bugt af den ſtora Hafsviken, ſom bår namn af Staden, år Landets Huvudort, ligger beqvåmt til för Handel och Sjöfart, ſamt ſänder Fullmägtige til Parlamentet.

2. *Tralee*, en Stad vid den ſtora Hafsviken Ballyheigh, år en blomſtrande Ort, ſamt den båſta Handelsorten i Landſkapet. Han ſänder ock Fullmägtige til Parlamentet.

3. *Ardfert*, en ringa Stad och Parlamentsort, Norr om den föregående, har fordom varit et Biſkopsſäte, ſom nu år förenadt med Limerick.

4. *Aghadoe*, en ringa Ort vid Sjön Lane, har ock fodom varit Biſkopsſäte, ſom jämväl nu år förenadt med Limerick.

5. *Caſtlemain*, en Köping ej långt från Dingle-Bay, med en ſåker Hamn för Skepp, ſom dock ej mycket beſökes.

6. *Lane*, år en Sjö, ſom man här något närmare vil beträgta. Irlåndarne jämföra denna Sjö til ſin Romaneſka fägring med Engelsmännernas Winander-Meer och Skottarnes Lomond. Han år vid pafs ſå ſtor ſom Temnarn i Upland. Myckenheten af vackra Öar, hvarmed han år upfyld, ſamt den näſtgränſande Nägdens ombyte af höga Berg, Skogar och grönſkande Parker, göra honam til et ganſka

Vid många Hus åro artiga Luſtgårdar anlagde, de dår åro planterade med allehanda Grönſaker, ſåſom Blomkål, Årtſkockor, Bönor, Sallat och dylika ſaker, jämväl med Fikon, Pomerancer och Vinſtockar. På godt vatn år ingen briſt, ty faſt ån der ibland om Somrarne på hela 4 à 5 Månaderne icke faller en droppa Regn, ſå finnas här dock 4 ſtora Ciſterner inhuggne i Berget, hvareſt man under Regntiden ſamlar tilräckeligt förråd för hela året. Denna Stad har blivit en vigtig Handelsort, emedan Engelsmännerne här hava Lager för de Varor, ſom de hämta från Barbariet, för at ſedermera efter beqvämligheten föra dem til England. Deſſe Varor beſtå uti Vax, Koppar, Mandel och andra Producter. År 1704 bemägtigade ſig Engelsmännerne denna Stad. Spanienerne hava förſökt at återvinna honom, ſamt belägrat honom åren 1726 och 1782, den ſiſta gången rått alvarſamt, men förgåves.

Slut.

Tillåggning.

Medan föregående Vårk trycktes, har jag om detta Rike bekommit några vidare underråttelſer, hvilka jag ej vil underlåta at anföra.

År

År 1791 utgjorde Engelſka och Skotſka Handelsſkeppen 1,365,000 Tons innehåll, ſom i Svenſk räkning år vid pafs 680,000 Läſter, hvilket, om man räknar 100 Plåtar på hvarje Läſt, då Segel och Tågvärke därunder begripas, ſtiger til et Capital af circa 45 Millioner Riksd. Vid denna Näringsgren ſyſſelſättas 80,000 Matroſer. Årliga underhållet och reparationer af deſſa Skepp ſkattas til 12 Procent af hela Capitalet, ſom utgör en ſumma af 5,400,000 Riksd., hvilken flyter uti Skeppstimmermåns, Segelmakares, Smeders m. m. Händer. Om man nu, ſom vanligt plägar ſke, räknar afkomſten af Fartyg at årligen ſtiga til 18 Procent af värdet, ſå bliver åndock 6 Procents vinſt öfrig för Skepps-Redarne, ſtigande til 2,700,000 Riksd.

De Varor, ſom år 1791 utfördes från England och Skotland, innehöllo 847,450 Läſters drägt, ſamt värderades til 99,462,974 Riksd, för hvilka uti Tull och andra Umgälder betaltes til Skattkammaren 16,834,904 Riksd. Samma år myntades för 152,864,058 Riksd. Guld- och Silvermynt. År 1760 utgjorde de utförde Varorne allenaſt 286,980 Läſters drägt, ſamt värderades til 69,415,092 Riksd. Samma år myntades här för 51,898,492 Riksd. uti Guld- och Silvermynt.

Antal på de Hus uti England, som betala Fenstertaxa, år 1780.

Landskaper	Hus.
Östangeln.	
1. Middlesex	62123.
2. Surrey	28553.
3. Sussex	14880.
4. Kent	36447.
5. Essex	26375.
6. Hartford	11036.
7. Bedford	7294.
8. Huntington	5800.
9. Cambridge	12582.
10. Suffolk	27950.
11. Norfolk	33194.
Summa	266234.
Westsex.	
1. Berks	11560.
2. Hamps	17999.
3. Wilts	22134.
4. Dorset	14584.
5. Sommerset	28556.
6. Devon	40789.
7. Cornwall	18185.
Summa	153807.
Mercia.	
1. Buckingham	13015.
2. Oxford	13654.
3. Gloceſter	20465.

4. Mon-

4.	Monmouth	——
5.	Hereford	9318.
6.	Worceſter	12166.
7.	Warwick	26705.
8.	Northampton	23799.
9.	Rutland	1474.
10.	Leiceſter	15835.
11.	Stafford	25835.
12.	Shrop	18213.
13.	Cheſter	21938.
14.	Darby	17431.
15.	Nottingham	14246.
16.	Lincoln	15835.
	Summa	249929.

Nordangeln.

1.	York	98278.
2.	Lancaſter	43092.
3.	Weſtmoreland	6097.
4.	Cumberland	16261.
5.	Durham	16351.
6.	Northumberland	18539.
7.	Man	——
	Summa	198618.
	Wales	59296.
	Summa Summarum	927884.

Manufacturerne och Handelen i Skotland, beſynnerligen uti Edinburgh, hava otroligen förkofrat ſig deſſa ſednare åren. Jag vil här an-

anföra åtſkilligt, ſom länder til uplysning därom.

Qvantiteten af det Glas, ſom år 1783 tilvärkades i Skotland, ſteg til 1,769,712 Skålp. i vigt; det ſom tilvärkades år 1790 vägde 9,059,904 Skålp., ſåledes en tilökning af 7,290,192 Skålp. År 1763 fanns ej mer än et Glasbruk uti Leith, och man tilvärkade där ej annat än gröna Glas-Bouteiller. År 1783 befunnos därſtädes 3 Glasbruk, ſamt år 1790 Sex dylike, hvarvid man tilvärkade även ſå vackert Glas och Kriſtal, ſom någon annorſtädes i Europa.

År 1763 funnos 3 Pappersbruk i Nägden vid Edinburgh; år 1790 befunnos här 12 dylike; och man ſände til London en anſenlig mängd Tryckpapper, i ſtället man tilförene hämtade ſådant därifrån. Somlige af deſſa Pappersbruk äro anlagde efter en vidſträcktare Plan, än något dylikt i England. Mängden af Papper, ſom tilvärkades år 1763 ſteg til 6400 Ris; men år 1791 til mer än 100,000. År 1763 befunnos uti Edinburg 6 Boktryckerier; år 1790 voro de 16 til antalet.

År 1763 tilvärkades circa 900,000 Alnar Cattun och Bomullslärft, men år 1790 ſteg det til 26,400,000 Alnar. År 1763 var Stärkelſe-Manufacturen föga känd i Skotland, man tilvärkade då vid paſs 37,000 Skålp., men år 1783 funnos däraf flera Manufacturer, och tilvärknings-qvantiteten ſteg til circa 75,000 Skålpund.

År

År 1763, och även några år ſednare var ej mer än et enda Skepp, ſom ſeglade til Petersburg; och gjorde den Reſan en gång om året, ſamt hämtade aldrig Talg därifrån, då det funnos andra Varor at formera deſs Laddning; men år 1783 ſteg antalet af de Skepp, ſom från Leith och Fjärden Forth ſeglade på Öſterſjön til några hundrade. Deſſa Skepp göra nu för tiden 2 Reſor om året, och ibland 3.

År 1763 bragte alla de Skepp, ſom anlände från Petersburg och London til Leith, en del af Laddningarne uti Såpa och Tvål; år 1783 hände motſatſen. Skeppen ſom gingo från Leith til London formerade en del af ſina Laddningar uti Såpa och Tvål. År 1763 ſteg qvantiteten af tilvärkad Såpa och Tvål uti Skotland til circa 500,000 Skålp., men år 1783 utgjorde denſamma 6 och $\frac{1}{2}$ Million Skålpund.

Ifrån år 1763 til 1783 hade Låſtetalet på Skeppen, ſom anlände til Hamnen vid Leith, ökats med 21,710 Låſter, men ifrån denna tidepunct har det til närvarande ſå förökat ſig, at man nödſakats tänka på at utvidga Hamnen, emedan man funnit honom nog trång för det ſtora antal Skepp, ſom ditlände. År 1791 ſteg Låſtetalet på de det året ditkomna Skeppen til vid pafs 75,000. Det finnes ej mer än 2 Hamnar i England, hvareft Införſeln af Varor från Öſterſjön överſtiger den uti Leith.

Stats-

Stats-Inkomſterne hava i ſamma mån tiltagit, ſom Handel och Manufacturer förkofrat ſig, och ſom Luxen utbredt ſig. År 1763 ſteg den Afgift, ſom betaltes af Bränvinsbrännare i hela Skotland til 20,540 Riksd.; men år 1783 utgjorde denſamma 446,300 Riksdal. År 1763 ſteg Accis-afgiften öfver hela Skotland til 563,000 Riksd., men år 1790 hade han ſtigit til den enorma Summan af nära 2,160,000 Riksd., eller inemot 130 Tunnor Guld.

Vid bägge Rikens förening år 1707 ägde Stämpelpappers- eller Chartæ Sigillatæ-afgiften icke rum uti Skotland, men har ſedermera blivit införd, och räntade Kronan år 1790 en Summa af 346,000 Riksd.

År 1763 ſåldes Actierne uti Kongl. Banken til 160 Procent, men år 1791 ſåldes de til 245 Procent. Deſs Capital ſtiger nu för tiden öfver 600,000 Pound Sterling. Actierne uti Gamla Banken voro i början 83 Pound; år 1763 ſåldes de til 119, och år 1790 til 180 Pound Sterling. Deſs Capital år 600,000 Pound.

År 1763 och några år därefter ſåldes Actierne uti Brittiſka Linnevåfs-Compagniet med 40 Procents förluſt, men år 1792 ſåldes de med 62 Procents vinſt.

Hvad nu *Edinburg* ſpecielt beträffar, ſå vil jag därom lämna närmare underrättelſe. Edinburg beſtår af 5 Delar; Gamla Staden, hvartil Slottet jämväl hörer, Weſtra Förſamlingen, För-

Förſtaden Canongate, Nya Staden, ſamt Staden *Leith*, hvilken ligger endaſt halfannan Fjärdingsvåg från Edinburg, ſamt anſes ſåſom en Förſtad därtil, ty han lyder under deſs Magiſtrat och Jurisdiction.

År 1755 var Edinburgs Folkmängd 57195, däraf 9425 befunnos uti Leith; men år 1791 ſteg denſamma til 80,844, nämligen uti Gamla Staden 22,512, uti Slottet 847; uti alla Hoſpitaler, Sjukhus och Fängelſer tilſammans 1333; uti Nya Staden 7206; uti Förſtaden Canongate 6200; uti Wåſtra Förſamlingen 28,347, och uti Leith 14,409. År 1775 räknades Huſens antal i denna Stad til 13,806.

Utaf Stadens Byggnader märkes, utom de förutnämde, Nya Univerſitets-Byggningen, ſom är anlagd i ſednare tider, ſamt nyligen blivit färdig. Han är en af de ſtörſta och beqvämligaſte i Europa, utgör en aflång Fyrkant, ſom håller 358 Engelſka Fot i längd, ſamt 255 i bredd, har en vacker Architectura med et prydligt Torn, innehåller Husrum för Principalen eller Föreſtåndaren, ſamt 7 Profeſſorer, 1 Bibliothek om 160 Fots längd, 1 Muſeum, 1 Exercitie-Sal, 1 Anatomiſk Theater, 1 Chemiſkt Laboratorium, ſamt ſtora Rum för Inſtrumenter och Experimenter för Profeſſorerne uti Mathematiken, Fyſiken och Åkerbruket. År 1791 viſtades vid detta Univerſitet 1255 Studerande. Stora Sjukhuſet, Royal Infirmary kalladt, är också en koſtbar Byggnad. Deſs Fond är circa 150,000 Riksd. År 1786 in-

rogos

togos här 1822 Sjuke. Riks-Archivum, Regiſter-Office kallad, är jämväl en härlig Byggning med et Dome midt på. Vidare märkas Börſen, Obſervatorium, ſamt S. Andrews Kyrka i Nya Staden, ſåſom förträffliga Byggnader.

Bland andra vackra anſtalter i denna Stad finnes jämväl et publikt Apothek, ſom underhålles af frivilliga Gåvor. Ändamålet med denna Inrättning är at giva Medicamenter gratis åt fattiga Sjuklingar, ſom äro behäftade med Chroniſka Sjukdomar. År 1791 blevo 15450 Sjuke härifrån biſprungne.

Til at döma om Förtåringen i denna Stad vil jag anföra, at år 1786 ſlagtades här, Leith inbegripen, 10091 Oxar, 8305 Kalvar, 49212 Får, ſamt 78079 Lam. År 1790 uti Edinburg enſam, utom Leith, 11,792 Oxar, ſamt Kalvar, Får och Lam i proportion. De fläſte Köpmännerne uti Edinburg viſtas nu för tiden uti Leith, för at vara vigare til hands för Handelen ſkull, och Hüſen därſtädes förkofra ſig ſtändigt uti Fägring.

År 17[illegible]5 anlades en Bro öfver en Dal, mellan Gamla Staden och den delen, ſom ligger på Södra Kullen, hvilken blef färdig 1788. Platſerne på bägge ſidor om denna Bro, ſom voro lämpeligaſt til at anlägga Salubodar på, ſåldes då til et ſå ohördt dyrt pris, at aldrig någonſin ſådant händt uti någon Stad, ja icke en gång uti det fordna Rom, uti deſs floriſſantaſte Tidepunct; nämligen 96,000 Pound Ster-

Sterling, eller 416,000 Riksd. per Acreland, ſom år lika med $26\frac{1}{5}$ Svenſka Kappland, det år circa 507,300 Riksd. per Tunland, ja en plats ſåldes ända til 452,300 Riksd. per Acreland. Detta utgör nära 40 Riksd. per Svenſk Qvadr. Aln, eller ſå mycket rum en god Ländſtol intager.

Under deſſa ſidſta 30 åren har man depenſerat på publika Byggnader och Förbättringar uti Edinburg och den kringliggande Någden öfver 12 Millioner Riksd.

Vid år 1763 ſteg Revenuen utaf Poſtporto til 46,000 Riksd. om året; men år 1783 utgjörde denſamma circa 130,000 Riksd., och har ſedan den tiden ån mer ökat ſig.

År 1783 ſtiftades i Edinburg en Vetenſkaps-Societet, ſom år 1788 utgaf förſta Volumen af ſina Transactioner. Samma år inrättades här en Antiqvariſk Societet; år 1792 utkom förſta Volumen af deſs Transactioner. År 1786 inrättades här et Commerce-Collegium, för at beſkydda och upmuntra Manufacturerne och Handelen i Skotland.

År 1763 funnos i denna Stad 396 Åkedon med 4 Hjul, ſom voro upteknade at betala Taxa, och 462 med 2 Hjul. År 1790 funnos här 1427 med 4 Hjul, och 462 med 2 Hjul. Antalet af Laſtvagnar och Kårror var 6410. År 1763 förfärdigade man uti Edinburg et ringa antal Vagnar och Chaiſar. Adelen och rikt Folk hämtade dem från London; men år 1783 förfärdigades här deſſa ſlags Åk-

don åven ſå vackra och prågtiga, ſom någor annorſtädes uti Europa, ſamt åven til billigt pris, och man har ſedermera utſkeppat et ſtort antal til Petersburg och andra Hamnar vid Öſterſjön. År 1763 funnos här ganſka få Hyrvagnar, och kan hända de ſämſta i England, men år 1783 var antalet triplerat; och de voro af de vackraſte Åkdon i Europa.

Staden *Montroſe* uti Landſkapet Angus, år belägen på en Kulle på en Halfö, vid Havet. År 1776 funnos här 4465 Inbyggare, år 1784 — 4866, men år 1790 hade Folknumern ſtigit til 5194. Under Staden lyder en Landsförſamling, med hvilken Folkmängden år 1790 ſteg til 6194. Störſta antalet af Inbyggarne åro Presbyterianer, hvilkas antal år 1790 var 47 4, ſedermera Epiſcopaler, ſom utgjorde 720, och af alla öfrige Secter tilſammans 700.

Denna Stad kan med ſkäl anſes ſåſom en af de välbygdaſte i Skottland, ja näſtan i hela Stor Britannien. Huſen åro, på några få når, ſamteligen bygde af Sten. Här finnas många rika Inbyggare. Bland Manufactur-anſtalter är Trå-Fabriken en af de vigtigaſte; jämväl finnas här Cattuns-Manufacturer. Montroſe har länge varit berömd för ſit Malt och ſköna Öl, hvilket ſkattas af lika godhet med det från Burton. År 1789 hörde til denna Hamn 53 Skepp, om circa 1700 Läſters drägt. I Staden finnas 3 Kyrkor, hvaraf den Presbyterianſka är under byggnad, och blir, då hon är färdig, en vacker Byggning.

REGI-

REGISTER.

A.

Abbotsbury 151.
Aberbrothick 430.
Aberconway 397, 398, 488.
Aberdeen 430, 433, 489, 491.
Aberdon 493.
Aberforth 275, 285.
Aberfrew 401
Abergally 393.
Abergaveny 207, 208.
Aberivon 376.
Aberlour 430.
Abernethy 430, 485.
Aberyſtwith 386.
Abingdon 129, 132.
Achill 566.
Achindown 498.
Achonry 568.
Aghadee 581.
Air 429, 433, 453, 454.
Aire 272, 274, 276.
Alban 427.
Alceſter 218.
Alceſton 134.
Aldborough 115, 117, 275.
Alderney 10, 47, 402, 410.
Alenhead 364.
Alford 264, 430.
Alfreton 250. 257.
Alloway 463.
Alnemouth 366.
Alnwick 360, 365.
— — Caſtle 365.
Alresford 134, 137.
Alſtonnembor 338, 346.
Althorp 226.
Alton 134, 137.
Altringham 245, 247.
Amberes 147.
Ambersbury 144, 147.
Ambleſide 334, 335.
Amerſham 190, 192.
Ampthill 104.
Ancaſter 268.
Andover 133, 136.
Angleſey 60, 374, 400.
Angleterre 49.
Anglia 49.
Angus 430, 432, 433 487.
Angvilla 48.
Anjengo 47.
Anjou 9.
Ankam 263.
Annan 456.
Annandale 432, 456.
Anſtruther 461.

Anticoſti 48.
Antigoa 11, 48.
Antoniniſka Muren 465.
Antrim 559, 560.
Appleby 334, 336.
Appledore 83.
Araſaick 415.
Arderſier 500.
Ardfert 581.
Ardmeanack 506.
Ardnamurchan 415, 474.
Ardroſs 506.
Argyle 429, 432, 433, 469.
Arkek 500.
Arklow 543.
Armagh 533, 553, 555, 556.
Arran 415, 432, 468, 566.
Arundel 77, 78.
Asgarth 312.
Aſhby 232.
Aſhbourn 250, 253.
Aſhburton 169, 173.
Aſhford 83, 95, 257.
Aſkeron 282.
Aſkeyton 574.
Aſkrig 275, 312.
Aſſynt 506.
Athboy 551.
Athenry 571.
Atherdee 552.
Atherſton 218, 222.
Athlone 536. 550.
Athol 432, 483, 485.
Athy 548.
Atlantiſka Havet 1.
Atrleborough 120, 127.
urne 144.
Auchterader 429.
Augher 564.
Auguſtus Fort 46, 502.
Aukland 348, 349.
Autrey 170.
Avon 132, 155, 201, 212, 216, 390.
Axbridge 157, 164.
Axminſter 170, 173.
Aylesbury 190, 192.
Aylesham 120, 124.
Awe 415, 470.

B.

Badenoch 432, 500, 502.
Bagnaltown 545.
Bahama 48.
Bahar 12, 47.
Bakewell 250.
Bakely 81.
Bala 391.
Balaclay 538.
Balambanga 48.
Ballycaſtle 560.
Ballyheigh-Viken 572.
Ballynahinch
Ballynakil 547.
Ballyſhannon 563.
Baltimore 580.
Baltinglaſs 543.
Balveny 432, 497.
Balwhidder 483.
Bamborough 367.
Bamf 433, 496.
Bampton 170, 173, 195, 200.
Banagher 548.

Bambury, 195, 200.
Bandon 579.
Bangor 61, 397, 558.
Bann 528, 553.
Bannbridge 558.
Bannow 544.
Bantry 580.
— — Viken 528, 572.
Barbados 11, 48.
Barbariſka Kuſten 32.
Barbudas 11, 48.
Bargeny 34, 453.
Barguvour 391.
Barking 97, 100.
Barnet 102.
Barnsley 38, 275, 283.
Barnſtaple 169, 178.
Barra 513.
Barrow 528, 537.
Barton 265, 267.
Baſingſtoke 134, 137.
Bath 61, 157, 162.
Battle 77, 80.
Bawtree 275, 281.
Beaconsfield 190.
Beaumaris 401.
Beccles 115, 118.
Bedall 275, 311.
Bedford 58, 64, 103, 104, 105, 586.
Beeralſton 169.
Beeſton 287.
Belfaſt 559.
Belleck 565.
Beltingham 360, 365.
Belton 268.
Belturbet 554.
Belvoir-Caſtle 232.
Beminſter 151, 153.
Benares 12, 47.
Bengala 12, 47.
Benbecula 514.
Ben-Lomond 467.
Benmor 486.
Bental 243.
Benyglo 485.
Bere 191.
Berkſhire 58, 127, 128, 586.
Bermudiſke Öarne 10, 48.
Bernard-Caſtle, 348, 352.
Berwick 46, 360, 368, 433, 442.
Betley 236.
Beverley 275, 297.
Bevis Mount 135.
Bewdley 213, 215.
Bewley 507.
— — Fjärden 413, 505.
Biceſter 195.
Biddiford 170, 177.
Biggar 428.
Biggleswade 104, 106.
Bildeſtone 115.
Bilford 367.
Billericay 97.
Billingham 360, 365.
Bilsdon 232.
Binbrook 264.
Binmore 413.
Binchiquin 487.
Bingham 259, 261.
Birmingham 217, 219.
Birſtall 291.
Birminghamſka Canalen 51, 216.
Biſhopscaſtle 241.
Biſtow 195.
Blackbourn 315, 328.

Blackfriars-Bron 69.
Blackheath 86.
Blackley 203.
Blackmoor 300.
Blackneſs 46, 440.
Blackney 123.
Blackſtone Edge 274.
Blackwall 70.
Blackwater 528, 572.
Blair 485.
Blandford 151, 154.
Blenheim 199.
Bleſſington 543.
Blyth 263.
Blythnock 363.
Bodmin 182, 185.
Bolingbroke 264, 268.
Bollitis 493.
Bolſover 250, 257.
Bolton 315. 327.
Bombay 11, 47.
Boniton 450.
Booſhals 475.
Bootle 338, 344.
Boroughbridge 275, 289.
Borrowdale 341.
Borrowſtounneſs 440.
Boscaſtle 182.
Boſſiney 182.
Boſton 264, 270.
Bosworth 232.
Botaniſka Viken 13.
Bourn 265, 269.
Bow 170.
Bowneſs 494.
Boyle 570.
Boyne 432, 496, 537, 550.
Brackley 225.
Bradford 144, 149, 275, 291.
Bradwich 170.
Braidalban 432, 483, 486.
Bramber 77, 99.
Brandon 115, 116.
— — Bergen 530.
Bramley 287.
Brampton 338, 346.
Braſſa Sound 525.
Bread 81.
Brechin 430, 488.
Brecknock 379.
—— ſhire 60, 374, 378.
Breevood 236.
Brent 155, 170.
Brentford 65, 72.
Brentwood 97, 100.
Bretagne 1.
Bretton 284.
Bridgend 376.
Bridgewater 157, 164.
Bridgewaterſka Canalen 51, 327.
Bridgenorth 241, 242.
Bridport 151, 152.
Brightelmſtone 80.
Briſtol 61, 157.
Britannia 6.
— — Minor 1.
Brittiſka Banken 69.
— — Muſeum 69.
Broad-Harbour 569.
Broadland 135.
Broadſtairs 93.
Broding 134.
Brodick 468.
Broghty 488.
Brompton 89.
Bromley 87.
Bromsgrove 213, 214.

Bromyard 210. 211.
Broom 505.
Broſſly 243.
Brough 334, 336.
Browley 236.
Bruton 157, 163.
Bryer 188.
Buchan 432, 490, 494.
Buckenham 120.
Buckingham 190, 191.
— ſhire 59, 188, 189, 586.
Buddesdale 115.
Built 379.
Bungay 115, 118.
Bunwoot 48.
Burford 195, 200.
Burleigh 228, 229.
Burlington 275.
Burnham 120, 125.
Burnley 315, 328.
Burnt Island 462.
Burra 523.
Burray 525.
Burſlem 237.
Burrow-Head 415, 459.
Burton 235, 238, 265, 266, 335.
Bury 315, 327.
Bute 432, 458, 468.
Buxton 256.

C.

Cael-Don 426, 427.
Caerfilly 376.
Caerleon 207.
Caerwys 395, 396.
Caithneſs 430, 432, 433, 510.
Calais 10.
Caledonia 6.
Calder 276.
Callen 546.
Calpe 582.
Calva 523.
Calne 144, 148.
Cambden 203, 204.
Cambelton 429, 472.
Cambria 371.
Cambridge, 62, 110.
— — ſhire 58, 64, 109, 586.
Camel 179.
Camelford 182.
Canada 12, 48.
Canalen 1, 2.
Canay 518.
Canice 546.
Canetham 157.
Cantabrigia 110.
Cantuaria 91.
Canterbury 61, 83, 91.
Cape Breton 12, 48.
— Clear 580.
— Corſo 47.
— Leah 528.
Cardiff 376.
Cardigan 386.
— ſhire 60, 374, 385.
Carisbrook 142.
Carliſle 46, 61, 338.
Carlow 544.
Carlingford 551.
— Bergen 529.
— Viken 553.
Carlton-Houſe 70.
Carmarthen 380.
— ſhire 60, 374, 379.

Carnarvon 397.
— ſhire 60, 374, 399.
Carn 109.
Carnſore Point 528.
Carolina 11.
Carran 414, 505.
Carrick 432, 453, 567.
Carrickfergus 536, 559.
— Viken 528.
Carron 465.
Cartmel 315, 331.
Carysfort 543.
Caſhel 533, 575.
Caſtlebar 569.
Caſtle Carey 157, 163.
— Dawſon 562.
— Howard 305.
— Martyr 579.
Caſtlemain 536, 581.
Caſtlereagh 570.
Caſtlerising 120, 125.
Caſtletown 369.
Caſter 265, 267.
Caſton 120.
Catherlagh 544.
Catmoſe 228.
Catwater 175,
Cavan 553, 554.
Cawood 275.
Caxton 110.
Cerne 151.
Chadder 164.
Chagford 170.
Chanory 430, 507.
Chard 157.
Charlemont 536, 555.
Charleville 579.
Charlton
Charnley 315, 322.
Chatam 88.
Charwell 193.
Cheadle 236, 247.
Cheapſide 69.
Chelmer 96.
Chelmsford 97, 99.
Chelſea 71.
Cheltenham 203, 204.
Chepſtow 207, 208.
Chertſey 74, 75.
Cheſham 190.
Cheſhire 59, 189, 244, 587.
Cheſter 46, 61, 245.
Cheſterfield 250, 257.
Cheviot 367.
— Bergen 52, 358, 413.
Chewton 157.
Chicheſter 61, 77.
Chillingham 367.
Chimleigh 170.
Chippenham 144, 148.
Chipping Norton 195.
— Sodbury 206.
Chirnſide 428.
Chriſtchurch 133, 140.
Church Stretton 241.
Chudleigh 170, 173.
Churne 201.
Cinque Ports 46, 83.
Cirenceſter 203, 205.
Clackmanan 433, 463.
Clare 115, 572, 573.
Claſſerneſs 519.
Clay 121, 123.
Clebury 241.
Cleveland 300.
Clew-Viken 528, 566.
Cley 124.

Cliff 225.
Clifton 10, 486.
Clithero 315, 328.
Clogher 533, 564.
Clomines 544.
Clonekilty 579.
Clonfert 533, 571.
Cloniſh 555.
Clonmel 575.
Cloyne 533, 579.
Cluyd 392, 394.
Clyde 414, 446.
Clydsdale 432, 446.
Coalbrook-Dale 243.
Cockermouth 338, 339.
Cockswold 311.
Colcheſter 97.
Coldingham 443.
Coldſtream 443.
Colebrook 190.
Coleraine 562.
Coleſhill 218, 222.
Coleford 195, 203.
Coll 512.
Coln 96.
Colne 315, 328.
Colonſa 481.
Columpton 170.
Combmartin 170.
Coneysborough 282.
Congleton 245, 248.
Coniſton Meer 313, 338.
Conn 528, 566, 568.
Connacia 565.
Connaught 531, 536, 565.
Connecticut 11, 47.
Connor 560.
Conway 392, 396.
Corfe-Caſtle 151.
Cork 533, 536, 572, 577.
Cornet 409.
Cornhill 69.
Cornwall 58, 127, 179, 586.
Cornubia 179.
Corrib 528, 566.
Corry Wrekan 478.
Corſham 144.
Coventry 217, 218.
Coventryſka Canalen 51, 216.
Coves 142.
Cowal 432, 469, 471.
Cowbridge 376, 377.
Cowper 429, 461.
Crail 461.
Crakeford 332.
Cranborn 151.
Cranbrook 83, 95.
Cranesmoor 459.
Craven 276, 291.
Crawford 450.
Cray 83.
Crediton 170, 173.
Crefall 459.
Crickhowell 379.
Crickieth 397, 399.
Cricklade 144, 148.
Croagh Patrick 530.
Cromar 491.
Cromarty 433, 508.
Cromarty-Fjärden 413, 505.
Cromer 120, 124.
Crookhorn 157.
Croſsfell 337.
Crowland 265, 271.
Cuckfield 77, 79.

Cudelur 47.
Cui Guilly 552.
Cullen 497.
Cullercoats 363.
Culliton 170.
Culloden 502.
Culmore 536, 562.
Culroſs 486.
Cumberland 59, 272, 336, 587.
Cumez 517.
Cunningham 432, 453, 454.
Curliews 529.

D.

Dalhouſie 439.
Dalkeith 428, 439.
Dalton 315, 331.
Danmark 30.
Darking 74, 75.
Darlington 348, 353.
Dart 166.
Dartford 83, 87.
Dartmouth 46, 169, 174.
Darvent 249, 274, 295, 299, 336.
Darwen 346.
Darwentwater 336, 340.
Daventry 225, 226.
Deal 93.
Dean 203, 204.
Debenham 115.
Dee 244, 372, 392, 394, 414, 489, 490.
Deeping 265.
Deer 430.
Deerſound 522.
Delavare 47.
Denbigh 393.
— ſhire 60, 374, 392.
De Pas 406.
Denoon 429.
Deptford 83, 84.
Derby 250.
— ſhire 60, 189, 249, 587.
Dereham
Derg 528, 572.
Derry 533, 561, 562.
Devils Arſe 254.
Devizes 144, 149.
Devonſhire 58, 127, 166, 586.
Dinasmouth 391.
Dingle 581.
— Viken 528, 572.
Dingwall 430, 507.
Diſs 120.
Dodbrook 170.
Doddington 195.
Dolgelly 391, 392.
Dominica 12, 48.
Don 414, 490.
Doncaſter 275.
Dogs Head 528.
Donaghadee 559.
Donnegal 562. 563.
Donnegals-Viken 528, 553, 563.
Donegaile 579.
Dorcheſter 151.
Dornock 430, 433, 508, 509.
Dornocks - Fjärden 413, 505.

Dorſetſhire 58, 127, 149, 528.
Douglas 369, 450.
Dove 233, 249.
Dovedale 252.
Dover 83, 94.
Dovern 495.
Down 533, 556, 557.
Downs 93.
Downton 144, 146.
Drawfield 250.
Drayton 241, 243.
Drogheda 551.
Droitwich 213, 214.
Droitwitchiſka Canalen 51.
Dromore 533, 558.
Dronsfield 250.
Drottningens Palats 70.
Drumalban 486.
Drumlanrig 455.
Drummond 483.
Duart 474.
Dublin & Dublinum 533, 538.
Dudley 213.
Duffi 372, 390.
Duitch 414. 505.
Duleck 551.
Dulverton 157, 166.
Dumbar 428, 441.
Dumbarton 46, 429, 433, 466, 467.
Dumblain 429, 486.
Dumferling 429, 462.
Dumfries 429, 433, 455.
Dun 274, 276, 453.
Duncombe Park 309.
Dundalk 551.
Dundee 430, 487.
Dundrum 557.
Duncannon 536, 544.
Dungannon 564.
Dungarvon 576.
Dungsby Head 415, 511.
Dunkeld 429, 486.
Dunlace Caſtle 561.
Dunleer 552.
Dunmore 97, 101.
Dunniberſel 462.
Dunnington 265, 271.
Dunnotter 489.
Dunrobin 509.
Duns 428, 443.
Dunſtable 105, 106.
Dunſtafnag, 471.
Dunſter 157.
Duntulm 517.
Dunvegan 517,
Dunwich 115.
Dupplin 483.
Durham 59, 61, 272, 346, 348, 587.
Durſley 203.
Dyſert 462.

E.

Earn 527, 552, 564.
Eaſingwold 275, 311.
Eaſtbourn 77, 80.
Eaſtbury 154.
Eaſt Grinſtead 77, 79.
Eaſtlow 182, 184.
Eaſtmeath 550.
Eaton 193.
Eboracum 300.
Eccleshall 235.
Eccleſton 315, 322.

Eſtonhill 238.
Eda 524.
Eden 235, 333, 336.
Edgworth 66, 72.
Edinburgh 46, 428, 433, 434, 435, 590.
Edmonton 72.
Edmundsbury 115, 116.
Egg 518.
Egremont 338, 344.
Egton 275 309.
Eil 502.
Eires Court 571.
Eirin 526.
Elden-Hole 255.
Elfin 533.
Elgin 430, 499.
Eliſabeth-Caſtle 406.
Ellen 430.
Elrick 444.
— Forreſt 444.
Elsmere 241.
Eltham 83, 87.
Ely 61, 110, 112.
Emsworth 137.
Enfield 66, 72.
England 1, 3, 4, 8, 48.
Enis 573.
Eniſkilling 565.
Enniſcorthy 544.
Enzy 432, 497.
Eorac 300.
Epping 97, 101.
Epſom 75.
Erigena 454.
Erſilton 428.
Eſk 336, 457.
Eſkdale 432, 444, 457.
Eſſex 8, 58 64, 95, 586.
Eveſham 213, 215.
Everſhot 151.
Ex 166.
Exeter 61, 169, 170.
Eye 115.
Eymouth 443.
Eyton 443.

F.

Faira 523.
Fairford 203, 205.
Fairhead 528.
Fakenham 121, 125.
Falkirk 465.
Falkland 462.
Falklands-Oarne 48.
Falmouth 182, 185.
Fareham 134.
Faringdon 129, 132.
Farnham 74, 76.
Farout Head 415.
Fenny-Stratford 190.
Fermanagh 564.
Fernes 533, 543.
Fethard 544, 575.
Feversham 83, 92.
Fife 429, 432, 433, 461.
Fife Neis 415.
Filipstown 157, 163, 548.
Findorn 498.
Fine 553.
Fingals Hala 476.
Finlagan 481.
Fisgard 382, 384.
Flamborough Head 298.
Flint 395.
Flintſhire 60, 374, 394.
Floddon 367.

Florida 12.
Flotta 523.
Folkingham 265, 269.
Folkſtone 83, 95.
Foots Cray 87.
Fordan
Fordeſham 245, 246.
Fordingbridge 134.
Fordon 430, 489.
Fordyce 430.
Forfar 430, 488.
Formark 251.
Forres 430, 499.
Forth 413, 414, 461, 464.
Fortroſe 507.
Foukham
Fourneſs 331.
Fowey 182, 184.
Foy 179.
Foyle 528, 553, 563.
Framlingham
Frampton 151.
Frankrike 1, 29.
Fraſerburg 495.
Frodlingham 275.
Frome 150, 157, 163.
Fyne 414, 470.

G.

Gainsborough 264, 266.
Galena Atrebatum 131.
Gallway 536, 566, 570.
— Viken 528, 566.
Galloſhiels 445.
Galloway 429, 432, 457.
Gambia 47.
Garioch 430.
Garſtang 315, 329.
Garvalbourn 494.
Gaſcogne 9.
Gateshead 356.
Gatton 74, 75.
Gaulty-Bergen 530.
Gawthorphall 287.
Georgia 47.
Georgs Fort 46, 502.
Giants Causway 561.
Gibraltar 12, 47, 582.
Gigha 473.
Gilford 558.
Gisborough 275, 308.
Gisbourn 275.
Glamorganſhire 60, 374, 375.
Glasgow 429, 447.
Glaſtonbury 157, 164.
Glenco 503.
Glenelchy 483, 506.
Glenluſs 459.
Glen-Muik 493.
Glenſhee 483.
Glenurchy
Gloceſter 61, 203.
— ſhire 59, 188, 201, 586.
Glyder 399.
Goatfield 468.
Godalming 74, 76.
Godmancheſter 108.
Godolfin 187.
Goodhurſt 83, 95.
Gordon-Caſtle 497.
Gorey 544.
Gosforth 364.
Gosport 139.
Gourock 452.
Gowran 546.

Gowry 432, 483, 484.
Grahams Dyke 465.
—— Hall 522.
Grampian-Bergen 413, 467, 482.
Grampound 182.
Gramſey 523.
Granard 549.
Grande Bretagne
Grantham 264, 269.
Grasmere 340.
Grarney 457.
Graveſend 46, 83, 88.
Grays 100.
Great-Bedvin 144, 147.
— Britain 1.
Greenlaw 443.
Greenock 452.
Greenwich 85.
Grenada 12, 48.
Grenadinerne 48.
Grimsby 264, 267.
Grinſtorpe 269.
Guernſey 10, 46. 47, 402, 407.
Guienne 9.
Guildford 74.
Guineiſka Kuſten 33.
Guys Hoſpital 71.
Gyldene Hålan 516.

H.

Hackfall 288.
Haddleſton 294.
Haddington 428, 433, 440.
Hadleigh 115, 116.
Hagley 215.
Haigh 322.
Hadriani Vall 358.
Hales-Owen 214.
Halesworth 115, 118.
Hallaton 232.
Halifax 275, 289.
Halldown-Houſe 172.
Halrwisle 366, 365.
Halſted 101.
Hamilton 429, 449.
Hamouze 175.
Hampſhire 58, 127, 132, 586.
Hampton 203.
Hamptoncourt 72.
Harborough 232.
Harleigh 391.
Harlſton 121.
Harries 518.
Hartford 102.
Haristown 548.
Hartfordſhire 58, 64, 101, 586.
Hartland 170, 177.
Hartlepool 348, 354.
Hartley 363.
Harwood 287.
Harwich 97.
Haslemere 74, 76.
Haslingdon 315, 328.
Haſtings 77, 80.
Hatfield 97.
Hatherley 170.
Havant 134.
Haverford-Weſt 382, 384.
Havick 444.
Hawkſhead 315, 331, 332.
Hay 379.
Haylsham 77, 80.
Heath 284.

Heitsbury 144.
Helesdon 360.
Helmsley 275, 309.
Helmſton 77.
Helſton 182, 186.
Hempſted 102, 103.
Henley 195, 199, 218.
Hereford 61, 210.
— ſhire 59, 189, 209, 587.
Hexham 360, 364.
Heydon 275, 298.
Heythrop 200.
Hibernia 526.
Hickling 121.
Higham Ferrers 225, 227.
High Wicomb 190, 192.
Higworth 144, 148.
Hillsborough 536, 558.
Hinchinbrook 108.
Hindon 144, 149.
Hingham 121, 127.
Hinkley 232.
Hitchin 102, 103.
Hodnet 241.
Holbeach 265, 271.
Holderneſs 295.
Holywell 395.
Holland 263, 270.
Holm 338, 339.
Holt 121, 393.
Holy-Head 402.
Holy-Island 368.
Honiton 169, 173.
Hornby 315, 331.
Hornby-Caſtle 312.
Horncaſtle 265, 267.
Hornſey 275, 298.
Horſham 77, 79.
Hotwells 162.
Houghton-Hall 125.
Houlsworthy 170, 177.
Howdon 275, 298.
Howt-Head 528.
Hoxton 69.
Hoy 522.
Hudſons Vik 48.
Hull 46, 274, 295, 296.
Humanby 275.
Humber 50, 263, 272, 273, 295.
Hungerford 129, 131.
Hunsfleet 287.
Huntingdon 108.
— ſhire 58, 64, 107, 586.
Hurſt 46.
Hutherfield 275, 291.
Hythe 83, 95.
Hâbudiſke Oarn 433, 511.

I.

Idle 258.
Ilam 252.
Ilcheſter 157, 165.
Ilfarcomb 170, 178.
Ilminſter 157.
Ilsley 129, 131.
Inchmarin 467.
Ingleborough 52, 274, 293.
Iniſhleighe 546.
Inſulæ Hâbudes 511.
— Orcades 519.
Inverary 429, 469, 471.
Inverberwy 489.
Invercauld 493.

Inve-

Inverefk 439.
Inverkeithing 462.
Inverneſs 430, 433, 509, 501.
Inverury 494.
Ipswich 115.
Irebay 338, 339.
Irland 1, 3, 4, 49, 526.
Irländſka Sjön 3.
Irvin 429, 453, 454.
Irwell 313.
Iſanparles 334.
Iſis 193, 201.
Isla eller Ilay 415, 480.
Islington 69.
Italien 31.
Iveah 530.
Ivel 104.
Ivingo 190.

J.

Jamaica 11, 48.
Jamestown 567.
Jedburgh 428, 444.
Jerſey 10, 46, 47, 402, 403.
Jona 478.
Jungfru-Öarne 48.
Jura 415, 479.

K.

Kader Idris 52, 372, 390.
Kantyre 432, 472.
Karn 553.
Kedleſton 252.
Kegworth 232.
Kellington 182, 184.
Kells 551.
Kelſo 428, 443.
Ken 333.
Kendal 334.
Kenmare Viken 528, 572.
Kenneth 128.
Kenſington 72.
Kent 7, 58, 64, 81, 586.
Kerrera 478.
Kerry 572, 580.
Keſteven 263, 268.
Keswick 338, 340.
Ketterin 482.
Kettering 225, 227.
Kew 75.
Kidderminſter 213, 214.
Kidwelly 380.
Kilbeggan 550.
Kildare 533, 547.
Kildun 507.
Kilgarron 382, 385.
Kilham 275.
Kilkenny 545.
Killalia 533, 569.
Killalow 533, 573.
Killough 555.
Killybeg 563.
Killyleagh 558.
Kilmalock 574.
Kilmarnock 454.
Kilmoir 429.
Kilmore 533, 554.
Kilrenny 461.
Kilſyth 466.
Kimbolton
Kincardin 430.
Kinghorn 462.

Kingsbridge 170, 174.
Kingsclair 134, 136.
Kings-County 548.
Kingston 74, 75, 275, 296.
Kingstown 548.
Kinnairths-Head 415.
Kinroſs 433, 463.
Kinſale 536, 579.
Kintail 506.
Kintore 494.
Kinver 236.
Kirkaldy 429, 462.
Kirkby Lonsdale 334, 335.
— Moreſide 275, 309.
— Steven 334, 336.
Kirkham 315, 329.
Kirk-Oswald 338, 346.
Kirkudbright 429, 433, 457, 458.
Kirkſton 522.
Kirkwall 521.
Kirton 170, 265.
Kiſſerne 414, 505.
Kiveton 281.
Knapdale 432, 469, 471.
Knaresborough 275, 288.
Knighton 387, 388.
Knotsford 245, 247.
Kyle 432, 453.
Kyneton 210, 211, 218.

L.

Labrador 48.
Lagenia 537.
Lambeth 61.
Lambourn 128, 129, 132.
Lammermoor 413, 442.
Lancaſter 315, 330.
Lancaſhire 59, 272, 313, 586.
Landaff 61, 376.
Landsend 187.
Lane 528, 572, 581.
Lanerk 429, 449.
— ſhire 433, 446.
Lanesborough 549.
Langport 157.
Langſide 452.
Langtown 338, 346.
Languard Fort 46.
Largis 455.
Lauder 442, 443.
Lauderdale 442.
Laugharn 380, 381.
Launceſton 182.
Laurs 486.
Lavenham 115, 116.
Lavington 144, 149.
Laxſey 369.
Lea 64, 96, 102.
Leaſe 546.
Learmouth 367.
Leaſowes 214.
Lechlade 203, 205.
Ledbury 210, 211.
Leeds 275, 285.
Leeds Canalen 277, 313.
Leeke 236, 238.
Leiceſter 232,
— ſhire 59, 189, 229, 587.
Leigh 99, 315, 322.
Leighlin 544.
Leignigh 537.
Leinſter 531, 536, 537.
Leighton 105, 106.

Leitrim 566, 567.
Leith 438, 591.
Lenham 83.
Lenox 432, 466.
Leominſter 210.
Lerwick 525.
Leſkard 182, 184.
Leſtwithiel 182, 185.
Leven 502.
Leverpool 315, 316.
Levin 467.
Lewes 77, 79.
Lewis 415, 505, 518.
Lewisham 87.
Leybourn 312.
Llanarth 386.
Llanbedor 386.
Llanderchymead 401.
Llandilowawr 380.
Llanelly 389, 381.
Llangacoo 380.
Llangollen 393.
Llantriſſent 376.
Llanvilling 390.
Llanydlos 390.
Llanymdowry 380.
Llwgor 376.
Lid 83, 85.
Lidsdale 432, 444.
Lifford 563.
Liffy 537.
Lilla Cumbia 468.
— Ouſe 113, 118.
Limavaddy 562.
Limerick 533, 536, 572, 574.
Limehouſe 76.
Lincoln 61, 264.
— ſhire 59, 189, 263, 287.
Lindſey 263, 265.
Linlithgow 428. 440.
— ſhire 433, 439.
Linne 414, 470.
Linton 110, 111.
Lintoun 446.
Lisburn 560.
Lismore 478, 577.
Litchfield 235, 238.
Lizard Point 186.
Lochaber 432, 473, 502.
Lochbrien 506.
Loch Long 414, 470.
Lochew 506.
Lochmaban 429, 456.
Lochmaddie 514.
Lochy 500.
Lodden 121.
Lon 313, 333.
London 61, 65, 66.
Londonderry 536, 562.
Londons Bro 69.
Longford 548, 549.
Longholm 444.
Lorn 432, 469, 471.
Lothian 428, 432, 434.
Loughborough 232.
Louth 265, 267, 551, 552.
Loveſtoff 115.
Lowmond 415, 466.
Lowmonds 413.
Lowther 334, 336.
Ludlow 241, 242.
Lug 299.
Lugerſhall 144, 147.
Luton 105, 106.
Lutterworth 232.
Lyme 151, 153.
Lymington 133, 140.

Lyne 233.
Lynn 120, 125.
Lytcham 265.

M.

Macclesfield 245, 248.
Mackynleth 390.
Madeley 243.
Madras 11, 47.
Magna Britannia 1.
Maidenhead 129, 130.
Maidſtone 83, 90.
Maine 9.
Mainland 521.
Maldon 97, 98.
Malk 528, 566, 568.
Mallow 579.
Malmsbury 144, 148.
Malpas 245, 248.
Malton 275, 305.
Mamhead 172.
Man 59, 272, 369, 587.
Manche (La) 3.
Manchester 315, 322.
Mangerton 529, 572.
Maningtree 97.
Mansfield 258, 262.
Manſion-Houſe 69.
Mar 490.
March 428.
Margate 92.
Mari 415, 505.
Market-Jew 182.
Marlborough 144, 148.
Marlin 558.
Marlow 190, 192.
Marrick 458.
Marſhfield 203, 206.
Marſhland 276.
Maryburgh 503.
Maryborough 536, 546.
Maryland 11, 47.
Maryport 338, 339.
Maſham 275, 311.
Maſſachuſet 47.
Matlock 253.
Maumlowe 292.
Maxwellton 450.
Mayhole 453.
Mayo 566, 569.
Mearns 430, 432, 433, 489.
Meath 533.
Medlerſta Skotland 433, 460.
Medway 83.
Meegle 430.
Melcomb 151, 152.
Melton-Mowbray 232.
Melroſs 444.
Menay 400.
Mendip Hills 156.
Menteith 432, 483, 486.
Merche 110.
Mercia 8. 59, 64, 188, 586.
Mere 144, 149.
Merionethſhire 60, 374, 390.
Mers 432, 442.
Merſey 51, 188, 244, 272, 313.
Methley 285.
Methwould 121.
Middlebec 429.
Middleſex 58, 64, 586.
Middleton 579.

Middlewich 245, 247.
Midhurſt 77, 78.
Midlam 275, 311.
Milbourn-Port 157.
Mile-End 69.
Milford-Haven 383.
Milton 83, 90, 151, 232.
Minehead 157, 166.
Minegeg-Aſen 486.
Minorca 12.
Mizen-Head 528.
Modbury 170.
Moffet 456.
Mole 395.
Momonia 571.
Monaghan 553, 554, 555.
Monmouth 207.
— ſhire 59, 188, 206, 207.
Montgommery 390.
— ſhire 60, 374, 388.
Montjoy 564.
Montroſe 488, 594.
Montſerrat 11, 48.
Moreton 170.
Morpeth 360 365.
Morton 203.
Morvea 503.
Mount Edgecumbe 182.
Mountſorrel 232.
Mount Stuart 469.
Mourne 530.
Mown 571.
Muck 518.
Mull 415, 459, 474.
Mullingar 550.
Munſter 531, 536, 571.
Murray 413, 430, 432, 433, 498, 501.
Muſſelburgh 439.

N.

Naas 547.
Na Gaul 474.
Nairn 433, 499, 500.
Namptwich 245, 248.
Narbarth 382, 384.
Navan 551.
Neagh 527, 552, 555, 559.
Neath 376, 377.
Nedra Avon 144.
Needham 115.
Negapatnam 13, 47.
Nen 223.
Neſs 414, 415, 500.
Nevin 397, 400.
Nevis 11, 48.
Newark 259, 261, 445.
New Bottle 439.
Newburgh 401.
Newbury 129, 131.
Newcaſtle 235, 236, 360, 361, 380, 542.
Newent 203, 204.
New-Forreſt 135.
Newfoundland 10, 12, 48.
New Galloway 459.
Newham 331.
New-Hampſhire 11, 47.
— Jerſey 11, 47.
Newmarket 110, 112, 395.
Newnham 203, 204.
Newport 141, 142, 182, 207, 208, 241, 382, 584.
— Pagnel 190, 192.
Newry 557.

New-

Newton 141, 142, 315, 322, 390.
— Buſhel 170.
Newtown 558.
New-York 11, 47.
Nidpath 446.
Nith 414, 455.
Nithsdale 432, 455.
Nordangeln 59, 64, 272, 587.
Nordſjön 2.
Norfolk 118, 586.
Norra Carolina 47.
— Oceanen 2.
— Skotland 433, 504.
North Allerton 275, 311.
Northampton 225.
— ſhire 59, 189, 222, 587.
North-Berwick 441.
Northleech 203.
North-Ronalſa 524.
— ſhields 363.
Northumberland 8, 59, 272, 357, 587.
North-Wiſt 415, 514.
Northwich 245, 246.
Norwich 120, 121.
Nottingham 259, 260.
— ſhire 59, 189, 258, 587.
Nuneaton 218, 222.
Nutka 13, 48.
Nya England 10, 47.
— Skotland 12, 48.

O.

Oakham 229.
Ochel 413.
Odiam 134, 137.
Ogmore 375.
Okehampton 169, 177.
Okingham 129, 131.
Old-Sarum 144, 146.
Oranſay 482.
Orcadiſke Öarne 433, 519.
Ord 413, 510.
Oriſha 12.
Orkney 430, 433.
Orford 115, 321.
Ormkirk 315, 322.
Orton 334, 336.
Orwell 113.
Oſſery 533.
Osweſtry 241, 244.
Oſtangeln 8, 58, 63, 64, 586.
Otley 275.
Oulney 190, 192.
Oundle 225, 227.
Ouſe 50, 104, 188, 189, 273.
Oxendon 226.
Oxford 61, 62, 195.
— ſhire 59, 188, 193.
Oxfordiſka Canalen 51, 193.
Oxonium 195.

P.

Padſtow 182, 185.
Painswick 203, 205.
Paisley 429, 450.
Papa Weſtra 523.
Parret 155.
Pas de Calais

Patrington 275, 298.
Peak 52, 249, 254.
Peebles 428, 433, 445.
Peel 369.
Pembridge 210, 211.
Pembroke 382.
— ſhire 60, 374, 381.
Pemſey 80.
Pendennis 46.
Pendle-Hill 52, 328.
Penkridge 235, 239.
Penmanmawr 398.
Pennigent 52, 274.
Penpont 429.
Penrith 338, 345.
Penrhyn 182, 186.
Penſance 182, 187.
Pensford 157, 163.
Penſylvania 11, 47.
Pentlands Fjärden 519.
— — Bergen 413.
Pererell 170.
Perſhore 213, 216.
Perth 429, 433, 483.
Peterborough 225, 227.
Peterhead 415, 494.
Petersfield 133, 137.
Pethworth 77, 78.
Pickering 275, 305.
Picternas Mur 358.
Pittenween 461.
Plymlymon 52, 372, 389.
Plympton 169, 174.
Plymouth 46, 169, 174.
Pocklington 275.
Polen 31.
Polesworth 218.
Pomona 415, 521.
Pontefract 275, 284.
Pontpool 207, 208.
Pool 151, 155.
Pooles-Hole 256.
Poplar 69.
Porlock 157.
Port Arlington 547.
— Glasgow 452.
Portland 152.
Port Patrick 459.
Portſay 496.
Portsmouth 46, 135, 137.
Portugal 28.
Potton 105, 107.
Poulton 315, 329.
Preſcot 315, 320.
Preſteign 387, 388.
Preſton 315, 328.
Preſton-Pans 441.
Preuſſen 31.
Providence 48.
Pulhely 397, 399.
Putſey 290.

Q.

Queenborough 83, 90.
Queens County 546.
Queensferry 440.
Queenstown 546.
Quich 500.

R.

Radnor 387, 388.
— ſhire 60, 374, 387.
Raleigh
Ramach 483.
Ramſey 369.
Ramsgate 93.

Randalstown 560.
Raphoe 533, 563.
Raſy 517.
Rathcormuck 579.
Ratheryland 557.
Ratoath 551.
Ravenglaſs 338, 344.
Ravenhill 322.
Raynork 483.
Razen 265.
Reading 129.
Redruth 182, 186.
Redwharf 401.
Ree 528, 538, 548.
Reeka 530.
Renfrew 432, 450.
— ſhire 433, 450.
Repeham 120, 124.
Retford 258.
Revesby-Abby 268.
Rhadergwy 387, 388.
Rhode Island 11, 47.
Ribble 272. 313.
Richmond 74, 275, 312.
Richmondſhire 300.
Riff 415.
Riffen 502.
Ringwood 134, 140.
Rippley 275.
Rippon 275, 288.
Rins 459.
Risborough 190.
Rivers Abby 310.
Robin Hoods Bay 307.
Rochdale 315, 327.
Rockingham 225, 227.
Rodonda 4.
Romney 83, 95.
Rona 517.
Rookby-Hall 313.
Roscommon 566, 569.
Roſe Caſtle 338.
Roſet 406.
Roſs 210, 211, 430, 432, 433, 505, 544, 582.
— Caſtle 536.
— Trevor 557.
Rothbury 360, 365.
Rotheram 275, 280.
Roshſay 469.
Rothwell 225, 227.
Rougemont 171.
Rowſay 523.
Roxburghſhire 433, 444.
Royſton 102, 103.
Rudgeley 235, 239.
Rugby 218.
Rum 517.
Rumney 375.
Rumſey 134.
Rutherglen 449.
Rutland 59, 189, 228, 587.
Ruthin 392.
Ryan 459.
Rye 77, 81.
Rygate 74, 75.
Ryſland 31.

S.

Sabrina 50.
Saliſbury 61. 144.
Salkeld 346.
Salop 240.
Salopia 241.
Saltaſh 182.
Salsby 265.

Saltfleet 265, 267.
Sanct Agnes 188.
— Albans 102, 103.
— Andrews 429, 461.
— Aſaf 61, 395, 396.
— Aubin 406.
— Auſtel 182.
— Brelades 406.
— Columb 182.
— Davids 61, 382, 384.
— Georgs Canal 3, 526.
— German 182.
— Helens 47.
— Helier 405.
— Ives 182, 186.
— James 70.
— Johnstown 549, 563.
— Kilda 514.
— Kitts 11, 48.
— Martin 188.
— Mary 188.
— Mary le Bow 68.
— Mawes 46, 182.
— Michael 182.
— Oven 406.
— Pauls Domkyrka 68.
— Pierre 409.
— Stefan Walbrook 68.
— Vincent 12, 48.
— Yves 108, 109.
Sanda 524.
Sandbec 281.
Sandbich 245, 248.
Sandwich 83.
Sanquhar 456.
Sark 10, 47, 402, 410.
Saverne 50, 188, 201, 206, 211, 372.
Scairfoch 491.
Scalpa 517, 519.
Scarborough 46, 275, 305.
Scilly 188.
Scilly-Öarne 187.
Scoon 484.
Scorba 478.
Scotia 411.
Seaford 77, 79.
Seaton 363. 442.
Sebergham 339.
Sechy 121.
Sedgely 240.
Sedghill 364.
Selby 275, 295.
Selkirk 428, 445.
— ſhire 433, 444.
Sereedan 474.
Serra Liona 47.
Sewle 275, 292.
Severi Mur 358.
Sevenoak 90.
Shadwell 69.
Shapinſha 523.
Shannon 528, 537, 548, 549, 566.
Shaftsbury 151, 154.
Sheepwaſh 170.
Sheerneſs 46, 90.
Sheffield 275, 278.
Shefnall 241, 243.
Sheford 105.
Shepey 83.
Shepton-Mallet 157, 163.
Sherborn 151, 153, 275, 294.
Shetland 415, 430, 525.
Shetlands-Öarne 432, 524.
Shiddaw 52, 337, 341.
Shin 415.

Shipton 213, 241, 275, 291.
Shirwood 258.
Shoreham 77, 78.
Shrewsbury 241,
Shropthire 59, 189, 240, 587.
Sidmouth 170, 173.
Skotland 3, 4, 49, 411,
Skye 415, 429, 505, 515.
Slaney 537.
Sleaford 265, 268.
Slieubloms-Bergen 530,
Slieu Donard 530.
Slieugaſſen 530.
Sligo 566, 567, 568.
Snaith 275, 295.
Snowdon 372, 399.
Sodor 61, 370.
Soham 110.
Soho 222.
Solebay 117.
Solway 336, 414.
Somerton 157, 165.
Sommerſet 58, 127, 155, 586.
Sorlingues 187.
Sour 229.
Southam 218.
Southampton 133, 134.
Southmoulton 170.
South-Petherton 157.
Southſea-Caſtle 46, 139.
Southſhields 356.
Southwark 66, 71, 74.
South-Ronalſa 523.
Southwiſt 415, 513.
Southwold 115, 117.
Sowey 157.
Southwell 259, 261.
Spalding 265, 271.
Spanien 29.
Spean 415, 500.
Spelhurſt Wells
Spey 414, 495, 498, 500.
Spilsby 265, 268.
Spithead 140.
Spurnhead 298.
Spynie 499.
Staffa 475.
Stafford 235, 236.
— ſhire 59, 189, 232, 587.
Stamford 264, 269.
Stanes 65, 72.
Stanhope 348, 349.
Stanley 203.
Stanton 265.
Stepney 69.
Sterling 46, 429, 432, 433, 464.
Steyning 77, 79.
Stilton 109.
Stockbridge 134, 136.
Stockport 245, 247.
Stockton 348, 353.
Stoke Gomer 157.
Stokesley 275, 309.
Stone 236.
Stonebiers 450.
Stonehenge 147.
Stonehyve 489.
Stony Stratford 190, 191.
Stora Cumbia 468.
Stor-Britannien 1, 12, 49.
Stor-Britanniſka Riket, 1, 3.
Stormount 483, 485.
Stortford 102, 103.
Stour 113, 150, 212, 233.

Stourbridge 111, 214.
Stourton 154.
Stover 83.
Stow 191, 203, 204.
Stowkmarket 115, 117.
Straban 564.
Strangford 558.
Strangford-Viken 528, 553.
Stranraver 429, 459.
Stratford 100, 218, 222.
Strathardel 483.
Strathavin 432, 498.
Strathbogy 430, 490, 495.
Strathcarron 506.
Strathdovern 432, 496.
Strathern 432, 483.
Strathnavern 433, 509,
Strathſpey 497.
Strathy 509.
Stratton 182.
Stroud 88, 201, 203.
Stronſa 524.
Studley 288.
Sturminſter 151.
Sudbury 115, 116, 203,
Suffolk 58, 64, 113, 586.
Suire 528.
Summer-Caſtle 266.
Sunderland 348, 354.
Sunart 414.
Surgan 556.
Surrey 58, 64, 72, 73, 586.
Suſſex 7, 58, 64, 76, 586.
Sutherland 432, 508.
Sutton-Colefield 218.
Sverge 31.
Svinna 523.
Swale 273, 299.
Swanſey 376, 377.
Swalwell 356.
Swaſham 120.
Swilly 528, 563.
Swords 542.
Södra Carolina 47.
— Skotland 433, 434.
— Wales 374.

T.

Tabago 12.
Tadcaſter 275, 294.
Taff 375.
Taghmon 544.
Tamar 51, 166, 179.
Tame 50, 189, 193, 195, 199, 216, 233.
Tames 50, 64, 73, 83, 96, 128, 144, 188, 189, 193.
Tame 50.
Tames Street 69.
Tallagh 577.
Tamworth 235. 239.
Tarbat-Neſs 415,
Tarmon 565.
Tarnaway 499.
Tarvin 245.
Tatterſhall 265,
Tau 166.
Taunton 157. 165.
Taviſtock 169, 177.
— Houſe 177.
Tay 413, 414, 415, 461, 482.
Tayne 430, 507.
Taynſhire 506.
Tedbury 203, 206.
Tees 50, 132, 272, 274, 299, 346.

Teive 372, 379, 385.
Temb 212.
Temd 240.
Tenby 382, 383.
Tenlock 413.
Tenterden 83, 95.
Tern 240.
Tewksbury 203, 204.
Thanet 83.
Thaxted 97, 101.
Thetford 120, 127.
Thirſk 275, 311.
Thomastown 546.
Thorn 275.
Thornbury 203.
Thorndon 100.
Thrapſton 225.
Thurles 575.
Thurſo 514.
Tickhill 275.
Tidbury 213.
Tiddleswell 250.
Tilbury 46, 99.
Tinmouth 46, 363.
Tipperary 572, 574.
Tiverton 169, 173.
Tiviotdale 428, 432, 444.
Tonsham 170, 172.
Torbay 174.
Torridon 414, 505.
Torrington 170, 177.
Torneſs 169, 174.
Tourldge 166.
Towceſter 225, 226.
Tower 46, 68.
Towmond 573.
Towton 294.
Towye 372, 375, 379.
Tralee 581.
Traquair 446.
Tregaron 386.
Tregony 182.
Trent 50, 188, 229, 233, 249, 258, 263.
Trentham 236.
Treſco 188.
Trim 550.
Trowbridge 144, 149.
Truro 182, 185.
Tuam 533, 571.
Tudbury 236.
Tuddington 105.
Tullibardin 483.
Tullow 545.
Tunbridge 83, 91.
Tung 509.
Turgh 389.
Turkiet 32.
Turref 430, 495.
Tuxford 259, 262.
Tweed 50, 272, 356, 414, 442.
Tweeddale 428. 432, 445.
Tyne 50, 272, 346, 357.
Tyrey 512.
Tyrone 563.
Tyſkland 30.

U.

Ulimaroa 48.
Ulleswater 333, 336, 344.
Ultonia 552.
Ulſter 531, 536, 552.
Ulverſton 315, 331.
Upnor 46.
Uppingham 229.
Upton 213, 216.

Ure 273, 276, 299.
Uſk 206, 207, 372, 378.
Utoxeter 236, 238.
Uxbridge 72.

V.

Valle 179.
Vauxhall 71.
Venta Belgarum 135.
— Icenorum 121.
Vigornia 213.
Virginia 10, 47.
Vuiſt 525.
Väſtra Oceanen 1.

W.

Wainfleet 265, 268.
Wakefield 275, 284.
Walcot 266.
Walden 97, 101.
Wales 9, 60, 64, 371, 587.
Wallingford 129, 131.
Walſall 236, 239.
Walſingham 120, 125.
Waltham 134, 232.
Wansdyke 144.
Wantage 129, 132.
Wapping 69.
Warbridge 182.
Ware 102.
Wareham 151.
Warminſter 144, 149.
Warrington 315, 321.
Warringstown 558.
Warwick 217, 218.
— ſhire 59, 189, 216, 587.
Waſh 118.
Watchet 157.
Waterford 533, 572, 575, 576.
Waterſay 513.
Waweney 113, 118.
Wayes 522.
Weatherby 275, 293.
Weathercoat-Hole 292.
Weaver 224.
Webly 210.
Welbeck 262.
Welchpool 390.
Welland 188, 223, 228, 263.
Wellingborough 225, 226.
Wellington 157, 166, 241, 243.
Wells 125, 157, 163.
Wem 241, 244.
Wendover 190.
Wenlock 241.
Wenſely-Dale 312.
Wentworth-Caſtle 283.
— Honſe 282.
Were 346.
Weſtbury 144, 149.
Weſtern-Isles
Weſtindiſke Öarne 33.
Weſtlow 182, 184.
Weſtmeath 549.
Weſtminſter 65, 66, 70.
Weſtmoreland 59, 272, 333, 587.
Weſtra 523.
Weſtram

Weſtſex 8, 58, 63, 127, 586.
Wexford 543.
Weymouth 151, 152.
Wharfe 272, 274, 276.
Wharfedale 287.
Whatlington 195.
Whitechurch 134, 136, 241, 243.
Whitehaven 338, 341.
Whitehorn 459.
Whitrigs 331.
Wick 511.
Wicklow 542.
Wicklows-Afarne 530.
Wickware 203.
Wigan 215, 322.
Wight 46, 140.
Wigton 275, 338, 339.
Wigtoun 429, 459.
— ſhire 433.
William Fort 46. 503.
Wilton 144, 146.
Wiltſhire 58, 127, 142, 586.
Winander-Meer 51, 313, 332, 333.
Winborn 151.
Wincaunton 157, 163.
Winchcomb 203, 204.
Winchelſea 77, 81.
Wincheſter 61, 133, 135.
Windſor 46, 129, 130.
Windy Knep 415, 511.
Winſlow 190.
Winwick 322.
Winſter 250.
Wiral 245.
Wirkſworth 250, 253.
Wisbeach 110, 112.
Wiſton 382, 384.
Witham 97, 263.
Withby 275, 307.
Witleſy-Meer 107.
Witney 195.
Wiwelſcomb 157.
Wolſingham 348, 349.
Wolverhampton 236, 238.
Wooburn 105.
— Abby 106.
Woodbridge 115, 117.
Woodlands 113.
Woodſtock 195, 199.
Wooler 360, 367.
Woolſtrop 269.
Woolwich 83, 86.
Worceſter 61, 213,
— 59, 189, 211, 587.
Workington 338, 339.
Workſop 259, 262.
— Mannor 262.
Worksworth 360, 365.
Worſtead 120, 124.
Wotton 121, 203.
— Baſſet 144.
Wrekin 243.
Wrexham 393.
Writon 157.
Wrotham 83.
Wye 51, 83, 201, 206, 209, 372, 378, 387.
Weſtra Lothian 439.

Y.

Yare 118.
Yarmouth 46, 120, 121, 141, 142.

Pag.	309	rad.	17	läs England
—	328	—	1	läs Haslingdon
—	360	—	9	läs Stenar
—	377	—	12	står med bekoſtnad, *ſtrykes ut*
—	380	—	13	läs Laugharn
—	381	—	6	läs Dito
—	542	—	8	läs Wicklow
—	547	—	6	nedifr. läs urgamla
—	548	—	1	Dito läs Ree
—	549	—	10	Dito Dito

HANS KONGL. MAJ:T har förunnat mig ſit Allernådigſte Privilegium på detta Vårk, hvilket härmedelſt gives tilkänna.

Daniel Djurberg.

Exemplaret koſtar 40 Schilling.

JAN 18 1951

[redacted]

[redacted]